Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 5 Ιουλίου 2020 • Ετος 12ο • Αρ. φύλλου 616* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Παρέμβαση Ε.Ε. και ΗΠΑ προς Τουρκία για αποτροπή κρίσης

Εντός των προσεχών ημερών οι κινήσεις, αποκαλύπτει ο πρόεδρος Αναστασιάδης σε συνέντευξή του στην «Κ»

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης αποκαλύπτει ότι θεωρεί κρίσιμες τις επόμενες μέρες για την ανάδειξη πρωτοβουλιών και ενεργειών από Ε.Ε. και ΗΠΑ προς την Τουρκία ώστε να αποτραπεί ενδεχόμενη κρίση. Ξεκαθαρίζει παράλληλα ότι, αντί ενός καταστροφικού σεναρίου, η Λευκωσία επιλέγει αυτό της διπλωματίας και τα όπλα του διεθνούς δικαίου, καθότι αυτό υπαγορεύει ο πατριωτικός ρεαλισμός έναντι μιας ρητορικής κενών συνθημάτων. Στη συνέντευξή του στην «Κ», ο Νίκος Αναστασιάδης υποδεικνύει ότι αν η Τουρκία έχει αναβαθμίσει τον ρόλο της στη Λιβύη, είναι ακριβώς και εξαιτίας της αδυναμίας έκφρασης α-

ποφασιστικής πολιτικής από πλευράς της Ε.Ε. Ακόμη, μιλάει για το κληροδότημά του στον επόμενο πρόεδρο, το 2023, ένα κράτος πραγματικά σύγχρονο, και ουσιαστικά κοινωνικό, συνεπείας των μεταρρυθμίσεων που υλοποιεί η κυβέρνηση, με κορυφαία το ΓεΣΥ, και επόμενη την ίδρυση Υφυπουργείου Πολιτισμού. Αναλύει, επίσης, τα σχέδιά του για κλιματική αλλαγή και πράσινη ενέργεια, διαμηνύει πολλά και ενδιαφέροντα στον γενικό ελεγκτή, ενώ δεν αποφεύγει να απαντήσει σε ερωτήσεις για την οικογένειά του, το δικηγορικό γραφείο, τη μαθήτρια και τα θρησκευτικά και τον Μακάριο Δρουσιώτη. **Σελ. 4, 5**

Η Αγία Σοφία εργαλείο προπαγάνδας

Η απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1934, με την οποία η Αγία Σοφία μετατράπηκε από τζαμί σε μουσείο, είναι ενδεικτική του κλίματος της εποχής, της προσπάθειας της Τουρκίας να κατασκευάσει μια νέα, κοσμική ταυτότητα. Σήμερα ο Ταγίπ Ερντογάν εργαλειοποιεί την Αγία Σοφία για να προχωρήσει στην αναθεωρητική ατζέντα που έχει ανοίξει στην περιοχή. Ο πρόεδρος της Τουρκίας έχει δείξει με διάφορες αφορμές την προτίμησή του στις κινήσεις με υψηλό συμβολισμό προς το εσωτερικό και το εξωτερικό και η πιθανότητα μετατροπής της Αγίας Σοφίας σε τέμενος είναι μία από αυτές. **Σελ. 20**

Μείωση πωλήσεων και στους πύργους

Αναμένουν ανάκαμψη σύντομα

Το μούδιασμα της αγοράς ακινήτων λόγω της πανδημίας επηρέασε και τις πωλήσεις πολυτελών διαμερισμάτων στους πύργους, αφού υπήρξε αδυναμία ολοκλήρωσης συναλλαγών. Επιχειρηματίες ανάπτυξης γης εκτιμούν, ωστόσο, ότι υπάρχει ενδιαφέρον και ότι με το άνοιγμα των αεροδρομίων η αγορά πολυτελών –και όχι μόνο– ακινήτων θα ανακάμψει. **Οικονομική, σελ. 4**

Αυξάνονται τα ΜΕΔ και πέφτει η τιμή των πακέτων πώλησης

Η διπλή πρόκληση προκαλεί πονοκέφαλο στις τράπεζες

Ενώπιον διπλής πρόκλησης βρίσκονται οι τράπεζες. Από τη μία, η αναμενόμενη αύξηση των κόκκινων δανείων λόγω της πανδημίας και από την άλλη οι διαδικασίες για πώληση των πακέτων μη εξυπηρετούμενων δανείων σε επενδυτικά ταμεία. Για τα ΜΕΔ προσπαθούν να οχυρωθούν, λαμβάνοντας μέτρα. Ωστόσο, αυτό που καίει περισσότερο είναι η πώληση των πακέτων με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Κι αυτό γιατί μετά την πανδημία τα επενδυτικά ταμεία αναμένεται να ζητήσουν επαναδιαπραγμάτευση συμφωνιών και ενδεχομένως τα χαρτοφυλάκια να πωληθούν σε χαμηλότερη τιμή. Ταυτόχρονα, όμως, φαίνεται να μειώνεται και το ενδιαφέρον για πώληση δανείων. **Οικονομική, σελ. 3**

Ο Τραμπ και οι ξένοι ηγέτες

Δεν τον πτοεί τίποτε

Νέες αποκαλύψεις για τη στάση του Ντόναλντ Τραμπ απέναντι σε ξένους ηγέτες από τον θρυλικό δημοσιογράφο του «Ουότεργκέιτ», Καρλ Μπέρνστιν. Με έκδηλο μισογυνισμό, αμφισβητεί την ευφυΐα γυναικών πολιτικών, όπως η καγκελάριος Αγκελα Μέρκελ ή η πρώην πρωθυπουργός της Βρετανίας Τερέζα Μέι, αποκαλώντας τες κατάμουτρα ηλίθιες και αδύναμες. **Σελ. 23**

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ ΣΙΛΒΕΣΤΡΟΣ

Η ιχνηλάτηση ήταν αγώνας δρόμου για γερά νεύρα

Ο επιδημιολόγος, Βαλεντίνος Σιλβέστρος, μιλάει στην «Κ» για τις έντονες στιγμές της επικοινωνίας του με θετικά κρούσματα και λέει ότι η ιχνηλάτηση έγινε πιο δύσκολη μετά την άρση των μέτρων. Υπήρξαν περιπτώσεις που χρειάστηκε να κληθεί η Αστυνομία προκειμένου να συμμορφωθούν άτομα θετικά στον ιό. Θυμάται τις στιγμές που τον συγκλόνισαν, όπως την επικοινωνία του με άτομα τα οποία τελικά κατέληξαν, οι οποίες τον σημάδεψαν. Ο κ. Σιλβέστρος στέλνει ένα σημαντικό μήνυμα προς τους πολίτες, ώστε να μη βρεθούμε ξανά σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης. **Σελ. 8**

ΒΑΣΕΙΣ

Ευκαιρίες, αλλά και ενστάσεις

Η συμφωνία μη στρατιωτικής ανάπτυξης είναι μια καλή ευκαιρία για τις κοινότητες που εντάσσονται σε αυτή, αφού 1790 εκτάρια γης περιλαμβάνονται σε Ζώνες Ανάπτυξης. Βέβαια Δήμοι, κοινότητες και ιδιοκτήτες περιουσιών στις Βάσεις επεξεργάζονται τους χάρτες και μελετούν το ενδεχόμενο ενστάσεων. **Σελ. 10**

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ Σελ. 2
✔ Από τα Ίμια στη Λευκωσία

ΚΥΡΙΑΚΟΣ Ν. ΠΟΧΑΝΗΣ Σελ. 7
✔ Του σκηνικό στη Λιβύη

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΣ Σελ. 9
✔ Ποιος φοβάται τις μεταρρυθμίσεις;

ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ Σελ. 13
✔ Το μοιραίο επιχείρημα και το πολιτικό ρίσκο

ΜΠΕΡΝΑΡ-ΑΝΡΙ ΛΕΒΙ

Οι καταραμένοι μιας εποχής στη Μόρια

Το οδοιπορικό του Γάλλου συγγραφέα και φιλοσόφου Μπερνάρ-Ανρί Λέβι στη Μόρια και το μήνυμά του προς τους ηγέτες της Ε.Ε. Εκκληση στους Ευρωπαίους ηγέτες να μοιραστούν οι χώρες-μέλη τους πρόσφυγες, ώστε να κλείσει ο καταυλισμός της Μόριας. **Σελ. 19**

ΕΛΛΑΔΑ

Ερχεται η πρόταση επιτροπής Πισσαρίδη

Στόχος του πρωθυπουργού της Ελλάδας Κυριάκου Μητσοτάκη είναι να γίνει απορρόφηση των κονδυλίων ύψους 32 δισ. σε βάθος τετραετίας. Την Τετάρτη αναμένει τις πρώτες προτάσεις της επιτροπής Πισσαρίδη για την αξιοποίηση των πόρων από το Ταμείο Ανάκαμψης. **Σελ. 18**

ΒΑΡΩΣΙΑ

Με προσοχή οι λεπτές γραμμές για Αμμόχωστο

Μία από τις πρώτες ασχολίες του νέου γενικού εισαγγελέα Γιώργου Σαββίδη είναι η μελέτη του θέματος της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου. Ο Κουντρέτ Οζερσάι προσπαθεί να «διεθνοποιήσει» το ζήτημα, με τον Δήμο Αμμοχώστου να συναντάται με τον υπουργό Εξωτερικών και τον δικηγόρο Αχιλλέα Δημητριάδη, στην προσπάθεια εξεύρεσης λύσεων προς όφελος των Αμμοχωστιανών. Ερώτημα τι περιέχει η 17σέλιδη έκθεση του τέως γενικού εισαγγελέα. **Σελ. 3**

ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ

Ανησυχίες από το άνοιγμα σε Τουρκία

Η αύξηση των κρουσμάτων ύστερα από πολλές εβδομάδες με μηδενικά κρούσματα από το άνοιγμα στην Τουρκία έφερε αναστάτωση στην τ/κ κοινότητα. Επιστήμονες διαφωνούν με τους χειρισμούς της «κυβέρνησης». Ο «υπ. Υγείας», Αλί Πιλλί, στέλνει καθησυχαστικά μηνύματα, παραδεχόμενος τις μεγάλες αδυναμίες της τ/κ πλευράς. **Σελ. 9**

ΛΙΒΥΗ

Τεστ στη Σύρτη για τα σχέδια Ερντογάν

Η Τουρκία θεωρεί τη Λιβύη ως το νέο πεδίο εδραίωσης της κυριαρχίας της στη Μεσόγειο. Από την πλευρά της η Ουάσιγκτον φαίνεται ότι ευνοεί τα τουρκικά σχέδια, με τις Ρωσία και Γαλλία να αντιτίθενται στην ιδέα της διεύρυνσης της τουρκικής ακτίνας δράσης στη Λιβύη. Σελ. 7

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Αρχές της Ε.Ε.

Βαρυσήμαντη εκτιμούμε την αποκάλυψη του προέδρου Αναστασιάδη στη σημερινή συνέντευξη στην «Κ», ότι κρίσιμες θα είναι οι επόμενες μέρες σε πρωτοβουλίες και ενέργειες της Ε.Ε. και των ΗΠΑ προς την Τουρκία για αποτροπή ενδεχόμενης κρίσης. Επιπρόσθετα, και η διακήρυξη του προέδρου της Δημοκρατίας ότι ο πατριωτικός ρεαλισμός υπαγορεύει λύση διά της διπλωματίας και όχι διά των όπλων, στέλνει το μήνυμα ότι η μεταπολεμική Ευρώπη οικοδομήθηκε πάνω στο πνεύμα της συνεργασίας, της συναντίληψης και της αποτροπής, εκεί όπου δεν μπορεί να υπάρξει συμφωνία. Και ο θεμέλιος λίθος του οικοδομήματος ήταν τα 85 εκατ. ζωές του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Έτσι, λοιπόν, η υποψηφιότητα προς ένταξη Τουρκία οφείλει να σεβαστεί τις ευρωπαϊκές αρχές, αλλά και οι κεφαλές της Ε.Ε. οφείλουν αποφασιστικά και ουσιαστικά να προασπίζονται τη συνομοσπονδία της οποίας ηγούνται.

CONNECT
HELLENIC BANK - ONLINE BANKING

Κάνε συναλλαγές από την άνεση του σπιτιού σου χωρίς να χρειάζεται να μεταβείς στο κατάστημα.

Απόκτησε κωδικούς πρόσβασης
www.hellenicbank.com/connect

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΘΕΑΤΡΟ

Βαρυχειμωνιά προβλέπεται στη θεατρική Αθήνα

Αβεβαιότητα και ανησυχία επικρατεί στον θεατρικό κόσμο της Ελλάδας, εξαιτίας των επιπτώσεων του covid-19. Μερικά μόνο από τις λύσεις είναι η μείωση κόστους, τα μικρά σχήματα, το streaming, με την επιφυλακτικότητα να χαρακτηρίζει τη νέα θεατρική σεζόν. Ο σκηνοθέτης Σίμος Κακάλας εκτιμά ότι το θέατρο πρέπει να επιστρέψει στις πηγές του. **Ζωή, σελ. 1**

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Τα συντονιστικά μέλη της Artists of Cyprus στην «Κ»

Σε μία εφ' όλης της ύλης συνέντευξη, η συντονιστική ομάδα, καλλιτέχνες απ' όλο το φάσμα του πολιτισμού, οι Προκόπης Αγαθοκλέους, Ελεάνα Αλεξάνδρου, Έλενα Αλωνεύτη, Σόσε Εσκιτζιάν, Μαρία Λοϊζίδου, Λέα Μαλένη, Γεωργία Ντέτσερ και Ανδρέας Τσέλεπος μιλάνε στην «Κ» για τα διαχρονικά προβλήματα που ταλανίζουν τον Πολιτισμό της χώρας μας. **Ζωή, σελ. 4, 5**

ΤΕΧΝΗ

Πώς διαχειριζόμαστε τον δημόσιο χώρο

Η «Κ» μίλησε με καλλιτέχνες και ακαδημαϊκούς για το θέμα του δημοσίου χώρου και τέχνης. Είναι σημαντικό να ξεκινήσει ένας δημόσιος διάλογος για τι σημαίνει τέχνη σε δημόσιο χώρο. Με αφορμή τα φαινόμενο της απόσυρσης ή καταστροφής ιστορικών γλυπτών-μνημείων που κοσμούσαν δημόσιους χώρους, ρωτήσαμε τους καλλιτέχνες ποια είναι η δική τους άποψη. **Ζωή, σελ. 8**

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Από τα Ίμια στη Λευκωσία

Το προαιώνιο πρόβλημα των ποντικών, ποιος δηλαδή θα δέσει στην ουρά της γάτας την κουδούνα θύμισαν οι οργίλες αντιδράσεις όσων ηχηρά επέκριναν τη δήλωση του Προέδρου Αναστασιάδη, την Τετάρτη στο ΡΙΚ ότι: «Εάν θεωρήσουμε ότι μπορούμε να δώσουμε λύση μέσα από την στρατικοποίηση, αυτό θα είναι το τέλος του Κυπριακού Ελληνισμού, κάτι που δεν το επιθυμώ […] Οφείλεις να γνωρίζεις τις πραγματικότητες για να επιλέγεις τα όπλα» και διευκρίνισε μάλιστα ότι τα μόνα όπλα που χρησιμοποιεί η Κ.Δ. είναι της διπλωματίας. Το τι ακολούθησε δεν περιγράφεται. Στο παρασκήνιο της πολιτικής πήρανε φωτιά τα κινητά, με οργισμένους καπεταναίους να υποδεικνύουν σε δημοσιογράφους το φοβερό ολίσθημα Αναστασιάδη. Στο μπαλκόνι του twitter, αρχικά κρεμάστηκε η «απαράδεκτη δήλωση» για να τη δουν και να φρίξουν όλοι, ενώ στο καφενείο του facebook, ο χάρος βγήκε παγανιά και έπαιρνε κεφάλια όσων συμφωνούσαν με τον Εφιάλτη Αναστασιάδη. Τότε θυμήθηκα τα Ίμια, με τη φοβερή κρίση του Ιανουαρίου του 1996, που παραλίγο να προκαλέσει πόλεμο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Τον Αύγουστο του 1996, είχα την τύχη να καλύπτω τον περίπλου του αρματαγωγού «Σάμος» από το Φανάρι Κομοτηνής και διά της άγονης γραμμής στη Λεμεσό, όπου και περάσαμε από τις βραχονησίδες των Ιμίων. Ο συγχωρεμένος συνάδελφος, Δημήτρης Ανδρέου, είχε φροντίσει στο προηγούμενο νησί να αγοράσει στεφάνια για τους τρεις νεκρούς του ελληνικού ελικοπτέρου που κατέπεσε στα Ίμια και μαζί με τον καπετάνιο του «Σάμος» Ισίδωρο Τσούτσουρα τα αφήσαμε στα κύματα. Τόλμησα να πω ότι είναι αδιανόητο να χάνονται ζωές ή χειρότερα να γίνεται πόλεμος για μερικούς βράχους στη θάλασσα και ο Δημήτρης με βιτριολικό ύφος μου απάντησε: «Παράσχε, αυτά δικαιούσαι να τα σκέφτεσαι, αλλά όχι να τα λες»! Είχε τότε γραφεί ότι όταν ο Αμερικανός διπλωμάτης Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ ανέλαβε να εκτονώσει την ελληνοτουρκική ένταση είχε πει στην Τουρκάλα πρωθυπουργό Τανσού Τσιλέρ, να πάρει τα πλοία της και να φύγει και πως οι ΗΠΑ δεν θα επέτρεπαν σύρραξη μεταξύ δύο χωρών μελών του ΝΑΤΟ, επειδή δύο Τούρκοι δημοσιογράφοι και κάποιοι Έλληνες βαρκάρηδες συνεπλάκησαν σε μια βραχονησίδα που κατοικούσε μία κατσίκα…Η κορύφωση της αγωνίας με τα ελληνικά πολεμικά πλοία από τη μια πλευρά των βραχονησίδων και τα τούρκικα από την άλλη ήταν το βράδυ της 30ής προς την 31η Ιανουαρίου 1996. Ώρες κατά τις οποίες η αγωνία χτυπούσε κόκκινο και στο Προεδρικό της Λευκωσίας όπου ο Γλαύκος Κληρίδης, περιστοιχισμένος από μικρή ομάδα συνεργατών, προσπαθούσε ματαίως να επικοινωνήσει με τον πρωθυπουργό Σημίτη, ο οποίος βρισκόταν σε ανοικτή γραμμή με την Ουάσιγκτον. Εν μέσω εκείνης της αγωνίας, εμφανίστηκε ο τότε αρχηγός της Εθνικής Φρουράς αντιστράτηγος Νικόλαος Βορβολάκος, τον οποίο είχαν τρελάνει διάφοροι αυτόκλητοι συμβουλάτορες, να παρέμβει προς τον Πρόεδρο Κληρίδη. Ο Βορβολάκος πρότεινε να καλέσουν στα όπλα 8.000 εφέδρους. Ο Κληρίδης ρώτησε πώς, για να λάβει την απάντηση «διά προσωπικής επαφής». «Δηλαδή να ξυπνήσουμε 8.000 οικογένειες;» ρώτησε και ο αντιστράτηγος απάντησε καταφατικά, για να ακούσει τον Πρόεδρο να του λέει: «Θέλεις να ξεκινήσει ο πόλεμος από εδώ;». Ποιος; Ο Κληρίδης του Ενιαίου Αμυντικού Δόγματος και της στρατηγικής του ενεργού ηφαιστείου, έλεγε αυτά, στον βασικό του συνεργάτη για την υλοποίηση τους, Νικόλαο Βορβολάκο. Τώρα και ο Νίκος Αναστασιάδης μετά από μια μεγάλη γύρα διερεύνησης στο Κυπριακό, αντιλαμβάνομαι να επιστρέφει στις κληριδικές του καταβολές, αν και όπως έγραψα πολλάκις, θεωρώ ότι το Κυπριακό εξέπνευσε προ πολλού. Εκείνο που με έκανε πιο αισιόδοξο για τις προθέσεις Αναστασιάδη είναι η διακήρυξή του στη σημερινή συνέντευξη (σελ.4,5) ότι θέλει να αφήσει στον επόμενο Πρόεδρο ένα κράτος πραγματικά σύγχρονο, και ουσιαστικά κοινωνικό. Έτσι μετά τη σπουδαία μεταρρύθμιση στην υγεία (ΓεΣΥ), και τις μισές των υπολοίπων να πετύχει, θα είναι ο μόνος δεξιός Πρόεδρος στον πλανήτη που εφάρμοσε φιλολαϊκό πρόγραμμα.Στο μεταξύ κάποιοι επαγγελματίες αριστεροί ερίζουν δημοσίως για κάποια εφάπαξ…

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η καταραμένη λίστα της Χρυσταλλούς και μια εξαίρεση από την Ad hoc

Μπορεί η Χρυσταλλού, η τέως διοικήτρια Χρυστάλλα Γιωρκάτζη, να έχει προ καιρού αφυπηρετήσει το όνομά της όμως απασχολεί πολλούς στη Βουλή. Η περιβόητη, κατ' άλλους καταραμένη λίστα που πήρε το όνομά της, στην οποία καταγράφονται τα ΜΕΔ (μη εξυπηρετούμενα δάνεια) των ΠΕΠ (πολιτικά εκτεθειμένων προσώπων) εξακολουθεί να είναι κύριο θέμα στα ΜΜΕ και να συζητείται από όλους τους βουλευτές. Κάποιοι τη σχολιάζουν από απλό ενδιαφέρον, άλλοι με θυμό και αγανάκτηση και άλλοι με φόβο.

Σας το είχα πει: Δεν θα με ξεχάσετε γρήγορα. Ούτε εύκολα!

Την Παρασκευή ύστερα από τεράστιο ροκάνισμα του χρόνου, σειρά αντιπαραθέσεων, οργισμένων δηλώσεων και αντιδηλώσεων η Βουλή αποφάσισε τη σύγκλιση Ad hoc επιτροπής για να εξεταστεί επιτέλους η λίστα. Μια λίστα η οποία θα πρέπει πρώτα να ζητηθεί επίσημα από τον διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας για να υποβληθεί επικαιροποιημένη στην Ad hoc επιτροπή. Τα μέλη της επιτροπής που εκπροσωπούν όλα τα κόμματα της Βουλής με εξαίρεση την Άννα Θεολόγου η οποία αυτοεξαιρέθηκε. Πρόεδρος της Επιτροπής είναι ο Δημήτρης Συλλούρης και μέλη οι: Μάριος Μαυρίδης του ΔΗΣΥ, Στέφανος Στεφάνου του ΑΚΕΛ, Πανίκος Λεωνίδου του ΔΗΚΟ, Ηλίας Μυριάνθους της ΕΔΕΚ, Γιώργος Λιλλήκας της Συμμαχίας Πολιτών, Μιχάλης Γιωργάλλας της Αλληλεγγύης, Γιώργος Περδίκης των Οικολόγων και Λίνος Παπαγιάννης του ΕΛΑΜ.

Εκείνο που συζητήθηκε πολύ μετά την ανακοίνωση των μελών της επιτροπής ήταν η μη συμμετοχή της Ειρήνης Χαραλαμπίδου του ΑΚΕΛ, η οποία για εβδομάδες πρωτοστατεί στην εξέταση του θέματος από τη Βουλή. Μια πηγή μου υποστηρίζει πως κάποιοι στο ΑΚΕΛ με τίποτα δεν ήθελαν να μπει στην επιτροπή η Ειρήνη και ευνοούσαν μια πιο σίγουρη και πιο… ΑΚΕΛική αντιπροσώπευση. Γι' αυτό και επιλέχθηκε ο Στεφάνου.

Εκείνο που τώρα καλείται η νεοσύστατη Ad hoc επιτροπή να αποδείξει είναι ότι μπορεί να διαψεύσει το ρητό που θέλει τα άλυτα προβλήματα να καταλήγουν σε μια επιτροπή για να παραμείνουν… άλυτα. Σας είχα γράψει έγκαιρα ότι ο Νίκαρος προγραμματίζει σύντομα ταξίδι στην Αθήνα και ως συνήθως… επιβεβαιώθηκα. Η ημερομηνία καθορίστηκε για τις 14 Ιουλίου, κορωνοϊού επιτρέποντος. Θυμάστε τι προηγήθηκε με το Ισραήλ; Ας ευχηθούμε τα πράγματα να πάνε καλύτερα στην Αθήνα και ο Νίκαρος να μπορέσει να συντονιστεί με τον Κυριάκο για αποτελεσματική καταγγελία των τουρκικών προκλήσεων.

Πάντως, στον Λόφο και στο ΥΠΕΞ αναμένουν με ενδιαφέρον τη νέα εβδομάδα η οποία θα είναι γεμάτη με επαφές και συζητήσεις για τις τουρκικές προκλήσεις. Τη Δευτέρα ο Ζοζέπ Μπορέλ θα βρεθεί στην Άγκυρα για να συζητήσει τις τουρκικές προκλήσεις σε Κύπρο, Ελλάδα αλλά και Λιβύη. Στη συνέχεια ο ίδιος ο Μπορέλ θα ενημερώσει τα κράτη μέλη για τις εντυπώσεις τους και τις συζητήσεις που είχε στις τρεις πρωτεύουσες. Θυμίζω ότι ο Μπορέλ επιθεώρησε πρόσφατα τα ελληνοτουρκικά σύνορα αλλά και τη νεκρή ζώνη στη Λευκωσία και τις παράνομες γεωτρήσεις της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ.

Συνεχίζεται η μάχη μεταξύ των δελφίνων για μια θέση στο ψηφοδέλτιο κάποιων μεγάλων κομμάτων. Την ίδια ώρα κάποια μικρά κόμματα δυσκολεύονται να βρουν ικανό αριθμό υποψηφίων για να καταρτίσουν ψηφοδέλτιο.

Σε ένα κόμμα πάντως το πρόβλημα με την αντιπαλότητα για τους επίλεκτους που θα βρεθούν στο ψηφοδέλτιο λαμβάνει μεγάλες διαστάσεις και χρειάστηκε η άμεση παρέμβαση του αρχηγού. Και δεν αφορά μόνο δύο υποψήφιους ούτε μία μόνο επαρχία…

Μαθαίνω πως η παρέμβαση του αρχηγού δεν πέτυχε την αναμενόμενη εκτόνωση και πως θα υπάρξει νέα προσπάθεια την ερχόμενη εβδομάδα. Πάντως, κάποιοι δεν αποκλείουν ακόμα και δημοσιοποίηση της αντιπαράθεσης, εάν δεν βρεθούν λύσεις…

Στην πρόσφατη συνέντευξη που έδωσε ο Νίκαρος στην Ελίτα ρωτήθηκε πως θα ήθελε να τον θυμούνται. Η απάντησή του ήταν σύντομη και… περιεκτική: «Θα ήθελα να με θυμούνται σαν τον Νίκαρο»! Γι' αυτό παρακαλώ μην ξαναγράψετε σχόλια κάτω από τη στήλη ότι το Νίκαρος που χρησιμοποιώ προσβάλλει τον Νίκαρο.

ΚΟΥΙΖ: Ποιο κόμμα αντιμετωπίζει τεράστιο πρόβλημα για το ψηφοδέλτιο της Κερύνειας στις βουλευτικές εκλογές; Κάποιοι μιλούν για σύγκρουση μεγατόνων…

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πρίν στην «Κ»

5.VII.1940

ΑΓΓΛΟΓΑΛΛΙΚΗ ΝΑΥΜΑΧΙΑ: Επείγοντα τηλεγραφήματα εκ Νέας Υόρκης μετέδωσαν πληροφορίας των Αμερικανών ανταποκριτών εξ Ευρώπης περί μεγάλης ναυτικής συγκρούσεως εις την βάσιν του Οράν, μεταξύ αγγλικών και γαλλικών πολεμικών: Οι κυβερνήται των αγγλικών πολεμικών σκαφών, λέγουν οι ανταποκριταί, είχον την παρελθούσαν Δευτέραν πληροφορίας κατά τας οποίας έντονος πίεσις ησκείτο παρά της Γερμανίας επί των ηγετών του γαλλικού ναυτικού, όπως προληφθή η προσχώρησις των γαλλικών πολεμικών πλοίων εις τον στρατηγόν ντε Γκωλλ. Προς τον σκοπόν τούτον εχρησιμοποιούντο απειλαί και υποσχέσεις. […] Χθες την αυγήν, μοίρα του αγγλικού στόλου της Μεσογείου ενεφανίσθη έξωθι τριών αφρικανικών λιμένων και κυρίως προ του Οράν, εξ ου, κατά τας υπαρχούσας πληροφορίας, θ' απέπλεον το απόγευμα τα γαλλικά πολεμικά. Ο Αγγλος ναύαρχος έστειλε κατ' επανάληψιν αξιωματικούς, καθ' όλην την πρωίαν, όπως διαπραγματευθούν μετά του Γάλλου αρχηγού του στόλου. Αι γενόμεναι, όμως, απόπειραι συμφωνίας απέτυχον […] Ούτω, την 5ην μ.μ., ήρχισαν αι πολεμικαί επιχειρήσεις των Αγγλων.

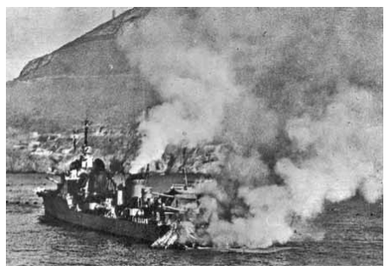

ΝΕΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: Η Παρισινή «Ζουρνάλ», η οποία εκδίδεται ήδη εις Μπορντώ, αναφερομένη εις τας μεταρρυθμίσεις εις τας οποίας πρόκειται να προβή η Κυβέρνησις Πεταίν, λέγει ότι ο Κοινοβουλευτισμός απέτυχε και ότι, επομένως, πρέπει να ακολουθηθή νέα κατεύθυνσις.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / *Γράφει* **Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στην επίσκεψη. Παλιά λέγαμε τις χειραψίες «opportunities» τώραλέμε τις αγκωνιές«instagram stories». Αβέρωφ μου, όπωςλένε και εις τας Αμέρικας don't overkill it! Γιατί θα γίνεις η Kim Kardasian της πολιτικής ζωής.

2 Στον εξαφανισμένο. Σίνκα μου, τελικά ήταν μαζί σας ο Χάρης, ή τον άφησες στο αεροδρόμιο καραντίνα; Γιατί στις φωτό εσένα και τον πρόεδρο είδαμε. Τον αναπληρωτή όχι.

3 Στο σώμα. Η σέλφι του αστυνομικού με φόντο το γυμνό σώμα του ψυχικά άρρωστου συμπολίτη μας δείχνει για ακόμη μια φορά το επίπεδο του δικού μας σώματος που είναι βγαλμένο από τις ηλίθιες ταινίες police academy. Τραγικό.

4 Στους ταλιμπάν. Όταν την πέφτεις σε μια μαθήτρια που έχει το θάρρος της άποψης και την καταγράφει με εύσχημο τρόπο και άψογα ελληνικά τότε το ψάρι βρωμάει από το κεφάλι.

5 Στη θέση. Πρότασή μου κ.διευθυντά προς την εφημερίδα σας είναι να προσεγγιστεί η μαθήτρια να της εξηγηθεί πόσο τη χρειάζεται η δημοσιογραφία και ο τόπος και να της προσφερθεί θέση στην ομάδα της «Κ».

«Διαφωνώ με αυτό που λες, αλλά θα υπερασπιστώ μέχρι τέλους το δικαίωμα σου να το λες», από το σύγγραμμα «The Friends of Voltaire» της Evelyne Beatrice Hall.

6 Λίστα Γιωρκάτζη. Το πιο σύντομο ανέκδοτο της Κυπριακής Δημοκρατίας τα τελευταία χρόνια. Τόσο ανέκδοτο όσο ήταν και η συγγραφέας.

7 Στη λήθη. Θυμίζω πως η Κρύσταλ, όταν της την έπεσαν οι βουλευτές για τα πεπραγμένα της (τελικά χώρισε το κορίτσι ή είναι ακόμη σε διάσταση;), αυτή ως γιωρκατζική που είναι όνομα και πράγμα, έφτιαξε μια λίστα με τα άπλυτα των βουλευτών και πήγε και τους απείλησε στην ψύχρα. Εννοείται πως από τότε οι βουλευτές μας έκατσαν φρόνιμα απέναντι στον ύπνο του μπεζ καναπέ.

8 Στον αντι- Ζυc. Ο Healthy μετά που έβαλε σε τάξη το ινσταγκραμ των κόρων του και της Γιολίτη, ώρα είναι να βάλει σε τάξη και τον Φούλη που νόμισε πως είναι influencer τύπου Αντρια Κυριάκου. Τρέμε Zuckemberg.

9 Στο εφάπαξ. Το κόμμα του λαού τι κάνει τα εφάπαξ και τους κρατικούς και ευρωπαϊκούς μισθούς που καταλήγουν στα ταμεία του; Μια έκθεση διαφάνειας θα μας φώτιζε ένα από τα μεγαλύτερα μυστικά μετά το άγιο δισκοπότηρο, το σάβανο του Τορίνου και τον θάνατο της Μέρλιν.

10 Στην εκδίκηση. Ρίξαμε κατηγορία τη Μεγάλη Βρετανία, έστω και ταξιδιωτική. Σε λίγο θα μας παρακαλεί ο Τραμπ να του στείλουμε φάρμακα και το Ισραήλ να του φτιάξουμε όπλα. Άρε Healthy, παρέλαβες κράτος και θα παραδώσεις υπερδύναμη.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθυντής: Ανδρεας Παρασχος
Αρχισυντάκτης: Αλκης Ανδρεου • Υπεύθυνος Ύλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Λεπτές οι ισορροπίες που ορίζουν τα Βαρώσια

Η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας μπαίνει στη μάχη, ενώ ο Κουντρέτ Οζερσάι «διεθνοποιεί» το ζήτημα της Αμμοχώστου

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Με το ζήτημα των Βαρωσίων να επανέρχεται στο προσκήνιο, τόσο ο Δήμος Αμμοχώστου, όσο και η κυβέρνηση φαίνεται ότι προσπαθούν να αναχαιτίσουν δυσάρεστες εκπλήξεις. Μάλιστα, μία από τις πρώτες κινήσεις του νέου γενικού εισαγγελέα Γιώργου Σαββίδη, καθώς και του βοηθού γενικού εισαγγελέα Σάββα Αγγελίδη, σύμφωνα με τον κυβερνητικό εκπρόσωπο, Κυριάκο Κούσιο, όπως αποκάλυψε στο Πρωϊνό Δρομολόγιο του ΡΙΚ την Πέμπτη 2 Ιουλίου, είναι να ενημερωθούν για το ζήτημα της Αμμοχώστου, για να δουν νομικά σε ποιο σημείο βρισκόμαστε και πώς μπορεί να δοθεί στην κυβέρνηση και στον Δήμο Αμμοχώστου προσεγμένη νομική συμβουλή. Ο κ. Κούσιος, κληθείς να σχολιάσει τις δηλώσεις Κουντρέτ Οζερσάι για το άνοιγμα των Βαρωσίων, με προτάσεις αποδεκτές από τη διεθνή κοινότητα, τόνισε: «Έχουν γίνει παραστάσεις σε όλα τα επίπεδα, Η.Ε., Ε.Ε., βρισκόμαστε σε εγρήγορση, […] Σίγουρα είναι μια εξέλιξη (σ.σ. η δήλωση Οζερσάι) η οποία δίνει μια άλλη διάσταση και προφανώς αυτό είναι το αποτέλεσμα της Κυπριακής Δημοκρατίας στο θέμα, αλλά με κανένα τρόπο αυτό δεν μας εφησυχάζει, δεν νιώθουμε ότι έχουμε στο παρόν στάδιο κατορθώσει να εμποδίσουμε τον εποικισμό τον Βαρωσίων.

Το όλο θέμα θα απασχολήσει την κυβέρνηση εντός των επομένων ημερών, όταν και η Γενική Εισαγγελία θα είναι έτοιμη να δώσει τις απόψεις της». Από τη νέα ηγεσία της Νομικής Υπηρεσίας αναμένει νεότερα επί του ζητήματος και ο Δήμος Αμμοχώστου. Ο δήμαρχος

Ο δικηγόρος Αχιλλέας Δημητριάδης θεωρεί πλάνη τον κίνδυνο θεσμικής νομιμοποίησης από τις προσφυγές στην Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας των Κατεχομένων.

της πόλης Σίμος Ιωάννου δήλωσε στην «Κ» ότι αναμένει από τον κ. Σαββίδη να μελετήσει νομικά το ζήτημα της Αμμοχώστου, ώστε να είναι σε θέση να ενημερώσει τον Δήμο για το δέον γενέσθαι. Ο κ. Ιωάννου εκτός από την ενημέρωση που θα λάβει από τον γενικό εισαγγελέα, την Τετάρτη θα συναντηθεί και με τον δικηγόρο Αχιλλέα Δημητριάδη. Ο δήμαρχος Αμμοχώστου τόνισε στην «Κ» ότι αφού ακούσουμε και τις δύο απόψεις, τότε θα επικοινωνήσουμε με την Προεδρία, αλλά και με το Υπουργείο Εξωτερικών, καθώς και με άλλες υπηρεσίες της Δημοκρατίας. Υπενθυμίζεται ότι ο «αντιπρόεδρος» της τ/κ «κυβέρνησης» Κουντρέτ Οζερσάι είχε δηλώσει στον τ/κ Τύπο ότι «το άνοιγμα των Βαρωσίων δεν είναι ένα θέμα που μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή με 'δυο-τρεις προτάσεις αποστήθισης' αλλά ένα ζήτημα για το οποίο χρειάζεται να γίνει ενδελεχής μελέτη και να υποβληθούν προτάσεις που θα είναι εφικτές και αποδεκτές από τη διεθνή κοινότητα». Ο κ. Οζερσάι σε αυτή του τη γραπτή τοποθέτηση έθεσε έντονα τη διεθνοποίηση του ζητήματος των Βαρωσίων, σημειώνοντας χαρακτηριστικά, «το πραγματικά σημαντικό εδώ είναι η διεθνής διάσταση του θέματος».

Η 17σέλιδη έκθεση

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» στη 17σέλιδη έκθεση του πρώην γενικού εισαγγελέα, αναφέρονται μεταξύ άλλων ότι η προσφυγή στην Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας των Κατεχομένων μπορεί να κρύβει εκπλήξεις, όπως για παράδειγμα η πρόταση αποζημίωσης αντί επιστροφής ή ακόμα και ότι η πρόταση επιστροφής του Ε/κ ιδιοκτήτη υπό τ/κ διοίκηση. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις η άρνηση της επιστροφής ή της αποζημίωσης μπορεί να επιφέρει απρόβλεπτες συνέπειες, διότι η άρνηση ίσως να ενέχει το οριστικό κλείσιμο της υπόθεσης.

Πλάνη η νομιμοποίηση

Ο δικηγόρος Αχιλλέας Δημητριάδης, ερωτώμενος για το αν υπάρχει ο κίνδυνος θεσμικής νομιμοποίησης από τις προσφυγές στην Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας, τόνισε στην «Κ» ότι δεν τίθεται τέτοιο ζήτημα: «Όχι, αυτό είναι μια πλάνη και εδώ δημιουργείται η σύγχυση. Στα Κατεχόμενα δεν υπάρχει τίποτε άλλο εκτός από τον έλεγχο της Τουρκίας, που εξασκείται οικονομικά και από τον στρατό, άρα είναι και υπεύθυνη για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το σύστημα διακυβέρνησης στα Κατεχόμενα δεν είναι τίποτε άλλο από μία τοπική υποτελή διοίκηση. Νομικά ομιλούντες, λοιπόν, δεν υπάρχει ψευδοκράτος, άρα δεν τίθεται θέμα νομιμοποίησης μιας ανύπαρκτης οντότητας, η οποία είναι τουρκικό εξάρτημα» και συνέχισε λέγοντας ότι στην Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας προσφεύγει το άτομο και σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο τα άτομα δεν αναγνωρίζουν κράτη, «Άρα πού υπάρχει το θέμα της αναγνώρισης;». Ο κ. Δημητριάδης, συνεχίζοντας τον συλλογισμό του είπε : «Αν μιλάμε για το ΕΔΑΔ και τη συμμετοχή της Δημοκρατίας εκεί τα πράγματα είναι πολύ πιο απλά, γιατί το εναγόμενο κράτος είναι η Τουρκία, οπότε πάλι δεν μιλάμε για αναγνώριση. Μάλιστα, στην υπόθεση Λοΐζίδου, αλλά και στην Τέταρτη Διακρατική έχει ξεκαθαρίσει νομικά το θέμα». Ένα ακόμη ζήτημα που απασχολεί είναι κατά πόσον οι μαζικές προσφυγές αιτητών στην Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας, σε αυτό ο κ. Δημητριάδης λέει ότι η έννοια της μαζικής προσφυγής δεν υφίσταται, διότι δεν μιλάμε για μαζικές προσφυγές, «Στην Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας, στο μοντέλο του Ευρωπαϊκού δικαστηρίου, μιλούν για ατομικές προσφυγές, άτομα ή εταιρείες. Αυτό συναρτάται με τους τίτλους ιδιοκτησίας. Κάθε αίτηση αναφέρεται σε συγκεκριμένο Τίτλο, τώρα αν γίνουν πολλές αιτήσεις και ζητηθεί συνεκδίκαση, εκεί υπάρχει η οικονομία εξόδων και χρόνου, αλλά και πάλι θα πρόκειται για συνεκδίκαση ατομικών, διαφορετικών προσφυγών».

Μία από τις πρώτες ενέργειες των νέων επικεφαλής της Νομικής Υπηρεσίας είναι η μελέτη του ζητήματος των Βαρωσίων. Ο δήμαρχος της πόλης Σίμος Ιωάννου τονίζει ότι χρειάζεται πολλή προσοχή.

Στο ερώτημά μας αν υπάρχει ξεκάθαρη εικόνα από πλευράς του γιατί η κυπριακή κυβέρνηση είναι επιφυλακτική στο να συμμετέχει στις διεργασίες του ΕΔΑΔ, ο κ. Δημητριάδης απάντησε: «Δεν γνωρίζω, αυτό που ξέρω είναι ότι στην υπόθεση της Κώμας του Γιαλού, πριν από τρία χρόνια, η κυβέρνηση θα υπεστήριζε, ξαφνικά και χωρίς εξήγηση έκανε μεταβολή. Φυσικά, προχώρησε η υπόθεση, και κερδίσαμε. Στη δε υπόθεση της Τύμπου η κυβέρνηση απεφάσισε να μη συμμετάσχει, άγνωστο πάλι το γιατί. Τώρα στην υπόθεση της Αμμοχώστου η κυβέρνηση θα είναι παρούσα και μέχρι τώρα έχει συμμετάσχει, αλλά κατά την άποψή μου οι δυόμισι σελίδες που καταχώρησε προς υποστήριξη των θέσεων της αιτήτριας εναντίον της Τουρκίας και του Εβκάφ ο τέως γενικός εισαγγελέας ήταν ανεπαρκείς».

Νέα GLB. Sit back. And get ahead.

Το πιο ευέλικτο κόμπακτ SUV που κατασκευάσαμε ποτέ. Με καθηλωτικό σχεδιασμό, θέσεις για έως και 7 άτομα, μεγάλο πολυμορφικό χώρο φόρτωσης και διαισθητικό σύστημα πολυμέσων. mercedes-benz.com.cy

GLB 180 κατανάλωση καυσίμων μικτός κύκλος 6,2-5,8 l/100 km, εκπομπές CO_2 141.0-134.0 g/km
Ο εξοπλισμός του πακέτου προσφοράς διαφέρει από αυτόν της φωτογραφίας.
*2 χρόνια εγγύηση με απεριόριστα χιλιόμετρα και επιπρόσθετη εγγύηση 3 χρόνια με μέγιστο όριο 100.000χλμ.

από
€30.600 αυτόματη

Mercedes-Benz
The best or nothing.

Cyprus Import Corporation Ltd Παγκύπριος Αριθμός Τηλ.: 77775300

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Ο πατριωτικός ρεαλισμός υπαγορεύει λύση διά της διπλωματίας και όχι των όπλων

Κρίσιμες οι επόμενες μέρες σε πρωτοβουλίες και ενέργειες Ε.Ε. και ΗΠΑ προς την Τουρκία για αποτροπή ενδεχόμενης κρίσης

Συνέντευξη στους
ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟ
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ
και **ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Κρίσιμες, θεωρεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τις επόμενες των ημερών όσον αφορά την ανάδειξη πρωτοβουλιών και συγκεκριμένων ενεργειών από πλευράς Ε.Ε. και ΗΠΑ προς την Τουρκία, έτσι ώστε να αποτραπεί μια ενδεχόμενη κρίση. Ξεκαθαρίζει παράλληλα ότι αντί ενός καταστροφικού σεναρίου, η Λευκωσία επιλέγει αυτό της διπλωματίας, του διεθνούς δικαίου και της ιδιότητας του κράτους μέλους της Ε.Ε. καθότι, σύμφωνα με τον Πρόεδρο Αναστασιάδη, αυτό υπαγορεύει ο πατριωτικός ρεαλισμός και ορθολογισμός και όχι μια ρητορική κενών συνθημάτων. Στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Νίκος Αναστασιάδης μιλάει για όλα, με έμφαση όμως στο κληροδότημά του στον επόμενο πρόεδρο: «Ένα κράτος πραγματικά σύγχρονο, και ουσιαστικά κοινωνικό», αυτό που «χρωστούμε στον κυπριακό λαό που μας εξέλεξε».

> *Προσδοκώ ότι δεν έχει άλλη επιλογή η Ευρώπη από το να είναι πιο ενεργή στη στήριξη και στις παρεμβάσεις για αποτροπή των επεκτατικών βλέψεων της Τουρκίας όπως καταγράφονται.*

> *Χρειάζεται και Υφυπουργείο Πολιτισμού. Να το συνειδητοποιήσουμε ότι δεν μπορούν να υποκαθιστούν το Υπουργείο Πολιτισμού είτε οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες είτε ο ΘΟΚ.*

–Για κάποιους κύκλους η τοποθέτησή σας ότι αν θεωρήσουμε πως μπορούμε να δώσουμε λύση μέσα από τη στρατικοποίηση, θα είναι το τέλος του κυπριακού ελληνισμού, συνιστά άνευ όρων παράδοση. Πώς το σχολιάζετε;

–Αυτό που εξέφρασα ήταν μια αποτίμηση των επιλογών που προσφέρονται σε μια μικρή χώρα όπως η Κύπρος, προκειμένου αποτελεσματικά να αντιμετωπισθεί η τουρκική επιθετικότητα και οι εξ αυτής κίνδυνοι. Και τούτο όχι μόνο δεν συνιστά «παράδοση», όπως κάποια τουρκικά Μ.Μ.Ε. αυθαιρέτως απέδωσαν, αλλ' αντιθέτως υποδηλούν την αποφασιστικότητα αντίστασης, με επιλογή αντί ενός καταστροφικού σεναρίου, την επιλογή της διπλωματίας και των όπλων που το διεθνές δίκαιο προσφέρει και η ιδιότητα της χώρας ως κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό υπαγορεύει ο πατριωτικός ρεαλισμός και ορθολογισμός και όχι μια ρητορική κενών συνθημάτων. Εξάλλου από της τουρκικής εισβολής και εντεύθεν, ομόφωνη ήταν η θέση των εκάστοτε κυβερνήσεων Κύπρου και Ελλάδος, αλλά και του συνόλου των πολιτικών δυνάμεων πως η επίλυση του κυπριακού προβλήματος δεν μπορεί να επιτευχθεί με στρατιωτικά μέσα, αλλά με επιλογή τον διάλογο στη βάση του διεθνούς δικαίου. Είναι ακριβώς μέσα από τη συνετή πολιτική, που ακολουθήθηκε, που η Κυπριακή Δημοκρατία εντάχθηκε στην Ε.Ε, παρά τις απειλές της Τουρκίας, και αποτελεί σήμερα ευρωπαϊκό έδαφος. Την ίδια ώρα μπορεί, και ορθά, δεν επιλέγουμε τη στρατικοποίηση, αλλά ουδέποτε εγκαταλείψαμε την ενίσχυση της αμυντικής μας θωράκισης, αντίθετα σήμερα διαθέτουμε μια ισχυρή αποτρεπτική δύναμη η οποία συνεχώς ισχυροποιείται και εκσυγχρονίζεται.

–Υπάρχουν τουρκικές διακηρύξεις για γεώτρηση ανοικτά της Κρήτης που προκαλούν και φόβους για θερμό επεισόδιο. Θέλουμε μία εκτίμηση από σας, κ. Πρόεδρε, και παράλληλα το επίπεδο συνεννόησης-συνεργασίας επί τούτου μεταξύ Αθήνας-Λευκωσίας.

–Η συνεργασία μας με την ελληνική κυβέρνηση είναι άριστη και πολυεπίπεδη. Υπάρχει συντονισμός μέσα από την επιλογή του διαλόγου για επίλυση των όποιων διαφορών προκύπτουν σαν αποτέλεσμα της τουρκικής επιθετικότητας. Οι έντονες διπλωματικές προσπάθειες που καταβάλλονται τόσο από πλευράς ελληνικής κυβέρνησης όσο και κυπριακής έχουν κινητοποιήσει τόσο το ενδιαφέρον όσο και τις ανησυχίες και της ίδιας της Ευρώπης και των ΗΠΑ. Οι επόμενες των ημερών είναι κρίσιμες όσον αφορά την ανάδειξη πρωτοβουλιών από πλευράς Ε.Ε. και ΗΠΑ, έτσι ώστε να αποτραπεί μια ενδεχόμενη κρίση.

–Αναμένετε συγκεκριμένες ενέργειες;

–Συγκεκριμένες ενέργειες προς την πλευρά της Τουρκίας.

–Δεν βλέπετε πως ο ρόλος της Τουρκίας λόγω Λιβύης έχει αναβαθμιστεί σχέση με τους άλλους είτε συμμάχους στο ΝΑΤΟ είτε ενδιαφερόμενους να έχουν μερίδιο στη Λιβύη;

–Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η Τουρκία, μέσα από την παραβίαση του διεθνούς δικαίου, επιδιώκει να κερδίσει έδαφος και να έχει προβάδισμα έναντι των υπολοίπων που διατηρούν μεγάλα συμφέροντα στην Λιβύη. Δεν θεωρώ ότι η αντίδραση της Γαλλίας είναι τυχαία, όμως, δεν μπορώ παράλληλα να παραγνωρίσω ότι αν η Τουρκία έχει αναβαθμίσει τον ρόλο της και έχει ένα προβάδισμα στη Λιβύη είναι ακριβώς και εξαιτίας της αδυναμίας έκφρασης μιας αποφασιστικής πολιτικής από πλευράς της Ε.Ε.

–Ενώ αναμέναμε ευρωπαϊκές κυρώσεις που θα πονούσαν την Τουρκία πριν από έναν χρόνο, κάτι τέτοιο δεν επετεύχθη. Μάλιστα, πρόσφατα αναφέρατε πως γερμανικά συμφέροντα βάζουν προσκόμματα στην όποια δυναμική απάντηση απέναντι στις τουρκικές προκλήσεις. Έχουμε τελικά αυξημένες προσδοκίες από τον ρόλο της Ε.Ε;

–Τα πρώτα δειλά βήματα έχουν γίνει από την Ε.Ε. Περάσαμε από τη φραστική στήριξη στη λήψη κυρώσεων για πρώτη φορά. Παρά τις παρατηρήσεις που έκανα για το γεγονός ότι συμφέροντα παρεμποδίζουν πιο τολμηρές αποφάσεις, εξακολουθώ να προσδοκώ ότι δεν έχει άλλη επιλογή η Ευρώπη από το να είναι πιο ενεργή στη στήριξη της Κύπρου και ιδιαίτερα στις παρεμβάσεις για αποτροπή των επεκτατικών βλέψεων της Τουρκίας όπως καταγράφονται.

–Να αναμένουμε περαιτέρω κυρώσεις;

–Είναι κάτι που επιδιώκουμε και προκύπτει από την ίδια την πραγματικότητα. Υπάρχει παραβίαση του διεθνούς δικαίου, παραβίαση των προενταξιακών δεσμεύσεων της Τουρκίας. Δεν μπορεί συνεπώς την ίδια ώρα που η Ε.Ε. χωρίς δυσκολίες –και ορθώς– βάζει κυρώσεις της Ρωσίας για τα όσα συνέβησαν στην Ουκρανία να συνεχίσει να παρακολουθεί να εντείνονται οι απειλές της Τουρκίας με συγκεκριμένες μάλιστα ενέργειες που αυξάνουν τους κινδύνους μιας κρίσης. Δεν μπορεί να παραμένει αδιάφορη για τις ενέργειες μιας χώρας που είναι υποψήφια προς ένταξη και στρέφονται εις βάρος δύο κρατών μελών. Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη τα έντονα διαβήματα στα οποία προβαίνουμε, αναμένουμε ότι θα υπάρξουν περαιτέρω κυρώσεις από πλευράς Ε.Ε.

–Η Τουρκία βεβαίως τρυπά ανενόχλητη, το Κυπριακό βρίσκεται στον πάγο και κάθε μέρα που περνά υπάρχει ενσωμάτωση των Κατεχομένων. Ποιος θα είναι ο μοχλός πίεσης για να καθίσει στο τραπέζι των συνομιλιών;

–Δεν υπάρχει άλλος τρόπος από την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου, μέσα από μία ποικιλία κυρώσεων, η οποία να αυξάνει το κόστος των προκλητικών ενεργειών της Τουρκίας.

–Ποιος είναι ο αντίλογός σας σε εκείνους που λένε ότι δοκιμάσατε διάφορα πράγματα στο Κυπριακό, ότι χάσαμε ευκαιρία στο Κραν Μοντάνα κι επιστρέψατε;

–Είναι επί των ημερών μου που για πρώτη φορά συμμετείχε η Ε.Ε. στον όλο διάλογο για λύση του Κυπριακού. Είναι επί των ημερών μου που πρώτη φορά κατατέθηκαν χάρτες για το εδαφικό. Να υπενθυμίσω ότι η Τουρκία για πρώτη φορά παρακάθισε στο τραπέζι για λύση του Κυπριακού, ενώ ένας μεγάλος αριθμός συγκλίσεων είχε επιτευχθεί. Να υπενθυμίσω ότι είχα προτείνει στον κ. Ακιντζί να καταγραφούν οι συγκλίσεις και να δώσουμε από κοινού δημοσιογραφική διάσκεψη για να μεταφέρουμε στον κόσμο τι ακριβώς ήταν αυτό που συμφωνήσαμε, όταν παρακολουθούσαμε να μην αποδίδονται επακριβώς τα όσα είχαν συμφωνηθεί, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ανησυχία στις δύο κοινότητες. Δυστυχώς, αρνήθηκε ο κ. Ακιντζί να δώσουμε συνέντευξη Τύπου και να καταγραφούν συγκλίσεις. Είχα ζητήσει τρίπτυχο, το ετοιμάσαμε, το παρουσιάσαμε και η τ/κ πλευρά είπε ότι θα βασιστούν στο δικό μας κείμενο. Το έκαναν για να μη δώσουν γραπτώς δικό τους. Μια πρακτική που ακολούθησαν και στο Κραν Μοντάνα. Συνεπώς, από δικής μας πλευράς έγινε ό,τι ήταν ανθρωπίνως δυνατό για να δείξουμε την καλή μας θέληση και αποφασιστικότητα να προχωρήσουμε σε λύση. Αν δεν επετεύχθη αυτό οφείλεται στις παρεμβάσεις της Τουρκίας και στην αδυναμία της τ/κ πλευράς να ανταποκριθεί σε υποχρεώσεις που υπήρχαν μέσα από τον διάλογο στο Κραν Μοντάνα. Με λυπεί, γιατί κάποιοι, παρασυρόμενοι από εσκεμμένες διαρροές από πλευράς κύκλων των Ηνωμένων Εθνών, μιλούν για άλλα αφηγήματα.

Στο Κυπριακό, από δικής μας πλευράς, έγινε ό,τι ήταν ανθρωπίνως δυνατό για να προχωρήσουμε σε λύση. Αν δεν επετεύχθη, οφείλεται στις παρεμβάσεις της Τουρκίας και στην αδυναμία της τ/κ πλευράς να ανταποκριθεί σε υποχρεώσεις που υπήρχαν μέσα από τον διάλογο στο Κραν Μοντάνα. Με λυπεί, γιατί κάποιοι, παρασυρόμενοι από εσκεμμένες διαρροές από πλευράς κύκλου των Ηνωμένων Εθνών, μιλούν για άλλα αφηγήματα.

Γιατί δεν επαναδιεκδικεί και τι διαμηνύει στον ελεγκτή

–Οι επιλογές των διορισμών σας στο Υπουργικό Συμβούλιο και η μη επιλογή Ιωνά Νικολάου στη Νομική Υπηρεσία, άνοιξαν τη συζήτηση για το πού το πάτε. Είναι κατηγορηματική η άρνησή σας να μην επαναδιεκδικήσετε την προεδρία το 2023;

–Η απόφασή μου να μην επαναδιεκδικήσω είναι οριστική και αμετάκλητη. Η πρόθεσή μου εκδηλώθηκε από το 2013, όταν κατέθεσα στη Βουλή των Αντιπροσώπων πρόταση τροποποίησης του Συντάγματος προκειμένου να περιοριστούν οι θητείες του προέδρου στις δύο.

–Οι δημοσκοπήσεις αυτή τη στιγμή δείχνουν ότι τυγχάνετε ευρείας αποδοχής σε ένα μεγάλο ακροατήριο. Αυτός δεν είναι λόγος να αναθεωρήσετε την απόφασή σας;

–Όχι. Το θέμα δεν είναι να χαίρεις δημοτικότητας,αλλά να γνωρίζεις πότε εισέρχεσαι και πότε εξέρχεσαι από την πολιτική. Η θέση μου να μη διεκδικήσω τρίτη θητεία είναι οριστική και αμετάκλητη. Ό,τι έχεις να δώσεις μπορείς να το δώσεις στη διάρκεια δύο θητειών. Μακάρι και κατά την αποχώρησή μου να χαίρω της ίδιας δημοτικότητας. Αυτό θα είναι το ευτυχέστερο, γιατί σημαίνει ότι θα έχω επιτύχει κάποιους στόχους που ικανοποιούν τον λαό.

–Έχετε πει πως δεν θα δώσετε εσείς το δακτυλίδι στον επόμενο υποψήφιο που θα στηρίξει το κόμμα. Ο διάδοχος, ωστόσο, πρέπει να βγει μέσα από το κόμμα ή μέσα από την κυβέρνηση;

–Είναι θέμα των συλλογικών οργάνων του κόμματος. Μην ξεχνάτε ότι και η δική μου υποψηφιότητα για την προεδρία αμφισβητήθηκε τότε από την κ. Θεοχάρους. Ο ΔΗΣΥ είναι ένα κόμμα που πιστεύει και λειτουργεί –πιστεύουμε– με τις αρχές της δημοκρατίας και συνεπώς θα ήταν παράδοξο να καθορίζει κάποιος ή να προκαθορίζει ποιος θα τον διαδεχτεί.

–Είναι όμως και θέμα προτιμήσεων. Εσάς σας στήριξε τότε ο Γλαύκος Κληρίδης.

–Δεν έχω δικαίωμα να καθορίσω, δεν μπορώ να παραβιάσω το καταστατικό του κόμματος.

–Κατά τη διάρκεια των δύο θητειών σας έχετε έλθει σε σύγκρουση με αρκετούς ανεξάρτητους αξιωματούχους. Αποτελούσαν κακές επιλογές; Ισχύει αυτό που λέει η αντιπολίτευση ότι δεν δέχεστε την αντίθετη άποψη;

–Δεν υπήρξε Πρόεδρος που σε κάποια στιγμή να μην έχει διαφωνήσει με κάποιον ανεξάρτητο αξιωματούχο. Σας υπενθυμίζω τις διαφορές του Τάσσου Παπαδόπουλου με τον Σόλωνα Νικήτα, του Δημήτρη Χριστόφια με τον Αθανάσιο Ορφανίδη. Δεν μετανιώνω για τις επιλογές μου, όμως, δόθηκε υπέρμετρη έμφαση στα τελευταία γεγονότα με τον γενικό εισαγγελέα, όταν ανακοίνωσα ότι οι δύο νέοι γενικός εισαγγελέας και βοηθός γενικός εισαγγελέας θα έδιδαν τη διαβεβαίωση στις 10 Ιουλίου. Ταυτόχρονα είχα και επικοινωνία με τον κ. Κληρίδη προς τον οποίο εξήγησα ότι η διαβεβαίωση είναι ένα θέμα, το διοριστήριο έγγραφο είναι άλλη πράξη. Σύμφωνα με το διοριστήριο ονομάζεις σε ποιον αναθέτεις το αξίωμα, αλλά καθορίζεις και την ημερομηνία έναρξης ή ανάληψης των καθηκόντων τους. Και ήμουν σαφής με τον κ. Κληρίδη, ότι αν η επιθυμία του ήταν να αποχωρήσει την 1η Ιουλίου, ουδέν πρόβλημα. Στο διοριστήριο ανεγράφετο ότι η ημερομηνία ανάληψης των καθηκόντων τους θα ήταν η 1η Αυγούστου. Δόθηκε υπέρμετρη δημοσιότητα σε ένα αχρείαστο θέμα.

–Από πλευράς του;

–Όχι βεβαίως. Ο καθένας κρίνεται από τον τρόπο αντιμετώπισης κάποιων καταστάσεων.

–Στην περίπτωση του γενικού ελεγκτή;

–Μπορείτε να μου πείτε με ποιον θεσμό δεν έχει συγκρουστεί ο γενικός ελεγκτής; Με τους υπουργούς Εσωτερικών, Οικονομικών. Με ποιαν των Επιτρόπων δεν έχει συγκρουστεί; Με την Επίτροπο Προσωπικών Δεδομένων, την Επίτροπο Διοικήσεως, με την πρώην Επίτροπο Παιδιού και Νομοθεσίας, με τον Επίτροπο Ορεινών Κοινοτήτων. Δεν θέλω να δώσω έκταση, αλλά ο κάθε θεσμός πρέπει να γνωρίζει τα όρια στα οποία κινείται. Δεκάδες φορές έχω συγχαρεί τον γενικό ελεγκτή για τις προσπάθειες που καταβάλλει να καταπολεμηθεί η διαφθορά. Όμως και δεκάδες φορές τον έχω προειδοποιήσει ότι δεν μπορεί να υπερβαίνει εξουσίες και να εμφανίζεται ακόμη και για πολιτικές αποφάσεις της κυβέρνησης αρνητικός. Εκλέγεται ένας πρόεδρος για να εφαρμόσει το πρόγραμμά του. Ο γενικός ελεγκτής έχει ρόλο να ελέγξει και όχι να προαποφασίσει.

–Τα περί ανάρμοστης συμπεριφοράς που θίξατε ερμηνεύθηκαν από νομικούς κύκλους και ως ενδεχόμενο παύσης του...

–Ο Πρόεδρος δεν έχει το δικαίωμα να παύσει κανένα ακόμα και για ανάρμοστη συμπεριφορά. Αν ο Πρόεδρος θεωρήσει ότι υπήρξε ανάρμοστη συμπεριφορά από κάποιον ανεξάρτητο αξιωματούχο, μπορεί να προσφύγει στο Ανώτατο Δικαστήριο, να τεκμηριώσει και να αποφασίσει το Ανώτατο Δικαστήριο αν θα τον απολύσει ή όχι.

–Υπάρχει τέτοια πρόθεση από πλευράς σας;

–Εκείνο που αναμένω από κάθε αξιωματούχο είναι να λειτουργεί εντός των εξουσιών του χωρίς καμία και από κανέναν παρέμβαση και χωρίς πολιτικές σκοπιμότητες. Διότι υπήρξαν δυστυχώς συμπεριφορές που υποδηλούν μία σαφέστατη επιθυμία εμπλοκής σε πολιτικές διαδικασίες, κάτι το οποίο δεν θεωρώ ότι αρμόζει από το αξίωμα του ανεξάρτητου αξιωματούχου και περιορίζομαι μέχρι εδώ, γιατί δεν θέλω να δώσω έκταση.

Το Δικηγορικό Γραφείο και το family life style

–Πάνε και έρχονται υποθέσεις που σχετίζονται με το δικηγορικό γραφείο Αναστασιάδη. Εσείς έχετε πει πως δεν έχετε καμία εμπλοκή. Δεν θα ήταν προτιμότερο για όλους να απαλειφθεί έστω και τυπικά το όνομά σας;

–Είναι το όνομα που έχει σημασία ή η συμπεριφορά; Αν ήμουν ανεπάγγελτος το κατανοώ. Πολλών, η μόνη τους ενασχόληση ήταν η πολιτική. Έχω δουλέψει, έχω δημιουργήσει. Το να φέρει το γραφείο το όνομά μου έχετε την εντύπωση ότι είναι πόλος έλξης; Αν δείτε τις οικονομικές καταστάσεις του γραφείου από τότε που ανέλαβα την προεδρία του κράτους θα διαπιστώσετε ότι από πλευράς εισοδημάτων έχει κάθετη μείωση. Ήταν ρητή η θέση μου, παρά το γεγονός ότι εγκατέλειπα το γραφείο και μεταβίβασα τις μετοχές ότι δεν θα δεχτώ την ανάδειξη οποιασδήποτε υποθέσεως που εμπλέκει το κράτος. Εξού και με τη RyanAir, που υπήρξε μια πρόθεση του γραφείου να αναλάβει, έγραψα αμέσως επιστολή ότι δεν θα δεχτώ την οποιαδήποτε εμπλοκή. Έγινε ολόκληρος σάλος όπως και για τα λεγόμενα χρυσά διαβατήρια. Ζήτησα να δοθεί στη Βουλή το σύνολο των αιτήσεων πολιτογράφησης. Από τις 4.700, δεν υπερβαίνουν τα 42 στο δικηγορικό γραφείο.

–Το life style μελών της οικογένειάς σας, είχε απασχολήσει πολλές φορές τον Τύπο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Το τελευταίο χρονικό διάστημα υπάρχει μία εμφανής ύφεση στην προβολή της προσωπικής τους ζωής. Είναι αποτέλεσμα δικής σας παρέμβασης;

–Βεβαιότατα είναι αποτέλεσμα δικής μου παρέμβασης. Είχα δώσει μια συμβουλή στα παιδιά μου: «Τι είναι αυτό που έχει σημασία στη ζωή; Να είσαι ευτυχισμένος ή να δημοσιοποιείς την ευτυχία σου;». Δεδομένου ότι λόγω της ιδιότητάς μου, θα ήταν αναμενόμενο να βρεθούν στο στόχαστρο, είπα ότι προέχει να είναι ευτυχισμένοι και να μην προκαλούν με την προβολή των κοινωνικών δραστηριοτήτων τους.

Απόλυτη συμπαράσταση στον Μακάριο Δρουσιώτη

–Πρόεδρε, επειδή το ζήτημα των καταγγελιών του Μακάριου Δρουσιώτη είναι λεπτό και παράλληλα ενδέχεται να υπάρξουν και διεθνείς προεκτάσεις, ποια είναι η άποψή σας;

–Ο Μακάριος μού κατάγγειλε σε δύο επιστολές ότι έχει υπόνοιες ότι παρακολουθείται. Στην πρώτη επιστολή τα στοιχεία του δεν ήταν επαρκή, όμως επικοινώνησα αμέσως μαζί του και του είπα ότι πρέπει η υπόθεση να καταγγελθεί. Του διαμήνυσα ότι θα δώσω οδηγίες τόσο στον αρχηγό Αστυνομίας όσο και στον διοικητή της ΚΥΠ να διερευνήσουν την όποια πιθανότητα. Δεν διαπιστώθηκε τίποτα. Με δεύτερη επιστολή μού γνωστοποιούσε ότι τώρα έχει συγκεκριμένα στοιχεία. Τον παρακάλεσα ότι εφόσον έχει οποιαδήποτε στοιχεία να τα δώσει στην αστυνομία ή στον γενικό εισαγγελέα προκειμένου να διερευνηθεί διότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έχει ούτε ανακριτική ούτε διωκτική εξουσία. Υπερτόνισα ότι θα είμαι στο πλευρό του και θα παρακολουθώ από κοντά την πορεία των ανακρίσεων. Είναι αδιανόητο αν συμβαίνει κάτι ανάλογο. Για να διαμαρτύρεται κάτι θα έχει διαπιστώσει, αλλά ένα θέλω να βεβαιώσω. Δεν τίθεται θέμα από τις κυπριακές αρχές να παρακολουθούν ή να παρεμβαίνουν στα αρχεία του. Είναι ρητές οι οδηγίες μου, τόσο προς τον σημερινό διοικητή της ΚΥΠ όπως και στον προκάτοχό του, να μη διανοηθούν να παρακολουθήσουν οποιονδήποτε για οποιοδήποτε λόγο. Η Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών είναι για την ασφάλεια του κράτους και θέλω να πω ότι κάνουν μία εξαιρετική δουλειά. Εκφράζω την απόλυτη συμπάθεια και συμπαράστασή μου στον Μακάριο. Ήταν συνεργάτης μου όταν ήμουν στο κόμμα και Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Έχει την πλήρη στήριξή μου και θα πρέπει να δοθούν στοιχεία.

Ατυχέστατη η διαχείριση του θέματος της μαθήτριας

–Πώς είδατε το θέμα με τη μαθήτρια που εξέφρασε την άποψή της, για το μάθημα των θρησκευτικών και δέχθηκε έντονες επιθέσεις;

–Θεωρώ ότι πρέπει να χαιρόμαστε τους νέους που έχουν άποψη. Να χαιρόμαστε εκείνα τα παιδιά που έχουν κριτική σκέψη όσο και αν διαφωνεί κάποιος μαζί τους. Και χαίρομαι ιδιαίτερα όταν κάνω συσκέψεις με την παιδοβουλή ή άλλους νέους και βλέπω παιδιά, που ενώ συλλήβδην θεωρούμε απαθή και αδιάφορα, να έχουν ένα τρομερό τρόπο σκέψης με κριτική προσέγγιση και συχνά ώριμη άποψη. Συνεπώς, κατά την άποψή μου, ήταν ατυχέστατη η όλη διαχείριση του θέματος, από πλευράς των όσων επέκριναν τη συγκεκριμένη μαθήτρια, ιδιαίτερα στα ΜΚΔ. Εγώ χαίρομαι όταν έχει κάποιος το θάρρος να διατυπώνει άποψη. Να σας υπενθυμίσω ότι ο Γλαύκος Κληρίδης αποβλήθηκε από το Γυμνάσιο, γιατί είχε την τόλμη να γράψει άρθρο εναντίον της καθαρεύουσας.

Θέλω να παραδώσω ένα κράτος ουσιαστικά σύγχρονο και κοινωνικό

–Γιατί μετακινήσατε δύο επιτυχημένα κυβερνητικά στελέχη –αυτή είναι η αίσθηση για τους κ.κ.Σαββίδη και Αγγελίδη, στη Νομική Υπηρεσία; Διαπιστώσατε κάποια ανάγκη εκεί;

–Όχι. Προέκυψε ο διορισμός από την προσπάθειά μου να διοριστούν δύο άνθρωποι που τυγχάνουν σεβασμού και από την αντιπολίτευση, ιδιαίτερα και μετά την άρνηση του κ. Ιωνά Νικολάου να αποδεχθεί τον διορισμό στη θέση του γενικού εισαγγελέα, έπρεπε να κάνω τις καλύτερες δυνατές επιλογές. Και πιστεύω ότι επέλεξα δύο καταξιωμένους, από τη μία, νομικούς, ανθρώπους έντιμους με ήθος και με αποδεκτικότητα. Και αυτό έχει σημασία.

–Πότε ξεκαθάρισε μέσα σας ότι ο κ. Νικολάου δεν θα είναι γενικός εισαγγελέας;

–Δεν έχει σημασία ο χρόνος. Ήταν αρκετά νωρίτερα από τη τελική επιλογή μου.

–Η μέθοδος που ακολουθείτε τώρα να επιλέγετε τεχνοκράτες για το Υπουργικό Συμβούλιο είναι μια αλλαγή του modus operandi, ώστε να μην έχουν δεσμεύσεις που ενδεχομένως να έχει ένας υπουργός στέλεχος του κόμματος;

–Θέλω να δώσω ένα μήνυμα. Αν θα πάει αυτή η χώρα μπροστά, θα πρέπει οι πολιτικές σκοπιμότητες να παραμεριστούν. Και έχω διαβιβάσει προς τους αρχηγούς των κομμάτων, ότι επιθυμία μου είναι εις το υπόλοιπο της θητείας μου να ολοκληρώσω μια σειρά από μεταρρυθμίσεις, έτσι ώστε ο νέος πρόεδρος να παραλάβει από μένα, επιτέλους, ένα κράτος το οποίο να έχει ξεπεράσει σε μεγάλο βαθμό τη γραφειοκρατία. Ένα κράτος πραγματικά σύγχρονο, ουσιαστικά κοινωνικό κράτος και για τούτο οι μεταρρυθμίσεις, για μένα, είναι η προτεραιότητα. Να αφήσω, αν θέλετε, μια σφραγίδα ότι επιτέλους, κατά τη διάρκεια της θητείας μου, αυτό το κράτος έχει κάνει βήματα μπροστά. Προκειμένου να μεταφέρω και εμπράκτως αυτό το μήνυμα, επέλεξα ανθρώπους, οι οποίοι έχουν τις ικανότητες, έχουν το ίδιο με εμένα όραμα όσον αφορά το κυβερνητικό πρόγραμμα και τις μεταρρυθμίσεις και αυτό που αναμένω από τις πολιτικές δυνάμεις είναι πέραν και μακράν των όποιων κομματικών σκοπιμοτήτων, να δούμε τι είναι αυτό που όλοι μαζί χρωστούμε στον κυπριακό λαό που μας εξέλεξε.

–Εξακολουθούν να ισχύουν οι στόχοι της μεταρρύθμισης;

–Είναι επί τάπητος: μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας, της παιδείας, της δικαιοσύνης, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Ήδη έχουν προχωρήσει σωρεία άλλων μεταρρυθμίσεων, όπως στην Ε.Φ. με τη μείωση της θητείας και τη δημιουργία ημιεπαγγελματικού στρατού πιο αποτελεσματικού, πιο αξιόμαχου. Μέγιστη των μεταρρυθμίσεων είναι όμως το ΓεΣΥ, μια κοινωνική, ριζοσπαστική μεταρρύθμιση που εκκρεμούσε εδώ και δεκαετίες καθώς ουδείς τολμούσε να προχωρήσει στην υλοποίηση μιας νομοθεσίας η οποία έχει ψηφιστεί από το 2001.

Θέλω να αφήσω στον επόμενο Πρόεδρο ένα κράτος πραγματικά σύγχρονο και ουσιαστικά κοινωνικό. Για τούτο οι μεταρρυθμίσεις για μένα είναι η προτεραιότητα. Να αφήσω, αν θέλετε, μια σφραγίδα ότι επιτέλους, κατά τη διάρκεια της θητείας μου, αυτό το κράτος έχει κάνει βήματα μπροστά. Προς τούτο από τις πολιτικές δυνάμεις αναμένω πέραν και μακράν των όποιων κομματικών σκοπιμοτήτων, να δούμε τι είναι αυτό που όλοι μαζί χρωστούμε στον κυπριακό λαό που μας εξέλεξε.

> *Η αντίδραση της Γαλλίας δεν είναι τυχαία, όμως, δεν μπορώ να παραγνωρίσω ότι αν η Τουρκία έχει αναβαθμίσει τον ρόλο της και έχει ένα προβάδισμα στη Λιβύη, είναι ακριβώς και εξαιτίας της αδυναμίας έκφρασης μιας αποφασιστικής πολιτικής από πλευράς της Ε.Ε.*

–Το ΓεΣΥ είναι όντως ένα στοίχημα που κερδίσατε. Το παρακολουθείτε;

–Βεβαιότατα και εντός των επόμενων ημερών, θα έχω και σύσκεψη με τον ΟΑΥ για να δω πώς εξελίσσεται η πορεία, η εφαρμογή του ΓεΣΥ και οι μηχανισμοί ελέγχου.

–Ακούγονται διάφορα για υπέρογκες χρεώσεις.

–Η επικείμενη σύσκεψη θα αφορά και το πόσο το κράτος γίνεται αποτελεσματικότερο στους ελέγχους αλλά και πού διαπιστώνονται μειονεκτήματα όσον αφορά την εφαρμογή του ΓεΣΥ.

–Είστε ικανοποιημένος από τη διαχείριση της πανδημίας;

–Εκείνο που απαιτείτο ήταν ο σεβασμός στην επιστημοσύνη. Και τολμήσαμε να πούμε ότι, από μόνοι μας, δεν θα ήταν δυνατόν αντεπεξέλθουμε εκτός εάν είχαμε επιστημονικές θέσεις και απόψεις. Συγκροτήθηκε από τον υπουργό Υγείας μια επιστημονική ομάδα από άριστους επιστήμονες και θέλω να τονίσω ότι νιώθω περήφανος πραγματικά, γιατί η χώρα μας ανέδειξε τέτοια μυαλά και είχαμε στη διάθεσή μας την επιστημοσύνη τους. Τολμήσαμε να πάρουμε τα μέτρα με βάση τη συγκεκριμένη καθοδήγηση και πετύχαμε αυτό, που πιστεύω ότι είμαστε από τις ελάχιστες χώρες που το κατόρθωσαν. Πέρα από την επιστημονική ομάδα με άριστα βαθμολογούνται οι ήρωες της πρώτης γραμμής, αλλά και η υπεύθυνη συμπεριφορά και των συμπολιτών μας. Χωρίς όλους τους παράγοντες, μαζί, δεν θα είχαμε τα αποτελέσματα που είχαμε. Μαζί και οι πολιτικές δυνάμεις που βοήθησαν να ληφθούν μέτρα –επώδυνα μεν–που συνέβαλαν όμως εις την επιτυχή διαχείριση της πανδημίας.

–Είμαστε έτοιμοι για ενδεχόμενο δεύτερο κύμα;

–Πιστεύω ότι είμαστε πανέτοιμοι. Εντός των ημερών θα προχωρήσουμε και με προκήρυξη, έτσι ώστε ένας των ορόφων του νοσοκομείου Λάρνακας να ολοκληρωθεί και να ετοιμαστεί, ως όροφος νοσοκομείου αναφοράς.

–Ωστόσο, επανερχόμενοι στις μεταρρυθμίσεις να πούμε ότι η μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας δεν προχώρησε…

–Δεν προχώρησε γιατί τα νομοσχέδια που απεστάλησαν στη Βουλή απορρίφθηκαν. Αυτή τη στιγμή προχωρούμε ξανά. Κατατέθηκαν και πάλι λαμβάνοντας υπόψη και τις απόψεις των κομμάτων. Πρόσθετα προχωρούμε στη δημιουργία του ONE STOP SHOP για να επιταχύνουμε την αδειοδότηση, υλοποίησης έργων με ιδιωτικές επενδύσεις. Σημαντικό κομμάτι των μεταρρυθμίσεων ήταν όμως η δημιουργία υφυπουργείων. Τώρα υπάρχει ο πολιτικός προϊστάμενος στη Ναυτιλία, στην Τεχνολογία, Έρευνα και Καινοτομία, στον Τουρισμό. Επειδή ακούω έντονη κριτική που είναι δικαιολογημένη εν μέρει, όσον αφορά τον πολιτισμό, θέλω να πω ότι: Χρειάζεται και Υφυπουργείο Πολιτισμού. Να το συνειδητοποιήσουμε ότι δεν μπορούν να υποκαθιστούν το Υπουργείο Πολιτισμού είτε οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες είτε ο ΘΟΚ.

Φ.Α., πράσινη ενέργεια και σύναξη εδώ 80 κρατών

–Υφυπουργείο Ενέργειας επιβάλλεται να συσταθεί;

–Αν με ρωτάτε ναι, όπως και αθλητισμού ή ενδεχόμενα και περιβάλλοντος. Κάπου πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι υπερεξουσίες σε ένα Υπουργείο δεν είναι δυνατόν με τη νοοτροπία κάποιων τεχνοκρατών ή γραφειοκρατών να αποδώσουν αποτελέσματα. Δηλαδή, η δημιουργία εξειδικευμένων τομέων ενάσκησης πολιτικής θα έχει σίγουρα καλύτερα αποτελέσματα και θα υλοποιεί συγκεκριμένες πολιτικές.

–Στο κεφαλαιώδες ζήτημα της πράσινης ενέργειας έχουμε μείνει πίσω επειδή επικεντρωθήκαμε στα κοιτάσματα Φ.Α.;

–Εάν έλεγα το αντίθετο δεν θα ήμουν ακριβής. Έχουμε κάνει βήματα, αλλά όχι εκείνα που θα έπρεπε. Όμως πιστεύω ότι μπήκαμε σε μια πορεία και με τους νέους σχεδιασμούς, θα έχουμε σύντομα πολύ καλύτερα –με αλματώδεις ρυθμούς, αποτελέσματα.

–Η πράσινη ενέργεια σχετίζεται άμεσα με τη διάσωση του πλανήτη. Είναι κορυφαίο ζήτημα και ίσως για την Κύπρο που βρίσκεται στην καυτή ζώνη της απερήμωσης, είναι το μέγιστο.

–Βούλησή μας ως κυβέρνηση είναι να ενισχύσουμε περαιτέρω τις προσπάθειες και να βελτιώσουμε τις επιδόσεις που παρουσιάζει η χώρα μας όσον αφορά στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής αλλά και την εφαρμογή των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης. Ως προς αυτό, εγκρίθηκαν και υλοποιούνται η Εθνική Στρατηγική για την Κλιματική Αλλαγή, η Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα και σειρά άλλων πολιτικών. Πρέπει να αναφέρω ότι τον Ιούνιο είχαμε την ιδρυτική τελετή για τη δραστηριοποίηση του Παραρτήματος του Δικτύου Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο (SDSN-Κύπρου). Σε αυτό το πλαίσιο σημαντική είναι και η πρωτοβουλία που έχουμε αναλάβει ως Κύπρος, η οποία σχετίζεται με την αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής και η οποία βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Ενδεικτική της βούλησης μας αλλά και της αναγνώρισης που η Κύπρος τυγχάνει σε σχέση με τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει για την επίτευξη της παγκόσμιας ατζέντας, είναι η συνδιοργάνωση το 2022 στην Κύπρο με τα Ηνωμένα Έθνη της Υπουργικής Συνόδου. Σύνοδος, η οποία διεξάγεται κάθε πέντε χρόνια με τη συμμετοχή 80 και πλέον χωρών, και η οποία αφορά την αειφόρο ανάπτυξη. Να αναφέρω το χαρακτηριστικό παράδειγμα του πάρκου του Ακάμα που δείχνει την αποφασιστικότητά μας. Για δεκαετίες διάφορες κυβερνήσεις προσπάθησαν να εξεύρουν λύση χωρίς όμως κατάληξη. Τώρα βρίσκεται σε πορεία υλοποίησης και μέχρι το 2022 ή και νωρίτερα, θα είναι έτοιμο να μετατραπεί σε ένα πραγματικά Εθνικό Πάρκο. Ταυτόχρονα θα έχουν επιλυθεί τα προβλήματα και των πέριξ κοινοτήτων, με έργα τα οποία θα γίνουν και συνδυάζονται με την ανάπτυξη του πάρκου. Ένα ακόμα σημαντικό έργο με περιβαλλοντική αλλά και οικονομική διάσταση είναι το ενεργειακό κέντρο στο Βασιλικό. Σε μερικές μέρες, στις 9 Ιουλίου θα θέσω τον θεμέλιο λίθο για το έργο αυτό, το οποίο θα μας επιτρέψει το 2021, μετά από προσπάθειες δεκαετιών να εισάγουμε φυσικό αέριο στη χώρα μας. Κάτι που θα οδηγήσει σε μείωση των ρύπων και στη μείωση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος, πράγμα που θα έχει θετικές επιπτώσεις και στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

> *«Χαίρομαι όταν έχει κάποιος το θάρρος να υψώνει λόγο», λέει ο Πρόεδρος για το άρθρο της μαθήτριας, και προσθέτει: «Να σας υπενθυμίσω ότι ο Γλαύκος Κληρίδης αποβλήθηκε από το Γυμνάσιο, γιατί είχε την τόλμη να γράψει άρθρο εναντίον της καθαρεύουσας».*

–Μέχρι το 2021 οι εταιρείες έχουν παγώσει τις δραστηριότητες εντός της ΑΟΖ. Ωστόσο, υπάρχει το ενδεχόμενο νέας αναβολής, στο καλύτερο σενάριο, ένεκα της κατρακύλας της τιμής του Φ.Α. στις διεθνείς αγορές. Σας έχει απασχολήσει, το σενάριο που είναι το ναυάγιο των ενεργειακών σχεδιασμών;

–Δεν βλέπω πώς είναι δυνατόν να ναυαγήσουν με δεδομένη την εκφρασθείσα πολιτική των εταιρειών κολοσσών, οι οποίες εκεί όπου δεν ενδιαφέρονται έχουν ακυρώσει συμβόλαια λόγω της κρίσης που προέκυψε. Στην Κύπρο αντίθετα το μόνο που ζήτησαν είναι παράταση της άδειας, διότι θεωρούν ότι η παρουσία τους είναι σημαντική, από πλευράς ευρημάτων. Οφείλω να πω ότι δεν ανησυχώ. Περισσότερο ανησυχώ από τις ενέργειες της Τουρκίας παρά από το ενδεχόμενο φυγής των εταιρειών.

Κανάλια επικοινωνίας ΗΠΑ - Τουρκίας

Οι σκιές στις ρωσοτουρκικές σχέσεις ευνοούν την επαναπροσέγγιση Ερντογάν - Τραμπ με επίκεντρο το μέτωπο της Λιβύης

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Ο Ιούνιος του 2020 υπήρξε ο μήνας της επαναπροσέγγισης των ΗΠΑ και της Τουρκίας σε διάφορα πεδία. Κατά τη διάρκεια των προηγουμένων εβδομάδων, εν μέσω της πανδημίας του κορωνοϊού και των αναταραχών στις ΗΠΑ, η Ουάσιγκτον και η Άγκυρα προχώρησαν στην εντατικοποίηση του μεταξύ τους διαλόγου. Έμπειροι Τούρκοι αναλυτές επισημαίνουν ότι λόγω των νέων επιπλοκών που έχουν προκύψει στις ρωσοτουρκικές σχέσεις, και κυρίως λόγω του αδιεξόδου στο ζήτημα της Λιβύης, η Τουρκία δεν έχει άλλη επιλογή παρά να επαναπροσεγγίσει τις ΗΠΑ. Η Ουάσιγκτον θεωρεί την Άγκυρα ως έναν «ικανό» και «αποτελεσματικό» συνέταιρο σε σειρά ζητημάτων, με την αμερικανική διπλωματία να «υπολογίζει» επίσης στον ρόλο της Τουρκίας στην ευρύτερη περιοχή της Αφρικής που την καθιστούν ως παράγοντα αντιστάθμισης της αυξανόμενης επιρροής της Κίνας.

Η Ουάσιγκτον θεωρεί την Άγκυρα ως έναν «ικανό» και «αποτελεσματικό» συνέταιρο σε σειρά ζητημάτων, με την αμερικανική διπλωματία να «υπολογίζει» επίσης στον ρόλο της Τουρκίας στην ευρύτερη περιοχή της Αφρικής.

Οι μέχρι στιγμής πληροφορίες από την Άγκυρα δείχνουν ότι ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν έλαβε στην εν λόγω τηλεφωνική επικοινωνία θετικά και ενθαρρυντικά μηνύματα από τον Ντόναλντ Τραμπ.

Συνεργασία

Στις 8 Ιουνίου οι πρόεδροι Τουρκίας και ΗΠΑ πραγματοποίησαν μια νέα σημαντική τηλεφωνική επικοινωνία στο επίκεντρο της οποίας βρέθηκαν οι εξελίξεις στη Λιβύη. Οι μέχρι στιγμής πληροφορίες από την Άγκυρα δείχνουν ότι ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν έλαβε στην εν λόγω τηλεφωνική επικοινωνία θετικά και ενθαρρυντικά μηνύματα από τον Ντόναλντ Τραμπ. Συγκεκριμένα, ο κ. Τραμπ φάνηκε να κατανοεί και να υποστηρίζει τις θέσεις της Άγκυρας στην νέα φάση του εμφυλίου της Λιβύης. Μετά το τέλος της συνομιλίας τους, ο κ. Ερντογάν σε δημόσιες δηλώσεις του έστειλε δύο μηνύματα. Πρώτον, ανέφερε ότι οι θέσεις της κυβέρνησής του στο ζήτημα της Λιβύης ταυτίζονται πλέον με αυτές των ΗΠΑ. Δεύτερον, άσκησε κριτική στη Μόσχα την οποία κατηγόρησε ότι υποστηρίζει τις δυνάμεις του στρατάρχη Χαλίφα Μπιν Χαφτάρ.

Ως αντίδραση στα παραπάνω μηνύματα του κ. Ερντογάν και το αδιέξοδο στη Σύρτη η Μόσχα ακύρωσε την επίσημη επίσκεψη του Ρώσου υπουργού Εξωτερικών στην Κωνσταντινούπολη, η οποία ήταν προγραμματισμένη για τις 14 Ιουνίου.

Τρεις ημέρες μετά από την προαναφερόμενη εξέλιξη, στις 17 Ιουνίου, μια τουρκική αντιπροσωπεία στην οποία συμμετείχαν υψηλόβαθμα στελέχη της τουρκικής κυβέρνησης έφτασε στην Τρίπολη για να συζητήσει με τη διεθνώς αναγνωρισμένη κυβέρνηση της Λιβύης την επόμενη φάση του πολέμου. Πέντε ημέρες μετά από την επίσκεψη της τουρκικής αντιπροσωπείας, η Τρίπολη υποδέχθηκε υψηλόβαθμους Αμερικανούς αξιωματούχους και στρατιωτικούς. Ο πρέσβης των ΗΠΑ στην Τρίπολη, Ρίτσαρντ Νόρλαντ και ο αρχηγός της δύναμης AFRICOM, στρατηγός Στέφεν Τάουνσεντ, συζήτησαν με τα μέλη της κυβέρνησης της Λιβύης τις τελευταίες εξελίξεις στη χώρα. Σημαντικό είναι να σημειωθεί, ότι επίσκεψη της αμερικανικής αντιπροσωπείας στην Τρίπολη συνέπεσε με την ανάπτυξη ομάδας Ρώσων μισθοφόρων σε ένα μεγάλο ενεργειακό κοίτασμα της Λιβύης.

Μήνυμα Ουάσιγκτον

Καθώς, λοιπόν, Τουρκία και ΗΠΑ συντόνιζαν τα βήματά τους στο μέτωπο της Λιβύης, η αμερικανική ρεπουμπλικανική ηγεσία επιστράτευε τη διπλωματία για να στείλει νέα μηνύματα συνεργασίας και φιλίας στην τουρκική πλευρά. Σε μια διαδικτυακή συνάντηση που διοργάνωσαν τουρκικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στις ΗΠΑ, το υψηλόβαθμο στέλεχος του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, ο γερουσιαστής Lindsey Graham, εστίασε στην εντατικοποίηση των εμπορικών σχέσεων ΗΠΑ-Τουρκίας, την αντιμετώπιση του προβλήματος του ρωσικού πυραυλικού συστήματος S-400, και την ανάγκη εξομάλυνσης της γενικής εικόνας στο Κουρδικό. Παράλληλα, ο κ. Graham έστειλε επίσης ένα σημαντικό μήνυμα στην Άγκυρα, τονίζοντας ότι Τουρκία και ΗΠΑ μπορούν να ενώσουν τις δυνάμεις τους στην Αφρική για να αναχαιτίσουν την αυξανόμενη ισχύ της Κίνας.

Το παραπάνω μήνυμα συνοδεύτηκε από μια ακόμη κίνηση της Ουάσιγκτον στα αμερικανοτουρκικά. Ο Ρεπουμπλικάνος γερουσιαστής John Thune προώθησε ένα νέο νομοσχέδιο το οποίο επιτρέπει στις ΗΠΑ να αγοράσουν από την Τουρκία το ρωσικό σύστημα των S-400. Όπως ήταν αναμενόμενο αυτή η πρόταση προκάλεσε την σφοδρή αντίδραση της Μόσχας, η οποία ξεκαθάρισε ότι οι διακρατικές συμφωνίες Ρωσίας-Τουρκίας δεν επιτρέπουν τη μεταπώληση των ρωσικών πυραύλων.

Η Τουρκία απάντησε στις προαναφερόμενες κινήσεις καλής θέλησης της αμερικανικής ηγεσίας προχωρώντας με δύο αξιοσημείωτα βήματα. Πρώτον, η Τουρκία επέλεξε για πρώτη φορά μετά την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος να αποσύρει την ένστασή της για το νέο νατοϊκό σχέδιο που αφορά την ασφάλεια των χωρών της Ανατολικής Μεσογείου απέναντι στην υποτιθέμενη απειλή της Ρωσίας. Δεύτερο, την ίδια περίοδο η Τουρκία μείωσε την ενεργειακή της εξάρτηση από τη Ρωσία και το Ιράν. Η Άγκυρα πλέον αναζητεί νέους προμηθευτές φυσικού αερίου και πετρελαίου, οι οποίοι μακροπρόθεσμα θα θέσουν ένα τέλος στο ρωσικό και ιρανικό μονοπώλιο στις ενεργειακές εξαγωγές προς την Τουρκία.

Δικαίωση Μπόλτον

Ο «θερμός» μήνας του Ιουνίου του 2020 στα αμερικανοτουρκικά δικαιώνουν το βασικό επιχείρημα του τέως συμβούλου Ασφαλείας του προέδρου των ΗΠΑ, Τζον Μπόλτον. Ο κ. Μπόλτον στο νέο του βιβλίο υποστηρίζει ότι ο κ. Τραμπ θεωρεί ως πολύ σημαντική τη σημασία της συνεργασίας με την Τουρκία και προσεγγίζει τον κ. Ερντογάν ως έναν συνομιλητή με τον οποίο μπορεί να θέσει επί τάπητος τα κοινά αμερικανοτουρκικά συμφέροντα σε μια σειρά ζητημάτων.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», την ίδια άποψη έχουν και οι αξιωματούχοι του Αυτόνομου Κουρδιστάν στο βόρειο Ιράκ. Συγκεκριμένα θεωρούν ως ενδεικτικό της εν λόγω «αλληλοεκτίμησης» το γεγονός ότι οι ΗΠΑ, οι οποίες ελέγχουν τον εναέριο χώρο του Ιράκ, δεν φέρουν καμία ένσταση απέναντι στη νέα τουρκική εισβολή στο Βόρειο Ιράκ. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, παρά τα προβλήματα που προκύπτουν κατά διαστήματα, ΗΠΑ και Τουρκία διατηρούν ανοιχτές τις οδούς επικοινωνίας στις διμερείς τους σχέσεις, και αυτό αποδεικνύεται από την πολιτική που ακολουθούν στο Κουρδικό και άλλα ζητήματα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το τελευταίο διάστημα στην αμερικανική πρωτεύουσα ακούγονται φωνές οι οποίες εκφράζουν την αντίθεσή τους με προσέγγιση του προέδρου Τραμπ για τα αμερικανοτουρκικά. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι τη στιγμή που ΗΠΑ και Τουρκία, προχωρούσαν στη σύσφιξη των σχέσεών τους κατά τη διάρκεια του Ιουνίου, ο κ. Μπόλτον έδινε στη δημοσιότητα το νέο του βιβλίο, με το οποίο βάλλει κατά του κ. Τραμπ. Την ίδια περίοδο, το CNN έφερνε στο προσκήνιο πληροφορίες που θέλουν την τουρκική πλευρά να εξακολουθεί να παρακολουθεί στενά ή ακόμη και να «ελέγχει» τις κινήσεις του κ. Τραμπ.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΣΑΜΙ ΡΕΒΕΛ**

Γράμμα σε ένα Κύπριο φίλο

Σας γράφω από καρδιάς. Ως ένας αληθινός υποστηρικτής της φιλίας μεταξύ Ισραηλινών και Κυπρίων.

Πρόσφατα, πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνάντηση μεταξύ του Κύπριου ΥΠΕΞ κ. Χριστοδουλίδη με τον Ισραηλινό ομόλογό του κ. Ασκενάζι. Η σύντομη πτήση με ελικόπτερο πάνω από τη Μεσόγειο, κατέδειξε την εγγύτητα μεταξύ Ισραήλ και Κύπρου. Η ειλικρινής σύνδεση μεταξύ τους, κατέδειξε το επίπεδο των σχέσεών μας, σαν δύο δημοκρατικές χώρες που αντιμετωπίζουν μεγάλες προκλήσεις.

Αυτό μου δίνει περαιτέρω κίνητρο να απευθυνθώ σε εσένα, τον Κύπριο φίλο μου, για να εξηγήσω πώς αισθάνομαι όταν έρχομαι αντιμέτωπος με εσφαλμένες ερμηνείες γεγονότων σχετικών με τις πρόσφατες εξελίξεις μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων. Είναι πολύ σημαντικό για μένα να κατανοήσετε την ιστορία του εβραϊκού λαού και την επιθυμία των Ισραηλινών για ασφάλεια και ειρήνη.

Αρχικά, για να εξηγήσω καλύτερα από πού έρχομαι, επιτρέψτε μου να παραθέσω ένα σημείο από το κείμενο της Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας του Κράτους του Ισραήλ: «Η Γη του Ισραήλ υπήρξε η γενέτειρα του εβραϊκού λαού. Εδώ διαμορφώθηκε η πνευματική, θρησκευτική και πολιτική του ταυτότητα. Εδώ οικοδόμησε για πρώτη φορά το κράτος του, δημιούργησε πολιτιστικές αξίες εθνικής και παγκόσμιας σπουδαιότητας και έδωσε στον κόσμο το Βιβλίο των Βιβλίων (Η Βίβλος)».

Το δικαίωμα του εβραϊκού λαού να επαναοικοδομήσει μια Εθνική Εστία στην γη του αναγνωρίστηκε στη Διακήρυξη Μπαλφούρ το 1917 και κατά τη διάρκεια της βρετανικής εντολής ο ΟΗΕ αποφάσισε κατά πλειοψηφία τη σύσταση του Εβραϊκού Κράτους το 1947. Η εβραϊκή ηγεσία, με επικεφαλής τον Δαυίδ Μπεν Γκουριόν, δέχτηκε τον δύσκολο συμβιβασμό και κήρυξε την ανεξαρτησία του Ισραήλ το 1948. Δυστυχώς, οι αραβικές χώρες αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν το εβραϊκό κράτος και πέντε στρατοί πέντε αραβικών κρατών επιτέθηκαν στο νεοσύστατο Κράτος του Ισραήλ.

Θυμόμαστε καλά πώς, κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι Κύπριοι βοήθησαν Εβραίους που επέζησαν από το Ολοκαύτωμα στην Ευρώπη και απελάθηκαν σε Βρετανικά αποικιακά στρατόπεδα κράτησης στο νησί. Αυτή ήταν η τελευταία στάση τους πριν τους επιτραπεί να συνεχίσουν το ταξίδι τους για να συμμετάσχουν στις εθνικές προσπάθειες υπεράσπισης και οικοδόμησης του Ισραήλ. Κατά την διάρκεια της ύπαρξής του, το Ισραήλ αντιμετώπισε πολλές επιθέσεις από γειτονικές χώρες και από ακραίες παλαιστινιακές τρομοκρατικές ομάδες. Ο λαός του Ισραήλ υπερασπίστηκε τη χώρα του, ενώ έχτιζε μια λαμπρή ιστορία επιτυχίας.

Και αυτό με οδηγεί στην πραγματική κατάσταση σήμερα. Περισσότερα από 70 χρόνια αργότερα, οι Ισραηλινοί που προσδοκούν ειρήνη, περιμένουν ακόμη για μια παλαιστινιακή ηγεσία που θα αναγνωρίσει το δικαίωμα ύπαρξης της πατρίδας του εβραϊκού λαού, που θα λάβει τα απαραίτητα μέτρα για τον αφοπλισμό των παλαιστινιακών τρομοκρατικών οργανώσεων και που θα αποδεχτεί διευθετήσεις για σταθερή ασφάλεια.

Δυστυχώς, η παλαιστινιακή ηγεσία συνεχίζει να χάνει κάθε ευκαιρία. Αντ΄ αυτού, προωθεί την υποκίνηση μίσους και εκμεταλλεύεται διεθνείς οργανισμούς για να προάγει την ατζέντα της κατά του Ισραήλ. Το είδαμε αυτό πρόσφατα, μετά το ξέσπασμα της πανδημίας Covid-19: ενώ το Ισραήλ απέστειλε βοήθεια στους Παλαιστίνιους για τη θεραπεία ασθενών, η προκατειλημμένη ούτω καλούμενη «Παλαιστινιακή Επιτροπή» (CEIRPP) του ΟΗΕ συνέκρινε την εμπρηστική εκστρατεία της εναντίον του Ισραήλ με την μάχη κατά του κορωνοϊού.

Είμαι σίγουρος ότι, ως φίλος του Ισραήλ, μπορείς να καταλάβεις τα συναισθήματα ενός Ισραηλινού, απέναντι σε μια τόσο εξωφρενική προπαγάνδα. Αυτή η ρητορική είναι εντελώς αντιπαραγωγική και υπονομεύει τις δυνατότητες συνύπαρξης και ειρήνης. Τώρα, είναι η στιγμή, η Κύπρος να διαφοροποιηθεί αποφασιστικά από αυτή την επιτροπή, μοναδικός σκοπός της οποίας είναι η διάδοση αντι-Ισραηλινών υποκινήσεων.

Τα τελευταία χρόνια, το Ισραήλ και η Κύπρος έχτισαν σημαντικούς διμερείς δεσμούς, τριμερείς με την Ελλάδα, μια σημαντική συνεργασία με τις Ηνωμένες Πολιτείες και άλλες ομόφρονες ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και με αραβικές χώρες, όπως τους εταίρους μας για ειρήνη Αίγυπτο και Ιορδανία.

Φίλε μου, η συνεργασία μας είναι ένας πυλώνας σταθερότητας, ασφάλειας και ευημερίας. Γι' αυτό απευθύνομαι σε εσάς και σας ζητώ να στείλετε ένα σαφές μήνυμα στους Παλαιστινίους να σταματήσουν τις προσπάθειές υπόσκαψης οποιασδήποτε πιθανότητας προόδου. Σας ζητώ να λάβετε ξεκάθαρη στάση κατά της ασύμφορης επιθετικότητας κατά του Ισραήλ σε διεθνείς οργανισμούς. Είμαι πεπεισμένος ότι μαζί θα μπορέσουμε να επιτύχουμε την θετική αλλαγή που χρειαζόμαστε.

Ο κ. Σάμι Ρεβέλ είναι πρέσβης του Ισραήλ στην Κύπρο.

Η Σύρτη κρίνει τους σχεδιασμούς Ερντογάν

Σε τροχιά σύγκρουσης Αίγυπτος και Τουρκία για τη Λιβύη, υπό τη στενή παρακολούθηση των συμμάχων των δύο πλευρών

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Το Ισλαμικό Κράτος (ΙΚ) ευελπιστούσε να οικοδομήσει στα κεντρικά παράλια της Λιβύης ένα εμιράτο, το οποίο θα έλεγχε σημαντικά ενεργειακά αποθέματα. Το συγκεκριμένο σχέδιο σκόνταψε πάνω στην παρέμβαση των ΗΠΑ στον εμφύλιο πόλεμο της Λιβύης. Με την αεροπορική κάλυψη και υποστήριξη των ΗΠΑ, διάφορες ένοπλες δυνάμεις κατάφεραν το 2016 να θέσουν τέλος στην κυριαρχία του ΙΚ. Τρία χρόνια μετά, οι ντόπιες φυλές άλλαξαν στρατόπεδο, διέκοψαν τη συνεργασία με την Τρίπολη, και καλωσόρισαν τις δυνάμεις που διοικεί ο Χαλίφα Μπιν Χάφταρ. Όσον αφορά τη στρατηγικής σημασίας Σύρτη, αυτή βρίσκεται σε μια τοποθεσία γνωστή ως «Ημισέληνος του Πετρελαίου», αφού ελέγχει δεκάδες αγωγούς πετρελαίου και φυσικού αερίου και η οποία διαθέτει το 60% των ενεργειακών αποθεμάτων της Λιβύης. Εξαιτίας αυτών των πλούσιων κοιτασμάτων, η Σύρτη έχει μετατραπεί τις τελευταίες εβδομάδες σε μήλο της έριδος, για τις διάφορες συγκρουόμενες πλευρές του εμφυλίου της Λιβύης. Στηριζόμενη από τους συμμάχους της, η Τουρκία επιχειρεί να ελέγξει τη στρατηγικής σημασίας πόλη, σκοντάφτοντας στην αντίσταση των αντιπάλων της.

Ρωσο-τουρκικό μπρα ντε φέρ

Έναν χρόνο μετά τη στρατιωτική εμπλοκή της στον εμφύλιο της Λιβύης, η Τουρκία μετρά κέρδη και επιτυχίες. Η τουρκική παρέμβαση γλύτωσε τη διεθνώς αναγνωρισμένη κυβέρνηση της Λιβύης από τα χειρότερα, και συγκεκριμένα από μια πιθανή κατάρρευση. Έχοντας ανακτήσει πλέον τις δυνάμεις της, ιδιαίτερα στα περίχωρα της πρωτεύουσας Τρίπολης, επιχειρεί να καταλάβει την Σύρτη. Το σχέδιο της κυβέρνησης της Λιβύης, την οποία υποστηρίζουν ενεργά η Τουρκία και το Κατάρ, σκοντάφτει σε στρατιωτικής υφής δυσκολίες και στην αδιαλλαξία του Κρεμλίνου. Έμπειροι αναλυτές προειδοποιούν ότι η κατάληψη της Σύρτης και της γειτονικής Τζούφρα δεν θα είναι ένα εύκολο εγχείρημα για την Τουρκία και τους συμμάχους της, αφού οι αεροπορικοί βομβαρδισμοί των δυνάμεων του Χαφτάρ δυσχεραίνουν το έργο των χερσαίων δυνάμεων, ενώ οι μεγάλες αποστάσεις στο έδαφος δοκιμάζουν τις δυνατότητες των τουρκικών μη επανδρωμένων αεροσκαφών.

Ο Τούρκος αναλυτής Μουράτ Γιετκίν τονίζει ότι ο βασικός στόχος της Ουάσιγκτον είναι η εμπόδιση της εδραίωσης της ρωσικής παρουσίας στην Λιβύη.

Λαμβάνοντας υπόψη της τις μεγάλες δυσκολίες στο μέτωπο της Σύρτης, πρώτα η κυβέρνηση της Τρίπολης και στην συνέχεια η ίδια η Άγκυρα επιχείρησαν στις αρχές του Ιουνίου να έρθουν σε συνεννόηση με τη Μόσχα με στόχο ένα είδος διχοτόμησης στη γη της Σύρτης. Η Ρωσία απέρριψε την πρόταση της διχοτόμησης της επικράτειας και των ενεργειακών κοιτασμάτων της πόλης και «απάντησε» στην τουρκική πλευρά, στέλνοντας νέα μαχητικά αεροσκάφη στα παράλια της Λιβύης. Αντιμέτωπη με την άρνηση της Ρωσίας, η τουρκική διπλωματία επιχείρησε αρχικά να εξασφαλίσει τη διαμεσολάβηση του ΝΑΤΟ και να προωθήσει την έναρξη διαπραγματεύσεων ανάμεσα στην κυβέρνηση της Τρίπολης και το εξόριστο διεθνώς αναγνωρισμένο κοινοβούλιο της Λιβύης. Στη συνέχεια, στις 8 Ιουνίου, ο πρόεδρος της Τουρκίας ανακοίνωσε ότι θα συζητήσει το όλο ζήτημα με τον Ρώσο ομόλογό του. Λίγες ημέρες μετά, στις 17 Ιουνίου, έφτασε στην Τρίπολη μια τουρκική αντιπροσωπεία στην οποία συμμετείχαν υψηλόβαθμα στελέχη της τουρκικής κυβέρνησης. Στην πρωτεύουσα της Λιβύης, η τουρκική πλευρά έθεσε επί τάπητος τα νέα στρατιωτικά σχέδια της συμμαχίας αλλά και τα τουρκικά σχέδια για βάσεις και νέες επενδύσεις στην Λιβύη.

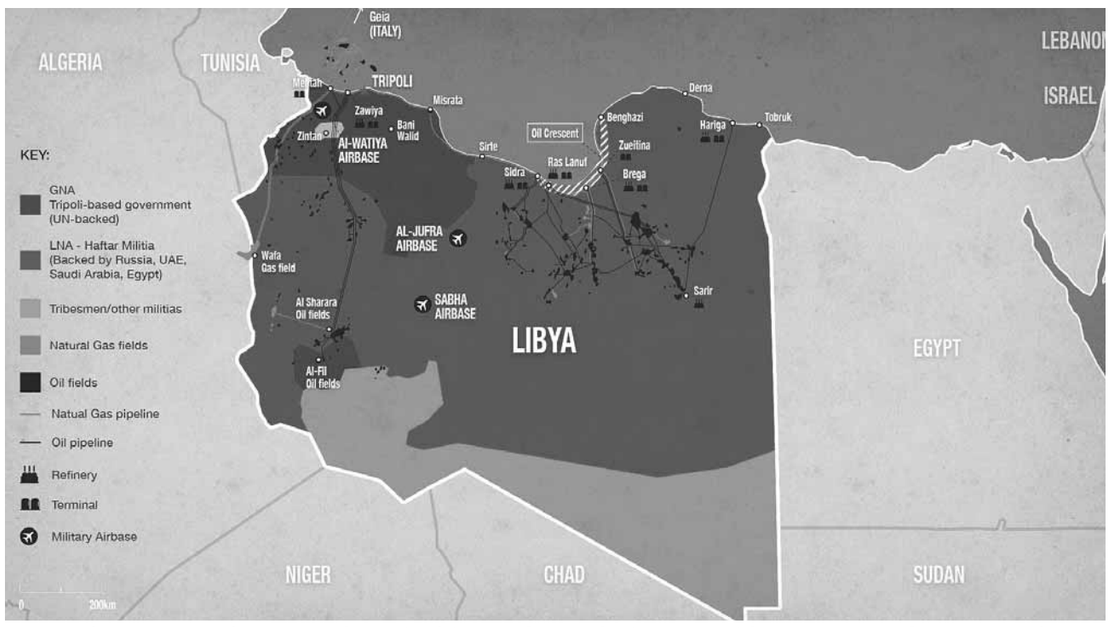

Η Σύρτη έχει μετατραπεί τις τελευταίες εβδομάδες σε μήλο της έριδος, για τις διάφορες συγκρουόμενες πλευρές του εμφυλίου της Λιβύης. Στηριζόμενη από τους συμμάχους της, η Τουρκία επιχειρεί να ελέγξει τη στρατηγικής σημασίας πόλη, σκοντάφτοντας στην αντίσταση των αντιπάλων της.

Λίγα εικοσιτετράωρα πριν από τις συνομιλίες στην Τρίπολη, συνοδευόμενος από υψηλόβαθμους συνεργάτες του Κρεμλίνου, ο υπουργός Εξωτερικών της Ρωσίας, Σεργκέι Λάβροβ ματαίωσε την τελευταία στιγμή το επίσημο ταξίδι του στην Κωνσταντινούπολη, και όπως επισημαίνει ο Τούρκος αναλυτής και δημοσιογράφος Μουράτ Γιεκτίν, αυτό έφερε στην επιφάνεια το ρήγμα στις ρωσοτουρκικές σχέσεις όσον αφορά το ζήτημα της Λιβύης.

Η κόκκινη γραμμή

Σύμφωνα τον Φεχίμ Τάστεκιν, αναλυτή σε ζητήματα αραβικού κόσμου και κουρδικού ζητήματος, η ρωσική πλευρά είχε ήδη ξεκαθαρίσει από τις αρχές του Ιουνίου ότι η Σύρτη αποτελεί την «κόκκινη γραμμή» της ρωσικής διπλωματίας στη Λιβύη. Συγκεκριμένα, οι Ρώσοι αξιωματούχοι στη Μόσχα είχαν απορρίψει σε αυστηρό ύφος τα σχέδια της κυβέρνησης της Τρίπολης, ενώ παρόμοια στάση τηρούν και άλλοι σύμμαχοι του Στρατάρχη Χάφταρ.

Όπως η Ρωσία έτσι και η Γαλλία αντιτίθεται στην ιδέα της διεύρυνσης της τουρκικής ακτίνας δράσης στη Λιβύη. Το Παρίσι, το οποίο πριν από λίγες ημέρες κατήγγειλε ως «εχθρική πράξη» την κίνηση του τουρκικού ναυτικού κατά ενός γαλλικού πολεμικού σκάφους, επιχειρεί να εμποδίσει τον έλεγχο της Σύρτης από την Τουρκία και τη Ρωσία. Οι τελευταίες αναλύσεις για τη στάση της Γαλλίας στη νέα φάση του πολέμου της Λιβύης τονίζουν ότι οι διπλωματικές και στρατιωτικές μανούβρες του Παρισιού, το οποίο βρίσκεται στο πλευρό των δυνάμεων του Χαφτάρ, περιπλέκουν τις εξελίξεις στο εσωτερικό του ΝΑΤΟ και αμβλύνουν τις διαφορές των μελών της συμμαχίας. Όπως η Ρωσία και η Γαλλία, έτσι και η Αίγυπτος προσεγγίζει το ζήτημα της Σύρτης ως μια «κόκκινη γραμμή». Η Αίγυπτος μοιράζεται με τη Λιβύη χερσαία και θαλάσσια σύνορα, διατηρώντας και στενά πολιτισμικά και οικονομικά δεσμά και σε αντίθεση με όλους τους υπόλοιπους πρωταγωνιστές του λιβυικού ζητήματος, το Κάιρο έχει τη δυνατότητα να συνομιλήσει απευθείας με τις ισχυρές φυλές της Λιβύης. Έτσι, ο πρόεδρος της Αιγύπτου, συνοδευόμενος από φύλαρχους της Λιβύης, ανακοίνωσε πρόσφατα ότι η Σύρτη αποτελεί την κόκκινη γραμμή της κυβέρνησής του και ότι το Κάιρο είναι έτοιμο να χρησιμοποιήσει κάθε διαθέσιμο μέσο. Τη θέση της Αιγύπτου υποστηρίζουν η Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Το σενάριο της διχοτόμησης

Στην παρούσα φάση του εμφυλίου της Λιβύης, η Τουρκία επιχειρεί να αναχαιτίσει τις κινήσεις της Ρωσίας, της Γαλλίας και της Αιγύπτου εκμεταλλευόμενη στην υποστήριξη των δικών της συμμάχων. Όπως μας επισημαίνει ο κ. Τάστεκιν, το Κατάρ χρηματοδοτεί τις νέες στρατιωτικές περιπέτειες της Τουρκίας στα παράλια της Ανατολικής Μεσογείου. Την ίδια στιγμή, η Ιταλία, με απώτερο στόχο τον περιορισμό των ροών προσφύγων και μεταναστών από την περιοχή προς τα ιταλικά παράλια και φυσικά την κατοχύρωση των δικών της συμφερόντων στην Λιβύη, διατηρεί στενή συνεργασία και διάλογο με την Άγκυρα.

Όπως η Ιταλία, έτσι και οι ΗΠΑ, τοποθετούνται στην παρούσα φάση του εμφυλίου στο πλευρό της συμμαχίας της Τρίπολης. Ο κ. Γιετκίν τονίζει ότι ο βασικός στόχος της Ουάσιγκτον είναι η εμπόδιση της εδραίωσης της ρωσικής παρουσίας στην Λιβύη.

Αναλύοντας τον νέο συσχετισμό δυνάμεων στη Λιβύη, ο Αιγύπτιος αναλυτής Μοχάμμαντ Αλ Σαϊντί τονίζει τα εξής: «Υπάρχουν δύο αναμενόμενα - πιθανά σενάρια στη Λιβύη. Και τα δύο απαιτούν την ταχεία παρέμβαση της Αιγύπτου για να προστατεύσει τη δική της εθνική ασφάλεια και τον εφοδιασμό με φυσικό αέριο. Το πρώτο είναι η επιβολή κατάπαυσης του πυρός στη Λιβύη και η απομάκρυνση όλων των ξένων δυνάμεων από τη χώρα. Το δεύτερο σενάριο είναι μια αιγυπτιακή στρατιωτική επέμβαση στη Λιβύη».

Ο πρώην αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών της Αιγύπτου, Χουσεΐν Χαρίντι, προχωρά ένα βήμα πιο πέρα και επισημαίνει : «Προσωπικά πιστεύω ότι ο πρόεδρος Αλ Σίσι, αυξάνοντας τις πιθανότητες της άμεσης στρατιωτικής επέμβασης στη Λιβύη, ήθελε οι παρατηρήσεις του να λειτουργήσουν ως αποτρεπτικός παράγοντας και ως προειδοποίηση για τη σοβαρότητα της κατάστασης. Μια (πιθανή) τουρκοαιγυπτιακή στρατιωτική αντιπαράθεση θα ήταν πολύ δύσκολο να ελεγχθεί. Θα ήταν εξαιρετικά επικίνδυνο να μην προσπαθήσουμε σκληρά για να αποτρέψουμε αυτό το ενδεχόμενο».

Την άποψη του κ. Χαριντί συμμερίζεται και ο αναλυτής του τουρκικού φιλοκυβερνητικού think-tank «SETA», ο Βεϊσέλ Κουρτ. Τη στιγμή που η κυβέρνησή του επιχειρεί να προσεγγίσει τη Μόσχα υποβάλλοντας σχέδια διχοτόμησης των εδαφών και ενεργειακών κοιτασμάτων της Λιβύης, ο κ. Κουρτ προβάλλει την άποψη ότι ο αιγυπτιακός στρατός δεν επιθυμεί έναν πόλεμο με την Τουρκία. Ο κ. Τάστεκιν δεν είναι σίγουρος για την ορθότητα αυτής της διαπίστωσης. Από την δική του σκοπιά, εδώ και ημέρες, οι αντιμαχόμενες πλευρές στη Σύρτη και στα περίχωρά της βρίσκονται με το δάχτυλο στη σκανδάλη.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ Ν. ΠΟΧΑΝΗ**

Η διαμόρφωση του σκηνικού στη Λιβύη

Συνήθως, μετά από κάθε μεγάλο πόλεμο και δη μακροχρόνιο, έρχεται μία Συνθήκη για να διευθετήσει τις εκκρεμότητες και να θέσει όρους και όρια κυρίως στους ηττημένους. Μετά από τους Βαλκανικούς και τον Πρώτο Μεγάλο Πόλεμο και ενώ η Τουρκία βρισκόταν στη μεριά των ηττημένων, ήρθε η Συνθήκη της Λοζάνης, η οποία διαμόρφωσε τη χώρα, όπως τη γνωρίζουμε σήμερα. Παρόλα αυτά, το κυβερνών κόμμα και οι σύμμαχοί τους, ένα συνονθύλευμα φανατικών ισλαμιστών και ακραίων κοσμικών εθνικιστών, ερμηνεύουν αυτή τη Συνθήκη κατά το δοκούν ή ακόμα την αγνοούν εντελώς.

Για να κατανοήσει όμως κάποιος την εξωτερική πολιτική της Τουρκίας, θα πρέπει, όχι μόνο να ακούει αλλά να αναλύει διεξοδικά δηλώσεις, οι οποίες έχουν να κάνουν με θεσμικά κείμενα τα οποία δεν επιδέχονται αμφισβήτησης, ούτε και από τον ίδιο τον πρόεδρό της. Δηλώσεις όπως αυτή του υπέρ-εθνικιστή Μπαχτσελί, συγκυβερνήτη του Ερντογάν. Τι μας λέει, λοιπόν, ο ηγέτης του ΝΜΡ: «Το απώτατο όριο της αμυντικής μας γραμμής, πρέπει να αρχίζει από το κατώτατο όριο που ορίζει ο χάρτης του «Μεγάλου Εθνικού Όρκου» (Misak-Milli). Αν η Τουρκία κάνει παραχωρήσεις από τα δικαιώματα της, τις θέσεις της και τα ιδανικά της, θα σημαίνει ότι αυτά θα γίνουν συζητήσιμα. Ο μοναδικός λόγος για την παρουσία μας σε γειτονικές μας περιοχές και σε χώρες, είναι η ερμηνεία της εθνικής μας ασφάλειας και του διεθνούς δικαίου. Αν ποτέ υποχωρήσουμε από αυτές τις περιοχές, πέρα από τα σύνορα μας, αν λυγίσουμε κάτω από απειλές, οι τουρκικές πατρίδες θα υποστούν επιθέσεις από προδότες και καταπιεστές».

Πώς ερμηνεύεται αυτή η δήλωση; Ότι ο Μεγάλος Εθνικός Όρκος επιβάλλει την παρουσία της Τουρκίας στην Κύπρο, στο βόρειο Ιράκ, στη Συρία και στην Αν. Μεσόγειο (διότι κατέχει το «λάθος» μέρος του κυπριακού εδάφους). Ότι επιβάλλει την παρουσία της στη Λιβύη. Ότι επιβάλλει να έχει βάσεις στο Κατάρ και στη Σομαλία. Η δήλωση ερμηνεύει τον κύριο στόχο μέχρι το 2023 που θέλει την Τουρκία και πάλι μεγάλη και τρανή. Αυτή η δήλωση θα πρέπει να ληφθεί πολύ σοβαρά υπόψη, διότι σε αυτήν αποκρυσταλλώνονται δύο χαρακτηριστικά γνωρίσματα της νεο-οθωμανικής έμπνευσης. Το πρώτο είναι η στρατικοποίηση της εξωτερικής πολιτικής της Άγκυρας και το δεύτερο, το τι θεωρεί «Γραμμή Άμυνας» ή καλύτερα «Περιοχή Άμυνας», μια περιοχή δηλ. που ξεκινά από τη Μαύρη Θάλασσα και καταλήγει, μέσω Αιγαίου και Λιβύης, στον Περσικό Κόλπο.

Σε αντίθεση, βέβαια, με τις επεμβάσεις της στα πιο πάνω εδάφη, αυτή στη Λιβύη είναι ίσως η πιο τολμηρή. Εκεί δεν υπάρχουν κοινά σύνορα και οι αντίπαλοί της είναι περισσότεροι και πιο αποφασιστικοί. Τα δε συμφέροντα μεγάλα και το ρίσκο μεγαλύτερο από ό,τι οι διασυνοριακές συγκρούσεις όπου οι αντιστάσεις ήταν πιο αδύνατες.

Σε μια άλλη διάσταση δηλώσεων, εξίσου σοβαρή, βρίσκεται και αυτή του Τούρκου υπουργού Ενέργειας και Φυσικών Πόρων, Φατίχ Ντονμέζ σύμφωνα με τον οποίο: «Η Τουρκία αξιολογεί ευκαιρίες συνεργασίας με τη Λιβύη για εξερεύνηση πετρελαίου και φυσικού αερίου, διότι η χώρα αποσκοπεί στη μείωση των εισαγωγών ενέργειας οι οποίες κοστίζουν 40 δισ. δολάρια ετησίως…».

ΕΡΑ

Οι πιθανότητες προέλασης της GNA προς Σύρτη και Αλ-Τζούφρα, υποστηριζόμενες από την Τουρκία, περί τα τέλη Ιουλίου, είναι μεγάλες παρά τις προειδοποιήσεις της Αιγύπτου. Αν όμως αυτό συμβεί στη Λιβύη, τι θα πράξει η Ρωσία στο Ιντλίμπ της Συρίας; Το διακύβευμα για τον Τούρκο πρόεδρο μεγάλο και το ρίσκο μονόδρομος.

Άρα, το τι επιδιώκει η Τουρκία είναι πλέον φανερό. Αυτό που δεν έχει ξεκαθαρίσει ακόμα είναι πως τα επηρεαζόμενα κράτη, αλλά και η Ε.Ε. και οι ΗΠΑ αντιδρούν σε αυτή την επεκτατική διάθεση που επιδεικνύει η Τουρκία.

Η Ουάσιγκτον, παρόλες τις κατά καιρούς δηλώσεις, φαίνεται να είναι διστακτική όχι τόσον για τις κινήσεις της Άγκυρας, αλλά κυρίως για τις προθέσεις της Ρωσίας. Εξάλλου, ο πρόεδρος Τραμπ έχει να αντιμετωπίσει δύο κρίσιμα ζητήματα, αυτό της πανδημίας, αλλά κυρίως αυτό της εκλογικής αναμέτρησης. Ο πρόεδρος Μακρόν, σε πρόσφατη δήλωσή του, ανέφερε ότι δεν υποστηρίζει καμία από τις αντιμαχόμενες πλευρές παρά μόνο την κατάπαυση του πυρός και την έναρξη ειρηνευτικών συνομιλιών. Η μοναδική πρακτική αντίδραση που επέδειξε η Γαλλία, είναι η απόσυρση των ναυτικών της δυνάμεων από τη νατοϊκή επιχείρηση «Sea Guardian», ως ένδειξη διαμαρτυρίας σχετικά με το γνωστό επεισόδιο με το τουρκικό ναυτικό. Ως απάντηση, η Τουρκία κατηγόρησε τη Γαλλία ότι ως μέλος του ΝΑΤΟ προσπαθεί να αυξήσει τον ρόλο της Ρωσίας στη Λιβύη, παρά το γεγονός ότι η συμμαχία θεωρεί τη Μόσχα εχθρική δύναμη. Σε μία τελευταία εξέλιξη ο ΥΠΕΞ της Γαλλίας δήλωσε την Τετάρτη ότι οι υπουργοί Εξωτερικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα συναντηθούν στις 13 Ιουλίου για να συζητήσουν τις τουρκικές προσπάθειες γεώτρησης στην ανατολική Μεσόγειο και ανέφερε ότι ενδέχεται να εξεταστούν νέες κυρώσεις στην Άγκυρα, σύμφωνα με το Reuters.

Η αντίδραση της Αιγύπτου, παρόλο που ο πρόεδρος αλ Σίσι, έχει θέσει ως κόκκινη γραμμή την πόλη της Σύρτης, είναι ακόμα αμφιλεγόμενη. Ο Αιγύπτιος πρόεδρος έχει να αντιμετωπίσει τρία σοβαρά ζητήματα που θεωρούνται κρίσιμα για τη χώρα: Τα συνεχώς αυξανόμενα κρούσματα ένεκα της πανδημίας, το πρόβλημα με το Μεγάλο Αιθιοπικό Φράγμα Αναγέννησης, η πλήρωση του οποίου απειλεί την παροχή νερού στη Αίγυπτο και η δραστηριότητα του ISIS στο Σινά και στο εσωτερικό με τα παραρτήματα της Μουσουλμανικής Αδελφότητας.

Αυτό που ίσως να αναγκάσει τον αλ Σίσινα επέμβει στρατιωτικά είναι μια ξαφνική απειλή πλησίον των συνόρων ή μια ξαφνική επίθεση στη Σύρτη και την Αλ Τζούφρα από τις δυνάμεις της GNA. Σε κάθε περίπτωση όμως, η Αίγυπτος είναι αποφασισμένη να αποτρέψει μια χώρα που στηρίζεται από τη Μουσουλμανική Αδελφότητα να αποκτήσει επιρροή στα σύνορά της. Οι πιθανότητες για προέλαση των δυνάμεων της GNA προς τη Σύρτη και την Αλ-Τζούφρα, υποστηριζόμενες από την Τουρκία, περί τα τέλη Ιουλίου, είναι μεγάλες και αυτό είναι φανερό από τις επιχειρησιακές προετοιμασίες της Τουρκίας, παρά τις προειδοποιήσεις της Αιγύπτου.

Αν όμως αυτό συμβεί στη Λιβύη, τι θα πράξει η Ρωσία στο Ιντλίμπ της Συρίας; Εκτιμώ ότι το διακύβευμα για τον Τούρκο πρόεδρο είναι μεγάλο και ότι το ρίσκο είναι μονόδρομος γι' αυτόν.

Ο κ. Κυριάκος Ν. Ποχάνης είναι αρχιπλοίαρχος (ε.α.) Π.Ν. (Πρώην διοικητής Κυπριακού Ναυτικού).

Πιο δύσκολη η ιχνηλάτηση μετά την άρση των μέτρων

Ο επιδημιολόγος, Βαλεντίνος Σιλβέστρος, αποκαλύπτει στην «Κ» τις έντονες στιγμές της επικοινωνίας του με θετικά κρούσματα

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΟ ΛΥΤΡΑ**

Η διαδικασία της ιχνηλάτησης οδήγησε τη Μονάδα Επιδημιολογικής Επιτήρησης στον εντοπισμό του 60% των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων κορωνοϊού στην Κύπρο, μέχρι σήμερα, ωστόσο πρόκειται για μια εξαντλητική και επίπονη δουλειά. Ο επιδημιολόγος Πεδίου και επικεφαλής της διαδικασίας της ιχνηλάτησης, Βαλεντίνος Σιλβέστρος, σε συνέντευξή του στην «Κ», μιλάει για τις στιγμές που τον σημάδεψαν και αυτές που τον κατέβαλαν ψυχολογικά. Εξηγεί, παράλληλα, για ποιο λόγο καθίσταται δυσκολότερη, πλέον, η διαδικασία της ιχνηλάτησης και στέλνει ένα σημαντικό μήνυμα προς τους πολίτες, ώστε να μη βρεθούμε ξανά σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης. Τέλος, θυμάται τις στιγμές που τον συγκλόνισαν, όπως την επικοινωνία του με άτομα τα οποία τελικά κατέληξαν.

Με την άρση των περιοριστικών μέτρων, ο αριθμός των ιχνηλατήσεων αυξάνεται, καθώς ο κόσμος κυκλοφορεί. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν η πρόσφατη περίπτωση μαθητή, ο οποίος είχε 58 επαφές.

Σε πολλές περιπτώσεις υπήρξαν αντιδράσεις, με αποτέλεσμα να κληθεί η Αστυνομία, προκειμένου να συμμορφωθούν άτομα θετικά στον ιό που παραβίαζαν την καραντίνα, τονίζει ο Βαλεντίνος Σιλβέστρος.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

–Ποια διαδικασία ακολουθείται για τη διαδικασία της ιχνηλάτησης και ποια εργαλεία σας βοηθούν για την επίτευξη του καλύτερου αποτελέσματος;

–Η ιχνηλάτηση ξεκινά από τη στιγμή που έρχεται το αποτέλεσμα από τα μικροβιολογικά εργαστήρια. Με το που έρχεται θετικό αποτέλεσμα, φτάνει αμέσως στα χέρια μου, για να ξεκινήσω τη διαδικασία. Προτιμώ να αναφερθώ σε μεθόδους ιχνηλάτησης, παρά σε εργαλεία. Εξαρτάται από την περίπτωση: αν ένα κρούσμα έχει ταξιδέψει, γίνεται η ιχνηλάτηση στο αεροπλάνο, αν πρόκειται για μαθητή, πρέπει να γίνει ιχνηλάτηση στην τάξη του, στη γειτονιά, στους φίλους του, στις αθλητικές του δραστηριότητές και φυσικά στην οικογένειά του. Η διαδικασία αυτή μπορεί να περιπλέξει πολύ το θέμα. Επίσης, αξιοποιούμε τη βοήθεια πολλών συνεργατών και εμπλέκουμε διάφορους άλλους φορείς κάθε φορά. Γίνονται τηλεφωνικές επικοινωνίες με τις επαφές, οι οποίες μας δηλώθηκαν από το ίδιο το κρούσμα και γίνεται αξιολόγηση της επαφής από τη Μονάδα Επιδημιολογικής Επιτήρησης. Προσωπικά, έχω εμπειρία σε θέματα δημόσιας υγείας και ευτυχώς είμαι στο Υπουργείο Υγείας από την αρχή της πανδημίας για την οργάνωση της διαδικασίας της ιχνηλάτησης.

–Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε ή εξακολουθείτε να αντιμετωπίζετε στη διαδικασία;

–Οι δυσκολίες ποικίλλουν και το κάθε κρούσμα είναι διαφορετική περίπτωση. Το κάθε άτομο έχει διαφορετικό χαρακτήρα και διαφορετική αντίληψη της κατάστασης. Πολλές φορές, είχαμε επίσης δυσκολίες στη γλώσσα επικοινωνίας. Ειδικότερα τώρα με την άφιξη τουριστών, αν κάποιος εξ αυτών δεν μιλάει ούτε ελληνικά, ούτε αγγλικά, η επικοινωνία καθίσταται σχεδόν αδύνατη. Χρειάστηκε να αναζητήσουμε και να βρούμε μεταφραστές, ακόμα και εθελοντές οι οποίοι μιλούσαν κάποια ξένη γλώσσα. Υπάρχουν, επίσης, και άτομα τα οποία είναι θετικά στον ιό, τα οποία δεν συνεργάζονται με τις οδηγίες, αλλά δεν με ανησυχεί αυτό, καθώς υπάρχει το νομικό πλαίσιο που μας καλύπτει. Πολλές φορές, καλέσαμε και την Αστυνομία, προκειμένου να πειστούν κάποια άτομα να εφαρμόσουν τον Περί Λοιμοκάθαρσης Νόμο. Είναι τόσο μεγάλος ο φόρτος εργασίας, που δεν μπορούμε να δώσουμε στον άλλο το περιθώριο να μην καταλάβει τις οδηγίες.

–Ποιες αντιδράσεις είχατε παρατηρήσει από άτομα θετικά στον ιό που κλήθηκαν για την διαδικασία της ιχνηλάτησης;

–Οι αντιδράσεις ήταν πολλές. Ηλικιωμένα άτομα, ειδικότερα τον Μάρτιο και τον Απρίλιο, όταν τα κρούσματα στην Κύπρο ήταν σε έξαρση, ήταν πανικόβλητα. Μόλις τους ανακοινώναμε ότι ήταν θετικοί στον ιό, η πρώτη τους αντίδραση ήταν «Τώρα θα πεθάνω;». Μια άλλη χαρακτηριστική αντίδραση προήλθε από άλλο πολίτη, ο οποίος δήλωσε ότι δεν τον ενδιέφερε και ότι το αποτέλεσμα της εξέτασής του ήταν λάθος, άρα είπε ότι δεν θα τηρούσε την καραντίνα. Ήταν μια από τις περιπτώσεις για τις οποίες κλήθηκε η Αστυνομία. Πολλές φορές, επίσης, παρά το ότι εξηγούμε τις οδηγίες στο κάθε άτομο για πάνω από μια ώρα, την επομένη μάς τηλεφωνούν οι ίδιοι άνθρωποι και ρωτούν ξανά τα ίδια πράγματα.

–Δεν δείξαμε όμως ότι τηρήσαμε τα μέτρα;

–Κακά τα ψέματα, μας βοήθησε πολύ το lockdown. Αν ζητούσαμε τότε από κάποιον να μείνει σε αυτοπεριορισμό, ουσιαστικά του στερούσαμε την υπεραγορά. Αν ζητήσουμε κάτι τέτοιο τώρα, ουσιαστικά στερούμε στον πολίτη πολλά περισσότερα πράγματα. Γι' αυτό, τώρα η δουλειά μου είναι πολύ δυσκολότερη απ' ό,τι προηγουμένως.

–Πρόσφατα, αναφέρθηκε στη Βουλή ότι εστάλησαν SMS με αποτελέσματα τεστ σε άτομα τα οποία δεν υποβλήθηκαν ποτέ σε αυτό. Πού μπορεί να αποδίδεται αυτό το λάθος; Έτυχε να σας δοθούν λάθος στοιχεία;

–Οι φόρμες που παραλαμβάνουμε είναι όλες χειρόγραφες και τα στοιχεία σε κάποιες περιπτώσεις δεν είναι ευδιάκριτα. Σε άλλες περιπτώσεις, μας δόθηκαν όντως λάθος στοιχεία. Ενδεχομένως να ήταν λάθος εκ μέρους του ατόμου που κατέγραφε τα στοιχεία ενώ διενεργούσε και τη δειγματοληψία, είτε ήταν δικό μου το λάθος κατά την ανάγνωσή τους. Ως εκ τούτου, μπορεί να είχα καταχωρήσει λάθος ψηφίο αριθμού τηλεφώνου στη βάση δεδομένων, η οποία στέλνει αυτόματα μήνυμα στους αριθμούς αυτούς. Να σημειωθεί ότι SMS λαμβάνουν μόνο τα αρνητικά κρούσματα, ενώ τα θετικά ειδοποιούνται τηλεφωνικώς. Επίσης, πρέπει να ληφθεί υπ' όψη ότι σε μαζικές δειγματοληψίες υπάρχει ένας άνθρωπος ο οποίος καταγράφει από το πρωί μέχρι το βράδυ στοιχεία. Επομένως, είναι αναμενόμενο ότι θα συμβούν κάποια λάθη.Ακόμα ένα πρόβλημα είναι και τα ελλιπή στοιχεία που λαμβάνουμε. Έτυχε να γίνει λάθος σε συγκεκριμένη περίπτωση και έπρεπε να επικοινωνήσω με την Αστυνομία, με το Τμήμα Μετανάστευσης και τους νοσηλευτές για να ζητήσω πληροφορίες. Πλέον, υπάρχει και μια πλατφόρμα του Υφυπουργείου Τουρισμού, απ' όπου αντλούμε πληροφορίες. Αυτό το πρόβλημα έχει συνέπειες και στη διεκπεραίωση της δικής μου δουλειάς, η οποία καθυστερεί πολύ να διεκπεραιωθεί.Αντιλαμβάνεστε την καθυστέρηση που παρατηρείται, όταν περιμένω από μια αεροπορική εταιρεία να μου στείλει λίστα επιβατών μέχρι τις 20:00 το βράδυ, αλλά εγώ πρέπει να ξεκινήσω αμέσως να καλώ τα άτομα που βρίσκονται σε αυτή για να τα ενημερώσω. Η ταχύτητα διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στη δουλειά μου.

–Μέχρι σήμερα, ποια ήταν η πιο δύσκολη περίπτωση ιχνηλάτησης;

–Ο μεγαλύτερος αριθμός επαφών που είχαν κληθεί από την Μονάδα Επιδημιολογικής Επιτήρησης αφορούσαν σε ένα συγκεκριμένο άτομο, το οποίο εντοπίστηκε θετικό στον ιό στις αρχές της πανδημίας. Αυτό το άτομο, εκτός από τη δουλειά του, είχε πάει και δύο φορές στην εκκλησία, είχε συναντηθεί με τα παιδιά και τα εγγόνια του, αλλά και φίλους. Για τρεις ώρες μιλούσαμε στο τηλέφωνο και μου έδινε τα ονόματα και τα τηλέφωνα των επαφών του.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Από άτομα με όρεξη απαρτίζεται η ομάδα της ιχνηλάτησης, λέει στην «Κ» ο επικεφαλής της διαδικασίας. Η φωτογραφία ελήφθη εν ώρα αιχμής, όταν φτάνουν στα χέρια τους τα αποτελέσματα και αρχίζουν τα τηλεφωνήματα.

Η καθημερινότητά μου πλέον είναι το Υπ. Υγείας

–Με τη μείωση του αριθμού των κρουσμάτων, μειώνεται και ο αριθμός των ιχνηλατήσεων;

–Όχι, το αντίθετο, μάλιστα. Εν καιρώ lockdown, το κάθε κρούσμα, εφόσον δεν μπορούσε να κυκλοφορήσει, είχε στενές επαφές μόνο με την οικογένεια ή με άτομα που συγκατοικεί, που σημαίνει γύρω στις 5-6 επαφές ο καθένας. Πλέον, με την άρση των περιοριστικών μέτρων, ο αριθμός των ιχνηλατήσεων αυξάνεται, καθώς ο κόσμος κυκλοφορεί. Πρόσφατα υπήρξε η περίπτωση μαθητή, ο οποίος είχε 58 επαφές, από μέλη οικογένειας, φίλους, σχολείο, φροντιστήρια και δραστηριότητες. Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να γνωρίζουμε τα άτομα με τα οποία ερχόμαστε σε επαφή, πλέον, με την άρση των μέτρων. Σε αρκετές περιπτώσεις, άτομα δεν γνωρίζουν καν τον αριθμό τηλεφώνου ατόμων με τα οποία έρχεται σε επαφή, γι' αυτό προσπαθούμε να επικοινωνήσουμε από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, χάνοντας έτσι αρκετές επαφές.

–Η καθημερινότητά σου πόσο έχει αλλάξει και από πότε;

–Η δική μου καθημερινότητα, πλέον, δεν υφίσταται, εδώ και τρεις μήνες. Τα μόνα άτομα με τα οποία έχω φυσική επαφή, είναι οι συνάδελφοι στη Μονάδα Επιδημιολογικής Επιτήρησης και η ομάδα της ιχνηλάτησης. Περάσαμε μια πολύ δύσκολη φάση, αφού όταν ο πλείστος κόσμος βρισκόταν στο σπίτι του, εμείς, όπως κι εσείς, οι εκπρόσωποι των ΜΜΕ, δουλεύαμε ασταμάτητα αυτό το διάστημα. Πιστεύω ότι έχω τραυματιστεί ψυχολογικά από όλη αυτή την δουλειά, καθώς έχω την αποκλειστική ευθύνη της ιχνηλάτησης. Πολλές νύχτες, ενώ κοιμόμουν, ξύπνησα σαστισμένος με την απορία αν είχα ολοκληρώσει όλες τις εκκρεμότητές μου. Πλέον, διεκδικώ τα Σαββατοκύριακά μου, αλλά και πάλι, δεν είναι δυνατόν, καθώς όταν προκύψει θετικό κρούσμα, κάποιος πρέπει να το διαχειριστεί.

–Υπήρξαν περιπτώσεις που η κούραση σε κατέβαλε;

–Θυμάμαι χαρακτηριστικά μια φορά που δεν μπορούσα να βρω τον δρόμο για να πάω στο σπίτι μου. Μάλιστα, το περιστατικό συνέβη εν μέσω lockdown, όταν δεν διακινείτο ο κόσμος στους δρόμους και δεν μπορούσα να προσανατολιστώ. Συγκεκριμένα, έγινε την περίοδο της μεγάλης έξαρσης των κρουσμάτων στην Κύπρο, όταν οι δουλειές που έπρεπε να γίνουν ήταν τόσο πολλές που μας κρατούσαν εδώ μέχρι και τις 02:00 τα ξημερώματα.

–Υπήρξε κάποιο περιστατικό που σε επηρέασε ψυχολογικά πιο έντονα;

–Πολλές είναι οι στιγμές και έντονες, αλλά πιο έντονα θυμάμαι τα άτομα που κατέληξαν. Μην ξεχνάτε ότι εγώ είμαι αυτός που μιλά πρώτα απ' όλους μαζί με όσους προκύπτουν θετικά κρούσματα. Ένα συγκεκριμένο άτομο καλούσε εμένα για όλα όσα χρειαζόταν να πληροφορηθεί ή ανησυχούσε. Ο συγκεκριμένος είχε αφιχθεί στην Κύπρο από το εξωτερικό και προέκυψε θετικός στον ιό, ο οποίος μεταδόθηκε και σε άλλα μέλη της οικογένειάς του. Ως εκ τούτου, έπρεπε να μιλήσω μαζί του πολλές φορές ώστε να πάρω το ιστορικό και τις επαφές του. Μια μέρα με πήρε τηλέφωνο και μου είπε ότι δεν ένιωθε πολύ καλά, καθώς προσπαθούσε να αναπνεύσει, αλλά δυσκολευόταν. Το ασθενοφόρο το ειδοποίησα αμέσως εγώ, παρά το ότι μου έλεγε να παρακολουθήσει το πώς θα εξελισσόταν και να τηλεφωνήσει την επομένη. Ο άνθρωπος δυστυχώς κατέληξε, αλλά εγώ θυμάμαι έντονα το τελευταίο τηλεφώνημά του, με το οποίο μου είπε πει ότι δεν αισθανόταν καλά.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Ολόκληροι φάκελοι με τα αποτελέσματα χιλιάδων ατόμων βρίσκονται σε περίοπτες θέσεις στα γραφεία της Μονάδας Επιδημιολογικής Επιτήρησης.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**

Λήψη φαρμάκων κατά την εγκυμοσύνη

Μία από τις μεγαλύτερες ανησυχίες των εγκύων γυναικών είναι η λήψη φαρμάκων κατά την περίοδο της κύησης και πόσο ασφαλής είναι αυτό για τα έμβρυα. Και όχι άδικα, καθότι στο παρελθόν εμφανίστηκαν περιπτώσεις όπου η λήψη φαρμάκων από έγκυες γυναίκες προκάλεσε είτε επιπλοκές στη γέννα, είτε ανωμαλίες στα γεννηθέντα παιδιά (π.χ. η θαλιδομίδη που προκάλεσε φωκομέλια σε πάνω από 10.000 παιδιά τη δεκαετία του 1960) (βλ. Kim J.H., Scialli A.R. Thalidomide: The tragedy of birth defects and the effective treatment of disease, Toxicological Sciences 2011; 122(1):1-6). Ανατρέχοντας σε μια σειρά από φαρμακευτικά προϊόντα, θα διαπιστώσει κάποιος ότι τα πλείστα αναφέρουν είτε ότι θα πρέπει να αποφεύγεται/αντενδείκνυται η χρήση τους κατά την εγκυμοσύνη, είτε θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο εφόσον κριθεί από τον θεράποντα ιατρό, ότι το όφελος υπερτερεί του κινδύνου.

Αυτό συμβαίνει διότι τα δεδομένα ασφαλείας που υπάρχουν για τον συγκεκριμένο πληθυσμό είναι πολύ περιορισμένα, καθότι το νομικό πλαίσιο είναι αρκετά αυστηρό και αποφεύγεται να γίνονται κλινικές μελέτες φαρμάκων που να συμπεριλαμβάνουν έγκυες γυναίκες (συνήθως οι γυναίκες που βρίσκονται σε αναπαραγωγική ηλικία και λαμβάνουν μέρος σε κλινικές μελέτες, τους χορηγούνται αντισυλληπτικά) (Committee for Medicinal Products for Human Uuse (CHMP). Guideline on the exposure to medicinal products during pregnancy: Need for post-authorization data (EMEA/CHMP/313666/2005).London. 2005). Έτσι τα περισσότερα στοιχεία προέρχονται μέσα από τις προ-κλινικές μελέτες που έγιναν σε ζώα ή από την τυχαία ή αναγκαία λήψη των φαρμάκων από τις εγκύους μετά την έγκρισή τους (είτε γιατί δεν γνώριζαν ότι ήταν έγκυες και τα έλαβαν είτε διότι ο κίνδυνος που θα δημιουργείτο, αν δεν λάμβαναν τα φάρμακα, θα ήταν μεγαλύτερος από ότι αν τα λάμβαναν αντίστοιχα). Συγκεντρώνοντας τα στοιχεία αυτά οι φαρμακευτικές εταιρείες και οι αρμόδιες αρχές φαρμάκων, σταδιακά για κάθε ασθένεια μπορούν να δημιουργήσουν μια εικόνα για το ποιο φάρμακο έχει τις λιγότερες ή καθόλου επιπτώσεις τόσο στη μητέρα όσο και στο παιδί και επομένως να γίνεται χρήση των ασφαλέστερων φαρμάκων κατά την εγκυμοσύνη. Μάλιστα, ο αμερικάνικος FDA έχει δημιουργήσει κατηγοριοποίηση για την ασφάλεια των φαρμάκων κατά την εγκυμοσύνη και κάθε φάρμακο φέρει την αντίστοιχη σήμανση.

Ο κ. Ανδρέας Βασιλείου.

Είναι, λοιπόν, εμφανής η ανάγκη, τόσο οι έγκυες γυναίκες όσο και οι επαγγελματίες υγείας να αναφέρουν στις φαρμακευτικές εταιρείες ή/και στις αρμόδιες αρχές ότι υπήρξε έκθεση σε συγκεκριμένα φάρμακα και ποιο ήταν το αποτέλεσμα, ώστε να εμπλουτίζονται ακόμα περισσότερο οι βάσεις δεδομένων και να υπάρχει κατάληξη σε ακόμη πιο ακριβή συμπεράσματα για την έκθεση των εγκύων γυναικών στα φάρμακα.

Ο κ. Ανδρέας Βασιλείου είναι διευθυντής Ασφάλειας Φαρμάκων Remedica / Υπεύθυνο Πρόσωπο Φαρμακοεπαγρύπνησης.

Το άνοιγμα στην Τουρκία έφερε αναστάτωση

Αυξάνονται τα κρούσματα του κορωνοϊού στα Κατεχόμενα με τους επιστήμονες και τους γιατρούς να διαφωνούν με την «κυβέρνηση»

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Στα μέσα της προηγούμενης εβδομάδας, η «κυβέρνηση» του Ερσίν Τατάρ, αγνοώντας τις προειδοποιήσεις του ηγέτη της τουρκοκυπριακής κοινότητας, Μουσταφά Ακιντζί, της τ/κ αντιπολίτευσης, των Τ/κ επιστημόνων, ιατρών και μεγάλων μερίδων της τ/κ κοινότητας, προχώρησε στη λήψη μιας αμφιλεγόμενης απόφασης. Κατά τις πρώτες ώρες της 1ης Ιουλίου, η «κυβέρνηση» έδωσε το πράσινο φως για τη θαλάσσια και αεροπορική επανασύνδεση των Κατεχομένων με την Τουρκία. Μαζί με τις πρώτες πτήσεις και τα πρώτα σκάφη που προσέγγισαν το λιμάνι της Κερύνειας, έφτασαν και τα πρώτα νέα «εισαγόμενα» κρούσματα του Covid 19. Με βάση τα νέα επαναληπτικά τεστ PCR, που πραγματοποιήθηκαν στα Κατεχόμενα και τα οποία βγήκαν θετικά, οι ασθενείς οδηγήθηκαν στο «Κρατικό» Νοσοκομείο «Δρ Μπουρχάν Ναλμπάντογλου».

Η αύξηση του αριθμού των εισαγόμενων κρουσμάτων ύστερα από πολλές εβδομάδες με μηδενικά κρούσματα, καλλιέργησε, όπως ήταν αναμενόμενο, κλίμα πανικού σε ολόκληρη το βόρειο κομμάτι της Κύπρου. Όπως επισήμαναν στην «Κ» καλά ενημερωμένες τ/κ πηγές, εξαιτίας του νέου πανικού άδειασαν μέσα σε λίγες ώρες καταστήματα, εστιατόρια και καφέ, με τουςΤ/κ να περιορίζουν τις επισκέψεις τους σε πολυσύχναστα σημεία, εξαιτίας τους φόβου και του προβληματισμού για την επόμενη ημέρα της επανασύνδεσης με την Τουρκία.

Αντιμέτωπος με τα «πυρά» της τ/κ κοινωνίας, αλλά και των Τ/κ γιατρών και επιστημόνων, ο «υπουργός Υγείας», Αλί Πιλλί, από τη μία επιχείρησε να στείλει καθησυχαστικά μηνύματα και από την άλλη παραδέχθηκε τις μεγάλες αδυναμίες της τ/κ πλευράς στο μέτωπο της πανδημίας.

1η ημέρα επανασύνδεσης

Την Τετάρτη έφτασαν στα Κατεχόμενα οι πρώτες πτήσεις που μετέφεραν επιβάτες από την Τουρκία, όπως και στην Κερύνεια δύο σκάφη που μετέφεραν επιβάτες από τα τουρκικά παράλια. Οι εν λόγω κινήσεις είχαν ως αποτέλεσμα την καλλιέργεια ενός κλίματος έντονου προβληματισμού και ανησυχίας εκ μέρους μεγάλης μερίδας της τ/κκοινότητας ως προς την χρονική συγκυρία του «ανοίγματος» με την Τουρκία. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι την ίδια στιγμή, η «κυβέρνηση» αποφάσισε την επαναλειτουργία του οδοφράγματος του Λήδρα Πάλας.

Το πρώτο αεροσκάφος που μετέφερε επιβάτες από την Κωνσταντινούπολη στα Κατεχόμενα έφτασε στο «Αεροδρόμιο» στις 2:30 το πρωί. Το αεροσκάφος μετέφερε 165 επιβάτες και 2 βρέφη. Με εξαίρεση έναν ταξιδιώτη, όλοι οι υπόλοιποι επιβάτες του αεροσκάφους προσκόμισαν έγγραφο με αρνητικό αποτέλεσμα τεστ PCR που πραγματοποιήθηκε προηγουμένως στην Τουρκία. Επίσης 11 άτομα εκ των επιβατών, τα οποία περιλαμβάνονται στην κατηγορία υψηλού κινδύνου, οδηγήθηκαν σε χώρο καραντίνας μετά την άφιξή τους, ωστόσο υποβλήθηκαν σε επαναληπτικό τεστ στα Κατεχόμενα και προτού αναχωρήσουν από το «αεροδρόμιο» υπέγραψαν μια υπεύθυνη δήλωση, με την οποία δεσμεύονται ότι δεν θα έρθουν σε επαφή με τους ντόπιους κάτοικους κατά το πρώτο διάστημα της παραμονής τους στο νησί και ότι σε περίπτωση που το αποτέλεσμα του νέου τεστ είναι θετικό, θα αναλάβουν οι ίδιοι τα έξοδα της καραντίνας.

Παρά τα μέτρα που λήφθηκαν, σύμφωνα με τη «Γενί Ντουζέν», ένας επιβάτης της πρώτης πτήσης παραβίασε τους όρους της άφιξής του, επισκεπτόμενος ένα κουρείο. Αργότερα έγινε γνωστό ότι ο αριθμός των επιβατών που παραβίασαν τους κανόνες προστασίας ήταν δύο.

Στις 8:00 π.μ. πραγματοποιήθηκε η άφιξη του δεύτερου αεροσκάφους από την Τουρκία στο «Αεροδρόμιο» το οποίο μετέφερε 212 επιβάτες. Ένας επιβάτης της δεύτερης πτήσης, η χώρα του οποίου συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία ρίσκου C δεν αποδέχθηκε την υποχρεωτική καραντίνα και γι' αυτό τον λόγο υποχρεώθηκε να επιστρέψει στην Τουρκία.

Στο λιμάνι της Κερύνειας συνολικά αφίχθηκαν 181 επιβάτες, οι οποίοι υποβλήθηκαν σε υποχρεωτικό δεύτερο τεστ PCR. Αργά τη νύχτα της Τετάρτης, ο «υπουργός Υγείας», Αλί Πιλλί ανακοίνωσε ότι το αποτέλεσμα ενός εκ των τεστ PCR ήταν θετικό. Το νέο κρούσμα οδηγήθηκε σε ειδικά διαμορφωμένο θάλαμο του νοσοκομείου «Μπουρχάν Ναλμπάντογλου».

Λίγες ώρες μετά το «Υπουργείο Υγείας» ανακοίνωσε ότι από τώρα και στο εξής όσοι φτάνουν στα Κατεχόμενα από το εξωτερικό θα οδηγούνται σε υποχρεωτική καραντίνα μέχρι τη διαπίστωση της κατάστασης υγείας τους, δηλαδή την εξασφάλιση του αποτελέσματος του τεστ PCR τους. Το μέτρο αφορά και τους επιβάτες που χρησιμοποιούν τα αεροδρόμια των ελεύθερων περιοχών, της Λάρνακας και της Πάφου.

Σημαντικό είναι επίσης να σημειωθεί ότι η ανησυχία του κοινού εντείνεται και λόγω της φτωχής εφαρμογής των πρωτοκόλλων προστασίας. Σύμφωνα με την Γιενί Ντουζέν, επιβάτες που έφτασαν στο νησί με σκάφη από τα τουρκικά παράλια, κατήγγειλαν ότι στο «Τουριστικό Λιμάνι της Κερύνειας» δεν τηρούνται τα βασικά μέτρα προστασίας.

2η, 3η ημέρα «ανοίγματος»

Τη δεύτερη ημέρα του «ανοίγματος» με την Τουρκία ο αριθμός των εισαγόμενων κρουσμάτων αυξήθηκε, γεγονός που έδωσε νέες διαστάσεις στο ήδη έντονο κλίμα προβληματισμού, σχετικά με την αποτελεσματικότητα των μέτρων προστασίας που λαμβάνοντας στα τουρκικά αεροδρόμια, λιμάνια και στα Κατεχόμενα. Για ποιο λόγο η τ/κ πλευρά επέμενε στην επανασύνδεση με την Τουρκία, τη στιγμή που η πανδημία κορυφώνεται στα Κατεχόμενα; Πώς είναι δυνατόν να φτάνουν στα Κατεχόμενα νέα κρούσματα, τη στιγμή που στα τουρκικά αεροδρόμια και λιμάνια απαγορεύεται η επιβίβαση σε αεροσκάφη και πλοία εκείνων των επιβατών που δεν προσκομίζουν αρνητικό αποτέλεσμα τεστ PCR; Επίσης, διαθέτει η τ/κ πλευρά αρκετό αριθμό τεστ PCR για όλους τους επιβάτες που φτάνουν από την Τουρκία;

> *Η αύξηση του αριθμού των εισαγόμενων κρουσμάτων ύστερα από πολλές εβδομάδες με μηδενικά κρούσματα, καλλιέργησε, όπως ήταν αναμενόμενο, κλίμα πανικού σε ολόκληρη το βόρειο κομμάτι της Κύπρου.*

«Κανείς αυτήν τη στιγμή δεν είναι σε θέση να απαντήσει πλήρως τα παραπάνω ερωτήματα», σημείωνε στην «Κ» τ/κ δημοσιογραφική πηγή.Τα τ/κ μέσα ενημέρωσης μετέδιδαν την πληροφορία ότι εντοπίστηκαν δύο νέα κρούσματα του κορωνοϊού. Συγκεκριμένα, δύο άνθρωποι που αφίχθηκαν από την Τουρκία και βρίσκονταν στην Αμμόχωστο αποδείχθηκαν θετικοί στον κορωνοϊό. Στον απόηχο αυτής της είδησης, η «κυβέρνηση» διέκοψε τις πτήσεις των ιδιωτικών τζετ μέχρι την 6η Ιουλίου.

Στη συνέχεια, λίγες ώρες μετά τη νέα εξέλιξη, τα τ/κ μέσα μετέδωσαν το μεσημέρι της Παρασκευής ότι ο αριθμός των εισαγόμενων από την Τουρκία κρουσμάτων του κορωνοϊού ανέρχονταν πλέον στα τέσσερα. Την Παρασκευή, τα τ/κ μέσα μετέδωσαν επίσης την είδηση ότι αναμενόταν το αποτέλεσμα του τεστ PCR ενός ακόμη ατόμου το οποίο μετέβη στα Κατεχόμενα με «παράνομο τρόπο». Σύμφωνα με τα τ/κ μέσα, κατά τις επόμενες ώρες και ημέρες δεν αποκλειόταν να αυξηθεί ο αριθμός των εισαγόμενων κρουσμάτων.

Κλίμα πανικού

Σύμφωνα με καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ», ο ίδιος ο «πρωθυπουργός» Τατάρ και οι «υπουργοί» του γνωρίζουν πολύ καλά τη σοβαρότητα της όλης κατάστασης. Επιπλέον, μια μερίδα «υπουργών» έχουν ήδη εκφράσει τις αμφιβολίες τους σχετικά με την ορθότητα της απόφασης της επανασύνδεσης με την Τουρκία. Παράλληλα, ο αντιπρόεδρος της «κυβέρνησης», Κουντρέτ Όζερσαϊ, φέρεται να είναι ένας εκ των πολιτικών, οι οποίοι διαφωνούν με τη συγκεκριμένη απόφαση. «Παρά τους φόβους, ο πρωθυπουργός και οι υπουργοί του υπέκυψαν στις πιέσεις της Τουρκίας, των ιδιοκτητών των καζίνο, και των κέντρων διασκέδασης. Έτσι, υποχρεώθηκαν τελικά να ανοίξουν το αεροδρόμιο και τα λιμάνια», επισημαίνουν οι πηγές της «Κ».

Με την απόφαση της πρόωρης επανασύνδεσης με την Τουρκία διαφωνούν και οι Τ/κ επιστήμονες, ιατροί και εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας. Την Πέμπτη, διάφορα τ/κ συνδικάτα που δραστηριοποιούνται στον χώρο της υγείας προχώρησαν σε μια δυναμική κινητοποίηση και σε πορεία διαμαρτυρίας. Την ίδια ώρα, την αγανάκτησή του εξέφρασε και ο Μπουλέντ Ντιζνταρλί, πρώην διευθυντής του Νοσοκομείου «Μπουρχάν Ναλμπάντογλου». Ο κ. Ντιζνταρλί, υπενθυμίζοντας ότι εντοπίστηκε κρούσμα κορωνοϊού από την πρώτη ημέρα της επανασύνδεσης με την Τουρκία, επεσήμανε ότι η τ/κ πλευρά δεν έχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσει μεγάλο αριθμό κρουσμάτων».

Αντιμέτωπος με τα «πυρά» της τ/κ κοινωνίας, αλλά και των Τ/κ γιατρών και επιστημόνων, ο «υπουργός Υγείας», Αλί Πιλλί, από τη μία επιχείρησε να στείλει καθησυχαστικά μηνύματα και από την άλλη παραδέχθηκε τις μεγάλες αδυναμίες της τ/κ πλευράς στο μέτωπο της πανδημίας. Ο κ. Πιλλί έφτασε στο σημείο να αποδεχθεί δημοσίως ότι οι δομές υγείας της τ/κ πλευράς είναι ανεπαρκείς για την αντιμετώπιση της νέας πανδημίας. «Ναι, οι υποδομές υγείας μας είναι ανεπαρκείς. Το τονίζω από το 2013. Για τις ελλείψεις δεν ευθύνεται μόνο η σημερινή κυβέρνηση, αλλά όλες οι κυβερνήσεις», τόνισε ο κ. Πιλλί. Η συγκεκριμένη αποδοχή ήρθε τη στιγμή που η τ/κ αντιπολίτευση και οι Τ/κ γιατροί κατηγορούν την «κυβέρνηση» με το σκεπτικό ότι χάθηκε πολύτιμος χρόνος για προετοιμασία απέναντι σε ένα νέο κύμα της πανδημίας και την δημιουργία ενός νοσοκομείου πανδημίας.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Ποιος φοβάται τις μεταρρυθμίσεις;

Από τους μεγαλύτερους πολιτικούς φιλοσόφους στην ανθρώπινη ιστορία, ο Niccol Machiavelli (1469-1527) παρατηρεί, στο έκτο κεφάλαιο του Πρίγκηπα (1513), πόσο δύσκολο είναι για έναν πραγματικό ηγέτη να κάνει μεταρρυθμίσεις και να εισαγάγει «νέες τάξεις πραγμάτων και νοοτροπίες» (nuovior diniemodi). Σημειώνει χαρακτηριστικά ο Φλωρεντίνος στοχαστής: «Δεν υπάρχει εγχείρημα πιο δύσκολο, πιο αβέβαιο και πιο επικίνδυνο από την εισαγωγή νέων θεσμών. Όποιος προσπαθεί να περάσει μεταρρυθμίσεις σε έναν τόπο κάνει φανατικούς εχθρούς όσους επωφελήθηκαν από τους παλαιούς θεσμούς και μετριοπαθείς υπερασπιστές όσους θα ωφεληθούν από τους νέους θεσμούς. Αυτή η μετριοπάθεια οφείλεται σε δύο λόγους. Ο πρώτος είναι ο φόβος που νιώθουν για τους αντιπάλους τους, οι οποίοι έχουν με το μέρος τους τους ισχύοντες νόμους. Ο δεύτερος είναι η κοινή σε όλους τους ανθρώπους δυσπιστία, η αδυναμία δηλαδή να πιστέψουν στα οφέλη της νέας τάξης πραγμάτων αν δεν έχουν πρώτα πειστεί για αυτά από την εμπειρία τους. Ως εκ τούτου, όταν αυτοί που εχθρεύονται τους νέους θεσμούς βρίσκουν την ευκαιρία να επιτεθούν, το κάνουν με όλο τον φανατισμό και τον ζήλο του σεκταριστικού πνεύματός τους, ενώ οι υπέρμαχοι των νέων θεσμών τούς υπερασπίζονται ψυχρά και αδιάφορα. Για τον λόγο αυτόν, η αντιπαράθεση είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη».

Στην καθημερινή ροή των πραγμάτων, οι μεταρρυθμιστές στέκονται αδύναμοι μπροστά στον φαύλο κύκλο της διαφθοράς και της συνήθειας. Η Ιστορία προχωράει αργά, εκτός και εάν κάποιο γεγονός, κάποια συγκυρία, την ωθήσει απότομα προς τα εμπρός. Σε αυτή την περίπτωση, η καθημερινότητα, όπως την ξέρουμε, αποδομείται και μαζί με αυτή χάνεται το αίσθημα ασφάλειας που τη συνόδευε.

Οι μεταρρυθμίσεις καθίστανται αναπόφευκτες για να αντιμετωπισθεί η έκτακτη κατάσταση, δοκιμάζονται, κερδίζουν την εμπιστοσύνη του λαού και δικαίως διεκδικούν μια θέση στη νέα καθημερινότητα. Ωστόσο οι πολέμιοι των νέων θεσμών καιροφυλαχτούν. Μόλις περάσει η έκτακτη κατάσταση και παρά το γεγονός ότι οι καινούριοι θεσμοί έχουν αποδειχθεί πιο λειτουργικοί, πιο δίκαιοι, πιο επωφελείς, όσοι αντιδρούν σ' αυτούς διαρρηγνύουν τα ιμάτιά τους ζητώντας «επιστροφή στην κανονικότητα».

Η σημαντικότερη προσωρινή μεταρρύθμιση κατά τη διάρκεια της πανδημίας ήταν η εξ αποστάσεως εργασία. Τα οφέλη είναι πολλαπλά: από τη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών στις μεγαλουπόλεις λόγω των αισθητά μειωμένων μετακινήσεων έως την εξοικονόμηση άσκοπων εργατοωρών χάρη στη δυνατότητα αυτοοργάνωσης των εργαζομένων. Όλα πλέον δείχνουν ότι το βέλτιστο σχήμα εργασίας θα ήταν ένα μόνιμο υβριδικό σύστημα, το οποίο θα προσαρμόζεται στις ανάγκες της κάθε επιχείρησης και υπηρεσίας. Το ίδιο ακριβώς συνέβη και στην πανεπιστημιακή καθημερινότητα, η οποία γεύθηκε τους καρπούς της εξ αποστάσεως λειτουργίας και διδασκαλίας. Και σε αυτή την περίπτωση όμως η νέα νοοτροπία προκαλεί φόβο στους ζηλωτές των παλαιών θεσμών.

Ο Giorgio Agamben, ένας από τους πλέον προβεβλημένους Ιταλούς φιλοσόφους, σε ένα σύντομο κείμενό του που κυκλοφόρησε στο διαδίκτυο στις 23 Μαΐου 2020 με τον εμβληματικό τίτλο «Νεκρώσιμη ακολουθία για τους φοιτητές» (lautre quotidien.fr), επιτίθεται με ανείπωτη σφοδρότητα εναντίον της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Αντιδρώντας ενστικτωδώς στην ιδέα πως τα ιταλικά πανεπιστημιακά ιδρύματα θα λειτουργούσαν με εξ αποστάσεως εκπαίδευση την επόμενη ακαδημαϊκή χρονιά 2020-2021, ο Agamben κατηγορεί τους Ιταλούς καθηγητές για φασισμό: «Οι καθηγητές που αποδέχονται – όπως κάνουν μαζικά – να υποταχθούν στη νέα δικτατορία της τηλεματικής και να διδάξουν τα μαθήματά τους μόνο στο διαδίκτυο είναι το απόλυτο ισοδύναμο των καθηγητών του (ιταλικού) πανεπιστημίου που το 1931 ορκίστηκαν πίστη στο φασιστικό καθεστώς». Πέρα από τον παραλογισμό μιας τέτοιας αιτίασης, έχει ενδιαφέρον να εξετάσουμε τι ακριβώς εξοργίζει τον Agamben στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τι είναι αυτό που τρέφει «τον φανατισμό και τον ζήλο του σεκταριστικού πνεύματός του», όπως θα έλεγε και ο Machiavelli.

Με την εισαγωγή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, τα πανεπιστήμια μετατρέπονται από κλειστές κοινότητες σε ανοικτές κοινωνίες. Αν οι κλειστές κοινότητες μπορούν να ελεγχθούν από συγκεκριμένα άτομα ή ομάδες, οι ανοιχτές κοινωνίες αντιστέκονται χάρη στην ικανότητά τους να μεταμορφώνονται διαρκώς και να προσαρμόζονται σε νέες συνθήκες. Αυτό που χάνεται, γράφει ο Agamben, είναι η φοιτητική ζωή: «Όποιος έχει διδάξει σε πανεπιστημιακή αίθουσα γνωρίζει καλά πώς μπροστά στα μάτια του σχηματίζονται φιλίες και με βάση τα πολιτιστικά και πολιτικά ενδιαφέροντα των φοιτητών οργανώνονται μικρές ομάδες μελέτης και έρευνας που συνεχίζονται ακόμη και μετά το τέλος του μαθήματος». Η φοιτητική ζωή δημιουργεί ισχυρούς δεσμούς τόσο ανάμεσα στους φοιτητές όσο και ανάμεσα σε φοιτητές και διδάσκοντες. Η καθημερινή συναναστροφή και η ιδεολογική αναζήτηση, η κοινή πράξη, συχνά κινηματικού χαρακτήρα, είναι η κοινωνική κόλλα που δημιουργεί ισχυρούς δεσμούς, ικανούς να καθορίσουν την επαγγελματική και πολιτική ζωή μιας ολόκληρης γενιάς. Δημιουργούνται έτσι τα λόμπι, οι «κύκλοι» και οι «στοές» του αύριο, άτυπες οργανώσεις που θα αποτελέσουν κέντρα επιρροής και εξουσίας τόσο της ακαδημαϊκής κοινότητας όσο και της ευρύτερης κοινωνίας. Επομένως, αυτό που χάνεται είναι η δομή της διαχείρισης και της αναπαραγωγής ενός συγκεκριμένου συστήματος εξουσίας κλειστού τύπου που στηρίζεται σε συμπάθειες, φιλίες, ιδεολογικές προτιμήσεις και κοινές εμπειρίες.

Αντίθετα από αυτό που πιστεύει ο Agamben, η «τεχνολογική βαρβαρότητα» δεν επιφέρει το τέλος της φοιτητικής ζωής, αλλά τη μετουσίωσή της. Ο θεσμός του «ανοικτού πανεπιστημίου» έχει αποδείξει πως υπάρχει φοιτητική ζωή στην εποχή της τεχνολογίας της διδασκαλίας. Υπάρχει πολιτική και κοινωνική ζύμωση μεταξύ των φοιτητών και μετάδοση κάθε είδους προβληματισμού από τους δασκάλους στους μαθητές. Είναι αλήθεια ότι η φυσική απόσταση επιφέρει ψυχική αποστασιοποίηση. Αυτό το αποτέλεσμα όμως οδηγεί στην εκλογίκευση της σχέσης, περιορίζοντας τα κοινά πάθη και τους έντονους συναισθηματισμούς. Η αποστασιοποίηση ενισχύει την κριτική στάση, είναι δάσκαλος της ελευθερίας της συνείδησης και της ατομικής ευθύνης.

Όταν ο Λουκίλιος αφήνει τη Ρώμη για τη Σικελία, ο Λατίνος φιλόσοφος Σενέκας (4 π.Χ.-65 μ.Χ.) δεν εγκαταλείπει τον μαθητή του, αλλά συνεχίζει για δύο χρόνια (63-64 μ.Χ.) τη διδασκαλία του μέσω της «τεχνολογικής βαρβαρότητας» της εποχής, της επιστολογραφίας. Στη δέκατη επιστολή του τού γράφει: «Δες τι γνώμη έχω για σένα: τολμάω να σε εμπιστευτώ στον εαυτό σου». Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και η μεικτή διδασκαλία δεν καταδικάζουν σε θάνατο τη φοιτητική ζωή και τους φοιτητές, όπως ισχυρίζεται ο Agamben. Αντίθετα, τους καθιστούν αυτόνομους, ελεύθερους, ικανούς να δράσουν σε μια ανοιχτή κοινωνία.

Ο Παναγιώτης Χριστιάς είναι Αν. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Πονοκέφαλος πριν υλοποιηθεί η ανάπτυξη

Δήμοι, κοινότητες και ιδιοκτήτες περιουσιών στις Βάσεις επεξεργάζονται τους χάρτες και μελετούν το ενδεχόμενο ενστάσεων

Της **ΑΝΤΡΗΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ**

Στο στάδιο της δημόσιας διαβούλευσης αναφορικά με το περιεχόμενο της περιβαλλοντικής μελέτης βρίσκεται η διαδικασία για την υλοποίηση της μη-στρατιωτικής ανάπτυξης στο έδαφος των Βρετανικών Βάσεων σε Ακρωτήρι και Δεκέλεια, η οποία διανοίγει τεράστιους ορίζοντες οικονομικής και τουριστικής ανάπτυξης σε περιοχές που εντάσσονται σε πολεοδομικές ζώνες σε ποσοστό78% του εδάφους των Βρετανικών Βάσεων, συνολικής έκτασης περίπου 200 τετραγωνικών χιλιομέτρων, με τους περιορισμούς για απόκτηση και ανάπτυξη γης εντός των συγκεκριμένων περιοχών να αίρονται.

Ο αναβρασμός που επικρατεί σε Δήμους και κοινότητες που επηρεάζονται δεν είναι τυχαίος. Η συμφωνία μη στρατιωτικής ανάπτυξης επηρεάζει τον Δήμο Ύψωνα, Κάτω Πολεμιδιών και Δερύνειας και 16 κοινότητες (Ασώματος, Τραχώνι, Κολόσσι, Ερήμη, Σωτήρα, Παραμάλι, Αυδήμου, Ακρωτήρι, Φρέναρος, Αυγόρου, Αχερίτου, Πύλα, Ορμήδεια, Ξυλοτύμπου, Ξυλοφάγου, Άχνα) στις επαρχίες Λεμεσού, Λάρνακας και Αμμοχώστου. Συναντήσεις επί συναντήσεων, επαφές με τις Βρετανικές Βάσεις και «οργασμός» διεργασιών πραγματοποιούνται αυτή την περίοδο με φόντο τα ποικίλα συμφέροντα που προκύπτουν αλλά και την αξιοποίηση

Το 2021 αναμένεται να ξεκινήσει η αξιοποίηση της περιουσίας των επηρεαζόμενων κατοίκων.

της γης όλων όσοι διαθέτουν περιουσία στις Βρετανικές Βάσεις.

Κανείς δεν εγγυάται ότι θα επωφεληθούν όλοι όσοι επηρεάζονται. Οι κοινότητες μελετούν τις πολεοδομικές ζώνες, όπως έχουν δημοσιοποιηθεί σε χάρτες από τις Βρετανικές Βάσεις ενώ οργανώνονται με τους επηρεαζόμενους ιδιοκτήτες τεμαχίων για ενδεχόμενες ενστάσεις στις οποίες αναμένεται να προχωρήσουν αργότερα στο Β΄ στάδιο της διαδικασίας, προχωρώντας ταυτόχρονα σε διαβουλεύσεις με τις Βάσεις σε μία προσπάθεια να εξασφαλίσουν ότι δεν θα χαθούν δυνατότητες συνολικής αξιοποίησης περιοχών.

Στο μεταξύ, τα τηλέφωνα στο Τμήμα Περιβάλλοντος χτυπούν καθημερινά από πολίτες που προτρέχουν και ζητούν να φέρουν ένσταση για πολεοδομικά ζητήματα ή ακόμη ζητούν να συμπεριληφθεί το τεμάχιό τους στις πολεοδομικές ζώνες, ενώ η συγκεκριμένη διαδικασία δεν έχει καν ξεκινήσει.Οι ενστάσεις που δέχεται το Τμήμα μέχρι τις 15 Ιουλίου οπότε και λήγει η προθεσμία αφορούν μόνο την υποβολή απόψεων ή ενστάσεων σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, ξεκαθαρίζει στην «Κ» η ανώτερη λειτουργός του Τμήματος Περιβάλλοντος, Ειρήνη Κωνσταντίνου. Να σημειωθεί ότι κρίσιμες περιβαλλοντικά, θεωρούνται οι περιοχές του αρχαίου Κουρίου, του Lady's Mile και του Ακρωτηρίου. Εκεί θα δοθεί και ιδιαίτερη σημασία από το Τμήμα Περιβάλλοντος σε ό,τι αφορά ενδεχόμενες επιπτώσεις από την ανάπτυξη των περιοχών. Με τη λήξη της διαβούλευσης, τα τελικά συμπεράσματα θα τεθούν ενώπιον της Επιτροπής Αξιολόγησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Θα ακολουθήσει παρουσίαση της μελέτης και θα δοθεί η ευκαιρία στα εμπλεκόμενα μέρη περιλαμβανομένων και των τοπικών αρχών να τοποθετηθούν. Σύμφωνα με την κ. Κωνσταντίνου, όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία το Τμήμα θα ετοιμάσει γνωμάτευση με τους περιβαλλοντικούς όρους η οποία θα σταλεί στην αρμόδια Αρχή, δηλαδή στις Βρετανικές Βάσεις που φαίνεται να έχουν τον τελευταίο λόγο για πιθανές αλλαγές στο Σχέδιο.

Το επόμενο στάδιο που θα ανοίξει τον δρόμο για τις ενστάσεις εναντίον των προνοιών της Δήλωσης Πολιτικής και των πολεοδομικών ζωνών θα αρχίσει με την επίσημη δημοσίευση του σχεδίου ανάπτυξης, που θα εγκριθεί από τον Διοικητή, στην Επίσημη Εφημερίδα των Βρετανικών Βάσεων. Έπειτα από τη δημοσίευση, θα δοθεί ένα χρονικό διάστημα τεσσάρων μηνών ώστε κάθε ενδιαφερόμενος να μπορεί να υποβάλει στον διοικητή των Βρετανικών Βάσεων αιτιολογημένη ένσταση κατά των προνοιών της προαναφερόμενης Δήλωσης Πολιτικής, βασιζόμενη σε συγκεκριμένους λόγους. Να σημειωθεί ότι οι χάρτες που έχουν πρόσφατα δημοσιευθεί δεν περιλαμβάνουν αναλυτικά τεμάχια αλλά τις περιοχές και τις ζώνες που εμπίπτουν στην ανάπτυξη.

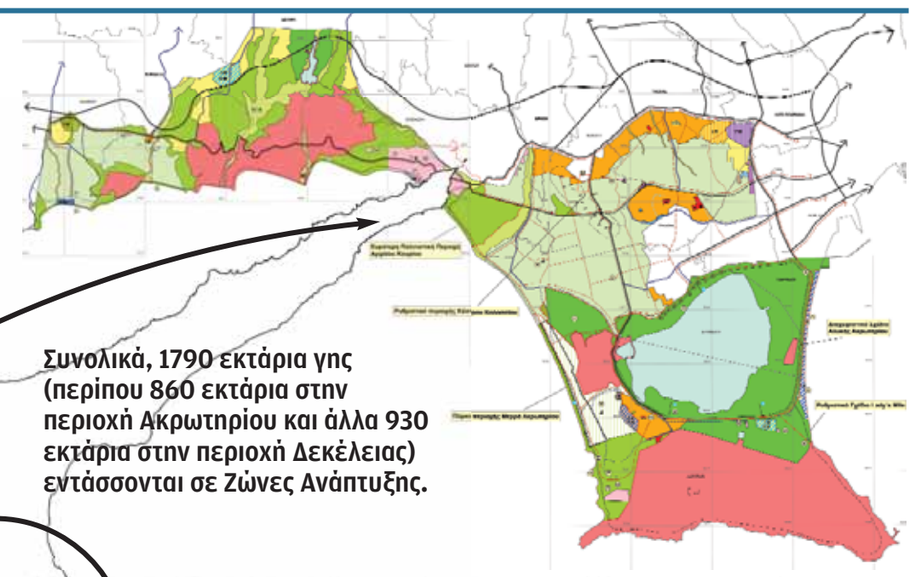

Συνολικά, 1790 εκτάρια γης (περίπου 860 εκτάρια στην περιοχή Ακρωτηρίου και άλλα 930 εκτάρια στην περιοχή Δεκέλειας) εντάσσονται σε Ζώνες Ανάπτυξης.

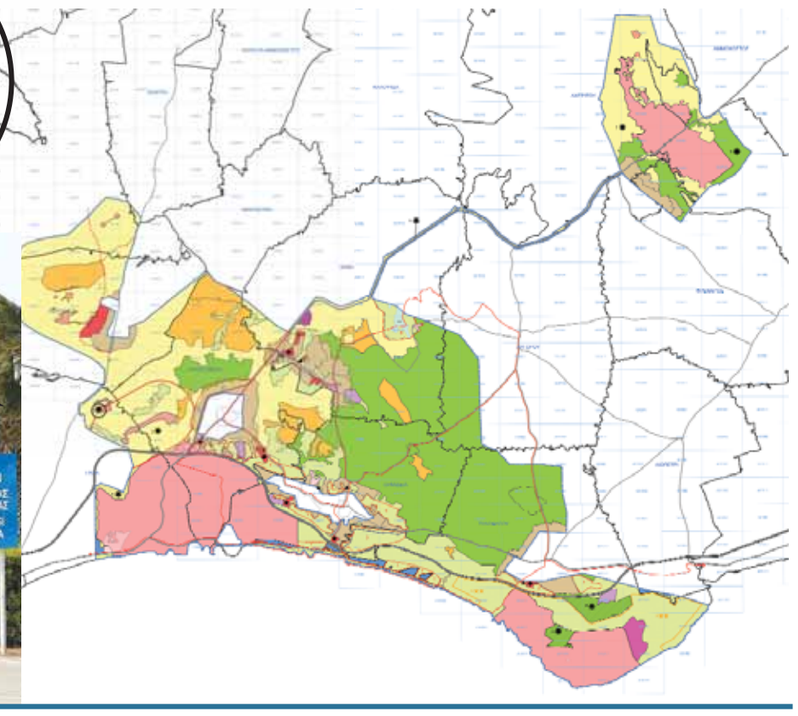

Οι κοινότητες μελετούν τις πολεοδομικές ζώνες, όπως έχουν δημοσιοποιηθεί σε χάρτες από τις Βρετανικές Βάσεις ενώ οργανώνονται με τους επηρεαζόμενους ιδιοκτήτες τεμαχίων για ενδεχόμενες ενστάσεις στις οποίες αναμένεται να προχωρήσουν.

Αντιδράσεις για Στροβίλια

Σε ό,τι αφορά τον Δήμο Δερύνειας όπου επηρεάζονται αρκετοί κάτοικοι, φαίνεται ότι προκύπτει ζήτημα με τα Στροβίλια. Ο δήμαρχος Δερύνειας, Άντρος Καραγιάννης, δηλώνει στην «Κ» ότι η Δερύνεια και συγκεκριμένα η περιοχή Στροβιλίων που βρίσκονται εντός των Βρετανικών Βάσεων Δεκέλειας δεν θα επωφεληθούν σχεδόν καθόλου.

Οι προθέσεις των Βρετανών και των εκπροσώπων τους είναι ότι εκεί όπου υπάρχουν στρατιωτικές περιοχές δεν θα επιτρέψουν οποιαδήποτε ανάπτυξη. «Πρόκειται για περιοχή στρατηγικής σημασίας. Εάν δεν μας επιτρέψουν οποιαδήποτε οικιστική ή εμπορική ανάπτυξη, τα Στροβίλια θα χαθούν διότι οι 20 κάτοικοι που έμειναν εκεί είναι μεγάλης ηλικίας με μερικές νεότερες ηλικιακά οικογένειες. Αυτοί οι άνθρωποι δεν μπορούν να κτίσουν ένα σπίτι, ένα περίπτερο ή μία γεωργική αποθήκη στα περβόλια τους», σημειώνει ο κ. Καραγιάννης. Ο ίδιος έχει εκφράσει τις ανησυχίες του στον πολιτικό διοικητή των Βρετανικών Βάσεων αλλά και στον αστυνομικό διευθυντή. «Θα αντιδράσουμε. Πέραν των ενστάσεων που θα αναγκαστούμε να θέσουμε θα πρέπει να δούμε μέσω της Κυπριακής Δημοκρατίας πώς αυτή η περιοχή θα διασωθεί».

Να σημειωθεί ότι στο κείμενο της Δήλωσης Πολιτικής των Βρετανικών Βάσεων αναφέρονται τα εξής: «Σε ολόκληρη την έκταση, περιμετρικά των στρατιωτικών εγκαταστάσεων ΒΒ στην περιοχή του Αγίου Νικολάου, που εμπίπτει στις διοικητικές περιοχές Δερύνειας, Αχερίτου και Φρενάρους, δεν θα επιτρέπεται, για στρατιωτικούς λόγους καθώς και λόγους ασφάλειας, οποιασδήποτε ανάπτυξη. Ωστόσο, υπό προϋποθέσεις, θα μπορούσαν να επιτραπούν περιφράξεις και ανέγερση ανοικτών στεγάστρων, για σκοπούς φύλαξης γεωργικών μηχανημάτων και καλύτερη εξυπηρέτηση των γεωργών της περιοχής. Παρόλα αυτά σημειώνεται ότι, σε τέτοιες περιπτώσεις, η Πολεοδομική Αρχή είναι δυνατό να θέσει ειδικούς όρους, σε σχέση με το σχεδιασμό, το ύψος και τα οικοδομικά υλικά που θα χρησιμοποιηθούν στην ανάπτυξη».

Επισκοπή: Προβληματισμός

Προβληματισμός κυριαρχεί και στην Επισκοπή. Ο κοινοτάρχης Λεύκιος Προδρόμου αναφέρει στην «Κ» ότι οι περιουσίες των Ε/κ κατοίκων που επηρεάζονται και φθάνουν γύρω στα 30 άτομα δεν επωφελούνται από τη Συμφωνία. «Θέλουμε περισσότερη ανάπτυξη ώστε να μπορούν οι κάτοικοι που δεν περιλαμβάνονται στις ζώνες να μπορούν να αξιοποιήσουν την περιουσία τους», αναφέρει ο κ. Προδρόμου. Σύμφωνα με τον ίδιο, το 95% του εδάφους της κοινότητας ανήκει σε Τ/κ, το 2% στην Εκκλησία ενώ ποσοστό 3% σε Ε/κ.

Ορμήδεια: Φως στο τούνελ

Επικοινωνήσαμε με τον κοινοτάρχη της Ορμήδειας, Χριστοφή Κασιουρή, ο οποίος ανέφερε ότι με την απόφαση για ανάπτυξη η κοινότητα βλέπει ένα φως στο τούνελ. «Μετά από 60 χρόνια μπήκε το νερό στο αυλάκι, διότι μέχρι σήμερα νιώθαμε πολιορκημένοι από τους Άγγλους. Δίδεται επιτέλους η ευκαιρία στις κοινότητες να αναπτυχθούν». Ο κ. Κασιουρής σημειώνει ότι βρίσκεται σε συνεχή επαφή με τις Βρετανικές Βάσεις, ενώ αναμένεται μέχρι το τέλος Ιουλίου το τελικό σχέδιο με τον αριθμό τεμαχίων, ώστε οι επηρεαζόμενοι κάτοικοι να μπορούν να φέρουν ενστάσεις εάν υπάρχουν. Όταν οι τελικές λεπτομέρειες βρεθούν ενώπιόν τους θα πραγματοποιηθεί παγκοινοτική σύσκεψη προς ενημέρωση όλων όσοι επηρεάζονται. Στο μεταξύ, ο κ. Κασιουρής τονίζει ότι η αξιοποίηση της τουριστικής ανάπτυξης της παρθένας παραλίας στην περιοχή μήκους 4 χιλιομέτρων είναι ένας από τους κύριους στόχους του Κοινοτικού Συμβουλίου που θα προωθήσει τις απαιτούμενες ενέργειες ώστε κάτι τέτοιο να υλοποιηθεί.

Το Σχέδιο Ανάπτυξης

Πέραν της οικιστικής, τουριστικής, εμπορικής, βιομηχανικής ανάπτυξης που επιτυγχάνεται μέσω της Συμφωνίας, θα επιτρέπονται αναπτύξεις όπως:

- Εκπαιδευτήρια (Σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης, Περιφερειακά Εκπαιδευτήρια, Σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης).
- Θεματικά Πάρκα και Κέντρα Πολλαπλού Αθλητικού και Ψυχαγωγικού Χαρακτήρα.
- Εξειδικευμένου τύπου Κλινικές ή Νοσοκομεία, Κλινικές Αποκατάστασης και άλλα παρεμφερή ιατρικά κέντρα.

Εκτός καθορισμένων Ζωνών Ανάπτυξης, δύναται να αδειοδοτηθούν υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις:

- Πρατήρια Πετρελαιοειδών
- Εστιατόρια
- Αίθουσες Δεξιώσεων
- Ειδικού Τύπου Αναπτύξεις

Ανάπλαση του Lady's Mile

Στο Κείμενο Πολιτικής των Βρετανικών Βάσεων περιλαμβάνεται και η ανάπλαση του Lady's Mile, όπου σημειώνεται η κυκλοφοριακή ρύθμιση με τη δημιουργία δρόμου ήπιας κυκλοφορίας, από το νέο λιμάνι Λεμεσού μέχρι το νοτιότερο άκρο της παραλίας, τη διευκόλυνση της διακίνησης για πεζούς και ποδηλάτες,αλλά και τη δημιουργία δημόσιων χώρων στάθμευσης. Παράλληλα διανοίγεται ο δρόμος για τη διαμόρφωση της ευρύτερης περιοχής του Αρχαίου Κουρίου, αλλά και του Μεσαιωνικού Κάστρου στο Κολόσσι με την επιδίωξη δημιουργίας ενός άνετου και λειτουργικού πλατειακού χώρου, καθώς και την αξιοποίηση και ανάδειξη του περιβάλλοντα χώρου της Αλυκής Λεμεσού με φόντο ενιαίο ολοκληρωμένο σχεδιασμό προστασίας/ενοποίησης και ανάδειξη των περιοχών των Αρχαίων Μνημείων και των περιοχών ιδιαίτερης περιβαλλοντικής σημασίας, τη διαμόρφωση/συμπλήρωση κατάλληλης υποδομής για τη διακίνηση πεζών και ποδηλατιστών και της κυκλοφορίας ήπιων και άλλων μέσων μεταφοράς καθώς και δημόσιων χώρων στάθμευσης. Επίσης, στο σχέδιο περιλαμβάνεται και η δημιουργία οδικού δικτύου Εθνικής και Περιφερειακής Σημασίας στην περιοχή της Δεκέλειας αλλά και στο Ακρωτήρι.

Το ιστορικό

Έπειτα από 60 χρόνια από την ίδρυση της Δημοκρατίας επιτυγχάνεται μια οριστική ρύθμιση για την ανάπτυξη εντός των ορίων των Βάσεων. Θα εφαρμόζονται τα όσα ισχύουν και στην υπόλοιπη επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας σε σχέση με την απόκτηση και ανάπτυξη περιουσιών από Κύπριους, Ευρωπαίους και πολίτες τρίτων χωρών, διασφαλίζοντας ίσα δικαιώματα στους κατοίκους και ιδιοκτήτες περιουσιών στις Βρετανικές Βάσεις.Στις 9 Ιουνίου δόθηκε στη δημοσιότητα το κοινό ανακοινωθέν της κυπριακής κυβέρνησης και του Ηνωμένου Βασιλείου, σηματοδοτώντας το επόμενο σημαντικό στάδιο στην εφαρμογή της διμερούς Διευθέτησης που επιτεύχθηκε το 2014 σχετικά με τη ρύθμιση της μη-στρατιωτικής ανάπτυξης στις Βάσεις.Την επόμενη ημέρα ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης σε εκδήλωση με την ευκαιρία της έναρξης της διαδικασίας για την εφαρμογή της Συμφωνίας στο Προεδρικό Μέγαρο, στην παρουσία του Ύπατου Αρμοστή της Βρετανίας στην Κύπρο, Στίβεν Λίλι, έκανε λόγο για ιστορική ημέρα για τους κατοίκους εντός του εδάφους των Βρετανικών Βάσεων, καθώς αποτελεί τη μεγαλύτερη αλλαγή χρήσης γης και ανάπτυξης διαφόρων ζωνών εντός των Βάσεων από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η συμφωνία όπως είχε δηλώσει ο Πρόεδρος, επιτρέπει στον μέγιστο δυνατό βαθμό στους κατοίκους των Βάσεων να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους Κύπριους, που ζουν στις περιοχές που ελέγχονται από τη Δημοκρατία, να πουλήσουν ή να αναπτύξουν τη γη τους.Υπενθυμίζεται ότι η Συμφωνία υπογράφηκε στις 15 Ιανουαρίου του 2014 από τους τότε υπουργούς Εξωτερικών των δύο χωρών Ιωάννη Κασουλίδη και Γουίλιαμ Χέιγκ, κατά τη διάρκεια επίσημης επίσκεψης του Προέδρου της Δημοκρατίας στο Λονδίνο. Αποδείχθηκε ιδιαίτερα χρονοβόρα με εντατικές διαβουλεύσεις με στόχο την υιοθέτηση της Δήλωσης Πολιτικής.

Είπα και ελάλησα, δεν πάω για τρίτη θητεία, μάρτυς μου ο Κούσιος

Ψήνονται αλλαγές

Στη Νομική Υπηρεσία κάτι συμβαίνει και όπως λένε οι πληροφορίες μου, θα φανούν πολύ σύντομα οι αλλαγές που είναι επί θύραις. Εκτός από το πρόσωπο που θα αναλάβει το πόστο επικοινωνίας της Νομικής Υπηρεσίας με τα Μέσα Ενημέρωσης, ο γενικός εισαγγελέας πήρε μαζί του και άλλους δύο λειτουργούς, με τους οποίους συνεργαζόταν στο Υπουργείο Δικαιοσύνης προκειμένου να ενισχύσει το γραφείο του. Επιπλέον, όπως πληροφορούμαι, ο Γιώργος Σαββίδης έχει ξεκινήσει σειρά επαφών και συναντήσεων με εισαγγελείς της Νομικής Υπηρεσίας αλλά και επικεφαλής διαφόρων τμημάτων προκειμένου να εντοπίσει τις ανάγκες και τα κενά που υπάρχουν.

Οι συμπάθειες

Ο βήχας, το χρήμα και ο συμπάθειες δεν κρύβονται. Από αυτή την εξίσωση δεν εξαιρείται ο υπουργός Ενέργειας, μέχρι την ερχόμενη Παρασκευή, Γιώργος Λακκοτρύπης του οποίου πρέπει να αναγνωριστεί, ότι κατά τη θητεία του είχε καλές σχέσεις με όλα τα Μέσα Ενημέρωσης. Όμως, ο συμπαθέστατος Γιώργος ως άνθρωπος έχει και τις συμπάθειές του και αυτό φάνηκε στο χειροκρότημα, τουτέστιν που επέλεξε να κάνει στην αποχαιρετιστήρια εμφάνιση ως υπουργός. Παρά ταύτα, οφείλω να ομολογήσω πως τα 7 χρόνια στο Υπουργείο κράτησε τις ισορροπίες ακόμα και σε δύσκολες στιγμές για τα ενεργειακά, τα οποία ήταν η μεγάλη του αδυναμία σε σημείο μάλιστα που κάποιοι, ακόμα κει εντός της κυβέρνησης, να διερωτώνται γιατί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν κάνει ένα Υφυπουργείο Ενέργειας προκειμένου ο κ. Λακκοτρύπης να ασχολείται αποκλειστικά και μόνο με το αντικείμενο. Κακιούλες, μεταξύ σοβαρού και αστείου και μετά από δύσκολες στιγμές, όπως το χαλλούμι στη Μεγάλη Βρετανία.

Η πτήση Μπορέλ

Δύο και όχι ένα ελικόπτερα πέταξαν για την από αέρος αυτοψία του Ζοζέπ Μπορέλ, Υπάτου Εκπροσώπου Εξωτερικών Υποθέσεων της Ε.Ε., στην κυπριακή ΑΟΖ. Αντίθετα με τα όσα λεγόντουσαν στο παρασκήνιο, το ζεύγος των ελικοπτέρων της Ε.Φ. δεν δέχθηκε παρενόχληση από τους Τούρκους. Αυτό το οποίο δεν διαψεύδεται είναι αν οι Τούρκοι σήκωσαν μαχητικά F16 και αν η κυπριακή αεράμυνα τέθηκε προληπτικά σε λειτουργία. Για τα μαχητικά, πηγές του ΥΠΑΜ μας έλεγαν πως δεν θεωρούν απίθανο να έγινε, για τα αντιαεροπορικά η πάγια τακτική που ακολουθείται είναι η ενεργοποίησή τους κατά τακτά διαστήματα και όταν υπάρχει VIP πτήση στην περιοχή. Πάντως, αυτό που δεν πέρασε απαρατήρητο είναι η νέα εικόνα των ελικοπτέρων και το λογότυπο, Πολεμική Αεροπορία που φέρουν. Σημειωτέον με ένα από τα ελικόπτερα πέταξε προς το Ισραήλ, πρόσφατα και ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης.

Δηλαδή τι άλλο θα πρέπει να κάνει ο κ. Νίκος για να πείσει τους άπιστους Θωμάδες, ότι το 2023 θα κρεμάσει τα προεδρικά γάντια; Πάντως, αν κρίνω από το χαμόγελο με νόημα, στα 44 χρόνια της συναγερμικής παράταξης, του Πάφιου αρχηγού του ΔΗΣΥ φαίνεται να του καλαρέσουν οι δημόσιες διαβεβαιώσεις του κ. Νίκου. Άντε, να παίρνουν σειρά και άλλοι.

Κύριε Ελέησον...

Από τη μια κατηγορούμε τους νέους για απάθεια και από την άλλη αν κάποιος τολμήσει να δείξει πως διαθέτει κριτική σκέψη και άποψη, πέφτουμε να τον εξαφανίσουμε. Αυτό συνέβη με τη νεαρή μαθήτρια και τα όσα είπε για το μάθημα των θρησκευτικών. Το πρόβλημα δεν είναι οι απόψεις μιας μαθήτριας, συμφωνείς ή διαφωνείς, το πρόβλημα είναι με τη γενιά τη δική μου, που στο μυαλό της επικρατεί θολούρα. Το αν είσαι καλός Χριστιανός δεν το αποδεικνύει η πρωινή προσευχή και η υποχρεωτική διδασκαλία των θρησκευτικών στα σχολεία. Τα χαρακτηριστικά του καλού Χριστιανού είναι άλλα και δεν έχουν να κάνουν με τον εκκλησιασμό και πόσες μετάνοιες κάνει την ημέρα. Αυτό που προκαλεί ανησυχία είναι η όλο και συχνότερη εμφάνιση φαινομένων, εκφοβισμού υπό τον μανδύα της κοινωνικής κατακραυγής, των social media. Εργαλείο επικίνδυνο, στα χέρια όσων δεν μπορούν να ξεχωρίσουν την ήρα από το στάρι.

Ο δικός τους Σάββας

Λένε πως αυτό που έχει σημασία, για κάποιον, δεν είναι πως πάει σε ένα χώρο, αλλά πώς φεύγεις. Ο λόγος για τον Σάββα Αγγελίδη, μέχρι πρότινος υπουργό Άμυνας. Δικηγόρος στο επάγγελμα ο κ. Αγγελίδης, όταν ανέλαβε το Υπουργείο Άμυνας, ήταν όπως η μύγα μέσα στο γάλα. Καμία σχέση με το αντικείμενο ή τον χώρο. Και όμως ο Σάββας, για τους υπαλλήλους του ΥΠΑΜ, κατάφερε να κερδίσει ανθρώπους σε ένα δύσκολο χώρο. Τα έντονα συναισθήματα που βίωσε αποχωρώντας από το ΥΠΑΜ, ήταν ορατά και δεν τα έκρυψε. Ανάμεσα στα πρόσωπα που πήγαν να τον αποχαιρετήσουν και η Φρόσω Στυλιανού, προσφάτως συνταξιοδοτηθείσα ιδιαιτέρα γραμματέας όλων των ΥΠΑΜ, από το 1993 έως το 2019.

Το νέο αίμα

Η πρωτοβουλία «Ανεκτίμητη Λευκωσία» συγκαταλέγεται στις θετικές δράσεις που αναπτύσσονται και πίσω από αυτή βρίσκεται ο Δημήτρης Δημητρίου, εκπρόσωπος Τύπου του Δημοκρατικού Συναγερμού. Τον περασμένο Δεκέμβριο σε συνέντευξή του στην «Κ», μας είχε πει ότι θα ασχοληθεί με την πόλη του, και το κάνει. Μετά τη συζήτηση για την ιατρική εκπαίδευση στη Λευκωσία, την περασμένη βδομάδα συνέχισε με συζήτηση για τον πολιτισμό στην πρωτεύουσα, αποδεικνύοντας πόσο ανήσυχο πολιτικό πνεύμα είναι. Μια ενδιαφέρουσα διαδικτυακή εκδήλωση με ένα θέμα ιδιαίτερα επίκαιρο για τα δρώμενα αυτής της πόλης. Η μόνη μας ευχή να είναι παραγωγική και ωφέλιμη η πρωτοβουλία του, αυτή.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Όταν ο πολιτισμός βγαίνει στο πεζοδρόμιο για να διεκδικήσει τα αυτονόητα, δεν χωρούν «ε τζιαι» κ. υπουργέ της Παιδείας και του Πολιτισμού και κ. της κυβέρνησης. Ο πολιτισμός χρειάζεται ριάλια, όχι ψίχουλα. Προτελευταίοι στη λίστα των ευρωπαϊκών χωρών, σε δαπάνες, δεν νομίζω ότι περιποιεί τιμή σε κανέναν.

Εγκλωβισμένοι στον μαξιμαλισμό

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Ενα ερώτημα που θα έπρεπε να απασχολήσει όσους σκανδαλίζονται, όταν πληροφορούνται τη γεωγραφική πραγματικότητα ως προς το Καστελλόριζο, είναι το εξής: Γιατί, όταν προσκαλούνται στο υπουργείο Εξωτερικών οι ξένοι πρεσβευτές και τους ενημερώνουν οι διπλωμάτες μας για τις εξελίξεις στα ελληνοτουρκικά, παρουσιάζουμε μόνο τους χάρτες των τουρκικών διεκδικήσεων, που θίγουν τα δικαιώματά μας; Γιατί δεν παρουσιάζουμε ποτέ τους χάρτες των δικών μας διεκδικήσεων;

Η σκληρή αλήθεια είναι ότι δεν έχουμε την αυτοπεποίθηση να το κάνουμε, επειδή θα αναιρούσε αυτομάτως τον σκοπό της ενημέρωσης, που είναι να προβάλουμε το άδικο των τουρκικών διεκδικήσεων. Αν, λ.χ., δείξουμε τον χάρτη της διεκδικούμενης ΑΟΖ Τουρκίας - Λιβύης, που δεν υπολογίζει ούτε καν την Κρήτη και, αμέσως μετά, εκείνον της δικής μας ΑΟΖ, που λόγω Καστελλόριζου (και Κύπρου) περιορίζει ασφυκτικά την Τουρκία σε ένα κλοιό, αυτό που θα δει ο τρίτος είναι η αναμέτρηση δύο μαξιμαλιστικών θέσεων και θα μας προτρέψει να συνεννοηθούμε με τους απέναντι. Εξάλλου, λύση με τη σφραγίδα του διεθνούς δικαίου χωρίς απευθείας συνεννόηση δεν γίνεται.

Ο μαξιμαλισμός είναι πάντα η αφετηρία σε μια διαπραγμάτευση. Η δική μας κατάσταση όμως είναι ότι έχουμε πια αυτοεγκλωβισθεί στον μαξιμαλισμό μας. Δεν είναι μόνο ότι συντηρούμε μια κατάσταση στο Αιγαίο η οποία είναι ο σοβαρότερος αποτρεπτικός παράγων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα. Δεν είναι δηλαδή ότι στερούμεθα μόνο το μέλλον· δεν έχουμε ούτε το παρόν. Διότι προσβλέπουμε σε ένα φανταστικό 100% των δικαιωμάτων μας, που ίσως μπορεί να υπάρξει σε ένα μυθικό μέλλον χωρίς Τουρκία στον χάρτη και, για χάρη αυτής της προοπτικής, θυσιάζουμε το πραγματικό: κάτι ελάχιστα λιγότερο, ενδεχομένως λογικότερο και, οπωσδήποτε, ασφαλέστερο. Ετσι προτιμάμε να μένουμε με το τίποτα. Διότι με το τίποτα είμαστε όταν, φέρ' ειπείν, έχουμε εθνικό εναέριο χώρο στα 10 μίλια και αναγκαζόμαστε να τον υπερασπιζόμαστε κάθε ημέρα. Το ίδιο ισχύει για την ΑΟΖ.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Είμαστε στα βήματα των Κυπρίων αδελφών, που επίσης έχουν εγκλωβιστεί στον μαξιμαλισμό τους: προτίμησαν, λ.χ., να μείνουν με 35.000 Τούρκους στρατιώτες παρά με 900, επειδή δεν ήθελαν την επανεξέταση της παρουσίας τους σε δέκα χρόνια, αλλά τη σταδιακή αποχώρησή τους. Είμαστε στα δικά τους βήματα, επειδή τους ακολουθούμε ανεξέταστα όπου μας οδηγούν, βάσει του δόγματος της Eurovision, που ορίζει ότι το «douze points» πηγαίνει πάντα στην Κύπρο. Τους ακολουθούμε τυφλά στο μεγαλεπήβολο σχέδιό τους για ένα κοινό ενεργειακό δόγμα Ελλάδος - Κύπρου, που θα υποκαταστήσει το ανεδαφικό κοινό αμυντικό δόγμα, παρότι έτσι δυσχεραίνουμε τη δική μας θέση και το γνωρίζουμε. Γιατί; Διότι το πρόβλημα από την ύπαρξη δύο ελληνικών κρατών, όπου το μικρότερο εκμεταλλεύεται την ενοχή του μεγαλύτερου και το σέρνει από τη μύτη, πηγαίνει πολύ βαθιά.

Αυτός ο εγκλωβισμός μας σημαίνει ότι υπνοβατούμε προς την καταστροφή, διότι το Στράτευμα είναι ακόμη στην κατάσταση που το άφησε ο κ. Καμμένος και η υποστράτηγος Παναγία. Εναν ολόκληρο χρόνο αφότου αποφασίστηκε διακομματικά (επί ΣΥΡΙΖΑ) η δαπάνη ενός δισ. ευρώ για τις άμεσες και στοιχειώδεις ανάγκες του Στρατού σε αναλώσιμα υλικά, ανταλλακτικά κ.ά., ακόμη δεν έχουν προχωρήσει οι προμήθειες, εξαιτίας του νόμου που καλλιεργεί την ευθυνοφοβία στους αρμοδίους στο όνομα της δήθεν διαφάνειας.

Είτε το βλέπεις με τη ματιά των ρεαλιστών είτε με των μαξιμαλισμών, αυτή η αδιαφορία είναι το πραγματικό σκάνδαλο, όχι το γεγονός ότι ένας διακεκριμένος ειδικός τόλμησε να πει την αλήθεια. Μας αρκεί, όμως, ότι περιμένουμε τις φρεγάτες! Τι να τις κάνουμε, όταν μας λείπουν οι βίδες και τα ελαστικά; Παρκάρουμε δηλαδή τη Μερσεντές μπροστά στο τσαντίρι και το μεταμορφώσαμε σε μεζονέτα; Και μόνο αυτό αρκεί να δείξει πόσο επιπόλαιη είναι η πολιτική που ακολουθούμε υπό την (αδελφική, ασφαλώς) καθοδήγηση των Κυπρίων.

Είναι ανάγκη να σπάσουμε τον φαύλο κύκλο στον οποίο έχουμε πιαστεί και μας οδηγεί στη μοίρα της Κύπρου. Για να συμβεί αυτό, είναι απαραίτητο να ξεκινήσουμε να μιλάμε με τους Τούρκους σε πολιτικό επίπεδο και κανονικά, όχι με την ίδια, επαναλαμβανόμενη ξύλινη γλώσσα του μαξιμαλισμού μας. Προϋπόθεση είναι η ισχυρή πολιτική βούληση, που δεν βλέπω να υπάρχει.

Αντιθέτως, η εντύπωσή μου είναι ότι, στην Αθήνα, υπάρχει ένα κενό πολιτικής στο ζήτημα αυτό. Προσπαθούμε, δηλαδή, να αποφύγουμε θέματα που βρίσκονται στον πυρήνα του προβλήματος (γκρίζες ζώνες, επήρεια μικρών και απομακρυσμένων νησιών κ.ά.) και ακολουθούμε αμήχανα τη Λευκωσία, ευχόμενοι το καλύτερο και διώχνοντας τις αρνητικές σκέψεις. Η ύπαρξη αυτού του κενού είναι ο λόγος για τον οποίο, στο πολιτικό πεδίο εδώ στην Αθήνα, είναι οι σκληροί μαξιμαλιστές που έχουν πάρει το πάνω χέρι στην παρούσα φάση. Είμαστε θύματα του βολονταρισμού μας...

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

Περιμένοντας το επίδομα

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Το έγραψα τότε το γράφω και τώρα. Ας μην έλεγε ότι θα έδινε το έρμο το επίδομα το ΥΠΠΑΝ στους ανθρώπους της τέχνης. Θα ήταν πιο έντιμο. Και πιο ειλικρινές. Ας έλεγε ότι δεν δύναται. Ας το παραδεχόταν δημοσίως και ευθαρσώς, πως παρότι έχει το όνομα δεν έχει και τη χάρη. Και πως δεν έχει καν τα κότσια να πιέσει ώστε αυτό το πενιχρό επίδομα, που υποσχέθηκε στους ανθρώπους της τέχνης, να τους δοθεί έγκαιρα και όχι αφότου κινδυνέψουν να τους κάνουν έξωση από τα σπίτια τους.

Αντ' αυτού ακόμα και τώρα, δύο μήνες μετά την ανακοίνωση ότι θα στηρίξει τους ανθρώπους του πολιτισμού με το γελοίο επίδομα των 300 ευρώ τον μήνα για τρεις μήνες, όχι μόνο δεν τους το έχει δώσει, αλλά βγαίνει και με επίσημες ανακοινώσεις να μας πει ότι «δεν ήταν στο χέρι του η έγκαιρη υλοποίηση του σχεδίου αυτού». Και ποιανού στο χέρι ήταν; Κι αν δεν ήταν, γιατί δεν πίεσε ώστε να γίνουν τα πράγματα όπως έπρεπε να γίνουν; Κι αν δεν μπορεί να πιέσει τι σόι Υπουργείο Πολιτισμού είναι; Γιατί δεν το αφαιρούν επιτέλους αυτό το προσθετικό «και πολιτισμού» να τελειώνουμε μια και καλή με αυτή την ιστορία και να μην έχει πλέον κανένας μας προσδοκίες ότι αυτό το κράτος κάποια στιγμή θα σεβαστεί τον πολιτισμό και τους ανθρώπους του;

Γιατί περί αυτού πρόκειται. Περί σεβασμού. Και πόρρω απέχει από την έννοια αυτή η επίσημη ανακοίνωση ότι «ο χρόνος που παρήλθε δεν ήταν κάτι που βρισκόταν υπό τον έλεγχο του Υπουργείου». Και αφού δεν βρισκόταν υπό τον έλεγχο του, γιατί δεν διαμαρτυρήθηκε δημοσίως το Υπουργείο; Γιατί δεν έκανε φασαρία όπως έκανε τότε ο Παμπορίδης για το ΓΕΣΥ, όταν τα διάφορα ισχυρά συμφέροντα έβαζαν εμπόδια; Γιατί δεν έβγαλε στη φόρα αυτούς που κωλυσιεργήσαν ώστε να προστατεύσει τους ανθρώπους που υποσχέθηκε ότι θα στηρίξει;

Και όχι μόνο δεν το έκανε, αλλά έρχεται τώρα, που αναγκάζονται οι άνθρωποι του πολιτισμού να κατεβούν στους δρόμους σε ειρηνικές διαμαρτυρίες με τσαλαπατημένη την αξιοπρέπεια, να τους «υπενθυμίσει» ότι είναι το ΥΠΠΑΝ και η κυβέρνηση που πήραν την πρωτοβουλία γι' αυτή την (πενιχρή και γελοία) στήριξη. Δηλαδή λίγο έλειψε να τους πει ότι τους έκανε και χάρη. Μα είμαστε σοβαροί;

Προφανώς και δεν είμαστε σοβαροί. Διότι αν είχαμε έστω και ίχνος σοβαρότητας δεν θα εμπαίζαμε τους ανθρώπους του πολιτισμού, ούτε θα τους φέραμε στο σημείο να παρακαλούν για μια στοιχειώδη στήριξη.

Το εν λόγω επίδομα εξαγγέλθηκε από τις 7 Μαΐου και θα δινόταν αρχικά στις 15 Ιουνίου και στη συνέχεια στις 30 Ιουνίου και ακόμα δεν έχει δοθεί. Και αυτό το επίδομα υπενθυμίζω ήταν για να μπορέσουν οι άνθρωποι να τα βγάλουν πέρα αφού λόγω πανδημίας έμειναν χωρίς δουλειά. Το δε πιο θλιβερό δεν είναι αυτό (που ήδη είναι αρκετά θλιβερό), αλλά το γεγονός πως το ΥΠΠΑΝ συμπεριφέρεται λες και πρόκειται για επαιτεία. Φέρνει τους ανθρώπους του πολιτισμού στο σημείο να αισθάνονται πως ζητιανεύουν.

Και γιατί; Προφανώς επειδή επέλεξαν να κάνουν τέχνη σε ένα τόπο που δεκάρα δεν δίνει για την ουσία και τη σημασία των τεχνών. Διότι, αν έδινε, δεν θα τολμούσε να πλήττει την αξιοπρέπεια των ανθρώπων της τέχνης ούτε και να τους αφήνει θεσμικά ξεκρέμαστους και παραγκωνισμένους. Άρα ας σταματήσει το ΥΠΠΑΝ να μας παριστάνει τον μέγα ευεργέτη του πολιτισμού και τον μέγα χουβαρντά. Όπως, επίσης, να σταματήσουν και οι λοιποί πολιτικοί να παριστάνουν ότι νοιάζονται, βγάζοντας απλώς ανακοινώσεις ή αντιπολιτευτικές δηλώσεις και να θεωρούν ότι επιτέλεσαν το καθήκον τους. Όλοι τα κόμματα πέρασαν από το ΥΠΠΑΝ, αλλά οι καλλιτέχνες εξακολουθούν να παραμένουν θεσμικά ξεκρέμαστοι. Γιατί άραγε; Διότι όπως πολύ σοφά είχε πει κάποτε ο Μάνος Χατζιδάκις «απόδειξη πως δεν έχουμε πολιτισμό είναι πως έχουμε Υπουργείο Πολιτισμού».

elenixenou11@gmail.com

EPA/JIM LO SCALZO

Ο ακτιβιστής Τζέισον Τσάρτερ, ο οποίος κατηγορείται για βανδαλισμό του αγάλματος του Αντριου Τζάκσον στην πλατεία Λαφαγιέτ, παρακολουθεί άλλους διαδηλωτές στο άγαλμα της Χειραφέτησης στο πάρκο Λίνκολν στην Ουάσιγκτον.

Αγάλματα για Γκρέμισμα - Κίνημα Προόδου ή Εκτόνωση Κινήματος;

Του δρος **ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΧΑΣΑΠΗ**

Τις τελευταίες εβδομάδες έχουμε παρακολουθήσει με κρατημένη την ανάσα το λαϊκό κίνημα που ξεσηκώθηκε σε πάρα πολλές πόλεις, στις ΗΠΑ αλλά και στο εξωτερικό, με σύνθημα Black Lives Matter, ως επακόλουθο της στυγνής, εν ψυχρώ δολοφονίας του George Floyd στις 25 Μαΐου. Στο μεσοδιάστημα, αρκετοί σχολιαστές έχουν επισημάνει τον ρατσιστικό ιστό που, σαν αράχνης, διαπερνά ακόμη τις κοινωνίες, αψηφώντας τους νόμους. Σύντομα, η αγανάκτηση των διαδηλωτών βρήκε μια ασυνήθιστη διέξοδο, στο γκρέμισμα αγαλμάτων. Πόσο ωφέλιμο είναι αυτό για την πρόοδο των λαών και των αδικημένων;

Οι εξελίξεις ανέδειξαν το έντονο στοιχείο εντυπωσιασμού που συνοδεύει την καταστροφή ενός μνημείου. Ένα πλήθος συγκεντρώνεται, τα smartphones υψωμένα κινηματογραφούν και αναρτούν εικόνες, και εκατομμύρια θεατών, ο καθένας από την οθόνη του, απανταχού της γης, βρίσκουν κάτι συναρπαστικό στη μέρα τους. Οι δράστες της αποκαθήλωσης οπωσδήποτε αισθάνονται πρωταγωνιστές των γεγονότων. Έχουν κερδίσει τα λίγα λεπτά αυτοθαυμασμού ή φήμης, που δικαιούται κάθε άνθρωπος.

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα ταιριάζει γάντι με την ψυχολογία της εποχής των μαζικών κοινωνικών δικτύων. Ένα πεδίο όπου βρίσκουν καταφύγιο διαφόρων ειδών αργόσχολοι, απροσανατόλιστοι, αναζητώντας κουτσομπολιά, διαδόσεις, φήμες συνωμοσίας, και παρηγοριά στα likes που κάποιοι ίσως τους χαρίσουν, αφού δεν κοστίζουν τίποτα. Καθόλου παράξενο, λοιπόν, που το γκρέμισμα μνημείων πέρασε τα σύνορα, έφτασε στην Ευρώπη και τελευταία απειλεί ακόμη και θρησκευτικά αγάλματα.

Είναι όμως αυτά βήματα λαϊκής προόδου στα προβλήματα καταπίεσης μειονοτήτων και αδικημένων ομάδων; Ή, μήπως, θυμίζουν την παροιμία «όποιος δεν μπορεί να δείρει τον γάιδαρο, δέρνει το σαμάρι»; Είναι δυνατόν να προσδοκούμε κοινωνικές αλλαγές με την απαξίωση μνημείων; Επιφέρουμε έτσι ουσιαστικές βελτιώσεις; Αφού ξέρουμε καλά ότι η Ιστορία δεν ξαναγράφεται, τα εγκλήματα του παρελθόντος δεν απαλείφονται, όσο κι αν τα κρύψουμε. Το καθήκον του σημερινού ανθρώπου είναι να τα ερμηνεύσει σωστά, με τον φακό των νέων γνώσεων και εξελίξεων. Διατηρώντας την ψυχραιμία μας εστιάζουμε στη μελέτη και κατανόηση της Ιστορίας.

Τα αγάλματα δεν αποτελούν αναγκαστικά σύμβολα τιμής, ακόμη κι αν τη μέρα που εγκαταστάθηκαν θεωρήθηκαν τέτοια. Ο ρόλος τους εξελίσσεται, τα πρόσωπα που απεικονίζουν, αν πρέπει, απομυθοποιούνται. Και η χρήση τους παραμένει να θυμίζει μια προσωπικότητα που πρωταγωνίστησε την εποχή εκείνη, θετικά ή αρνητικά. Γιατί τα περιστέρια που περιτριγυρίζουν τα αγάλματα να αποδεικνύονται σοφότερα των ανθρώπων, στην περίπτωση αυτή;

Φανταστείτε το τέλος μιας διαδρομής, όπου μια ομάδα ατόμων αφήνεται να ξηλώνει μνημεία που δεν εγκρίνει, να μετονομάζει οδούς, να σπάει βιτρίνες καταστημάτων για πλιάτσικο, να αλλάζει ανάλογα με την κυβέρνηση στην εξουσία τα σχολικά βιβλία. Θέλουμε να υποτάξουμε την Ιστορία στη βάσανο κομματικών αντιπαλοτήτων; Πράξεις τέτοιες απαιτούν πλατιά συναίνεση, για να είναι προοδευτικές. Έρχονται στη μνήμη οι βιαιότητες των Ταλιμπάν το 2001, όταν ανατίναξαν ογκώδη αγάλματα του Βούδα στο Αφγανιστάν, από τον 6ο αιώνα, επειδή ήταν ασύμβατα με την επιδιωκόμενη επικράτηση του Ισλάμ.

«Όταν ρίχνεις ένα άγαλμα, πρέπει να προσέξεις τι θα βάλεις στη θέση του», λέει ο John Wideman, Αφροαμερικανός συγγραφέας, που έζησε διάχυτη την καταπίεση των λευκών, στη συνέντευξη του στην «Καθημερινή» στις 21/6. Ο κίνδυνος βρίσκεται στην διαδοχή μιας μορφής καταπίεσης με μια άλλη. Η ανθρωπότητα αλλάζει, όταν προκύψουν δράσεις που πάνε πέρα από πρόσκαιρες ενέργειες εκτόνωσης οργής, και φτάνουν στην καρδιά των προβλημάτων. Χρειάζονται ανατροπές που αλλάζουν το σύστημα, τα γενεσιουργά αίτια του ρατσισμού, αλλά και τα πνιγηρά φαινόμενα ενός καπιταλισμού που έχει αναγάγει τον άκρατο πλουτισμό σε υπέρτατη αξία.

Ίσως φαίνεται απαισιόδοξη ως κατάληξη αυτών των σκέψεων, η διαπίστωση πως για να τιμήσουμε τη θυσία του George Floyd, και κάθε άλλου πριν απ' αυτόν, θέλει δουλειά πολλή, σε οργάνωση, σε συσπείρωση, σε ανάπτυξη και εφαρμογή συγκεκριμένου πλάνου δράσεων…

Ο Ξενοφών Χασάπης (Ph.D.) είναι Σύμβουλος και Εκπαιδευτής Στελεχών Επιχειρήσεων και Νέων.
Xenophon.hasapis@gmail.com

Πατριωτικός ρεαλισμός του Γλαύκου Κληρίδη

Του **ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο ιδρυτής του Δημοκρατικού Συναγερμού, ο Γλαύκος Κληρίδης, υπήρξε πραγματικός statesman. Ήταν ένας έμπειρος και αξιόπιστος πολιτικός ηγέτης, ο οποίος έχαιρε εκτίμησης διεθνώς. Βασικό χαρακτηριστικό του Κληρίδη ήταν η διορατικότητα, η ευθυκρισία και ο ορθολογισμός. Δεν δίστασε να βρεθεί σε διάσταση με το λαϊκό αίσθημα, όταν έπρεπε να πατάξει τη δημαγωγία, ούτε και δίστασε να λάβει δύσκολες αποφάσεις, όταν αυτό επέβαλλε το εθνικό συμφέρον. Όμως δεν ήταν εθνικά άχρωμος ο Γλαύκος Κληρίδης. Ο πραγματισμός του βασιζόταν σε ένα αδιαμφισβήτητο πατριωτισμό. Η σχολή σκέψης που καθιέρωσε ήταν, πράγματι, αυτή του πατριωτικού ρεαλισμού. Είναι σε αυτό το πολιτικό πλαίσιο που πρέπει να παραμείνει ο Δημοκρατικός Συναγερμός. Χωρίς, όμως, να γίνεται αποδεκτή η όποια παρερμηνεία ή παραχάραξη της πολιτικής Κληρίδη.

Εξάλλου, ο Γλαύκος Κληρίδης ίδρυσε τον Δημοκρατικό Συναγερμό, πριν από 44 ακριβώς χρόνια, ως κόμμα των Ελλήνων της Κύπρου. Το δε στίγμα του πατριωτικού ρεαλισμού, είναι ευδιάκριτο στην ιδρυτική διακήρυξη της παράταξης.

Σύμφωνα με την διακήρυξη, ο Δημοκρατικός Συναγερμός «υποστηρίζει τη γραμμή της αναζητήσεως εντός των πλαισίων της σημερινής πραγματικότητας, όχι της επιθυμητής αλλά της δυνατής λύσης, με πολιτική δυναμικού συμβιβασμού». Υποστηρίζει ακόμη την «ειρηνική συμβίωση Ελλήνων και Τούρκων, οι οποίοι διατηρώντας τον εθνικό τους χαρακτήρα, πρέπει να έχουν κοινή θεώρηση των προβλημάτων του τόπου. Η ιστορία ούτε θα πλαστογραφηθεί, ούτε θα λησμονηθεί, θα λείψουν μόνο οι σοβινιστικές παραμορφώσεις και οι φανατισμοί». Η ιδρυτική διακήρυξη προτάσσει, ακόμη, τον ξεκάθαρο δυτικό και ευρωπαϊκό προσανατολισμό της Κύπρου αλλά και την ανάγκη αμυντικής θωράκισης, ως διασφάλιση της ανεξαρτησίας του κράτους μας.

Είναι σε αυτό, ακριβώς, το πλαίσιο που κινήθηκε ο Γλαύκος Κληρίδης ως πρόεδρος της Δημοκρατίας μεταξύ 1993-2003. Η επιθυμία του για συμφωνημένη επίλυση του κυπριακού προβλήματος ήταν ειλικρινής και έντονη. Με κανένα τρόπο, όμως, δεν ήταν διατεθειμένος να δεχθεί μια λύση που δεν θα διασφάλιζε τον κυπριακό ελληνισμό. Τόσο η μακροπρόθεσμη στρατηγική του, όσο και η διαπραγματευτική του τακτική, αποσκοπούσαν στη μεταβολή της τουρκικής στάσης και όχι στην ικανοποίηση των τουρκικών απαιτήσεων.

Τον Μάρτιο του 1998, σοφά πρότεινε την εκπροσώπηση Τουρκοκυπρίων στη διαπραγματευτική ομάδα για την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ. Ήθελε, με αυτό τον τρόπο, να αντιμετωπίσει την επιχειρούμενη διασύνδεση της ένταξης με τη λύση, που προέκριναν η Γαλλία, η Γερμανία και η Βρετανία. Το 2000, όμως, δεν δίστασε να ξεκαθαρίσει στον Λόρδο Χάνεϊ ότι θα ήταν έτοιμος να απορρίψει την ένταξη, προκειμένου να αποφύγει κακή λύση. Αργότερα τον ίδιο χρόνο, ευρισκόμενος στη Νέα Υόρκη, αρνείτο για τρεις μέρες να συναντήσει τον γ.γ. του ΟΗΕ μέχρι ο εκπρόσωπος του αναιρέσει με τρία δημόσια «όχι» ενώπιον των δημοσιογράφων, μια προσέγγιση των θέσεων Ντενκτάς εκ μέρους του Διεθνούς Οργανισμού.

Το 1994, ο Κληρίδης είχε καταθέσει μια λεπτομερή πρόταση για αποστρατικοποίηση της νήσου, εν γνώσει του ότι αυτή δεν θα γινόταν αποδεκτή από την Τουρκία. Αυτό, όμως, του έδωσε το περιθώριο για να προχωρήσει στη σημαντική εξοπλιστική αναβάθμιση της Εθνικής Φρουράς και στην εξίσου σημαντική ενίσχυση της παρουσίας των Ελληνικών ενόπλων δυνάμεων στην Κύπρο.

Όταν ερωτάτο ο Κληρίδης εάν αποδέχεται μια πρόταση της άλλης πλευράς, απαντούσε ότι ούτε αποδέχεται, ούτε απορρίπτει, αλλά διαπραγματεύεται. Δημιουργούσε, με αυτό τον τρόπο, μια θετική εικόνα για την πλευρά μας, που του επέτρεψε μεθοδικά και σε συνεργασία με την Ελλάδα, να πετύχει την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. Η ένταξη ήταν το στρατηγικής σημασίας γεγονός που για πρώτη φορά άνοιξε το παράθυρο επίλυσης του κυπριακού. Δυστυχώς δεν αξιοποιήθηκε σωστά. Η συμμετοχή μας, όμως, στην Ε.Ε. είναι αυτή που, μέχρι σήμερα, θωρακίζει την ανεξαρτησία, την κρατική μας υπόσταση, αλλά και την προοπτική του κυπριακού ελληνισμού. Ο πατριωτικός ρεαλισμός του Γλαύκου Κληρίδη παραμένει και σήμερα επίκαιρος. .

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

Αππωμένοι και άριστοι

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Γεροντική σοφία, από τα λευκά μαλλιά βγαλμένη. Η καλή γιαγιούλα θυμήθηκε τα νιάτα της και έλεγε: «Ο γιος μου επέλεξε το πρακτικό, τη θετική κατεύθυνση στο Γυμνάσιο (τότε δεν υπήρχε Λύκειο). Ο καθηγητής στο μάθημα της ιστορία του έβαλε ένα εικοσάρι, χωρίς να το αξίζει. Τότε άρχισε το βάσανό του και το βάσανό μας. Γιατί να με βαθμολογήσει έτσι αφού δεν μου αξίζει; Τότε άρχισε, ο γιος μου, ένα δύσκολο αγώνα για να αποδείξει ότι άξιζε το 20 στην ιστορία. Και όλα αυτά επιπλέον του ατέλειωτου διαβάσματος για τα μαθηματικά, τη φυσική, τη χημεία και τα άλλα μαθήματα.» Είναι τελικά μεγάλη ευθύνη και ενέχει πολύ μεγάλο κόπο, να σε χαρακτηρίζουν «άριστο», όταν είσαι πραγματικά άριστος. Όλα αυτά για τους ευσυνείδητους, χωρίς αυτό να σημαίνει και βούλα για επιτυχία στην επαγγελματική και κοινωνική ζωή. Όχι σπάνια άριστοι μαθητές, καταλήγουν να ψωμοζούν και να πεθαίνουν στην ψάθα και «κακοί» μαθητές να ζουν σαν μαχαραγιάδες.

Ένας σοφός παππούλης, μετέφερε στην παρέα του καφενέ, το παράδειγμα μιας μαθήτριας, η οποία ήταν το καμάρι όλων των δασκάλων και όλων των καθηγητών. Πρώτη στα μαθήματα, πρώτη στο ήθος, πρώτη στα αθλήματα. Αν αυτό το κορίτσι, έλεγε, ήταν στην Αμερική, ή στη Ρωσία, ή στην Ελβετία, ή σε άλλες προηγμένες χώρες, σίγουρα θα ήταν τουλάχιστον σε ένα ερευνητικό κέντρο και θα ήταν μια επιστήμονας με παγκόσμια ακτινοβολία. Το κορίτσι, από φτωχή οικογένεια, τέλειωσε το Γυμνάσιο, παντρεύτηκε τον αγαπημένο της συμμαθητή, έκανε πέντε παιδιά και εργαζόταν σε εργοστάσιο. Ο κακός ο μαθητής, συνέχισε ο καλός παππούλης, ο οποίος ερχόταν στο σχολείο χωρίς βιβλία και πάντα αδιάβαστος και ατημέλητος, έγινε ένας μεγαλέμπορας με αμύθητα πλούτη.

Νεότερος της παρέας του καφενέ, με γκρίζα μαλλιά, μίλησε για την ιστορία του διευθυντή του Δημοσίου, ο οποίος εξασφάλισε προαγωγή, έρποντας και λείχοντας, τους προϊσταμένους του και τους κομματάρχες. Τελικά δεν κατάφερε να χαρεί τη θέση του, αλλά υποφέρει και βασανίζεται. Πρώτα γιατί δεν είχε τα κατάλληλα προσόντα για την θέση, δεύτερο γιατί δεν μπορεί να επιβληθεί στους δυσαρεστημένους υφιστάμενους του και τρίτο γιατί μια ζωή θα προσπαθεί να βγάλει την υποχρέωση από τους ευεργέτες του, οι οποίοι θέλουν και θέλουν και θέλουν ρουσφέτια. Ο σοφός της παρέας συνέχισε με την ιστορία του άλλου διευθυντή, ο οποίος υπέκυψε στο «μουρμουρκό της γεναίκας» η οποία ήθελε να «χουμίζεται» στους συγγενείς και στους «γειτόνους» για τον ψηλό μισθό και την επιτυχία του άντρα της. Ο άνθρωπος δεν άντεξε το βάρος και έτρεχε σε ψυχολόγους και ψυχίατρους για να βρει τη γιατρειά τους. Δεν έχουν τελειωμό, οι τραγικές ιστορίες έξυπνων ανθρώπων, οι οποίοι λόγω μεγαλομανίας και ασυδοσίας, κατέληξαν με τεράστια χρέη και βασανιστικές ασθένειες.

«Ο πιο καλός ο μαθητής ήμουν εγώ στην τάξη… κι αν στη ζωή πήρα μηδέν, τα φταίει μια γυναίκα…» τραγουδούσε ο Γιώργος Ζαμπέτας, στο κλασικό πλέον άσμα. Ο άγιος των γραμμάτων, ο κυρ Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης έγραψε πολύ νωρίτερα: «Σαν να 'χαν ποτέ τελειωμό τα πάθια κ' οι καημοί του κόσμου…». Ανάμεσα στην αριστεία και τα πάθη, γεννιέται η περίφημη μεσότητα, η σπουδαία μετριότητα, η οποία τελικά είναι αυτή η οποία κινεί τον κόσμο, είτε το θέλουμε, είτε όχι. Ο κόσμος αυτός «ο μικρός ο μέγας» κατά τον Οδυσσέα Ελύτη, εξακολουθεί εδώ και χιλιάδες χρόνια να πορεύεται σε κυκλική φορά. Οι άνθρωποι επαναλαμβάνουν τα ίδια και τα ίδια λάθη. Η φύση εκδικείται κάθε βιασμό της και η θεία δίκη, πάντα έρχεται και θεραπεύει κάθε κακοδικία. «Αππωμένοι» (αλαζόνες) και άριστοι μπορούν να «κορδώνουν» φιλάρεσκα για τη δύναμη του μυαλού και της τσέπης τους, αλλά στο τέλος της ημέρας είναι αμφίβολο αν καταφέρνουν να γευτούν το «γλυκύ νέκταρ» της ευτυχίας. Η αληθινή χαρά δεν διέρχεται ούτε από τα πλούτη, ούτε από την πολύ εξυπνάδα, αλλά βιώνεται με το άγγιγμα των ψυχών και των σωμάτων, με ένα καλό λόγο και με την ηρεμία της ψυχής.

kaparispan@yahoo.gr

Το μοιραίο επιχείρημα και το πολιτικό ρίσκο

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Το φθινόπωρο θα αρχίσουν τα δύσκολα. Οι αντοχές της πραγματικής οικονομίας θα δοκιμαστούν σοβαρά. Τα χρήματα του ευρωπαϊκού πακέτου θα αργήσουν να πέσουν στην αγορά, ενώ οι τράπεζες κινούνται με απελπιστικά αργούς ρυθμούς. Ο τουρισμός θα μείνει σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Είναι καιρός να προσγειωθούμε –όλοι– σε αυτή την πραγματικότητα.

Στο δωμάτιο έχουμε πάντοτε και τον μεγάλο «ελέφαντα» που λέγεται ελληνοτουρκικές σχέσεις.

Ούτε ο ανασχηματισμός ούτε και οι πρόωρες εκλογές έχουν νόημα αν δεν ακολουθήσει το «σπάσιμο των αυγών».

Το έχουν αντιληφθεί, επιτέλους, και οι εταίροι μας οι οποίοι προσπαθούν να προλάβουν το ατύχημα. Ο πρωθυπουργός είναι πολύ ξεκάθαρος στα μηνύματα που στέλνει και τις κόκκινες γραμμές που βάζει η Ελλάδα. Το ίδιο όμως ξεκάθαρος είναι και ο Τούρκος ηγέτης όταν συνομιλεί με σημαντικούς διεθνείς παράγοντες. Το στυλ του, σε αυτές τις συνομιλίες, είναι σχεδόν αυτοκρατορικό. Γεγονός που έχει ενισχυθεί από την ειδική σχέση που μπόρεσε να αναπτύξει με τον πρόεδρο Τραμπ. Μέσα σε αυτό το σκηνικό ο πρωθυπουργός θα πρέπει κάποια στιγμή να αποφασίσει τις επόμενες κινήσεις του. Αν και τι ανασχηματισμό θα κάνει, και πότε. Αν θα αφήσει πίσω του εντελώς το σενάριο της πρόωρης εκλογικής αναμέτρησης. Οπως κάθε πρωθυπουργός, ο κ. Μητσοτάκης δεν θέλει να σύρεται από τα μέσα ενημέρωσης ούτε ως προς την ουσία ούτε ως προς το τάιμινγκ των αποφάσεών του. Οι σύμβουλοι που είναι οπαδοί του στάτους κβο προτείνουν μικρό ανασχηματισμό και όχι εκλογές. Αλλοι, πιο έμπειροι, θεωρούν ότι οι εκλογές το φθινόπωρο είναι μονόδρομος και ο μόνος τρόπος να αποφευχθούν πολιτικές «αυτοκτονίες» του παρελθόντος.

Ούτε ο ανασχηματισμός ούτε και οι πρόωρες εκλογές έχουν νόημα, όμως, αν δεν ακολουθήσει το «σπάσιμο των αυγών». Ο κ. Μητσοτάκης έχει αυτή την ώρα την κυριαρχία των κινήσεων και πρωταγωνιστεί στο πολιτικό σκηνικό. Εχει χτίσει πολύτιμο πολιτικό κεφάλαιο. Μπορεί να αποφασίσει περίπου ό,τι θέλει χωρίς να φοβάται εσωκομματικούς κραδασμούς. Εχει κυβερνήσει ένα χρόνο με επιτυχία, και σε ειδικές συνθήκες, και έχει ζυγίσει πρόσωπα και πράγματα.

Ο ανασχηματισμός έχει νόημα αν μπουν στις νευραλγικές θέσεις αυτοί που αξίζουν, όχι αυτοί που επιτάσσει κάποια κομματική επετηρίδα. Δεν υπάρχει δικαιολογία για εκπτώσεις γιατί οι προκλήσεις είναι μεγάλες. Το σύστημα της καγκελαρίας δουλεύει σε περιόδους κρίσης αλλά δοκιμάζεται σε περιόδους ρουτίνας, γιατί εκεί ο κάθε υπουργός νιώθει ότι διοικεί το βιλαέτι του και το παραδοσιακό ελληνικό κράτος μπορεί και αντιστέκεται σε κάθε τομή ή μεταρρύθμιση. Μαξίμου και υπουργοί πρέπει να νιώθουν ότι είναι «καμικάζι» που τους δένει μία κοινή αποστολή. Αλλιώς τίποτα δεν θα προχωρήσει. Οι εκλογές έχουν νόημα πάλι, αν συνοδευτούν με μια ανανέωση του πολιτικού συστήματος. Οι πολίτες έχουν γίνει δύσκολοι πελάτες και δεν θα τους αρέσουν εκλογές τακτικισμού. Απαιτούν κάτι παραπάνω.

Οι αποφάσεις ανήκουν στον κ. Μητσοτάκη. Το «πάμε καλά στις δημοσκοπήσεις, γιατί λοιπόν να πάρουμε ρίσκα;» είναι πάντως μοιραίο και αγαπημένο επιχείρημα όσων φοβούνται κάθε αλλαγή, γιατί νιώθουν ότι τους απειλεί. Και ο πρωθυπουργός έχτισε το πολιτικό του brand με ρίσκα.

Σκηνές παραλόγου

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Η καγκελάριος Αγκελα Μέρκελ ήταν απολύτως σαφής καθ' όσον αφορά τις σχέσεις της Ε.Ε. έναντι της Τουρκίας, στο διάστημα που θα ασκεί την προεδρία της Ενώσεως.

Ειδικότερα, η Τουρκία χαρακτηρίζεται «στρατηγικός εταίρος» της Ε.Ε. και η αντιμετώπιση του προσφυγικού είναι εφικτή μόνον στη βάση συμφωνιών με την Αγκυρα. Ανέκυψε μία «δυσχέρεια», είπε η κ. Μέρκελ, από το γεγονός ότι «η Τουρκία πραγματοποιεί γεωτρήσεις στα ανοικτά της Ελλάδος και της Κύπρου», αλλά το Βερολίνο κρίνει πως οι κυρώσεις δεν επαρκούν ως αντίδραση της Ε.Ε.

Κοινή βάση διαλόγου με την Τουρκία δεν υφίσταται καν εντός της Νέας Δημοκρατίας.

Εάν οι θέσεις της καγκελαρίου καλύπτουν τα εθνικά συμφέροντα της χώρας μας, αυτό επαφίεται στην κρίση του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη.

Είναι σαφές ότι η Αθήνα και η Αγκυρα αποφάσισαν τη δημιουργία διαύλου επικοινωνίας με στόχο την επανέναρξη του διαλόγου μεταξύ τους. Το ίδιο εξ ανάγκης θα ισχύσει και στην Κύπρο, προφανώς. Μόνον που ο διάλογος δεν είναι δυνατόν να έχει χαρακτήρα προσχηματικό αυτή τη φορά. Και από το σημείο αυτό αρχίζουν τα προβλήματα. Στα 37 χρόνια που μεσολάβησαν από την πρώτη κρίση περί των υδρογονανθράκων στο Αιγαίο, συσσωρεύθηκαν προβλήματα εμπλεκόμενα, που μία λύση ολική θα αναιρούσε δεσμεύσεις και τοποθετήσεις τόσο των Αθηνών όσο και της Αγκύρας· λύση, πολιτικά δυσβάστακτη. Προσφάτως, λόγου χάριν, ο πρώην πρωθυπουργός Αντώνης Σαμαράς επέκρινε την απόφαση δημιουργίας διαύλου επικοινωνίας δηλώνοντας ότι δεν μπορεί να συζητεί κανείς με «πειρατές» που έχουν «γκριζάρει το Αιγαίο». Και δεν μόνος ο κ. Σαμαράς που έχει αυτή την άποψη στη Ν.Δ.

Προ ολίγων ημερών ο κ. Χρήστος Ροζάκης, πρώην πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου του υπουργείου Εξωτερικών –η θητεία του έληξε στις 7 Ιουνίου–, χαρακτήρισε το Καστελλόριζο «απομονωμένο», «σε απόσταση» από την ηπειρωτική Ελλάδα, «κοντά στις τουρκικές ακτές». Την άποψη του κ. Ροζάκη αντέκρουσε ο αναπληρωτής υπουργός Μεταναστεύσεως και Ασύλου Γιώργος Κουμουτσάκος, ο οποίος δήλωσε ότι «είναι αδιανόητο να μιλάμε για "απομονωμένα" τμήματα ελληνικής επικράτειας». Και δεν είναι ο μόνος ασφαλώς που έχει την άποψη αυτή στη Ν.Δ.

Κοινή βάση διαλόγου με την Τουρκία δεν υφίσταται καν εντός της Ν.Δ. Αλλά με τη φρενίτιδα γύρω από τα ενεργειακά, η μεν Τουρκία θα εξακολουθεί τις έρευνες και εμείς θα διαμαρτυρόμεθα.

Ισως μια κάποια λύση να ήταν μία συμφωνία ad hoc για την από κοινού αξιοποίηση των υδρογονανθράκων, με τις δύο χώρες να διατηρούν τις θέσεις τους στα θέματα κυριαρχίας. Θα πει κανείς: «Μα τι είναι αυτά, κοροϊδευόμαστε;». Ε, ναι, λοιπόν, κοροϊδευόμαστε, διότι αλλιώς θα σκοτωνόμαστε και εσωτερικά. Ούτως ή άλλως, είναι παράλογη κάθε συζήτηση για υδρογονάνθρακες την ώρα που είναι κυρίαρχη η τάση για πράσινη ενέργεια σε όλη την Ευρώπη.

Η τελευταία γραμμή άμυνας

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Το καλοκαίρι, οι γεμάτες καφετέριες, η επανέναρξη των πτήσεων από το εξωτερικό, η αυξημένη κίνηση παντού, καθώς και ο χαμηλός αριθμός νέων κρουσμάτων και θανάτων, δημιουργούν την αίσθηση ότι η πανδημία πέρασε, ότι επιστρέφουμε σταδιακά σε κάποια κανονικότητα. Δύο μήνες μετά τη λήξη της αυστηρής απομόνωσης, η συνέχιση της καθημερινής ενασχόλησης με σκάνδαλα και πολιτικές τριβές, η τουρκική επιθετικότητα και η αναμονή λύσεων εκ Βρυξελλών και Ουάσιγκτον συμβάλλουν περαιτέρω στην αίσθηση ότι πέρασε η χειρότερη φάση. Αυτό, εξάλλου, δήλωσε πριν από λίγες ημέρες η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Κριστίν Λαγκάρντ. Πρόσθεσε, όμως, ότι το έλεγε αυτό «με κάποια επιφύλαξη». Η επιφύλαξη είναι ευνόητη και ουσιαστική: η εξάπλωση του νέου κορωνοϊού συνεχίζεται και δεν υπάρχει ούτε σίγουρη θεραπεία ούτε εμβόλιο.

Ομως, πέρα από τον κίνδυνο ενός δεύτερου κύματος εξάπλωσης του ιού, οι επιπτώσεις της πανδημίας είναι ήδη τεράστιες και –πέρα από τους νεκρούς και τους βαριά αρρώστους– επιβάλλουν υψηλότατο κόστος σε κάθε οικονομία και κοινωνία. Οι επιχειρήσεις που ήδη έκλεισαν, η αυξημένη ανεργία, η αγωνία για τα έσοδα και τις θέσεις εργασίας στον τουρισμό προκαλούν φόβο και αβεβαιότητα. Η αίσθηση μιας επιστροφής στην «κανονικότητα» δεν μπορεί να κρύψει ούτε τα κλειστά μαγαζιά, ούτε την αγωνία των απολυμένων και όσων υποχρεώνονται να εργάζονται για ολοένα λιγότερα χρήματα. Είναι έντονος ο φόβος ότι μια αύξηση κρουσμάτων θα μπορούσε να επιβάλει νέο κλείσιμο επιχειρήσεων, κάτι που δύσκολα θα άντεχαν πολλές. Ομως, ακόμη υπάρχει ελπίδα. Εάν η κατάσταση δεν επιδεινωθεί, κάτι μπορεί να σωθεί αυτό το καλοκαίρι. Επίσης, εάν οι χώρες-μέλη της Ε.Ε. καταφέρουν να έρθουν σύντομα σε συμφωνία για το πώς θα χρηματοδοτηθεί η ανάκαμψη, τότε τα 32 δισ. ευρώ που υπολογίζεται ότι θα λάβει η Ελλάδα θα μπορέσουν να στηρίξουν εργαζομένους και επιχειρήσεις ώστε να αντέξουν τις συνέπειες της πανδημίας· θα βοηθήσουν, επίσης, και στη δημιουργία βάσεων για νέες επιχειρήσεις σε νέους τομείς, για επενδύσεις και ανάπτυξη.

Η αντοχή κάθε χώρας –και της Ε.Ε.– όμως θα εξαρτηθεί από τον τελικό «λογαριασμό» της πανδημίας. Εάν ο ιός δεν τιθασευτεί γρήγορα, εάν τα εμβόλια που δοκιμάζονται δεν είναι επαρκώς αποτελεσματικά (ή εάν διανεμηθούν πρόωρα, λόγω σπουδής του Ντόναλντ Τραμπ να εμφανιστεί σωτήρας της χώρας του πριν από τις εκλογές του Νοεμβρίου), τότε το δεύτερο κύμα εξάπλωσης του ιού είναι μάλλον αναπόφευκτο. Τότε θα αναμετρηθούμε πάλι με εαυτούς, σε προσωπικό και σε συλλογικό επίπεδο. Γι' αυτό αυτές οι ημέρες είναι κρίσιμες – και για την ανάπτυξη διεξόδων στην οικονομία αλλά και για τη θωράκιση των συστημάτων υγείας κάθε χώρας.

Οσον αφορά τη δική μας, παρακολουθούμε σχεδόν σε καθημερινή βάση τις προσπάθειες στήριξης της οικονομίας. Εύλογη είναι και η πολιτική αντιπαράθεση γύρω από την αποτελεσματικότητα των μέτρων. Ομως, δεν μαθαίνουμε σε παρόμοιο βαθμό πώς αναπτύσσεται η υγειονομική μας ικανότητα να δεχθούμε νέα επέλαση του ιού. Οι δωρεές που ανακοινώθηκαν όταν η αγωνία κορυφωνόταν έχουν υλοποιηθεί; Τι έχει αλλάξει στα νοσοκομεία ώστε οι γιατροί, το νοσηλευτικό προσωπικό, όλοι οι εργαζόμενοι στην υγεία, αλλά και οι πολίτες να αισθάνονται ασφαλείς και έτοιμοι να αντεπεξέλθουν σε νέα επίθεση; Το πρώτο κύμα αντιμετωπίστηκε επιτυχώς. Εάν το δεύτερο είναι χειρότερο, θα είμαστε το ίδιο αποτελεσματικοί;

Μέσα στη δικαιολογημένη αγωνία να αντέξει η οικονομία (αφού χωρίς έσοδα στα δημόσια ταμεία δεν μπορεί να στηριχθεί η κοινωνία) δεν πρέπει να αμελήσουμε την ανάγκη θωράκισης των υγειονομικών υπηρεσιών που αποτελούν την τελευταία γραμμή άμυνάς μας. Η ανάγκη να «ανοίξει» η χώρα, σε συνδυασμό με την αίσθηση πολλών ότι τα χειρότερα πέρασαν, μας εκθέτει σε κινδύνους που, όσο και να θέλουμε να τους αποφύγουμε, κάποια στιγμή θα πρέπει να τους αντιμετωπίσουμε. Μόνο ο βαθμός προετοιμασίας είναι στο χέρι μας. Μέσα στην έντονη καθημερινότητά μας, καλό είναι να μην ξεχνάμε ότι ο εχθρός κινείται ελεύθερος, αόρατος.

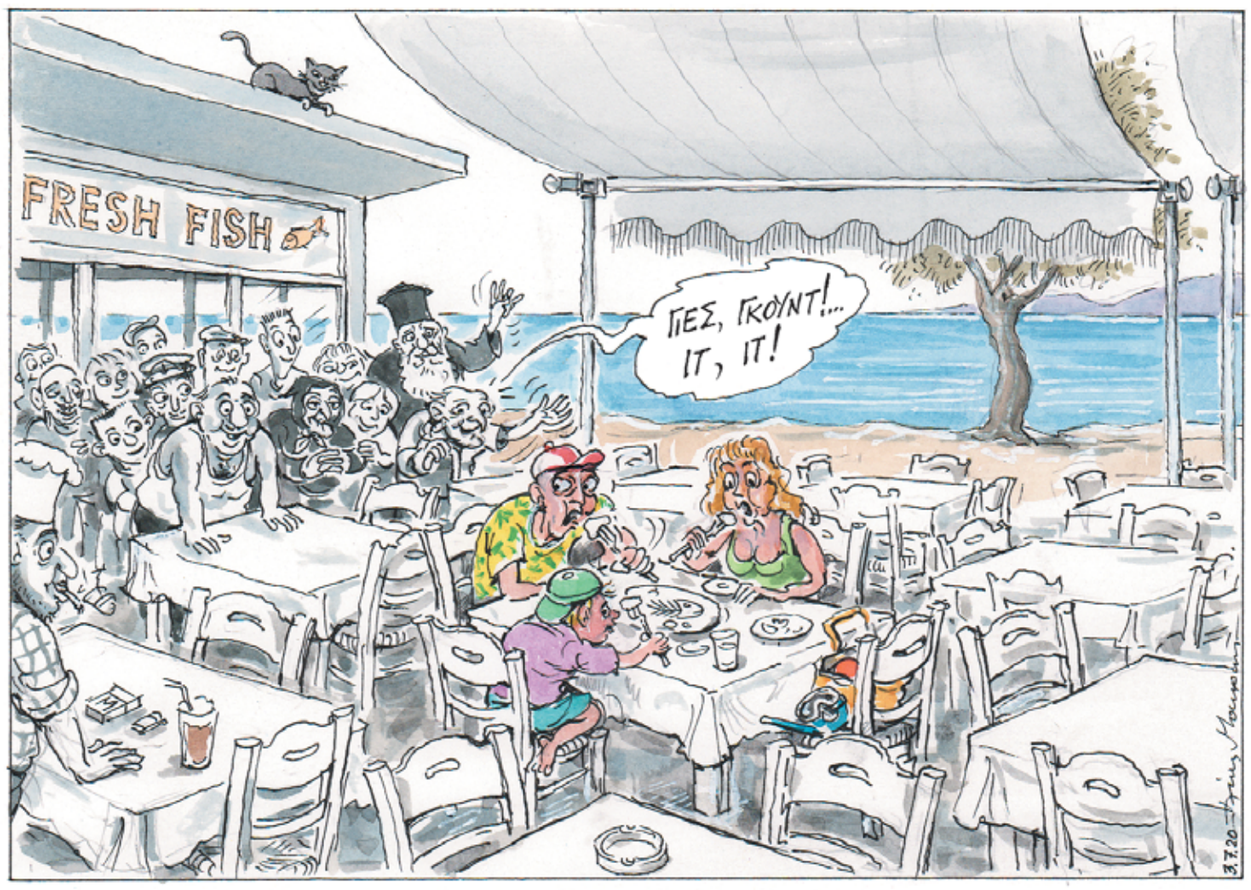

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Γιατί αυτονόητη η εθελοδουλεία;

Μιλάμε για Διεθνές Δίκαιο, αλλά Διεθνές Δίκαιο δεν υπάρχει. Κάθε Δίκαιο είναι μια σύμβαση και η σύμβαση υπάρχει μόνο όταν (και όσο) οι συμβαλλόμενοι τη δέχονται και την τηρούν. Από μόνη της (καθεαυτήν) μια σύμβαση (κάθε Δίκαιο) δεν συνιστά αξία υποχρεωτική για όλους, δεν έχει ισχύ αυθεντίας, εγκυρότητα αυταξίας, υπερβατική ιερότητα. Για να λειτουργήσει μια σύμβαση προϋποθέτει την καλή θέληση των συμβαλλομένων, την ενεργό τους συναίνεση.

Κάθε κράτος έχει το δικό του σύστημα Δικαίου συνοδευμένο οπωσδήποτε από λειτουργικούς θεσμούς για την επιβολή του: Εχει τα δικαστήρια, που κρίνουν ποιος συμμορφώνεται και ποιος παραβιάζει την κοινή σύμβαση Δικαίου, έχει και το σωφρονιστικό σύστημα που τιμωρεί (απομονώνει από το κοινωνικό σώμα) όσους αθετούν το τεθειμένο Δίκαιο.

Εγινε προσπάθεια στη Νεωτερικότητα να δημιουργηθούν ανάλογοι θεσμοί δικαστικής κρίσης και επιβολής σωφρονιστικών ποινών, που να καθιστούν και το Διεθνές Δίκαιο «αναγκαστό κατά πάντων». Η επιτυχία ήταν ελάχιστη έως μηδενική. Παρά την ευφυΐα της οργάνωσης, την καθαρότητα (συχνά) των προθέσεων, τον ενθουσιασμό των αφελέστερων, οι θεσμικές απόπειρες να πειθαρχήσουν σε κανόνες Διεθνούς Δικαίου κράτη αυτεξούσια, αυτόνομα, ανεξάρτητα, αποδείχθηκαν ουτοπικές. Η πολεμική υπεροπλία ή η ισορροπία του τρόμου αποτρέπουν (ή απλώς αναβάλλουν) ολοκληρωτικούς πολέμους. Οι τοπικοί πόλεμοι συνεχίζουν να υπάρχουν, ελεγχόμενοι από το εμπόριο όπλων, που είναι αποκλειστικότητα των Υπερδυνάμεων.

Κοινοί τόποι όλα τα παραπάνω, προσιτά όλα και κατανοητά σε κάθε άνθρωπο επαρκούς ευφυΐας. Ομως οι Νεοέλληνες, μόνοι εμείς («αεί παίδες») ασκούμε τις διεθνείς σχέσεις μας «καθ' υπαγόρευσιν: Υποταγμένοι, «χωρίς αιδώ ή λύπην», στο καραμανλικό θέσφατο (φράση-σύμβολο της εκούσιας ιστορικής παρακμής μας) ότι «ανήκομεν εις την Δύσιν», πιστέψαμε «ανεπαισθήτως» για χρέος μας «να γίνουμε επιτέλους Ευρωπαίοι, για να γίνουμε κάποτε άνθρωποι»! Με αυτή την αλλοτριωτική ξιπασιά δεχθήκαμε να μας υπαγορεύουν οι ΗΠΑ την εξωτερική μας πολιτική ώς την πιο παραμικρή λεπτομέρεια – ώς την έσχατη ντροπή της σημιτικής «νύχτας των Υμίων».

Πιο πριν, όσο υπήρχε ο εφιάλτης του σοβιετικού ολοκληρωτισμού, οι Ελληνες, φορτωμένοι και την πείρα της ζαχαριαδικής κακουργίας, είχαμε με την ψήφο μας επιλέξει τη συστράτευση στο αμερικανικό και της ευρωπαϊκής Δύσης όραμα ελευθερίας. Ως και στην Κορέα στείλαμε Ελληνόπουλα να θυσιαστούν για τις «αξίες» της Δύσης. Το ευχαριστώ που εισπράξαμε, ήταν να χαρίσει το ΝΑΤΟ το μισό νησί της, πανάρχαια ελληνικής, Κύπρου στην εξισλαμισμένη μειονότητα (18%) που συγκρότησε αμέσως ένα τάχα και κράτος, δεύτερο πάνω στο νησί.

Επόμενος μπουναμάς της «Δύσης» στην ανίατα αφελή «σύμμαχό» της Ελλάδα ήταν να παραδώσει την επίσης ελληνική Βόρεια Ηπειρο στους οψιφανείς στα ελληνικά χώματα Αλβανούς και, λίγο μετά, να χαρίσει το όνομα της Μακεδονίας στους σλάβους εισβολείς της περιοχής Μοναστηρίου (Πελαγονίας).

Τα παραδείγματα κραυγάζουν ότι το Διεθνές Δίκαιο, για τους Δυτικούς που το γέννησαν, δεν λογαριάζεται ούτε καν σαν σύμβαση χρηστική, είναι μόνο πρόσχημα. Το επικαλούνται μόνο όταν και για όσο τους βολεύει. Γεννιέται, λοιπόν, αμέσως το ερώτημα – το γεννάει η κοινή λογική και το ένστικτο της αυτοσυντήρησης: Γιατί εμείς, οι σημερινοί Ελληνώνυμοι, επιμένουμε να υποτασσόμαστε πειθήνια στα βίτσια των «ισχυρών» της Δύσης, κυρίως των ΗΠΑ και της Γερμανίας, με προσχηματική δικαιολογία τον σεβασμό μας στο Διεθνές Δίκαιο, που οι «ισχυροί» το λοιδορούν απροκάλυπτα;

Και τα ερωτήματα της απλής λογικής πληθαίνουν: Ξέρουμε ότι η Δύση καυχάται για τον πολιτισμό της, που είναι γέννημα του «Διαφωτισμού». Γι' αυτό και το Δίκαιο δεν θωρακίζεται με το κύρος μεταφυσικής αυθεντίας, συνιστά μόνο μια σύμβαση για την εξυπηρέτηση αναγκών.

Ο «Διαφωτισμός» θέλησε να είναι ένας συνεπής μηδενισμός, άρνηση κάθε «νοήματος» (αιτίας και σκοπού) της ύπαρξης, του κόσμου, της Ιστορίας. Πώς να στηθεί όμως Δίκαιο στο κενό, δίχως «νόημα» – μόνη η χρησιμότητα οδηγεί νομοτελειακά στην αυθαιρεσία.

Οι Ελληνες, μικροί, αδύναμοι και σε δραματική παρακμή, επιμένουμε να εμπιστευόμαστε την ιστορική μας επιβίωση στην αμερικανική Υπερδύναμη, παρά τις αρνητικές εμπειρίες και απογοητεύσεις μας. Η εναλλακτική δυνατότητα θα ήταν ο Πούτιν; Πάντως αυτός, ίσως από ειλικρίνεια, ίσως από υποκρισία (κανείς ποτέ δεν θα το μάθει), επιδείχνει, όχι προκλητικά, ότι σώζει τον σεβασμό του «ιερού», αρνείται τον αθεϊσμό του Διαφωτισμού – σταυροκοπιέται, ασπάζεται εικόνες, εκκλησιάζεται, όπως κάθε Χριστιανός στην πατρίδα του.

Ας δεχθούμε, ότι ο Πούτιν είναι μέγας υποκριτής, αδίστακτος συμφεροντολόγος. Δεν θα άξιζε, έστω και μόνο να διακριβώσουμε, αν το σταυροκόπημά του έχει κάποιες, έστω ελάχιστες επιπτώσεις στην αντίληψή του για το Διεθνές Δίκαιο; Αν το ένα δέκατο των πολεμικών διευκολύνσεων που προσφέρουμε στις ΗΠΑ το παραχωρούσαμε στους Ρώσους, ποιες θα ήταν οι επιπτώσεις για το κράτος και την κοινωνία την ελληνική;

Το να επιλέγουμε τους φίλους και συμμάχους μας, δεν σημαίνει ότι γινόμαστε υποτελείς τους. Η διαστροφή των ελληνο-αμερικανικών σχέσεων σε ταπεινωτική υποτέλεια των Ελλήνων δεν είναι απαραίτητο να επαναληφθεί με τους Ρώσους.

Η χώρα χωρίς γυναίκες CEOs

Του **ΣΤΕΛΛΑΣ ΚΑΣΔΑΓΛΗ**

Στη σύμβασή μας με την εταιρεία, η CEO υπέγραψε κάτω από τον τίτλο «ο Διευθύνων Σύμβουλος». «Δεν το έχουμε διορθώσει στα έγγραφα, γιατί με τον επόμενο θα πρέπει να αλλάξει ξανά» είπε χωρίς να σηκώσει το κεφάλι. Είναι μία από τις ελάχιστες Ελληνίδες CEOs και, σύμφωνα με τις έρευνες, θα έχει, όπως οι περισσότερες, πιο σύντομη θητεία, σε μικρότερη επιχείρηση και με χαμηλότερο μισθό συγκριτικά με τους άνδρες ομολόγους της.

Το ποσοστό γυναικών CEOs που δίνει το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων για το α΄ εξάμηνο του 2020 στην Ελλάδα είναι 4,5%, δηλαδή 3,2 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από το εκείνο του α΄ εξαμήνου του 2019 (8,7%), 4,5 μονάδες υψηλότερο από του 2016 (0%) και 3,7 μονάδες χαμηλότερο από τον μέσον όρο της Ε.Ε. των 27 (8,2%).

Εδώ παρατηρούμε ένα βασικό χαρακτηριστικό των επιδόσεων της χώρας, σε αρκετούς τομείς που σχετίζονται με την ισότητα στη δημόσια ζωή: οι επιδόσεις αυτές δεν εμφανίζουν αξιόπιστες ανοδικές τάσεις (ούτε καν σταθερότητα) και δεν δείχνουν να επηρεάζονται από κάποιο πλαίσιο συντονισμένων δράσεων ή πολιτικών. Διαμορφώνονται από πολλαπλούς χαλαρά συνδεδεμένους παράγοντες –το μέγεθος του πληθυσμού, τις κοινωνικοοικονομικές κρίσεις, τον μεταβαλλόμενο ρόλο της τεχνολογίας στην αγορά εργασίας, τη σταδιακή αλλαγή σε κοινωνικά στερεότυπα και τη σύνθεση των επιχειρήσεων– γεγονός που κάνει ακόμα σημαντικότερο το να εντοπίσουμε τους παράγοντες αυτούς και να προσπαθήσουμε να τους επηρεάσουμε συστηματικά.Εκτός από τους κοινωνικούς, υπάρχουν και σημαντικοί οικονομικοί λόγοι να το κάνουμε. Εχουμε αρκετά στοιχεία πλέον που αποδεικνύουν ότι η ποικιλομορφία (έμφυλη και άλλη) στη διοίκηση και το δυναμικό των επιχειρήσεων έχει θετικό αντίκτυπο στην απόδοσή τους και ότι τα οφέλη επεκτείνονται πέρα από αυτές (η Παγκόσμια Τράπεζα εκτιμά ότι το κόστος, σε ανθρώπινο κεφάλαιο, των έμφυλων ανισοτήτων για 141 χώρες του κόσμου ανέρχεται, συνολικά, σε 160,2 τρισ. δολάρια).

Μας λείπει όμως η κατανόηση του ότι η ποικιλομορφία της κορυφής εξαρτάται από την ποικιλομορφία της δεξαμενής – από το πού επιλέγουμε αυτό το ανθρώπινο κεφάλαιο. Σύμφωνα με την άποψη της ουδετερότητας απέναντι στο φύλο, που υποστηρίζει ότι ο δρόμος είναι ανοιχτός και είναι στο χέρι του καλύτερου ή της καλύτερης να φτάσει στην κορυφή, η δεξαμενή είναι a priori ανοιχτή, με 51% γυναίκες και 49% άνδρες στο εσωτερικό της. Η θεωρία όμως αυτή αγνοεί το ότι τα άτομα που έχουν τις ικανότητες για να φτάσουν στην κορυφή δεν έχουν απαραίτητα τις ευκαιρίες για να φτάσουν στον δρόμο – και να μπουν στη δεξαμενή.

Σε επίπεδο ανώτερων στελεχών, για παράδειγμα, τα ποσοστά για τις γυναίκες είναι ήδη χαμηλά: 16,5% για την Ελλάδα έναντι του 18,8% για την Ε.Ε. των 27. Ακόμα και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στο σημείο όπου οι Ελληνίδες δείχνουν να έχουν το προβάδισμα (το 2015 τα κορίτσια αποτελούσαν το 58,5% του φοιτητικού πληθυσμού στα ελληνικά πανεπιστήμια), μόνο 1 στα 6 άτομα που ειδικεύονται στον τομέα των περιζήτητων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών και μόνο 1 στα 3 άτομα με πτυχίο Επιστήμης-Τεχνολογίας-Μηχανικής-Μαθηματικών είναι γυναίκες.

Η απόκλιση αυτή σε συνδυασμό με τα ούτως ή άλλως χαμηλά ποσοστά απασχόλησης των Ελληνίδων είναι ένας μόνο από τους παράγοντες που περιορίζουν την ποικιλομορφία της δεξαμενής. Η έρευνα «Breaking the Glass Ceiling» που διενεργήθηκε με πρωτοβουλία της Vodafone και με τη συμβολή του Alba Graduate Business School και του Women On Top, αναλύει αρκετούς ακόμα: την ανισοκατανομή του χρόνου που αφιερώνουν άνδρες και γυναίκες στις ευθύνες φροντίδας, τις ασυνείδητες προκαταλήψεις στο εσωτερικό των επιχειρήσεων, την έλλειψη γυναικείων προτύπων στη δημόσια ζωή και την εικόνα που διαμορφώνουν οι γυναίκες για τον ρόλο τους, μέσα από τα στερεότυπα μιας κοινωνίας που πριμοδοτεί τη «μετρημένη κοπέλα», την «καλή μαμά» και τη «σωστή νοικοκυρά» έναντι της αποτελεσματικής επαγγελματίας.

Ετσι ο καλύτερος ή η καλύτερη που «κερδίζει» προέρχεται από ένα ποσοστό πολύ μικρότερο από 100% του δυναμικού της ελληνικής κοινωνίας. Κι εμείς εξακολουθούμε να πιστεύουμε ότι το κόστος του να ανοίξουμε τον δρόμο για τη δεξαμενή είναι μεγαλύτερο από το κόστος του να αλληλοκαθησυχαζόμαστε ότι απλώς οι υπόλοιπες γυναίκες δεν ήθελαν να φτάσουν στην κορυφή.

Η Στέλλα Κάσδαγλη είναι συνιδρύτρια του Οργανισμού Women on Top και συγγραφέας.

EPA/MOHAMED HOSSAM

Πέταγμα χαρταετού από γέφυρα στον Νείλο, σχεδόν στο κέντρο του Καΐρου. Οι κάτοικοι της Αιγύπτου κάθε χρόνο την ίδια εποχή συρρέουν σε ανοικτά μέρη για το πέταγμα χαρταετών.

«Πέτσινα» χρόνια

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Από την κατάρρευση των συνομιλιών για επίλυση του Κυπριακού στο Κραν Μοντάνα συμπληρώνονται ακριβώς τρία χρόνια. Η ε/κ κοινωνία πλέον δεν είναι ίδια. Ο πρωταγωνιστής του ναυαγίου έχοντας επίγνωση πως η αλήθεια καίει, πέρασε στην «επίθεση» με πολύ καθορισμένους στόχους: 1) Βρήκε έτοιμους από καιρό συμμάχους σε κόμματα που λένε «όχι σε όλα» και έτσι μετέτρεψε το Εθνικό Συμβούλιο (Ε.Σ.) να μηχανισμό προώθησης της πολιτικής της ακινησίας. Έχει τη σημασία του πως όταν είχαμε κάποια κινητικότητα ορισμένα κόμματα κάθε μέρα ζητούσαν έκτακτη σύγκλιση του Ε.Σ. για να αποτρέψουν τα «καταχθόνια» σχέδια. Τώρα, τρία χρόνια χωρίς συνομιλίες, δεν ζητούν σύγκλιση ούτε καν για τους τύπους, έστω μια φορά, αφού η δουλειά πάει «καλά».

2) Η πολιτική συνδιαλλαγή ανάμεσα στον Ν. Αναστασιάδη και τον αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο έδωσε την ευκαιρία στο δεύτερο να αποδείξει πως οι παλαιότερες φιλικές παραινέσεις του προς το ΕΛΑΜ δεν ήταν κενές περιεχομένου. Με καταιγισμό από δηλώσεις και εγκυκλίους προωθεί τις πιο ακραίες ντενκτασικές θέσεις στην ε/κ κοινωνία με χαρακτηριστική αμετροέπεια και τον δογματισμό της παντογνωσίας.

3) Έλεγχος της πληροφορίας έτσι που ο ε/κ αναγνώστης/θεατής να ακούει μόνο μια άποψη, την κυβερνητική. Πρακτικά, το πολιτικό ρεπορτάζ στην Κύπρο, με ελάχιστες εξαιρέσεις, ελέγχεται από τον υπουργό εξωτερικών. Η δημοσιογραφική ατζέντα υπαγορεύεται σε δημοσιογράφους που εργάζονται σε Μέσα, οι ιδιοκτήτες των οποίων βρίσκονταν από παλιά στη «νέα» γραμμή Αναστασιάδη. Η συνάντηση Αναστασιάδη με ιδιοκτήτες Μέσων, πολύ γνωστών για τις απόψεις τους στη γραμμή «τζείνοι ποτζεί, εμείς ποδά», έχει επιφέρει σοβαρά πλήγματα στην ποιότητα της πληροφορίας που διακινείται στο νησί και αυτό συνιστά εξαιρετικά μεγάλη οπισθοδρόμηση.

4) Οι καταγγελίες του δημοσιογράφου Μ. Δρουσιώτη για εκτεταμένης μορφής παραβίασης των προσωπικών του δεδομένων και παραβίασης της επαγγελματικής του ζωής, δείχνει ότι η «μάχη» για επιβολή ελέγχου προκειμένου κάθε άποψη να ευθυγραμμίζεται με το κυρίαρχο αφήγημα, συγκρούεται ευθέως με την υπεράσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων ενός επαγγελματία της ερευνητικής δημοσιογραφίας και κάθε άλλου πολίτη. Η κατάσταση στην ελληνοκυπριακή κοινωνία αναφορικά με τη διακίνηση της πληροφόρησης βρίσκεται σε κρίσιμο σημείο. Γι' αυτό, οι κοινωνικές δυνάμεις με ευαισθησία στα ζητήματα της πολυφωνικής έκφρασης, μπορούν να πάρουν τον λόγο ανεξαρτήτως του περιεχομένου των απόψεων που διατυπώνονται από δημοσιογράφους ή πολίτες, να τοποθετηθούν με ευθύτητα απέναντι στο ολοένα και πιο επικίνδυνο επίπεδο άσκησης παραπληροφόρησης που καθημερινά κατακλύζει τη νήσο-συγκάλυψη του νέου στόχου στο Κυπριακό, κατασκευή εξελίξεων που δεν υπάρχουν γύρω από την ΑΟΖ, ψευδείς ειδήσεις για δήθεν κόστος στην Τουρκία κ.λπ.

5) Ο κορωνοϊός άλλαξε την ατζέντα και πιθανώς και τις προτεραιότητες Αναστασιάδη σε σχέση με τις επόμενες προεδρικές εκλογές. Η δημοτικότητα που του προσέφερε η γενικώς αποδεκτή παραδοχή της επιτυχημένης διαχείρισης κρίσης της πανδημίας, επέτρεψε σε αυτόν να κάνει επιλογές που, υπό άλλες συνθήκες, θα ήταν αδιανόητες: σε δύο θέσεις με αυστηρές ιδιαιτερότητες, των οποίων οι προδιαγραφές απαιτούν επιλογές από πρόσωπα ευρέως φάσματος και αποδεδειγμένης αμεροληψίας (γενικός εισαγγελέας και βοηθός γενικός εισαγγελέας), επέλεξε να διορίσει δύο εν ενεργεία υπουργούς του και μάλιστα πήρε και την ευνοϊκή ουδετερότητα του ΑΚΕΛ.

6) Οι επιθέσεις που δέχθηκε μαθήτρια που εξέφρασε την άποψή της για το κοσμικό δημόσιο σχολείο σε σχολική εφημερίδα και η αυθάδης δήλωση του υπουργού Παιδείας Πρόδρομου Προδρόμου ότι «θυμίζει μεσαίωνα το γεγονός ότι κάποιοι από το πρωί μέχρι το βράδυ χτυπούν την Εκκλησία», δείχνουν το πού οδηγείται η εκπαιδευτική διαδικασία στην Κύπρο. Η δήλωση Προδρόμου είναι μια χαρακτηριστική απόδειξη της πλήρους υποχώρησης της φιλελεύθερης τάσης στον ΔΗΣΥ και της στροφής του κεντρικού ΔΗΣΥ στην εθνικολαϊκιστική ρητορεία, όπως βεβαιώνει η υποταγή του στην πολιτική Αναστασιάδη στο Κυπριακό και οι μεταλλάξεις στο μεταναστευτικό σύμφωνα με επικοινωνιακές ανάγκες. Η θέση Προδρόμου ότι «σε κάποιους προξενεί ευχαρίστηση να πολεμάνε την ελληνικότητα και τη θρησκεία της Κύπρου και να ανακαλύπτουν στον 21ο αιώνα δικαιώματα που υπάρχουν από τον 19ο», συνιστά μια ακόμα απόπειρα να επανεισαχθούν στον δημόσιο λόγο έννοιες ξεπερασμένες από την ιστορική μας εξέλιξη-έννοιες που με το πρώτο ξύσιμο της επιδερμίδας επανέρχονται ως να μην έφυγαν ποτέ. Για ποιαν μορφή «ελληνικότητας» μιλάει ο Π. Προδρόμου; Ποιος την εξέφρασε καλύτερα; Η δημιουργική αμφισβήτηση της παραδεδεγμένης «ελληνικότητας» από τον Σωκράτη ή η απίστευτης έκτασης ισοπέδωσή της από τη βυζαντινή νομενκλατούρα;

7) Ο Ν. Αναστασιάδης ασκεί την εξουσία κατά τρόπο που ευνοεί το γκρουπ από δυνάμεις του οποίου ηγείται ο ίδιος και φέρει το κάλυμμα του ΔΗΣΥ. Υπουργοποιήσεις, μετακινήσεις, μεταγραφές, έλεγχος προαγωγών όλες στοχεύουν στην απόκτηση του δικού του προσωπικού πλεονεκτήματος έναντι κάθε άλλου προσώπου με άλλα σχέδια, πρωτίστως του Α. Νεοφύτου, και βέβαια κάθε συνδυασμένης ομάδας στελεχών στον ΔΗΣΥ. Ο έλεγχος του συστήματος διορισμών από το προεδρικό, τού έχει προσδώσει το πλεονέκτημα του αιφνιδιασμού απέναντι σε κάθε μελλοντική εξέλιξη. Αυτό ειδικά το σημείο κινεί πολλές δυνάμεις για να συναντηθούν στα μισά του δρόμου για να μπλοκάρουν αυτό το σχεδιασμό του, γιατί θεωρείται κρίσιμης σημασίας απειλή τόσο για την κομματική τους ανάπτυξη όσο και σε αντίθεση σε πτυχές της ακολουθούμενης πολιτικής. Πιθανώς αυτή η προσωποπαγής, επεκτατική αντίληψη στην άσκηση εξουσίας που σήμερα φαντάζει αριθμητικά ισχυρή υπό τον Αναστασιάδη, σχετικά σύντομα να πάρει την κατιούσα, όταν το ένστικτο επιβίωσης άλλων σχηματισμών αλλά και μικρών δυνάμεων εντός ΔΗΣΥ θα αποκτήσει τα δικά του πολιτικά χαρακτηριστικά με τη μορφή του συνασπισμού κατά της μονοπώλησης των πάντων.

www.larkoslarkou.org.cy

Μετά πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Μπήκαμε ήδη στον Ιούλιο. Σίγουρα ένας διαφορετικός Ιούλιος λόγω της πανδημίας. Βέβαια για μας ο Ιούλιος, εδώ και σχεδόν μισό αιώνα, είναι έτσι και αλλιώς διαφορετικός γιατί είναι συνδεδεμένος με πολύ δυσάρεστες επετείους. Ας μην ξεχνούμε ότι είναι ο μήνας του πραξικοπήματος της 15ης Ιουλίου και ο καταραμένος μήνας της εισβολής του πρώτου Αττίλα στις 20 Ιουλίου του 1974.

Αυτό όμως που πολλοί ξεχνούμε, οι πλείστοι εσκεμμένα, είναι το ότι εδώ και τρία χρόνια είναι ο μήνας του τελευταίου ίσως Αττίλα, του τραγικού ναυαγίου στο Κραν Μοντάνα, τα ξημερώματα στις 7ης Ιουλίου του 2017.

«Η Διάσκεψη για την Κύπρο έκλεισε χωρίς να επιτευχθεί συμφωνία», ανακοίνωσε μετά το δραματικό δείπνο ο γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτιέρες, κηρύσσοντας έτσι τον τερματισμό της Διάσκεψης για την Κύπρο στο ελβετικό θέρετρο ευχόμενος καλή τύχη στον βορρά και στον νότο.

Έτσι άπλα, «δεν επετεύχθη συμφωνία». Έτσι απλά οι προσδοκίες για λύση και επανένωση έγιναν στάχτη. Οι βαρύγδουπες δηλώσεις του 2016, ότι η λύση είναι θέμα μηνών, μετατράπηκαν σε επιταγή χωρίς αντίκρισμα.

«Το αποψινό αποτέλεσμα δεν είναι σε καμία περίπτωση μια θετική εξέλιξη, αλλά δεν είναι και το τέλος του δρόμου. Η απαράδεκτη παρούσα κατάσταση πραγμάτων δεν μπορεί να είναι το μέλλον της Κύπρου και ο πρόεδρος Αναστασιάδης θα ενισχύσει τις προσπάθειές του έτσι ώστε να δημιουργηθούν εκείνες οι συνθήκες που θα μας επιτρέπουν να αισιοδοξούμε για τερματισμό της κατοχής και επανένωση της πατρίδας μας», δήλωσε ο τότε κυβερνητικός εκπρόσωπος Νίκος Χριστοδουλίδης.

«Ήμασταν τόσο κοντά αλλά αποτύχαμε», ήταν η δήλωση αξιωματούχου του ΟΗΕ ο οποίος παρευρισκόταν στο δείπνο.

«Το όνειρο και σχέδιο λύσης του Κυπριακού παραμένει ζωντανό», η εκτίμηση του Έλληνα ΥΠΕΞ Νίκου Κοτζιά.

Αυτές ήταν οι πρώτες αντιδράσεις. Λίγα, απλά και παρήγορα λόγια όπως είθισται σε τέτοια θλιβερά γεγονότα. «Παρηγοριά στον άρρωστο μέχρι να βγει η ψυχή του».

Από πού να αρχίσεις και πού να τελειώσεις. Σίγουρα δεν ήταν το τέλος του δρόμου. Έχουμε ακόμα δρόμο μέχρι την τελική καταστροφή που δεν είναι άλλη από την οριστική διχοτόμηση. Ούτε και το τέλος του κόσμου, θα μπορούσε κάποιος να συμπληρώσει, αφού βολευτήκαμε και πολιτευόμαστε σε συνθήκες της δεύτερης καλύτερης λύσης που είναι το στάτους κβο. Χάσαμε την πρώτη, δεν πειράζει έχουμε τη δεύτερη. Χάσαμε το πρώτο τραίνο, δεν πειράζει θα πάρουμε το δεύτερο τραίνο της γραμμής.

Η Τουρκία λόγω της εμμονής της στη διατήρηση της συνθήκης των εγγυήσεων και λόγω της επιμονής της για εσαεί παραμονή των τουρκικών στρατευμάτων τα τίναξε όλα στον αέρα.

Και ο Νίκος Κοτζιάς είχε δίκαιο. Το όνειρο παραμένει ζωντανό, γιατί όπως εξελίσσονται τα γεγονότα ή καλύτερα εδώ που κατάντησε το εθνικό μας θέμα, η προοπτική λύσης και επανένωσης φαντάζει ένα όνειρο ή καλυτέρα, ένα όνειρο θερινής νυκτός. Όσο για την διαπίστωση του αξιωματούχου των Η.Ε., υπάρχει πλήρης συμφωνία με τη δική μας πλευρά. «Φτάσαμε στο παρά πέντε της λύσης», ήταν και είναι η δική επίσημη θέση.

Μετά την ψυχρολουσία και απογοήτευση που ένιωσαν αυτοί που προσδοκούσαν ένα θετικό αποτέλεσμα αλλά και την ανακούφιση γι' αυτούς των σωστών περιεχομένων και των νέων στρατηγικών, με την επιστροφή μας στην Κύπρο υπήρξε περαιτέρω ανάλυση και συζητήσεις με τα αφηγήματα, συνήθως αντιφατικά, να δίνουν και να παίρνουν.

Τις πρώτες μέρες, μετά τη διάσκεψη, το σκηνικό επιεικώς καταθλιπτικό και σίγουρα πρωτόγνωρο. Η επίσημή μας πλευρά να διανέμει δεξιά και αριστερά έγγραφα, ως και να ήταν διαφημιστικά υπεραγορών που βάζουν οι διάφοροι στα γραμματοκιβώτια, τα οποία «αποδείκνυαν» τη σωστή μας στάση, το πατριωτικό μέτωπο να προσπαθεί να κρύψει την ανακούφισή του για το ναυάγιο, και το κυβερνών κόμμα να χάνεται και να τίθεται σε «αγρανάπαυση».

Αν και ο γ.γ., σε δηλώσεις του στη Σύνοδο των G20 αμέσως μετά το ναυάγιο, απέδωσε τα εύσημα στην Τουρκία για την εποικοδομητική της στάση, εμείς τα δικά μας. Η Τουρκία λόγω της εμμονής της στη διατήρηση της συνθήκης των εγγυήσεων και λόγω της επιμονής της για εσαεί παραμονή των τουρκικών στρατευμάτων τα τίναξε όλα στον αέρα. Όσον αφορά όμως το άτυπο έγγραφο, το οποίο κατά τον Νίκο Κοτζιά καταργούσε την υφιστάμενη συνθήκη εγγυήσεων, τσιμουδιά.

Όσο για το αυτονόητο, δηλαδή πως είναι δυνατόν σε μια διαπραγμάτευση η μία πλευρά να μη μετακινηθεί καθόλου και παρόλα αυτά να φτάσαμε στο παρά πέντε της λύσης , όπως επιτάσσει η κοινή λογική, ούτε λόγος να γίνεται. Η απάντηση απλή. Πίστευε και μη ερεύνα. Αυτό είναι το αφήγημά μας και όποιος δεν το υιοθετεί είναι της όποιας λύσης, της γονυκλισίας, των φοβικών συνδρόμων και εξυπηρετεί τις τουρκικές θέσεις.

Πέρασαν τρία ολόκληρα χρόνια από μία από τις κρισιμότερες εξελίξεις στο εθνικό μας θέμα και ακόμα να μάθουμε μετα βεβαιότητας το τι ακριβώς διημείφθη. Διακηρύττουμε την ετοιμότητά μας για συνέχιση των συνομιλιών από το σημείο που μείναμε στο Κραν Μοντάνα, αλλά δυστυχώς δεν ξέρουμε ή καλυτέρα δεν είναι αποδεδειγμένο, το που μείναμε. Το μόνο σίγουρο είναι ότι ξεμείναμε από κάθε προοπτική και ελπίδα για λύση και επανένωση.

Την ερχόμενη Τρίτη, 7 Ιουλίου, ξημερώνει η τρίτη επέτειος του τραγικού ναυαγίου της Ελβετίας και τα συναισθήματα αντιφατικά όπως και τα αφηγήματά μας. Το παραδοσιακό μαζί με το νεοφανές απορριπτικό μέτωπο γιορτάζει ακόμα ένα «εθναρχικό» Όχι, σίγουρα όχι δακρύβρεκτο. Στην αντίπερα όχθη οι λίγοι, οι ρομαντικοί, οι αποκαλούμενοι πλέον «οι της όποιας λύσης», οι ραγιάδες και εφιάλτες, όπως τους είχε αποκαλέσει στη Νέα Υόρκη ο Νίκος Κοτζιάς τον Σεπτέμβριο του 2017, συνεχίζουν να ψάλλουν το «Μετά πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων», όπως γίνεται σε κάθε μνημόσυνο, ευχόμενοι να ζήσουμε να τη θυμόμαστε τη μισή πατρίδα που, όπως φαίνεται, χάνεται οριστικά, έχοντας πλέον ως μόνη ελπίδα το «πάλι με χρόνους και καιρούς, πάλι δικιά μας θα 'ναι».

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρ. υπολογιστών.

Η πέμπτη διχοτόμηση (Μέρος Α΄)

Του δρος **ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΑΒΡΑΑΜ**

Το φάντασμα της διχοτόμησης το οποίο αποτελούσε το αντίπαλο δέος της Ένωσης και την αιχμή του δόρατος της πολιτικής αντίδρασης των τουρκοκυπρίων αλλά και της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής, πλανιέται πάνω από την Κύπρο εδώ και πολλές δεκαετίες. Ανάλογα με τις ιστορικοπολιτικές συνθήκες χωρίς να αλλάζει την ουσία και τον χαρακτήρα του, αποκτούσε ιδιαίτερη φυσιογνωμία και πραγματοποιούσε νικηφόρα την επέλασή του, διαιρώντας τον λαό και το έδαφος αυτού του δύσμοιρου τόπου. Κάνοντας μια αναδρομή στη νεότερη και τη σύγχρονη ιστορία της Κύπρου και του κυπριακού κράτους, θα μπορούσαμε να ξεχωρίσουμε κάποιους σημαντικούς ιστορικούς σταθμούς, που ο καθένας τους εξυπηρετούσε στο έπακρο την ιδέα και τον στόχο της διχοτόμησης.

Στα πλαίσια αυτού και του επόμενου άρθρου, θα προσπαθήσω να παρουσιάσω συνοπτικά τα πέντε ιστορικά στάδια της διχοτόμησης τα οποία είναι: α) η εθνοσυνδικαλιστική, εθνοεργατική διχοτόμηση τη δεκαετία του 40, β) η εθνοδημοτική διχοτόμηση τη δεκαετία του 50, γ) η εθνοθεσμική διχοτόμηση τη δεκαετία του 60, δ) η εθνοεδαφική, εθνογεωγραφική διχοτόμηση τη δεκαετία του 70 και ε) η εθνοκρατική διχοτόμηση που από την εποχή της παράνομης δημιουργίας της «ΤΔΒΚ» το 1983 επικρέμαται ως δαμόκλειος σπάθη πάνω από την Κύπρο και που αν επικρατήσει με τη λύση των δύο κρατών θα αποτελεί κατά τη γνώμη μου την πιο μαύρη σελίδα στη σύγχρονη ιστορία της Κύπρου, ανοίγοντας διάπλατα την πόρτα για την ολοκληρωτική τουρκοποίησή της.

Με τη βρετανική κατοχή της Κύπρου (1878) δημιουργούνται νέα δεδομένα με εναλλαγή του κυριαρχικού ρόλου και της θέσης των δύο βασικών κοινοτήτων της νήσου. Η ελληνοκυπριακή κοινότητα αναβαθμίζεται πολιτικά, οικονομικά και πολιτισμικά, ενώ η τουρκοκυπριακή υποβαθμίζεται και κινδυνεύει να καταστεί και πολιτική μειονότητα. Η ελληνοκυπριακή κοινότητα επηρεασμένη από τη Μεγάλη Ιδέα και τον αλυτρωτισμό διεκδικεί την Ένωση με την Ελλάδα, ενώ η τουρκοκυπριακή αμύνεται, εμμένοντας στη διατήρηση του αποικιακού στάτους κβο και στη συνεργασία με τους Βρετανούς. Στην περίπτωση δε φυγής τους διεκδικεί ή την επιστροφή της Κύπρου στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και αργότερα στην Τουρκία επικαλούμενη σχετικές συμφωνίες, ή τη διχοτόμηση. Είναι λοιπόν εμφανές ότι οι πολιτικές ηγεσίες των δύο κοινοτήτων της Κύπρου, προσκολλημένες στις «Μητέρες Πατρίδες», είχαν εξαρχής διαφορετικές εθνοϊδεολογικές αφετηρίες και διαφορετικούς εθνοπολιτικούς στόχους που απέκλειαν τον κοινόν αγώνα ενάντια στους βρετανούς αποικιοκράτες.

Η διχοτομική κρίση πέρα από τις κατά καιρούς διαφορές των πολιτικών ελίτ των δύο κοινοτήτων στο Νομοθετικό Συμβούλιο(1882-1931) αρχίζει να παίρνει την ολοκληρωμένη μορφή της όταν ο εθνοκεντρισμός ως ιδεολογία και πολιτική της κυρίαρχης σε όλους τους τομείς Εκκλησίας και της ανερχόμενης αστικής τάξης διαπερνά όλες τις κοινωνικές τάξεις και όλα τα οργανωμένα σύνολα και φορείς συμπεριλαμβανομένων του συνδικαλιστικού κινήματος και του πολιτικού κόμματος της Αριστεράς, του ΑΚΕΛ (1941). Αυτό γίνεται τη δεκαετία του 40, όταν το ΑΚΕΛ αποδέχεται την πολιτική της Ένωσης, διαχωρίζοντας τη θέση του από την πολιτική του ΚΚΚ το οποίο από την ίδρυσή του (1926) τασσόταν υπέρ του κοινού αγώνα ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων για ανεξαρτησία και ενσωμάτωση της Κύπρου στη Σοσιαλιστική Βαλκανική Ομοσπονδία, θέση που προωθούσε η Κομμουνιστική Διεθνής (Κομιντέρν).

Η δεκαετία του 50 υπήρξε αναμφίβολα η πιο πολύπλοκη αφού ο αγώνας για την Ένωση και ο αγώνας για τη Διχοτόμηση κορυφώθηκαν.

Η υιοθέτηση και η μαχητική διεκδίκηση της Ένωσης από το ΑΚΕΛ και συνακόλουθα από την ΠΕΟ (1944), μέλη της οποίας ήταν και χιλιάδες τουρκοκύπριοι, ανάγκασε πολλούς από αυτούς υπό την πίεση και των τουρκοκυπριακών εθνικιστικών οργανώσεων, να αποστασιοποιηθούν από τις ελληνοκυπριακές εργατικές συντεχνίες για καθαρά πολιτικούς λόγους και να ενταχθούν στις νεοδημιουργηθείσες τουρκοκυπριακές. Αυτή, υπήρξε κατά τη γνώμη μου η πρώτη διχοτόμηση στην Κύπρο, η εθνοσυνδικαλιστική και εθνοεργατική διχοτόμηση, η οποία έχει τεράστια ιστορική, πολιτική και ιδεολογική σημασία, αφού το έθνος υπερίσχυσε της τάξης και ο εθνικισμός υπερίσχυσε του διεθνισμού που αποτελούσε αναπόσπαστο στοιχείο της ιδεολογίας της Αριστεράς. Αν και οι απεργίες και οι εργατικές διεκδικήσεις δεν έχασαν τον ταξικό τους χαρακτήρα και συνέχισαν να πραγματοποιούνται από κοινού, εντούτοις η εθνοτική διχοτόμηση των εργαζομένων και των συντεχνιών άφησε το αρνητικό της στίγμα, τόσο στην ιστορία του εργατικού κινήματος, όσο και στην ιστορία της Κύπρου ως κοινής πατρίδας ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων.

Η δεκαετία του 50 υπήρξε αναμφίβολα η πιο πολύπλοκη αφού ο αγώνας για την Ένωση και ο αγώνας για τη Διχοτόμηση κορυφώθηκαν και είχαν ως αναπόφευκτη κατάληξη : α) την εθνοτική βία και την ένοπλη σύγκρουση των κοινοτήτων το 1958 και β) την πολιτική και συνταγματική ήττα της Ένωσης και της Διχοτόμησης το 1959, με τις συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου και τη λύση της Ανεξαρτησίας. Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί ότι η εθνοτική βία του 1958 άφησε στην ιστορία τη δεύτερη διχοτόμηση, την εθνοδημοτική διχοτόμηση, με τη διαίρεση των πόλεων, των δήμων και των κατοίκων επί του εδάφους.

Οι δήμοι κατά τη βρετανική κυριαρχία ελέγχονταν αποκλειστικά από τους ελληνοκύπριους αφού το εκλογικό σύστημα για την τοπική αυτοδιοίκηση εδραζόταν στην αρχή της πλειοψηφίας και στο σύστημα «ένας πολίτης, μία ψήφος». Κατά συνέπεια κανείς τουρκοκύπριος δεν μπορούσε να κατέχει τη θέση του Δημάρχου και Αντιδημάρχου. Οι τουρκοκύπριοι διεκδικούσαν από τους βρετανούς την πολιτική ισότητα στα Δημοτικά Συμβούλια, ακόμη και την εκ περιτροπής δημαρχία. Όταν φουντώνει ο αντιαποικιακός αγώνας και οι Δήμαρχοι ως πολιτικά πρόσωπα πρωτοστατούν στις κινητοποιήσεις για την Ένωση, οι τουρκοκύπριοι δημοτικοί σύμβουλοι αντιδρούν. Το 1957 έχουμε τις παραιτήσεις των τουρκοκυπρίων δημοτικών συμβούλων, ενώ το 1958 η προσχεδιασμένη πολιτική για τον θεσμικό και εδαφικό διαχωρισμό των δήμων γίνεται πράξη, μετά την τουρκική προβοκάτσια της 7ης Ιουνίου (βόμβα στο τουρκικό γραφείο πληροφοριών) και τη σφαγή των Κοντεμενιωτών στο Κιόνελι στις 12 Ιουνίου, που οδήγησε στην εξάπλωση της δικοινοτικής βίας με την άμεση αντιπαράθεση ανάμεσα στην ΕΟΚΑ και την ΤΜΤ τον Ιούνιο και Ιούλιο του ΄58.

Ο ντεφάκτο διαχωρισμός των δήμων που συνοδεύτηκε με καταστροφές περιουσιών, δολοφονίες και εκτοπισμούς ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων, επισημοποιήθηκε στο σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας και έμελλε να αποτελέσει το πρώτο ζήτημα τριβής που καταγράφηκε στα 13 σημεία του Μακαρίου το 1963 τα οποία έγιναν η αφορμή για να υλοποιηθεί η Τρίτη διχοτόμηση, η εθνοθεσμική διχοτόμηση, με τη φυγή των τουρκοκυπρίων από όλους τους θεσμούς του κράτους.

(Ακολουθεί το Μέρος Β)

Μενέλαος Αβραάμ, δρ Φιλοσοφίας
rodo@primehome.com

Στερνή μου γνώση να σε είχα πρώτα

Του **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ**

Στερνή μου γνώση να σ' είχα πρώτα, είπα μέσα μου καθώς διάβαζα την καταληκτική παράγραφο του βιβλίου του Αλέξη Ηρακλείδη «Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειος, 50+1 όψεις των ελληνοτουρκικών διενέξεων» (Θεμέλιο, 2020). Ο συγγραφέας, καθηγητής διεθνών σχέσεων και ανάλυσης/επίλυσης κρίσεων, εμβριθής ερευνητής ιστορικών και πολιτικών γεγονότων που αποτελούν το υπόβαθρο διενέξεων, έχει καθιερωθεί ως ένας δημόσιος διανοούμενος που βγαίνει από την κλειστή ακαδημαϊκή κοινότητα και λέει στον κόσμο την επιστημονική του εκτίμηση αναφορικά με τα δεδομένα που συνθέτουν μια συγκεκριμένη πραγματικότητα. Στόχος του να γνωρίσουν οι πολίτες τις όψεις εκείνες της πραγματικότητας που τις κρύβουν οι πολιτικοί. Στόχος και του υπό επισκόπηση βιβλίου, όπως δηλώνεται στον πρόλογο, η αντικειμενική γνώση των διαφόρων όψεων της διένεξης στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, «με σημείο αναφοράς και το Κυπριακό», και, δια της γνώσης, η αποφυγή της μετωπικής σύγκρουσης και η ειρηνική επίλυση των διαφορών.

Κλείνοντας λοιπόν το βιβλίο του, ο Αλέξης Ηρακλείδης επαναβεβαιώνει πως «τελική επιδίωξη είναι η εδραίωση ενός Αιγαίου και μιας Ανατολικής Μεσογείου όπου θα επικρατεί ο αμοιβαίος σεβασμός των θαλασσίων συνόρων, και οι δύο αυτές θάλασσες της Μεσογείου θα συμβάλουν στην ειρήνη και την ασφάλεια, τη σταθερότητα και τη συνεργασία μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, και επανενωμένης Κύπρου και Τουρκίας». Πράγμα, όπως βγαίνει από το βιβλίο, πολύ πιο δύσκολο από ότι ήταν το 2004. Τότε, που «ο Σημίτης θέλησε να εγχειρίσει τον φάκελο με τα πεπραγμένα των διερευνητικών επαφών για το Αιγαίο στον Κώστα Καραμανλή αλλά ο νέος πρωθυπουργός και ο Π. Μολυβιάτης δεν αποδέχθηκαν καν να παραλάβουν τον φάκελο λέγοντας ότι έχουν ήδη αποφασίσει το τι θα κάμουν με αυτό το θέμα». Και εκείνο που είχαν αποφασίσει ήταν να βάλουν το θέμα στο ψυγείο επειδή αντιλαμβάνονταν ότι, σε περίπτωση κοινής προσφυγής στο ΔΔΔΘ, η Ελλάδα δεν θα δικαιωνόταν στο βαθμό που να ικανοποιεί τις προσδοκίες του ελληνικού κοινού. Ενός κοινού που δεν είχε γνώση του αντικειμένου αλλά που είχε εκπαιδευθεί σε απόλυτες τοποθετήσεις από την «πατριωτική» ρητορική των πολιτικών. Εκείνο που αναδεικνύει ο συγγραφέας στο καυτό θέμα της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ είναι, αυτό που προκύπτει και από την ελληνοϊταλική συμφωνία οριοθέτησης, ότι τα νησιά λαμβάνονται υπόψη στην οριοθέτηση αλλά ο βαθμός επήρειάς τους συναρτάται με το μέγεθος, τον πληθυσμό, και την απόστασή τους από τις ένθεν και ένθεν παράκτιες χώρες (βλ. Διονύσης Διονυσίου: «Η συμφωνία με Ιταλία δίνει λύσεις σε Ελλάδα Τουρκία», Πολίτης, 14.6.2020).

Το βιβλίο δομείται με έναν τρόπο φιλικό προς τον αναγνώστη. Σε ισάριθμες παραγράφους εισάγονται με περιεκτική ερώτηση κάθε φορά οι 50+1 όψεις των ελληνοτουρκικών διενέξεων. Ακολούθως, ο συγγραφέας παραθέτει τα δεδομένα δίνοντας στον αναγνώστη όλες τις δυνατές όψεις του συγκεκριμένου κάθε φορά προβλήματος: Ποια είναι τα πραγματικά δεδομένα, ποιες είναι οι κυρίαρχες απόψεις ένθεν και ένθεν, ποια σημεία θα κέρδιζε η κάθε πλευρά σε ένα διεθνές δικαστήριο με βάση το δεδικασμένο προηγούμενων παρόμοιων περιπτώσεων. Η εκτενής παράθεση των δεδομένων, περιλαμβανομένων και του ιστορικού της κάθε διένεξης καθώς και των μέχρι τώρα διμερών επαφών, φωτίζουν πλήρως, στη συνείδηση του αναγνώστη, τη μεγάλη εικόνα όπου μπορεί να δει με ευκρίνεια τόσο το δέντρο όσο και το δάσος. Με το πλήθος των υποσημειώσεων που παραπέμπουν ή και σχολιάζουν βιβλιογραφικές ή και πρώτες πηγές, το βιβλίο ικανοποιεί τον απαιτητικό αναγνώστη. Προσφέρεται όμως και στον κοινό αναγνώστη που θα περιοριστεί στη ροή της αφήγησης χωρίς να ενδιατρίβει στις υποσημειώσεις και τις παραπομπές.

Το παιχνίδι Ερντογάν με την Αγία Σοφία

Οι στόχοι πίσω από τις απειλές του Τούρκου προέδρου για μετατροπή της σε τέμενος και τα μηνύματα που θέλει να περάσει

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Ως ευκρινέστατη απόδειξη και ορατή προς όλες τις κατευθύνσεις, εντός και εκτός Τουρκίας, ότι ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν δεν πρόκειται να υποχωρήσει από την αναθεωρητική ατζέντα που έχει ανοίξει στην περιοχή, γίνεται αντιληπτή η τακτική την οποία ακολουθεί έναντι της Αγίας Σοφίας η κυβέρνησή του. Ο πρόεδρος της Τουρκίας έχει δείξει με διάφορες αφορμές την προτίμησή του στις κινήσεις με υψηλό συμβολισμό προς το εσωτερικό και το εξωτερικό και η πιθανότητα μετατροπής της Αγίας Σοφίας σε τέμενος, με αφορμή μάλιστα τη συμπλήρωση τεσσάρων ετών από την απόπειρα πραξικοπήματος εναντίον του, είναι μία από αυτές.

Το μήνυμα προς τα έξω είναι απολύτως σαφές και αφορά την πρόθεση του κ. Ερντογάν να διαπραγματεύεται με τους δυτικούς ηγέτες κρατώντας ένα ακόμα ζήτημα στη διπλωματική του ατζέντα. Το μήνυμα προς τα μέσα έχει ως στόχο κυρίως την αντιπολίτευση, ενώ υποκρύπτει και την πάντα υπαρκτή φιλοδοξία του Τούρκου προέδρου να αποσυναρμολογήσει μια απόφαση του Κεμάλ Ατατούρκ.

Η απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1934, με την οποία η Αγία Σοφία μετατράπηκε από τζαμί σε μουσείο, είναι ενδεικτική του κλίματος της εποχής, της προσπάθειας της Τουρκίας να κατασκευάσει μια νέα, κοσμική ταυτότητα. Στη γνωμοδότηση του τότε τουρκικού υπουργείου Παιδείας, η οποία και αποτέλεσε την πράξη μετατροπής της Αγίας Σοφίας σε μουσείο, αναφερόταν, μεταξύ άλλων, ότι η Γενική Διεύθυνση Βακουφίων (ΓΔΒ) είχε γνωστοποιήσει ότι: «Το εν λόγω τέμενος (σ.σ. Αγία Σοφία) δεν έχει δικό του βακούφι καθώς πρόκειται για μνημείο που έχει απομείνει από τους Βυζαντινούς και παρότι μετά τη μετατροπή του σε τζαμί παραχωρήθηκαν σε αυτό έσοδα τόσο από τους σουλτάνους όσο και από τον λαό, τα προερχόμενα από τους σουλτάνους έσοδα καταργήθηκαν, ενώ τα προερχόμενα από τον λαό έσοδα συνίσταντο σε αυτά της ανάγνωσης του κορανίου και άλλων παρόμοιων τελετών θρησκευτικού χαρακτήρα, οι οποίες μπορούν να πραγματοποιούνται και οπουδήποτε αλλού, [το κτίριο] δεν έχει κανένα έσοδο ώστε να μπορέσει να μετατραπεί σε μουσείο και να συντηρηθεί. Οι μέχρι τώρα επισκευές του γίνονταν ασχέτως των εσόδων του σε συνεργασία με άλλα βακούφια. Οταν το κτίριο αυτό πάψει να είναι τέμενος δεν θα υπάρχει ούτε αυτή η δυνατότητα, επιπλέον ούτε ο προϋπολογισμός της [ΓΔΒ] αφήνει περιθώρια για οποιαδήποτε βοήθεια, καθώς επίσης [η ΓΔΒ] δεν έχει τη δυνατότητα να κατεδαφίσει τα καταστήματα που βρίσκονται στον περίγυρο ούτε τη δυνατότητα να αγοράσει τα άλλα [καταστήματα] που η ιδιοκτησία τους ανήκει σε διάφορα άτομα». Στο τέλος αποφασιζόταν ότι η ΓΔΒ θα αναλάμβανε να κατεδαφίσει ό,τι υπήρχε στον περίγυρο του τότε τεμένους, ενώ τα έξοδα για τη δραστηριότητα αυτή αναλάμβανε εξ ολοκλήρου το υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας, στο οποίο, τότε, υπαγόταν τα θέματα πολιτισμού, άρα και τα μουσεία. Μια πιθανή αντιστροφή αυτής της απόφασης θα αποτελέσει, εν ολίγοις, μια πολύ σαφή στροφή εκ μέρους του κ. Ερντογάν, πολιτικά ορατή προς όλες τις κατευθύνσεις και ιδίως στο εσωτερικό.

Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, με τη σύζυγό του Εμινέ, κατά την επίσκεψή του στην Αγία Σοφία τον Μάρτιο του 2018.

KAYHAN OZER / A.P.

Ολα δείχνουν ότι είναι αποφασισμένος να συνεχίσει την αναθεωρητική ατζέντα του – Εντονη ανησυχία σε Αθήνα, Κάιρο για τις εξελίξεις στη Λιβύη.

Ασκηση ισχύος

Το ζήτημα της Αγίας Σοφίας είναι, ωστόσο, η πρόσοψη της γενικότερης αντίληψης της Αγκυρας γι' αυτά τα ζητήματα την τρέχουσα περίοδο, μια άσκηση προβολής ήπιας ισχύος. Στην Αθήνα υπάρχει πολύ μεγάλη ανησυχία για το τι θα ακολουθήσει το φθινόπωρο, ενώ η Αγκυρα προχωρά με ταχύτατα βήματα στην εδραίωσή της στη Λιβύη. Οι διαπιστώσεις της Αθήνας, ιδιαίτερα μετά το μπαράζ διπλωματικών επαφών του υπουργού Εξωτερικών Νίκου Δένδια σε Ισραήλ, Αίγυπτο, Τυνησία και Λιβύη, δεν είναι διόλου ενθαρρυντικές. Παρότι η Αθήνα κρατά ανοιχτή την πόρτα προς την Αγκυρα για επανεκκίνηση επαφών και εδραίωση ενός ποιοτικού διαύλου επικοινωνίας, παρατηρούνται με ανησυχία κινήσεις της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο που δείχνουν ότι έχει αποφασίσει να προωθήσει το σύνολο της ατζέντας της.

Η Αθήνα και οι μεσογειακοί εταίροι της, ιδίως η Αίγυπτος η οποία βρίσκεται σε άμεση γεωγραφική γειτνίαση με τη Λιβύη, ανησυχούν κατ' αρχάς για τη μετεωρική αύξηση ισλαμιστών ανταρτών στη χώρα. Για το Κάιρο ο φόβος είναι η πιθανή είσοδος αποσταθεροποιητικών στοιχείων στην αιγυπτιακή επικράτεια, ενώ και η Αθήνα έχει κοινοποιήσει στους Ευρωπαίους εταίρους της ότι πιθανή μεταναστευτική έκρηξη από τη Λιβύη προς τις μεσογειακές χώρες, θα μπορεί να περιλαμβάνει και ακραίους ισλαμιστές, με ό,τι σημαίνει αυτό για την ευρωπαϊκή ασφάλεια. Η Αθήνα έχει, επίσης, σπεύσει να λάβει θέση και υπέρ του προέδρου της λιβυκής Βουλής Αγκίλα Σάλεχ, με τον οποίο έχουν καλλιεργηθεί καλές σχέσεις και, καθώς φαίνεται, αποτελεί ένα πρόσωπο κλειδί με ευρεία στήριξη από την Ευρώπη, τις ΗΠΑ αλλά και τη Ρωσία. Σε περίπτωση που ευοδωθεί για το μέλλον της Λιβύης ένα σύστημα με βάση την πρόταση οκτώ σημείων του κ. Σάλεχ, τότε κάθε μία από τις τρεις περιοχές της χώρας (Τριπολίτιδα, Φεζάν, Κυρηναϊκή) θα αποκτήσει λόγο στη διακυβέρνηση και τον έλεγχο των ενόπλων δυνάμεων. Προφανώς η Αθήνα επιθυμεί τη διατήρηση της εδαφικής ακεραιότητας της Λιβύης, ωστόσο προετοιμάζεται για παν ενδεχόμενο, ειδικά σε περίπτωση που δεν επέλθει συμβιβασμός ανάμεσα στις αντιμαχόμενες πλευρές (και κυρίως τους έξωθεν υποστηρικτές τους), κάτι που θα σήμαινε κίνδυνο de facto διαμελισμού της χώρας.

Οι βάσεις

Το βασικό ζήτημα είναι, ωστόσο, οι βάσεις που σχεδιάζει η Τουρκία στη Λιβύη. Με απανωτές επισκέψεις μόνο τις τελευταίες πέντε ημέρες, ο υπουργός Αμυνας της Τουρκίας, Χουλουσί Ακάρ, ο αρχηγός των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων Γιασάρ Γκιουλέρ και ο αρχηγός του ναυτικού Αντνάν Οζμπάλ, συζήτησαν με την κυβέρνηση της Τρίπολης για τις τοποθεσίες που η Αγκυρα προκρίνει για την εγκατάσταση μιας ναυτικής και μιας αεροπορικής βάσης. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, η Τουρκία επιδιώκει τη μεταφορά μοίρας F-16 στη Λιβύη. Οι δυνάμεις της κυβέρνησης του Φαγέζ αλ Σαράζ έχουν ήδη ενισχυθεί αποδεδειγμένα από την Τουρκία με τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού, αντιαεροπορικά συστήματα Hawk, Zipkin και Sky Guard, σειρά διαφόρων UAV κ.ά. Αν σε αυτά προστεθεί η ζώνη που έχει δημιουργήσει ο τουρκικός στόλος στα βόρεια της Λιβύης, καθίσταται σαφές ότι αυτή τη στιγμή, η Τουρκία είναι ο παράγων με την ισχυρότερη στρατιωτική παρουσία στο έδαφος της βορειοαφρικανικής χώρας. Εξετάζουν, λοιπόν, οι επιτελείς της Αγκυρας αφενός τη μεταφορά νέων οπλικών συστημάτων, αφετέρου την ένταξη των ήδη υπαρχόντων σε πιο σταθερές δομές στο έδαφος. Η επιτυχής εγκατάσταση των τουρκικών συμφερόντων στη Λιβύη αποτελεί και πολιτικό στοίχημα για την κυβέρνηση Ερντογάν, καθώς το σκέλος του τουρκολιβυκού μνημονίου που προβλέπει στρατιωτική παρουσία, συναντά τη σφοδρή αντίδραση της κεμαλικής αντιπολίτευσης.

Το «τάμα» του Ισμαήλ Καντεμίρ να γίνει ο ναός τζαμί

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Οταν ήταν έφηβος, ο Ισμαήλ Καντεμίρ επισκεπτόταν τακτικά την Αγία Σοφία τελώντας μόνος του και στα κρυφά το τελετουργικό της μουσουλμανικής προσευχής. Σήμερα, ο 75χρονος ιδρυτής και διευθυντής του Συνδέσμου Προστασίας Ιστορικών Μνημείων και Περιβάλλοντος της Τουρκίας, είναι ο άνθρωπος που βρίσκεται πίσω από την αμφιλεγόμενη προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας για τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί. Πρόκειται για το αποτέλεσμα μιας επίμονης προσωπικής του προσπάθειας με διάρκεια πάνω από 16 χρόνια, την οποία ο Καντεμίρ προσδιορίζει ως απώτερο στόχο της ζωής του.

Γεννημένος το 1945 σε μια φτωχή και συντηρητική οικογένεια, σε ένα χωριό στα βορειοδυτικά παράλια της Τουρκίας, ο Ισμαήλ Καντεμίρ εργάστηκε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του ως καθηγητής μαθηματικών σε διάφορα σχολεία της Προύσας. Αποσύρθηκε έπειτα από 33 αδιάκοπα χρόνια διδασκαλίας το 2004, με σκοπό να αφιερωθεί εξ ολοκλήρου στον νεοσύστατο Σύνδεσμο Προστασίας Ιστορικών Μνημείων και Περιβάλλοντος που ιδρύει στην Προύσα. «Παλαιότερα ήθελα να αλλάξω τη ζωή των νεαρών αγοριών και κοριτσιών μέσω της διδασκαλίας. Πλέον, αφοσιώνομαι στα ιστορικά μνημεία που είναι μοναδικά στον πολιτισμό του τουρκικού έθνους, για να επαναφέρω την προοριζόμενη χρήση τους και να αλλάξω τη ζωή όλων των πιστών», δηλώνει χαρακτηριστικά σε συνέντευξή του στο τουρκικό κανάλι Haber 7.

Παρότι ο τίτλος του συνδέσμου του Καντεμίρ είναι αρκετά νεφελώδης, η αποστολή του είναι ξεκάθαρη: να μετατρέψει μια σειρά μουσείων και ιστορικών κτιρίων της Τουρκίας σε ισλαμικά τεμένη, με εμβληματικότερο στόχο τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας. Οπως εξηγεί σε συνεντεύξεις του στα τουρκικά μέσα αλλά και στο βιβλίο του, «Το Ιερό Τέμενος της Ayasofya», η έμπνευση πίσω από την αφοσίωσή του στον σκοπό της ισλαμοποίησης του μνημείου ήρθε το 1978, κατόπιν της επίσκεψης του τότε πρωθυπουργού της Λιβύης στην Κωνσταντινούπολη. «Ο ηγέτης της Λιβύης ήθελε να πραγματοποιήσει τη μεγάλη προσευχή της Παρασκευής στην Αγία Σοφία, ωστόσο το μουσειακό καθεστώς δεν του το επέτρεψε», εξηγεί ο 75χρονος, συμπληρώνοντας πως έκτοτε ξεκίνησε τη συλλογή διαφόρων εγγράφων με απώτερο σκοπό τη μετατροπή του παγκόσμιου μνημείου σε τέμενος.

Ποιος είναι ο άνθρωπος πίσω από την επιχείρηση ισλαμοποίησης του μνημείου της χριστιανοσύνης.

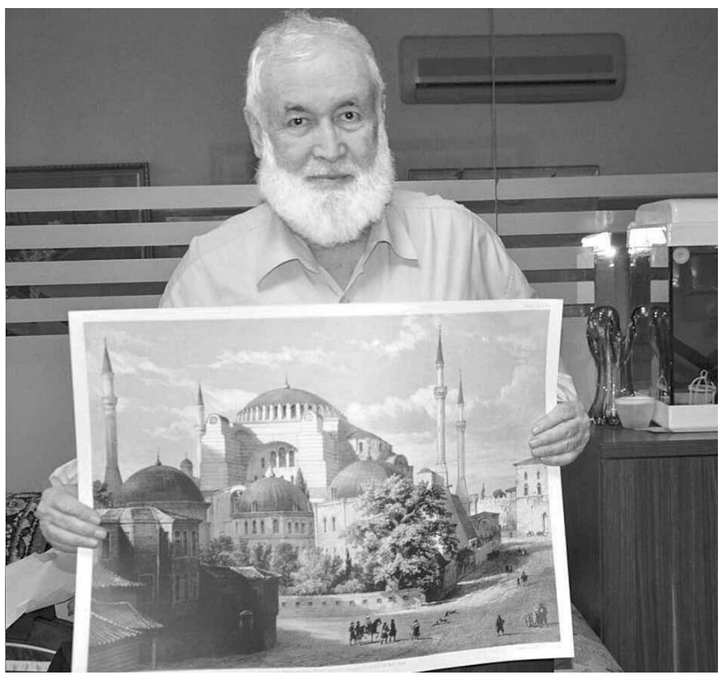

Ο ιδρυτής και διευθυντής του Συνδέσμου Προστασίας Ιστορικών Μνημείων και Περιβάλλοντος της Τουρκίας, Ισμαήλ Καντεμίρ, συνέλαβε την ιδέα μετατροπής της Αγίας Σοφίας το 1978. Εκτοτε παραμένει αφοσιωμένος στον σκοπό του.

Το 2004, η συλλογή αυτή οδήγησε στην πρώτη δράση του συλλόγου του Καντεμίρ, υπό τη μορφή επίσημης επιστολής στον –τότε νεοεκλεγέντα– πρωθυπουργό Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Το νομικό επιχείρημα του Καντεμίρ ήταν σχεδόν πανομοιότυπο με αυτό της πρόσφατης προσφυγής στο τουρκικό Συμβούλιο της Επικρατείας. Ο ιδρυτής του συνδέσμου ισχυρίζεται πως το διάταγμα του υπουργικού συμβουλίου του 1934 για τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε μουσείο δεν δημοσιεύθηκε ποτέ στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθώς και ότι η υπογραφή του Ατατούρκ στο σχετικό διάταγμα είναι πλαστή. «Κατ' επέκταση, η επιθυμία του σουλτάνου Μωάμεθ Β' να παραμείνει η Αγία Σοφία τζαμί εξακολουθεί να ισχύει, καθώς κατά βάση αποτελεί προσωπική του περιουσία», ισχυρίζεται στην επιστολή του.

Παρότι, στην πάροδο 16 χρόνων, η επιχειρηματολογία του Καντεμίρ δεν έχει υποστεί σχεδόν καμία αλλαγή, η αντιμετώπισή του από το πολιτικό σκηνικό της εποχής είναι εκ διαμέτρου αντίθετη. Ο Ερντογάν, μάλιστα, δεν απαντά καθόλου στην επικοινωνία του συλλόγου από την Προύσα, με αποτέλεσμα ο Καντεμίρ να παραπονεθεί στο διοικητικό δικαστήριο της περιφέρειας, καθώς η αναφορά του δεν απαντήθηκε εντός της προβλεπόμενης νομικής περιόδου.

Στη συνέχεια, υποβάλλει αγωγή για την εκτέλεση του διατάγματος της Αγίας Σοφίας, η οποία εξετάζεται από το 2ο Διοικητικό Δικαστήριο της Προύσας τον Ιανουάριο του 2005. Η υπόθεση μεταφέρεται στο 10ο τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας –συμπτωματικά το ίδιο όργανο το οποίο εξέτασε την υπόθεση της Πέμπτης– το οποίο απορρίπτει ρητά το αίτημά του, με την αιτιολογία ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις ακύρωσης διατάγματος που ορίζονται στον νόμο περί διοικητικής δικαιοδοσίας.

Το Μουσείο Καριγιέ

Ο Καντεμίρ νιώθει περιθωριοποιημένος, όμως δεν παρατάει τις προσπάθειές του. Το ανώτερο τμήμα του τουρκικού ΣτΕ επικυρώνει την απόφαση του 10ου τμήματος τον Δεκέμβριο του 2012, ενώ απορρίπτει εν συνεχεία και το αίτημα διόρθωσης του προσφεύγοντος στις 6 Απριλίου του 2015. Ωστόσο, το 2019 ο Καντεμίρ πετυχαίνει την πρώτη του νίκη, χάρη στην αίτησή του για τη μετατροπή του Μουσείου Καριγιέ σε τέμενος. Το γνωστό μνημείο υπήρξε ελληνικό χριστιανικό μοναστήρι προτού μετατραπεί από τους Οθωμανούς σε τζαμί κατά τον 16ο αιώνα και στη συνέχεια σε μουσειακό χώρο έπειτα από διάταγμα του υπουργικού συμβουλίου στις 29 Αυγούστου 1945. Ο σύνδεσμος καταφέρνει να κερδίσει τη νομική μάχη, δημιουργώντας πλέον το πρώτο «νομικό προηγούμενο» για την αμφιλεγόμενη υπόθεση της Αγία Σοφίας.

Σήμερα, ο Καντεμίρ δηλώνει συγκινημένος από την ευρύτερη κοινωνική αποδοχή του αιτήματός του. «Δεν νοείται να υπάρχει ένα μέρος που λειτουργεί παράλληλα ως μουσείο και ως τζαμί», δήλωσε χαρακτηριστικά αυτή την εβδομάδα στην τουρκική εφημερίδα «Γενί Σαφάκ», ενώ ανέφερε πως η αντίδραση της Ελλάδας και του χριστιανικού κόσμου δεν τον απασχολεί. «Δεν χρειαζόμαστε τα λεφτά κανενός τουρίστα, η τουρκική οικονομία είναι αρκετά ισχυρή. Ελπίζω πως αυτή η εξαιρετικά γελοία κατάσταση θα διορθωθεί, και περιμένω με ανυπομονησία την απόφαση του συμβουλίου», κατέληξε.

Το ταξίδι στο τιμόνι ενός Ντεσεβό

Η Αννα Διαμαντοπούλου, στο βιβλίο της που κυκλοφορεί σε λίγες ημέρες, μιλάει για το παρελθόν κοιτάζοντας προς το μέλλον

Το βιβλίο της πρώην επιτρόπου στην Ε.Ε. είναι μια μακρά και αποκαλυπτική συνέντευξη στον δημοσιογράφο Μάκη Προβατά. Καλύπτει ολόκληρο το φάσμα των ιδεών, των επιτευγμάτων, των αναθεωρήσεων και των βιωμάτων μιας από τις ελάχιστες Ελληνίδες που έχουν αφήσει αποτύπωμα στη μεταδικτατορική πολιτική σκηνή. Η Αννα Διαμαντοπούλου έχει πάντα μια εμμονή με το μέλλον και στο βιβλίο αυτό ο αναγνώστης θα βρει πολλές από τις απόψεις μιας σύγχρονης Ευρωπαίας πολιτικού για τη 4η Βιομηχανική Επανάσταση, αλλά και τους προβληματισμούς της για την πολιτική στον 21ο αιώνα. Από την άλλη, το στοιχείο μιας ρομαντικής νέας από την επαρχία που διήνυσε με πείσμα τη δεκαετία του '80 στο τιμόνι ενός Ντεσεβό, είναι επίσης «παρών». Εξ ου και ο τίτλος του βιβλίου «Από το Ντεσεβό στο Drone» που κυκλοφορεί εντός ολίγων ημερών από τις εκδόσεις Πατάκη.

Π. Π.

Το βιβλίο καλύπτει ολόκληρο το φάσμα των ιδεών, των επιτευγμάτων, των αναθεωρήσεων, των βιωμάτων της.

Αν ήθελα να δώσω έναν τίτλο στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που απαιτεί η νέα εποχή, θα ήταν «Αριστοτέλης και Υπολογιστές».

«Εξαιτίας του ταχύτατου ψηφιακού μετασχηματισμού, η διά βίου εκπαίδευση έχει εξελιχθεί σε προϋπόθεση για να παραμένουν οι ενήλικοι ενεργοί στην αγορά εργασίας, αλλά και ενεργοί πολίτες», λέει η πρώην επίτροπος της Ε.Ε.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΑΙ CODING

Μάκης Προβατάς: Μιας και αναφέρατε τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις, αυτές έχουν μια «ιδιοτροπία». Είναι οι πιο σημαντικές, αλλά ταυτόχρονα είναι πολύ περίπλοκες και κυρίως δεν αποδίδουν αμέσως. Σε αυτή τη νέα εποχή, πόσο και πώς αλλάζουν τα πράγματα στην εκπαίδευση;

Αννα Διαμαντοπούλου: Οι μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα είναι επείγουσες, αλλά διαφορετικές από αυτές της προηγούμενης εικοσαετίας. Αν ήθελα να δώσω έναν τίτλο στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που απαιτεί η νέα εποχή, θα ήταν «Αριστοτέλης και Υπολογιστές». Στη νέα ψηφιακή εποχή, το πιο ισχυρό εργαλείο για την καταπολέμηση των ανισοτήτων μεταξύ των εχόντων (προσόντα ή πόρους) και των μη εχόντων είναι η εκπαίδευση.

Αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν σκεφτεί κανείς ότι σε διεθνές επίπεδο το υπ' αριθμόν ένα ζήτημα της ψηφιακής εποχής είναι ο κίνδυνος διεύρυνσης των ανισοτήτων, τόσο μέσα στις κοινωνίες όσο και μεταξύ των κρατών. Για να αποφευχθεί αυτό, είναι απαραίτητο να δώσουμε στους πολίτες γνώση και νέες δεξιότητες. Στις δεξιότητες των παιδιών που θα ζήσουν στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης θα πρέπει να συνδυάζονται η συναισθηματική νοημοσύνη, οι κλασικές σπουδές και οι τεχνικές γνώσεις. Με δεδομένο ότι οι υπολογιστές αποκτούν τρομακτική ισχύ και οι άνθρωποι δεν μπορούν και δεν πρέπει να ανταγωνίζονται τις μηχανές, αυτό που απαιτείται είναι να ενισχύσουμε τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά, αυτά που οι μηχανές ποτέ δεν θα καταφέρουν να «κατακτήσουν». Ζητήματα, λοιπόν, όπως το τι μαθαίνει ένα παιδί από τα έξι του χρόνια, το πώς επενδύουμε στον έφηβο αλλά και πώς αναπροσανατολίζονται οι δεξιότητες του ενήλικα, άπτονται των νέων καθηκόντων των κυβερνήσεων και των δημόσιων προσώπων.

Οι αλλαγές στη φιλοσοφία της μεταρρύθμισης στο εκπαιδευτικό σύστημα συμπυκνώνονται στο σύνθημα «Αριστοτέλης και γλώσσα υπολογιστών από την Α΄ Δημοτικού». Δηλαδή, η νέα γενιά θα πρέπει να κατανοεί και να χειρίζεται τους υπολογιστές αναπτύσσοντας ταυτόχρονα τα προσόντα της ανθρώπινης φύσης, που είναι μοναδικά. Πρόκειται για αλλαγές που αφορούν πρωτευόντως τα προγράμματα σπουδών και τη συνεχή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Τα προγράμματα σπουδών έχουν καθοριστική σημασία για την εξυπηρέτηση των βασικών στόχων που θέτει το εκπαιδευτικό σύστημα, για το πώς μια χώρα (όχι ένα κόμμα) θέλει αφενός να προετοιμάσει τους αυριανούς πολίτες και αφετέρου να επιμορφώνει συνεχώς τους ενήλικες. Οσο και αν φαίνεται υπερβολικό, δαπανηρό ή οτιδήποτε άλλο, θεωρώ πως ένα από τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα είναι πλέον η καθολική πρόσβαση όλων των ηλικιών στη διά βίου εκπαίδευση. Κυρίως εξαιτίας του ταχύτατου ψηφιακού μετασχηματισμού, η διά βίου εκπαίδευση έχει εξελιχθεί σε προϋπόθεση για να παραμένουν οι ενήλικες ενεργοί στην αγορά εργασίας, αλλά και ενεργοί πολίτες. Το εκπαιδευτικό σύστημα, όπως πάντα, θα είναι το κεντρικό πεδίο σύγκρουσης ανάμεσα στο παλιό που πεθαίνει και το νέο που γεννιέται.

ΛΑΪΚΙΣΜΟΣ 4.0

Μάκης Προβατάς: Με δεδομένο ότι τα ρομπότ όλο και περισσότερο θα αντικαθιστούν τους ανθρώπους, αναπόφευκτα, λόγω της μείωσης των εισφορών, θα προκύπτει πρόβλημα στα ασφαλιστικά συστήματα των χωρών. Αυτό αμέσως δημιουργεί πρόβλημα στην Ευρώπη και το κοινωνικό της κράτος, έτσι όπως το ξέρουμε. Πώς μπορεί να αντιμετωπίσει κάτι τέτοιο;

Αννα Διαμαντοπούλου: Η επαπειλούμενη κρίση στο κοινωνικό κράτος έχει ήδη γίνει πλέον αντιληπτή. Η Ευρώπη οφείλει και μπορεί να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα, διαφορετικά, αν δεν σχεδιάσει γρήγορα και αποφασιστικά το μέλλον, η 4η Βιομηχανική Επανάσταση θα φέρει και την τέταρτη κοινωνική επανάσταση.

Ο Γκάντι έλεγε ότι «η υγιής λαϊκή δυσαρέσκεια σημαίνει πρόοδο». Οταν όμως η δυσαρέσκεια γίνεται απελπισία χωρίς προοπτική, τότε ακραίες δυνάμεις τη μετατρέπουν σε κύματα οργής και απόρριψης, ισοπεδώνοντας κάθε ορθολογική στάση απέναντι στα πράγματα. Εκτιμώ ότι ένα τέτοιο φαινόμενο είναι και αυτό που θα ονόμαζα τεχνολαϊκισμό ή Λαϊκισμό 4.0 (κατ' αναλογίαν του Industry 4.0), εκφάνσεις του οποίου βλέπουμε σε αρκετές χώρες της Δύσης. Ο Τραμπ, για παράδειγμα, πρόεδρος της πιο εξελιγμένης τεχνολογικά χώρας στον κόσμο, κατηγορεί τους Κινέζους και τα ρομπότ ότι κλέβουν θέσεις εργασίας από τους Αμερικανούς. Αναμειγνύει έτσι και τον «αντιτεχνολογικό» λαϊκισμό μέσα στον γενικότερο λαϊκισμό του.

Από την άλλη πλευρά όμως, προοδευτικά μυαλά καταθέτουν νέες ιδέες, σχέδια και προτάσεις σε σχέση με τα προβλήματα που προκύπτουν. Ετσι, μελετάται ο φόρος στα εισοδήματα που προέρχονται από τη χρήση των ρομπότ, ακόμα και η καταβολή μιας ασφαλιστικής εισφοράς για κάθε ρομπότ. Επίσης, εξετάζεται η πρόταση της θέσπισης του «καθολικού βασικού εισοδήματος» για όσους χάνουν την εργασία τους, καθώς και η συγκρότηση ενός κοινωνικού δικτύου ασφαλείας με αντικείμενο τη συνεχή κατάρτιση των εργαζομένων σε όλες τις ηλικίες.

Σε αυτό το πλαίσιο, υπάρχουν ήδη χώρες, όπως η Σινγκαπούρη και η Νότια Κορέα, που χορηγούν μηνιαίο επίδομα (1.400 ευρώ) στους πολίτες τους, προσοχή όμως, όχι για να το καταναλώσουν αλλά για να εξελίσσουν συνεχώς τις δεξιότητές τους, σε οποιονδήποτε τομέα και αν απασχολούνται. Η αντίληψη του κοινωνικού δικτύου ασφαλείας δεν έχει να κάνει με την επιδοματική λογική της στοιχειώδους επιβίωσης μέσα από καταναλωτικά αγαθά (που στη χώρα μας είναι και εισαγόμενα). Εχει να κάνει με την προετοιμασία όλων των γενεών και των επαγγελματικών ομάδων, ώστε να μπουν προστατευμένες στην πρωτοπορία του νέου κόσμου.

Το ερώτημα είναι αν το ευρωπαϊκό πολιτικό σύστημα έχει σήμερα απαντήσεις σε αυτές τις προκλήσεις. Η αλήθεια είναι ότι αρκετές χώρες έχουν οργανώσει και εφαρμόσει εθνικά σχέδια που αφορούν τη μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος, την ενίσχυση νέων μορφών επιχειρήσεων, τη συνεργασία των κοινωνικών εταίρων, τα ασφαλιστικά συστήματα και βεβαίως τη μεταρρύθμιση στο σύστημα υγείας, τομείς στους οποίους οι αλλαγές θα είναι συγκλονιστικές.

Προσωπικά, πιστεύω ότι ιδιαίτερα στο θέμα της ασφάλισης, τόσο για την υγεία όσο και για τη σύνταξη, θα πρέπει να υπάρξουν διεθνείς συνεργασίες μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, για να αντιμετωπιστούν τα νέα ζητήματα που έχουν να κάνουν με την ευελιξία. Οι άνθρωποι που αλλάζουν αντικείμενο απασχόλησης, δουλεύουν ταυτόχρονα σε εταιρείες που βρίσκονται σε διαφορετικές χώρες και έχουν εισοδήματα ανομοιόμορφα κατανεμημένα μέσα στον χρόνο, πρέπει να είναι σε θέση να εξασφαλίσουν πρόσβαση στην περίθαλψη, καθώς και σύνταξη. Στα 34 συστήματα που μελετήθηκαν σε όλο τον κόσμο, με βάση τον δείκτη Melbourne Mercer Global Pension Index, εντοπίζει κανείς ενδιαφέρουσες, πρωτότυπες και καινοτόμες πολιτικές, οι οποίες διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Τα συστήματα αυτά έχουν ως κεντρική ιδέα τη συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και επιχειρούν να αντιμετωπίσουν μέσα από αυτόν τον δρόμο τα νέα ζητήματα.

Εισιτήριο
για μια
νέα εποχή

ΣΤΙΣ 5 ΙΟΥΛΙΟΥ ΣΑΣ
ΚΑΛΩΣΟΡΙΖΟΥΜΕ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ!

Η Cyprus Public Transport σάς καλωσορίζει στη νέα εποχή των δημόσιων συγκοινωνιών της Κύπρου.

Για αλλαγές στα αγροτικά δρομολόγια, επισκεφθείτε το publictransport.com.cy ή την εφαρμογή έξυπνων κινητών PameApp.

Επιβιβαστείτε στο μέλλον!

publictransport.com.cy
@CyprusPublicTransport
@cypruspublictransport
@CyprusPT

PameApp
App Store Google Play
CYPRUS PUBLIC TRANSPORT

Το Μαξίμου και τα κονδύλια των 32 δισ.

Στόχος του κ. Μητσοτάκη, η απορρόφηση να γίνει σε βάθος τετραετίας – Ερχεται η πρόταση της επιτροπής Πισσαρίδη

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Η επερχόμενη Σύνοδος Κορυφής της Ε.Ε., στην οποία αναμένεται να ληφθούν αποφάσεις για το Ταμείο Ανάκαμψης, και η διερεύνηση των δυνατοτήτων αποκλιμάκωσης στις ελληνοτουρκικές σχέσεις αποτελούν τις μεγάλες προτεραιότητες του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη, που την Τρίτη συμπληρώνει ένα χρόνο στην πρωθυπουργία.

Στο Μέγαρο Μαξίμου επικρατεί ικανοποίηση για το σαφές μήνυμα της Γερμανίδας καγκελαρίου Αγκελα Μέρκελ, που ανέλαβε για το τρέχον εξάμηνο την προεδρία της Ε.Ε., ότι θέλει να «τρέξει» τη δημιουργία του ταμείου, που μπορεί να οδηγήσει σε άντληση πόρων έως και 32 δισ. ευρώ από την Ελλάδα. Επίσης, θετικό για την Αθήνα είναι πως το Βερολίνο εμφανίζεται να τάσσεται υπέρ της άποψης ότι τα κράτη-μέλη θα πρέπει να ενισχυθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης πρωτίστως μέσω επιχορηγήσεων και όχι δανείων.

Αντιθέτως, ο κ. Μητσοτάκης αντιλαμβάνεται ότι ενόψει της Συνόδου, η Αθήνα θα πρέπει να δώσει «μάχη» ώστε η απορρόφηση των κονδυλίων να γίνει σε βάθος τετραετίας και όχι διετίας, όπως προβλέπει η πρόταση της γερμανικής προεδρίας. Εξάλλου, με δεδομένο ότι η Ελλάδα λόγω έλλειψης των απαιτούμενων δομών θα αντιμετωπίσει πρόβλημα απορροφητικότητας ούτως ή άλλως, απόλυτα θετική δεν κρίνεται ούτε η συμβιβαστική προσέγγιση του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ για απορρόφηση του 70% των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης μέχρι το τέλος του 2022.

Σε κάθε περίπτωση, το Μέγαρο Μαξίμου έχει ήδη «ανάψει τις μηχανές» ενόψει των επερχόμενων αποφάσεων της Συνόδου Κορυφής. Είναι ενδεικτικό ότι την Τετάρτη αναμένει τις πρώτες προτάσεις της επιτροπής Πισσαρίδη για την αξιοποίηση των πόρων από το Ταμείο Ανάκαμψης, οι οποίες θα κινούνται σε τέσσερις άξονες: πράσινη ανάπτυξη, ψηφιακή οικονομία, επενδύσεις και κίνητρα για εξαγωγές, απασχόληση και κοινωνική συνοχή.

Την ερχόμενη Τρίτη ο Κυριάκος Μητσοτάκης συμπληρώνει ένα χρόνο στην πρωθυπουργία.

Οι προσπάθειες για «ήρεμο» καλοκαίρι με την Τουρκία, ο ρόλος της γερμανικής προεδρίας και το παρασκήνιο.

Με βάση αυτές, η κυβέρνηση και πρωτίστως το επιτελείο του κ. Μητσοτάκη, με βασικούς πυλώνες τους κ. Γ. Γεραπετρίτη, Γρ. Δημητριάδη, Ακ. Σκέρτσο και Αλ. Πατέλη, θα διαμορφώσει έναν κατάλογο από διάφορα «πρότζεκτ», με διπλή στόχευση. Να δημιουργούν δηλαδή μεγάλη προστιθέμενη αξία και να αναπροσανατολίζουν την ελληνική οικονομία, αλλά ταυτόχρονα να είναι δυνατόν να «τρέξουν» με μεγάλη ταχύτητα. Παράλληλα, θα αναζητηθούν σχήματα για την καλύτερη δυνατή συνεργασία μεταξύ υπουργών και γενικών γραμματέων, όπως για παράδειγμα μεταξύ των κ. Τ. Θεοδωρικάκου και Κυρ. Πιερρακάκη, για θέματα ψηφιοποίησης του κράτους.

Οπως προαναφέρθηκε, το δεύτερο μεγάλο θέμα της τρέχουσας περιόδου είναι η πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων υπό το πρίσμα και της τηλεφωνικής επικοινωνίας που είχαν ο πρωθυπουργός και ο Τούρκος πρόεδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Η Αθήνα εκτιμά ότι είναι πιθανό να διαμορφώνονται όροι για ένα σχετικά ήρεμο καλοκαίρι που θα μπορούσε να οδηγήσει σε κάποιας μορφής διάλογο τον Σεπτέμβριο, ο οποίος σε διαφορετική περίπτωση θα είναι ιδιαιτέρως «θερμός», ειδικά εάν η Αγκυρα θα επιχειρήσει να «αξιοποιήσει» το τουρκολυβικό μνημόνιο. Βεβαίως, τα πάντα θα κριθούν από τις κινήσεις Ερντογάν που, πάντως, με βάση την εικόνα που διαμορφώνεται στην κυβέρνηση, δεν πρόκειται να αποφασίσει τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας αποκλειστικά σε τζαμί, παρά την οργισμένη του αντίδραση στις διεθνείς πιέσεις να μην αλλάξει η χρήση του μνημείου. Επίσης, θεωρείται θετικό ότι η επικοινωνία μεταξύ των κ. Μητσοτάκη και Ερντογάν αποκαταστάθηκε, ενώ υπάρχει πλέον δίαυλος επικοινωνίας της διευθύντριας του διπλωματικού γραφείου του πρωθυπουργού, Ελένης Σουρανή, με τον εκπρόσωπο της τουρκικής προεδρίας Ιμπραχίμ Καλίν.

Τέλος, κρίσιμος θεωρείται τις επόμενες εβδομάδες ο ρόλος της γερμανικής προεδρίας, καθώς η κ. Μέρκελ έχει διαχρονικά ουσιαστική επικοινωνία με τον Τούρκο πρόεδρο. Το Βερολίνο ανησυχεί ιδιαιτέρως για την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο και θα εργαστεί στην κατεύθυνση της προσέγγισης των δύο πλευρών. Υπ' αυτή την έννοια, θεωρείται κρίσιμο το μήνυμα που θα σταλεί προς την Αγκυρα στη Σύνοδο Κορυφής τη μεθεπόμενη εβδομάδα, με την Αθήνα να εξαρτά τη στάση της από τις έως τότε πρακτικές του κ. Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Οι διορθωτικές αλλαγές

Επισημαίνεται ότι το πλήρες άνοιγμα της οικονομίας με την επανεκκίνηση του τουρισμού και η συμπλήρωση ενός έτους από την εκλογική νίκη της Νέας Δημοκρατίας ανοίγουν τον δρόμο για τον ανασχηματισμό της κυβέρνησης. Πάντως, όπως έχει προαναγγείλει ο ίδιος ο πρωθυπουργός, οι αλλαγές στο κυβερνητικό σχήμα δεν θα είναι σαρωτικές, αλλά θα έχουν διορθωτικό χαρακτήρα, παρότι θα υπάρξουν απομακρύνσεις και –ενδεχομένως– μετακινήσεις κάποιων υπουργών.

Στο Μέγαρο Μαξίμου επικρατεί ικανοποίηση για τις έως τώρα επιδόσεις της κυβέρνησης, με αιχμή τη διαχείριση της διπλής κρίσης, και στον Εβρο και όσον αφορά τον κορωνοϊό. Οπως σημειώνουν συνεργάτες του πρωθυπουργού, «από πέρυσι η εικόνα της Ελλάδας άλλαξε. Η λειτουργία των θεσμών αποκαταστάθηκε, η εμπιστοσύνη των πολιτών στο κράτος επέστρεψε και η οικονομία ξαναμπήκε σε δυναμική τροχιά. Το κράτος ψηφιοποιήθηκε και οι πολίτες έχουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες χωρίς να χρειάζεται να στηθούν σε ουρές. Για πρώτη φορά, ύστερα από χρόνια, είδαν μείωση σε μια σειρά από φόρους και ο κόσμος της εργασίας μπήκε στο προσκήνιο, ενώ οι επενδυτές άρχισαν να "ψηφίζουν" Ελλάδα».

Το στοίχημα της Μέρκελ για τη γερμανική προεδρία

Η ατζέντα είναι γεμάτη ενόψει ενός φθινοπώρου, το οποίο προδιαγράφεται υγειονομικά αβέβαιο και οικονομικά ολέθριο

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Για την Αγκελα Μέρκελ, το 2020 θα ήταν το έτος του «κύκνειου άσματος». Εχοντας ξεκαθαρίσει ότι δεν θα είναι ξανά υποψήφια για την καγκελαρία το 2021 και έχοντας εγκαταλείψει την ηγεσία της Χριστιανοδημοκρατικής Ενωσης, έμοιαζε να οδεύει προς το πολιτικό λυκόφως, με μία ανάμεικτη ευρωπαϊκή κληρονομιά: είχε διαχειριστεί σειρά κρίσεων, από την ελληνική έως την προσφυγική και την αντιπαράθεση με τη Ρωσία μετά την προσάρτηση της Κριμαίας, αποτρέποντας τα χειρότερα, αλλά διστάζοντας μπροστά σε πρωτοβουλίες που θα ενίσχυαν αποφασιστικά το ευρωπαϊκό οικοδόμημα και θα το θωράκιζαν απέναντι σε μελλοντικά σοκ. Η γερμανική προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο δεύτερο μισό του έτους θα εστίαζε σε ζητήματα σημαντικά – το Brexit, το μεταναστευτικό, την κλιματική αλλαγή– αλλά δεν προβλεπόταν να επηρεάσει την ευρωπαϊκή υστεροφημία της καγκελαρίου.

Η πανδημία, ωστόσο, άλλαξε τα πάντα. Η Γερμανία τη διαχειρίστηκε επιτυχώς, τόσο στο υγειονομικό όσο και στο οικονομικό μέτωπο. Είχε το μικρότερο δείκτη θανάτων κατά κεφαλήν μεταξύ των μεγάλων ευρωπαϊκών χωρών και η ύφεση της γερμανικής οικονομίας προβλέπεται να είναι φέτος από τις λιγότερο σφοδρές στην Ε.Ε. Ενας από τους λόγους γι' αυτό ήταν η χρήση του δημοσιονομικού χώρου που διέθετε για την παροχή –μετά τη χαλάρωση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας τον περασμένο Μάρτιο– μαζικών ενισχύσεων σε γερμανικές επιχειρήσεις: στα μέσα Μαΐου πάνω από το 50% των κρατικών ενισχύσεων συνολικού ύψους 1,9 τρισ. ευρώ που είχαν εγκριθεί βάσει του νέου καθεστώτος, είχαν χορηγηθεί από τη Γερμανία.

Η Μέρκελ, έτσι, βρέθηκε σημαντικά ενισχυμένη στο εσωτερικό, ενώ παράλληλα κορυφώνονταν οι πιέσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τόσο από τις χώρες του Νότου όσο και από την πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Κριστίν Λαγκάρντ, για αποφασιστική πανευρωπαϊκή δημοσιονομική δράση για τη στήριξη της ανάκαμψης. Ο συνδυασμός των δύο αυτών εξελίξεων, και ο φόβος της καγκελαρίου ότι χωρίς δραστικά μέτρα η ενιαία αγορά κινδύνευε με κατάρρευση, οδήγησαν στη μεγάλη στροφή: τη γαλλογερμανική πρόταση των 500 δισ. ευρώ σε επιχορηγήσεις, με πόρους που θα αντληθούν με την έκδοση κοινού ευρωπαϊκού χρέους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σύμφωνα με πηγές της «Κ», η στροφή αυτή αποτέλεσε έκπληξη όχι μόνο για τους μέχρι πρότινος στενούς δημοσιονομικούς συμμάχους του Βερολίνου στον ευρωπαϊκό Βορρά, αλλά και για τον ίδιο τον Εμανουέλ Μακρόν, με τον οποίο βρίσκονταν σε διαβουλεύσεις επί των θεμάτων αυτών ήδη από τις αρχές Απριλίου.

Στο διεθνές πεδίο την καγκελάριο αναμένεται να απασχολήσουν κυρίως οι σχέσεις με τις δύο υπερδυνάμεις, αλλά και με τη γειτονική Τουρκία.

EPA

Η συγκυρία είναι κρίσιμη και η καγκελάριος έχει ήδη κάνει τη δική της υπέρβαση.

Αμεση προτεραιότητα

Η συμφωνία για το εργαλείο ανάκαμψης των 750 δισ. ευρώ και τον νέο μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της Ε.Ε. είναι η άμεση προτεραιότητα της γερμανικής προεδρίας. Η Μέρκελ έχει τονίσει επανειλημμένως την ανάγκη να υπάρξει συμβιβαστική λύση εντός του Ιουλίου. Η σπουδή της καγκελαρίου δεν είναι τυχαία: η συμφωνία επί της αρχής σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου είναι μόνο η αρχή του δρόμου (απαιτείται στη συνέχεια η συναίνεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αλλά και η κοινοβουλευτική κύρωση της αύξησης της οροφής των ιδίων πόρων του προϋπολογισμού σε 15 κράτη-μέλη).

Επιπλέον, σε ένα φθινόπωρο το οποίο αναμένεται υγειονομικά αβέβαιο και οικονομικά ολέθριο, η ατζέντα της γερμανικής προεδρίας είναι γεμάτη. Η καγκελάριος θα πρέπει να ενορχηστρώσει την προσπάθεια εξεύρεσης συμβιβασμού με το Ηνωμένο Βασίλειο ώστε να υπάρξει μία νέα εμπορική συμφωνία στο τραπέζι πριν από το τέλος της χρονιάς (την περασμένη εβδομάδα προειδοποίησε ότι η Ε.Ε. πρέπει να είναι έτοιμη για αποχώρηση των Βρετανών χωρίς συμφωνία). Θα επιχειρήσει επίσης να πετύχει «ουσιαστική πρόοδο», όπως το έθεσε σε συνέντευξη Τύπου την Πέμπτη με την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, στην προσπάθεια κατάρτισης ενός νέου πανευρωπαϊκού συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο. Προτεραιότητες είναι επίσης η υιοθέτηση συγκεκριμένων νομοθετικών μέτρων που θα δώσουν σάρκα και οστά στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και στη νεφελώδη αλλά ζωτικής σημασίας έννοια της «ψηφιακής κυριαρχίας» της Ε.Ε.

Στις ενημερώσεις Ευρωπαίων ανταποκριτών την περασμένη εβδομάδα για τους στόχους της προεδρίας δόθηκε επίσης ιδιαίτερη έμφαση στην αναβάθμιση του ρόλου της Ε.Ε. στον κόσμο. Η Γερμανία συμμερίζεται εν μέρει τη γαλλική επιθυμία για ενίσχυση των αυτόνομων αμυντικών δυνατοτήτων της Ε.Ε., αν και εξακολουθεί να θεωρεί το ΝΑΤΟ βασικό όχημα θωράκισης της ευρωπαϊκής άμυνας. Δίνει έμφαση επίσης στη διεύρυνση του ρόλου της Ε.Ε. στον αναπτυσσόμενο κόσμο – ειδικά στην Αφρική, όπου η κινεζική επιρροή επεκτείνεται με ραγδαίους ρυθμούς (στο δεύτερο μισό της γερμανικής προεδρίας έχει προγραμματιστεί μία συνάντηση κορυφής μεταξύ Ευρωπαϊκής και Αφρικανικής Ενωσης).

Στην πράξη στο διεθνές πεδίο την καγκελάριο αναμένεται να απασχολήσουν κυρίως οι σχέσεις με τις δύο υπερδυνάμεις, αλλά και με τη γειτονική Τουρκία. Η συνάντηση κορυφής της Λειψίας με την Κίνα αναβλήθηκε λόγω κορωνοϊού, αλλά τα πολλαπλά μέτωπα στις ευρωκινεζικές σχέσεις δεν μπορούν να περιμένουν. Την περασμένη εβδομάδα, ο Γερμανός υπουργός Εξωτερικών Χάικο Μάας τόνισε ότι η Ευρώπη χρειάζεται μία «στρατηγική για την Κίνα», σημειώνοντας ότι οι διαπραγματεύσεις για ζητήματα εμπορίου και επενδύσεων δεν μπορούν να διαζευχθούν από θέματα ασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής, αλλά και από το ζωτικό θέμα της αυτονομίας του Χονγκ Κονγκ. Η γερμανική προεδρία θα επιχειρήσει τη συγκρότηση ενός αρραγούς ευρωπαϊκού μετώπου απέναντι στο Πεκίνο, ώστε να μην μπορεί η Κίνα να συνεχίσει την πολιτική του «διαίρει και βασίλευε» με τα κράτη-μέλη.

Αναφορικά με τις ΗΠΑ, ο Γερμανός υπουργός Εξωτερικών εξέφρασε την ελπίδα ότι οι διατλαντικές σχέσεις θα γίνουν ξανά «πιο εποικοδομητικές» αν αλλάξει ο ένοικος του Λευκού Οίκου στις εκλογές του Νοεμβρίου. Προειδοποίησε ωστόσο ότι η Ευρώπη δεν πρέπει να αναμένει επιστροφή στην κανονικότητα του παρελθόντος, με τις ΗΠΑ στον ρόλο του παγκόσμιου χωροφύλακα. Το Βερολίνο, επιπλέον, δεν θεωρεί ότι οι εμπορικές διαφορές με τη Ουάσιγκτον μπορούν να επιλυθούν εν μέσω προεκλογικής περιόδου.

Ισορροπίες με Αγκυρα

Η τήρηση των ισορροπιών θα είναι ενδεχομένως ακόμα πιο δύσκολη με την Αγκυρα. Η Μέρκελ δίνει μεγάλη έμφαση στη συνεργασία με την Τουρκία για το μεταναστευτικό, αλλά θα δεχθεί έντονες πιέσεις από την Ελλάδα και την Κύπρο αλλά και τη Γαλλία, για μια πιο σθεναρή στάση απέναντι στις τουρκικές ενέργειες στην Ανατολική Μεσόγειο. Ειδικά η Λιβύη αναμένεται να συνεχίσει να δηλητηριάζει τις ευρω-τουρκικές σχέσεις και να προκαλεί τριγμούς εντός του ΝΑΤΟ.

Το inbox, συνεπώς, είναι γεμάτο στα όρια του κορεσμού, η συγκυρία είναι κρίσιμη και η καγκελάριος έχει ήδη κάνει τη δική της υπέρβαση. Μένει τώρα να δείξει αν μπορεί να τη μετατρέψει σε ευρωπαϊκή πολιτική πράξη και να κατοχυρώσει τη θέση της στην Ιστορία.

Η ευρωπαϊκή πρωτεύουσα της οδύνης

Το οδοιπορικό του Γάλλου συγγραφέα και φιλοσόφου στη Μόρια και το μήνυμά του προς τους ηγέτες της Ε.Ε.

Του **ΜΠΕΡΝΑΡ-ΑΝΡΙ ΛΕΒΙ**

«Δεν μου έδωσαν σεντόνια. Γέννησα έτσι, χωρίς τίποτα, στη σκηνή μου, πάνω στο πλαστικό, αιμορραγώντας...». Με ποιους τα έχει; Με την ελληνική διοίκηση, που έχει οχυρωθεί πίσω από την περιφραγμένη περίμετρο; Με τις ΜΚΟ που βρίσκονται στην πιο άγρια ζώνη του στρατοπέδου, εκείνη που ξεχειλίζει και ανηφορίζει πάνω στους λόφους με τα ελαιόδεντρα, σέρνοντας μαζί της όλη τη δυστυχία του κόσμου; Με τους ακτιβιστές που αντιμετωπίζουν τους νεοφασίστες και που δεν ξέρουν από πού να αρχίσουν; Με τους Αφγανούς γείτονες, που δεν απάντησαν στις εκκλήσεις της για βοήθεια επειδή είναι Σουδανή;

Γεγονός είναι ότι η Φατίμα είναι μόνη της σήμερα στο καταφύγιο με το λευκό, αδιάβροχο πλαστικό. Το έξι μηνών μωράκι της κρέμεται στην πλάτη της, τυλιγμένο σε ένα T-shirt που γράφει «Καλωσήρθατε στη Λέσβο». Τα μεγαλύτερα αδέλφια του, οκτώ και δύο χρόνων, μοιάζουν να φοβούνται περισσότερο από το μωρό την παρουσία του φωτογράφου και του μεταφραστή. Σε φτωχά αραβικά, γεμάτα σιωπές και διακοπές, η Φατίμα αφηγείται την τρομερή της Εξοδο. Το στρατόπεδο στο Γκαζιαντέπ, κοντά στα σύνορα της Τουρκίας με τη Συρία... Τον άνδρα της που στάλθηκε πίσω στην Τουρκία, τρεις μέρες μετά την άφιξή τους στο νησί, με Zodiac που πληρώθηκε για δεύτερη φορά... Το μωρό που δεν έχει ακόμη καταγραφεί ως Ελληνας πολίτης, επομένως νομικά δεν υπάρχει... Η ίδια έγινε δεκτή κατ' εξαίρεση, καθώς ήταν έγκυος.

MARC ROUSSEL

Εκκληση στους Ευρωπαίους ηγέτες να μοιραστούν οι χώρες-μέλη τους πρόσφυγες, ώστε να κλείσει ο καταυλισμός της Μόριας, απευθύνει ο διάσημος Γάλλος συγγραφέας και φιλόσοφος.

Σε προηγούμενη επίσκεψή μου, έκθεση των Γιατρών Χωρίς Σύνορα ανέφερε ότι μία από τις ιδιαιτερότητες της Μόριας ήταν οι αυτοκτονίες παιδιών.

Είναι τέλη Μαΐου και κάνει κρύο στο νησί. Η βροχή πέφτει κατά ριπάς και περνάει μέσα από τα ατελώς ενωμένα κομμάτια της σκηνής. Μια αποφορά υγρασίας, απλυσιάς και λυμάτων αναμειγνύεται με τη μυρωδιά από τα λαχανικά που βράζουν δίπλα στην είσοδο. Ο πρωτότοκος γιος σηκώνεται για να μετακινήσει την κατσαρόλα. Ενας αρουραίος περνάει ανάμεσα στα πόδια του, αλλά εκείνος δεν δίνει σημασία. Βρισκόμαστε στη Λέσβο, στο στρατόπεδο της Μόριας, σ' ένα από τα πιο όμορφα νησιά της Ελλάδας, φορτωμένο με μύθους και Ιστορία. Σήμερα, εδώ ακριβώς βρίσκεται η ευρωπαϊκή πρωτεύουσα της οδύνης.

Σε προηγούμενη επίσκεψή μου, μου είχε κάνει εντύπωση μια έκθεση των Γιατρών Χωρίς Σύνορα που ανέφερε ότι μία από τις ιδιαιτερότητες της Μόριας ήταν οι αυτοκτονίες παιδιών. Να ένα από αυτά. Είναι 12 χρόνων. Βρισκόμαστε στις παρυφές του στρατοπέδου, σ' αυτή την άγρια ζώνη που τη λένε «ζούγκλα». Εδώ κατέληξαν ορισμένοι από τους Σύρους πρόσφυγες με τους οποίους ο Ερντογάν απειλούσε, τον περασμένο Μάρτιο, να κατακλύσει την Ευρώπη.

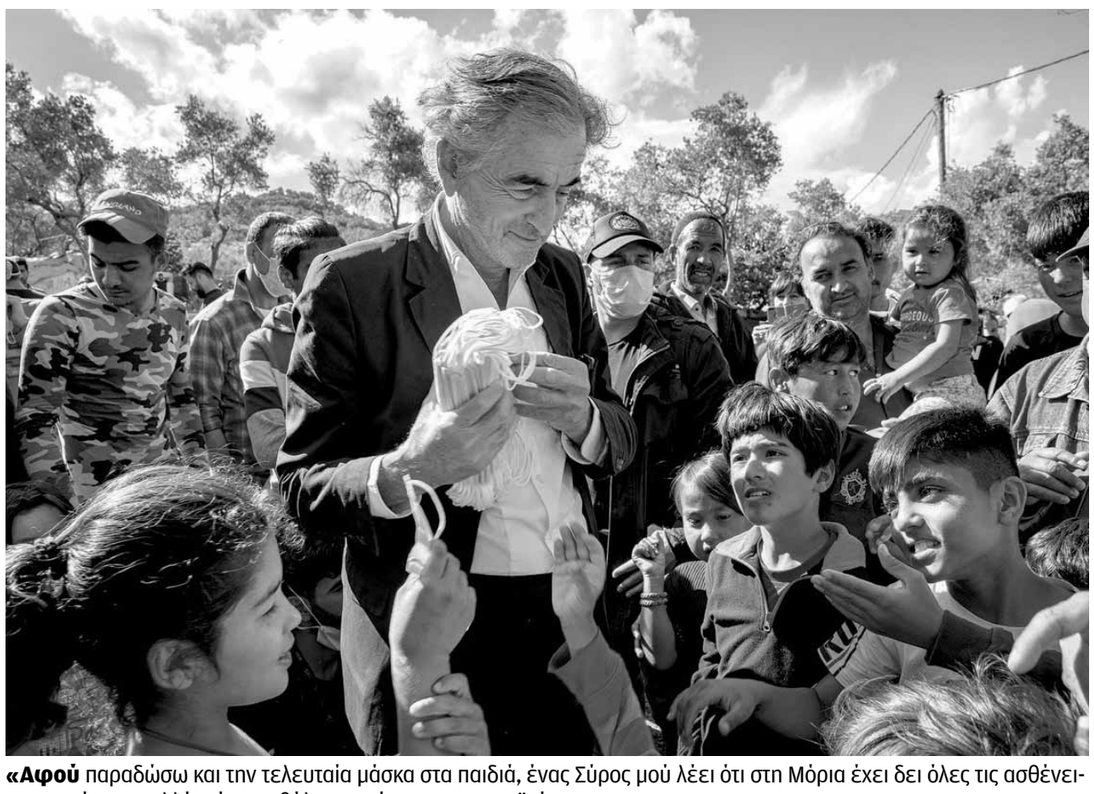

MARC ROUSSEL

«Αφού παραδώσω και την τελευταία μάσκα στα παιδιά, ένας Σύρος μού λέει ότι στη Μόρια έχει δει όλες τις ασθένειες του κόσμου, αλλά... έως καθόλου κρούσματα κορωνοϊού».

Σε όλη τη διάρκεια της συνέντευξης, με εξαίρεση κάποιες στιγμές που στρέφεται προς τον θείο του, ο μικρός έχει τα μάτια του καρφωμένα στο έδαφος. Δάσκαλος στο Ιντλίμπ της Συρίας, ο θείος είναι ο άνθρωπος που του έσωσε τη ζωή κι εκείνος που μας αφηγείται την ιστορία του.

Ολα ξεκίνησαν από τον τρόμο μπροστά σ' αυτή τη νέα ζωή χωρίς μέλλον. Τι κάνουμε εδώ, αναρωτιόταν το παιδί; Γιατί δεν μπορούμε να πάμε στη θάλασσα, που βρίσκεται τόσο κοντά μας; Γιατί ενώ εγώ τώρα. Τέρμα το ποδόσφαιρο. Καμία όρεξη για φαγητό, αϋπνίες... Κι ένα πρωί, την ώρα που ο θείος βρισκόταν στην ουρά για το ψωμί της ημέρας, ένας γείτονας είδε να τρέχει αίμα στο αυλάκι της απορροής. Ετρεξε. Το παιδί είχε ανταλλάξει ένα κουτί μπισκότων ανθρωπιστικής βοήθειας που μάζευε επί μία εβδομάδα με ξυραφάκια. Εκοψε τον καρπό του. Εχω δει πολλά στρατόπεδα προσφύγων στη ζωή μου. Σπάνια όμως συνάντησα τόση θλίψη όσο εδώ.

Ο γιος της Φατίμα σηκώνεται για να μετακινήσει την κατσαρόλα. Ενας αρουραίος περνάει ανάμεσα στα πόδια του, εκείνος δεν δίνει σημασία.

Η έλλειψη νερού

Στη Μόρια, η μεγάλη τραγωδία είναι το νερό. Το νησί, ας το ξαναπούμε, είναι υπέροχο. Καταπράσινο. Ευλογημένο από τους θεούς και από τις βροχές. Αλλά σ' αυτές εδώ τις καταραμένες εκτάσεις, δεν υπάρχει τρεχούμενο νερό. Ούτε πηγάδια. Ούτε δεξαμενές, απ' ό,τι είδα. Μόνο κάτι λίγα ντους. Κάποιες παροχές νερού, λιγότερες από είκοσι, όπου οι άνθρωποι κάνουν ουρές όλη την ημέρα για να γεμίσουν από ένα πλαστικό μπουκάλι ο καθένας. Ενα μπουκάλι ανά κάθε άτομο ανά εικοσιτετράωρο, μου λέει ένας εκπρόσωπος της αφγανικής κοινότητας. Ναι, όσο απίστευτο κι αν φαίνεται, καθένας από αυτούς τις 19.000 πρόσφυγες δεν έχει παρά μόνο ένα λίτρο νερού κάθε μέρα για να πιει, να πλυθεί, να ξυριστεί και να μαγειρέψει. Κάποιες μέρες, όταν κόβεται το τρεχούμενο νερό, δεν έχουν ούτε αυτό το ένα λίτρο και πρέπει να κάνουν οικονομία μέχρι την επόμενη. Κάθε σταγόνα είναι πολύτιμη.

Θέλω να το ξανακούσω για να το πιστέψω. Μου το επιβεβαιώνει ο αρχηγός μιας οικογένειας Χαζάρων, ο οποίος έχει πιάσει τη διπλανή σκηνή με τη γυναίκα του και τα δύο παιδιά τους, και μου δείχνει, σαν αποδεικτικά στοιχεία, τέσσερις αλφαδιασμένες μπουκάλες με νερό. Είναι μεσημέρι και οι μπουκάλες είναι ήδη μισοάδειες. Πηγαίνω στην πιο κοντινή παροχή νερού για να δω με τα μάτια μου. Βρίσκεται σε ένα ξέφωτο, στα ερείπια καλυβιών που έχουν γκρεμιστεί. Καμιά πενηνταριά γυναίκες βρίσκονται εκεί, κάνοντας ουρά. Κάθε μια κρατάει από ένα πλαστικό μπουκάλι. Κάποιες φορές δύο ή τρία μπουκάλια, εφόσον μπορεί να αποδείξει ότι αντιστοιχούν σε οικογένεια. «Φαίνεται ότι σας εκπλήσσει», μου λέει, σε τέλεια γαλλικά, μια νεαρή από την Αλγερία, που περιμένει τα χαρτιά της εδώ και δεκατρείς μήνες. «Αλλά ναι, είμαι κι εγώ φιλόσοφος. Θαυμάζω τον Καμύ και τον Καμέλ Νταούντ. Κι έχω μια αποκάλυψη για εσάς: πέρα από το νερό, μας λείπει και το σαπούνι».

Οι μισητές κόκκινες, οι μαύρες και οι μαγικές μπλε σφραγίδες

Αλλά το χειρότερο, το πιο φρικτό, είναι οι τουαλέτες. Τι να περιμένουμε όταν ένα παλιό στρατόπεδο με πρόβλεψη για 800 φαντάρους κατέληξε να φιλοξενεί 3.000 πρόσφυγες, οι οποίοι έχουν γίνει σήμερα κοντά 20.000; Υπάρχει η τρύπα της οικογένειας, πίσω από τη σκηνή, όταν το έδαφος προσφέρεται και ο υπόλοιπος κόσμος είναι μακριά. Υπάρχουν οι σκηνές, όπου μπαίνουν ένας ένας και στέκονται πάνω από μια τρυπημένη σανίδα, κάτω από την οποία βρίσκεται μια τάφρος, χωρίς σύστημα αποχέτευσης. Κι ύστερα, υπάρχουν οι δημόσιες τουαλέτες, ας πούμε οι «επίσημες», φτιαγμένες είτε από την ελληνική διοίκηση είτε από ΜΚΟ, και οι οποίες προκαλούν την αγανάκτηση αυτών των ανθρώπων που στερούνται ακόμη κι εδώ την πιο στοιχειώδη ιδιωτικότητα.

Η έντονη αποφορά με κυνηγάει μέχρι τη διπλανή αλάνα, όπου για να ξεχαστώ λίγο κλωτσάω μία μπάλα με κάποια από τα παιδιά του καταυλισμού. Την ίδια ώρα, ουρές σχηματίζονται πιο πέρα. Ουρές κι άλλες ουρές, λες και οι κάτοικοι της Μόριας δεν έχουν τίποτα καλύτερο να κάνουν από το να στέκονται παρατεταγμένοι σε ουρά. Υπάρχουν κάποιοι που δυσανασχετούν, σπρώχνουν και ζητούν να τελειώνει η διαδικασία. Υπάρχουν άλλοι που βρίσκονται εκεί προληπτικά, χωρίς να χρειάζονται κάτι επειγόντως, αλλά γιατί μέσα στην αβάσταχτη ανία, ο μόνος τρόπος να περάσει ο χρόνος είναι να στέκεται κανείς στην ουρά για όλα και για τίποτα, όλη τη μέρα. Είναι να τρελαίνεται κανείς. Εξευτελισμός. Βασανιστήριο. Την ώρα που η υπόλοιπη Ευρώπη ασχολείται με υγειονομικά θέματα, η Μόρια έχει γίνει τόπος μόλυνσης, διαφθοράς και δυσοσμίας. «Anus mundi».

Το μόνο θαύμα σε αυτό το κλίμα είναι ότι δεν σημειώνονται περισσότερες δολοφονίες και βίαιες πράξεις. Τα βράδια, αφού η αστυνομία αποσυρθεί στους στρατώνες της, πολλά ακούγονται για συγκρούσεις μεταξύ Σουδανών και Σύρων, Αφγανών και Ιρακινών, Αφγανών με Αφγανούς και όλων αυτών εναντίον μιας χούφτας Κονγκολέζων –κάποιοι μουσουλμάνοι, άλλοι χριστιανοί– που θεωρούνται από όλους οι κολασμένοι των κολασμένων. Αλλοι μιλάνε για έναν έφηβο, ο οποίος δέχθηκε μαχαιριές από κάποιον που ήθελε να κλέψει τη σχολική του σάκα, αν και δεν κατάφερα να επιβεβαιώσω το περιστατικό. Κάποιοι διηγούνται την ιστορία ενός Αφγανού Παστούν, ο οποίος παρενόχλησε μία γυναίκα από την κοιλάδα Παντσίρ, εν μέσω Ραμαζανιού. Μου περιγράφουν την καταδίωξη του δράστη, τη μαχαιριά που του κατάφεραν στο πόδι, τη γάγγραινα, το κώμα. Λίγες ημέρες αργότερα, τον θάνατό του, χωρίς ιατρική φροντίδα, αφού το στρατόπεδο είχε τεθεί σε καραντίνα λόγω COVID-19. Μετά τη διακομιδή του, το νοσοκομείο της Μυτιλήνης αρκέστηκε να διαπιστώσει τον θάνατό του.

Το εκπληκτικό, όμως, είναι ότι η ζούγκλα αυτή δεν είναι εντελώς ζούγκλα. Δεν πρόκειται για εμπόλεμη ζώνη, όπου όλοι μάχονται εναντίον όλων, παρά τον φόβο και το αίσθημα ότι έχουν εγκαταλειφθεί από τους θεούς, τους Ελληνες και τον κόσμο όλο, παρά τα θλιβερά γκράφιτι, που λένε «Δεν είμαστε ζώα» και «Ευρώπη, γιατί μας ξέχασες;». Μεταξύ των ανθρώπων αυτών, που η μοίρα έριξε σε αυτό το νησί, η ανθρωπιά αρνείται επίμονα να σβήσει και οι κινήσεις αλληλεγγύης αποδεικνύουν ότι η ζωή συνεχίζεται.

Το πιο φρικτό είναι οι τουαλέτες. Ενα παλιό στρατόπεδο με πρόβλεψη για 800 φαντάρους κατέληξε να φιλοξενεί κοντά 20.000 πρόσφυγες.

Βρισκόμαστε στο κεντρικό τμήμα του στρατοπέδου, με τις μόνιμες κατασκευές, όπου οι υπάλληλοι των υπηρεσιών μετανάστευσης έχουν τα γραφεία τους και όπου εδρεύουν αυτοί που διαχειρίζονται τον τραγέλαφο. Σκληραγωγημένοι απέναντι στην ανθρώπινη δυστυχία, αποφασίζουν για τη διαβάθμιση των δυστυχισμένων. Στον πάτο της κλίμακας, η επίφοβη κόκκινη σφραγίδα, που σημαίνει την επ' αόριστον αναμονή στη Μόρια. Στην κορυφή, οι σπάνιες και μαγικές μπλε σφραγίδες, που επιτρέπουν τη μετακίνηση προς την ενδοχώρα και ανάμεσα στις δύο, η μαύρη σφραγίδα των ανηλίκων ή των ανίατων αρρώστων, που ονομάζονται «Ευάλωτοι» και ίσως κάποια μέρα –χάρη στη μεσολάβηση αδρά αμειβόμενων και άριστα δικτυωμένων τοπικών δικηγόρων– αποκτήσουν το δικαίωμα εξόδου από το Καθαρτήριο, περνώντας από το κόκκινο στο μπλε.

Ανησυχητική η εξάπλωση του ιού

Παρά τα ενθαρρυντικά μηνύματα από τους ερευνητές, το εμβόλιο κατά του κορωνοϊού φαίνεται ότι είναι ακόμη μακριά

Της **ΔΙΟΝΥΣΙΑΣ ΒΟΡΙΔΗ**

«Πιθανώς τα χειρότερα να έπονται» δήλωσε πριν από μερικές ημέρες ο επικεφαλής του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, δρ Τέντρος Αντανόμ Γκεμπρεγιέζους, αναφερόμενος στην COVID-19. Η παγκόσμια αύξηση των κρουσμάτων δεν φαίνεται να διαψεύδει την απαισιόδοξη τοποθέτησή του. Την ίδια στιγμή, επικρατεί αβεβαιότητα, παρά την τιτάνια παγκόσμια προσπάθεια, για το αν και το πότε, θα αποκτήσουμε ένα ασφαλές και αποτελεσματικό εμβόλιο.

Πολλά σημαντικά ορόσημα, μετά έξι μήνες πανδημίας, έχουν καταρριφθεί, με τα κρούσματα παγκοσμίως να υπερβαίνουν τα δέκα εκατομμύρια (Αμερικανοί ειδικοί εκτιμούν ότι πιθανώς να είναι πολύ περισσότερα, ίσως δεκαπλάσια) **και τους θανάτους να έχουν ξεπεράσει** το μισό εκατομμύριο.

Ραγδαία αύξηση των λοιμώξεων καταγράφεται σε όλο τον κόσμο, χωρίς, ωστόσο, να μπορεί να αποδοθεί σε μεμονωμένη αιτία. Πιθανώς να οφείλεται στην πρόωρη χαλάρωση όποιων περιοριστικών μέτρων είχαν επιβληθεί, στον εφησυχασμό των πολιτών και τη μη τήρηση των μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης ή ακόμα και στις επιστημονικώς αποδεδειγμένες μεταλλάξεις που καθιστούν τον κορωνοϊό πιο μολυσματικό, αλλά και πιο επίμονο. Μία, όμως, είναι η αλήθεια, όπως την εξέφρασε ο δρ Γκεμπρεγιέζους «παρά τις προσδοκίες μας, πόρρω απέχουμε από το τέλος της πανδημίας, που σε πολλά μέρη του κόσμου επιταχύνεται δραματικά».

Την 27η Ιουνίου καταρρίφθηκε ένα ακόμα τραγικό παγκόσμιο ρεκόρ: των περισσότερων νέων κρουσμάτων, με 189.077 νέες λοιμώξεις, εντός 24 ωρών. Η πανδημία ενισχύεται κυρίως σε Βόρεια και Νότια Αμερική, Ασία και Αφρική. Οι ΗΠΑ, ίσως το κράτος με το οξύτερο πρόβλημα «δεύτερου κύματος», καταγράφουν σχεδόν καθημερινά νέα υψηλά ρεκόρ λοιμώξεων. Εντονότερο πρόβλημα εμφανίζεται σε κάποιες Πολιτείες όπως του Τέξας και της Φλόριντα, που αντιμέτωπες με τη ζοφερή πραγματικότητα, αναγκάστηκαν να «παγώσουν» τα σχέδια επιστροφής στην κανονικότητα. Ο δρ Αντονι Φάουτσι, επικεφαλής του Εθνικού Ινστιτούτου Αλλεργιών και Λοιμωδών Νόσων των ΗΠΑ και σύμβουλος του Λευκού Οίκου σε θέματα πανδημίας, στην πρόσφατη κατάθεσή του ενώπιον της Γερουσίας, δεν έκρυψε την ανησυχία του για την εξέλιξη της πανδημίας στις ΗΠΑ, εφόσον δεν αλλάξει η κατεύθυνση που ακολουθείται.

Εκτός ελέγχου η εκτίναξη των κρουσμάτων στις νότιες πολιτείες των ΗΠΑ, ενώ ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας προειδοποιεί ότι τα χειρότερα έπονται.

Δραματική είναι η κατάσταση που διαμορφώνεται και στη Βραζιλία, με τα περιοριστικά μέτρα να επιστρέφουν στην Μπραζίλια. Ανησυχία προκαλούν και οι εξελίξεις στην Αυστραλία, που μέχρι στιγμής φάνηκε να διαχειρίζεται με επιτυχία την υγειονομική κρίση. Στην πολιτεία της Βικτόρια καταγράφεται έξαρση των λοιμώξεων, με επιβεβαιωμένη διασπορά στην κοινότητα, γεγονός που προκάλεσε την νέα επιβολή καραντίνας σε 36 προάστια της Μελβούρνης, «κλείνοντας στο σπίτι» περισσότερους από 300.000 κατοίκους. Ρεκόρ ημερήσιων κρουσμάτων έσπασε και η Ινδία, αμέσως μετά τη χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων. Στην Ευρώπη, αύξηση των κρουσμάτων καταγράφεται από τις 15 Ιουνίου, σε Ελβετία, Σουηδία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Αλβανία, Βρετανία, Γερμανία, με συνέπεια την επιβολή στοχευμένων «lockdown» σε δεκάδες εστίες. Στην Κίνα φαίνεται να αποδίδουν τα δρακόντεια μέτρα που επιβλήθηκαν στο Πεκίνο και σε δύο κινεζικές επαρχίες προκειμένου να ελεγχθεί η έξαρση της πανδημίας.

Είναι, όμως, αυτό το δεύτερο κύμα ή απλώς η συνέχιση της αρχικής πανδημίας; Κάποιοι επιστήμονες, όπως ο δρ Ντέιβιντ Χέιμαν, καθηγητής επιδημιολογίας της Σχολής Υγιεινής και Τροπικής Ιατρικής του Λονδίνου, επισημαίνει ότι η έννοια του δεύτερου κύματος της πανδημίας είναι παραπλανητική, καθώς ο νέος κορωνοϊός φαίνεται ότι δεν είναι εποχικός, αλλά εξακολουθεί να εξαπλώνεται και το καλοκαίρι.

Με γοργούς ρυθμούς εξακολουθεί και η αναζήτηση αποτελεσματικού εμβολίου. Η πρόταση του πανεπιστημίου της Οξφόρδης (AZD1222) ήδη βρίσκεται στη συνδυαστική Φάση 2 και 3 κλινικής μελέτης και τα πρώτα συμπεράσματα αναμένεται να δημοσιοποιηθούν τις επόμενες εβδομάδες. Η χορήγησή του σε πιθήκους, ποντίκια και χοίρους έδειξε σημαντική ανοσοποιητική αντίδραση. Στην ίδια φάση βρίσκεται και το εμβόλιο που δημιούργησαν ερευνητές του πανεπιστημίου της Μελβούρνης. Πρόκειται για ένα **εμβόλιο που χορηγείτο κατά της** φυματίωσης. Το φιλόδοξο πρωτοποριακό εμβόλιο της αμερικανικής Moderna, mRNA-1273, βρίσκεται στη Φάση 2 της κλινικής δοκιμής και εντός του Ιουλίου αναμένεται να ξεκινήσει η επόμενη φάση με τον εμβολιασμό 30.000 εθελοντών. Ωστόσο, αλλαγή του σχεδιασμού της μελέτης επέβαλλε την καθυστέρηση έναρξης της επόμενης φάσης, άγνωστο για πόσο χρόνο.

Οι δοκιμές στην Κίνα

Στην Κίνα, η κυβέρνηση ενέκρινε τον πειραματικό εμβολιασμό των μελών των ενόπλων δυνάμεων με το εμβόλιο Ad5-nCoV, του Ινστιτούτου Βιοτεχνολογίας του Πεκίνου και της φαρμακοβιομηχανίας CanSino Biologics. Ωστόσο, σύμφωνα με δημοσίευμα στο περιοδικό Lancet, το κινεζικό εμβόλιο προκάλεσε πυρετό, κόπωση ή πονοκέφαλο σε σημαντικό ποσοστό και σοβαρές παρενέργειες στο 9% των εμβολιασθέντων. Σε υψηλές δόσεις, που προκάλεσαν και τις περισσότερες παρενέργειες, το εμβόλιο πυροδότησε τη δημιουργία αντισωμάτων κατά της COVID-19. Τέλος, πρόσφατα ξεκίνησε η Φάση 3 των κλινικών δοκιμών ενός άλλου εμβολίου που παρασκευάστηκε από την εταιρεία China National Biotec Group. Οι δύο προηγούμενες φάσεις κλινικών δοκιμών έδειξαν ότι το σκεύασμα είναι ασφαλές, δεν προκαλεί σοβαρές παρενέργειες ενώ οι εθελοντές που εμβολιάστηκαν ανέπτυξαν ικανοποιητική συγκέντρωση αντισωμάτων.

Ο φόβος νέας γρίπης

Το ενδεχόμενο μιας δεύτερης, παράλληλης πανδημίας, γρίπης αυτή τη φορά, πανικοβάλλει επιστήμονες και υγειονομικούς φορείς. Η πιθανότητα αυτή καθίσταται περισσότερο ευδιάκριτη μετά την ανίχνευση στην Κίνα, ενός νέου στελέχους της γρίπης των χοίρων που διαθέτει τη δυναμική πρόκλησης πανδημίας. Το νέο στέλεχος G4 EA H1N1 είναι γενετικός απόγονος αυτού που προκάλεσε το 2009 την πανδημία H1N1, το 2009, προσβάλλοντας περίπου 1,4 δισ. ανθρώπους και οδηγώντας στον θάνατο από 285.000 μέχρι 547.000. Το εν λόγω στέλεχος κυριαρχεί στα κινεζικά χοιροστάσια ήδη από το 2016, και αναπαράγεται αποτελεσματικά στα ενδοθηλιακά κύτταρα των ανθρώπινων αεραγωγών. Το παρήγορο είναι ότι ακόμα δεν έχει καταγραφεί απευθείας ανθρώπινη μετάδοση, ενώ από αυτούς που προσβλήθηκαν κανείς δεν κατέληξε. Οπως τονίζει η μελέτη, η οποία δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση Proceedings of the National Academy of Sciences, «οι ιοί G4 έχουν όλα τα απαραίτητα χαρακτηριστικά των πανδημικών ιών και ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η στενή παρακολούθηση του πληθυσμού». Ο Ιαν Μπράουν, επικεφαλής λοιμωξιολόγος της βρετανικής υπηρεσίας υγείας χλωρίδας και πανίδας προσθέτει ότι «μία μικρή μετάλλαξη του νέου στελέχους μπορεί να το καταστήσει εξίσου επιθετικό με τον κορωνοϊό». Πιο ψύχραιμος ο δρ Αντονι Φάουτσι, τόνισε ότι παρότι το νέο στέλεχος δεν μας απειλεί άμεσα, «είναι κάτι που δεν πρέπει να διαφύγει την προσοχή μας». Το ερώτημα της επόμενης πανδημίας γρίπης δεν είναι το «αν» αλλά το «πότε».

Η Ανταρκτική θερμαίνεται με ταχύτατους ρυθμούς

Μελέτη καταγράφει αύξηση της μέσης θερμοκρασίας κατά 0,6 βαθμούς Κελσίου ανά δεκαετία, έναντι 0,2 στον υπόλοιπο πλανήτη

Του **HENRY FOUNTAIN**
THE NEW YORK TIMES

Ο Νότιος Πόλος, το πιο απομονωμένο μέρος του πλανήτη, είναι ένα από αυτά που θερμαίνονται γρηγορότερα. Μετρήσεις της επιφανειακής θερμοκρασίας δείχνουν ότι στην Ανταρκτική η θερμοκρασία ανεβαίνει με ρυθμούς τρεις φορές ταχύτερους από τον παγκόσμιο μέσον όρο. Οι επιστήμονες επισημαίνουν ότι η άνοδος είναι αποτέλεσμα και φυσιολογικών διακυμάνσεων αλλά πιθανότατα και της επίπτωσης των ανθρωπογενών ρύπων. Η μελέτη που δημοσιεύεται στην επιθεώρηση Nature Climate Change αναφέρει ότι τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, η μέση θερμοκρασία της Ανταρκτικής ανεβαίνει κατά 0,6 βαθμούς Κελσίου ανά δεκαετία. Στον υπόλοιπο πλανήτη, η μέση αύξηση της θερμοκρασίας ήταν περίπου 0,2 βαθμούς Κελσίου ανά δεκαετία.

«Ο Νότιος Πόλος θερμαίνεται με απίστευτη ταχύτητα και η αλλαγή αυτή ξεκινά σαφώς από την τροπική ζώνη» είπε ο ερευνητής στο πανεπιστήμιο του Ουέλιγκτον της Νέας Ζηλανδίας και συγγραφέας της έρευνας, Κάιλ Κλεμ. «Το εσωτερικό της Ανταρκτικής είναι ίσως ένα από τα λίγα μέρη που έχουν απομείνει στη Γη στα οποία δεν μπορούμε να διακρίνουμε εύκολα το ανθρωπογενές σήμα, λόγω της μεγάλης μεταβλητότητας» είπε ο Κλεμ. «Αλλά θα ήταν πολύ απίθανο να καταγραφεί τόσο έντονη άνοδος της θερμοκρασίας αν δεν είχαν αυξηθεί τα αέρια του θερμοκηπίου».

Η ανθρωπότητα διαθέτει στοιχεία για την επιφανειακή θερμοκρασία στο Νότιο Πόλο από το 1957, έτος λειτουργίας της πρώτης αμερικανικής επιστημονικής βάσης. Επί δεκαετίες, η μέση θερμοκρασία έμενε σταθερή ή μειωνόταν, καθώς οι ισχυροί δυτικοί άνεμοι που κυκλώνουν την παγωμένη ήπειρο λειτουργούν ως φραγμός που αποτρέπει τη διείσδυση θερμότερων αέριων μαζών στο εσωτερικό. Αυτό άλλαξε κοντά στα τέλη του 20ού αιώνα, όταν η επιφανειακή θερμοκρασία της θάλασσας στις τροπικές περιοχές του Δυτικού Ειρηνικού άρχισε να ανεβαίνει. Η άνοδος ήταν μέρος μιας φυσιολογικής διακύμανσης που παρατηρείται σε ορίζοντα δεκαετιών.

Οι επιστήμονες επισημαίνουν ότι είναι αποτέλεσμα όχι μόνο φυσιολογικών διακυμάνσεων αλλά πιθανότατα και των ανθρωπογενών ρύπων.

SHUTTERSTOCK

«Οι απώλειες πάγου από τις ακτές της Ανταρκτικής θα αλλάξουν δραματικά τη στάθμη των θαλασσών σε όλο τον πλανήτη» λέει η δρ Σάρον Στάμερτζον.

Τα θερμότερα ύδατα θέρμαναν τον αέρα, δημιουργώντας εναλλαγές υψηλών και χαμηλών πιέσεων στην ατμόσφαιρα, οι οποίες έφθασαν ώς την χερσόνησο της Ανταρκτικής, σε απόσταση 5.000 χιλιομέτρων. Την ίδια στιγμή, οι δυτικοί άνεμοι έγιναν ισχυρότεροι, ως αποτέλεσμα άλλης μακροχρόνιας διακύμανσης και ο συνδυασμός των δύο οδήγησε σε εντονότερες κακοκαιρίες στη θάλασσα Βέντελ, στα ανατολικά της χερσονήσου. Κατά την περιστροφή τους, τα καιρικά συστήματα αντλούσαν θερμότερο αέρα από τον Νότιο Ατλαντικό και τον διοχέτευαν στο εσωτερικό της Ανταρκτικής. Ο δρ Κλεμ σημείωσε ότι η θερμοκρασία δεν ανέβηκε με ενιαίο τρόπο σε ολόκληρο το υψίπεδο της Ανταρκτικής, την παγωμένη γιγάντια έκταση που έχει υψόμετρο περίπου 3.000 μέτρα και η οποία καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της ηπείρου, περιλαμβανομένου και του Νότιου Πόλου. Ομως, η μοναδική βάση στο υψίπεδο, πλην της αμερικανικής, η ρωσική βάση Βοστόκ, που απέχει περίπου 1.200 χλμ., έχει επίσης καταγράψει ταχεία αύξηση της θερμοκρασίας. Οι ερευνητές Σάρον Στάμερτζον και Τεντ Σκάμπος, που δεν εμπλέκονται στη συγγραφή της έρευνας, σημειώνουν ότι όταν οι θερμοκρασίες στις τροπικές περιοχές του Ειρηνικού αρχίσουν να πέφτουν, όπως προβλέπεται να γίνει στην επόμενη φάση της πολυετούς διακύμανσης, η θερμοκρασία στον Νότιο Πόλο θα σταματήσει να ανεβαίνει τόσο γρήγορα αλλά, ακόμα και τότε, θα ανεβαίνει περισσότερο από αυτό που θα συνέβαινε αν οι ρύποι που εκπέμπει η ανθρώπινη δραστηριότητα δεν επηρέαζαν το κλίμα.

«Το γεγονός ότι παρατηρείται άνοδος της θερμοκρασίας στον Νότιο Πόλο είναι σημαντικό γιατί πρόκειται για το πιο απομονωμένο μέρος στον πλανήτη» είπε η δρ Στάμερτζον. «Δεν υπάρχει βέβαια περίπτωση να ανεβεί η θερμοκρασία στον Πόλο πάνω από το μηδέν», προσέθεσε. «Αλλά οι παράκτιες περιοχές της Ανταρκτικής είναι σίγουρα άλλη υπόθεση». Ειδικά στις ακτές της Δυτικής Ανταρκτικής, το θερμό νερό που αναδύεται εξαιτίας της αλλαγής των ανέμων αδυνατίζει το παγοκάλυμμα από κάτω. Το νερό από τους πάγους που λιώνουν τροφοδοτεί τον ωκεανό και αυξάνει τη στάθμη των θαλασσών.

Η δρ Στάμερτζον επισήμανε ότι υπάρχουν όλο και περισσότερες ενδείξεις ότι οι αλλαγές που πυροδοτούνται από την άνοδο της θερμοκρασίας αλλάζουν την ατμόσφαιρα και την κυκλοφορία των ωκεανών σε μεγάλη κλίμακα. «Και αυτό είναι που μας δίνει π.χ. θερμότερες υδάτινες μάζες σε μεγάλα βάθη» τόνισε.

«Οι απώλειες πάγου από τις ακτές της Ανταρκτικής θα αλλάξουν δραματικά τη στάθμη των θαλασσών σε όλο τον πλανήτη» προειδοποίησε η Στάμερτζον. Αλλά και η άνοδος της θερμοκρασίας στο εσωτερικό της ηπείρου, στον Νότιο Πόλο «είναι το καναρίνι στο ανθρακωρυχείο, το σημάδι που δεν μπορούμε πια να αγνοήσουμε».

Το μεγάλο ρίσκο του Εμανουέλ Μακρόν

Νέα κυβέρνηση με αντικατάσταση του πρωθυπουργού Εντουάρ Φιλίπ από τον Ζαν Καστέξ μετά το σοκ των δημοτικών εκλογών

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Με τη διαρκή πίεσή του προς το Βερολίνο και τις Βρυξέλλες για μέτρα ενεργητικής ευρωπαϊκής αλληλεγγύης στη μετά κορωνοϊό εποχή και με την απερίφραστη καταδίκη της τουρκικής προκλητικότητας, ο Εμανουέλ Μακρόν έχει κερδίσει πολλές συμπάθειες στην Ελλάδα. Στην ίδια του τη χώρα δυσκολεύεται περισσότερο. Λίγο καιρό μετά την απώλεια της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας, το προεδρικό κόμμα LREM υπέστη βαρύτατη ήττα στον δεύτερο γύρο των δημοτικών εκλογών, την περασμένη Κυριακή, ενισχύοντας εντός και εκτός Γαλλίας την αίσθηση ότι ο Μακρόν είναι ευάλωτος ενόψει των προεδρικών εκλογών του 2022.

Για πρώτη φορά στα χρονικά της Πέμπτης Δημοκρατίας, το προεδρικό κόμμα δεν κατάφερε να κερδίσει ούτε μία μεγάλη πόλη. Ακόμη και η Λυών, το λίκνο του LREM, αλώθηκε από τους Πρασίνους. Στο Παρίσι, όπου η προερχόμενη από τους Σοσιαλιστές Αν Ιταλγκό επανεξελέγη, διαψεύδοντας τα προγνωστικά, το LREM ήρθε τρίτο και η επικεφαλής του ψηφοδελτίου του δεν κατάφερε να εκλεγεί ούτε καν δημοτική σύμβουλος. Εν ολίγοις, ο Μακρόν θα δώσει τη μάχη του 2022 με ένα κόμμα χωρίς ρίζες στις τοπικές κοινωνίες, χωρίς ηγετικά στελέχη περιωπής και χωρίς ιδεολογική ταυτότητα, βαθιά διχασμένο ανάμεσα στην αριστερή και στη δεξιά πτέρυγά του.

Θέλοντας να δείξει ότι ακούει τα μηνύματα της κοινωνίας κι ότι είναι αποφασισμένος να ανοίξει έναν «καινούργιο δρόμο», όπως είπε, ο Γάλλος πρόεδρος δρομολόγησε κυβερνητικό ανασχηματισμό την Παρασκευή. Απέπεμψε, μετά πολλών επαίνων, τον επί τρία χρόνια πρωθυπουργό Εντουάρ Φιλίπ, επιλέγοντας στη θέση του τον χαμηλού προφίλ τεχνοκράτη της δημόσιας διοίκησης Ζαν Καστέξ. Η σύνθεση του υπουργικού συμβουλίου αναμένεται να ανακοινωθεί τα προσεχή εικοσιτετράωρα.

Πρόκειται για κίνηση υψηλού πολιτικού ρίσκου. Προερχόμενος από την Κεντροδεξιά και χωρίς να έχει υπάρξει ποτέ μέλος του LREM, ο Φιλίπ ήταν ο μόνος υποψήφιος του κυβερνητικού στρατοπέδου που νίκησε την περασμένη Κυριακή σε μεγάλη πόλη, τη Χάβρη. Η δημοτικότητά του παρέμενε σε υψηλά επίπεδα, υψηλότερα του Μακρόν, παρότι διαχειρίστηκε μη δημοφιλείς μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, το συνταξιοδοτικό και τους σιδηροδρόμους, μένοντας πάντα πιστός στον πρόεδρο.

Οι φήμες για επικείμενη έξωση του Φιλίπ κυκλοφορούσαν από καιρό στο Παρίσι. Αν υποτεθεί όμως ότι επιδίωξη του προέδρου ήταν να δώσει ένα πιο «αριστερό» χρώμα στην κυβέρνησή του, το προφίλ του νέου πρωθυπουργού δεν βοηθάει και τόσο. Ο 55χρονος τεχνοκράτης, που έγινε γνωστός στους Γάλλους ως εκπρόσωπος της χώρας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2024 αρχικά και γενικός συντονιστής στη διαχείριση της πανδημίας και την έξοδο από την καραντίνα στη συνέχεια, προέρχεται από την Κεντροδεξιά, με τη στήριξη της οποίας κατάφερε να εκλεγεί δήμαρχος μικρής κοινότητας των Πυρηναίων, ενώ χρημάτισε αναπληρωτής γραμματέας του Νικολά Σαρκοζί. Στο μεταξύ, αρκετοί πιστεύουν ότι ο Φιλίπ θα χρησιμοποιήσει τη δημαρχία της Χάβρης ως εφαλτήριο για να διεκδικήσει την προεδρία στις εκλογές του 2022 εναντίον του Μακρόν.

EPA / LUDOVIC MARIN

Ο νέος Γάλλος πρωθυπουργός, ο χαμηλού προφίλ τεχνοκράτης της δημόσιας διοίκησης Ζαν Καστέξ, με τον Εμανουέλ Μακρόν (φωτ. αρχείου).

Η εντυπωσιακή άνοδος των Πρασίνων και οι απογοητευτικές επιδόσεις του LREM οδήγησαν σε παρακινδυνευμένες κινήσεις.

Το πράσινο κύμα

Ο μεγάλος κερδισμένος των δημοτικών εκλογών ήταν οι Πράσινοι. Έχοντας αναδειχθεί τρίτη δύναμη στις τελευταίες ευρωεκλογές, οι εκπρόσωποι της πολιτικής Οικολογίας τείνουν να εδραιωθούν ως ο ισχυρότερος πόλος της γαλλικής Αριστεράς, καθώς το Σοσιαλιστικό Κόμμα δυσκολεύεται να αναγεννηθεί από τις στάχτες του, ενώ η Ανυπότακτη Γαλλία του Ζαν-Λικ Μελανσόν βρίσκεται σε πτωτική τάση. Οσο για το πάλαι ποτέ κραταιό Κομμουνιστικό Κόμμα, η απώλεια του Σεν Ντενί, κόκκινου οχυρού στο βόρειο Παρίσι από το 1944, ήρθε να επισφραγίσει συμβολικά μια μακρά πορεία πολιτικής περιθωριοποίησης.

Σε αυτές τις εκλογές οι Πράσινοι κέρδισαν τη δεύτερη και την τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Γαλλίας (Μασσαλία και Λυών), αλλά και το Μπορντό, το Στρασβούργο, την Τουρ, το Πουατιέ, την Μπεζανσόν και σειρά άλλων πόλεων. Καθοριστικός ήταν ο ρόλος τους στη νίκη της Ιταλγκό, στο Παρίσι, απέναντι στην Κεντροδεξιά. Για πολλούς αναλυτές, το πράσινο κύμα της Γαλλίας έχει γενικότερη, πανευρωπαϊκή σημασία, υποδηλώνοντας ότι η κρίση της COVID-19 ενίσχυσε την ευρύτερη επίδραση των ιδεών της πολιτικής Οικολογίας.

Υπό την πίεση του εκλογικού αποτελέσματος, ο Μακρόν βάλθηκε να «πρασινίσει» το προφίλ του, αναγγέλλοντας, από τη Δευτέρα κιόλας, όχι ένα, αλλά δύο δημοψηφίσματα εντός της ερχόμενης διετίας. Το πρώτο θα καλεί τους πολίτες να εγκρίνουν τροποποίηση του άρθρου 1 του συντάγματος με μια προσθήκη που θα λέει ότι «η (Γαλλική) Δημοκρατία εγγυάται την προστασία της βιοποικιλότητας, του περιβάλλοντος και της πάλης εναντίον της κλιματικής αλλαγής».

Στο δεύτερο δημοψήφισμα, οι πολίτες θα κληθούν να εγκρίνουν ένα πακέτο πράσινων νομοθετικών μέτρων, βασισμένων στις προτάσεις της περίφημης Συνέλευσης Πολιτών. Πρόκειται για ένα σώμα 150 πολιτών που επελέγησαν τυχαία, με πρωτοβουλία του ίδιου του Μακρόν, ύστερα από τη θύελλα των «Κίτρινων Γιλέκων», με αποστολή να εισηγηθούν κοινωνικά δίκαια μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος. Ο Γάλλος πρόεδρος ανακοίνωσε τη Δευτέρα ότι δέχεται τη μεγάλη πλειονότητα των προτάσεών τους και ότι θα τις θέσει υπό την έγκριση των πολιτών.

Προφανώς, ο Μακρόν θεωρεί ότι οφείλει να ανανεώσει την κλονισμένη λαϊκή νομιμοποίησή του, ώστε να ισχυροποιηθεί τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και απέναντι στους Ευρωπαίους εταίρους του, σε μια φάση κρίσιμων διαβουλεύσεων για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Ωστόσο, τα δημοψηφίσματα είναι πάντα υποθέσεις υψηλού ρίσκου, καθώς συχνά οι πολίτες δεν απαντούν στο ερώτημα που τους τέθηκε, αλλά σε εκείνους που τους το έθεσαν, όπως διαπίστωσαν ο Ντε Γκωλ το 1969 (στο δημοψήφισμα που σήμανε το τέλος της πολιτικής του καριέρας) και ο Σιράκ το 2005 (όταν οι Γάλλοι απέρριψαν το Ευρωσύνταγμα).

Οι «αντισυστημικοί»

Αλλωστε, το πνεύμα του dégagisme, της απόρριψης συλλήβδην των πολιτικών ελίτ, που τόσο έντονα εκδηλώθηκε με τις διαδηλώσεις των «Κίτρινων Γιλέκων», είχε αισθητή επίδραση και στην αναμέτρηση της περασμένης Κυριακής: Μέρος των «αντισυστημικών» ψηφοφόρων απλώς δεν πήγε να ψηφίσει, εκτοξεύοντας την αποχή στο ιστορικό ρεκόρ του 59% (περισσότερο κι από τον πρώτο γύρο, παρότι η πανδημία είχε εξασθενήσει στο μεταξύ), ενώ ένα άλλο μέρος τους κατευθύνθηκε προς τους Πρασίνους.

Βεβαίως, ο Γάλλος πρόεδρος θέλει να ελπίζει ότι οι τοπικές εκλογές δεν αλλάζουν τη μεγάλη εικόνα της προεδρικής αναμέτρησης, όπου υπολογίζει ότι θα βρεθεί ξανά αντιμέτωπος, στον δεύτερο γύρο, με τη Μαρίν Λεπέν και θα την κερδίσει. Ωστόσο, σε ένα γαλλικό πολιτικό τοπίο που αποσαθρώνεται και μεταμορφώνεται σαν τους αμμολόφους της ερήμου, τίποτα δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο. Τα δύο χρόνια μέχρι τις επόμενες προεδρικές εκλογές μοιάζουν σήμερα με το πρακτικό ισοδύναμο της αιωνιότητας.

«Εν λευκώ» επιταγή στον Βλαντιμίρ Πούτιν έδωσαν οι Ρώσοι

Στο δημοψήφισμα για το σύνταγμα

Του **ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗ**

Οι Ρώσοι ψηφοφόροι ενέκριναν την Τετάρτη με πολύ μεγάλη πλειοψηφία –υπερβολικά μεγάλη λένε οι επικριτές– τις συνταγματικές αλλαγές που επιτρέπουν στον πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν να διεκδικήσει δύο ακόμη θητείες και να παραμείνει δυνητικά στην εξουσία μέχρι το 2036. Ωστόσο, για τον Πούτιν το να αποσπάσει την έγκριση του λαού για τις σημαντικότερες αλλαγές στο ρωσικό σύνταγμα από το 1993 ίσως αποδειχθεί πολύ πιο εύκολο από το να διατηρήσει την εμπιστοσύνη του τα επόμενα χρόνια. Η κακή πορεία της ρωσικής οικονομίας μετά το 2014 και τώρα η υγειονομική και οικονομική κρίση που προκαλεί η πανδημία έχουν περιορίσει τη δημοτικότητα του Ρώσου προέδρου στο χαμηλότερο επίπεδο από το 2000 και απειλούν το κοινωνικό συμβόλαιο του Πούτιν με τον ρωσικό λαό: σχετική οικονομική ευμάρεια με αντάλλαγμα περιστολή των πολιτικών ελευθεριών.

Οι Ρώσοι ψηφοφόροι ενέκριναν σε ποσοστό 77,9% τις αλλαγές στο ρωσικό σύνταγμα, ενώ η συμμετοχή ανήλθε στο 65%. Μόλις το 21,2% των ψηφοφόρων καταψήφισε τις συνταγματικές αλλαγές, οι οποίες είχαν ήδη εγκριθεί από το ρωσικό Κοινοβούλιο. Σημαντικότερες εξ αυτών, πέρα από την παραχώρηση στον Πούτιν του δικαιώματος για περισσότερες από δύο θητείες, ήταν η σύνδεση του ύψους των συντάξεων με τον ρυθμό του πληθωρισμού, η αύξηση της φορολογίας των οικονομικά ισχυρότερων, η λαϊκιστική de facto απαγόρευση του γάμου μεταξύ ομοφυλοφίλων και η ποινικοποίηση της αμφισβήτησης της επίσημης άποψης για το πώς επιτεύχθηκε η ρωσική νίκη στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Το Κρεμλίνο είχε αποφύγει μέχρι την τελευταία στιγμή να αναδείξει τη ρύθμιση που «μηδενίζει» τις προεδρικές θητείες του Πούτιν και του δίνει (για τους επόμενους προέδρους ισχύει ο περιορισμός) το δικαίωμα να είναι υποψήφιος για δύο ακόμη φορές μετά τη λήξη της νυν θητείας του το 2024. Το Κρεμλίνο χαιρέτισε την Πέμπτη το αποτέλεσμα ως απόδειξη της εμπιστοσύνης του λαού προς τον Πούτιν.

Δώρα και παρατυπίες

Η κυβέρνηση ενθάρρυνε τη συμμετοχή στο δημοψήφισμα προσφέροντας δώρα, όπως διαμερίσματα μέσω λοταριών, και καταβάλλοντας εφάπαξ οικογενειακό επίδομα και επίδομα ανεργίας την τελευταία ημέρα της ψηφοφορίας. Παράλληλα, εκλογικοί παρατηρητές αναφέρουν ότι το κράτος αλλά και ιδιωτικές επιχειρήσεις άσκησαν αφόρητη πίεση στους υπαλλήλους τους ώστε να ψηφίσουν. Η εκλογική διαδικασία διήρκεσε μία εβδομάδα (ώστε να αποφευχθεί ο συνωστισμός εν μέσω πανδημίας), ενώ κάλπες είχαν στηθεί σε απίθανα μέρη: σε πορτ μπαγκάζ αυτοκινήτων, σε σκάλες πολυκατοικιών κ.τ.λ. Ακόμη χειρότερα, οι κάλπες έμεναν αφύλακτες τη νύχτα για αρκετές ημέρες.

Οπότε είναι όλα ρόδινα για τον μακροβιότερο ηγέτη της σύγχρονης Ρωσίας μετά τον Ιωσήφ Στάλιν; Οχι ακριβώς.

Ανοιχτός ο δρόμος για να διεκδικήσει ακόμη δύο προεδρικές θητείες.

Η δημοτικότητά του

Τον Μάιο η δημοτικότητα του Βλαντιμίρ Πούτιν είχε υποχωρήσει στο 59%, σύμφωνα με τη μεγαλύτερη ανεξάρτητη ρωσική εταιρεία δημοσκοπήσεων Levada Center. Ομολογουμένως, το ποσοστό εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλό, ωστόσο είναι το χαμηλότερο που έχει καταγράψει ο Ρώσος πρόεδρος από το 2000. Η απόφασή του το 2018 να αυξήσει σημαντικά το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης έπληξε σημαντικά την απήχηση του Πούτιν, ενώ το βιοτικό επίπεδο των Ρώσων είχε ήδη πληγεί σημαντικά από το 2014 και μετά εξαιτίας της πτώσης των τιμών του πετρελαίου, της υποτίμησης του ρουβλίου και των οικονομικών κυρώσεων που επέβαλε η Δύση εξαιτίας της προσάρτησης της Κριμαίας. Η τρέχουσα οικονομική κρίση θα επιδεινώσει την κατάσταση, μην αφήνοντας στον Πούτιν άλλη επιλογή από το να εφαρμόσει πραγματικά αποδοτικά το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων ύψους 400 δισ. δολαρίων που είχε εξαγγείλει το 2018. Αν δεν το καταφέρει αυτό ο Πούτιν, τότε η αδύναμη ανάκαμψη της οικονομίας θα υπονομεύσει και άλλο τη δημοτικότητά του και θα μπορούσε να τον οδηγήσει σε «πύρρειο» νίκη στις προεδρικές εκλογές του 2024.

ALEXEI DRUZHININ / SPUTNIK / A.P

Ο Ρώσος πρόεδρος ενώ ετοιμάζεται να ψηφίσει στο δημοψήφισμα. Το αποτέλεσμα ήταν λογικό να του προκαλέσει χαμόγελα, τα οποία όμως δεν είναι βέβαιο ότι η κατάσταση της οικονομίας θα επιτρέψει να διατηρηθούν εσαεί.

Η αντιπολίτευση

Η ρωσική αντιπολίτευση, από τους φιλελεύθερους μεταρρυθμιστές μέχρι τους κομμουνιστές, κατήγγειλε ως ψευδές το αποτέλεσμα και το ίδιο το δημοψήφισμα ως σχεδόν απροκάλυπτη προσπάθεια του Πούτιν να παραμείνει στην εξουσία εφ' όρου ζωής. Ωστόσο, πέρα από υποτονικές εκκλήσεις για καταψήφιση των συνταγματικών αλλαγών ή για αποχή, η αντιπολίτευση δεν κατάφερε να ανταποκριθεί στον θεσμικό της ρόλο έχοντας αποδεχθεί εκ των προτέρων την ήττα της. «Ποτέ δεν θα αναγνωρίσουμε το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος», είπε ο ηγέτης της αντιπολίτευσης Αλεξέι Ναβάλνι, προσθέτοντας ότι δεν θα διοργανώσει προς το παρόν διαδηλώσεις λόγω της πανδημίας, αλλά θα το κάνει το φθινόπωρο, οπότε και θα διεξαχθούν οι περιφερειακές εκλογές. «Αυτό που φοβάται περισσότερο ο Πούτιν είναι ο δρόμος. Δεν θα αποχωρήσει... μέχρι να αρχίσουμε να βγαίνουμε στους δρόμους κατά εκατοντάδες χιλιάδες και κατά εκατομμύρια», εκτίμησε. Ωστόσο, το βράδυ της Τετάρτης μόλις λίγες δεκάδες άνθρωποι διαδήλωσαν στη Μόσχα κατά του δημοψηφίσματος.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2020

Η ΝΕΑ ΤΑΞΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

ΥΠΟΙΚ και CEO τραπεζών και επιχειρήσεων μιλούν για την επόμενη μέρα στην οικονομία

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 12 ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ανεπανόρθωτα πλήγματα στο γόητρο της Αμερικής

Νέες αποκαλύψεις για τη στάση του Ντόναλντ Τραμπ απέναντι σε ξένους ηγέτες

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Με τα κρούσματα του νέου κορωνοϊού να καταρρίπτουν καθημερινά νέα ρεκόρ 24ωρης αύξησης στις ΗΠΑ, θα περίμενε κανείς από έναν Αμερικανό πρόεδρο να γιορτάσει την εθνική γιορτή της 4ης Ιουλίου με ένα διαδικτυακό μήνυμα, χωρίς πολλές τυμπανοκρουσίες και με περιορισμένο κοινό. Αγνοώντας ωστόσο τις σχετικές εκκλήσεις της δημάρχου της Ουάσιγκτον, Μίριελ Μπάουζερ, ο Ντόναλντ Τραμπ προχώρησε στη διοργάνωση των καθιερωμένων εκδηλώσεων ενώπιον κοινού (ομιλίες, αεροπορικές επιδείξεις, πυροτεχνήματα), σαν να μη βρισκόταν η χώρα εν μέσω πανδημίας. Κατά μία έννοια, η απόφασή του είναι συνεπής με ολόκληρη τη συμπεριφορά του στη διάρκεια των περιοριστικών μέτρων: από την υποβάθμιση του κορωνοϊού και την αμφισβήτηση της χρήσης μάσκας μέχρι την προώθηση σκευασμάτων, που αποδείχθηκαν τελικά εξαιρετικά αναποτελεσματικά – ώς και επικίνδυνα και τη σύσταση προς τις Αρχές να επιβραδύνουν τους ρυθμούς διενέργειας τεστ.

Δεν είναι μόνο η αλγεινή διαχείριση της πανδημίας από τον Τραμπ που έχει πλήξει ανεπανόρθωτα το γόητρο των ΗΠΑ στη διεθνή σκηνή, γεγονός που αποτυπώθηκε άλλωστε και στον αποκλεισμό της χώρας από την ευρωπαϊκή λίστα ασφαλών χωρών για την υποδοχή τουριστών μετά το άνοιγμα των συνόρων την 1η Ιουλίου.

EPA / MICHAEL REYNOLDS

Με αφορμή την 4η Ιουλίου, ο Ντόναλντ Τραμπ φιλοξένησε στον Λευκό Οίκο έκθεση για το «πνεύμα της Αμερικής». Συμμετείχε και εταιρεία κατασκευής μπαστουνιών του μπέιζμπολ, ένα από τα οποία έσπευσε να δοκιμάσει.

Φέρεται να αποκαλούσε «πλίθια» την Αγκελα Μέρκελ, την ώρα που επεδείκνυε περίεργο δέος απέναντι στον Ταγίπ Ερντογάν.

Ο θρυλικός δημοσιογράφος του «Ουότεργκεϊτ», Καρλ Μπέρνστιν, επικαλούμενος ανώτατους αξιωματούχους, περιέγραψε με μελανά χρώματα τον τρόπο που ο Τραμπ συνδιαλέγεται με διεθνείς ηγέτες. Με έκδηλο μισογυνισμό, αμφισβητεί την ευφυΐα γυναικών πολιτικών, όπως η καγκελάριος Αγκελα Μέρκελ ή η πρώην πρωθυπουργός της Βρετανίας Τερέζα Μέι, αποκαλώντας τες κατάμουτρα πλίθιες και αδύναμες. Οι προσβολές του έφτασαν σε τέτοιο σημείο ώστε η Μέρκελ περιόρισε σημαντικά τον κύκλο συμβούλων της που έχουν δικαίωμα συνακρόασης των συνδιαλέξεων, παραδεχόμενη και η ίδια πως τα τηλεφωνήματα αυτά ήταν τω όντι «προβληματικά».

Αντίθετα φαίνεται ότι επιδεικνύει ένα περίεργο δέος απέναντι σε αυταρχικούς ηγέτες, όπως ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν ή ο Ρώσος ομόλογός του Βλαντιμίρ Πούτιν. Ειδικά ο πρώτος εμφανίζεται να έχει άμεση πρόσβαση στον Τραμπ, να μιλάει μαζί του ώς και δύο φορές την εβδομάδα και να τον εντοπίζει στο τηλέφωνο ακόμη και όταν ο Αμερικανός πρόεδρος παίζει γκολφ. Παράλληλα, ο Τούρκος πρόεδρος φέρεται να υπαγόρευσε σχεδόν στον Αμερικανό συνάδελφό του την απόσυρση των αμερικανικών δυνάμεων από τη Συρία.

Εκτιμήσεις

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των Αμερικανών αξιωματούχων, που αποτέλεσαν τις πηγές για το συναρπαστικό ρεπορτάζ του Μπέρνστιν, η εμμονή του Τραμπ με τον Πούτιν ή τον Ερντογάν δεν πηγάζει από την προσωπικότητά τους καθεαυτή αλλά με ό,τι εκείνοι εκπροσωπούν. Το ίδιο συνέβαινε και με τον Σαουδάραβα πρίγκιπα Μοχάμεντ Μπιν Σαλμάν ή τον Ισραηλινό πρωθυπουργό Μπένταζαμιν Νετανιάχου. Ο Τραμπ παρουσιάζεται ευάλωτος στις κολακείες τους και υποκύπτει συστηματικά στα αιτήματά τους. Το ερώτημα είναι γιατί οι πηγές του Αμερικανού δημοσιογράφου αποφάσισαν να αποκαλύψουν τώρα, λίγους μήνες πριν από την επόμενη αναμέτρηση, πόσο επικίνδυνος και χειραγωγήσιμος είναι ο Τραμπ – και δη από ηγέτες αντιπάλων χωρών. Είναι αυτή μια ένδειξη ότι το κατεστημένο της Ουάσιγκτον και τα στελέχη του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος αποφάσισαν, έστω καθυστερημένα, να αποστασιοποιηθούν από εκείνον ή ακόμη και να τον εγκαταλείψουν, για να διασωθούν;

«Αν οι συγκεκριμένοι αξιωματούχοι είχαν μιλήσει νωρίτερα, ίσως να μη βρισκόμασταν σήμερα σε αυτήν την κατάσταση», σχολίασε ο ίδιος ο Μπέρνστιν σε συνέντευξή του στο CNN. Πράγματι, πολλοί στενοί συνεργάτες του εξακολουθούν να καλύπτουν ατυχείς χειρισμούς του, όπως για παράδειγμα την αδιαφορία με την οποία αντιμετώπισε την αποκάλυψη ότι η Ρωσία είχε προσφέρει στους Ταλιμπάν χρήματα για να σκοτώσουν Αμερικανούς στρατιώτες στο Αφγανιστάν.

Οι μυστικές υπηρεσίες υποτίθεται –με βάση αμερικανικά ΜΜΕ– πως τον είχαν ενημερώσει σχετικά από τον Μάρτιο, γεγονός που εξόργισε το Κογκρέσο. Το Σώμα ζήτησε αυτήν την εβδομάδα εξηγήσεις για την αδράνεια της κυβέρνησης και τον πρόεδρο έσπευσε να θωρακίσει ο σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας, ο Ρόμπερτ Ο' Μπράιεν, ισχυριζόμενος πως η CIA αποφάσισε να μην τον ενημερώσει, επειδή οι σχετικές πληροφορίες ήταν ανεπιβεβαίωτες.

Οι αναλυτές στις ΗΠΑ ανησυχούν πως οι εχθροί της Ουάσιγκτον, γνωρίζοντας πως χαίρουν ασυλίας επί Τραμπ, θα εκμεταλλευθούν τους τελευταίους μήνες της προεδρίας του για να προωθήσουν τις επιδιώξεις τους με μηδενικό διεθνές κόστος. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που συνδέουν τα γεγονότα στο Χονγκ Κονγκ και τη θέσπιση του νέου νόμου ασφαλείας, που διασφαλίζει τον ασφυκτικότερο έλεγχο εκ μέρους του Πεκίνου μέχρι την επιθετική ρητορική και πολιτική της Αγκυρας με την εκπνοή της θητείας Τραμπ. Η ανάδειξη ενός νέου προσώπου στον Λευκό Οίκο τον προσεχή Νοέμβριο θα μπορούσε να αλλάξει δραματικά τα σχέδιά τους, καθώς και την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ.

Η χρηματοδότηση του Μπάιντεν

Αν η χρηματοδότηση είναι μια έμμεση ψήφος εμπιστοσύνης, τότε ο Δημοκρατικός υποψήφιος Τζο Μπάιντεν θα πρέπει να αισθάνεται ήδη νικητής: ξεπέρασε τον Ντόναλντ Τραμπ σε επίπεδο συγκέντρωσης χρημάτων για δεύτερη φορά φέτος, αλλάζοντας τα έως τώρα δεδομένα στην προεκλογική εκστρατεία. Ο εκπρόσωπος του Μπάιντεν είπε αυτή την εβδομάδα ότι η εθνική επιτροπή μάζεψε 141 εκατ. δολάρια τον Ιούνιο, με αποτέλεσμα το συνολικό ποσό να ξεπεράσει τα 282 εκατ. δολάρια. Τα αντίστοιχα ποσά στο κόμμα των Ρεπουμπλικανών είναι 131 εκατ. δολάρια τον Ιούνιο και 266 εκατ. δολάρια στο σύνολο. Συνολικά η καμπάνια επανεκλογής του προέδρου από κοινού με το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα έχει στη διάθεσή της περισσότερους πόρους από το αντίπαλο στρατόπεδο, αν και η ενισχυμένη χρηματοδοτική δυναμική του Μπάιντεν μαρτυρεί ότι έχει αυξημένες πλέον δυνατότητες να συγκεντρώσει πόρους σε πολλές διαφιλονικούμενες πολιτείες, που θα μπορούσαν να αποδειχθούν καίριες για τη νίκη του τον Νοέμβριο.

Η ρήξη μεταξύ Γαλλίας και Τουρκίας οδηγείται στα άκρα

Κρίση στο ΝΑΤΟ, θέμα στην Ε.Ε.

Επικίνδυνο ρήγμα στο ΝΑΤΟ και σκληρά διλήμματα στους κόλπους της Ε.Ε. προκάλεσε η απότομη επιδείνωση των ήδη τεταμένων σχέσεων ανάμεσα στο Παρίσι και στην Αγκυρα την εβδομάδα που πέρασε. Τον χορό άνοιξε ο Εμανουέλ Μακρόν, την περασμένη Δευτέρα. Στην κοινή συνέντευξη Τύπου μετά τη συνάντησή του με την Αγκελα Μέρκελ, στο Μέζεμπεργκ της Γερμανίας, ο Γάλλος πρόεδρος χρέωσε στην Τουρκία «ιστορικές και εγκληματικές ευθύνες» για τη λιβυκή κρίση, καταγγέλλοντας τη μεταφορά όπλων και μισθοφόρων προς ενίσχυση της κυβέρνησης Σαράζ, κατά παραβίαση του εμπάργκο που έχουν επιβάλει τα Ηνωμένα Εθνη.

Η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι ήταν το σοβαρό ναυτικό επεισόδιο μεταξύ πολεμικών πλοίων των δύο χωρών στα ανοικτά των λιβυκών ακτών, στις 10 Ιουνίου. Το Παρίσι κατήγγειλε ότι το τουρκικό πλοίο «Orucreis» εμπόδισε, με άκρως επιθετικές κινήσεις, τη γαλλική φρεγάτα «Courbet» να πραγματοποιήσει έλεγχο σε υπό τανζανική σημαία σκάφος, για το οποίο υπήρχαν βάσιμες υποψίες ότι μετέφερε τουρκικά όπλα στη Λιβύη.

Η υπουργός Αμυνας της Γαλλίας Φλοράνς Παρλί είχε θέσει το θέμα σε τηλεδιάσκεψη των ομολόγων της ήδη από τις 18 Ιουνίου, προσκομίζοντας φωτογραφίες και καταγραφές ηλεκτρονικών επικοινωνιών, που έδειχναν Τούρκους ναύτες με προτεταμένα όπλα εναντίον της γαλλικής φρεγάτας, την οποία είχαν «κλειδώσει» τα τουρκικά ραντάρ. Οκτώ ευρωπαϊκές χώρες-μέλη του ΝΑΤΟ στήριξαν απολύτως τη Γαλλία. Ο γενικός γραμματέας του ΝΑΤΟ Γενς Στόλτενμπεργκ συγκρότησε επιτροπή για τη διερεύνηση του θέματος, αλλά το πόρισμα που εκδόθηκε τελικά (και δεν έχει δοθεί στη δημοσιότητα) φαίνεται ότι δεν παίρνει ξεκάθαρη θέση. Δυσαρεστημένη, η Γαλλία ανακοίνωσε την περασμένη Τετάρτη ότι αποχωρεί «προσωρινά» από τη νατοϊκή επιχείρηση «Sea Guardian», στο πλαίσιο της οποίας δρούσε η γαλλική φρεγάτα.

Είναι προφανές ότι τόσο ο Στόλτενμπεργκ όσο και το μεγάλο αφεντικό του ΝΑΤΟ, οι Αμερικανοί, θα επιθυμούσαν να κλείσουν το γαλλοτουρκικό ρήγμα μια ώρα αρχύτερα. Η Τουρκία είναι χώρα-κλειδί για τα συμφέροντα και τις επιχειρήσεις της Συμμαχίας στη Μαύρη Θάλασσα και στον Καύκασο (εναντίον της Ρωσίας), στο Ιράκ, στο Ιράν και στη Συρία. Μάλιστα, την περασμένη Τρίτη ήρε το βέτο που ασκούσε, λόγω διαφωνιών για το Κουρδικό, σχετικά με την ενίσχυση της νατοϊκής παρουσίας στην Πολωνία και στις βαλτικές χώρες, ένα σχέδιο με ξεκάθαρη αντιρωσική αιχμή.

Αλλο τόσο είναι ξεκάθαρο, όμως, ότι τα συμφέροντα Γαλλίας και Τουρκίας συγκρούονται μετωπικά, όχι μόνο στη Λιβύη. Το Παρίσι πρωτοστατεί, για τους δικούς του λόγους, στην καταδίκη των τουρκικών γεωτρήσεων, κατά παραβίαση των ελληνικών και κυπριακών κυριαρχικών δικαιωμάτων, όπως και στις αντιδράσεις εναντίον των τουρκικών εισβολών εναντίον των Κούρδων στη βόρεια Συρία.

Στην ημερήσια διάταξη οι προκλήσεις της Αγκυρας σε Λιβύη, Συρία και Κύπρο.

Ηδη, με αίτημα της Γαλλίας, θα συνεδριάσουν στις 13 Ιουλίου οι υπουργοί Εξωτερικών της Ε.Ε. με μοναδικό θέμα το «τουρκικό πρόβλημα», ενώ ο επικεφαλής της γαλλικής διπλωματίας Ζαν-Ιβ Λε Ντριάν άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο επιβολής κυρώσεων. Οι επόμενες εβδομάδες διαγράφονται κρίσιμες για το μέλλον των σχέσεων Ε.Ε. - Τουρκίας, όπως και την «εγκεφαλικά νεκρή», κατά τον Εμανουέλ Μακρόν, Βορειοατλαντική Συμμαχία.

REUTERS, A.P.

A.P. / HAVEN DALEY

Η γαλλική φρεγάτα «Courbet», την οποία το Παρίσι απέσυρε «προσωρινά» από τη νατοϊκή επιχείρηση «Sea Guardian».

Λειτουργεί ξανά η ρωσική πρεσβεία στη Λιβύη

Ο Ρώσος υπουργός Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ.

Συνεχίζονται οι διπλωματικοί ελιγμοί των χωρών που έχουν εμπλακεί στον λιβυκό εμφύλιο, καθώς κάθε πλευρά προσπαθεί να ενισχύσει τη θέση της, ενώ εντείνονται οι πιέσεις για την έναρξη διαλόγου μεταξύ των αντιμαχόμενων για την εξεύρεση πολιτικής λύσης. Ο Ρώσος υπουργός Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ ανακοίνωσε, παρουσία του προέδρου του Κοινοβουλίου Ακίλα Σάλεχ, ο οποίος υποστηρίζει την κυβέρνηση της ανατολικής Λιβύης του Χαλίφα Χαφτάρ, ότι η Μόσχα θα λειτουργήσει και πάλι την πρεσβεία της στη Λιβύη, για πρώτη φορά μετά το 2013.

Τη θέση υπέρ της έναρξης πολιτικού διαλόγου στη χώρα επανέλαβε ο Σεργκέι Λαβρόφ, παρουσία του Ακίλα Σάλεχ.

Προσωρινά ο επικεφαλής της ρωσικής πρεσβείας θα εκπροσωπεί τα συμφέροντα της Ρωσίας «σε ολόκληρη τη λιβυκή επικράτεια» από την Τυνησία, είπε ο Λαβρόφ. Παράλληλα επανέλαβε ότι επιθυμία της Ρωσίας είναι η ύπαρξη εκεχειρίας και η έναρξη πολιτικού διαλόγου με την αναγνωρισμένη από τον ΟΗΕ κυβέρνηση εθνικής ενότητας με έδρα την Τρίπολη.

Ο Ρώσος ΥΠΕΞ πρόσθεσε ότι η πρόταση του Αιγύπτιου προέδρου για την επίτευξη εκεχειρίας μπορεί να συνδυαστεί με τις αποφάσεις που είχαν ληφθεί στα τέλη του 2019 στη διεθνή συνδιάσκεψη του Βερολίνου.

Ο Τούρκος υπουργός Αμυνας Χουλουσί Ακάρ βρέθηκε χθες στην Τρίπολη, συνοδευόμενος από τον αρχηγό των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων, ώστε να επιθεωρήσει τις δραστηριότητες που εκτελούνται στο πλαίσιο του μνημονίου συνεργασίας που είχε υπογράψει η Τουρκία με την κυβέρνηση της Τρίπολης τον Νοέμβριο του 2019, όπως αναφέρει το τουρκικό πρακτορείο ειδήσεων Anadolu.

Τους τελευταίους μήνες οι δυνάμεις που πρόσκεινται στην κυβέρνηση του πρωθυπουργού Φαγιέζ Αλ Σάρατζ κατάφεραν, χάρη στη σημαντική στρατιωτική ενίσχυση που έλαβαν από την Τουρκία κατά παράβαση του εμπάργκο όπλων που έχει κηρύξει ο ΟΗΕ στη Λιβύη, να αναγκάσουν σε οπισθοχώρηση τις δυνάμεις του Χαφτάρ που πολιορκούσαν τη λιβυκή πρωτεύουσα από τον Απρίλιο του 2019.

Τώρα η Αγκυρα εποφθαλμιά μεγάλες συμφωνίες στους τομείς της ενέργειας και στην ανοικοδόμηση της χώρας, ενώ ελπίζει ότι το διμερές εμπόριο θα ανέλθει στα 10 δισ. δολάρια τον χρόνο.

STOIXIMAN

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΙΟΥΛΙΟΥ 2020

STOIXIMAN

Με στόχο είσοδο στους ομίλους

Η τετράδα των «Ευρωπαίων» έχει ήδη ξεκινήσει την προετοιμασία με όνειρα και φιλοδοξίες

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Στην Ομόνοια περιμένουν τις εξελίξεις που αφορούν στα προκριματικά του Champions League για να μάθουν αν θα ξεκινήσουν την προσπάθεια τους από το δεύτερο γύρο. Η κλήρωση του πρώτου γύρου του Champions League θα γίνει στις 9 Αυγούστου.

Λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού, το φετινό καλοκαίρι είναι πολύ διαφορετικό απ' όλα τα υπόλοιπα. Μπορεί οι μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις όπως το Euro και οι Ολυμπιακοί Αγώνες να μεταφέρθηκαν για το 2021 αυτό όμως δεν σημαίνει ότι θα έχουμε ραστώνη. Κάθε άλλο. Η δράση συνεχίζεται αδιαλείπτως με τα ποδοσφαιρικά πρωταθλήματα που επανεκκκίνησαν και θα συνεχιστούν για καιρό, μέχρι τον τελικό του Champions League που θα διεξαχθεί στις 23 Αυγούστου. Με εξαίρεση λίγα πρωταθλήματα όπως το δικό μας, που αποφάσισαν διακοπή, τα υπόλοιπα συνεχίζονται από εκεί που σταμάτησαν. Το σίγουρο είναι ότι δεν θα βαρεθούμε να βλέπουμε ποδόσφαιρο αυτό το καλοκαίρι έστω και χωρίς την παρουσία του κόσμου στις κερκίδες, τουλάχιστον για ακόμα ένα μήνα. Στις επόμενες εβδομάδες θα κριθούν οι τίτλοι στα μεγάλα πρωταθλήματα, οι θέσεις που δίνουν εισιτήριο συμμετοχής στις δύο μεγάλες διασυλλογικές διοργανώσεις της UEFA, ενώ περιμένουμε να δούμε ποιες ομάδες θα κατακτήσουν το Champions League και το Europa League, στο «Final-8» με αγώνες νοκ – άουτ.

Οι τέσσερεις ομάδες που θα εκπροσωπήσουν το Κυπριακό ποδόσφαιρο στις Ευρωπαϊκές διοργανώσεις (η Ομόνοια στο Champions League και η Ανόρθωση, ο ΑΠΟΕΛ και ο Απόλλωνας στο Europa League), έχουν ήδη ξεκινήσει την προετοιμασία τους με στόχο να είναι πανέτοιμες όταν θα αρχίσουν οι υποχρεώσεις τους.

Ομόνοια Champions League

Στην Ομόνοια περιμένουν τις εξελίξεις που αφορούν στα προκριματικά του Champions League για να μάθουν αν θα ξεκινήσουν την προσπάθεια τους από το δεύτερο γύρο. Αυτό θα έχει διπλό όφελος. Οι «πράσινοι» θα αρχίσουν μια βδομάδα αργότερα και πέραν της συμμετοχής στο δεύτερο γύρο του Champions League θα έχουν εξασφαλισμένη συμμετοχή στον Γ' προκριματικό του Europa. «Κλειδώνει» δηλαδή ευρωπαϊκός αγώνας Σεπτέμβριο μήνα και μάλιστα θα είναι στους «δυνατούς» της κλήρωσης. Για να περάσει η Ομόνοια απευθείας στο Β' προκριματικό γύρο του Champions League, πρέπει και οι οκτώ ομάδες που θα παίξουν final - 8 να έχουν ήδη θέση στους ομίλους της επόμενης διοργάνωσης. Έτσι, αφού το τρόπαιο της κορυφαίας διασυλλογικής διοργάνωσης θα πάει σε ομάδα που έχει εξασφαλισμένη τη θέση από το πρωτάθλημά της, τότε ο Άγιαξ (πρωταθλητής 11ης θέσης) πάει ομίλους και οι πρωταθλήτριες 18ης (Ομόνοιας) και 19ης (Ερυθρός Αστέρας) πάνε στο δεύτερο γύρο.

Το Σαββατοκύριακο που μας πέρασε υπήρξαν εξελίξεις και όλες ήταν θετικές. Ξεκαθάρισε οριστικά το κεφάλαιο Λειψίας, αφού πήρε την τρίτη θέση και εξασφάλισε θέση στο επόμενο Champions League. Ισχύει το ίδιο και για την Παρί, όπως και για Μπαρσελόνα, Ρεάλ, Μαν. Σίτι και Μπάγερν. Στην Ιταλία, η Αταλάντα άνοιξε στους «9» τη διαφορά από τη Ρόμα και αυτό είναι και το ζητούμενο: να μείνει τετράδα. Στην Ισπανία η Ατλέτικο είναι τουλάχιστον στο +6 από την πέμπτη θέση και επίσης τη θέλει η Ομόνοια τετράδα. Όπως βλέπετε στα πρωταθλήματα οι εξελίξεις είναι πολύ καλές για την εκπρόσωπό μας. Αυτό που απομένει είναι να αποκλείσουν η Μπαρτσελόνα τη Νάπολι (1-1 στον πρώτο αγώνα) και η Γιουβέντους να ανατρέψει την ήττα με 1-0 από τη Λιόν στον πρώτο αγώνα.

Το Μπάγερν-Τσέλσι ήταν 3-0 στο πρώτο και λογικά οι Βαυαροί θα περάσουν εύκολα, ενώ δεν έχει θέμα με το Μαν. Σίτι-Ρεάλ Μ. Η φάση των «16» θα διεξαχθεί στις 7 και 8 Αυγούστου. Η κλήρωση του πρώτου γύρου της νέας σεζόν 2020 - 2021 θα γίνει την επόμενη μέρα, στις 9 Αυγούστου.

Το πρόγραμμα

Ο πρώτος προκριματικός γύρος του Champions League θα διεξαχθεί στις 18/19 Αυγούστου, στις 25/26 Αυγούστου ο δεύτερος προκριματικός, στις 15/16 Σεπτεμβρίου ο τρίτος προκριματικός, ενώ τα playoffs θα πραγματοποιηθούν στις 22/23 Σεπτεμβρίου και στις 29/30 Σεπτεμβρίου.

Στο Europa League

ΑΠΟΕΛ και Απόλλωνας θα ξεκινήσουν το ευρωπαϊκό τους ταξίδι από τον Α' προκριματικό γύρο του Europa League (27 Αυγούστου), στοχεύοντας αμφότεροι την είσοδό τους στους ομίλους. Η Ανόρθωση θα αρχίσει την προσπάθειά της τον Σεπτέμβριο (17), από τον Β' προκριματικό γύρο με στόχο επίσης την συμμετοχή της στην φάση των ομίλων. Για να πετύχουν κάτι τέτοιο οι ομάδες μας θα πρέπει να περάσουν από τέσσερις ομάδες, δίνοντας μονούς αγώνες σε κάθε γύρο. Οι «γαλαζοκίτρινοι» της Λευκωσίας θα είναι ισχυροί σε όλους τους προκριματικούς γύρους όπως και στα πλέι οφ της διοργάνωσης, εφόσον φτάσουν μέχρι εκεί. Όσο για τον Απόλλωνα, οι «κυανόλευκοι» θα είναι σίγουρα στους ισχυρούς στον 1ο και στον 2ο προκριματικό όπως πιθανότατα και στον τρίτο, ωστόσο στα πλέι οφ αναμένεται να τοποθετηθούν στους «αδύνατους». Η Ανόρθωση θα είναι στους «αδύνατους» της κλήρωσης. Οι αγώνες του πρώτου προκριματικού γύρου του Γιουρόπα Λιγκ θα γίνουν στις 20 Αυγούστου. Σε αυτό τον γύρο θα συμμετάσχουν 94 ομάδες, οι οποίες θα τοποθετηθούν σε δυο γκρουπ (δυνατοί και αδύνατοι) ανάλογα με τη βαθμολογία που έχουν. Θα γίνει επίσης προκλήρωση, με τις 94 ομάδες να χωρίζονται σε εφτά γκρουπ των 10 ομάδων (5 δυνατές και 5 αδύνατες) και δυο γκρουπ των δώδεκα ομάδων (έξι δυνατές και έξι αδύνατες).

Τρεις κυπριακές ομάδες διεκδικούν την είσοδο στους ομίλους του Europa League. Από του χρόνου θα έχει ελπίδες μόνο η πρωταθλήτρια.

Οι προκριματικοί γύροι

Ο πρώτος προκριματικός γύρος του Europa League, θα πραγματοποιηθεί στις 27 Αυγούστου, ο δεύτερος στις 17 Σεπτεμβρίου, ο τρίτος στις 24 Σεπτεμβρίου και τα playoffs της δεύτερης τη τάξει διασυλλογικής διοργάνωσης θα γίνουν την 1η Οκτωβρίου.

Η φάση των ομίλων

Οι όμιλοι του Champions League θα ξεκινήσουν στις 20/21 Οκτωβρίου, ενώ του Europa League στις 22 του ίδιου μήνα. Οι αγώνες στη φάση των ομίλων θα ολοκληρωθούν στις 9 Δεκεμβρίου για την κορυφαία διασυλλογική ευρωπαϊκή διοργάνωση και μία ημέρα αργότερα για την δεύτερη τη τάξει. Παιχνίδια θα παίζονται σχεδόν κάθε εβδομάδα και θα υπάρξει ένα κενό ανάμεσα στις 4 και στις 24 Νοεμβρίου για το Champions League και μεταξύ 5 και 26 Νοεμβρίου για το Europa League. Δεν υπάρχει καμία αλλαγή στις ημερομηνίες των επόμενων γύρων. Οι κληρώσεις της φάσης των ομίλων για το Champions League και το Europa League της επόμενης περιόδου θα γίνουν στο Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος στην Αθήνα, στις 1 και 2 Οκτωβρίου αντίστοιχα.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Τηλεοπτικά – συμφωνία

Εξακολουθεί το σκηνικό να παραμένει θετικό ως προς τις πιθανότητες επίτευξης συμφωνίας μεταξύ Cytavision, Cablenet και Primetel. Πιο πιθανή τελική κατάληξη η συμφωνία να αφορά σε όλο το περιεχόμενο (κυπριακό – ξένα πρωταθλήματα) με δυνατότητα, ωστόσο, για τον συνδρομητή να επιλέξει μόνο... Cyprus league. Σημαντικό μέρος της συμφωνίας, το κόστος, αναλόγως της επιλογής για κάθε συνδρομητή. Με βάση τις πληροφορίες, το συνολικό κόστος για το περιεχόμενο του κυπριακού πρωταθλήματος, δεν θα ξεπερνά το κόστος του μέσου όρου της συνολικής τιμής δύο εισιτηρίων, σ' ένα κυπριακό γήπεδο...

* * * * *

Κλήρωση - προβλέψεις

Την ερχόμενη Τρίτη θα πραγματοποιηθεί η κλήρωση του νέου πρωταθλήματος. Ουσιαστικά, από το μεσημέρι της Τρίτης, θα έχουμε, πλέον, ενώπιόν μας τις προβλέψεις των ειδικών - προπονητών της κερκίδας, με συγκεκριμένα στοιχεία. Με βάση δηλαδή τη σειρά διεξαγωγής κάποιων αγώνων, το πώς διαμορφώνεται για κάποιες ομάδες το πρόγραμμα, είτε των πρώτων είτε των τελευταίων αγωνιστικών, θα προκύψουν και οι ανάλογες εκτιμήσεις για φαβορί και αουτσάιντερ. Και θα αρχίσουν παράλληλα οι πρώτοι υπολογισμοί, ως προς το ποιοι προλαβαίνουν και ποιοι όχι την παρέλαση της 1ης Οκτωβρίου, την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου, ποιοι θα φάνε ή δεν θα φάνε μελομακάρονα ή Christmas cake, φλαούνα ή αρνί το Πάσχα. Ό,τι δηλαδή προκύπτει κάθε χρόνο τέτοια εποχή...

* * * * *

Σε αναμμένα κάρβουνα

Όλο αυτό το μπλέξιμο με τον ιό έχει προκαλεσει πολλά προβλήματα ήδη στην προετοιμασία των ομάδων με τις πτήσεις, τις αφίξεις και τους αυτοπεριορισμούς αλλά κάποια στιγμή λες πως αυτό θα τελειώσει. Εκεί που τα πράγματα είναι ζόρικα, είναι στο κομμάτι του κόσμου που περιμένουν όλοι την ανακοίνωση για ένα ποσοστό που θα μπορεί να πηγαίνει στα γήπεδα. Τα επιτελεία των ομάδων ετοιμάζουν καμπάνιες, σλόγκαν, πλάνο προώθησης σε ΜΜΕ και ΜΚΔ αλλά χωρίς μια ανακοίνωση, ένα πρωτόκολλο που να το επιτρέπει δουλειά δε γίνεται. Μόνο στον Απόλλωνα έβγαλαν μια ειδική κάρτα που είναι υπεράνω... κορωνοϊού αλλά πώς να κινηθεί μες την αβεβαιότητα; Το ποδόσφαιρο, οι γάμοι και τα σινεμά μένουν τελευταίοι στη λίστα εξυπηρέτησης για τη χαλάρωση των μέτρων. Ελπίζουμε να αλλάξουν τα πράγματα σύντομα γιατί κι αυτά είναι βιομηχανίες από τις οποίες ζει κόσμος και καλό είναι να το θυμόμαστε.

* * * * *

Οι τολμηροί

Σε διαδικασία ξεψαχνίσματος της κατάστασης για μετάβαση στο εξωτερικό είναι οι ομάδες που επέλεξαν να κάνουν το τολμηρό φέτος βήμα να εγκαταλείψουν το νησί. Από το «Μένουμε Αρχάγγελο» του ΑΠΟΕΛ μέχρι το «Visit Latvia» της Πάφου έχει σίγουρα μεγάλη απόσταση. Στην Πάφο βέβαια πάνε στο αδελφάκι τους στη Ρίγα να μείνουν και οι ίδιοι μπαμπάδες οι ίδιοι τατάδες. Για Ομόνοια (Σλοβενία) και Νέα Σαλαμίνα (Βουλγαρία) τα δεδομένα δεν είναι ίδια και ελέγχουν συνεχώς τα δεδομένα ώστε να είναι σίγουροι για την επιλογή. Οι Σλοβένοι τα πάνε καλά, οι Βούλγαροι έτσι κι έτσι.

* * * * *

Ουζόχο - δηλώσεις...

Περίοδος μεταγραφών γαρνιρισμένη με ολίγον επιδημία, η αθλητική δημοσιογραφία περνάει όπως όλοι μας δύσκολες μέρες. Υπήρχε που δεν υπήρχε κανένας κανόνας ή δεοντολογία στο χώρο, πλέον διαβάζουμε ως πρώτη είδηση, δηλώσεις του Ουζόχο που έγιναν δύο μήνες νωρίτερα. Τις διαβάζει και ο κόσμος και βγάζει τα συμπεράσματά του... κάπως ετεροχρονισμένα.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Περιμένοντας το κείμενο...

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Πως οδύρεται ενώπιον του γιατρού, ο απελπισμένος να εξασφαλίσει τη συνταγογράφηση για τα χάπια του, κάπως έτσι, όχι οι οπαδοί, αλλά οι ομάδες μας περιμένουν την ιατρική ομάδα της ΚΟΠ να τους παραδώσει το πρωτόκολλο που θα διέπει την σχέση των οπαδών με το γήπεδο. Πόσος κόσμος θα είναι στην κερκίδα, σε ποια διάταξη θα κάθεται, πως θα γίνεται ο έλεγχος στις εισόδους, πως θα διατίθεται τα εισιτήρια, θα δουλέψουν ή όχι τα τουρνικέ, δικαιούται ή όχι κόσμος να παρακολουθήσει τα φιλικά ματς του καλοκαιρού... ένα σωρό ερωτήματα παραμένουν αναπάντητα και δικαίως οι ομάδες κάθονται σε αναμμένα κάρβουνα. Κατά κάποιο τρόπο νιώθουν ακρωτηριασμένοι, αφού δεν τους παρέχεται καμία δυνατότητα να συσφίξουν τις σχέσεις τους με τους οπαδούς- πελάτες ή αν θες να προμοτάρουν το προϊόν τους μήπως και προσελκύσουν κόσμο στην έδρα τους. Τόσους μήνες περιμένουν και δυστυχώς η ΚΟΠ και η ιατρική της ομάδα δεν είναι ακόμη έτοιμη. Περιμένουν λέει να συνταχθεί το κείμενο ακολούθως να υποβληθεί στις αρμόδιες αρχές του κράτους και τελικώς να παραδοθεί στις ομάδες για να κάνουν τα κουμάντα τους. Αργοπόρησαν ή όχι, άμα εξαιρέσεις τον Μάρτη που μας χτύπησε την πόρτα ο ιός, είχαν ενώπιον τους Απρίλη, Μάη και Ιούνη... Όπως και αν έχει. Λίαν συντόμως, το «κείμενο» βασισμένο στους κανόνες των επιδημιολόγων θα βρίσκεται ενώπιον των ομάδων προκειμένου να πάρουν τις αποφάσεις τους. Ένα κείμενο γραμμένο και ελεγχόμενο ξανά και ξανά από τους επιστήμονες, γεμάτο από κανόνες και λεπτομέρειες που θα διαφοροποιήσει πλήρως τις ζωές των οπαδών και του ποδοσφαίρου γενικότερα. Όπου ο καθένας θα τηρεί αυστηρά τους κανόνες, έχοντας ως γνώμονα και την αίσθηση προσωπικής ευθύνης. Και η πραγματικότητα που θα περιγράφει θα είναι παντελώς άγνωστη για όλους. Για τις ομάδες, τους παράγοντες, τον κόσμο, τα γήπεδα, το ποδόσφαιρο... τις ζωές μας γενικότερα.

Σημαίες, φανέλες και συμβόλαια...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Πριν την περίπτωση Φώτη Παπουλή, προηγήθηκαν πολλές άλλες ανάλογες μετακινήσεις ποδοσφαιριστών, το πιο πιθανό είναι να ακολουθήσουν και άλλες. Πριν κάποιοι από τους φίλους του Απόλλωνα εκφραστούν με έντονο τρόπο, για την επιλογή και απόφαση του Φώτη Παπουλή, πολλοί άλλοι... αφορισμοί προηγήθηκαν, πολλοί άλλοι ποδοσφαιριστές, διαφόρων ομάδων, από αγαπημένα παιδιά της εξέδρας, σε μια νύχτα μόνο μετατράπηκαν σε ανεπιθύμητους! Λογικά γνωρίζει και αναμένει ο Φώτης Παπουλής, ποιας... υποδοχής θα τύχει, ως αντίπαλος πλέον, της πρώην του ομάδας έχοντας ζήσει ανάλογες περιπτώσεις άλλων ποδοσφαιριστών, στα τόσα χρόνια που παίζει ποδόσφαιρο.

Φυσιολογικά αναπτύσσεται ιδιαίτερη σχέση και σύνδεση ενός ποδοσφαιριστή με μια ομάδα και πιο συγκεκριμένα με τον κόσμο της, πολύ περισσότερο όταν μιλάμε για σχέση κάποιων χρόνων και ηγετική φυσιογνωμία ενός ποδοσφαιριστή. Για όλα υπάρχει όμως όριο και όλα περιστρέφονται ή και σταματούν στο θέμα επαγγελματισμός. Υπάρχουν ακόμη παίκτες – σημαίες στις ομάδες μας; Υπήρχαν σίγουρα σε άλλες δεκαετίες, όταν μοναδικό κίνητρο για ένα ποδοσφαιριστή ήταν η αγάπη του για την ομάδα. Όταν τιμή για ένα ποδοσφαιριστή αποτελούσε το να ξεκινήσει και να τελειώσει την καριέρα του σε μια ομάδα. Σε εποχές όπου το κίνητρο για να διακριθεί ένας ποδοσφαιριστής καμία σχέση δεν είχε με επιταγές ή εμβάσματα στον λογαριασμό του.

Τι ακριβώς εστί προσφορά ενός ποδοσφαιριστή σε μια ομάδα; Για ποια ακριβώς προσφορά μιλάμε, όταν ο ποδοσφαιριστής συμβάλλει μεν σε μεγάλες επιτυχίες, αμείβεται, ωστόσο, πλουσιοπάροχα. Πιο απλά και στην ουσία, ως επαγγελματίας ο ποδοσφαιριστής κάνει τη δουλειά του και πληρώνεται γι' αυτό, στη βάση της συμφωνίας και του συμβολαίου του. Και φυσιολογική θα πρέπει να θεωρείται η προσπάθεια ενός επαγγελματία ποδοσφαιριστή, να εξασφαλίσει ένα καλύτερο συμβόλαιο, όταν και εφόσον του το επιτρέπουν οι συνθήκες και σεβόμενος κανονισμούς ή διαδικασίες. Διαφορετικά δεν θα ήταν (σωστός) επαγγελματίας.

Ας το χωνέψουμε λοιπόν, επιτέλους, πως σ' ένα καθαρά επαγγελματικό χώρο, όπως είναι εδώ και χρόνια το κυπριακό ποδόσφαιρο, επαγγελματίες είναι και οι παίκτες - σημαία, επαγγελματίες είναι και όσοι αποτελούν γέννημα – θρέμμα μιας ομάδας. Δουλειά τους είναι να αγωνίζονται καλά, να διακρίνονται, να σκοράρουν και δικαίωμά τους είναι να αναζητούν την πιο συμφέρουσα γι' αυτούς οικονομική πρόταση, ανεξαρτήτως αν κάποτε βγήκαν στην κερκίδα ή φίλησαν το έμβλημα μιας ομάδας πανηγυρίζοντας...

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΙΟΥΛΙΟΥ 2020

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
-0,90%	2,58%	0,32%	1,90%	-1,32%	3,54%	1,52%	4,34%	0,13%

TESLA
Βάζει δύσκολα σε Ευρωπαίους κατασκευαστές αυτοκινήτων
Σελ. 9

Κακό «τάιμινγκ» για πώληση δανείων

Ενώπιον νέας πρόκλησης βρίσκονται οι τράπεζες, που θα επαναδιαπραγματευθούν τα πακέτα

Δεδομένη θεωρούν οι τράπεζες την αύξηση των κόκκινων δανείων λόγω της πανδημίας και προσπαθούν να οχυρωθούν λαμβάνοντας διάφορα μέτρα. Ωστόσο, αυτό που καίει περισσότερο είναι η πώληση των πακέτων με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Είναι κακό το «τάιμινγκ» για την πώληση των πακέτων, δήλωσε τραπεζική πηγή. Κι αυτό γιατί μετά την πανδημία τα επενδυτικά ταμεία αναμένεται ότι θα ζητήσουν επαναδιαπραγμάτευση και ενδεχομένως τα χαρτοφυλάκια να πωληθούν σε χαμηλότερη τιμή. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η δήλωση του CEO της Ελληνικής Τράπεζας, Ιωάννη Μάτση, πως πλέον δεν υπάρχει επενδυτικό ενδιαφέρον για πώληση δανείων και έχουν αλλάξει οι προτεραιότητες. Σε αντίστοιχη κατάσταση –αν και πιο προχωρημένη- πρέπει να είναι και η Τράπεζα Κύπρου. Παράλληλα, σε μία διαδικασία εξέτασης πώλησης του χαρτοφυλακίου (τιτλοποίησης) βρίσκεται και η ΚΕΔΙΠΕΣ. Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου προέβη την Παρασκευή σε μακροοικονομικές προβλέψεις για την κυπριακή οικονομία, οι οποίες θα παίξουν καθοριστικό ρόλο είτε για πώληση, είτε για χειρισμό της αύξησης των ΜΕΔ. **Σελ. 3**

Η ΕΕ επιχειρεί να μετριάσει τις απώλειες στον τουρισμό

Η βιομηχανία του τουρισμού στη Γηραιά Ηπειρο αποτιμάται στα 800 δισεκατομμύρια ευρώ, απασχολεί εκατομμύρια εργαζομένους και αυτό το καλοκαίρι προσπαθεί να επιβιώσει μετά το σαρωτικό χτύπημα της πανδημίας. Συνολικά το 10% της οικονομικής της δραστηριότητας στην ΕΕ εξαρτάται από τον τουρισμό, οπότε το να χαθεί πλήρως η θερινή περίοδος ισοδυναμεί με ένα βαρύ και απευκταίο οικονομικό αλλά και πολιτικό κόστος. **Σελ. 11**

Προσωρινό το πάγωμα της αγοράς ακινήτων

Αρχισε ήδη η ανάκαμψη

Τη θέση ότι παρά το μούδιασμα που παρουσίασαν οι πωλήσεις ακινήτων λόγω της πανδημίας, το ενδιαφέρον των αγοραστών παραμένει, διατυπώνουν επιχειρηματίες ανάπτυξης γης. Ταυτόχρονα `εκτιμούν ότι με το άνοιγμα των αεροδρομίων θα ανοίξει για καλά και η αγορά. **Σελ. 4**

Οι αδυναμίες της ΚΕΔΙΠΕΣ

Διαπιστώσεις του νέου Δ.Σ.

Αρκετές αδυναμίες έχει εντοπίσει το Δ.Σ. της ΚΕΔΙΠΕΣ. Μεταξύ αυτών, η καθυστέρηση ολοκλήρωσης της μεταφοράς των περιουσιακών στοιχείων από τη ΣΕΔΙΠΕΣ στην ΚΕΔΙΠΕΣ, το χαμηλό ενδιαφέρον συμμετοχής για το Σχέδιο ΕΣΤΙΑ και η αβεβαιότητα σε θέματα του Πλαισίου για εκποιήσεις. **Σελ. 5**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΣΤΟ ΕΔΩΛΙΟ ΤΡΕΙΣ ΧΩΡΕΣ

Δεν ενσωμάτωσαν οδηγία Ε.Ε. για το «μαύρο χρήμα»

Στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ενωσης παρέπεμψε η Κομισιόν την Αυστρία, το Βέλγιο και την Ολλανδία, υποστηρίζοντας ότι απέτυχαν να μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο την 4η οδηγία της Ε.Ε. για την καταπολέμηση του ξεπλύματος «μαύρου χρήματος». Αναμένεται επιβολή κυρώσεων. **Σελ. 10**

ΕΛΛΑΔΑ

Φρένο στις αυξήσεις των τιμών ακινήτων

Ανεκόπη η ανοδική πορεία των τιμών ακινήτων στην Ελλάδα το δεύτερο τρίμηνο, καθώς αγοραστές και πωλητές περιμένουν να ξεκαθαρίσει το τοπίο σε ό,τι αφορά τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας και την έκταση της ύφεσης. Ο ρυθμός αύξησης έπεσε από το 6% στο 4,8%. **Σελ.12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**0,92%**	**0,00%**
Γερμανία	-0,43	0,04%
Γαλλία	-0,12%	0,01%
Ιταλία	1,21%	-0,09%
Ισπανία	0,44%	-0,01%
Ιρλανδία	0,01%	-0,01%
Ελλάδα	1,16%	-0,12%
Ην. Βασίλειο	0,18%	0,03%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** *και* **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Παγκόσμια οικονομία και αγορές

Η πορεία της παγκόσμιας οικονομίας χαρακτηρίζεται από αβεβαιότητα, ενώ οι πρόσφατες προβλέψεις αποτυπώνουν ότι η ύφεση θα είναι εντονότερη από αρχικές εκτιμήσεις. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αναθεώρησε την πρόβλεψη για συρρίκνωση από 3,5% σε 5% και αναμένει βραδεία ανάκαμψη με την παγκόσμια οικονομία να φτάνει τα επίπεδα του 2019 μόνο το 2022.

Οι δυσμενείς εκτιμήσεις μεταφράζονται σε αυξημένη ανεργία και διογκωμένα δημοσιονομικά ελλείμματα, που αποδίδονται μερικώς στην πρωτόγνωρη δημοσιονομική στήριξη που παρατηρείται σε διεθνές επίπεδο για μετριασμό των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας.

Οι προβλέψεις συγκλίνουν ότι η πανδημία θα αφήσει το αποτύπωμα της και σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, λόγω χρεωκοπιών, υποχρεωτικών προσαρμογών στα νέα δεδομένα και της αναπόφευκτης διορθωτικής πορείας όταν πλέον επέλθει ομαλοποίηση.

Σε εθνικό επίπεδο, η κρίση φαίνεται να επηρεάζει σε διαφορετικό βαθμό. Ηπιότερη είναι η εικόνα σε χώρες με προηγμένα συστήματα υγείας που επέδειξαν αποφασιστικότητα και αξιοποίησαν δημοσιονομικά περιθώρια που είχαν δημιουργήσει στο παρελθόν για στήριξη της οικονομίας. Σημαντικά είναι επίσης τα δομικά χαρακτηριστικά, όπου χώρες με ανεπτυγμένο τεχνολογικό τομέα και λιγότερες εξαρτήσεις από εξωτερικούς παράγοντες βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση. Η γενική εκτίμηση είναι ότι η πανδημία θα κάνει εντονότερες τις ανισότητες, με τις ευάλωτες οικονομίες και κοινωνικά στρώματα να επηρεάζονται σε μεγαλύτερο βαθμό, εξέλιξη με σαφείς πολιτικές διαστάσεις.

Παραταύτα, οι αρνητικές εξελίξεις στην πραγματική οικονομία δεν φαίνεται, στο παρόν στάδιο τουλάχιστον, να αντικατοπτρίζονται στις αγορές μετοχών και κυβερνητικών ομολόγων. Τα πλείστα χρηματιστήρια αναπτυγμένων οικονομιών έχουν σχεδόν αναπληρώσει τις αρχικές απώλειες ενώ, από μεσοπρόθεσμη οπτική, παρουσιάζουν ανοδική τάση. Μεταξύ χωρών παρατηρούνται διαφοροποιήσεις, με τις ΗΠΑ να υπερτερούν έναντι της ΕΕ, αντικατοπτρίζοντας την καλύτερη θέση των ΗΠΑ στον τομέα της τεχνολογίας αλλά και κάποια επιφύλαξη για την ικανότητα της ΕΕ να διαχειριστεί τις διευρυμένες ανισότητες μεταξύ βορρά και νότου. Επιπρόσθετα, παρατηρείται θεαματική άνοδος των μετοχών στους τομείς υγείας και τεχνολογίας, ενώ οι αντίστοιχοι τομείς αερομεταφορών και τουρισμού έχουν πληγεί σημαντικά.

Ανάλογη είναι η εικόνα και στις αγορές κυβερνητικών ομολόγων. Παρά την αύξηση του δημόσιου χρέους, οι συνθήκες δανεισμού παραμένουν ευνοϊκές ακόμη και για ευάλωτες οικονομίες. Από μεσοπρόθεσμη οπτική, οι συνθήκες χαμηλών επιτοκίων και έντονης παρέμβασης Κεντρικών Τραπεζών, ενδεχόμενα να δημιουργήσουν στρεβλώσεις μέσω πιθανής υπερβολικής αύξησης τιμών των στοιχειών ενεργητικού.

Τα πιο πάνω αντικατοπτρίζουν τόσο την πεποίθηση της επενδυτικής κοινότητας ότι η αποφασιστική νομισματική και δημοσιονομική στήριξη των οικονομιών από τις Κεντρικές Τράπεζες και Κυβερνήσεις ήταν ενδεδειγμένη, όσο και την αντίληψη ότι τα τα επιτόκια θα παραμείνουν σε χαμηλά επίπεδα. Ενδεχόμενα να αποτυπώνουν και την εκτίμηση ότι η πανδημία θα δώσει ώθηση στην αξιοποίηση της τεχνολογίας τεχνητής νοημοσύνης και ρομποτικής, όπως φαίνεται και από τη δυσανάλογα υψηλή στάθμη του δείκτη τεχνολογίας Nasdaq σε αντίθεση με δείκτες παραδοσιακών εταιρειών.

Οι παρούσες συνθήκες στις αγορές προφανώς δεν πρέπει να προκαλούν εφησυχασμό. Οι αγορές δεν έχουν ακόμη πει την τελευταία τους λέξη, οι εστίες αβεβαιότητας ανά την υφήλιο δεν έχουν εκλείψει και η πανδημία θα δημιουργήσει κερδισμένους και χαμένους. Κερδισμένες θα είναι οι χώρες και επιχειρήσεις που θα προβούν έγκαιρα σε οικονομικά διορθωτικές κινήσεις και σε στρατηγικές επενδύσεις στον τομέα της τεχνολογίας.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών.
Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθύνων σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

pwc
Εξειδίκευση, Λύσεις, Αξία
www.pwc.com.cy

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΑΚΟΥ***

Νέος κόσμος, νέες δεξιότητες

«**Δυσκολεύομαι** να βρω τα σωστά άτομα με τις σωστές δεξιότητες». Αυτή είναι η κοινή ομολογία της μεγάλης πλειονότητας διευθυντικών στελεχών. Οι εύκολες απαντήσεις πριν από την τωρινή κρίση ήταν το brain drain, η ποιότητα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, καθώς και το ότι απλώς οι επιχειρήσεις δεν ήταν διατεθειμένες να πληρώσουν αρκετά. Ολα βέβαια είναι αποτελέσματα μια βαθύτερης αιτίας, και εκεί πρέπει να εστιάσουμε την προσοχή μας.

Η έλευση της ψηφιοποίησης, η ταχύτητα, το εύρος και το μέγεθος των αλλαγών που συντελούνται αλλάζουν τον χαρακτήρα των επαγγελμάτων παγκοσμίως. Η πανδημία μάς ώθησε να αντιμετωπίσουμε πιο γρήγορα αυτή τη νέα πραγματικότητα. Πρόσφατη μελέτη του ΣΕΒ καταγράφει αυτό που όλοι λίγο-πολύ ξέρουμε. Οι περισσότεροι εργαζόμενοι στην Ελλάδα απασχολούνται σε επαγγέλματα όπου η χρήση νέων τεχνολογιών είναι ιδιαιτέρως χαμηλή. Και όταν το 99,7% της οικονομίας μας είναι μικρές επιχειρήσεις που δυστυχώς αδυνατούν να επενδύσουν σε νέες δεξιότητες, γεμίζουμε με ερωτήματα για την ανάπτυξη που θα μπορέσει να μειώσει τις ανισότητες.

Εχουμε βέβαια εκπαιδευτεί σε κρίσεις, και σε επίπεδο επιχειρήσεων δεν θα πρέπει να έχουμε αυταπάτες ότι μπορούμε να αναμένουμε σαν μάννα εξ ουρανού να μας δοθούν λύσεις. Η διάγνωση του προβλήματος έχει ήδη γίνει, αλλά πιθανόν ένα μεγάλο κομμάτι του επιχειρηματικού κόσμου να προβεί σε μια εσφαλμένη και κοντόφθαλμη θεραπεία. Το πρόβλημα δεν είναι πώς να χρησιμοποιήσουμε το Zoom για τηλεδιάσκεψη. Η τεχνολογία αλλάζει συνεχώς και ό,τι μάθει κανείς σήμερα χάνει τη σχετική χρησιμότητά του γρήγορα.

Πρέπει λοιπόν να συνειδητοποιήσουμε ότι ψηφιακές δεξιότητες δεν είναι μόνο τεχνολογικές. Η κατανόηση των νέων τεχνολογιών θα πρέπει να συνδυαστεί με την ικανότητα να αποδομεί κανείς πολύπλοκα προβλήματα και ταυτόχρονα να συνθέτει δημιουργικές λύσεις. Και σε ένα περιβάλλον συνεχούς αβεβαιότητας, η ενσυναίσθηση συνδυασμένη με την αποφασιστικότητα για λήψη αποφάσεων αναδεικνύονται σε κρίσιμες ικανότητες. Αυτές είναι οι πραγματικές νέες δεξιότητες που χρειάζονται για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων και για την επιτυχία σε ένα διεθνές περιβάλλον ανταγωνισμού.

Αυτές δεν είναι έμφυτες ικανότητες, όμως, ο καθένας μας μπορεί να τις αποκτήσει. Για αυτό τον λόγο χρειάζεται μια στρατηγική που επενδύει στην αναβάθμιση και ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων. Η αρχή πρέπει να γίνει από τις μεγάλες επιχειρήσεις που έχουν την οικονομική ευχέρεια να επενδύσουν στο ανθρώπινο δυναμικό τους. Οι μικρές θα χρειαστεί να αναπτύξουν συνέργειες για τη δημιουργία οικοσυστημάτων που ενθαρρύνει όχι μόνο τη χρηματοδότηση αλλά και την από κοινού εκπαίδευση και ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων.

Το κόστος εκπαίδευσης θα είναι εκ πρώτης όψεως σημαντικό, δεδομένου του χρόνου που απαιτείται να απέχει ο εργαζόμενος από τα καθήκοντα του για την παρακολούθηση σεμιναρίων. Προτεραιότητα χρειάζεται να δοθεί σε εκείνους που διαθέτουν περιέργεια πνεύματος και είναι θιασώτες των αλλαγών. Οσο πιο σαφής και στοχευμένος είναι ο σχεδιασμός, τόσο μεγαλύτερη θα είναι και η απόδοση της επένδυσης. Βάσει μελετών, το κόστος της επένδυσης για την αναβάθμιση δεξιοτήτων είναι κατά πολύ μικρότερο του κόστους της διαδικασίας απόλυσης λόγω έλλειψης προσόντων και της αντίστοιχης πρόσληψης. Βέβαια, υπάρχει πάντα ο κίνδυνος της αντίστασης στην αλλαγή και για τις επιχειρήσεις και για τους εργαζομένους. Ιδιαιτέρως σε οικογενειακές επιχειρήσεις, εμπόδιο στην εξέλιξη αυτή μπορεί να αποτελέσει ο συντηρητικός χαρακτήρας της εταιρικής κουλτούρας, ενώ σε μεγαλύτερους οργανισμούς η αποφυγή ανάληψης ευθύνης λόγω μη ξεκάθαρων στρατηγικών στόχων. Η αδράνεια, ωστόσο, πολύ πιθανόν να αποδειχθεί καταστροφική.

Δεδομένου όμως ότι η Ελλάδα δεν είναι πλέον «αποκομμένη και βυθισμένη» στη δική της δεκαετή κρίση, δεν υπάρχει πια χώρος για ένα συνονθύλευμα συντηρητισμού και νεολουδιτισμού. Κανένας μας δεν μπορεί να προστατέψει πεπερασμένα πλέον επαγγέλματα που αναδείχθηκαν στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα. Αυτός ο νέος κόσμος χρειάζεται νέες δεξιότητες.

* Ο κ. Κωνσταντίνος Τάκος είναι Director, επικεφαλής του τμήματος People & Change Consulting της PwC Ελλάδας.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Αιφνιδιαστική στροφή επιχειρεί η κυβέρνηση αλλάζοντας στάση και συζητώντας την κάθοδο βρετανών τουριστών το φετινό καλοκαίρι, ενισχύοντας την πεποίθηση ότι οι χαμηλοί στόχοι που δηλώθηκαν δύσκολα θα επιτευχθούν

Σε αναζήτηση συμβιβασμού

Συμβιβασμό ετοιμάζει ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προκειμένου να γεφυρωθεί το χάσμα που χωρίζει τους Ευρωπαίους ηγέτες σε σχέση με το ταμείο ανάκαμψης. Ο Σαρλ Μισέλ, σύμφωνα με πληροφορίες που δεν επιβεβαιώνονται, θα προτείνει να δοθεί το 70% του ποσού σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό και το υπόλοιπο 30% να δεσμευτεί από τον προϋπολογισμό του 2023. Με αυτόν τον τρόπο μέρος των καταβολών θα μπορούν να συνδεθούν με τα επίπεδα ύφεσης κάθε χώρας. Το μόνο σίγουρο είναι ότι, προκειμένου να διασφαλιστεί η συναίνεση, θα γίνουν τα μέτρα λιγότερο άμεσα από ότι είχε σχεδιαστεί μειώνοντας έτσι την αποτελεσματικότητα του «υπερόπλου», όπως χαρακτηρίστηκε. Επίσης, δεν είναι ξεκάθαρο ποιος συμβιβασμός θα επιδιωχθεί σε σχέση με τη μορφή των κονδυλίων του ταμείου ανάκαμψης, τα οποία σήμερα ανέρχονται στα €750 δισ. και διακρίνονται σε δάνεια ύψους €250 δισ. και επιδοτήσεις ύψους €500 δισ. Υπενθυμίζεται ότι,ένας σκληρός πυρήνας χωρών της βόρειας Ευρώπης αντιστέκεται στους αρχικούς σχεδιασμούς και προτείνει να παραχωρηθεί στα κράτη μέλη, υπό την μορφή δάνειων, η μεγάλη πλειοψηφία των κονδυλίων.

Υψιστη προτεραιότητα

Την ευρωπαϊκή αλληλεγγύη πρόταξε η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μιλώντας για το ταμείο ανάκαμψης και σημειώνοντας ότι η έγκρισή του, στην αρχική του μορφή, αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα. Η γρήγορη και επιτυχής κατάληξη, σημείωσε, θα απαιτήσει ισχυρή ηγεσία από όλα τα κράτη μέλη. Οι όποιες εξελίξεις στο θέμα δεν θα πρέπει πάντως να αναμένονται πριν την 8η Ιουλίου, όταν οι επικεφαλής των θεσμικών οργάνων της Ένωσης θα συναντηθούν για να συζητήσουν το θέμα.

Ισχυρή προτίμηση

Έρευνα που διενεργήθηκε στη Γερμανία κατέδειξε ότι δύο στου τρεις εργαζόμενους έχει προτίμηση στην εξ αποστάσεως εργασία. Στα θετικά καταγράφηκε η μείωση του άγχους που προκαλούν θορυβώδεις συνάδελφοι αλλά και η μετακίνηση από το σπίτι στο χώρο εργασίας. Περίπου 60% των ερωτηθέντων σημείωσε ότι είναι πιο παραγωγικοί όταν εργάζονται από το σπίτι. Στα αρνητικά σημειώθηκε η απουσία εξοπλισμού και η ανάγκη αναπροσαρμογής της κατοικίας για να είναι εφικτή η εργασία. Η εργασία από το σπίτι έχει και έμμεσα οφέλη, κυρίως περιβαλλοντικά, όπως είναι το μικρότερο αποτύπωμα του διοξειδίου του άνθρακα ως αποτέλεσμα λιγότερων μετακινήσεων αλλά και περισσότερος ελεύθερος χρόνος που βελτιώνει την ποιότητα ζωής. Αυτό που απομένει να επιλυθεί προκειμένου να ξεπεραστούν και τα τελευταία προβλήματα προκειμένου να καθιερωθεί η εργασία από το σπίτι, είναι να κερδηθεί η εμπιστοσύνη στη σχέση εργοδότη-εργαζομένου.

Τουριστικές απώλειες

Ζημίες 1,2 τρισ. δολάρια υπολογίζεται ότι θα καταγραφούν το 2020, ως αποτέλεσμα της μείωσης στην τουριστική δραστηριότητα, σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 1,5% του παγκόσμιου ΑΕΠ και είναι προς το παρόν διαχειρίσιμο. Εντελώς νέα δεδομένα όμως θα δημιουργηθούν, σημειώνει ο παγκόσμιος οργανισμός, αν η πανδημία επεκταθεί μέχρι το Μάρτιο του 2021, οπότε και οι ζημιές αναμένεται πως θα τριπλασιαστούν.

Κυπριακό άρωμα

Με την εμπλοκή του δικού μας νομπελίστα οικονομολόγου Χριστόφορου Πισσαρίδη θα πορευτεί η Ελλάδα, αφού η επιτροπή σοφών, της οποίας προΐσταται, θα παραδώσει στην κυβέρνηση την επικαιροποιημένη πρότασή της αναφορικά με τις κατευθύνσεις για την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας τα επόμενα χρόνια. Το ελληνικό σχέδιο ανάκαμψης θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την ενεργειακή μετάβαση σε πιο πράσινες τεχνολογίες, τον ψηφιακό μετασχηματισμό αξιοποιώντας βέλτιστες πρακτικές που εφαρμόστηκαν στην περίοδο της καραντίνας, τις επενδύσεις με στόχο την αντιμετώπιση του χαμηλού επιπέδου εξαγωγών και την ενίσχυση των κινήτρων για την αύξηση των θέσεων εργασίας

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Επιλογή Επενδυτικού Χαρτοφυλακίου

CYPRUS INSTITUTE of MARKETING
THE CYPRUS BUSINESS SCHOOL

Επιλογή επενδυτικού χαρτοφυλακίου καλείται η διαδικασία κατά την οποία ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο αποφασίζει για συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία που θα έχει στην κατοχή του ή που θα βρίσκονται υπό τη διαχείρισή του. Βασικοί παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη κατά την επιλογή των περιουσιακών είναι η αναμενόμενη ποσοστιαία απόδοσή τους, ο βαθμός κινδύνου/ρίσκου λόγω αβεβαιότητας, καθώς και η ευκολία με την οποία μπορεί να ρευστοποιηθούν.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Περιβαλλοντικό τέλος για πλαστικά ποτήρια

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ

Περιβαλλοντικό τέλος 0,04 ευρώ (+ΦΠΑ) θα τεθεί από την 1η Ιανουαρίου του 2022 σε πλαστικά και «χάρτινα» (πλαστικοποιημένα) ποτήρια μιας χρήσης, καθώς και σε περιέκτες τροφίμων. Επιπλέον, καφέ, εστιατόρια και άλλες επιχειρήσεις μαζικής εστίασης θα πρέπει να διαθέτουν εναλλακτικά, επαναχρησιμοποιούμενα προϊόντα στους πελάτες τους. Από τον Ιούλιο του 2021, όλες οι δημοτικές αθλητικές εγκαταστάσεις και παιδικές χαρές θα πρέπει να έχουν βρύσες με πόσιμο νερό. Αυτά είναι τα σημαντικότερα από τα μέτρα που θα συνοδεύσουν την ενσωμάτωση της οδηγίας που έχει στόχο τη μείωση των πλαστικών μιας χρήσης με συγκεκριμένους, μετρήσιμους στόχους.

Τα μέτρα παρουσιάστηκαν στο υπουργικό συμβούλιο και κατόπιν σε εκδήλωση από τον υπουργό Περιβάλλοντος Κωστή Χατζηδάκη. Θα είναι κομμάτι του σχεδίου νόμου με το οποίο θα ενσωματωθεί η οδηγία 2019/904/ΕΕ για τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών στο περιβάλλον. Το πιο γνωστό από τα μέτρα που περιλαμβάνει η οδηγία είναι η απαγόρευση σε όλη την Ε.Ε. από τον Ιούλιο του 2021 της κυκλοφορίας μιας σειράς από προϊόντα μιας χρήσης: μαχαιροπίρουνα, πιάτα, καλαμάκια, κυπελλάκια και περιέκτες τροφίμων από φελιζόλ, αναδευτήρες ποτών, μπατονέτες με πλαστικό καλαμάκι, στηρίγματα για μπαλόνια και οξοδιασπώμενες πλαστικές σακούλες. Επίσης:

Το περιβαλλοντικό τέλος σε ποτήρια μιας χρήσης θα ανέρχεται σε 0,04 ευρώ (+ΦΠΑ), από την 1η Ιανουαρίου του 2022.

Από τον Ιούλιο του 2021 θα πρέπει να υπάρχουν βρύσες σε όλες τις παιδικές χαρές και τους δημοτικούς αθλητικούς χώρους.

• Τα κράτη καταρτίζουν σειρά μέτρων για τη μείωση των πλαστικών μιας χρήσης έως το 2026.

• Από το 2024 τα πλαστικά μπουκάλια που έχουν πλαστικά καπάκια θα μπορούν να κυκλοφορούν μόνο εφόσον το καπάκι δεν αποσπάται.

• Εως το 2025 πρέπει να συλλέγονται χωριστά για ανακύκλωση το 77% των πλαστικών μιας χρήσης και έως το 2029 το 90%.

• Τα μπουκάλια από PET θα πρέπει να περιέχουν από το 2025 τουλάχιστον 25% ανακυκλωμένο πλαστικό.

• Διευρύνεται η ευθύνη των παραγωγών των προϊόντων αυτών. Οι παραγωγοί και εισαγωγείς πλαστικών προϊόντων πρέπει να αναλαμβάνουν το κόστος συλλογής και επεξεργασίας των προϊόντων τους, το κόστος καθαρισμού του περιβάλλοντος και ευαισθητοποίησης του κοινού. Το ίδιο ισχύει και για όσους παράγουν προϊόντα καπνού με φίλτρο ή φίλτρα. Να σημειωθεί ότι η διάθεση πόρων από τη βιομηχανία για την ενημέρωση του κόσμου θα είναι πλέον νομική τους υποχρέωση... και όχι κάποια «εταιρική κοινωνική προσφορά».

Με την ενσωμάτωση της οδηγίας, η Ελλάδα ανακοίνωσε και τα μέτρα που επέλεξε να λάβει για να πετύχει τους υποχρεωτικούς στόχους:

• Θεσπίζεται περιβαλλοντικό τέλος στα ποτηράκια και τους περιέκτες τροφίμων μιας χρήσης. Να σημειωθεί ότι το τέλος θα αφορά και τα εμφανιζόμενα ως χάρτινα, τα οποία είναι στην πραγματικότητα πλαστικοποιημένα (αλλά αντίθετα με τα «σκέτα» πλαστικά δεν ανακυκλώνονται), καθώς συχνά υπάρχει αυτή η «παρεξήγηση» στο κοινό. Τα χρήματα θα καταλήγουν στο Πράσινο Ταμείο και από εκεί στους δήμους για περιβαλλοντικές δράσεις.

• Για τον περιορισμό των πλαστικών φιαλών νερού ή αναψυκτικών, από τον Ιούλιο του 2021 θα πρέπει να υπάρχουν βρύσες σε όλες τις παιδικές χαρές και τους δημοτικούς αθλητικούς χώρους. Ενάμιση έτος μετά, από τον Ιανουάριο του 2023 θα δημιουργηθεί ένα σύστημα επιστροφής των πλαστικών μπουκαλιών στα σημεία αγοράς (με επιστροφή ενός ποσού που θα καθοριστεί αργότερα, πιθανότατα 0,10-0,15 ευρώ).

Δεν θα είναι υποχρεωτικό για όλα τα καταστήματα να δέχονται πίσω τα πλαστικά μπουκάλια αλλά μόνο από κάποια τετραγωνικά και πάνω (δεν έχει διευκρινιστεί).

Το σχέδιο νόμου (που θα δοθεί σύντομα για διαβούλευση) θα περιλαμβάνει και τις κυρώσεις που θα επιβάλλονται σε παραγωγούς, επιχειρήσεις και συστήματα ανακύκλωσης που δεν εφαρμόζουν την οδηγία.

Ενσωμάτωση τεσσάρων κοινοτικών οδηγιών

Εκτός από την οδηγία για τα πλαστικά μιας χρήσης, η Ελλάδα θα πρέπει να ενσωματώσει μέσα στο έτος ακόμα τέσσερις κοινοτικές οδηγίες. Πιο συγκεκριμένα:

1. Νέα οδηγία για τα απόβλητα (2018/851):
• Ορίζονται νέοι στόχοι για την επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση: Τουλάχιστον 55% κατά βάρος έως το 2025, 60% έως το 2030, 65% έως το 2035. Για να λάβουν παράταση έως 5 έτη, τα κράτη θα πρέπει να υποβάλουν έως το 2023 αναλυτικό σχέδιο.
• Εως το τέλος του 2023 τα κράτη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι τα βιολογικά απόβλητα δεν αναμειγνύονται με τα υπόλοιπα, αλλά συλλέγονται χωριστά.
2. Οδηγία 2018/852 για τα απόβλητα συσκευασίας:
• Αναθεωρούνται οι στόχοι για τις συσκευασίες, προκειμένου να ανακυκλώνεται έως το 2025 το 50% των πλαστικών, το 20% του ξύλου, το 70% των σιδηρούχων μετάλλων, το 50% του αλουμινίου, το 70% του γυαλιού και το 75% του χαρτιού και χαρτονιού. Το 2030 τα αντίστοιχα ποσοστά ανακύκλωσης πρέπει να είναι 55% για τα πλαστικά, 30% για το ξύλο, 80% για τα σιδηρούχα μέταλλα, 60% για το αλουμίνιο, 75% για το γυαλί και 85% για το χαρτί και το χαρτόνι. Γενικώς, έως το τέλος του 2030 πρέπει να ανακυκλώνεται το 70% των αποβλήτων συσκευασίας.
3. Οδηγία 2018/850 για την υγειονομική ταφή:
• Τα κράτη εξασφαλίζουν ότι από το 2030 δεν θα θάβονται απόβλητα που είναι κατάλληλα για ανακύκλωση ή άλλου είδους ανάκτηση. Από το 2035 δεν πρέπει να θάβεται περισσότερο από το 10% των αποβλήτων κατά βάρος.
4. Οδηγία 2018/849 για οχήματα, μπαταρίες, ηλεκτρικά/ηλεκτρονικά απόβλητα:
• Εισάγονται κίνητρα για την εφαρμογή της ιεράρχησης των αποβλήτων.

Θα πέσουν οι τιμές πώλησης των ΜΕΔ

Κακό το «τάιμινγκ» για διαπραγματεύσεις των τραπεζών με τα επενδυτικά ταμεία λόγω του κορωνοϊού

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Σε κακό «τάιμινγκ» για τη διαδικασία πώλησης μη εξυπηρετούμενων δανείων από τις τράπεζες, ήλθε η πανδημία του κορωνοϊού. Ενώ από το 2013 οι κυπριακές τράπεζες προσπαθούν, χρησιμοποιώντας όλους τους διαθέσιμους πόρους τους, να μειώσουν τα αποθέματα των μη εξυπηρετούμενων δανείων από το υψηλό των 28 δισεκατομμυρίων ευρώ που είχαν φτάσει κατά το 2014, είναι σχεδόν σίγουρο πλέον πως θα αυξηθούν ξανά. Και αυτή τη φορά θα «χτυπήσουν» τις τράπεζες από δύο πλευρές. Από τη μία, θα αυξηθούν τα αποθέματα των ΜΕΔ τους και, από την άλλη, θα τεθούν σε νέες βάσεις οι τιμές των πακέτων που είχαν συμφωνηθεί για να πωλήσουν σε επενδυτικά ταμεία. Και είναι λογικό. Διότι, τα επενδυτικά ταμεία θέτουν την τιμή ενός δανείου με την προοπτική ότι θα ανακτήσουν μέρος της αξίας του, άρα θα βγάλουν κέρδος από την επένδυση αυτή. Ωστόσο, οι οικονομικοί δείκτες δεν δείχνουν πως τα δεδομένα θα είναι υπέρ των κυπριακών τραπεζών. Οι διαδικασίες πώλησης δανείων και πάγωσαν και ενδεχομένως να πωληθούν εντέλει τα ίδια χαρτοφυλάκια σε χαμηλότερη τιμή. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η δήλωση του CEO της Ελληνικής Τράπεζας, Ιωάννη Μάτση, κατά την παρουσίαση των οικονομικών αποτελεσμάτων της τράπεζας πως πλέον δεν υπάρχει επενδυτικό ενδιαφέρον για πώληση δανείων και έχουν αλλάξει οι προτεραιότητες. Σε αντίστοιχη κατάσταση –αν και πιο προχωρημένη– πρέπει να είναι και η Τράπεζα Κύπρου. Η Τράπεζα Κύπρου ήταν μία ανάσα πριν δώσει τα χέρια με το επενδυτικό ταμείο Cerberus για αγορά προβληματικού χαρτοφυλακίου ύψους 2,7 δισ. ευρώ. Τη δεδομένη στιγμή, αν και δεν έχει χαλάσει το «deal» δεν είναι απίθανο να επαναδιαπραγματευθούν τους όρους με τους οποίους μιλούσαν ένα μήνα πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας. Παράλληλα, σε μία διαδικασία εξέτασης πώλησης του χαρτοφυλακίου (τιτλοποίησης) βρίσκεται και η ΚΕΔΙΠΕΣ. Στην παρουσίαση των οικονομικών της αποτελεσμάτων την περασμένη Πέμπτη ανακοίνωσε επισήμως πως εξετάζει την πώληση εξυπηρετούμενων και ενήμερων αναδιαρθρωμένων χορηγήσεων όταν οι συνθήκες θα είναι ευνοϊκές. Η συνολική περίμετρος αυτού του χαρτοφυλακίου είναι ονομαστικής αξίας 1,1 δισ. ευρώ και ότι το Διοικητικό Συμβούλιο έχει αποφασίσει το διορισμό συμβούλου για την προεργασία όπως και την πιθανή διαδικασία. Συνοψίζοντας, οι τράπεζες εκτός από την αύξηση των ΜΕΔ από τις αρχές του 2021 μετά την παύση του μορατόριουμ των δόσεων που θα πρέπει να αντιμετωπίσουν, θα έχουν και να χειριστούν τεχνηέντως την τιμή με την οποία θα πωλήσουν τα προβληματικά τους χαρτοφυλάκια. Παρόλο που μπορεί η Τράπεζα Κύπρου, για παράδειγμα, επειδή ήταν τόσο κοντά σε συμφωνία με τον αγοραστή να πωλήσει και πριν το 2021. Η τιμή σίγουρα θα τύχει επαναδιαπραγμάτευσης, διότι όπως προείπαμε, τα δάνεια πωλούνται σε παραλληλισμό με τις προοπτικές της οικονομίας της κάθε χώρας. Μην ξεχνάμε επίσης πως, σημαντικός παράγοντας όπως έχουν αναφέρει οι οικονομικοί φορείς του κράτους ήταν τι έσοδα θα φέρει ο τουρισμός και ανέφεραν για τουρίστες από αρχές Ιουλίου. Πλέον, όλοι οι τουριστικοί πράκτορες αναφέρουν πως ο τουρισμός θα έρθει από αρχές Αυγούστου και αυτό υπό προϋποθέσεις και βάσει των επιδημιολογικών δεδομένων της κάθε χώρας.

Οι επικαιροποιημένες μακροοικονομικές προβλέψεις της ΚΤΚ για το ΑΕΠ καταδεικνύουν ένα δυσμενέστερο οικονομικό περιβάλλον για την περίοδο 2020-2022.

Οι διαδικασίες πώλησης δανείων και πάγωσαν και ενδεχομένως να πωληθούν εντέλει τα ίδια χαρτοφυλάκια σε χαμηλότερη τιμή.

Οχυρώνονται

Το ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια θα αρχίσουν να αυξάνονται ξανά, οι τράπεζες το έχουν ήδη προβλέψει. Και προχωρούν στη δική τους «οχύρωση», βλέποντας κατά τα τελευταία αποτελέσματα των δύο μεγάλων τραπεζών να θυσιάζουν κέρδη για προβλέψεις. Με αυτόν τον τρόπο θα έχουν τη δυνατότητα και να χειριστούν τα νέα ΜΕΔ, αλλά και να «κάψουν κεφάλαιο» για να πωλήσουν τα ΜΕΔ τους ενδεχομένως σε χαμηλότερες από τις επιθυμητές τιμές. Το ζητούμενο πλέον είναι η στάση που θα κρατήσουν οι εποπτες για τις τράπεζες και πόσο χαλαροί θα συνεχίσουν να είναι (το 2020 κρατούν μια ιδιαίτερη χαλαρή στάση).

Προβλέψεις

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου προέβη την Παρασκευή σε μακροοικονομικές προβλέψεις για την κυπριακή οικονομία, οι οποίες θα παίξουν καθοριστικό ρόλο είτε για πώληση, είτε για χειρισμό της αύξησης των ΜΕΔ. Αναλυτικά, η Κεντρική καταγράφει αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ το 2020 λόγω της πανδημίας και σταδιακή ανάκαμψη τα έτη 2021-2022, εν μέσω πρωτόγνωρης αβεβαιότητας. Καταγράφει σημαντική συρρίκνωση της εγχώριας ζήτησης και, σε μικρότερο βαθμό, των καθαρών εξαγωγών το 2020, και σταδιακή ανάκαμψη τα επόμενα έτη. Καταγράφει, αρνητικό πληθωρισμό για το 2020, λόγω κυρίως των αρνητικών συνεπειών της πανδημίας αλλά και των σημαντικών μειώσεων στις τιμές του πετρελαίου. Καταγράφει υποτονικές αυξήσεις στις τιμές τα επόμενα έτη, παρά τους αναμενόμενους θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης και τις σταδιακές αυξήσεις στους μισθούς. Τέλος, καταγράφει ελαφρώς προς τα κάτω κίνδυνο μη επαλήθευσης του βασικού σεναρίου για το ΑΕΠ και τον πληθωρισμό για το 2020-2022. Οι επικαιροποιημένες μακροοικονομικές προβλέψεις της ΚΤΚ για το ΑΕΠ καταδεικνύουν ένα δυσμενέστερο οικονομικό περιβάλλον για την περίοδο 2020-2022 σε σχέση με αυτές που δημοσιεύθηκαν στο Οικονομικό Δελτίο της Κεντρικής για το Δεκέμβριο του 2019. Η σημαντική προς τα κάτω αναθεώρηση του ΑΕΠ για το 2020 οφείλεται στις επιπτώσεις από το ξέσπασμα και την εξάπλωση της πανδημίας, σε συνδυασμό με το κλείσιμο επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διάφορους οικονομικούς τομείς, με δυσμενείς επιπτώσεις στο επιχειρηματικό κλίμα και στην εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Οφείλεται επίσης στη σημαντική προς τα κάτω αναθεώρηση της εξωτερικής ζήτησης, λόγω και του ουσιαστικού κλεισίματος των συνόρων της χώρας, η οποία συνεπάγεται αρνητικό αντίκτυπο τόσο στις εξαγωγές υπηρεσιών και ειδικότερα του τουρισμού, όσο και στον τομέα των ακινήτων. Σημειώνεται ότι η προς τα πάνω αναθεώρηση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης για τα έτη 2021 και 2022 (επίδραση βάσης και μερική κάλυψη απωλειών) σε σχέση με τις προηγούμενες προβλέψεις, τονίζει πως δεν είναι σε θέση να αντισταθμίσει τις σημαντικές απώλειες στο ΑΕΠ το 2020.

Μαζί ξανά
LOUIS nausicaa beach
έως
-38%

ΠΡΟΓΕΥΜΑ	26/6 – 17/7 & 1/10 – 17/10		18/7 – 31/7 & 28/8 – 30/9		1/8 – 27/8	
Ελάχιστη Διαμονή	1-2 Διανυκτ.	3+ Διανυκτ.	2-3 Διανυκτ.	4+ Διανυκτ.	3-4 Διανυκτ.	5+ Διανυκτ.
2 Ενήλικες	~~€238~~	~~€238~~	~~€271~~	~~€271~~	~~€320~~	~~€320~~
	€179	€155	€203	€176	€240	€208
2 Ενήλικες	~~€268~~	~~€268~~	~~€301~~	~~€301~~	~~€350~~	~~€350~~
+ 1παιδί	€201	€174	€226	€196	€263	€228
2 Ενήλικες	~~€318~~	~~€318~~	~~€351~~	~~€351~~	~~€400~~	~~€400~~
+ 2παιδιά	€239	€207	€263	€228	€300	€260

Για διαμονή άνω των 28 διανυκτερεύσεων προσφέρεται 50% έκπτωση!

Τιμές ανά δωμάτιο την ημέρα. Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

Πρωταράς: 23 831 160

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος
www.nup.ac.cy

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ

ΤΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ
δίπλα σου!
ΣΠΟΥΔΑΣΕ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ!
Κάνε μετεγγραφή

- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
- Διοίκηση Επιχειρήσεων με εξειδίκευση στη Ναυτιλία
- Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων
- Δημόσια Διοίκηση με κατευθύνσεις:
  - Γενική Διοίκηση
  - Εκπαιδευτική Διοίκηση
  - Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας
- Τραπεζικά, Επενδυτικά και Χρηματοοικονομικά
- Λογιστική & Χρηματοοικονομικά
- Ψηφιακό Μάρκετινγκ
- Πληροφοριακά Συστήματα και Ψηφιακή Καινοτομία
- Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Διοίκηση Αειφορίας
- Digital Video Production
- Αρχιτεκτονική Τοπίου
- Real Estate
- Συμβουλευτική Ψυχολογία
- Εκπαιδευτική Ψυχολογία
- Θεολογία
- Διεθνές & Ευρωπαϊκό Δίκαιο των Επιχειρήσεων
- Οικονομικό Έγκλημα και Ποινική Δικαιοσύνη
- Ιστορία
- Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική και Ασφάλεια
- Ευρωπαϊκή Πολιτική και Διακυβέρνηση
- Ανθεκτικότητα Κατασκευών σε Ακραίες Συνθήκες Φόρτισης

Μάθε περισσότερα:
T.: +357 26843331
E: recruitment@nup.ac.cy
W: www.nup.ac.cy

ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ:
In partnership with Middlesex University London
UNIVERSITY OF HULL

Από τον Ιούνιο η εικόνα άρχισε να βελτιώνεται, με τα στοιχεία του Κτηματολογίου να κάνουν λόγο για 23% αύξηση των πωλήσεων. Αυτό αποδίδεται κυρίως στους Κύπριους αγοραστές.

Μέσω αεροδρομίων η ανάκαμψη ακινήτων

Τον Σεπτέμβριο θα ξεκαθαρίσει η εικόνα στον κλάδο, αναμένουν από Ισραήλ και Ρωσία οι ντιβέλοπερ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Οι επιπτώσεις από το κλείσιμο των αεροδρομίων δεν καταγράφηκαν μόνο στον τουριστικό κλάδο. Αναπόφευκτα, επηρέασαν και τα ακίνητα με τις πωλήσεις τους τελευταίους μήνες να κατρακυλούν, κάτι που αναπόφευκτα έβαλε τον κλάδο στον πάγο. Το μούδιασμα επηρέασε αναπόφευκτα και την αγορά των πολυτελών διαμερισμάτων στους πύργους, αφού και εκεί υπήρξε αδυναμία ολοκλήρωσης συναλλαγών. Ο κορωνοϊός έβαλε στον πάγο τις αγορές, όχι όμως και το ενδιαφέρον αγοραστών, υπογραμμίζει πάντως ο πρόεδρος της Pafilia Ηλίας Ηλιάδης.

Βρίσκονται σε εξέλιξη μεγάλα αναπτυξιακά έργα τα οποία προσφέρουν πολυτελείς κατοικίες προς πώληση και αναζητούν αγοραστές.

Οι πολιτογραφήσεις

Οι παράγοντες της αγοράς κατατάσσουν το πρόγραμμα των πολιτογραφήσεων ως ένα σημαντικό προϊόν στην οικοδομική βιομηχανία, ιδιαίτερα μετά την πανδημία, το οποίο πρέπει εκ των ων ουκ άνευ να διατηρηθεί. Υπενθυμίζεται ότι το θέμα βρίσκεται ενώπιον της Επιτροπής Εσωτερικών, για συζήτηση των αλλαγών που προωθούνται με στόχο την ενίσχυση της φερεγγυότητας του προγράμματος. Προνοείται ότι τα οικονομικά κριτήρια θα παραμείνουν στα ίδια επίπεδα. Δηλαδή θα απαιτείται επένδυση δύο εκατομμυρίων συν αγορά κατοικίας, ενώ στις πρόνοιες εντάσσεται η διασύνδεση των κανονισμών και κατ΄ επέκταση του ιδίου του προγράμματος με τον νόμο για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Αλλαγές οι οποίες αντιμετωπίζονται με θετικό φακό από τους ντιβέλοπερ καθώς εκτιμούν ότι είναι προς την σωστή κατεύθυνση, ενώ το πρόγραμμα θα συνεχίσει να αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο στον κλάδο των ακινήτων.

Υπέρ και κατά

Πέραν των προφανών αιτιών που σχετίζονται με την ψυχολογία της αγοράς εν μέσω μιας έκτακτης κατάστασης όπως είναι η υγειονομική κρίση, η στασιμότητα αποδίδεται και σε πρακτικούς λόγους. Όπως εξηγούν επιχειρηματίες ανάπτυξης γης στην «Κ», το κλείσιμο μιας συμφωνίας αγοράς προϋποθέτει την φυσική παρουσία του αγοραστή. Κάτι τέτοιο τους τελευταίους μήνες δεν ήταν εφικτό λόγω του κλεισίματος των αεροδρομίων. Την κατάσταση βοήθησε μεν το άνοιγμα των κυπριακών αεροδρομίων από τον Ιούνιο, ωστόσο όταν βασικές αγορές όπως η Ρωσία και το Ισραήλ παραμένουν αποκομμένες, θεωρείται δεδομένο ότι δεν μπορεί ακόμα να γίνει λόγος για ανάκαμψη του κλάδου. Αξιολόγηση της κατάστασης αναμένεται από τον Σεπτέμβρη, εφόσον θα επιστρέψουν όλες οι εταιρείες σε κανονικούς ρυθμούς εργασίας και εφόσον βασικές αγορές εξέλθουν της κρίσης του κορωνοϊού. Τότε αναμένεται να ξεκαθαρίσει το ακριβές αποτύπωμα της πανδημίας στον τομέα των ακινήτων. Σε μια πρώτη εκτίμηση πάντως, ο Γιάννης Μισιρλής, αναπληρωτής πρόεδρος του Παγκύπριου Συνδέσμου Επιχειρηματιών Ανάπτυξης Γης και Οικοδομών, αναφέρει ότι η υγειονομική κρίση δεν φαίνεται να έχει επηρεάσει το επενδυτικό ενδιαφέρον το οποίο εξακολουθεί να υπάρχει παρά τις εξελίξεις, έτσι οι συνέπειες στον κλάδο θα είναι βραχύβιες. Θετικά αποτιμάται και η διαχείριση της πανδημίας, η οποία φαίνεται να ενισχύει την θέση της Κύπρου στα μάτια ξένων επενδυτών. Σωτήριος ήταν εν μέσω περιόδου πανδημίας και ο ρόλος της τεχνολογίας, που ήταν το μοναδικό μέσο προώθησης των προϊόντων και διατήρησης του ενδιαφέροντος των αγοραστών. Τα ψηφιακά εργαλεία εξόπλισαν τα χέρια αριθμού επαγγελματιών του κλάδου, που βρήκαν νέους τρόπους προβολής των ακινήτων, κυρίως δε σε αγορές του εξωτερικού.

> **Ο κορωνοϊός έβαλε στον πάγο τις αγορές, όχι όμως και το ενδιαφέρον αγοραστών αναφέρει ο πρόεδρος της Pafilia Ηλίας Ηλιάδης.**

Σχέση ντιβέλοπερ με τράπεζες

Το ενδιαφέρον των αγοραστών πάντως δεν ενισχύει και πρακτικά την ρευστότητα των εταιρειών, η οποία χωρίς ολοκλήρωση συναλλαγών, είναι τους τελευταίους μήνες, μειωμένη. Πρόκειται για παράγοντα που αμβλύνει το πρόβλημα εταιρειών οι οποίες ήδη αντιμετώπιζαν προβλήματα ρευστότητας. Αυτό ενδεχομένως να δημιουργεί ανησυχία για την σχέση των ντιβέλοπερ με τα τραπεζικά ιδρύματα. Ωστόσο, όπως αναφέρει ο κ. Μισιρλής, μετά τις αναδιαρθρώσεις που έγιναν τα τελευταία χρόνια στον κλάδο των ακινήτων, η έκθεση των τραπεζών ιδιαίτερα σε εταιρείες ανάπτυξης γης, έχει μειωθεί σημαντικά. Την ίδια ώρα, το πάγωμα ρευστότητας δεν είναι μακροχρόνιο αλλά περιορίζεται σε μερικούς μήνες, οπότε η κατάσταση εκτιμάται ως διαχειρίσιμη.

Ενίσχυση από Κύπριους

Η κυπριακή αγορά ήδη άρχισε να σημειώνει σημάδια ανάκαμψης αναφέρει από την πλευρά του ο ιδρυτής της Cyfield Κυριάκος Χρυσοχός, γεγονός που αποδίδεται κυρίως στην κίνηση της κυβέρνησης να επιχορηγήσει το επιτόκιο στα στεγαστικά δάνεια. Ειδικότερα, το ενδιαφέρον των Κύπριων αγοραστών παρατηρήθηκε πιο έντονο μετά τα μέσα Μαΐου, κάτι που δικαιολογεί και τα αποτελέσματα των συναλλαγών που κατατέθηκαν στο Κτηματολόγιο για τον Ιούνιο. Συγκεκριμένα τα στοιχεία του Κτηματολογίου κάνουν λόγο για αύξηση 23% στην κατάθεση των πωλητηρίων εγγράφων τον Ιούνιο σε σχέση με τον Ιούνιο του 2019. Της αύξησης προηγείται μια μεγάλη πτώση τον μήνα Απρίλιο (-78%) και τον Μάιο (-53%). Αύξηση παρατηρείται και στα στατιστικά πωλήσεων με 471 υποθέσεις τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους σε σχέση με 181 τον Μάιο και 47 τον Απρίλιο και σαφώς αυξημένο από τον Ιούνιο του 2019 (387).

Δεν μειώθηκαν οι τιμές

Στα ίδια επίπεδα παραμένουν οι τιμές των ακινήτων, οι οποίες δεν δείχνουν να επηρεάζονται από την στασιμότητα στις συναλλαγές. Ο κ. Μισιρλής εξηγεί ότι βασικός παράγοντας για να μειωθούν οι αξίες σε μια αγορά είναι να υπάρχει διαθέσιμο στοκ ακινήτων το οποίο δεν μπορεί να πουληθεί. Από την στιγμή που δεν υπάρχουν έτοιμες πολυκατοικίες και σπίτια τα οποία είναι προς διάθεση και δεν πωλούνται, σημαίνει ότι δεν υπάρχει στοκ στην αγορά και ως εκ τούτου, δεν μπορεί να υπάρξει μείωση στις αξίες των ακινήτων. Βάσει των πιο πάνω δεδομένων συνεπάγεται ότι τους επόμενους μήνες δεν αποκλείεται να υπάρχει ένα μούδιασμα όσον αφορά νέες μεγάλες αναπτύξεις. Ήδη υπάρχουν σε εξέλιξη μεγάλα αναπτυξιακά έργα τα οποία προσφέρουν πολυτελείς κατοικίες προς πώληση και αναζητούν αγοραστές. Άρα επιλογές για ξένους αγοραστές hi- end ακινήτων υπάρχουν. Ενδεχομένως δε, οι ντιβέλοπερ να στραφούν και προς την εγχώρια αγορά, με μικρότερου τύπου οικιστικές αναπτύξεις. Ήδη αριθμός εταιρειών έχουν εντάξει στα πλάνα τους τέτοιους σχεδιασμούς και αναμένεται να προχωρήσουν στην υλοποίηση τους το επόμενο διάστημα.

Μειώθηκε 60% το μέσο μηνιαίο εισόδημα από τουριστικές μισθώσεις στην Αθήνα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε επίπεδο χαμηλότερο των 400 ευρώ διαμορφώθηκε το μέσο μηνιαίο εισόδημα των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στο κέντρο της Αθήνας κατά τον μήνα Μάιο, από 1.016 τον προηγούμενο Σεπτέμβριο, όταν είχε σημειωθεί το προηγούμενο υψηλό της αγοράς. Αντίστοιχα, όπως δείχνουν τα στοιχεία της εταιρείας ερευνών βραχυχρόνιων μισθώσεων AirDNA, η πληρότητα υποχώρησε σε μόλις 35%, από 82% τον προηγούμενο Σεπτέμβριο.Τα παραπάνω στοιχεία καταδεικνύουν τον «μακρύ δρόμο» που καλείται να διανύσει η συγκεκριμένη αγορά προκειμένου να ανακτήσει έστω μέρος των απωλειών που προκλήθηκαν κατά το δίμηνο Μαρτίου - Απριλίου και που πιθανότατα θα δημιουργηθούν και τους επόμενους μήνες. Οπως προκύπτει, παρά το γεγονός ότι και σε διεθνές επίπεδο οι ιδιωτικές κατοικίες προτιμώνται από τους ξένους επισκέπτες (π.χ. συγκριτικά με τις μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες), η ροή των επισκεπτών εξακολουθεί να είναι ισχνή, μη επιτρέποντας στην αγορά των βραχυχρόνιων μισθώσεων να ανακάμψει με ταχύ ρυθμό.Στην περίπτωση της ελληνικής αγοράς, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους ξένους επισκέπτες και σε πολύ μικρότερο από τους Ελληνες. Ακριβώς αυτός ο έντονα εποχικός χαρακτήρας είναι που έχει πλήξει και τις βραχυχρόνιες μισθώσεις στον σημερινό βαθμό. Για παράδειγμα, σε αρκετές πόλεις των ΗΠΑ ή ακόμα και στην Κίνα, οι κρατήσεις για διαμονή σε καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης ανέκαμψαν σχετικά γρήγορα, σε επίπεδο σχετικά κοντά σε εκείνο που βρίσκονταν πριν από την πανδημία. Η αιτία είναι ότι μεγάλο μέρος των κρατήσεων γίνεται σε επισκέπτες από την εσωτερική αγορά και όχι σε τουρίστες.Στην Ελλάδα αυτό είναι δύσκολο να συμβεί, καθώς σχεδόν το 80% των επισκεπτών προέρχεται από χώρες του εξωτερικού. Μάλιστα, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέθεσε στο πρόσφατο Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών ο κ. Τζάκομο Τροβάτο, επικεφαλής της Airbnb για την ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, οι πιο σημαντικές αγορές για τη βραχυχρόνια μίσθωση στην Ελλάδα είναι οι ΗΠΑ, η Μ. Βρετανία, η Γαλλία και η Γερμανία. Με δεδομένο ότι από σήμερα στη χώρα μας δεν μπορούν να ταξιδέψουν ούτε όσοι έρχονται από τις ΗΠΑ και εν πολλοίς ούτε και οι Βρετανοί, είναι προφανές ότι θα υπάρξει σημαντικό πλήγμα.Παρ' όλα αυτά, υπάρχει η ελπίδα ότι το πλήγμα στις βραχυχρόνιες μισθώσεις μπορεί να μετριαστεί από τον εσωτερικό τουρισμό, με τους Ελληνες να εμφανίζονται περισσότερο κινητικοί φέτος σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Ωστόσο και πάλι αυτό αφορά κυρίως τις παραθεριστικές περιοχές και όχι τόσο την αγορά της Αθήνας, η οποία βασίζεται ακόμα περισσότερο στους ξένους επισκέπτες. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Airbnb, προς το παρόν ο κύριος όγκος των κρατήσεων πραγματοποιείται από Ελληνες επισκέπτες, οι οποίοι έχουν πλέον αγγίξει το επίπεδο κρατήσεων που είχαν πραγματοποιήσει την ίδια περίοδο του 2019.Προς το παρόν, όμως, της ανάκαμψης αυτής ηγούνται σχεδόν αποκλειστικά οι Ελληνες επισκέπτες, οι οποίοι έχουν ήδη προσεγγίσει σχεδόν το επίπεδο κρατήσεων που είχαν πραγματοποιήσει την ίδια περίοδο το 2019. «Οι Ελληνες ψηφίζουν Ελλάδα για τις διακοπές τους», ανέφερε χαρακτηριστικά ο κ. Τροβάτο.

> **Τον Μάιο υποχώρησε στα 400 ευρώ από 1.016 τον περασμένο Σεπτέμβριο – Μεγάλη πτώση εμφανίζει και η πληρότητα.**

Η αγορά βραχυπρόθεσμων μισθώσεων της Αθήνας έχει έντονο εποχικό χαρακτήρα και εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από ξένους επισκέπτες και όχι Ελληνες.

Οι 7+1 μεγάλες προκλήσεις για την ΚΕΔΙΠΕΣ

Οι οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας αναμένεται να επηρεάσουν τις μελλοντικές απαιτήσεις της Ελληνικής

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Πριν από ένα χρόνο περίπου, γράφαμε για τις μεγάλες προκλήσεις της ΚΕΔΙΠΕΣ και για την έλλειψη του στρατηγικού της σχεδιασμού, λειτουργώντας βέβαια με προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο. Ένα χρόνο αργότερα, έχοντας επιστρέψει στο κράτος συνολικά από την ίδρυσή της 240 εκατ. ευρώ και με τις προκλήσεις της επίσης να παραμένουν αρκετές, το νέο Διοικητικό της Συμβούλιο έχει εντοπίσει αρκετές αδυναμίες. Ποιες είναι αυτές; Όπως περιέγραψαν οι ίδιοι κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων διαχείρισης του χαρτοφυλακίου, πρώτον είναι η καθυστέρηση ολοκλήρωσης της μεταφοράς των περιουσιακών στοιχείων από τη ΣΕΔΙΠΕΣ στην ΚΕΔΙΠΕΣ. Δεύτερον οι αρνητικές επιπτώσεις από την πανδημία στις ταμειακές ροές, στην ανακτήσιμη αξία των περιουσιακών στοιχείων και στις απαιτήσεις στα πλαίσια του Σχεδίου Εγγύησης Δανείων. Τρίτον, η συμμόρφωση με τις Δεσμεύσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού και αναθεώρηση Σύμβασης Παροχής Υπηρεσιών Εξυπηρέτησης Χαρτοφυλακίου. Τέταρτον, η απουσία άμεσης πρόσβασης στο σύστημα κτηματολογίου «Αριάδνη». Πέμπτο, η εξειδίκευση προσωπικού στις ανάγκες Εταιρείας Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων. Έκτο, το χαμηλό ενδιαφέρον συμμετοχής για το Σχέδιο ΕΣΤΙΑ. Έβδομο, η αβεβαιότητα σε θέματα εφαρμογής νέου Πλαισίου Αφερεγγυότητας και Περί Νόμου Εκποιήσεων. Η ΚΕΔΙΠΕΣ έχει να αντιμετωπίσει όμως και ένα άλλο ζήτημα. Αυτό της επιστροφής των εργαζομένων της Altamira στον Φορέα. Όπως μεταφέρθηκε στην «Κ», από τους συνολικά 357 υπαλλήλους που έχει η ΚΕΔΙΠΕΣ τη δεδομένη στιγμή οι 57 έχουν γυρίσει από την Altamira, αξιοποιώντας βέβαια αυτό τους το δικαίωμα. Όπως σημείωσε και ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης σε ερώτηση του Βουλευτή Μαρίνου Μουσιούττα, «με βάση τη σημερινή μορφή και δομή της η ΚΕΔΙΠΕΣ, με τον περιορισμένο και εξειδικευμένο κύκλο εργασιών και δραστηριοτήτων της και τα μόνο 5 καταστήματα της ανά το Παγκύπριο δεν έχει δυνατότητα να αξιοποιήσει το υπεράριθμο και στην πλειονότητα του μη εξειδικευμένο προσωπικό της για διεκπεραίωση των δικών της εξειδικευμένων εργασιών. Σημειώνω ότι το προσωπικό της ΚΕΔΙΠΕΣ ανέρχεται σήμερα στους 357 ενώ ακόμη ένας αριθμός 174 υπαλλήλων εργάζεται στην ALTAMIRA αλλά θεωρείται προσωπικό της ΚΕΔΙΠΕΣ». Συνεπακόλουθο της σταδιακής συρρίκνωσης του υπό διαχείριση χαρτοφυλακίου και του περιορισμένου χρόνου ζωής της η ΚΕΔΙΠΕΣ θα υποχρεώνεται να προχωρεί σε αντίστοιχη σταδιακή μείωση των συναφών εργασιών της και επομένως και του αναγκαίου προσωπικού της.

Οι δαπάνες προσωπικού της ΚΕΔΙΠΕΣ ανέρχονται συνολικά στα 26,6 εκατ. μέχρι τις 31/03/2020, όπου το ανθρώπινο δυναμικό της ΚΕΔΙΠΕΣ ανερχόταν σε 360 άτομα (εκ των οποίων οι 64 ήταν προσωπικό που έχει επιστρέψει από την Αλταμίρα Κύπρου).

Οι πωλήσεις από το απόθεμα ακινήτων ανήλθαν συνολικά σε 1.083 ύψους 170,5 εκατ. εκ των οποίων 29,6 εκατ. ολοκληρώθηκαν το α' τρίμηνο 2020. Οι επιτυχημένες πωλήσεις ακινήτων σε δημοπρασίες ανέρχονται συνολικά σε 102 αξίας 8 εκατ.

Θα ανέβει η απαίτηση

Την ίδια ώρα, όπως αναφέρθηκε κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων, η πανδημία οδήγησε σε μειώσεις των εισροών χορηγήσεων το α' τρίμηνο 2020 σε 47,1 εκατ. ευρώ. Αν και βλέπουμε πως πλέον έχει μειωθεί κατά 15% το χαρτοφυλάκιο που καλύπτεται από το Asset Protection Scheme (APS), δηλαδή το πρόγραμμα που εγγυάται εξυπηρετούμενα δάνεια που απέκτησε η Ελληνική από το Συνεργατισμό και «γυρνούν σε ΜΕΔ», αναμένονται αυξημένες απαιτήσεις για το πρώτο τρίμηνο του 2020. Επίσης, οι επόμενες απαιτήσεις θα εξαρτηθούν βάσει των μακροοικονομικών δεικτών. Άρα, αν η ΚΕΔΙΠΕΣ έχει μειωμένες εισροές χρημάτων και η Ελληνική ζητά αυξημένες χρηματικές απαιτήσεις βάσει των συμβολαίων, τότε η ΚΕΔΙΠΕΣ αναμένεται να αντιμετωπίσει προβλήματα τα οποία θα πρέπει να χειριστεί αναλόγως. Στα πλαίσια του Σχεδίου προς την Ελληνική Τράπεζα, έχουν υποβληθεί απαιτήσεις για την περίοδο μέχρι τέλος 2021 στα 73εκατ. ευρώ.

Δύσκολη εξίσωση η ΕΣΤΙΑ

Το Σχέδιο ΕΣΤΙΑ, αποδεικνύεται δύσκολη εξίσωση για την ΚΕΔΙΠΕΣ και ο αριθμός των δανειοληπτών που θα μπουν τελικά στο Σχέδιο θα είναι υποπολλαπλάσιος. Πόσω μάλλον ένα Σχέδιο το οποίο αρχικώς είχε διαφημιστεί πολύ και θα ταίριαζε αρκετά στο χαρτοφυλάκιο που κρατεί ΚΕΔΙΠΕΣ. Τα μέχρι τώρα αποτελέσματα του ΕΣΤΙΑ δεν θεωρούνται ικανοποιητικά παρόλες τις προσπάθειες της ΚΕΔΙΠΕΣ να προωθήσει το Σχέδιο. Συγκεκριμένα μέχρι 26/06/2020, η αρχική δυνητική περίμετρος διαμορφωνόταν στους 7.300 λογαριασμούς, αξίας 1,3 δισ. ευρώ. Οι αιτήσεις μέχρι τον Ιούνιο 2020 περιορίζονται σε 3.764 λογαριασμούς, αξίας 856 εκατ. ευρώ. Οι πλήρως συμπληρωμένες αιτήσεις ανέρχονται σε 723 λογαριασμούς, αξίας 148 εκατ. ευρώ. Στάλθηκαν ήδη μέσω της πλατφόρμας στο Υπουργείο Εργασίας 432 αιτήσεις που αντιστοιχούν σε 513 λογαριασμούς, αξίας 99 εκατ. ευρώ. Οι προβλέψεις για ένταξη στο Σχέδιο υπολογίζεται να φτάσουν έως τα 150 εκατ. ευρώ και όχι παραπάνω σε σύγκριση με το ενδιαφέρον των 856 εκατ. ευρώ δανείων.

Μειώθηκαν οι ταμειακές ροές

Η πανδημία οδήγησε σε μειώσεις των εισροών χορηγήσεων το α' τρίμηνο 2020 σε €47,1εκ. Ειδικότερα παρατηρήθηκε μείωση στις εισροές από Εταιρείες κατά 54,2%, και από Ιδιώτες κατά 33,9% σε σύγκριση με το δ' τρίμηνο 2019, στο οποίο σημειώθηκαν οι περισσότερες εισροές από την έναρξη της ΚΕΔΙΠΕΣ. Σύμφωνα με τις πρόνοιες του σχετικού διατάγματος στα πλαίσια αντιμετώπισης των επιπτώσεων της πανδημίας για αναστολή δόσεων μέχρι το τέλος του 2020, έχουν υποβληθεί μέχρι σήμερα αιτήματα για περισσότερους από 5.650 λογαριασμούς δανείων ύψους €733εκ. με συνολικό ποσό δόσεων στα €58εκ. Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων έληξε στις 26 Ιουνίου 2020.

Οι λύσεις αναδιάρθρωσης ή ανάκτησης μέσω της διαχειρίστριας εταιρείας Αλταμίρα Κύπρου διαμορφώθηκαν σε €157,4εκ. το α' τρίμηνο 2020 έναντι €356,4εκ. το προηγούμενο τρίμηνο. Οι συνολικές λύσεις από την έναρξη εργασιών ανήλθαν σε €1.375εκ. ή 18,7% του αρχικού υπολοίπου δανείων ύψους €7,371δισ. Οι λύσεις αυτές οδηγούν σε ταμειακές εισροές άμεσα ή έμμεσα στην περίπτωση της ανάκτησης ακινήτων.

TOPOS: αρχιτεκτονικό αριστούργημα που εμπλουτίζει τη συλλογή ακινήτων στο MINTHIS

ΣΤΟΝ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟ της πολυβραβευμένης συλλογής ακινήτων που αναπτύσσει στο θέρετρο MINTHIS, προχωρεί η εταιρεία Pafilia Property Developers, με την προσθήκη μιας νέας σειράς τυπολογιών με την ονομασία Topos. Το Topos φέρει μαζί του το αρχιτεκτονικό DNA του MINTHIS και αναδεικνύει τη φιλοσοφία του θερέτρου για ελαφρύ περιβαλλοντικό αποτύπωμα που ψιθυρίζει πολυτέλεια. Άλλωστε, η φυσική ομορφιά της προστατευόμενης περιοχής Natura στην οποία βρίσκεται αποτελούν και την πηγή έμπνευσης της νέας σειράς τυπολογιών.

Ο σχεδιασμός του Topos είναι μοναδικός. Οι ελαφριές επικλινείς αντίστροφες στέγες από σύνθετη επικολλητή ξυλεία και τα γυάλινα ανοίγματα, επιτρέπουν καθαρές γραμμές με μεγάλους ανοικτούς και φωτισμένους χώρους, στους οποίους επικρατεί μια εξαιρετικά ευάερη αίσθηση. Υλικά όπως το ξύλο στις οροφές, και η φυσική πέτρα στο τζάκι και στα πατώματα, κυριαρχούν και αναδεικνύουν ακόμη περισσότερο την αίσθηση του γήινου περιβάλλοντος ενώ προσφέρουν μια αίσθηση ζεστασιάς και άνεσης που ψιθυρίζει πολυτέλεια. Οι εσωτερικοί χώροι επεκτείνονται αρμονικά στις βεράντες, στις πισίνες και στις εξωτερικές αυλές και δημιουργούν μια ανεπανάληπτη αισθητική ισορροπία και μια ξεχωριστή εμπειρία απόλαυσης των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων.

Το δομημένο περιβάλλον, το φως, ο ήχος και ο αέρας, συνδυάζονται αρμονικά και ενεργοποιούν στο μέγιστο τις ανθρώπινες αισθήσεις που διεγείρει η υπαίθρια ζωή προσφέροντας ένα γαλήνιο καταφύγιο διαφυγής, αναζωογόνησης και αναγέννησης του ατόμου στο πλαίσιο ενός σύγχρονου και πολυτελούς περιβάλλοντος. Ο χαρακτήρας και το στυλ κάθε σπιτιού, προσφέρουν αυτά τα συναισθήματα, και ενστικτωδώς αναδεικνύουν τη φύση ως πολυτέλεια στο χώρο.

Το θέρετρο MINTHIS, το οποίο δεσπόζει στην κορυφή ενός λόφου σε μια περιοχή με ξεχωριστή ομορφιά, προσφέρει μοναδικά και μοντέρνα σπίτια και αποτελεί τον απόλυτο πολυτελή προορισμό για όσους επιζητούν ένα ξεχωριστό τρόπο ζωής σε μια ολοκληρωμένη κοινότητα. Ο σχεδιασμός είναι εξαιρετικά ισορροπημένος που διασφαλίζει με συνέπεια τις αρχιτεκτονικές αρχές του θερέτρου αλλά και τη διαφορετικότητα που συνοδεύει την κάθε τυπολογία.

Με περισσότερες από 200 ολοκληρωμένες επαύλεις και τις εγκαταστάσεις αναψυχής του θέρετρου να αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός των επόμενων μηνών, το MINTHIS ετοιμάζεται να εισέλθει σε μια νέα εποχή παροχής ποιοτικών υπηρεσιών που θα το καταστήσει ως τον απόλυτο προορισμό. Σύντομα, το θέρετρο θα πλαισιώνεται από πολυτελείς σουίτες, οι οποίες θα προσφέρουν τη δυνατότητα διαμονής στους επισκέπτες, μια πολυμορφική πλατεία με εστιατόρια, μπαρ, γκαλερί και επώνυμα καταστήματα, γήπεδο γκολφ, αθλητικό κέντρο με γήπεδα τένις καθώς επίσης εσωτερικοί και εξωτερικοί παιδότοποι. Πόλο έλξης αναμένεται να αποτελέσει το υπερσύγχρονο κέντρο ευεξίας που θα προσφέρει στιγμές χαλάρωσης και αναζωογοντικής δράσης στους κάτοικους και στους επισκέπτες του θερέτρου.

Το MINTHIS αποτελεί έργο ορόσημο για τον τομέα των ακινήτων στην Κύπρο και αναδεικνύει ακόμη περισσότερο την εξαιρετική συλλογή ακινήτων της Pafilia. Αναφερόμενος στη νέα σειρά τυπολογιών, ο εκτελεστικός Διευθυντής της εταιρείας, Δημήτρης Ασσιώτης, σημείωσε πως παρά την πανδημία του κορωνοϊού, η Pafilia συνεχίζει να υλοποιεί τους σχεδιασμούς της μέσα από την εξέλιξη και τον εμπλουτισμό της συλλογής ακινήτων που προσφέρει στους πελάτες της και την ολοκλήρωση των υποδομών του θερέτρου.

Μετά και τις τελευταίες εξελίξεις, πρόσθεσε ο κ. Ασσιώτης, οι πελάτες μας έχουν ως βασική προτεραιότητα την ποιότητα ζωής που απολαμβάνουν αποδίδοντας έτσι την ίδια βαρύτητα τόσο στο θέμα που αφορά τη χρήση της κατοικίας τους όσο και σε αυτό που αφορά την επένδυση τους. Το MINTHIS, ικανοποιεί αυτές τις ανάγκες και φιλοδοξίες καθώς αποτελεί ένα προορισμό παγκόσμιας κλάσης που προσφέρει αμέτρητες δραστηριότητες επανασύνδεσης με την φύση και ποιοτικές οικογενειακές στιγμές. Ο μοναδικός σχεδιασμός του Topos, ανέφερε ο κ. Ασσιώτης, υποστηρίζει αυτές τις στιγμές καθώς αφήνει τη φύση να ρέει στο δομημένο περιβάλλον και ενστικτωδώς την αναδεικνύει ως πολυτέλεια στο χώρο.

Ηλιος, θάλασσα και χαμηλή φορολογία για ξένους συνταξιούχους

Ενιαίος συντελεστής 7% εάν μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς για ξένους συνταξιούχους που αποφασίζουν να εγκατασταθούν στην Ελλάδα καθιερώνει η κυβέρνηση, σε μια προσπάθεια να προσελκύσει την κατηγορία αυτή των αλλοδαπών πολιτών στη χώρα, όπως έκανε με τις διατάξεις του non dom φορολογικού κατοίκου για τους ξένους επενδυτές.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με πληροφορίες, θα προβλέπεται φορολόγηση με ενιαίο συντελεστή 7%. Οι ευνοϊκές διατάξεις θα εφαρμόζονται για τους συνταξιούχους που επιθυμούν να ζήσουν στην Ελλάδα, μεταφέροντας εδώ τη φορολογική τους κατοικία.

Είναι ένας τρόπος να προωθηθεί ο στόχος που συχνά έχει ονομαστεί «να γίνει η Ελλάδα η Φλόριντα της Ευρώπης».

Η ρύθμιση θα προβλέπεται σε νομοσχέδιο του υπουργείου Οικονομικών, που συζητήθηκε χθες στο υπουργικό συμβούλιο. Η ευνοϊκή ρύθμιση εφαρμόζεται κυρίως για συντάξεις του ιδιωτικού τομέα, καθώς οι συνταξιούχοι δημοσίου κατά κανόνα φορολογούνται στη χώρα τους. Σε κάθε περίπτωση θα τηρηθούν οι συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας.

Οι ευνοϊκές διατάξεις θα εφαρμόζονται για τους συνταξιούχους που επιθυμούν να ζήσουν στην Ελλάδα.

Κίνητρα σε επιχειρήσεις

Επίσης, το νομοσχέδιο προβλέπει ευνοϊκή φορολόγηση για τη δωρεάν παροχή μετοχών από τις επιχειρήσεις στους εργαζομένους. Οι πληροφορίες αναφέρουν ότι θα φορολογούνται αυτοτελώς, με συντελεστή 15%, όπως ισχύει με το νομοσχέδιο που ψηφίστηκε τον περασμένο Δεκέμβριο.

Η ρύθμιση θα προβλέπεται σε νομοσχέδιο του υπουργείου Οικονομικών.

Στην κυβέρνηση έχουν διαμηνύσει επιχειρηματίες με δραστηριότητα τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό ότι η ευνοϊκή αυτή φορολογική ρύθμιση θα αποτελέσει ένα σοβαρό κίνητρο για να μεταφέρουν στην Ελλάδα στελέχη τους που σήμερα απασχολούνται σε γειτονικές χώρες, με ευνοϊκότερο καθεστώς φορολόγησης.

Το νομοσχέδιο που θα δοθεί σύντομα σε διαβούλευση παρουσίασε ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας.

Μείωση φόρων

Στην εφαρμογή μιας συνετής δημοσιονομικής πολιτικής με σταδιακή μείωση των φορολογικών συντελεστών και πρωτίστως των ασφαλιστικών εισφορών αναφέρθηκε χθες ο κ. Σταϊκούρας μιλώντας στο 10th Nicosia Economic Congress.

Επίσης, ανέφερε τους εξής στόχους της κυβέρνησης:

• Την προώθηση ενός νέου πλαισίου αντιμετώπισης του υψηλού – συσσωρευμένου – ιδιωτικού χρέους, με ιδιαίτερη πρόνοια για τα ευάλωτα νοικοκυριά, προκειμένου να αντιμετωπιστεί με αποτελεσματικότητα αλλά και κοινωνική δικαιοσύνη το πρόβλημα.

• Την περαιτέρω ενίσχυση της ευστάθειας του τραπεζικού συστήματος.

• Τη συνέχιση του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων και αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας.

• Τον ψηφιακό μετασχηματισμό του δημόσιου τομέα και της ελληνικής οικονομίας.

• Τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της επενδυτικής ελκυστικότητας της οικονομίας, με κατάθεση και ψήφιση σειράς νομοσχεδίων.

• Την υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που αφορούν το κανονιστικό πλαίσιο για το επιχειρείν, το δικαστικό σύστημα, τη διαχείριση των δημοσίων επενδύσεων, την αγροτική πολιτική κ.ά.

• Την πραγματοποίηση επενδύσεων στις υποδομές, με έμφαση στην πράσινη οικονομία, επί τη βάσει του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Οπως είπε ο στόχος της κυβέρνησης είναι να οικοδομήσει η Ελλάδα ένα νέο παραγωγικό και αναπτυξιακό πρότυπο, αξιοποιώντας τα διαθέσιμα ευρωπαϊκά και εγχώρια μέσα.

Μετά τις 10 Ιουλίου οι νέες χορηγήσεις κρατικών δανείων

Μετά τις 10 Ιουλίου υπολογίζουν στο υπουργείο Οικονομικών ότι θα ξεκινήσει η πληρωμή των δικαιούχων για τη δεύτερη φάση της επιστρεπτέας προκαταβολής.

Οι ίδιες πηγές εκτιμούν ότι οι δικαιούχοι θα είναι έως 100.000 από τη δεξαμενή των περίπου 139.021 που είχαν υποβάλει αίτηση για τα δάνεια με ευνοϊκούς όρους του Δημοσίου ώς την περασμένη Παρασκευή. Πολλοί απορρίπτονται επειδή εμφάνισαν αύξηση τζίρου, διευκρινίζεται. Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί θα ανέρχεται σε 1-1,1 δισ. ευρώ.

Στην πρώτη φάση της επιστρεπτέας προκαταβολής εντάχθηκαν 51.500 επιχειρήσεις, στις οποίες πιστώθηκαν ποσά συνολικού ύψους 580 εκατ. ευρώ.

Ο σχεδιασμός προβλέπει να υπάρξει και μια τρίτη φάση, από την οποία θα επωφεληθούν κυρίως οι εποχικές επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πάνω από το 50% του τζίρου τους κατά την περίοδο Ιουλίου - Σεπτεμβρίου. Στην τρίτη αυτή φάση υπολογίζεται ότι θα δοθούν περίπου 600 εκατ. ευρώ.

Την ίδια ώρα που οι επιχειρήσεις προσδοκούν μια ανάσα ρευστότητας από το Δημόσιο με την επιστρεπτέα προκαταβολή, τα ταμεία του κράτους πιέζονται και από τη δημιουργία νέων ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Σύμφωνα με χθεσινά στοιχεία της ΑΑΔΕ, στα 545 εκατ. ευρώ έφτασαν οι νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές των πολιτών στο κράτος τον Μάρτιο, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 11,45% έναντι του ίδιου μήνα του 2019, όταν οι νέες ληξιπρόθεσμες είχαν φτάσει τα 489 εκατ. ευρώ.

Σημαντική πτώση, 42,58%, τον πρώτο μήνα του κορωνοϊού σημείωσαν οι εισπράξεις του Δημοσίου έναντι νέου ληξιπρόθεσμου χρέους. Συγκεκριμένα, περιορίστηκαν στα 82 εκατ. ευρώ, έναντι 138 εκατ. ευρώ την αντίστοιχη περίοδο του 2019, εξαιρουμένων των μη φορολογικών κατηγοριών.

Συνολικά στο τρίμηνο, ωστόσο, οι νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές εμφάνισαν μείωση, αφού διαμορφώθηκαν στα 2,213 δισ. ευρώ, έναντι 2,636 δισ. ευρώ την ίδια περίοδο του 2019 (μείωση 16,04%). Το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΑΔΕ που έγιναν

Στον δεύτερο γύρο της επιστρεπτέας προκαταβολής αναμένεται να ενισχυθούν έως 100.000 επιχειρήσεις.

χθες γνωστά, ανήλθε σε 105,811 δισ. ευρώ τον Μάρτιο, έναντι 106,054 δισ. ευρώ τον Φεβρουάριο, εμφανίζοντας μείωση 0,23%.

Ωστόσο, από το ποσό αυτό θεωρούνται ανεπίδεκτα είσπραξης τα 22,150 δισ. ευρώ, έναντι 21,831 δισ. ευρώ τον Φεβρουάριο (αύξηση 1,46%). Ετσι, το πραγματικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο τον Μάρτιο ήταν 83,660 δισ. ευρώ, έναντι 84,222 δισ. ευρώ τον Φεβρουάριο (μείωση 0,67%).

Συνολικά, 3.954.882 οφειλέτες χρωστούν το ποσό αυτό, έναντι 3.993.521 τον Φεβρουάριο (μείωση 0,97%). Τον Μάρτιο του 2019 ο συνολικός αριθμός των οφειλετών ήταν 3.940.098.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Πιστοί στο γκισέ παραμένουν οι ηλικιωμένοι πελάτες των τραπεζών

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Αποφασισμένοι ακόμη και να αλλάξουν τράπεζα δηλώνουν δύο στους 10 ηλικιωμένους ηλικίας άνω των 60 ετών, προκειμένου να συνεχίσουν τις συναλλαγές τους διά ζώσης σε κάποιο υποκατάστημα, δείχνοντας παράλληλα λίγη έως και καθόλου εξοικείωση με το Διαδίκτυο και έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των καταναλωτών στις διαδικτυακές συναλλαγές. Την έρευνα διεξήγαγε η Ενωση Εργαζομένων Καταναλωτών Ελλάδος της ΓΣΕΕ, στο πλαίσιο του προγράμματος «Active Citizens Fund» και του προγράμματος «Ψηφιακές κοινότητες τρίτης ηλικίας» για την ενδυνάμωση των ευπαθών ομάδων ηλικίας άνω των 60 ετών.

Η έρευνα διενεργήθηκε σε 366 άτομα, περίπου μισοί άνδρες και μισές γυναίκες, μεταξύ 1ης και 20ής Μαΐου 2020. Οι περισσότεροι ήταν συνταξιούχοι με μηνιαίο εισόδημα 500-1.500 ευρώ. Στην πλειοψηφία τους, ήτοι 73,5%, δήλωσαν άγνοια σε θέματα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων για τη διαδικτυακή τραπεζική και το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Σε ερώτηση σχετικά με το επίπεδο εξοικείωσης με το Διαδίκτυο, το 42,35% δήλωσε λίγη, το 35,25% αρκετή, ενώ το 22,4% δήλωσε πως δεν έχει καμία εξοικείωση με το Ιντερνετ. Το 46,72% χρησιμοποιεί μία ηλεκτρονική συσκευή, κατά κύριο λόγο smartphone, ηλεκτρονικό υπολογιστή και laptop. Βέβαια, η χρήση του γίνεται μετά... φόβου καθώς το 62,56% δήλωσε έλλειψη εμπιστοσύνης σχετικά με την ασφάλεια των ψηφιακών συναλλαγών, με το 37,7% να θεωρεί το είδος συναλλαγών λίγο και το 24,86% καθόλου ασφαλές.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στο πεδίο του ερωτηματολογίου που αφορά τις συναλλαγές τους. Το 52,46% των ερωτηθέντων προτιμά τη φυσική εξυπηρέτηση σε τραπεζικό κατάστημα για το σύνολο των συναλλαγών του. Μόλις το 31,97% προτιμά την ηλεκτρονική συναλλαγή, ενώ το 13,66% αυτών, αν και είναι σε θέση να ολοκληρώσει τις συναλλαγές του ψηφιακά, προτιμά την εξυπηρέτηση σε κατάστημα.

Δύο στους δέκα ηλικιωμένους δηλώνουν αποφασισμένοι ακόμη και να αλλάξουν τράπεζα, προκειμένου να συνεχίσουν τις συναλλαγές τους διά ζώσης σε κάποιο υποκατάστημα.

INTIME

Το 62,56% των ερωτηθέντων -όλοι άνω των 60 ετών- δήλωσε έλλειψη εμπιστοσύνης σχετικά με την ασφάλεια των ψηφιακών συναλλαγών.

Οσοι δήλωσαν δυσπιστία ως προς την ασφάλεια των συναλλαγών, προβάλλουν και αρνητική πρόθεση να πραγματοποιήσουν συναλλαγές με την τράπεζα από υπολογιστή ή κινητό, χωρίς να μεταβούν σε κατάστημά της προκειμένου να εξοικονομήσουν χρόνο και κόπο. Στον αντίποδα, βέβαια, υπάρχει ένα 56,83% που ανταποκρίθηκε θετικά, καθώς και το 17,76% που θα το σκεφτόταν.

Αποτυχία στην επικοινωνιακή πολιτική που ακολουθούν στη χώρα μας μεγάλοι τραπεζικοί όμιλοι, στην προσπάθειά τους να προσεγγίσουν τους μεγαλύτερους σε ηλικία καταναλωτές, δείχνει η απάντηση των συμμετεχόντων σχετικά με την πρόθεσή τους να αλλάξουν τρόπο εξυπηρέτησής τους σε περίπτωση που το υποκατάστημα της τράπεζάς τους κλείσει. Το 54,1% δήλωσε πως θα επιλέξει να πάει στο επόμενο πλησιέστερο κατάστημα της τράπεζάς τους, ενώ το 18,85%, σχεδόν δύο στους 10, ότι θα αλλάξει ακόμη και τράπεζα σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Υπάρχει πάντως και ένα 27,05% που δήλωσε ότι θα στραφεί σε ψηφιακά κανάλια.

Οσο για τους λόγους που οι συμμετέχοντες δεν προβαίνουν σε ηλεκτρονικές συναλλαγές, προέκυψε ότι για το 36,32% είναι η μη εξοικείωση και το άγχος για τη διαδικασία, για το 33,83% η μη κατανόηση της διαδικασίας, ενώ για το 29,85% ο φόβος κλοπής των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων.

Καθίζηση τζίρου στο λιανεμπόριο τον Απρίλιο λόγω lockdown

Βουτιά σημείωσε ο τζίρος στο λιανικό εμπόριο τον Απρίλιο κατά τον δεύτερο μήνα του lockdown, με πολλούς κλάδους να μετρούν απώλειες λόγω της εξάπλωσης της πανδημίας. Την ίδια στιγμή, αλλαγές καταγράφηκαν και στη συμπεριφορά των ίδιων των καταναλωτών, καθώς αρκετοί άρχισαν να εξοικειώνεται με τις online αγορές και να ανακαλύπτουν – προς αποφυγήν της χρήσης μετρητών– τα οφέλη των διαδικτυακών και ανέπαφων συναλλαγών.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ο δείκτης κύκλου εργασιών στο λιανικό εμπόριο τον Απρίλιο του τρέχοντος έτους μειώθηκε 24,7% σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη πέρυσι και 23,3% σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του Μαρτίου 2020. Οι επιχειρήσεις που επλήγησαν περισσότερο, σε σχέση με τον αντίστοιχο περυσινό μήνα, είναι αυτές του κλάδου της ένδυσης-υπόδησης (-83%), των βιβλίων-χαρτικών και λοιπών ειδών (-53,1%), των καυσίμων και λιπαντικών αυτοκινήτων (-42,5%) καθώς και των τροφίμων-ποτών-καπνού (-24,6%). Αντίθετα, αύξηση παρουσίασαν επιχειρήσεις του κλάδου των φαρμακευτικών-καλλυντικών προϊόντων (0,6%), αλλά και των σούπερ μάρκετ (8,6%). Οσον αφορά τον όγκο πωλήσεων, πλήθος καταναλωτών στράφηκε σε αγορές μέσω των σούπερ μάρκετ, που βάσει των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ είναι και τα μόνα που άντεξαν κατά τη διάρκεια του lockdown.

Η πανδημία επιτάχυνε τη στροφή των Ελλήνων σε άλλους τρόπους πληρωμής, με 6 στους 10 να επιλέγουν πλέον τις ανέπαφες συναλλαγές στα καταστήματα.

Ηλεκτρονικές πληρωμές

Ιδιαιτέρως δημοφιλείς ήταν κατά τη διάρκεια της πανδημίας οι ηλεκτρονικές αγορές, με πλήθος κόσμου να δοκιμάζει πλέον νέες λύσεις πληρωμών, προκειμένου να αποφύγει την επαφή με τα μετρητά.

Οπως αναφέρει πρόσφατη έρευνα που διεξήχθη από την Ipsos για λογαριασμό της PayPal, ορισμένοι εναλλακτικές μέθοδοι πληρωμής έχουν αρχίσει να κερδίζουν σταδιακά περισσότερο έδαφος και να εντάσσονται όλο και πιο δυναμικά στην καθημερινότητα των Ελλήνων. Ετσι, η πανδημία επιτάχυνε τη στροφή των Ελλήνων σε άλλους τρόπους πληρωμής, με 6 στους 10 να στρέφονται πλέον σε νέες ανέπαφες λύσεις πληρωμών στα καταστήματα. Μάλιστα, το 43% των ατόμων άνω των 65 ετών δηλώνει ότι θα εγκατέλειπε τελείως τη χρήση των μετρητών από τώρα και στο εξής.

Εξαίρεση τα σούπερ μάρκετ και τα φαρμακεία, με αύξηση πωλήσεων 8,6% και 0,6% αντίστοιχα.

Βεβαίως, και άλλες συναλλαγές απέκτησαν κατά τη διάρκεια της καραντίνας online χαρακτήρα. Οι μισοί Ελληνες (51%) εξόφλησαν τους λογαριασμούς για τις δαπάνες του νοικοκυριού τους μέσω Διαδικτύου ή mobile εφαρμογών, ενώ το 70% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι ακόμα και μετά το lockdown θα εξακολουθήσει να πληρώνει τους λογαριασμούς για έξοδα που αφορούν το σπίτι αποκλειστικά και μόνο ηλεκτρονικά.

Οσον αφορά τις online αγορές, 9 στους 10 διέκριναν τα πλεονεκτήματα των αγορών εν μέσω του lockdown, όπως η μη αναμονή σε ουρές ταμείων (61%), η δυνατότητα παράδοσης κατ' οίκον (46%) και οι ανταγωνιστικές τιμές ή και προσφορές-εκπτώσεις (44%). Αν και ο τζίρος των καταστημάτων ένδυσης και υπόδησης δέχθηκε πλήγμα τον Απρίλιο, βάσει της έρευνας της Ipsos, τα είδη ένδυσης, υπόδησης και αξεσουάρ μόδας ήταν η πιο δημοφιλής κατηγορία στις online αγορές εν μέσω πανδημίας.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΗ

«Προσγειώνονται» απότομα οι προσδοκίες για τον τουρισμό

Η πληρότητα σε όσα ξενοδοχεία λειτουργούν είναι μόλις στο 20% τον Ιούλιο

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Η επανέναρξη ενός περιορισμένου αριθμού πτήσεων από το εξωτερικό προς όλα τα αεροδρόμια της χώρας έρχεται σε μια στιγμή που οι προσδοκίες για μια γρήγορη ανάκαμψη του ενδιαφέροντος για διακοπές στην Ελλάδα, μετά την επιτυχία της χώρας στη διαχείριση της πανδημίας, προσγειώνονται απότομα.

Μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα τόσο από τη νησιωτική όσο και από την ηπειρωτική χώρα, με τα οποία επικοινώνησε η «Κ», αναφέρουν πολύ περιορισμένο αριθμό κρατήσεων ενώ αυτός αφορά ως επί το πλείστον τον Αύγουστο και τους επόμενους μήνες, καθώς η διάθεση για ταξίδια μπορεί να υπάρχει, αλλά απέχει από το να μετουσιωθεί σε απόφαση.

Εξαίρεση αποτελούν οι κρατήσεις από Έλληνες, οι οποίες όμως ξεκινούν αργά τον Ιούλιο και τον Αύγουστο, ενώ είναι βέβαια πολύ λιγότερες από των προηγούμενων ετών. Σύμφωνα με την Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων, η πληρότητα των ξενοδοχείων στην τρέχουσα φάση είναι μόλις στο 20%. Αυτή η πληρότητα αφορά μόνο εκείνα τα ξενοδοχεία τα οποία έχουν επιλέξει να ανοίξουν τον Ιούλιο, που υπολογίζεται ότι είναι λιγότερα από τα μισά που διαθέτει η χώρα.

Με έναν πρόχειρο υπολογισμό αυτό σημαίνει ότι ο Ιούλιος τρέχει μόλις στο 10% της περασμένης χρονιάς και κυρίως με Έλληνες παραθεριστές, δηλαδή χωρίς εισροές κεφαλαίων στη χώρα. Με δεδομένο ότι ο Ιούλιος και ο Αύγουστος είναι οι δύο μήνες με τις υψηλότερες επισκεψιμότητες της χώρας, καθίσταται σαφές ότι τα σενάρια που μιλούσαν για δυνατότητα ανάκτησης του 30% ή έστω 20% των ξένων αφίξεων και δαπανών του 2019 φέτος μοιάζουν σχεδόν ουτοπικά: «Ο Ιούλιος μετατρέπεται σε έναν μήνα "δοκιμαστικό" για τη δυνατότητα κάποιων, όχι όλων και ίσως ούτε των μισών, ξενοδοχείων να λειτουργήσουν, και εφόσον όλα πάνε καλά, είναι πιθανόν ο Αύγουστος να κυλήσει καλύτερα», αναφέρουν οι αισιόδοξοι.

INTIME

Παράγοντες του κλάδου αναφέρουν ότι ο Ιούλιος είναι ένας «δοκιμαστικός μήνας για το ενδεχόμενο να μη λειτουργήσουν ούτε τα μισά ξενοδοχεία, και εφόσον όλα πάνε καλά, είναι πιθανόν ο Αύγουστος να κυλήσει καλύτερα».

Οταν όμως οι ίδιοι άνθρωποι ερωτώνται εάν είναι σίγουρο πως θα ανοίξουν εκείνα τα ξενοδοχεία που έχουν ήδη ανακοινώσει ότι θα ανοίξουν αργότερα τον Ιούλιο, απαντούν με επιφύλαξη «θα δούμε» ή «θα εξαρτηθεί από τις κρατήσεις των επόμενων ημερών». Ακόμα και μεγάλα εμβληματικά συγκροτήματα που έχουν ανακοινώσει λειτουργία βρίσκονται σε καθεστώς αβεβαιότητας, αφού οι κρατήσεις που έχουν δεν προσδίδουν οικονομικό νόημα στη σεζόν. Οπως χαρακτηριστικά αναφέρουν ολοένα και περισσότεροι ξενοδόχοι, «λειτουργούμε πλέον περισσότερο με ένστικτο παρά με επιβεβαιωμένα δεδομένα, ελπίζοντας το καλύτερο».

Οι ψυχραιμότεροι εξηγούν πως «είναι ακόμα πολύ νωρίς» και ότι «οι ημερομηνίες έναρξης δεν σημαίνουν τίποτα περισσότερο από την εκκίνηση μιας πολύ αργής και σταδιακής διαδικασίας για την επιστροφή στην ομαλότητα, που αναμένεται να χρειαστεί τουλάχιστον μία τριετία για να επανέλθει στα επίπεδα που βρισκόταν το 2019». «Για την ώρα, ο φόβος και η ανησυχία είναι κυρίαρχα στους δυνητικούς επισκέπτες της χώρας μας», προσθέτουν άλλες πηγές, που χαρακτηρίζουν κάθε στόχο έωλο.

Ετσι, η αρχική αισιοδοξία που επικράτησε, μετά την επιτυχημένη διαχείριση του κορωνοϊού στην Ελλάδα και τις προσδοκίες πως αυτό θα προσδώσει ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην χώρα έναντι των ανταγωνιστών της, έρχεται τώρα αντιμέτωπη με τη σκληρή πραγματικότητα που χαρακτηρίζεται από μια στάση αναμονής των κρίσιμων αγορών για τον ελληνικό τουρισμό. Κάποιες από αυτές τις αγορές βρίσκονται τουλάχιστον προσώρας εκτός παιχνιδιού. Ηνωμένες Πολιτείες, Βρετανία, και Ρωσία φαίνεται ότι θα χρειαστεί να περιμένουν πολύ πριν επιτραπεί στους κατοίκους τους να περάσουν τα ευρωπαϊκά σύνορα, εάν και εφόσον βέβαια αυτοί αποφασίσουν να ταξιδέψουν μετά το σφοδρό χτύπημα της πανδημίας που έχει στοιχίσει δεκάδες χιλιάδες ζωές και προκαλεί εντονότατη αβεβαιότητα για το διαθέσιμο εισόδημα προς διακοπές.

Πολλοί ξενοδόχοι, που επέλεξαν να μην ανοίξουν καθόλου φέτος τις μονάδες τους, θεωρούν υπερβολικά μεγάλο το ρίσκο για τη φήμη του ελληνικού τουρισμού να διακινδυνεύσει την εκδήλωση ενός δεύτερου κύματος κρουσμάτων στην Ελλάδα με εκατοντάδες χιλιάδες ξένους τουρίστες παρόντες. Αντιμετωπίζουν δε τα αυστηρά και ενδελεχή μέτρα προστασίας αφενός ως υγειονομικά εργαλεία «ξένα προς το ίδιο το νόημα των διακοπών που σημαίνουν ανεμελιά», όπως χαρακτηριστικά θυμίζουν, και αφετέρου ως «ισχυρά αντικίνητρα για την προσέλκυση ξένων ταξιδιωτών».

300.000 αιτήσεις για το πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Εληξε την περασμένη Πέμπτη τα μεσάνυχτα η προθεσμία για την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής στο ενισχυμένο πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού όπου, έχουν υποβληθεί περισσότερες από 300.000 ηλεκτρονικές αιτήσεις από τους ενδιαφερόμενους μισθωτούς. Φαίνεται πως, ιδιαιτέρως κατά τις πρώτες ημέρες, δεν υπήρξε αντίστοιχη συμμετοχή από πλευράς των ιδιοκτητών ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων, οι οποίοι εξέφραζαν επιφυλάξεις ως προς την καθυστερημένη αποπληρωμή του προγράμματος.

Πλέον, όπως ανακοίνωσε ο υπουργός Εργασίας Γιάννης Βρούτσης, για την επιτάχυνση της διαδικασίας αποπληρωμής των τουριστικών καταλυμάτων και των ακτοπλοϊκών εταιρειών που θα ενταχθούν στο πρόγραμμα, αποφασίστηκε, για πρώτη φορά, η αποπληρωμή τους να ολοκληρώνεται εντός 30 ημερών από την υποβολή των δικαιολογητικών. Με αυτό τον τρόπο, συντομεύεται θεαματικά η αποπληρωμή των παρόχων, λειτουργώντας ως ένα επιπλέον κίνητρο συμμετοχής.

Υπενθυμίζεται ότι με το πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού 2020-2021, για πρώτη φορά επιδοτούνται ακτοπλοϊκά εισιτήρια και αυξάνεται η μέγιστη διάρκεια διανυκτερεύσεων από 5 σε 6 βράδια. Επίσης, μειώνεται η ιδιωτική συμμετοχή σε όλα τα ξενοδοχεία, ενώ αυξάνεται η επιδότηση του ΟΑΕΔ. Τέλος, προστίθεται ο νομός Εβρου στο ειδικό πλαίσιο των 10 διανυκτερεύσεων και της μηδενικής ιδιωτικής συμμετοχής.

Αναλυτικά, οι διακοπές με το πρόγραμμα επιδότησης μπορούν να πραγματοποιηθούν από την 1 Αυγούστου 2020 έως τις 31 Ιουλίου 2021 σε τουριστικά καταλύματα του μητρώου παρόχων του ΟΑΕΔ. Οι διακοπές θα έχουν διάρκεια:

- Από μία έως δέκα διανυκτερεύσεις, όταν επιλεχθούν για διακοπές τουριστικά καταλύματα των νήσων Λέσβου, Λέρου, Σάμου, Χίου, Κω και του νομού Εβρου.
- Από μία έως έξι διανυκτερεύσεις, όταν επιλεχθούν για διακοπές τουριστικά καταλύματα της υπόλοιπης Ελλάδας.

Η υποβολή αιτήσεων από τους δικαιούχους και η δήλωση συμμετοχής από τους παρόχους γίνονται αποκλειστικά μέσω της ενιαίας ψηφιακής πύλης του ελληνικού Δημοσίου gov.gr, με τους κωδικούς πρόσβασης στο Taxisnet ή τους κωδικούς πρόσβασης πιστοποιημένων χρηστών ΟΑΕΔ στις παρακάτω ηλεκτρονικές διευθύνσεις:

Δικαιούχοι: https://www.gov.gr/ipiresies/ergasia-kai-asphalise/apozemioseis-kai-parokhes/programmata-koinonikou-tourismou

Πάροχοι: https://www.gov.gr/ipiresies/ergasia-kai-asphalise/apozemioseis-kai-parokhes/parokhoi-koinonikou-tourismou

Δικαιούχοι του προγράμματος είναι εργαζόμενοι και άνεργοι, οι οποίοι το έτος 2019:

- Είχαν 50 ημέρες εργασίας στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (με κρατήσεις υπέρ ΟΕΕ).
- Ελαβαν από τον ΟΑΕΔ 50 ημέρες ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας.
- Ελαβαν επιδότηση ανεργίας τουλάχιστον 50 ημερών.
- Συγκεντρώνουν τουλάχιστον 50 ημέρες αθροιστικά από τα παραπάνω (ημέρες εργασίας, ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας και επιδότησης ανεργίας).
- Ηταν εγγεγραμμένοι άνεργοι/ες στο ειδικό μητρώο ανέργων ΑμεΑ του ΟΑΕΔ κατά την ημερομηνία λήξης υποβολής αιτήσεων.

Το σύστημα επιλογής των δικαιούχων βασίζεται στη μοριοδότηση συγκεκριμένων οικονομικών, οικογενειακών και ασφαλιστικών κριτηρίων, με αντικειμενικό και διαφανή τρόπο, με τη χρήση μηχανογραφικού λογισμικού του ΟΑΕΔ. Πάροχοι του προγράμματος είναι τουριστικά καταλύματα και ακτοπλοϊκές εταιρείες, όπως περιγράφεται στη δημόσια πρόσκληση.

Η επιδότηση θα γίνει με τη χορήγηση επιταγής κοινωνικού τουρισμού, η οποία έχει τη μορφή ενός μοναδικού ηλεκτρονικού κωδικού αριθμού. Συνολικά θα χορηγηθούν 300.000 επιταγές και ο προϋπολογισμός του προγράμματος είναι 30.000.000 ευρώ.

Το 83% των Γερμανών δεν μπαίνει ακόμα σε αεροπλάνο

Οπως προκύπτει από έρευνα του Γερμανικού Συνδέσμου Αερομεταφορών (BDL), από το σύνολο των γερμανικών αεροδρομίων θα πραγματοποιηθεί τον Ιούλιο μόλις το 27% των πτήσεων που πραγματοποιήθηκαν τον αντίστοιχο μήνα πέρυσι. Πρόκειται μεν για αύξηση σε σχέση με τους προηγούμενους μήνες (Απρίλιος 4%, Μάιος 6%, Ιούνιος 14%), αλλά σε χαμηλά επίπεδα. Για τον Αύγουστο ο BDL αναμένει μια «ελαφρά αύξηση» της εναέριας κυκλοφορίας, υπό την προϋπόθεση ότι οι ρυθμοί εξάπλωσης του κορωνοϊού θα κυμανθούν στα σημερινά επίπεδα. Σύμφωνα με την έρευνα του BDL, το κέντρο βάρους των πτήσεων αφορά δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς των Γερμανών. Μετά την Ισπανία και την Τουρκία, τα περισσότερα αεροπορικά δρομολόγια από τη Γερμανία θα εξυπηρετούν τον Ιούλιο προορισμούς στην Ελλάδα. Ακολουθούν η Ιταλία και η Αυστρία.

Στην κορυφή του πίνακα των 20 δημοφιλέστερων προορισμών βρίσκεται, με 326 αφίξεις από τη Γερμανία, το ισπανικό νησί Μαγιόρκα, ακολουθεί με 221 αφίξεις η Κωνσταντινούπολη και με 167 η Βιέννη. Στη 10η θέση αυτού του πίνακα βρίσκεται το Ηράκλειο με συνολικά 94 αφίξεις από τη Γερμανία τον Ιούλιο, ακολουθούν στη 12η θέση η Θεσσαλονίκη με 69 αφίξεις, στη 13η θέση η Αθήνα με 64 αφίξεις και στην 20ή θέση η Ρόδος με 47 αφίξεις.

Πάντως, η συντριπτική πλειονότητα των Γερμανών δεν σκοπεύει να πετάξει φέτος κατά την περίοδο των διακοπών. Σύμφωνα με δημοσκόπηση του ινστιτούτου Civery για το περιοδικό Spiegel, το 83,1% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι λόγω Covid-19 δεν πρόκειται να πετάξει τους επόμενους τρεις μήνες και μόλις το 13,4% σχεδιάζει να πετάξει είτε για επαγγελματικούς είτε για ιδιωτικούς λόγους. Ενα 60,8% διακατέχεται από τον φόβο να μολυνθεί μέσα στο αεροπλάνο.

Η αποπληρωμή των τουριστικών καταλυμάτων και των ακτοπλοϊκών εταιρειών θα ολοκληρώνεται εντός 30 ημερών από την υποβολή των δικαιολογητικών.

Οι τουρίστες εμπιστεύονται περισσότερο την Ελλάδα από την Ισπανία

Συνέντευξη στον **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟ**

Η ζήτηση για ταξίδια προς τη χώρα μας ανακάμπτει, αλλά παραμένει μειωμένη κατά 60% σε σχέση με πέρυσι.

Τις πρώτες ενδείξεις ανάκαμψης της ζήτησης για ταξίδια στην Ελλάδα, ήδη από τα μέσα Μαΐου, αποκαλύπτουν οι βάσεις δεδομένων της Mastercard και των συνεργατών της, όπως και το ότι η εμπιστοσύνη για την Ελλάδα κατά τους τελευταίους μήνες κυμαίνεται σε καλύτερα επίπεδα από εκείνη για τους κοντινούς ανταγωνιστές της, κυρίως την Ιταλία και την Ισπανία. Αυτό σημειώνει μιλώντας αποκλειστικά στην «Κ» η country manager της Mastercard σε Ελλάδα, Κύπρο και Μάλτα, Ασπα Παλημέρη. Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία και Ισπανία είναι οι χώρες από τις οποίες προέρχεται το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, και με αυτή τη σειρά. Καθίσταται σαφές πως ο τουρισμός είναι στο επίκεντρο της επιχειρηματικής δραστηριότητας της Mastercard, η οποία έχει μάλιστα αναπτύξει σειρά δράσεων για τον κλάδο, όπως τα προγράμματα Stay in Athens, Visit Greece και Priceless Cities.

– Μπορείτε να μας δώσετε μια εικόνα των αναζητήσεων που αφορούν τη χώρα μας όπως προκύπτουν από τις βάσεις δεδομένων σας;

– Μεταξύ 1ης Φεβρουαρίου και 20 Ιουνίου, ο συνολικός αριθμός των αυθόρμητων αναζητήσεων πτήσεων για τρία από τα κύρια αεροδρόμια της χώρας (Αθήνα, Κρήτη, Κέρκυρα) μειώθηκε κατά 44% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019. Η πτωτική τάση ξεκίνησε στις 10 Μαρτίου, καθώς για το προηγούμενο διάστημα οι αναζητήσεις πτήσεων προς τη χώρα μας ήταν περισσότερες σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019. Τα καλά νέα είναι ότι από τις 9 Μαΐου φαίνεται να έχουμε μια μεταστροφή της κατάστασης, με μικρή αλλά συνεχή αύξηση των αναζητήσεων. Ενδεικτικά, την εβδομάδα 15-20 Ιουνίου οι αναζητήσεις πτήσεων αυξήθηκαν κατά 35% σε σύγκριση με την εβδομάδα 25-30 Μαΐου, γεγονός που καταδεικνύει ανάκαμψη της ζήτησης, η οποία βέβαια εξακολουθεί να απέχει πολύ (-60% την περασμένη εβδομάδα) από τα επίπεδα του 2019.

Το μερίδιο της Ελλάδας ως προορισμού μεταξύ Γερμανών ταξιδιωτών αυξήθηκε σε σχέση με πέρυσι, τονίζει η Country Manager της Mastercard σε Ελλάδα, Κύπρο και Μάλτα, Ασπα Παλημέρη.

– Θεωρούμαστε όντως ένας ασφαλής προορισμός από τους δυνητικούς επισκέπτες;

– Σύμφωνα με το Security Perception Index της Mabrian, έναν δείκτη που μετράει τον βαθμό στον οποίο οι εν δυνάμει επισκέπτες ενός προορισμού από όλον τον κόσμο αντιλαμβάνονται τον εν λόγω προορισμό ως ασφαλή, μέσα από παρακολούθηση και επεξεργασία σχετικών σχολίων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η εμπιστοσύνη για την Ελλάδα κατά τους τελευταίους μήνες κυμαίνεται σε καλύτερα επίπεδα από εκείνη για τους κοντινούς ανταγωνιστές της, κυρίως την Ιταλία και την Ισπανία. Σύμφωνα με στοιχεία της 1ης Ιουνίου, η Ελλάδα έχει ανακτήσει τα επίπεδα εμπιστοσύνης που απολάμβανε στις αρχές Φεβρουαρίου, τα οποία υπολείπονται μόνο κατά 4% αυτών του 2019 και είναι κατά 12% υψηλότερα από αυτά για την Ιταλία και κατά 7% υψηλότερα από εκείνα για την Ισπανία.

– Ποιο είναι το προφίλ των εν δυνάμει επισκεπτών της χώρας μας και πώς άλλαξε αυτό μετά την πανδημία;

– Αναλύοντας τον αριθμό αναζητήσεων πτήσεων από βασικές αγορές προέλευσης της Ευρώπης κατά τις 20 πρώτες μέρες του Ιουνίου, για επίσκεψη στη χώρα μας τον Ιούλιο, η Γερμανία κατέχει την πρωτιά, ενώ ακολουθούν το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιταλία και η Ισπανία. Ωστόσο, και οι τέσσερις αγορές απέχουν ακόμη από τον αριθμό των αναζητήσεων κατά την ίδια περίοδο πέρυσι. Εάν αναλύσουμε τον αριθμό των αναζητήσεων για πτήσεις προς Ελλάδα ως ποσοστό του συνολικού αριθμού αναζητήσεων για πτήσεις που πραγματοποιούν ταξιδιώτες από μια δεδομένη αγορά προέλευσης, με άλλα λόγια το μερίδιο που κατέχει η Ελλάδα ως προορισμός, βλέπουμε και πάλι θετικά σημάδια. Για παράδειγμα, το μερίδιο της Ελλάδας ως προορισμού μεταξύ Γερμανών ταξιδιωτών αυξήθηκε σε σχέση με πέρυσι.

– Πρόσφατα μιλήσατε για νέες δράσεις του ομίλου σας για τον τουρισμό. Ποιες είναι αυτές;

– Ο τουρισμός είναι στο επίκεντρο της επιχειρηματικής δραστηριότητας της Mastercard. Διαθέτουμε πλέον εργαλεία που μπορούν να συμβάλουν τόσο στη χάραξη στρατηγικής όσο και στην προσφορά ενός αναβαθμισμένου προϊόντος. Ενα από τα κυριότερα εργαλεία είναι η πλατφόρμα Tourism Insights, που έχουμε αναπτύξει από κοινού με τη Mabrian Technologies. Η πλατφόρμα συγκεντρώνει, με ανωνυμοποιημένο τρόπο, και οργανώνει δεδομένα που προκύπτουν τόσο από τις δεκάδες δισεκατομμύρια συναλλαγές που επεξεργαζόμαστε κάθε χρόνο όσο και από ένα ευρύ φάσμα άλλων πηγών. Επίσης, στηρίζουμε το εγχείρημα του υπουργείου Τουρισμού για την εφαρμογή Visit Greece σε κινητό , μέσα από την οποία η Ελλάδα γίνεται ο νέος προορισμός στη λίστα των Priceless Cities της Mastercard και οι επισκέπτες της χώρας αποκτούν πρόσβαση σε μια σειρά εμπειριών, όπως στον πολιτισμό και στη γαστρονομία.

Μείωση κόκκινων δανείων κάτω του 5% έως το 2022 επιδιώκει η ΕΤΕ

Προτεραιότητα της τράπεζας παραμένει η τιτλοποίηση άνω των 6 δισ. ευρώ

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Τον επαναπροσδιορισμό του επιχειρηματικού σχεδίου της Εθνικής Τράπεζας, λόγω της τρέχουσας οικονομικής κρίσης που προκαλεί η πανδημία, ανακοίνωσε ο διευθύνων σύμβουλος του ομίλου της ΕΤΕ Παύλος Μυλωνάς, μιλώντας στη γενική συνέλευση των μετόχων. Το επιχειρησιακό σχέδιο που ανακοινώθηκε τον Μάιο του 2019, και αναφέρεται στην περίοδο έως και το 2022, έχει στόχο τη μείωση των κόκκινων δανείων σε ποσοστό κάτω του 5%, την αύξηση της κερδοφορίας της τράπεζας από σχεδόν μηδενικά επίπεδα και την επίτευξη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων της τάξεως του 11% και, σύμφωνα με τον CEO του ομίλου, «οι φιλόδοξοι στόχοι που έχουν τεθεί θα επιτευχθούν με μόνο ένα χρόνο καθυστέρηση».

Η επιτυχία του προγράμματος μετασχηματισμού, σύμφωνα με τον κ. Μυλωνά, αποτυπώθηκε ήδη στα μεγέθη του 2019 και του 2020, με βάση τα οποία τα κόκκινα δάνεια μειώθηκαν κατά 5,3 δισ. ευρώ, δηλαδή κατά το ένα τρίτο, και από 15 δισ. ευρώ περιορίστηκαν στα 10 δισ. ευρώ μέσα σε ένα χρόνο. Το αποτέλεσμα αυτό επιτεύχθηκε με συνδυασμό πωλήσεων χαρτοφυλακίων δανείων και μείωσης μέσω ρυθμίσεων, στεγαστικών κυρίως, δανείων, ενώ είναι αξιοσημείωτο ότι η τελευταία συναλλαγή πώλησης κόκκινων δανείων, το Project Icon, πραγματοποιήθηκε εν μέσω της κρίσης της πανδημίας, χωρίς κεφαλαιακή επιβάρυνση για την τράπεζα. Στόχος παραμένει η μεγάλη τιτλοποίηση άνω των 6 δισ. ευρώ, για την οποία, όπως ανακοίνωσε ο κ. Μυλωνάς, «έχουν γίνει όλες οι προετοιμασίες και προβλέπουμε να περάσει στη φάση προσέγγισης επενδυτών στις αρχές του β΄ εξαμήνου του έτους». Όταν ολοκληρωθεί, θα οδηγήσει τον δείκτη κόκκινων δανείων άμεσα κάτω του 15%, «βασικό βήμα για να πετύχουμε τον τελικό στόχο του 5%», σημείωσε. Απαντώντας σε σχετική ερώτηση, ο κ. Μυλωνάς χαρακτήρισε «ευπρόσδεκτη» τη λύση μιας bad bank και υπογράμμισε ότι «δεν υπάρχει μόνο μία λύση για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων», αφήνοντας ανοικτό το θέμα της συμμετοχής της τράπεζας στην υπό διαμόρφωση λύση, την οποία, όπως είπε, «θα εξετάσουμε και θα αξιοποιήσουμε».

Σύμφωνα με το βασικό σενάριο της ΕΤΕ για την πορεία της οικονομίας το 2020, η ύφεση θα φτάσει το 7,5% και η μείωση του ΑΕΠ θα οδηγήσει σε πτώση του τζίρου του επιχειρηματικού τομέα κατά 20% για όλο το 2020. «Προβλέπουμε», όπως εξήγησε ο CEO της Εθνικής, «ότι έπειτα από διορθωτικές ενέργειες, οι ανάγκες που θα προκύψουν για επιπλέον κεφάλαιο κίνησης στον επιχειρηματικό κλάδο θα φτάσουν τα 10 δισ. ευρώ περίπου και θα καλυφθούν από τα χρηματοδοτικά εργαλεία που έχει ενεργοποιήσει η κυβέρνηση και από ίδιους πόρους των τραπεζών».

Ο κ. Μυλωνάς υπογράμμισε ότι παραμένει το ρίσκο τα χρήματα αυτά να μη διοχετευθούν σωστά, επισημαίνοντας ότι πρέπει να δοθούν σε επιχειρήσεις που τα έχουν ανάγκη και να μη χρησιμοποιηθούν ως «μαξιλάρι» ρευστότητας. «Πρέπει να επιβραβευθεί όποιος στοχεύει καλύτερα και όχι όποιος ξοδεύει τις περισσότερες σφαίρες», τόνισε χαρακτηριστικά.

Το 2019 οι εκταμιεύσεις νέων δανείων ανήλθαν σε 3,3 δισ. ευρώ (4,4 δισ. μαζί με το α΄ τρίμηνο του 2020) και οι νέες χρηματοδοτήσεις την τρέχουσα χρονιά θα φτάσουν τα 3,5 δισ. ευρώ. Αναφερόμενος στα προγράμματα στήριξης της οικονομίας που έχει εφαρμόσει η Εθνική Τράπεζα, ο κ. Μυλωνάς επεσήμανε:

- Τις αναστολές δόσεων για 1.800 επιχειρήσεις με δάνεια 2 δισ. ευρώ.
- Τις αναστολές δόσεων για 28.000 πελάτες με στεγαστικά δάνεια 1,5 δισ. ευρώ.
- Τη χρηματοδότηση 2.500 επιχειρήσεων μέσω του ΤΕΠΙΧ ΙΙ (αντιστοιχεί στο 24% του αριθμού των ενταγμένων επιχειρήσεων), με έμφαση στις μικρές επιχειρήσεις που είναι οι πιο ευάλωτες.
- Την έγκριση δανείων ύψους 800 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο του Ταμείου Εγγυοδοσίας.

Εκτενή αναφορά έκανε ο CEO της Εθνικής στον λειτουργικό και ψηφιακό μετασχηματισμό της τράπεζας, σημειώνοντας ότι «οδηγούμαστε στην επανεξέταση του μοντέλου λειτουργίας των καταστημάτων», εξέλιξη που επιταχύνεται λόγω του κορωνοϊού. Στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού, οι ηλεκτρονικές συναλλαγές αυξήθηκαν κατά 60% σε λίγους μήνες, ενώ οι ενεργοί χρήστες ψηφιακών καναλιών αυξήθηκαν κατά 50% και σήμερα ανέρχονται σε σχεδόν 1,4 εκατ.

Ακόμη, στοχεύει σε αύξηση κερδών και απόδοση ιδίων κεφαλαίων 11%.

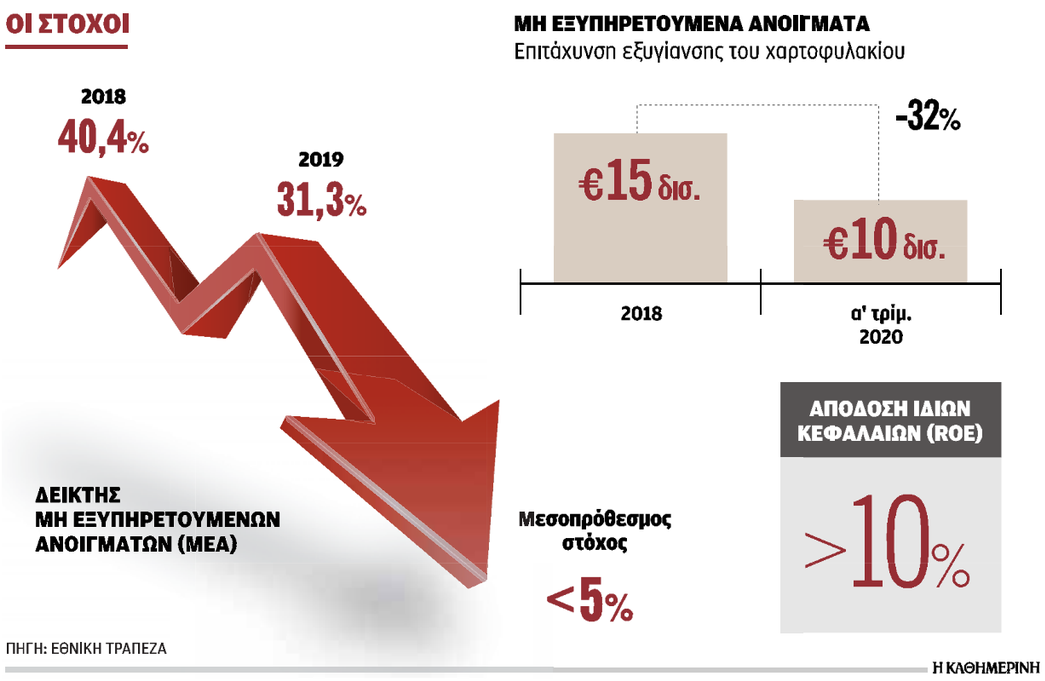

Η Εθνική Ασφαλιστική

Τη δέσμευση της τράπεζας έναντι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πώληση της Εθνικής Ασφαλιστικής επανέλαβε χθες ο διευθύνων σύμβουλος της Εθνικής, απαντώντας σε σχετική ερώτηση κατά τη διάρκεια της γενικής συνέλευσης. Οπως δήλωσε, η διαδικασία «τρέχει» και θα υπάρξει ενημέρωση με βάση τις εξελίξεις, ενισχύοντας τα σενάρια για την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων με το CVC Capital Partners, που κατέθεσε τη μοναδική προσφορά στο πλαίσιο του τελευταίου διαγωνισμού. Η εξέλιξη αυτή διαψεύδει τις προσδοκίες για νέα παράταση στη διαδικασία πώλησης και επιβεβαιώνεται και από απάντηση της επιτρόπου Ανταγωνισμού της Ε.Ε. σε ερώτημα του Συλλόγου Υπαλλήλων της Εθνικής Ασφαλιστικής, σύμφωνα με την οποία η τελευταία παράταση που δόθηκε για την πώληση της εταιρείας ήταν τον Μάιο του 2019. Με βάση την απόφαση εκείνη η πώληση θα πρέπει να ολοκληρωθεί έως τα τέλη του έτους.

Νέα διοίκηση στον ΟΛΘ και τριπλάσιο μέρισμα σε σύγκριση με πέρυσι

Η γενική συνέλευση του Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης (ΟΛΘ) προχώρησε σε αλλαγές στη διοίκηση και σε τριπλασιασμό του μερίσματος. Νέος εκτελεστικός πρόεδρος εξελέγη ο Αθανάσιος Λιάγκος, ενώ τη θέση του διευθύνοντος συμβούλου αναλαμβάνει ο μέχρι τώρα γενικός διευθυντής του λιμένα Ιταλός Φράνκο Κούπολο.

Ο Σωτήρης Θεοφάνης, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος από την έναρξη της ιδιωτικοποίησης παραμένει μέλος του διοικητικού συμβουλίου. Επίσης υπερψηφίστηκε η διανομή μερίσματος έως και 75% των καθαρών κερδών της χρήσης του 2019 δηλαδή συνολικά 11,794 εκατ. ευρώ ή 1,17 ευρώ ανά μετοχή, ποσό που είναι σχεδόν τρεις φορές υψηλότερο από τα περυσινό.

Ο Οργανισμός Λιμένα Θεσσαλονίκης στην περυσινή χρήση σημείωσε αύξηση του κύκλου εργασιών κατά 17,8% στα 68,981 εκατ. και κερδών EBITDA στα 29,748 εκατ. Η διακίνηση στον σταθμό εμπορευματοκιβωτίων αυξήθηκε κατά 5,7% και ανήλθε σε 424.500 TEUs με οδηγό τη διαμετακόμιση (transit).

Ο όγκος των φορτίων του συμβατικού λιμένα αυξήθηκε κατά 19% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, με αποτέλεσμα ο κύκλος εργασιών αυτής της δραστηριότητας να αυξηθεί από 18,9 εκατ. το 2018 σε 22,3 εκατ. πέρυσι.

Τα έσοδα από την εκμετάλλευση χώρων σημείωσαν αύξηση 26%, ενώ η επιβατική κίνηση παρέμεινε στα ίδια επίπεδα. Το μεικτό κέρδος αυξήθηκε από 27,47 εκατ. το 2018 σε 32,2 εκατ. (+17,8%) παραπέμποντας σε μεικτό περιθώριο κέρδους 46,7%.

Τα καθαρά κέρδη μετά από φόρους αυξήθηκαν κατά 0,3%, από 16,4 εκατ. το 2018 σε 16,45 εκατ. το 2019, διαμορφώνοντας το περιθώριο καθαρού κέρδους σε 24%. Η καθαρή κερδοφορία επηρεάστηκε από δύο κυρίως παράγοντες, τη σταδιακή εφαρμογή της νέας οργανωτικής δομής η οποία αναμένεται να συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη της εταιρείας τα επόμενα έτη και την πλήρη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16.

Ομως φέτος η πανδημία χτύπησε τις επιδόσεις του ΟΛΘ: Ο Σταθμός Εμπορευματοκιβωτίων σημείωσε οριακή υποχώρηση της διακίνησης στο εξάμηνο (με διακριτά καλύτερες επιδόσεις όμως το πρώτο δίμηνο), ενώ στο συμβατικό φορτίο η πτώση στο εξάμηνο προσέγγισε το 20%.

Το επόμενο διάστημα η νέα διοίκηση αναμένεται να προωθήσει τις διαδικασίες και του εν εξελίξει διαγωνισμού για την επιλογή ανάδοχου για το έργο επέκτασης του έκτου προβλήτα (εμπορευματοκιβωτίων) στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Πρόκειται για έργο προϋπολογισμού 170 εκατ. ευρώ. Ειδικότερα αναμένεται να εγκριθούν από το Δ.Σ. τα τεύχη δημοπράτησης για τη β΄ φάση του έργου έως τα μέσα Ιουλίου και θα ακολουθήσει η υποβολή δεσμευτικών προσφορών από τις εταιρείες που που έχουν προκριθεί: TEPNA-Eiffage Genie Civil Marine, Μυτιληναίος-Rover Maritime-HDK, Archirodon Group, Intrakat-Intercantieri Vittadello-Sales, Αβαξ-Etermar-NV Besix και Acciona-Dredging International.

Επικεφαλής αναλαμβάνει ο μέχρι τώρα γενικός διευθυντής του λιμένα, Ιταλός, Φράνκο Κούπολο.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Αίρει περιορισμούς για χορηγήσεις η Αναπτυξιακή Τράπεζα

Σε χαλάρωση των περιορισμών για τη δανειοδότηση από το Ταμείο Εγγυοδοσίας προχωρεί η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα, εντάσσοντας και όσες επιχειρήσεις είχαν δανειοδοτηθεί κατά το παρελθόν από την ΕΑΤ (πρώην ΤΕΜΠΜΕ ή ΕΤΕΑΝ) και κατά τη διάρκεια της δεκαετούς οικονομικής κρίσης εμφάνισαν δυσμενή συναλλακτική συμπεριφορά, αλλά στη συνέχεια αποπλήρωσαν το σύνολο των οφειλών τους.

Οπως ανακοινώθηκε, το διοικητικό συμβούλιο της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας αναγνωρίζει ότι οι επιχειρήσεις αυτές σήμερα έχουν απόλυτη ανάγκη τη στήριξη που παρέχεται από το Ταμείο Εγγυοδοσίας κι εφόσον επιλέγονται ως αξιόχρεες από τις τράπεζες –οι οποίες στη συνέχεια υποβάλλουν το αίτημα δανειοδότησης προς έγκριση στην ΕΑΤ– δεν θα απορρίπτονται από το σύστημα της ΕΑΤ. Στο πλαίσιο της απόφασης αυτής, θα τροποποιηθεί ο όρος των επιχειρησιακών συμφωνιών για τα «Κριτήρια επιλεξιμότητας τελικού αποδέκτη». Να σημειωθεί ότι η ελληνική κυβέρνηση έχει συνταχθεί με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ζητώντας επίσης να ενταχθούν στα χρηματοδοτικά εργαλεία και προβληματικές επιχειρήσεις με προσωπικό έως 50 άτομα.

ΕΒΕΑ

Την ανάγκη αναβάθμισης της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, ενισχύοντάς τη με διευρυμένες δυνατότητες χρηματοδότησης της ελληνικής οικονομίας, επισημαίνει με επιστολή του προς τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, τους υπουργούς Οικονομικών και Ανάπτυξης και τον διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος ο πρόεδρος της ΚΕΕ και του ΕΒΕΑ Κωνσταντίνος Μίχαλος. Στην επιστολή τονίζεται ότι η υφιστάμενη Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα θα πρέπει να μετεξελιχθεί και να μετασχηματιστεί, ώστε να καταστεί εφικτός ο συντονισμός δημόσιων επενδυτικών πρωτοβουλιών σε στοχευμένες κατευθύνσεις, με σκοπό την κινητοποίηση ιδιωτικού επενδυτικού ενδιαφέροντος προς αυτές τις κατευθύνσεις. Στην επιστολή σημειώνεται ότι η ΕΑΤ θα μπορούσε να λειτουργήσει ως «ανταγωνιστικός» πόλος σε σχέση με τις συστημικές εμπορικές τράπεζες της χώρας, συμβάλλοντας στη δημιουργία ενός ευνοϊκότερου περιβάλλοντος χρηματοδότησης για τις ελληνικές επιχειρήσεις.

Ειδικότερα, μέσω της ΕΑΤ, η οποία προτείνεται να αναλάβει τη διαχείριση του πακέτου των 30 και πλέον δισ. ευρώ που προβλέπεται να αντληθούν από την Ε.Ε., οι πόροι θα πρέπει να κατευθυνθούν με στόχο:

Την επιχειρηματική μεγέθυνση, μέσα από συγχωνεύσεις μικρών επιχειρηματικών μονάδων, ώστε να αντιμετωπιστεί ο κατακερματισμός της παραγωγικής βάσης της ελληνικής οικονομίας.

Την επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού του κράτους και της οικονομίας και την αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας.

Την κάλυψη του ελλείμματος καινοτομίας, με ενίσχυση του τριγώνου της γνώσης, καθώς και καινοτόμων επιχειρηματικών σχεδίων.

Την ενίσχυση επενδύσεων σε δυναμικούς, εξωστρεφείς κλάδους της οικονομίας, όπως η μεταποίηση, η πράσινη ενέργεια, οι μεταφορές και η εφοδιαστική αλυσίδα, ο αγροδιατροφικός τομέας και ο τουρισμός, με την ανάδειξη εναλλακτικών μορφών.

Στα 8,15 δισ. τα δάνεια των ελληνικών τραπεζών προς τις ναυτιλιακές

Στα 8,15 δισ. ευρώ ανερχόταν στο τέλος του 2019 η αξία των δανείων των ελληνικών τραπεζών προς τις ναυτιλιακές εταιρείες, σηματοδοτώντας τον τρίτο διαδοχικό χρόνο ανόδου. Σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας ετήσιας έκθεσης της Petrofin Bank Research, κατά τη διάρκεια του περυσινού έτους το μέγεθος των σχετικών χαρτοφυλακίων αυξήθηκε κατά 1,05%, έναντι αύξησης 8% το 2018. Συνολικά πάντως, η αξία των δανειακών χαρτοφυλακίων των ελληνικών ναυτιλιακών εταιρειών ανέρχεται σε 47 δισ. ευρώ (53,107 δισ. δολάρια), σημειώνοντας οριακή πτώση κατά 0,13% το 2019, έναντι πτώσεων 1,52% το 2018, 5,62% το 2017 και 8,77% το 2016.

Επομένως, διατηρήθηκε και το 2019 η ενίσχυση του μεριδίου των εγχώριων τραπεζικών ιδρυμάτων στη χρηματοδότηση της ελληνικής ποντοπόρου ναυτιλίας, μια τάση η οποία έχει εδραιωθεί τα τελευταία χρόνια ως αποτέλεσμα της σταδιακής αποχώρησης των ξένων τραπεζικών ιδρυμάτων από τον συγκεκριμένο κλάδο. Ετσι, με βάση τα στοιχεία της Petrofin Bank Research, η Τράπεζα Πειραιώς και η Alpha Bank βρίσκονται στην 5η και 6η θέση αντίστοιχα με βάση το μέγεθος του χαρτοφυλακίου τους, καθώς αμφότερες ελέγχουν ναυτιλιακά δάνεια της τάξεως των 2,21 δισ. ευρώ, που ισοδυναμεί με μερίδιο της τάξεως του 4,7%. Στην αμέσως επόμενη έβδομη θέση βρίσκεται η Eurobank με μερίδιο της τάξεως του 4,09% και χαρτοφυλάκιο αξίας 1,92 δισ. ευρώ, ενώ στην 11η θέση κατατάσσεται η Εθνική Τράπεζα με δάνεια ύψους 1,81 δισ. ευρώ. Συνολικά, την ελληνική ναυτιλία χρηματοδοτούν 55 χρηματοπιστωτικοί φορείς διεθνώς, από 52 το 2018. Στην κορυφή της σχετικής λίστας παρέμεινε και το 2019 η Credit Suisse, η οποία ελέγχει δάνεια 6,8 δισ. ευρώ, ενώ ακολουθεί στη δεύτερη θέση η BNP Paribas, με χαρτοφυλάκιο δανείων ύψους 2,78 δισ. ευρώ. Στην τρίτη θέση της λίστας βρίσκεται η HSBC με δάνεια 2,47 δισ. ευρώ και στην τέταρτη η Citi με δάνεια ύψους 2,39 δισ. ευρώ.Σχολιάζοντας τα αποτελέσματα της φετινής έρευνας, ο επικεφαλής της Petrofin Bank Research, Τεντ Πετρόπουλος, σημείωσε ότι το 2019 συνεχίστηκε η ενίσχυση του μεριδίου των ελληνικών τραπεζών στη χρηματοδότηση της ελληνικής ναυτιλίας, καθώς ανοδικά κινήθηκαν τόσο η Eurobank, όσο και η Alpha Bank, αλλά και η Τράπεζα Κύπρου, ενώ ακόμα δύο σημαντικές τράπεζες του εξωτερικού, η DVB και η Nord LB, αποφάσισαν να αποχωρήσουν από τον κλάδο, πουλώντας μάλιστα και ορισμένα δανειακά χαρτοφυλάκια. Ακόμα μία σημαντική εξέλιξη για τις ελληνικές και τις κυπριακές τράπεζες ήταν το γεγονός ότι η ρευστότητά τους τούς επέτρεψε να μειώσουν τα περιθώρια των δανείων τους κι έτσι να καταστούν ανταγωνιστικότερες σε σχέση με άλλους πιστωτές.

Διατηρήθηκε και το 2019 η ενίσχυση του μεριδίου των εγχώριων τραπεζικών ιδρυμάτων στη χρηματοδότηση της ελληνικής ποντοπόρου ναυτιλίας.

Συνολικά, η αξία των δανειακών χαρτοφυλακίων των ελληνικών εταιρειών ναυτιλίας ανέρχεται σε 47 δισ.

Ν.Χ.Ρ.

Η επιτυχία της Tesla αιφνιδίασε τους Ευρωπαίους κατασκευαστές

Οι γερμανικές εταιρείες περνούν στην αντεπίθεση παρουσιάζοντας νέα μοντέλα

Οταν ξεκίνησε η παραγωγή του πρώτου ηλεκτρικού μοντέλου της Tesla το 2008, το λεγόμενο Roadster, ο ευρωπαϊκός κλάδος αυτοκινήτου δεν πίστευε πως η εταιρεία θα εξελισσόταν μέσα σε λίγα μόλις χρόνια σε κολοσσό της διεθνούς αυτοκινητοβιομηχανίας. Ακολούθησε το Model S το 2012 και σήμερα το ηλεκτρικό Model 3 μονοπωλεί το ενδιαφέρον, καταγράφοντας τεράστιο αριθμό πωλήσεων παγκοσμίως.

Μέσα σε λίγα μόλις χρόνια η Tesla κατάφερε να χτίσει τις βάσεις της στην Ευρώπη. Η επιτυχία του Model 3, μόνο λίγους μήνες μετά την κυκλοφορία του στην Ευρώπη, έχει προβληματίσει τα στελέχη της βιομηχανίας, ιδίως αυτούς που πίστευαν ότι η εταιρεία θα έσβηνε σύντομα από τον χάρτη της αυτοκίνησης. Μεταξύ αυτών βρίσκονται και οι κολοσσοί του κλάδου, όπως η Volkswagen και η Mercedes-Benz, οι οποίες είτε αναπτύσσουν είτε έχουν ήδη κυκλοφορήσει τα δικά τους ηλεκτρικά οχήματα.

Οι κατασκευαστές ηλεκτρικών οχημάτων «βρίσκονται σε πολύ πιο ώριμη θέση σε σχέση με δύο χρόνια πριν», δηλώνει ο Αξεν Σμιντ, διευθύνων σύμβουλος της Accenture που ασχολείται με θέματα αυτοκινήτου, αφήνοντας να εννοηθεί ότι θα υπάρξει έντονος ανταγωνισμός στον κλάδο της ηλεκτροκίνησης. Βέβαια, οι μεγάλες αυτοκινητοβιομηχανίες δέχθηκαν ισχυρά πλήγματα εξαιτίας της πανδημίας, η οποία οδήγησε σε κλείσιμο των εργοστασίων, σε υποχώρηση της ζήτησης, καθώς και σε ακύρωση μεγάλων εκθέσεων.

Οσο η Tesla αναπτυσσόταν ταχύτατα, οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές ανέδειξαν το δικό τους οπλοστάσιο την κατάλληλη στιγμή. Οταν κυκλοφόρησε το Model 3, είχε να ανταγωνιστεί με μια σειρά ηλεκτρικών οχημάτων, τη σειρά i3 της BMW, το Audi A5, το Mercedes-Banz EOC και άλλα. Σύντομα θα βρεθεί απέναντι στο VW ID.3 που θα ταράξει τα νερά της κατηγορίας. Υπάρχει βέβαια και η Porsche Taycan, ένα τετράθυρο ηλεκτροκίνητο σεντάν, που έχει λάβει πολύ καλές κριτικές, αλλά έχει υψηλή τιμή εκκίνησης.

REUTERS

Ενδεικτικό της ισχυροποίησης της Tesla είναι το γεγονός ότι πλέον φιγουράρει στην πρώτη θέση, βάσει κεφαλαιοποίησης, μεταξύ των αυτοκινητοβιομηχανιών, προσπερνώντας την Toyota.

Η κατασκευή εργοστασίου έξω από το Βερολίνο αποτελεί σαφέστατη ένδειξη ότι η Tesla ήρθε για να μείνει στην Ευρώπη.

Οι αναλυτές βλέπουν την απόφαση της Tesla να κατασκευάσει ένα εργοστάσιο έξω από το Βερολίνο ως μια προσπάθεια να παραμείνει μεταξύ των κορυφαίων παικτών και να κερδίσει ένα μεγάλο μερίδιο πωλήσεων στην Ευρώπη. Αξίζει να σημειωθεί πως στην Ευρώπη, όπως και στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Ασία, η Tesla έχει εγκαταστήσει τους δικούς της σταθμούς ταχείας φόρτισης και δεν περιμένει από τις εκάστοτε κυβερνήσεις να προχωρήσουν σε τέτοιες επενδύσεις. Συνεπώς, δίνει ένα επιπλέον κίνητρο αγοράς σε όσους θέλουν να αγοράσουν για πρώτη φορά ηλεκτρικό αυτοκίνητο. Σύμφωνα με τα πρώτα στοιχεία, η θεμελίωση της Tesla στην Ευρώπη θα είναι δύσκολη, καθώς θα συγκρουστεί κατά μέτωπο με τις μεγάλες αυτοκινητοβιομηχανίες, οι οποίες θα προσπαθήσουν να ανακόψουν τη ραγδαία ανάπτυξή της.

Αυτή την εβδομάδα, η Tesla προσπέρασε την Toyota και κατέκτησε την κορυφαία θέση από πλευράς κεφαλαιοποίησης μεταξύ των αυτοκινητοβιομηχανιών, καθώς η χρηματιστηριακή της αξία εκτοξεύθηκε στα 209,47 δισ. δολάρια. Η Tesla κατάφερε να προσπεράσει την ιαπωνική αυτοκινητοβιομηχανία, μολονότι η παραγωγή της είναι σημαντικά μικρότερη. Ενδεικτικά, το πρώτο τρίμηνο του 2020, η Tesla παρήγαγε 103.000 οχήματα, ενώ η Toyota σχεδόν 2,4 εκατομμύρια. Επίσης, η Tesla είχε κατακτήσει τη δεύτερη θέση στην παγκόσμια αγορά μόλις τον Ιανουάριο, προσπερνώντας τη Volkswagen, και αυτή τη στιγμή η χρηματιστηριακή της αξία είναι σχεδόν διπλάσια σε σχέση με τη γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία.

Περικοπές θέσεων και μισθών στην Daimler

Μεγαλύτερες θα είναι τελικά οι περικοπές στην Daimler, την κατασκευάστρια εταιρεία των γνωστών πολυτελών οχημάτων Mercedes-Benz, σε σχέση με τις τουλάχιστον 10.000 απολύσεις που ανακοινώθηκαν πέρυσι τον Νοέμβριο. Ανάλογα θα κινηθεί και συνολικά ο κλάδος εξαιτίας της ύφεσης που έχει προκαλέσει η πανδημία.

Το ξέσπασμα του κορωνοϊού, όπως διευκρίνισε ο Ολα Καλένιους, διευθύνων σύμβουλος της γερμανικής αυτοκινητοβιομηχανίας, αναγκάζει τις εταιρείες να προχωρήσουν σε πιο ριζική αναδιοργάνωση των δραστηριοτήτων τους από όσο είχαν υπολογίσει πριν από την ασθένεια.

Μιλώντας σε τηλεδιάσκεψη του Συνδικάτου του Μετάλλου, διευκρίνισε ότι η πραγματικότητα την οποία αντιμετωπίζουν οι αυτοκινητοβιομηχανίες απαιτεί μειώσεις μισθών και περικοπές θέσεων εργασίας. Αυτές οι προσαρμογές, σύμφωνα με τον κ. Καλένιους, θεωρούνται απολύτως αναγκαίες για να μην έχει οικονομικά προβλήματα η Daimler και να διασφαλιστούν οι επενδύσεις στις τεχνολογίες του μέλλοντος, δηλαδή όσες αφορούν την αυτόνομη οδήγηση και την ηλεκτροκίνηση.

Κλείσιμο εργοστασίων

Το ξέσπασμα του ιού οδήγησε στο κλείσιμο εργοστασίων, αντιπροσωπειών και εκθέσεων αυτοκινήτου σε όλον τον κόσμο, επιδεινώνοντας τις συνθήκες για την Daimler – κι αυτό διότι ήδη από το 2019 και πριν από την πανδημία είχε ανακοινώσει εις βάθος ανασυγκρότηση δραστηριοτήτων. Ηδη από τον Απρίλιο, κι ενώ τελούσαν σε ισχύ οι περιορισμοί της καραντίνας, ο Ολα Καλένιους είχε αφήσει να εννοηθεί πως τα αρχικά μέτρα ίσως να μην επαρκούσαν, όταν η αγορά εμφάνισε τόσο σημαντική και αιφνίδια υποχώρηση.

REUTERS

Σε ριζική αναδιοργάνωση των δραστηριοτήτων του θα αναγκαστεί να προχωρήσει ο κλάδος της αυτοκινητοβιομηχανίας, ανέφερε ο διευθύνων σύμβουλος της Daimler, Ολα Καλένιους.

Σκληρά μέτρα προανήγγειλε ο επικεφαλής της αυτοκινητοβιομηχανίας σε τηλεδιάσκεψη του Συνδικάτου του Μετάλλου.

Ως αποτέλεσμα, τόσο η ίδια όσο και οι άλλες γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες, όπως η Volkswagen και η BMW, στο πλαίσιο των αποτελεσμάτων δευτέρου τριμήνου προβλέπεται πως θα ανακοινώσουν σημαντικές ζημίες. Χαρακτηριστικές είναι και οι εκτιμήσεις του ερευνητικού ινστιτούτου Ifo Institut με έδρα το Μόναχο, το οποίο αναφέρει ότι, ενώ με πολύ αργούς ρυθμούς οι προοπτικές του κλάδου του αυτοκινήτου στη χώρα αρχίζουν να καλυτερεύουν και η ζήτηση ανακάμπτει στη Γαλλία και στην Κίνα, οι εταιρείες αξιολογούν την τρέχουσα κατάσταση ως ιδιαίτερα απαισιόδοξη. Ο δείκτης του Ifo για την απασχόληση υποχώρησε 4 μονάδες τον Ιούνιο, στις -54,4 μονάδες, δηλαδή σε επίπεδα χειρότερα από ό,τι στη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008-2009.

Πτώση μετοχής

Υπενθυμίζεται ότι η τιμή της μετοχής Daimler από τις αρχές της χρονιάς και μέχρι σήμερα έχει απώλειες της τάξεως του 26%, με τη συνολική χρηματιστηριακή αξία της να ανέρχεται σε σχεδόν 39 δισ. ευρώ, δηλαδή κάτω από το 25% της αντίστοιχης της ανταγωνίστριας Tesla. Και προφανώς αυτό το θέμα θα τεθεί ως ερώτηση προς τον Ολα Καλένιους στην επικείμενη γενική συνέλευση των μετόχων την προσεχή εβδομάδα, η οποία συνέλευση θα είναι και η πρώτη στη θητεία του, αφότου διαδέχθηκε πέρυσι τον βετεράνο Ντίτερ Ζέτσε. Τον Νοέμβριο, όταν δόθηκε στη δημοσιότητα το πρόγραμμα εξυγίανσης και εξορθολογισμού της Daimler, προέβλεπε μεταξύ άλλων εκτεταμένες περικοπές άνω των 10.000 θέσεων εργασίας, ώστε να μειώσει το εργατικό κόστος κατά 1,4 δισ. ευρώ έως και το 2022. Και η διαδικασία θα συνεχιζόταν μέχρι και το 2025, σύμφωνα με δημοσίευμα του κλαδικού περιοδικού Automobilwoche τον Μάιο. Σύμφωνα με αυτό, εν κατακλείδι, η Daimler θα μείωνε κατά επιπλέον 10.000 τις θέσεις εργασίας από το 2022 έως το 2025, αν και η ίδια το διέψευσε – η εταιρεία στα τέλη του 2019 απασχολούσε διεθνώς 299.000 άτομα.

BLOOMBERG

Λήγουν λόγω απραξίας οι άδειες πτήσης χιλιάδων πιλότων

Οποιος πιλότος δεν πετάει τακτικά, χάνει την άδειά του. Τι θα γίνει όμως όταν ο στόλος μιας αεροπορικής εταιρείας, που ήταν καθηλωμένος στο έδαφος λόγω πανδημίας, ξαναρχίσει να πετάει; Θα υπάρχουν ακόμη αρκετοί πιλότοι με έγκυρες άδειες; Το ερώτημα θέτει σε δημοσίευμά της η Deutsche Welle. Ενα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο Νιλς Βούλκοπ, πιλότος της γερμανικής Lufthansa, ο οποίος πήρε το πρόγραμμα πτήσεων. «Κάθε μέρα υπάρχει σημειωμένο ένα x1, που σημαίνει ότι δεν είμαι προγραμματισμένος», λέει. Εχει προϋπηρεσία 25 χρόνια στο πιλοτήριο, εκ των οποίων τα τελευταία δέκα κυβερνήτης ενός Airbus A320, αεροσκάφους μεσαίων αποστάσεων.

Από τον Μάρτιο ο κ. Βούλκοπ δεν άγγιξε το χειριστήριο. «Δεν μπορούσα να φανταστώ ότι θα παρέμενα στο έδαφος τόσο καιρό», αναφέρει. «Οι συνάδελφοί μου είναι πανευτυχείς όταν είναι προγραμματισμένοι να πετάξουν, ενώ η Lufthansa δεν μπορεί ακόμη να σχεδιάσει με βεβαιότητα το πρόγραμμά της. Προγραμματισμένες πτήσεις ακυρώνονται, επειδή η χώρα προορισμού κρατάει τα σύνορά της κλειστά, παρά τις εξαγγελίες της». Μία στις επτά θέσεις πιλότων κινδυνεύει από τις απαραίτητες μαζικές απολύσεις, όπως εξήγγειλε πρόσφατα ο Μιχαελ Μίγκερμαν, επικεφαλής του τμήματος προσωπικού της Lufthansa. Το γερμανικό συνδικάτο πιλότων (VC) παρ' όλα αυτά δεν περιμένει ότι θα απολυθούν πιλότοι, όπως αναφέρει ο εκπρόσωπός του Γιάνις Σμιτ. «Υπολογίζουμε ότι στη Γερμανία υπάρχουν έως και 22.000 πιλότοι, εκ των οποίων οι 1.200 απειλούνται άμεσα με ανεργία», επισημαίνει στην DW. «Σε δύο με τρία χρόνια θα επανέλθει ο αριθμός επιβατών στα παλιά του επίπεδα και οι εργαζόμενοι θα χρειάζονται. Το θέμα είναι τι κάνει κανείς στο μεσοδιάστημα». Εν αντιθέσει με τα άλλα επαγγέλματα, οι πιλότοι χρειάζονται συνεχή πτητική εμπειρία για να διατηρούν σε ισχύ την άδεια ασκήσεως επαγγέλματος, ή να μπορούν να εργαστούν στην αγορά, όπως επισημαίνει η Ευρωπαϊκή Ενωση Πιλότων.

Οι πιλότοι οφείλουν να αποδεικνύουν ότι μέσα σε 80 ημέρες προσγείωσαν και απογείωσαν 3 φορές ένα αεροσκάφος, κάτι αδύνατο σε εποχή πανδημίας. Ακόμη και στον εξομοιωτή θα αρκούσε, αλλά και αυτοί είναι κλειστοί. Η άδεια του Γιάνις Σμιτ, ο οποίος, όντας άνεργος, δεν πετάει, λήγει τον Μάρτιο του 2021. «Μετά θα με βοηθήσει η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Εργασίας ή ένας νέος εργοδότης, ειδάλλως θα πληρώσω από την τσέπη μου 2.000 ευρώ».

Για πρώτη φορά στην ιστορία της κατέγραψε ζημιές η H&M

Η H&M, η δεύτερη μεγαλύτερη εταιρεία ένδυσης παγκοσμίως, στο δεύτερο τρίμηνο του 2020 υπέστη ζημιές πρώτη φορά εδώ και δεκαετίες και ίσως και πρώτη φορά από τότε που ιδρύθηκε. Παράλληλα, τόνισε πως θα επισπεύσει τη διαδικασία κλεισίματος καταστημάτων, αν και μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων της πανδημίας η εμπορική κίνηση έχει ανακάμψει. Το lockdown σε σχεδόν όλο τον κόσμο κατέφερε σοβαρό χτύπημα στο λιανεμπόριο. Οι πιέσεις που ασκήθηκαν σε διεθνείς αλυσίδες ένδυσης τύπου H&M και Zara ήταν πολύ μεγάλες. Οι άνθρωποι κλείστηκαν στα σπίτια τους για λόγους ασφαλείας και ανάσχεσης του ιού, οπότε στράφηκαν μαζικά στις ηλεκτρονικές αγορές. Η ισπανική Zara έχει ανακοινώσει πως θα κλείσει περί τα 1.200 καταστήματά της σε πολλές χώρες. Στην περίπτωση της σουηδικής H&M, επί συνόλου 5.000 καταστημάτων και πλέον σε όλο τον κόσμο, το 7% ακόμα παραμένει κλειστό εν συγκρίσει με το 80% στο αποκορύφωμα της καραντίνας.

Ηδη από τον Απρίλιο η σουηδική αλυσίδα είχε δηλώσει πως αναμένει ζημίες το δεύτερο τρίμηνο και για να τις αντιμετωπίσει, προχωρεί σε ακόμα μεγαλύτερες εκπτώσεις, οι οποίες με τις σειρά τους ελαττώνουν τα περιθώρια κερδών. Συν τοις άλλοις, συνέστησε ψυχραιμία, διότι προβλέπει ότι θα υπάρξει και άλλος γύρος περιορισμών. Ειδικότερα, το δεύτερο τρίμηνο είχε προ φόρων ζημίες ύψους 6,5 δισ. κορωνών, δηλαδή 695 εκατ. δολαρίων, όταν πέρυσι την ίδια περίοδο είχε εμφανίσει κέρδη 5,9 δισ. κορωνών. Οι αναλυτές είχαν προβλέψει οικονομικές απώλειες 6,4 δισ. κορωνών. Αρχής γενομένης από την 1η Ιουνίου, οι πωλήσεις της H&M έχουν ελαττωθεί κατά 25%, ενώ στη διάρκεια του δευτέρου τριμήνου μειώθηκαν στο μισό. Αντιστοίχως, και ο μεγαλύτερος όμιλος του λιανεμπορίου ένδυσης σε διεθνή κλίμακα, Zara, το τρίμηνο Φεβρουαρίου - Απριλίου πρώτη φορά στην ιστορία της είχε ζημίες. «Το όλο περιβάλλον του επιχειρείν είναι πάρα πολύ αβέβαιο και αυτό φαίνεται από τον τρόπο με τον οποίο οι οικονομίες τέθηκαν ξανά σε επανεκκίνηση», παρατηρεί η επικεφαλής της H&M Ελένα Χέλμερσον μιλώντας στο Reuters. «Οπότε είναι εξαιρετικά δύσκολο να μπορέσεις να διαβλέψεις τι αποτελέσματα θα έχεις, αν και υπάρχει ένα ενθαρρυντικό στοιχείο, η άνοδος πωλήσεων τον Ιούνιο». Τέλος, ανέφερε ότι η πιο δύσκολη πρόβλεψη αφορά την αγορά των ΗΠΑ, τη δεύτερη μεγαλύτερη μετά τη Γερμανία, ενώ προσέθεσε ότι φέτος η εταιρεία θα ανοίξει λιγότερα νέα καταστήματα από όσα αρχικά προγραμματιζόταν, ενώ πολλά θα κλείσουν.

ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το Πολυδύναμο Κέντρο Δήμου Έγκωμης δέχεται αιτήσεις για τις πιο κάτω θέσεις εργασίας

1. Συντονιστής/στρια Κέντρων Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών
Ωράριο εργασίας 10.30-18.00
Μισθός: € 1.100 ευρώ

2. Υπεύθυνος/η Κέντρου Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών
Ωράριο εργασίας 12.30-18.00
Μισθός: € 800 ευρώ

Απαιτούμενα Προσόντα: Πτυχίο Δημοτικής Εκπαίδευσης
Απαιτούμενη πείρα για την θέση Συντονιστή 1 έτος.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να υποβάλουν ηλεκτρονικά την αίτηση τους μαζί με αντίγραφα απολυτηρίου Λυκείου, Πτυχίου και Βιογραφικού Σημειώματος στο email:zoearg1@gmail.com
μέχρι την Παρασκευή 10 Ιουλίου 2020.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνήσετε στο 22453886.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Περιθώρια οικονομικής ευελιξίας για τη Γερμανία

Του **LIAM PROUD / REUTERS BREAKINGVIEWS**

Πρέπει να περάσει λίγος καιρός ώστε να ξεχάσει κανείς τις παλιές του συνήθειες. Η πρόσφατη προθυμία της γερμανικής κυβέρνησης να διοχετεύσει στήριξη και η επικέντρωσή της στην εγχώρια κατανάλωση είναι και τα δύο αποτελέσματα της κρίσης του κορωνοϊού. Το επόμενο έργο, το οποίο οφείλει να φέρει εις πέρας ο υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας Ολαφ Σολτς, είναι να διασφαλίσει ότι και οι δύο αυτές στρατηγικές θα παραμείνουν και μετά τη λήξη της πανδημικής κρίσης.

Η δημοσιονομική ανταπόκριση του Γερμανού υπουργού Οικονομικών για την αντιστάθμιση του οικονομικού αντικτύπου του κορωνοϊού –δηλαδή η στήριξη που ισοδυναμεί σε 9,4% του γερμανικού ΑΕΠ χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα δάνεια και οι εγγυήσεις– είναι πολύ μεγαλύτερη σε σχέση με τα αντίστοιχα μέτρα της βρετανικής κυβέρνησης (το 6,2% του ΑΕΠ) και της γαλλικής κυβέρνησης (2,7% του ΑΕΠ), σύμφωνα με σχετικές εκτιμήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Έχει τη δυνατότητα να αποδεσμευθεί από τις μακροχρόνιες πολιτικές για ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς.

Η αποδέσμευση από τις μακροχρόνιες γερμανικές πολιτικές για ισοστάθμιση των προϋπολογισμών της χώρας θα αποδώσει καρπούς: η γερμανική οικονομία θα συρρικνωθεί κατά 7,8% το 2020, σύμφωνα με προβλέψεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, ενώ η Βρετανία θα σημειώσει ύφεση της τάξης του 10,2% και η Γαλλία ύφεση 12,5% φέτος.

Ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών διοχετεύει στις οικογένειες της χώρας 300 ευρώ για κάθε παιδί, μειώνει τον ΦΠΑ στο 16% από το 19% και διπλασιάζει τις επιχορηγήσεις σχετικά με την αγορά ηλεκτρικών αυτοκινήτων. Ενισχύοντας τη ζήτηση, απεξαρτητοποιεί τη Γερμανία από τις εξαγωγές, στις οποίες ούτως ή άλλως είχαν ανακύψει εμπόδια λόγω των παγκόσμιων εμπορικών εντάσεων.

Πλέον, όμως, υπάρχει ακόμα μεγαλύτερο κίνητρο για την απεξάρτηση από τις εξαγωγές. Ο κορωνοϊός αναμένεται πως θα προκαλέσει κάθετη μείωση στο διεθνές εμπόριο. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, το διεθνές εμπόριο πρόκειται να υποχωρήσει φέτος μεταξύ 13% και 32%.

Ωστόσο, θα χρειαστούν ακόμα περισσότερες προσπάθειες προκειμένου να αποδεσμευθεί από τις εξαγωγές, οι οποίες συνεισέφεραν περίπου στο 50% του γερμανικού ΑΕΠ το 2018, ενώ στη Βρετανία και στη Γαλλία συνεισέφεραν περίπου στο ένα τρίτο του ΑΕΠ. Τα συνδικαλιστικά σωματεία εργαζομένων και οι κυβερνήσεις έθεταν ως προτεραιότητα τη διατήρηση του ποσοστού απασχόλησης παρά την αύξηση των μισθών. Ως αποτέλεσμα, το 30% των Γερμανών δεν είχε καμία αύξηση στο διαθέσιμο εισόδημά του μεταξύ του 2000 και του 2015, σύμφωνα με στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Η ενίσχυση της δυνατότητας δαπανών είναι απαραίτητη, εφόσον η Γερμανία θέλει να μειώσει την εξάρτησή της από τις εξαγωγές.

Οι περικοπές φόρων ενδέχεται να βοηθήσουν σε αυτή την προσπάθεια. Ο καθαρός μισθός του μέσου Γερμανού εργαζομένου ανέρχεται στο 61% των συνολικών του αποδοχών μετά φόρων και κοινωνικής ασφάλειας, σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ. Ο μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ ανέρχεται στο 74%. Εφόσον το κρατικό χρέος της Γερμανίας ανερχόταν μόλις στο 60% του ΑΕΠ το 2019, ο Σολτς έχει περιθώριο ευελιξίας. Θα μπορούσε επίσης να διοχετεύσει περισσότερη στήριξη στις περιφέρειες της χώρας, ώστε να επενδύσουν σε δρόμους και σε σχολεία.

Ομολογουμένως, το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα του Σολτς, το οποίο μαζί με το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα της καγκελαρίου Αγκελα Μέρκελ απαρτίζει την κυβέρνηση, ενδέχεται να χάσει το υπουργείο Οικονομικών στις εκλογές του 2021. Κάποιο κόμμα πιο συντηρητικό ως προς τα δημοσιονομικά ενδέχεται να αναλάβει το υπουργείο. Και πάλι, όμως, η πολιτική στήριξης του Σολτς έχει ενισχύσει τη δημοτικότητά του, με αποτέλεσμα να έχει καταστεί κορυφαίος υποψήφιος για την προεδρία του κόμματός του. Αυτό ενδέχεται να στρώσει τον δρόμο για ένα νέο οικονομικό μοντέλο στη Γερμανία.

Παραπομπή στο Δικαστήριο της Ε.Ε. για Αυστρία, Βέλγιο και Ολλανδία

Δεν υιοθέτησαν ευρωπαϊκούς κανόνες για το ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος

Στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ενωσης παρέπεμψε η Κομισιόν την Αυστρία, το Βέλγιο και την Ολλανδία, υποστηρίζοντας ότι απέτυχαν να μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο την 4η οδηγία της Ευρωπαϊκής Ενωσης για την καταπολέμηση του ξεπλύματος «μαύρου» χρήματος. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε πως οι τρεις χώρες δεν υιοθέτησαν πλήρως την οδηγία AMLD4 εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας στις 26 Ιουνίου του 2017 και για τον λόγο αυτό υπέβαλε αίτημα στο ΔΕΕ να τους επιβάλει οικονομικές κυρώσεις.

Η ευρωπαϊκή οδηγία περιλαμβάνει κανόνες για μια ευρεία γκάμα θεμάτων, μεταξύ άλλων τα ανταλλακτήρια κρυπτονομισμάτων, τις προπληρωμένες κάρτες και τις εταιρείες-βιτρίνες. Σύμφωνα με το πόρισμα της Κομισιόν, οι τρεις χώρες αμέλησαν να μεταφέρουν στα εθνικά τους δίκαια θεμελιώδεις κανόνες σχετικά με τη νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οι οποίοι τίθενται στο πλαίσιο της AMLD4.

Συγκεκριμένα, η Αυστρία δεν συμμορφώθηκε με τους ευρωπαϊκούς κανόνες σχετικά με τα στοιχήματα και τα τυχερά παίγνια, ενώ το Βέλγιο δεν διαθέτει τους απαιτούμενους μηχανισμούς για ανταλλαγή εγγράφων και πληροφοριών μεταξύ των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Τέλος, το ολλανδικό δίκαιο δεν προβλέπει την παροχή πληροφοριών σχετικά με την πραγματική κυριότητα εταιρειών και άλλων νομικών οντοτήτων.

Σύμφωνα με το πόρισμα της Κομισιόν, οι τρεις χώρες αμέλησαν να μεταφέρουν στα εθνικά τους δίκαια θεμελιώδεις κανόνες σχετικά με τη νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Διαδικασία κυρώσεων

Ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος της Κομισιόν Βάλντις Ντομπρόβσκις τόνισε πως «έχουμε θέσει ισχυρούς κανόνες στην Ευρωπαϊκή Ενωση, αλλά πρέπει να εφαρμόζονται με συνέπεια και με αποδοτικότητα». Δικαιολογώντας την απόφαση της Κομισιόν για παραπομπή των τριών χωρών στο ΔΕΕ, συμπλήρωσε πως «οφείλουμε να διασφαλίσουμε ότι όλοι, και στον ιδιωτικό και στον δημόσιο τομέα, εφαρμόζουν τους κανόνες επιμελώς». «Εχουμε εγκαινιάσει πολλές διαδικασίες κυρώσεων, ώστε να διασφαλίσουμε την πλήρη μεταφορά και εφαρμογή των κανόνων μας», τόνισε, τέλος, ο Ντομπρόβσκις.

Από την εκπνοή της προθεσμίας το καλοκαίρι του 2017, η Κομισιόν ξεκίνησε ελέγχους σε όλα τα κράτη-μέλη, προκειμένου να διαπιστώσει εάν είχαν εφαρμόσει τις ευρωπαϊκές οδηγίες στα εθνικά τους δίκαια. Αξίζει να σημειωθεί πως μέχρι εκείνο το σημείο, καμία χώρα δεν είχε επιβεβαιώσει την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας AMLD4.

Το ολλανδικό δίκαιο δεν προβλέπει την παροχή πληροφοριών σχετικά με την πραγματική κυριότητα εταιρειών.

Εκτοτε, η Κομισιόν έχει εντοπίσει ορισμένα κράτη-μέλη τα οποία δεν έχουν υιοθετήσει τους τελευταίους κανόνες σχετικά με το ξέπλυμα μαύρου χρήματος. Η Ελλάδα βρισκόταν μεταξύ των 16 χωρών που δεν είχαν ειδοποιήσει την Κομισιόν για εφαρμογή των κανόνων. Το 2017 δέχθηκε αίτημα από την Επιτροπή για συμμόρφωση στους ευρωπαϊκούς κανόνες (αιτιολογημένη γνώμη). Η Κύπρος, η Πορτογαλία, η Ουγγαρία, η Ρουμανία, η Σλοβακία, η Σλοβενία και η Ισπανία έχουν ήδη επίσης λάβει ειδοποιήσεις από την αρχή του έτους για την καθυστέρηση εφαρμογής της νέας οδηγίας.

Πρόοδος στην Κύπρο

Συγκεκριμένα, όσον αφορά την Κύπρο, η επιτροπή αξιολόγησης των μέτρων που λαμβάνουν οι ευρωπαϊκές χώρες για την καταπολέμηση του ξεπλύματος είχε κάνει λόγο για πρόοδο, αλλά και για σημαντικές αδυναμίες του κυπριακού συστήματος.

Η Βέρα Γιούροβα, αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε θέματα αξιών και διαφάνειας, είχε τονίσει παλαιότερα πως το ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας απασχολούν και επηρεάζουν ολόκληρη την Ευρώπη. «Δεν μπορούμε να αφήσουμε καμία ευρωπαϊκή χώρα να γίνει ο αδύναμος κρίκος. Τα χρήματα που ξεπλένονται σε μια χώρα μπορούν να υποστηρίξουν και συχνά υποστηρίζουν τα εγκλήματα σε άλλη χώρα. Γι' αυτό τον λόγο απαιτούμε από όλα τα κράτη-μέλη να κάνουν τα απαραίτητα βήματα για την καταπολέμηση του ξεπλύματος, ώστε να στερέψουν τις εγκληματικές και τρομοκρατικές χρηματοδοτήσεις», είχε υπογραμμίσει η Γιούροβα. Η ίδια μάλιστα είχε τονίσει πέρυσι πως η Κομισιόν θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά και ως θέμα υψηλής προτεραιότητας την υιοθέτηση των σχετικών μέτρων από τα κράτη-μέλη.

GRANDAD
ADVERTISING
ΝΕΟ ΩΡΑΡΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΔΕΥΤΕΡΑ - ΠΕΜΠΤΗ 08:15 - 16:00
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 08:15 - 15:00

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ (Κ.Ο.Α.Π.)
CYPRUS AGRICULTURAL PAYMENTS ORGANISATION (C.A.P.O.)

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών (ΚΟΑΠ) ανακοινώνει την προκήρυξη ανοικτού διαγωνισμού με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής, για προμήθεια και συντήρηση για πέντε (5) χρόνια, τεσσάρων διπλοκάμπινων οχημάτων (CPV34100000), με αριθμό ΟΑΠ/ΠΣΔ/01/20/03. Εκτιμώμενη Αξία Σύμβασης €121,400 χωρίς ΦΠΑ.

Για τα έγγραφα, πρόσθετες πληροφορίες και διευκρινήσεις επί των εγγράφων του διαγωνισμού οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς μπορούν να αποταθούν στο Ηλεκτρονικό Σύστημα Δημόσιων Συμβάσεων, στη διεύθυνση: https://www.eprocurement.gov.cy/ceproc/home.do.

Οι Προσφορές υποβάλλονται ηλεκτρονικά μέσω του χώρου για τον συγκεκριμένο διαγωνισμό στο Ηλεκτρονικό Σύστημα Σύναψης Συμβάσεων (www.eprocurement.gov.cy) μέχρι τις 17/07/2020 και ώρα 10:00 πμ.

Για οποιεσδήποτε πληροφορίες, παρακαλώ όπως επικοινωνείτε με την αρμόδια λειτουργό αγορών, κα Έλενα Αντωνίου, στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο eantoniou@capo.gov.cy, ή στο τηλέφωνο 22557664.

Συμβιβασμός εντός Ιουλίου για το Ταμείο Ανάκαμψης

Την επόμενη εβδομάδα γνωστοποιείται η πρόταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

Σύμφωνα με κοινοτικό αξιωματούχο, η πρόταση Μισέλ θα είναι στο ίδιο ύψος με αυτήν της Κομισιόν για το Ταμείο Ανάκαμψης (750 δισ. ευρώ), χωρίς να διασαφηνίζεται εάν θα προβλέπει την ίδια αναλογία (2 προς 1) επιχορηγήσεων προς δάνεια.

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Την επόμενη εβδομάδα (όπως έχει ήδη γράψει η «Κ») θα παρουσιάσει τη δική του διαπραγματευτική πρόταση για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο και το Ταμείο Ανάκαμψης ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ.

Σύμφωνα με κοινοτικό αξιωματούχο, η πρόταση Μισέλ θα είναι στο ίδιο ύψος με αυτήν της Κομισιόν για το Ταμείο Ανάκαμψης (750 δισ. ευρώ), χωρίς να διασαφηνίζεται αν θα προβλέπει την ίδια αναλογία (2 προς 1) επιχορηγήσεων προς δάνεια. Σχετικά με την κλείδα κατανομής των πόρων, που έχει υπάρξει αντικείμενο κριτικής από πολλά κράτη-μέλη, ο κ. Μισέλ θα προτείνει να ισχύσουν για το 70% των πόρων τα κριτήρια της Κομισιόν (ΑΕΠ, εισόδημα κατά κεφαλήν και ανεργία κατά την περίοδο 2015-9) και για το υπόλοιπο 30% κριτήρια που θα συνδέονται με τις επιπτώσεις του κορωνοϊού στις οικονομίες των κρατών-μελών κατά την επόμενη διετία.

Για το ΠΔΠ, η πρόταση Μισέλ θα είναι ελαφρώς μειωμένη σε σύγκριση με την προηγούμενη πρόταση του προέδρου του Συμβουλίου τον Φεβρουάριο (που ήταν 1,094 τρισ. ευρώ). Η πρόταση θα διατηρεί τους διορθωτικούς μηχανισμούς (rebates) για τους «καθαρούς συνεισφορείς» στον προϋπολογισμό (βασικό αίτημα χωρών όπως οι «φειδωλοί 4»). Σημειώνεται ότι η Δανία (μία εκ των φειδωλών) έχει θέσει ανώτατο όριο το 1,05 τρισ. και η Ολλανδία το 1,04 τρισ. ευρώ.

Ο κ. Μισέλ ολοκλήρωσε χθες τις επαφές του με τους ηγέτες των «27» και ενημέρωσε την Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων (COREPER) των κρατών-μελών για το θέμα. Σύμφωνα με τον ίδιο κοινοτικό αξιωματούχο, ο πρόεδρος του Συμβουλίου θεωρεί ότι υπάρχει πρόθεση εξεύρεσης συμβιβασμού μέσα στον Ιούλιο.

Σε δικό του μήνυμα χθες, ο Κυριάκος Μητσοτάκης αναφέρθηκε στην ανάγκη να επιτευχθεί μια «φιλόδοξη» συμφωνία στις 18 Ιουλίου. Μιλώντας στην τηλεδιάσκεψη των ηγετών των χωρών του Smart COVID-19 Management Group (χώρες που διαχειρίστηκαν επιτυχώς το πρώτο κύμα της πανδημίας), ο κ. Μητσοτάκης τόνισε ότι, εφόσον φαίνεται ότι «ο ιός θα είναι εδώ για πολύ περισσότερο απ' όσο περιμέναμε», αντίστοιχη θα πρέπει να είναι και η

Ο πρόεδρος του Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ ολοκλήρωσε χθες τις επαφές του με τους ηγέτες των «27».

ευρωπαϊκή απάντηση. Σε κοινή συνέντευξη Τύπου με την Αγκελα Μέρκελ, η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν μίλησε για «τεράστια χρονική πίεση» όσον αφορά το κλείσιμο της συμφωνίας, καθώς «κάθε ημέρα μετράει». Εξέφρασε αισιοδοξία ωστόσο, καθώς «όλοι συμφωνούν στη γενική αρχιτεκτονική» του Ταμείου Ανάκαμψης – την άντληση πόρων στις αγορές από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τη διοχέτευσή τους κυρίως μέσω των προγραμμάτων του κοινοτικού προϋπολογισμού.

Η πρόεδρος της Κομισιόν, σε ανακοίνωσή της χθες, επιβεβαίωσε ότι προσκάλεσε τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Νταβίντ Σασόλι, την κ. Μέρκελ, ως καγκελάριο της προεδρεύουσας χώρας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, και τον κ. Μισέλ σε σύσκεψη στις 8 Ιουλίου «για να κάνουμε απολογισμό τής έως τώρα προόδου και να προετοιμάσουμε τις επικείμενες εντατικές πολιτικές διαπραγματεύσεις».

Μιλώντας για το ίδιο θέμα, χθες, ο υπουργός Εξωτερικών της Γερμανίας Χάικο Μάας εκτίμησε ότι το κλειδί για τη συμφωνία θα είναι το ζήτημα της αιρεσιμότητας – τα προγράμματα μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα υποβάλουν οι χώρες για να λάβουν τους πόρους του Ταμείου και ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην έγκριση των προγραμμάτων αυτών.

Επενδύσεις 514 δισ. ευρώ

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (EFSI, γνωστό και ως σχέδιο Γιούνκερ) κινητοποίησε πρόσθετες επενδύσεις ύψους 514 δισ. ευρώ στην Ε.Ε. από τον Ιούλιο του 2015, επιτυγχάνοντας τον στόχο που είχε τεθεί ένα εξάμηνο νωρίτερα.

Σύμφωνα με ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στο πλαίσιο του EFSI εγκρίθηκαν περίπου 1.400 πράξεις με εγγυήσεις από τον προϋπολογισμό της Ε.Ε. και τους ίδιους πόρους της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Οι πράξεις αυτές εκτιμάται ότι θα ωφελήσουν περίπου 1,4 εκατ. μικρές και μεσαίες εταιρείες.

Το 2017, όταν αποφασίστηκε η διεύρυνση του πακέτου Γιούνκερ, ο στόχος που είχε τεθεί ήταν να κινητοποιηθούν επενδύσεις 500 δισ. ευρώ έως το τέλος του 2020, με στόχο να αντιμετωπισθεί το επενδυτικό κενό που είχε προκύψει από την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση του 2007- 2008. Το νέο επενδυτικό πρόγραμμα της Κομισιόν για την περίοδο 2021-2027 είναι το InvestEU, το οποίο είναι εμπνευσμένο από το σχέδιο Γιούνκερ.

«Το επενδυτικό σχέδιο της Ευρώπης αποτελεί επιτυχία. Τα τελευταία πέντε χρόνια κατέστησε δυνατή τη χρηματοδότηση εκατοντάδων χιλιάδων επιχειρήσεων και σχεδίων, υλοποιώντας τις φιλοδοξίες μας να κάνουμε την Ευρώπη πιο πράσινη, καινοτόμα και δίκαιη», δήλωσε η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν.

Η Ευρώπη επιχειρεί να περιορίσει τις απώλειες στον τουρισμό

Η βιομηχανία του τουρισμού στη Γηραιά Ηπειρο αποτιμάται στα 800 δισεκατομμύρια ευρώ, απασχολεί εκατομμύρια εργαζομένους και αυτό το καλοκαίρι προσπαθεί να επιβιώσει μετά το σαρωτικό χτύπημα της πανδημίας. Οπως εξομολογείται στους Financial Times η χορεύτρια φλαμένκο στη Μαδρίτη Μπλάνκα ντελ Ρέι, η οποία λειτουργεί την Κοράλ ντε λα Μορερία, μια από τις πιο εντυπωσιακές σκηνές φλαμένκο στην πόλη, «ο μόνος τρόπος για να ανοίξουμε και πάλι είναι να επανέλθει στα κανονικά του επίπεδα ο τουρισμός. Απασχολούμε περισσότερα από 70 άτομα και οργανώνουμε τις καλύτερες παραγωγές, οπότε χρειαζόμαστε σχεδόν 100% πληρότητα».

Είναι πολύ χαρακτηριστικό αυτό που υπογραμμίζει η κ. Ντελ Ρέι. «Ζούμε χάρις στους ξένους. Οι άνθρωποι συχνά δεν εκτιμούν όσα τους περιβάλλουν, οπότε χρειαζόμαστε εκείνους που έρχονται με μια παρθένα ματιά». Ο κλάδος του τουρισμού αντιστοιχεί στο 12% του ΑΕΠ της Ισπανίας, μιας χώρας με πολύ υψηλό αριθμό θανάτων λόγω του ιού και το φάσμα της ανεργίας

Το 10% της οικονομικής δραστηριότητας στην Ε.Ε. εξαρτάται από τον τουριστικό κλάδο.

να πλανάται. Ισως έως τα τέλη του 2021 το ένα πέμπτο του εργατικού της δυναμικού να βρεθεί εκτός παραγωγικής διαδικασίας.

Συνολικά μιλώντας για την Ε.Ε., το 10% της οικονομικής της δραστηριότητας εξαρτάται από τον τουρισμό, οπότε το να χαθεί πλήρως η θερινή περίοδος ισοδυναμεί με ένα βαρύ και απευκταίο οικονομικό αλλά και πολιτικό κόστος. Η χρονιά είναι μια εξαίρεση και απαιτεί μετριασμό των απωλειών, όπως εξηγεί ο επικεφαλής της Ενωσης Ευρωπαϊκών Τουριστικών Επιχειρήσεων Τομ Τζένκινς. «Για τον τουρισμό αυτόν καθεαυτόν, αξίζει το ρίσκο ενός δεύτερου κύματος κρουσμάτων ώστε να εξασφαλιστούν κάποια έσοδα», προσθέτει – αρκεί να σκεφθούμε ότι η πασχα-

Στην Ισπανία, όπου ο τουρισμός αντιστοιχεί στο 12% του ΑΕΠ, εκτιμάται πως έως τα τέλη του 2021 το ένα πέμπτο του εργατικού δυναμικού της θα βρεθεί εκτός παραγωγικής διαδικασίας.

λινή περίοδος και η πρώιμη θερινή χάθηκαν. «Βέβαια, καμία κυβέρνηση και καμία εταιρεία δεν δέχεται ότι θέτει σε κίνδυνο τη ζωή των επισκεπτών». Στις 21 Ιουνίου, μετά τη λήξη ενός σκληρού σχεδίου καραντίνας, η Ισπανία απέσυρε τους περιορισμούς για τις χώρες Σένγκεν και τη Βρετανία. Την Τρίτη η Ε.Ε. κατήρτισε κατάλογο 15 χωρών, που συνιστά να εξαιρεθούν των απαγορεύσεων εισόδου, και σε αυτές δεν συμπεριλαμβάνονται οι ΗΠΑ. Η Βρετανία σχεδιάζει τους δικούς της αεροδιαδρόμους, ήτοι δρομολόγια από και προς το έδαφός της, άνευ καραντίνας.

Και όλα αυτά, για να σταθεί κάπως στα πόδια του ο τουρισμός, ενώ πολλές εταιρείες του κλάδου βρίσκονται σε απόγνωση, όπως παρατηρούν οι Financial Times. Αεροπορικές εταιρείες, όπως οι Ryanair, easyJet και British Airways, περικόπτουν χιλιάδες θέσεις εργασίας, ενώ ο γαλλοολλανδικός αερομεταφορέας Air France-KLM έλαβε κρατική βοήθεια από Παρίσι και Αμστερνταμ. Οι μειώσεις προσωπικού είναι τα πρώτα βήματα της αναδιοργάνωσής τους, η οποία, όπως διαβλέπουν οι ειδήμονες, θα καταλήξει σε μικρότερες μονάδες, με πιο αραιές και ολιγάριθμες πτήσεις.

Ο μεγαλύτερος τουριστικός όμιλος της Ευρώπης, ο γερμανικός TUI, δέχθηκε οικονομική στήριξη από το Βερολίνο για να επιβιώσει, διαρκούσης της πανδημίας. Πάντως, ο διευθύνων σύμβουλός του, Φρίντριχ Γιούσεν, δείχνει σχετικά αισιόδοξος χάρις στην αύξηση των κρατήσεων για το νησί της Μαγιόρκας και για την Πορτογαλία, τοποθεσίες όπου οι ξενοδοχειακές μονάδες άνοιξαν με περιορισμούς. Βέβαια, παραδέχεται ότι πέρυσι η TUI είχε κύκλο εργασιών της τάξεως των 18,9 δισεκατομμυρίων ευρώ και κέρδη 893 εκατομμυρίων ευρώ, αλλά φέτος θα εξασφαλίσει σχεδόν το ήμισυ των εσόδων από μια κανονική χρονιά.

Υπενθυμίζεται, εν κατακλείδι, πως τα προηγούμενα έτη η TUI σε αυτή τη χρονική περίοδο (αρχές Ιουλίου δηλαδή) είχε ήδη δεσμεύσει το 70% των καλοκαιριών προσφορών της, ενώ τώρα το αντίστοιχο ποσοστό είναι χαμηλότερο από το ήμισυ του ποσοστού αυτού.

Αυστηρά πρωτόκολλα στα ξενοδοχεία

Σε όλη την ακτογραμμή της Μεσογείου οι ξενοδοχειακές μονάδες έχουν επιβάλει στον εαυτό τους δύο φορές πιο αυστηρές προδιαγραφές υγειονομικής ασφάλειας ως προς τον εξοπλισμό τους και τη συχνότητα καθαρισμού και απολύμανσης σε σχέση με τα πρωτόκολλα των χώρων τους. Λόγου χάριν, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα κουμπιά στους ανελκυστήρες απολυμαίνονται ανά δίωρο, όπως και οι επιφάνειες στη ρεσεψιόν και στα πόμολα. Στη Βενετία οι τοπικές αρχές παροτρύνουν τους επισκέπτες να μείνουν στην πόλη περισσότερες ημέρες, ακολουθώντας την τάση του «αργού τουρισμού», αντί να αποδυθούν σε μια φρενήρη περιήγηση στα σημαντικά της αξιοθέατα – τους συνιστούν μάλιστα να ψάξουν τα άγνωστα σημεία της. Στα ελληνικά ξενοδοχεία,

Ως προς τη συχνότητα απολύμανσης των κοινόχρηστων χώρων και του εξοπλισμού τους.

όπως αναφέρουν οι Financial Times, στη θέση της υποδοχής υπάρχουν θωράκια από πλεξιγκλάς, οι μπουφέδες του πρωινού απαγορεύονται και οι ξαπλώστρες στην παραλία απέχουν τουλάχιστον τρία μέτρα μεταξύ τους. Ο Ελληνας υπουργός Τουρισμού Χάρης Θεοχάρης τονίζει ότι «για μας, ύψιστη προτεραιότητα είναι η ασφάλεια, διότι θέλουμε οι επισκέπτες να νιώθουν σίγουροι σε όποια περιοχή της χώρας κι αν βρίσκονται, κι έτσι να χαλαρώσουν και να διασκεδάσουν». Αν και οι αρχικές ενδείξεις φανερώνουν πως οι άνθρωποι θέλουν ξανά να ταξιδέψουν, η διάθεσή τους αυτή βρίσκεται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα από πέρυσι.

Το πιο πολυσύχναστο νησί της Ελλάδας, η Σαντορίνη, είχε μέχρι τα τέλη της περασμένης εβδομάδας τα μισά ξενοδοχεία κλειστά. Οι κρατήσεις του Ιουλίου είναι 80% λιγότερες από την αντίστοιχη περίοδο του 2019, κυρίως εξαιτίας την υφιστάμενης απαγόρευσης εισόδου στην Ε.Ε. για τους επισκέπτες που προέρχονται από τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Κίνα και τη Ρωσία. Οι χώρες αυτές θεωρούνται και οι σημαντικότερες αγορές για τη Σαντορίνη, όπως επισημαίνει ο Αντώνης Ηλιόπουλος, πρόεδρος της ένωσης ξενοδόχων του νησιού. «Δέχεσαι ένα βαθμό ρίσκου όταν έρχεσαι σε αυτές τις συνθήκες στην Ελλάδα», λέει στους FT ο Μίκαελ Σμιντ, μηχανικός λογισμικού από την Αυστρία, ενώ κάνει τον περίπατό του στην Πλάκα με τα καφέ και τα καταστήματα. «Εκπλήσσομαι όμως, διότι, δεδομένης της καλής επίδοσης της Ελλάδας στη διαχείριση της κρίσης, είναι ελάχιστοι και οι ντόπιοι και οι τουρίστες που φορούν μάσκα και τηρούν τις αποστάσεις».

Τέλος, στην Ισπανία, ανεξαρτήτως του φόβου για επανεισαγωγή του ιού, η κυβέρνηση της χώρας αποφάσισε μονομερώς να άρει τους περιορισμούς για τις αφίξεις από τη Βρετανία – κι αυτό, αν και τα κρούσματα στην Ισπανία, που είναι κάτω των 300 ημερησίως, απέχουν παρασάγγας από τα άνω των 800 στη Βρετανία.

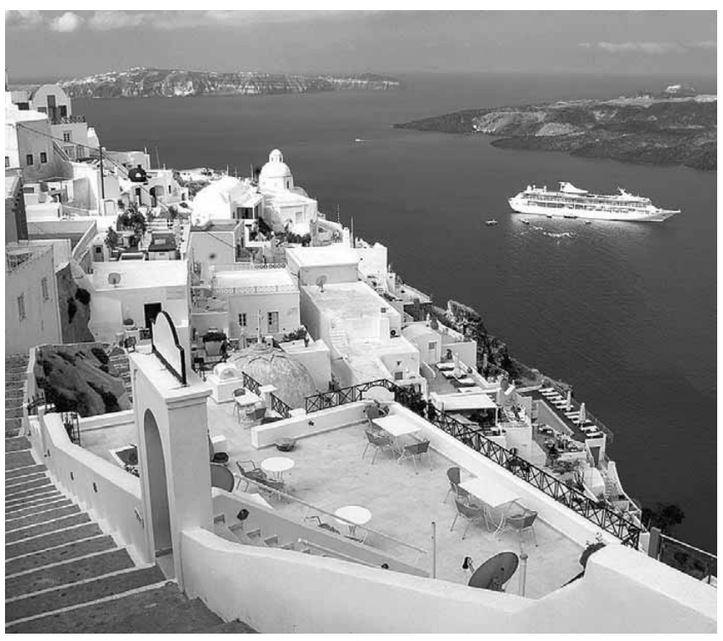

Στη Σαντορίνη, οι κρατήσεις του Ιουλίου είναι κατά 80% λιγότερες σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΙΟΥΛΙΟΥ 2020

Μειώθηκαν 50% οι ξένες επενδύσεις σε ακίνητα

Ορατές είναι πλέον οι επιπτώσεις της πανδημίας στην αγορά ακινήτων, καθώς το πρώτο τετράμηνο του 2020 ολοκληρώθηκε με κάθετη πτώση των άμεσων ξένων επενδύσεων σε ακίνητα κατά 50% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Το παραπάνω στοιχείο επισημάνθηκε στο πλαίσιο του συνεδρίου Prodexpo North, από τον Θεόδωρο Μητράκο, υποδιοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Σημειωτέον ότι το 2019 οι άμεσες ξένες επενδύσεις σε ακίνητα είχαν αυξηθεί κατά 28%, σε 1,5 δισ. ευρώ, αποτελώντας μάλιστα το 35% του συνόλου των ξένων επενδύσεων που εισέρρευσαν στη χώρα.«Σήμερα η ζήτηση από το εξωτερικό, στην οποία κυρίως στηρίχθηκε η ανάκαμψη της προηγούμενης διετίας στην αγορά, είναι ανύπαρκτη. Τα πρώτα στοιχεία που έχουμε συλλέξει δείχνουν ότι τόσο οι τιμές πώλησης όσο και τα ενοίκια δέχονται πιέσεις, κάτι που αναμένεται να ενταθεί κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του έτους», ανέφερε ο κ. Μητράκος. Οπως σημείωσε ο Αρις Καρυτινός, διευθύνων σύμβουλος της Prodea Investments, στην Ελλάδα, οι μεγάλοι επενδυτές διαπιστώνουν ότι πρέπει να κάνουν διορθωτικές κινήσεις στη σύνθεση των χαρτοφυλακίων τους. Ωστόσο, εκτιμά ότι τελικά οι επιπτώσεις στον τουρισμό, επομένως και στα ξενοδοχειακά ακίνητα, θα είναι προσωρινές και αρχής γενομένης από το 2021 ο κλάδος θα βρεθεί στο 60%-70% του επιπέδου που βρισκόταν το 2019, προτού ανακάμψει πλήρως από το 2022 και μετά.Με τη σειρά του ο Γιάννης Ξανθόπουλος, πρόεδρος του RICS Hellas, σημείωσε ότι σε κάποιες κατηγορίες ακινήτων οι αλλαγές που έφερε η πανδημία ενδεχομένως να έχουν πιο μόνιμο χαρακτήρα. «Για παράδειγμα, στην αγορά γραφείων, η τηλεργασία που επιβλήθηκε λόγω των συνθηκών θα οδηγήσει σε μείωση της ζήτησης για γραφεία, αν και υπάρχει αντίλογος επ' αυτού, ότι δηλαδή θα εξακολουθήσει να υπάρχει ανάγκη συνεργασίας μεταξύ των εργαζομένων. Πάντως, το σίγουρο είναι ότι θα πρέπει να οριστεί εκ νέου το τι σημαίνει ποιοτικό γραφείο», σημείωσε ο κ. Ξανθόπουλος.

ΝΙΚΟΣ ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Φρένο στην άνοδο τιμών κατοικιών το δεύτερο 3μηνο λόγω πανδημίας

Σε στάση αναμονής πωλητές και αγοραστές μέχρι να ξεκαθαρίσει το νέο τοπίο

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

«Χειρόφρενο» φαίνεται πως «σήκωσε» η αγορά κατοικίας κατά τη διάρκεια του δευτέρου τριμήνου του έτους, καθώς ανακόπηκε πλήρως η ανοδική πορεία των τιμών, με αποτέλεσμα οι ζητούμενες τιμές πώλησης να παρουσιάζονται σχεδόν αμετάβλητες σε σχέση με τους πρώτους τρεις μήνες του χρόνου. Ετσι, επιβεβαιώνονται οι φορείς της αγοράς ακινήτων, οι οποίοι έκαναν λόγο για στάση αναμονής από την πλευρά των πωλητών, αλλά και των αγοραστών, έως ότου γίνουν πιο ξεκάθαρες οι συνέπειες από την ύφεση λόγω της πανδημίας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του δείκτη τιμών Spitogatos Property Index (SPI), που παρακολουθεί την πορεία των ζητούμενων τιμών με βάση τις δημοσιευμένες ηλεκτρονικές αγγελίες, η μέση τιμή πώλησης κατά το δεύτερο τρίμηνο παρέμεινε αμετάβλητη σε 1.544 ευρώ/τ.μ. πανελλαδικά, συγκριτικά με το πρώτο τρίμηνο του έτους, όταν το αντίστοιχο μέγεθος είχε διαμορφωθεί σε 1.545 ευρώ/τ.μ.

Η μέση τιμή πώλησης παρέμεινε αμετάβλητη πανελλαδικά, συγκριτικά με το πρώτο τρίμηνο του έτους.

Επιβράδυνση

Ωστόσο, σε ετήσια βάση, οι αλλαγές είναι περισσότερο εμφανείς και ίσως ενδεικτικές της πορείας που θα ακολουθήσει η αγορά τους επόμενους μήνες. Ειδικότερα, το φετινό δεύτερο τρίμηνο οι τιμές ενισχύθηκαν κατά 4,8% σε ετήσια βάση, δηλαδή συγκριτικά με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, ενώ η αντίστοιχη ετήσια μεταβολή κατά το φετινό πρώτο τρίμηνο είχε διαμορφωθεί σε 6%. Καταγράφεται επομένως επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου των τιμών, τάση που αναμένεται να ενταθεί το δεύτερο εξάμηνο του 2020.

Κατά το φετινό δεύτερο τρίμηνο, η αύξηση των τιμών στο κέντρο της Αθήνας δεν ξεπέρασε το 3,3% σε ετήσια βάση, έναντι αύξησης της τάξεως του 4,8% το πρώτο τρίμηνο. Αντίστοιχα, στα νότια προάστια, οι τιμές πώλησης ενισχύθηκαν κατά 2,7% σε 2.600 ευρώ/τ.μ., παραμένοντας οι ακριβότερες σε όλο το λεκανοπέδιο. Ωστόσο, και στην περίπτωση αυτή, καταγράφεται επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των τιμών, καθώς η αντίστοιχη άνοδος του πρώτου τριμήνου είχε διαμορφωθεί σε 3,7%.

Αβεβαιότητα

Στην πρόσφατη ενδιάμεση έκθεσή της για τη νομισματική πολιτική, η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) είχε επισημάνει ότι περιοχές όπου η ζήτηση κατοικιών είχε τροφοδοτηθεί κυρίως από ξένους επενδυτές, αναμένεται να πληγούν περισσότερο στην παρούσα συγκυρία. Σύμφωνα με την ΤτΕ, βραχυπρόθεσμα εκτιμάται ότι πιέσεις θα δεχθεί η αγορά των διαμερισμάτων, ειδικά των αστικών κέντρων, κυρίως εξαιτίας της μείωσης του αγοραστικού ενδιαφέροντος για βραχυχρόνια μίσθωση με τουριστικό χαρακτήρα.

Οπως σημείωσαν οι αναλυτές, έως και τον Φεβρουάριο του 2020 οι ανοδικές τάσεις στις τιμές συνεχίστηκαν, παρά το γεγονός ότι οι πρώτες αρνητικές ενδείξεις είχαν αρχίσει ήδη να φαίνονται στους ρυθμούς μεταβολής των επενδύσεων σε ακίνητα από το εξωτερικό. Ωστόσο, «η παρούσα υγειονομική κρίση δημιουργεί αβεβαιότητα στην αγορά κατοικιών, καθώς το αγοραστικό ενδιαφέρον από το εξωτερικό έχει τουλάχιστον προσωρινά ανακοπεί, ενώ η αναστολή λειτουργίας των υποθηκοφυλακείων της χώρας για το διάστημα από τα μέσα Μαρτίου έως και το τέλος Απριλίου 2020 συνέβαλε στην περαιτέρω αποδυνάμωση της αγοράς».

Οι αισιόδοξοι

Πάντως, υπάρχουν και αντίθετες φωνές, που υποστηρίζουν ότι η τωρινή κάμψη της ζήτησης θα είναι παροδική, καθώς οι τράπεζες δεν αντιμετωπίζουν την κρίση ρευστότητας και κόκκινων δανείων των αρχών της προηγούμενης δεκαετίας, με αποτέλεσμα να είναι ευκολότερο να χρηματοδοτήσουν νέες χορηγήσεις στεγαστικών δανείων. Παράλληλα, αρκετά νοικοκυριά που δεν κατόρθωσαν να αποκτήσουν ακίνητο, καθ' όλη τη διάρκεια των προηγούμενων ετών, αναμένεται να το επιδιώξουν τώρα, ή έστω από το 2021 και μετά, συμβάλλοντας στην εκ νέου ανοδική πορεία των τιμών.

Τιμές κατοικιών προς πώληση

ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΥΡΩ/Τ.Μ.	β' τρίμ. 2019	α' τρίμ. 2020	β' τρίμ. 2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ β' τρίμ. 2019-β' τρίμ. 2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ α' τρίμ. 2020-β' τρίμ. 2020
ΕΛΛΑΔΑ - ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	1.474	1.545	1.544	4,80%	-0,06%
Κέντρο Αθήνας	1.522	1.571	1.571	3,30%	0,00%
Αθήνα - Βόρεια προάστια	2.192	2.246	2.250	2,70%	0,18%
Αθήνα - Νότια προάστια	2.532	2.593	2.600	2,70%	0,27%
Αθήνα - Δυτικά προάστια	1.200	1.273	1.302	8,50%	2,28%
Αθήνα - Ανατολικά προάστια	1.456	1.518	1.527	4,90%	0,59%
Πειραιάς	1.346	1.444	1.442	7,10%	-0,14%
Προάστια Πειραιά	1.073	1.140	1.154	7,50%	1,23%
Υπόλοιπο Αττικής	1.544	1.600	1.622	5,00%	1,38%
Θεσσαλονίκη - Δήμος	1.250	1.476	1.474	17,90%	-0,14%
Θεσσαλονίκη - Περιφ/κοί δήμοι	1.050	1.120	1.120	6,70%	0,00%
Θεσσαλονίκη - Υπόλοιπο νομού	774	800	797	3,00%	-0,38%

ΠΗΓΗ: Spitogatos Property Index (SPI)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σε ρυθμούς προ κορωνοϊού τα ενοίκια

Στην αγορά ενοικίων η εικόνα εξακολουθεί να κινείται σε ρυθμούς προ πανδημίας, καθώς, όπως φαίνεται μέχρι τώρα, οι ιδιοκτήτες δεν είναι διατεθειμένοι να προβούν σε ιδιαίτερες μειώσεις, παρά το γεγονός ότι η προσφορά σε αρκετά σημεία της Αττικής έχει αρχίσει να αυξάνεται, ως αποτέλεσμα της επιστροφής αρκετών ακινήτων που μέχρι πρότινος προσφέρονταν αποκλειστικά μέσω βραχυχρόνιων μισθώσεων.

Ο λόγος είναι ότι τα περισσότερα από τα συγκεκριμένα ακίνητα προσφέρονται ως πλήρως επιπλωμένα και ανακαινισμένα.

Ετσι, σύμφωνα με τα στοιχεία του SPI, στο σύνολο της χώρας, οι τιμές ενοικίασης αυξήθηκαν κατά 9% σε ετήσια βάση κατά το δεύτερο τρίμηνο του έτους. Η αντίστοιχη ετήσια άνοδος των ενοικίων κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020 είχε διαμορφωθεί σε 9,5%. Η μέση τιμή ενοικίασης ανέρχεται σήμερα σε 7,5 ευρώ/τ.μ., από 7,37 ευρώ/τ.μ. πριν από τρεις μήνες και 6,88 ευρώ/τ.μ. κατά το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους. Παράλληλα, διατηρείται και κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2020 η πορεία διόρθωσης των ενοικίων τόσο στο κέντρο της Αθήνας όσο και στα νότια προάστια.

Συγκεκριμένα, στο κέντρο της Αθήνας σημειώθηκε υποχώρηση των ενοικίων της τάξεως του 1,3% ετησίως σε 9,38 ευρώ/τ.μ. (από 9,5 ευρώ/τ.μ. την ίδια περυσινή περίοδο). Αντίστοιχα, στα νότια προάστια, όπου πάντως τα ενοίκια παραμένουν τα ακριβότερα της χώρας, η μέση τιμή διαμορφώθηκε σε 10,37 ευρώ/τ.μ., σημειώνοντας ελαφρά μείωση κατά 1,1% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019.Στον αντίποδα, μεγάλες αυξήσεις εξακολουθούν να καταγράφονται τόσο στα δυτικά προάστια όσο και στο υπόλοιπο του νομού Θεσσαλονίκης.

Στα δυτικά προάστια, τα ενοίκια κινούνται με ετήσιο ρυθμό αύξησης της τάξεως του 10,9% σε 6,4 ευρώ/τ.μ., από 5,77 ευρώ/τ.μ. πέρυσι.

Αντίστοιχα, στο υπόλοιπο Θεσσαλονίκης, όπου ασφαλώς οι τιμές είναι ιδιαιτέρως χαμηλές, σημειώθηκε αύξηση κατά 16,9% σε 3,6 ευρώ/τ.μ., από 3,08 ευρώ/τ.μ. κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2019.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Η χώρα των μικρών και ποιοτικών αποδράσεων

Αυτό είναι το μοντέλο τουρισμού που προωθείται εν μέσω της πορείας επανεκκίνησης του τουρισμού. Όπως φαίνεται από τα μέχρι τώρα δεδομένα, άνοιξαν τις πύλες τους περίπου 25 με 30 ξενοδοχειακές μονάδες από ένα σύνολο που αγγίζει τις 700. Ένα πενιχρό νούμερο αφού αυτό δείχνει ότι ούτε ένα 5% των μονάδων δεν έχει πάρει την (τολμηρή) απόφαση να ανοίξει.

Ο καθένας μπορεί να έχει την άποψή του και να εκφράζει το μακρύ του και το κοντό του αναλόγως της δικής του οπτικής γωνίας.

Οι μεν ξενοδόχοι φοβούνται να ανοίξουν επειδή ακόμη δεν υπάρχει επίσημη ημερομηνία ανοίγματος της χώρας προς τις παραδοσιακές αγορές, ενώ ακόμη και κάποιες χώρες από την Κατηγορία Α υποβιβάζονται στην Κατηγορία Β λόγω επιδείνωσης της επιδημιολογικής τους κατάστασης. Ενόσω δεν υπάρχει σταθερή ημερομηνία ανοίγματος της σαιζόν, η χώρα μας δεν υπάρχει στον τουριστικό χάρτη και άρα δεν μπορεί να γίνει από ταξιδιωτικούς πράκτορες οργάνωση ταξιδιών, δημιουργία πακέτων και προγραμματισμός πτήσεων. Άμα δεν υπάρχει φως στην εισροή τουριστών, δεν υπάρχει και όρεξη ή διάθεση να ανοίξουν μονάδες αφού τα έξοδα θα τρέχουν ενώ τα έσοδα δεν θα εισρέουν.

Μια ιδέα είναι κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο να ισχύσει ένα πιο ευέλικτο ωράριο προσέλευσης όλων των υπαλλήλων στις εργασίες τους.

Ο δε εγχώριος τουρίστας αναμένει να δει πακέτα προσαρμοσμένα στις ειδικές και ιδιάζουσες περιστάσεις της τρέχουσας περιόδου. Οι επιλογές μέχρι τώρα είναι περιορισμένες, αλλά ουδείς μπορεί να αμφισβητήσει πως άμα ψάξει ανάμεσα σε αυτούς που άνοιξαν ή επίκειται να ανοίξουν, μπορεί να δει πως ειδικά πακέτα με εκπτωτικές τιμές υπάρχουν.

Κερδίζει έδαφος η ιδέα, που ακόμη κι εγώ από αυτή εδώ τη στήλη ανέλυσα από τα τέλη Μαρτίου – αρχές Απριλίου, πως σημαντικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει ο εγχώριος τουρισμός. Οι πρώτες ενδείξεις είναι μικρής εμβέλειας για να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα, αλλά φαίνεται πως ενώ κατά τη διάρκεια των Σαββατοκύριακων οι διαθέσιμες τουριστικές μονάδες χαρακτηρίζονται από ψηλά ποσοστά πληρότητας, αυτά μηδενίζονται με τη λήξη του Σαββατοκύριακου. Άρα η ιδέα αυτή ως έχει δεν δείχνει να είναι ενθαρρυντική.

Η Κύπρος είναι χώρα των μικρών αλλά και ποιοτικών αποδράσεων. Αν όλοι πιστέψουμε σε αυτό πολλά μπορούμε να ανακαλύψουμε, αλλά και να πετύχουμε.

Πώς μπορούμε να την ενισχύσουμε;

Μια ιδέα είναι κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο να ισχύσει ένα πιο ευέλικτο ωράριο προσέλευσης όλων των υπαλλήλων στις εργασίες τους. Και εννοώ των υπαλλήλων του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, αλλά και του ιδιωτικού τομέα.

Αυτό θα μπορούσε να γίνει (φαντάζομαι) με ειδική ρύθμιση και σε πλήρη συνεννόηση με τις εργοδοτικές πλευρές. Για να πετύχει αυτό θα πρέπει ταυτόχρονα οι ξενοδόχοι να εκπονήσουν πακέτα ειδικών τιμών για τις καθημερινές μέρες της βδομάδας.

Η όλη ιδέα εδράζεται στο αδιαμφισβήτητο γεγονός πως αναγνωρίζεται από όλους η σημαντικότητα και η αναγκαιότητα της λειτουργίας του τουριστικού τομέα. Άρα είναι λογικά αναμενόμενο να υπάρχει η διάθεση βοήθειας όλων προς αυτή την κατεύθυνση.

Η ευελιξία στην ώρα προσέλευσης στην εργασία δίνει την ευκαιρία στον εγχώριο εργαζόμενο τουρίστα να διαμένει σε κάποιο τουριστικό θέρετρο και κατά τη διάρκεια της εβδομάδας και να ταξιδεύει άνετος προς τον χώρο εργασίας του τα πρωινά και να επιστρέφει στην ξενοδοχειακή του μονάδα, αργά το απόγευμα όπου μπορεί να συναντήσει την οικογένεια του και να συνεχίσει την ξεκούραση του αλλάζοντας τη ρουτίνα του.

Και επειδή μου αρέσει να είμαι δίκαιος, δεν αρκεί απλά να λέμε και να περιμένουμε τους ξενοδόχους να προσφέρουν καλύτερες τιμές. Μήπως θα πρέπει να βοηθήσει και ολόκληρη η εφοδιαστική αλυσίδα των ξενοδοχείων προς αυτή την κατεύθυνση; Εγώ λέω πως πρέπει. Γιατί οι προμηθευτές ποτών, λαχανικών, φρούτων, κρέατος κ.λπ να μην παραχωρήσουν στα ξενοδοχεία χαμηλότερες τιμές απόκτησης αυτών των αγαθών για μια περίοδο δύο μηνών έτσι ώστε να βοηθηθούν και οι ξενοδόχοι να ρίξουν τις τιμές τους χωρίς να θυσιάσουν την ποιότητα παρεχόμενης υπηρεσίας; Αφού και αυτοί θα κερδίσουν από την αυξημένη κατανάλωση. Ή μήπως προτιμούν τα λίγα και καλά; Σκεφτείτε πόσοι παραγωγοί μπορούν εν δυνάμει επίσης να βοηθηθούν.

Ένα τέτοιο μέτρο που περιγράφεται πιο πάνω, σίγουρα μπορεί να βοηθήσει. Και αν υπάρχουν οι δύσπιστοι που θεωρούν πως απλά θα τύχει εκμετάλλευσης για να σπεύδουν στην εργασία τους κάποιοι πιο αργά, εγώ θα τους αντιπρότεινα να αρχίσουν στη ζωή τους να βρίσκουν λύσεις σε προβλήματα και όχι προβλήματα σε λύσεις.

Ο χρόνος κυλά και εμείς πρέπει να κινηθούμε τάχιστα. Η Κύπρος είναι χώρα των μικρών αλλά και ποιοτικών αποδράσεων. Αν όλοι πιστέψουμε σε αυτό πολλά μπορούμε να ανακαλύψουμε, αλλά και να πετύχουμε. Καλό Ιούλιο σε όλους!

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΙΟΥΛΙΟΥ 2020

Πρόβα για «βαρύ» χειμώνα

Μείωση κόστους, μικρά σχήματα, streaming και επιφυλακτικότητα, τα χαρακτηριστικά της νέας θεατρικής σεζόν

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

Αν ψάχναμε μια λέξη για να περιγράψουμε τον φετινό θεατρικό χειμώνα ίσως να μας ταίριαζε ο εύπλαστος όρος «συνθήκη». Η λέξη είναι από τις αγαπημένες του θεάτρου, καθώς οι παραστάσεις σχεδιάζονται, ανεβαίνουν και παίζονται βασισμένες σε μια συνθήκη. Η επιδημία του κορωνοϊού όμως φαίνεται πως αλλάζει τις συνθήκες κάτω από τις οποίες θα γίνονται οι παραστάσεις. Αλλάζει και τη θεατρική συνθήκη; Δεν είναι όμως μόνο αυτή η λέξη που ψάχνουμε.

«Απρόβλεπτη», μας λέει ο Γιώργος Λυκιαρδόπουλος, «θα είναι η φετινή χρονιά, αυτή τη στιγμή δεν μπορούμε να εκτιμήσουμε πώς θα αντιδράσει το κοινό, τι θα δει, πού θα πάει και πόσο συχνά». Ο ιδρυτής της εταιρείας παραγωγής «Λυκόφως» που διαχειρίζεται το Σύγχρονο Θέατρο με την Ομάδα Νάμα και θα αναλάβει φέτος την καλλιτεχνική διεύθυνση του Θεάτρου της Οδού Κυκλάδων Λευτέρης Βογιατζής, μπορεί να είναι φύσει αισιόδοξος αλλά δεν κρύβει την αγωνία του. «Το στοίχημα για φέτος είναι διπλό, να προσελκύσουμε το κοινό τηρώντας τις διαδικασίες που πρέπει και να κάνουμε ποιοτικές παραστάσεις των οποίων το κόστος δεν θα υπερβαίνει τη δυνατότητα των θέσεων που μπορούμε να διαθέσουμε», σημειώνει.

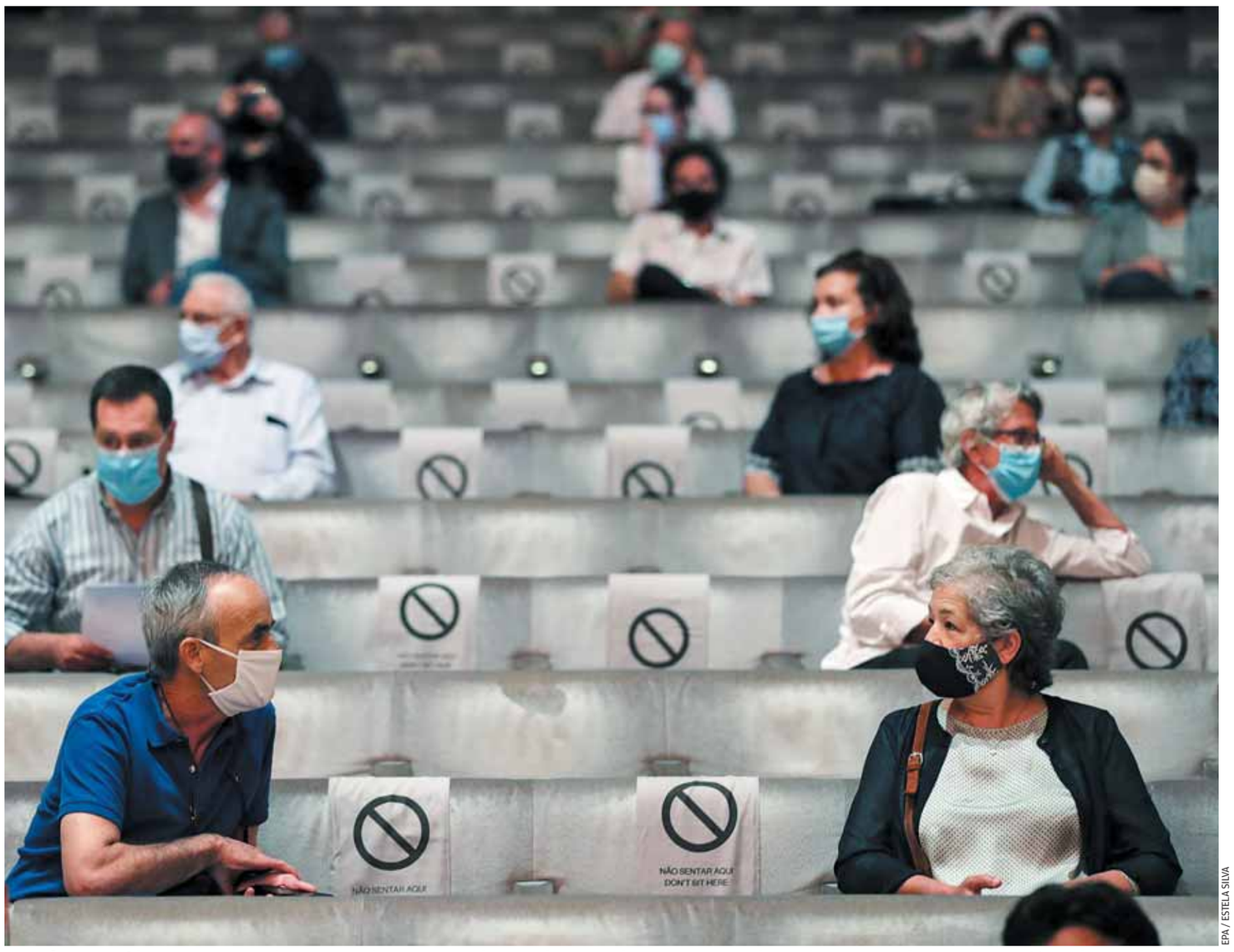

EPA / ESTELA SILVA

Θεατές σε συνθήκες αποστασιοποίησης στο Σπίτι της Μουσικής στο Πόρτο. Παρόμοιοι περιορισμοί αναμένεται να ισχύσουν και στις ελληνικές σκηνές.

Μείωση κόστους

Τι σημαίνει αυτό πρακτικά για το Θέατρο της Οδού Κυκλάδων; Από τις 149 διαθέσιμες θέσεις, «θα είναι θαύμα αν μας επιτρέψουν να χρησιμοποιήσουμε τις 100», μας λέει ο κ. Λυκιαρδόπουλος, ο οποίος θα είναι ικανοποιημένος αν το θέατρο γεμίζει τις 80-90 σε καθημερινή, όμως, βάση. Για να γίνει αυτό ο ίδιος εξετάζει το ανέβασμα διπλών παραστάσεων, όταν αυτό είναι δυνατόν, μείωση δαπανών, αλλά και τη διοργάνωση σεμιναρίων και εργαστηρίων. Η σεζόν θα ξεκινήσει με το έργο «Τέφρα και σκιά» του Χάρολντ Πίντερ σε σκηνοθεσία Γιώργου Σκεύα, ενώ δεν είναι τυχαίο που το πολυπρόσωπο έργο «Συμφορά από το πολύ μυαλό» του Αλεξάντρ Γκριμπογέντοφ σε σκηνοθεσία Στάθη Λιβαθινού θα ανέβει από νέους, ως επί το πλείστον, ηθοποιούς. Η «Λυκόφως» θα παρουσιάσει επίσης σε επανάληψη τον «Αμλετ» στο Αμφιθέατρο και Μπέκετ στο Σύγχρονο Θέατρο. «Πιστεύω ότι φέτος θα γίνει ένα ξεσκαρτάρισμα. Υπήρχαν παραστάσεις από μη επαγγελματικές ομάδες που δημιουργούσαν κυρίως θόρυβο και πιστεύω θα μειωθούν κάθετα. Είναι ευκαιρία να μπουν όρια και κανόνες για το πώς θα λειτουργεί η θεατρική αγορά», μας λέει.

> *«Η απόσταση οφείλει να γίνει εργαλείο, υπό την προϋπόθεση το θέαμα να είναι ζωντανό».*

Τις τελικές οδηγίες της πολιτείας για τη χωρητικότητα των κλειστών θεάτρων περιμένουν όλοι οι επαγγελματίες του χώρου. Φαίνεται πάντως πως η πληρότητα θα κινηθεί κάπου μεταξύ του 75% και του 65% που ισχύει σήμερα για τα ανοιχτά θέατρα και τα χειμερινά σινεμά αντίστοιχα.

Τεχνολογία

Το streaming παραστάσεων είναι μια άλλη συνθήκη που ήρθε μαζί με τον κορωνοϊό και για ορισμένους, όπως για τον Δημήτρη Τάρλοου και το θέατρο Πορεία, το live streaming με ένα σύστημα τηλεσκηνοθεσίας και υψηλής ποιότητας ήχου μπορεί να αποτελέσει μια διέξοδο αναπλήρωσης των χαμένων «φυσικών» θέσεων.

Μάλιστα, ο συγγραφέας Θανάσης Τριαρίδης, που είδε το έργο του «Dammerung» να κάνει πρεμιέρα μέσω του Zoom, εκτιμά ότι οι διαδικτυακές πλατφόρμες θα απασχολήσουν τις σκηνές τουλάχιστον για τη φετινή χρονιά. Πιστεύει, όπως μας λέει, ότι οι διαδικτυακές πλατφόρμες μπορούν να γίνουν ένας νέος θεατρικός χώρος, όπου οι χρήστες θα σχολιάζουν και θα «χειροκροτούν» μια ζωντανή παράσταση έστω και από απόσταση.

> *«Όλοι κάτι έχουμε χάσει, και το κοινό και εμείς. Οποιος δεν προσαρμοστεί, θα εξαφανιστεί».*

«Στην πλατφόρμα δεν μοιράζεσαι τον ίδιο "αέρα" με το θέατρο αλλά μοιράζεσαι τα ίδια φωτόνια, υπάρχει διάδραση, όπως ακριβώς και στη θεατρική πράξη. Δεν με ενδιαφέρει το streaming γενικά διότι στο θέατρο κυνηγάμε τη δημιουργία της κοινότητας, πολλές σκηνές θα το κάνουν αλλά με προβληματίζει αν θα δημιουργήσουν την αίσθηση της κοινότητας», μας λέει.

Πιθανώς θα χρειαστεί μια νέα δραματουργία και οι σκηνοθέτες να προσαρμοστούν στις ανάγκες μιας πλατφόρμας, επισημαίνει ο δημιουργός του «Μένγκελε» και του «Οιδίπους». «Εκείνο που με ενδιαφέρει είναι η νέα θεατρική συνθήκη που δημιουργείται, η συνθήκη χωρίς ταυτοπρόσωπη παρουσία. Η απόσταση οφείλει να γίνει εργαλείο», επισημαίνει, «υπό την προϋπόθεση το θέαμα να είναι ζωντανό».

Το σώμα

Η τεχνολογία όμως δεν είναι ευχή για όλους. Ο σκηνοθέτης Σίμος Κακάλας εκτιμά ότι το θέατρο πρέπει να επιστρέψει στις πηγές του, στον τελετουργικό χαρακτήρα της ζωντανής εμπειρίας. «Δεν είναι σινεμά ή κάτι που μπορώ να δω μόνος στο σπίτι. Ενώ ξεκίνησα ως οπαδός της τεχνολογίας, όσο προχωράω μου φεύγει ως ανάγκη», μας λέει. Το θέατρο, προσθέτει, δεν είναι προορισμένο για τις οθόνες ή για την παλάμη. «Μου δημιουργείται η αίσθηση ότι είναι κάτι μικρότερο από μένα. Η οθόνη εγκλωβίζει το σώμα, δεν θα με ενδιέφερε να εξερευνήσω αυτή την κατεύθυνση», μας λέει στο διάλειμμα ενός μαθήματός του στην Ακαδημία Πλάτωνος. «Πρέπει να δείτε πώς αλλάζει το πάρκο τη φωνή, το σώμα, είναι δημόσιος λόγος. Ας μην ξεχνάμε ότι είμαστε άνθρωποι, ότι είμαστε σώμα», σημειώνει.

Αντιλαμβάνεται την ανάγκη του βιοπορισμού και της οικονομικής επιβίωσης, αλλά αν υπήρχε τρόπος και δυνατότητα για μια μεγάλη «παύση» θα ψήφιζε υπέρ. «Χρειάζεται να εξερευνήσουμε το μέσα μας. Υπάρχει ζήτημα με το να είσαι πάντα ο καλύτερος, ο πιο γρήγορος, μετά όλα γίνονται προϊόν έτοιμο προς κατανάλωση. Ολα πρέπει να είναι καινούργια και βραχύβια. Ηρεμήσαμε λίγο στον κορωνοϊό και τώρα πάμε πάλι να τσιτώσουμε, έχουμε επιβάλει στον εαυτό μας έναν δρόμο ταχύτητας», μας λέει. Ετσι, ο ίδιος εξετάζει προτάσεις και ιδέες από την άνοιξη του 2021 και μετά. Μέχρι τότε οι συνθήκες είναι «θολές», λέει, για το τι θα επικρατήσει. «Ολοι κάτι έχουμε χάσει, και το κοινό και εμείς. Θα κάνουμε όλοι τις προσαρμογές μας. Οποιος δεν προσαρμοστεί θα εξαφανιστεί», καταλήγει.

«Μήπως πριν πούμε πώς θα παίξουμε, να δούμε τι θα παίξουμε;»

«Αυτή τη στιγμή αισθάνομαι αμήχανος, ανέτοιμος. Νιώθω ότι τώρα πρέπει να σιωπήσω», μας λέει ο Θόδωρος Τερζόπουλος για την περιπέτεια του κορωνοϊού και το θέατρο. Χρειάζεται εμβάθυνση, επισημαίνει ο διεθνής σκηνοθέτης, «για να διαμορφώσουμε έναν ορίζοντα αισιοδοξίας». Με ποια υλικά όμως; Οχι γυρίζοντας στην «κανονικότητα», μας λέει, που είναι γεμάτη «παθογένειες και στερεότυπα».

«Το θέατρο πνίγεται χρόνια τώρα μέσα σε μια κανονικότητα, μέσα στη δυστοπία για την οικογένεια, την κοινωνία, τις ρήξεις των δύο φύλων. Το ζητούμενο είναι να αλλάξουμε αν μπορούμε», σημειώνει ο σκηνοθέτης των Βακχών. Το θέατρο έτρεχε πάνω σε έναν μονόδρομο, προσθέτει, με τη φύση να απουσιάζει παντελώς από την προβληματική του. «Κατά πολλούς η φύση μάς τιμωρεί με τον κορωνοϊό. Δεν αντιληφθήκαμε ότι αυτό ήταν ένα τεκτονικό γεγονός, όπως είναι το λιώσιμο των πάγων. Ο άνθρωπος αλλάζει μετά ένα τέτοιο γεγονός αλλά φαίνεται ότι θέλουμε να ξαναγυρίσουμε στα ίδια. Μήπως πριν πούμε πώς θα παίξουμε, να δούμε τι θα παίξουμε; Ποια έργα; Εργα με τη φύση».

> *«Αυτή η αναγκαστική παύση οδήγησε πολλούς στο να ξαναδούν τις αναγκαίες αλλαγές που πρέπει οι ίδιοι να προχωρήσουν».*

Ο κ. Τερζόπουλος εκτιμά ότι πρέπει να φτιαχτούν νέα οικοσυστήματα και το θεατρικό έργο «να μας βγάλει από το αδιέξοδο της μικρής ατμόσφαιρας». Ζούμε, μας λέει, στην ανθρωπόκαινο εποχή αλλά οι καλλιτέχνες δεν πρέπει να φοβηθούν το καινό. «Παρατηρώ μια βιασύνη να μην πεινάσουμε αλλά δεν μπορεί να είναι αυτό το βασικό. Πρέπει να δημιουργηθούν νέα πράγματα. Είναι εποχή ομάδων, όχι ονομάτων. Θέλω να βάλω φύση και σιωπή στα έργα μου».

EPA / CLEMENS BILAN

Καθίσματα έχουν αφαιρεθεί στο Berliner Ensemble του Βερολίνου για τις ανάγκες των παραστάσεων σε περίοδο πανδημίας.

Η εξυγίανση

Η κριτικός θεάτρου Ματίνα Καλτάκη βλέπει πως μετά το σοκ του κορωνοϊού και το αναγκαστικό «lockdown» των θεάτρων, ίσως έρχεται η ευκαιρία «εξυγίανσης» της θεατρικής αγοράς. «Αυτή η αναγκαστική παύση οδήγησε πολλούς στο να ξαναδούν τις αναγκαίες αλλαγές που πρέπει οι ίδιοι να προχωρήσουν, ως προς τις συνθήκες που κάνουν θέατρο», επισημαίνει.

Προσθέτει επίσης ότι χώροι που φιλοξενούσαν παραστάσεις και είχαν προβληματικά χαρακτηριστικά δεν θα επαναλειτουργήσουν λόγω των υγειονομικών μέτρων. «Δεν μπορεί οποιοσδήποτε χώρος να λειτουργεί ως θέατρο. Πρέπει να υπάρχει σκηνή που να εξυπηρετεί διαφορετικά είδη και τρόπους ερμηνείας, επαρκής χώρος υποδοχής, ικανή απόσταση των σειρών καθισμάτων, έξοδος κινδύνου. Αυτά που ξέραμε, για τα οποία γκρινιάζαμε αλλά είχαμε αποδεχθεί, πρέπει να τελειώνουν», επισημαίνει.

«Η εντυπωσιακά αυξημένη συμμετοχή στις πρόσφατες εκλογές του Σωματείου Ελλήνων Ηθοποιών και το αποτέλεσμα», επισημαίνει η κ. Καλτάκη, «που απαιτεί ουσιαστική συνεργασία των τριών πρώτων σχημάτων, προκαλούν αισιοδοξία» για τη βελτίωση των εργασιακών συνθηκών.

Η κριτικός της «Κ» θεωρεί ότι η σκηνική τέχνη έχει ουσία όταν είναι τρισδιάστατη και όταν η συνθήκη εξασφαλίζει τη φυσική παρουσία στον ίδιο χώρο και στον ίδιο χρόνο καλλιτεχνών και θεατών. «Το ψηφιακό, κατ' ευφημισμόν θέατρο, αποτελεί ένα αλλού είδους θέαμα, που είναι κάτι σαν κινηματογράφος και video-art. Θα δούμε εν καιρώ αν έχει πράγματι λόγο ύπαρξης. Οσο με αφορά αντιμετωπίζω την περίοδο αυτή ως προσωρινή».

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

5 - 12.7.2020

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ποιητική βραδιά

Ο Όμιλος Λογοτεχνίας και Κριτικής διοργανώνει ποιητική βραδιά με τίτλο «Νέοι ποιητές απαγγέλλουν και συζητούν με το κοινό». Συμμετέχουν οι Ηλιάδα Αδάμου, Παναγιώτης Θεοδώρου, Φένια Κινικλή, Κωνσταντίνος Μακρής, Σταυρούλα Μπίου, Ανδρέας Πάμπουκκας, Γαβριέλλα Παναγή, Ελένη Σωφρονίου. Χαιρετισμό θα απευθύνει ο πρόεδρος του Ομίλου Λογοτεχνίας και Κριτικής δρ Λεωνίδας Γαλάζης. Το συντονισμό και την παρουσίαση της εκδήλωσης θα έχει ο Απόστολος Κουρουπάκης, Πολιτιστικός συντάκτης-Ιστορικός. Τετάρτη, 8 Ιουλίου, ώρα 7:30 μ.μ. Πολυχώρος Λόγου και Τέχνης ΡΟΕΣ, αρχ. Κυπριανού 79Α, Στρόβολος. **Δηλώσεις παρακολούθησης στην ιστοσελίδα του ΟΛΚ olk.com.cy μέχρι 06/07/2020.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

ENTELEA στο Rialto Open Air

Ένα πειραματικό πρότζεκτ βασισμένο σε μουσικές της ανατολικής Μεσογείου με μια «έντεχνη» προσέγγιση, παρουσιάζεται στο πλαίσιο του φεστιβάλ Rialto Open Air. Οι συνθέσεις των Σπυριδάκη, Κουτή και Καραπατάκη δεν είναι απλές στη σύλληψη ή τη μορφή τους. Διαθέτουν στοιχεία των μουσικών της Ανατολής περίτεχνα αναμεμειγμένα με δυτικές αρμονικές επιρροές, που καθώς εξελίσσονται, αποκτούν όλο και περισσότερο μια πιο ευρεία διάσταση. Οι τρεις μουσικοί θα παρουσιάσουν δικές τους συνθέσεις, καθώς και διασκευές. Μουσικοί: Γαβριήλ Καραπατάκης - μπάσο Ζαχαρίας Σπυριδάκης - κρητική λύρα, Γιάννης Κουτής - ούτι/κιθάρα. Τη Πέμπτη 9 Ιουλίου, ώρα 9:00 μ.μ. Χώρος στάθμευσης ΣΕΚ, 21.00 (πίσω από Ριάλτο) Λεμεσός. **Πληροφορίες τηλέφωνο 77777745.**

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Ντιγκιντιγκλόγκ στη φύση και γω!

Μια μοναδική σειρά εργαστηρίων στη φύση, που θα ανανεώσει, θα ενδυναμώσει, θα διασκεδάσει και θα δώσει πολύτιμα εφόδια και γνώσεις στα παιδιά, σε συνεργασία με το Θεατρικό Μουσείο Κύπρου. Η σειρά βασίζεται στη σοφία και την αποτελεσματικότητα του προγράμματος για παιδιά 5-12 χρόνων Βουτιά στο Χρώμα, δημιουργός τους οποίου είναι η Mind Coach και συγγραφέας Έλενα Χατζηγεωργίου. Αλλά και στη δημιουργική και καλλιτεχνική προσέγγιση του προγράμματος Μικροί Ντιζάϊνερς, δημιουργός του οποίου είναι η Illustrator και Interior Designer Ειρήνη Κλοκκαρή. Έναρξη Τετάρτη 13 Ιουλίου, ώρα 5 μ.μ. Παττίχειο Δημοτικό Μουσείο-Ιστορικό Αρχείο-Κέντρο Μελετών Λεμεσού. Ηλικίες: Για παιδιά 5-12 χρόνων. **Απαραίτητη δήλωση συμμετοχής: Έλενα 99616773, Ειρήνη 99963938.**

ΠΡΟΒΟΛΕΣ

Αφιέρωμα στον Κυπριακό Κινηματογράφο στο «Σκαλί»

Η πρώτη μεγάλη καλοκαιρινή κινηματογραφική διοργάνωση της χρονιάς είναι γεγονός! Από τις 20 Ιουνίου μέχρι και τις 15 Ιουλίου, το ανοικτό θέατρο του Σκαλιού Αγλαντζιάς μετατρέπεται σε ένα ευρύχωρο θερινό σινεμά και υποδέχεται το Αφιέρωμα στον Κυπριακό Κινηματογράφο. Οι προβολές διαρκείας, οι οποίες διοργανώνονται από τον κινηματογράφο Pantheon σε συνεργασία με την STS events, περιλαμβάνουν 26 ταινίες 22 Κυπρίων σκηνοθετών, μεταξύ αυτών και πολλών που έχουν διακριθεί διεθνώς. Τη Τρίτη 7 Ιουλίου στις 10:30 μ.μ. θα προβληθεί η πολυβραβευμένη ταινία μεγάλου μήκους Sunrise in Kimmeria, ο βραβευμένος σκηνοθέτης Σάιμον Φαρμακάς παρουσιάζει μία εμπορικών προδιαγραφών κωμωδία, με πινελιές φολκλόρ και τραγωδίας που, τουλάχιστον ως το φορτωμένο φινάλε της, εκπληρώνει τον στόχο της. Η ταινία συμμετείχε σε πολλά Διεθνή Φεστιβάλ και απέσπασε πολλά βραβεία. Πρωταγωνιστούν: Κίκα Γεωργίου, Άθως Αντωνίου, Ανδρούλα Ηρακλέους, Αντώνης Κατσαρής. **Σκαλί Αγλαντζιάς, Αγίου Γεωργίου 15, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 22675787.**

ΕΚΘΕΣΗ

Ο Θ. Λάλας ζωγραφίζει για τα Μωρά Θαύματα

Ένα θαυμαστό κόσμο γεμάτο χρώματα και σχήματα αφιερώνει ο Θανάσης Λάλας στα Μωρά Θαύματα. Ο διεθνούς φήμης εικαστικός, μετά την επιτυχία του στις ΗΠΑ, ξεδιπλώνει το ταλέντο του σε μια σειρά ζωγραφικών έργων τα οποία θα πωληθούν σε ειδικές τιμές για την ενίσχυση του Συνδέσμου Μωρά Θαύματα. Τα έργα θα φιλοξενήσει η Alpha C K Art Galery. Μέρος των εσόδων από τις πωλήσεις των έργων τέχνης και όλες οι εισπράξεις από τα μπλουζάκια (t-shirts) θα προσφερθούν στον Σύνδεσμο ως δωρεά από τον καλλιτέχνη. Alpha C K Art Gallery, Λεωφ. Μακαρίου & Παπανικολή 3, Λευκωσία. Μέχρι Παρασκευή 10 Ιουλίου. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22751325 (για προγραμματισμένα ραντεβού) και 96820000 (για εξασφάλιση t-shirt).**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«arte-facts»

Η Point Centre for Contemporary Art παρουσιάζει την έκθεση «arte-facts». Το «arte-facts» είναι μια εικαστική έκθεση και έκδοση της Θεοπίστης Στυλιανού-Λάμπερτ, Αναπληρώτριας Καθηγήτριας Φωτογραφίας και Μουσειολογίας στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου και συντονίστριας του Museum Lab στο ερευνητικό κέντρο RISE. Η έκθεση περιλαμβάνει κυρίως φωτογραφίες, μεταξοτυπίες και ένα έργο εικονικής πραγματικότητας (VR). Τη σειρά έργων συμπληρώνει το φωτογραφικό βιβλίο «arte-facts» που θα παρουσιαστεί στο πλαίσιο της έκθεσης. Η έκθεση περιλαμβάνει κυρίως φωτογραφίες, μεταξοτυπίες και ένα έργο εικονικής πραγματικότητας (VR). Τη σειρά έργων συμπληρώνει το φωτογραφικό βιβλίο «arte-facts» που θα παρουσιαστεί στο πλαίσιο της έκθεσης (μέχρι 17 Ιουλίου). Point Centre for Contemporary Art, λεωφόρος Ευαγόρου 2, Λευκωσία.**Πληροφορίες τηλέφωνο 22662053.**

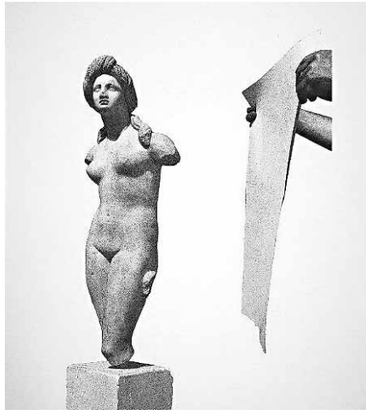

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Αμέτρητες αφίξεις και αναχωρήσεις...

«**Από πού είστε;**» ρωτάει πρόσφυγας στον καταυλισμό του Ελληνικού τρεις αστροναύτες/αρχαιολόγους του μέλλοντος που τον παρατηρούν. «Είμαστε από άλλο χρόνο… εξερευνούμε το παρελθόν... συλλέγουμε μνήμες». Ο σκηνοθέτης Γιώργος Ζώης τον Αύγουστο του 2017 γύρισε τη μικρού μήκους (30λεπτη) ταινία επιστημονικής φαντασίας «Third kind», που προβλήθηκε στο Φεστιβάλ Καννών τον Μάιο του 2018. Η υπόθεση έχει ως εξής: Η Γη έχει εγκαταλειφθεί και το ανθρώπινο είδος αναζητάει καταφύγιο στο Διάστημα. Τρεις αρχαιολόγοι του μέλλοντος επιστρέφουν, για να αναζητήσουν την πηγή ενός μυστηριώδους πεντάτονου σήματος που εκπέμπεται από τη Γη. Ομως η ιστορία αυτή είναι μάλλον το πρόσχημα για να διασώσει ο σκηνοθέτης με την κινηματογραφική κάμερα τα απομεινάρια του άλλοτε κραταιού διεθνούς αερολιμένα του Ελληνικού, που από την περασμένη εβδομάδα αλλάζει όψη. Οπως ομολογεί και ο ίδιος, ξεκίνησε με την πρόθεση να κάνει «ακίνητα κάδρα» (το χαρακτηριστικό της δουλειάς του) σε έναν χώρο τράνζιτ. Οταν βρέθηκε όμως εκεί, δεν μπόρεσε να αντισταθεί στην έλξη που ασκούσε το τοπίο. Ερειπωμένο, με ίχνη διαφορετικών επιστρώσεων ζωής.

Ηταν δύο μήνες μετά την εκκένωση του ανεπίσημου καταυλισμού προσφύγων, ο οποίος είχε συγκροτηθεί από τα τέλη του 2015 και είχε φτάσει να φιλοξενεί περίπου 1.200 άτομα –ανάμεσά τους και πολλά παιδιά– σε συνθήκες «απαράδεκτες», όπως είχε καταγγείλει η Διεθνής Αμνηστία. Ηταν η τελευταία «χρήση» του παλαιού αεροδρομίου. Το τελευταίο αεροσκάφος που αναχώρησε από τον διάδρομο ήταν ένα Boeing 737 των Ολυμπιακών Αερογραμμών με προορισμό τη Θεσσαλονίκη, το 2001. Από τότε παρέμενε κλειστό. Στους Ολυμπιακούς του 2004 λειτούργησαν γήπεδα χόκεϊ και μπέιζμπολ. Ο Γ. Ζώης κινηματογράφησε αυτό που απέμεινε και που στο τέλος της ταινίας αποκαλύπτει λάμψη αναπάντεχη. Μια φαντασμαγορία, σχεδόν, που εξακοντίζει τον χρόνο και αιφνιδιάζει το βλέμμα.

Την ίδια χρονιά, Απρίλιο του 2017, έκανε την πρεμιέρα της στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, στο πλαίσιο της (αλησμόνητης) documenta 14, μια άλλη ταινία/εγκατάσταση γυρισμένη κι αυτή στο παλαιό αεροδρόμιο με τίτλο «Tripoli Cancelled» («Τρίπολη ακυρώθηκε»), διάρκειας 95 λεπτών. Σκηνοθέτης της, ο Μπανγκλαντεσιανός καλλιτέχνης Naeem Mohaiemen. Το έρημο μέρος, με τα «αποκαΐδια»-ενθυμήματα μιας εποχής: κτίρια, σκελετοί αεροσκαφών, πίνακες ανακοινώσεων, κυλιόμενες σκάλες, ό,τι συνθέτει ένα αεροδρόμιο. Μόνο που όλα είναι «πρώην». Ενα ιδιότυπο μνημείο-μουσείο του πρόσφατου παρελθόντος. Στην ταινία δεν υπάρχει ίχνος ζωής. Για την ακρίβεια, πρωταγωνιστεί ένας άνθρωπος (ο Ελληνοϊρανός ηθοποιός Βασίλης Κουκαλάνι), αλλά είναι τόσο αφομοιωμένος από τον χώρο, που δεν ξέρεις αν παρακολουθείς το εσωτερικό «τοπίο» ενός ανθρώπου ή την ανθρωπομορφική διάσταση ενός τοπίου, όπως γράφαμε σε σχόλιό μας («Κ» 9/4/2017). Το σενάριο, εμπνευσμένο από την ιστορία του πατέρα του Naeem Mohaiemen, ο οποίος ήταν εγκλωβισμένος επί εννέα ημέρες, το 1977, στο αεροδρόμιο της Αθήνας, αφού έχασε το διαβατήριό του στην Ινδία.

Το «Tripoli Cancelled» και το «Third kind» λειτουργούν πράγματι «ως μνημείο ενός αεροδρομίου που στο μέλλον δεν θα υπάρχει με αυτήν τη μορφή». Το Ελληνικό περνάει στην πρώτη φάση της νέας ζωής του. Στις πρόδρομες εργασίες τού κυρίως έργου ανάπτυξης (σύμφωνα με το «master plan», θα χτιστεί το καζίνο, τα δύο ξενοδοχεία και κάποιοι ουρανοξύστες με γραφεία). Ο χώρος θα καθαριστεί και θα γίνουν κατεδαφίσεις κτιρίων και δομών, που δεν έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα από το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων.

Η ιστορία πάει πίσω στο 1938 όταν ξεκίνησε η κατασκευή του αεροδρομίου του Ελληνικού. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής έθεσε τον θεμέλιο λίθο στις 30 Μαΐου του 1962. Το έργο πήρε σάρκα και οστά επτά χρόνια αργότερα, όταν, το 1969, έγιναν τα εγκαίνια του Ανατολικού Αερολιμένα με σχέδια του Φινλανδοαμερικανού αρχιτέκτονα Ε. Σααρίνεν. Μέσα σε αυτές τις δεκαετίες, η επίσημη και καταγεγραμμένη διαδρομή συμπορεύεται με την ανεπίσημη και την επινοημένη. Η πραγματικότητα και η μυθοπλασία δεν διαχωρίζονται. Το Ελληνικό είναι «κατοικημένο» από εκατοντάδες χιλιάδες ιστορίες και εικόνες. Κι αυτές μπορούν να μετακομίζουν χωρίς απώλειες από τα απομεινάρια ενός παλιού κτιρίου στα γραφεία ενός σύγχρονου ουρανοξύστη.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Αρμόδιον ζητώ!

Η πορεία των καλλιτεχνών την Παρασκευή το πρωί έδειξε τη θεσμική ανακολουθία, μην πω θεσμική υπεροψία και αδιαφορία της Πολιτείας. Δεν ήταν τα 900 ευρώ που διεκδικούσαν οι καλλιτέχνες, αυτά θα τα έπαιρναν, την Παρασκευή, τη Δευτέρα, δεν θα τα έχαναν, αλλά ήθελαν να δείξουν ότι είναι κι αυτοί εργαζόμενοι, με ανάγκες, όπως όλοι όσοι δεν έχουμε μπάρμπα με πύργους στη Λεμεσό ή αλλού.

Η πορεία έδειξε μερικά πολύ ενδιαφέροντα πράγματα. Κατ' αρχάς έδειξε πόσο σημαντική είναι η μαζικότητα, πόσο σημασία έχει να συσπειρώνεται ο κόσμος, να παλεύει για το συλλογικό καλό, για να δώσει το παράδειγμα. Εδώ, λοιπόν, είναι που έχω το παράπονο… αφού είναι δύο περίπου χιλιάδες οι καλλιτέχνες που δικαιούνται το επίδομα, είναι μερικές χιλιάδες αυτοί και αυτές που επηρεάστηκαν και συνεχίζουν να επηρεάζονται από την πανδημία πού ήταν οι μισοί από αυτούς; Θα μου πείτε early notice, πολύ πρωί, δουλειές, παιδιά, εντάξει, το καταλαβαίνω, αλλά όλοι και όλες; Χρειάζεται συλλογικός αγώνας, γιατί δεν γίνεται πέντε να τρέχουν για πεντακόσιους, δεν είναι εκλογές ο αγώνας, να δίνεις με ενισχυμένη αναλογική και μπόνους έξτρα έδρες.

Επίσης, χρειάζεται διείσδυση στην κοινωνία ο αγώνας, και αναρωτιέμαι πού ήταν οι περισσότεροι τηλεοπτικοί ηθοποιοί, να περάσουν το μήνυμα ότι ορίστε, εσείς που μας βλέπετε από το γυαλί, δεν είμαστε γυάλινοι, ψεύτικοι, είμαστε εργαζόμενοι σαν τον γιο σου και την κόρη σου. Δεν σας κρύβω ότι με ξένισε αυτή η απουσία των ηχηρών ονομάτων, αλλά επειδή δεν είμαι τίποτα απουσιολόγος σιωπώ. Αυτά είναι τα δύο πράγματα που σημείωσα ως γκρίζα στην πορεία της Παρασκευής, γκρίζα βέβαια στον δικό μου τον καμβά, άλλος/άλλη μπορεί να τα βλέπει με πιο ανοικτά χρώματα ή ίσως και πιο σκούρα.

Όμως, το θετικότερο από όλα όσα έγιναν το πρωί της Παρασκευής είναι η φανέρωση του πόσο λίγοι είμαστε θεσμικά… Η πρώτη στάση των διαδηλωτών ήταν στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες, όπου επέδωσαν ψήφισμα διαμαρτυρίας, εκεί –προς τιμήν του– το παρέλαβε ο διευθυντής των Πολιτιστικών Υπηρεσιών Παύλος Παρασκευάς. Έπειτα, η πορεία συνέχισε προς το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας… εκεί λοιπόν οι διαδηλωτές θα επέδιδαν και δεύτερο ψήφισμα στον υπουργό κατ' ευχήν, στον γενικό διευθυντή, σε κάποιο αρμοδιότατο πρόσωπο τέλος πάντων, θα άνοιγαν οι μπάρες τουλάχιστον για να μπουν οι ειρηνικοί διαδηλωτές στο προαύλιο του Υπουργείο, ως χειρονομία καλής θέλησης, ως καλωσόρισμα, ως χείρα φιλίας, όπως θέλετε πείτε το, όχι όμως. Δεν υπήρχε κανείς να παραλάβει το ψήφισμα, η μπάρα δεν σηκώθηκε, σαν να σου λένε, λείπουμε, δεν είναι κανείς έσσω. Βέβαια, από τα παράθυρα του υπουργείου οι υπάλληλοι φωτογράφιζαν και βιντεοσκοπούσαν, σαν να παρακολουθούσαν δωρεάν παράσταση, ένα δρώμενο του δρόμου, ως θεατές μιας performance, ενώ υπάλληλοι που έτυχε να βρίσκονται στο προαύλιο «μας» παρακινούσαν να τους τα πούμε… δημοσιογράφος είμαι είπα, δεν το κατάλαβε, να τους τα πείτε… συνέχισε… αμνοί και ερίφια, διαφορά καμία… Δεν θα έπρεπε να είχε προβλεφθεί από την ηγεσία του ΥΠΠΑΝ μία υποδοχή; Αν ο υπουργός είχε ειλημμένη υποχρέωση εκτός Λευκωσίας, και είχε «αγκαζάρει» όλη την κουστωδία, δεν έπρεπε ο κ. Προδρόμου να είχε αφήσει έναν πίσω; Με τα πολλά βρέθηκε ένας υπάλληλος και παρέλαβε το ψήφισμα… ένας υπάλληλος, ο οποίος δεν νομίζω ότι κατάλαβε ακριβώς τι παραλάμβανε, όχι λόγω ικανότητος, αλλά γιατί κατελήφθη εξαπίνης ο άνθρωπος.

Πάντως, για να μην παραπονιέμαι, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας στη σημερινή του συνέντευξη στην εφημερίδα μας (σελ. 4, 5) λέει ότι «Επειδή ακούω έντονη κριτική που είναι δικαιολογημένη εν μέρει, όσον αφορά τον πολιτισμό, θέλω να πω ότι: Χρειάζεται και Υφυπουργείο Πολιτισμού. Να το συνειδητοποιήσουμε ότι δεν μπορούν να υποκαθιστούν το Υπουργείο Πολιτισμού είτε οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες είτε ο ΘΟΚ». Πάντως, κύριε πρόεδρε, κανείς δεν πίστεψε ποτέ ότι ο ΘΟΚ θα υποκαθιστούσε το Πολιτισμού, εγώ μένω στη φράση σας «Χρειάζεται και Υφυπουργείο Πολιτισμού», αμ' έπος, αμ' έργον, ή αλλιώς Ιδού η Ρόδος, ιδού και το πήδημα.

Ο σταυρός είναι τα όρια του εαυτού μας

Μυθιστόρημα για τις «σκέψεις» του Χριστού πριν από το τέλος

AMELIE NOTHOMB
Δίψα
μτφρ. Αύγουστος Κορτώ
εκδ. Στερέωμα, 2020, **σελ.** 157

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

«Ισως αυτό να σημαίνει η ιδιότητα του Ιησού: το να είσαι στ' αλήθεια παρών», Αμελί Νοτόμπ, «Δίψα»

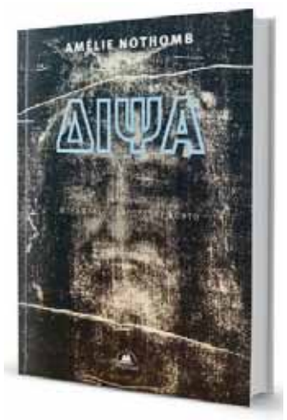

Στο βιβλίο της η Νοτόμπ ρισκάρει προσεγγίζοντας μια παλιά ιστορία μέσα από τα δικά της ανθρώπινα εργαλεία.

Μια τεράστια φωτογραφία του Μισέλ Ουελμπέκ κοσμούσε την περυσινή έκθεση βιβλίου του Παρισιού, στο περίπτερο του εκδοτικού οίκου Flammarion. Μόλις είχε κυκλοφορήσει στη Γαλλία η «Σεροτονίνη» (κυκλοφορεί και στα ελληνικά από τις εκδόσεις Εστία). Η φιγούρα του γνωστή, βαριεστημένη, ένας μεγάλος συγγραφέας που δεν δίνει δεκάρα για την εικόνα του ή δίνει με το να μη δίνει.

Απέναντί του, σε παιγνιώδη συνομιλία, μια άλλη φωτογραφία σού κέντριζε το βλέμμα. Στο περίπτερο του εκδοτικού Albin Michel, μια μελαχρινή γυναίκα βαμμένη έντονα, σαν να έβγαινε από ταινίες του Τιμ Μπάρτον ως άλλη αγαπημένη μούσα, μια Ελενα Μπόναμ Καρτερ, σε κοιτούσε αινιγματικά. Το όνομά της Αμελί Νοτόμπ (Amelie Nothomb). Μόλις είχε κυκλοφορήσει το μυθιστόρημά της «Les prenoms epicenes». Την παρατηρώ, στη Γαλλία την αγαπούν, ένα λεύκωμα για τη Μαργκερίτ Γιουρσενάρ που μόλις είχε κυκλοφορήσει περιλαμβάνει πρόλογό της. Στη φωτογραφία φοράει ένα τεράστιο μαύρο καπέλο, τα μάτια της είναι έντονα βαμμένα, είναι κινηματογραφική, στα όρια του γκόθικ. Ο Ουελμπέκ «αδιαφορεί» μάλλον για όλα αυτά. Την αναζητώ. Είναι νέα, γεννήθηκε το 1966 από Βέλγους διπλωμάτες γονείς και έχει ήδη γράψει πάνω από 30 (!) μυθιστορήματα. Ξεκίνησε το 1992 και έκτοτε είναι ασταμάτητη. Η ίδια λέει ότι γράφει τρία βιβλία τον χρόνο και εκδίδει ένα. Είναι χειμαρρώδης, μυστηριώδης, έχει ρουφήξει μέσα της κουλτούρες όπως η ιαπωνική, η κινεζική αλλά και η βαθιά ευρωπαϊκή. Πολυταξιδεμένη και μάλλον άπατρις, παρότι το Βέλγιο ορίζεται ως χώρα καταγωγής της. Στην Ιαπωνία όμως πέρασε την παιδική της ηλικία, και τραυματίστηκε ψυχικά στην προσπάθειά της να την αποχωριστεί όταν έφυγαν αναγκαστικά από εκεί.

Το βιβλίο της «Η μεταφυσική των σωλήνων» περιγράφει την παιδική της ηλικία. Υστερα από προβλήματα που αντιμετώπισε με την οικογένειά της, ξαναγύρισε μεγάλη πια στο Τόκιο για να εργαστεί σε ιαπωνική εταιρεία. Οι εμπειρίες της εκείνης της περιόδου καταγράφηκαν στα βιβλία της «Φόβος και τρόμος» και «Ni d' Eve, Ni d' Adam». Απέσπασε πολλά και σημαντικά βραβεία για τα βιβλία της, όπως το Grand Prix μυθιστορήματος της Γαλλικής Ακαδημίας για το «Φόβος και τρόμος», το Grand Prix Jean Giono, ενώ από το 2015 είναι μέλος της Βελγικής Βασιλικής Ακαδημίας Γαλλικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας. Συγκριτικά με τα βιβλία που έχει γράψει, λίγα έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά, όπως τα «Φόβος και τρόμος», «Το ημερολόγιο του χελιδονιού» και η «Αντίχριστη» από τις εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Το πέρυσι είναι ήδη παρελθόν για τη Νοτόμπ. Μπορεί στην παρισινή έκθεση βιβλίου να σύστηνε το καινούργιο της βιβλίο, ένα χρόνο αργότερα έχει γράψει ακόμα ένα, το οποίο μεταφράζεται αμέσως στα ελληνικά από τις εκδόσεις Στερέωμα, με τίτλο «Δίψα».

Στον δρόμο της Σταύρωσης

Είναι πολύ επικίνδυνο να χρησιμοποιήσεις ως μυθιστορηματικό ήρωα τον Χριστό. Είναι ήδη από μόνος του τόσο εκτεθειμένος σε αφηγήσεις, φαντασιώσεις, παραβολές, αναμεμειγμένος με την προσωπική πίστη του καθενός, που αγγίζει τα όρια του «κοινότοπου». Από την άλλη, είναι και κάτι που δεν μπορούμε να φτάσουμε. Είναι εκεί και εμείς δεν μπορούμε να ανέβουμε για να τον δούμε. Αυτός κατέβηκε για λίγο στη σύντομη ζωή του, και πάλι, όσοι αιώνες και αν περάσουν, δεν θα πάψει να μας απασχολεί το μυστήριο της ύπαρξής του. Οπότε, ένας συγγραφέας που σέβεται τον εαυτό του ίσως απέφευγε να τον αγγίξει μυθιστορηματικά, γιατί πολύ εύκολα μπορεί να αναδεικνυόταν η μικρότητά του απέναντι στο πρόσωπο του Χριστού.

Η Νοτόμπ το αγγίζει. Είναι γυναίκα, συγγραφέας και γράφει σε πρώτο πρόσωπο ένα μυθιστόρημα βάζοντας τον Χριστό να περιγράφει τις τελευταίες στιγμές του πριν συναντηθεί με τον σταυρό του. Είναι ένας Χριστός τόσο βαθιά ανθρώπινος, που πονούν τα μέλη σου αγγίζοντας τις λέξεις του. Τόσο σάρκινος, που χάνει κάθε ικμάδα και πόρο δέρματος μέσα στην ανθρώπινη διάστασή του, όχι στη θεϊκή. Είναι ο Χριστός που εξαίρει τη σάρκα. Ο μόνος δρόμος για τη θέωση είναι τα όρια του εαυτού μας, φαίνεται να λέει, ενός εαυτού απόλυτα σαρκικού. Είναι ένας άνδρας που ζει μέσα στον κόσμο και βλέπει καθαρά το θαύμα της ύπαρξης, ακόμα και τη στιγμή που βιώνει τα χειρότερα μαρτύρια που μπορεί να βιώσει άνθρωπος.

Ο Χριστός της Νοτόμπ είναι τόσο βαθιά ανθρώπινος, που πονούν τα μέλη σου αγγίζοντας τις λέξεις του. Τόσο σάρκινος, που χάνει κάθε ικμάδα και πόρο δέρματος μέσα στην ανθρώπινη διάστασή του, όχι στη θεϊκή.

Ερωτεύεται με πάθος τη Μαγδαληνή, αγαπάει με πόνο τη μητέρα του, εκτιμά τον Ιωσήφ, σκέφτεται με θάρρος για τους μαθητές - συνοδοιπόρους του. Για τη δυσκολία του Ιούδα, για την ατζαμοσύνη αλλά και τη λεβεντιά του Πέτρου, για την πνευματικότητα του Ιωάννη, που του μοιάζει, αλλά αυτό δεν του αρέσει.

Η Νοτόμπ, όπως όλοι οι μεγάλοι συγγραφείς, ρισκάρει και τα καταφέρνει. Προσεγγίζει μια παλιά ιστορία μέσα από τα δικά της ανθρώπινα εργαλεία και αναδεικνύει έναν Χριστό που πάλλεται, ριγεί, τολμάει, πέφτει και στοχάζεται με σθένος ακόμη και την ύστατη στιγμή. Στήνει έναν καθρέφτη απέναντί του και απέναντί μας. Μας κοιτάει και τον κοιτάμε. Διψάμε ενώ διψάει. Πονάμε ενώ πονάει. Ερωτευόμαστε τη σάρκα που αγάπησε και εκείνος. Στεκόμαστε στο πλάι του όσο προχωρεί προς τη Σταύρωση. Η δίψα μας πρέπει να μην ικανοποιηθεί. Η σοφία του εαυτού έρχεται μέσα από τη μεγαλύτερη στέρηση.

Και είτε γινόμαστε οικτίρμονες, συνοδοιπόροι, είτε γινόμαστε μικροί Χριστοί, ανοίγουμε μέσα από τον πόνο και τη στέρηση τα εσωτερικά μας όρια για να δούμε όπως και εκείνος τη μεγάλη του στιγμή. Για να δούμε τη μοναξιά του πάνω στον σταυρό. Τη μοναξιά μας μέσα στην ίδια μας τη ζωή. Και τότε ο άνθρωπος ίσως γίνει για δευτερόλεπτα θεός.

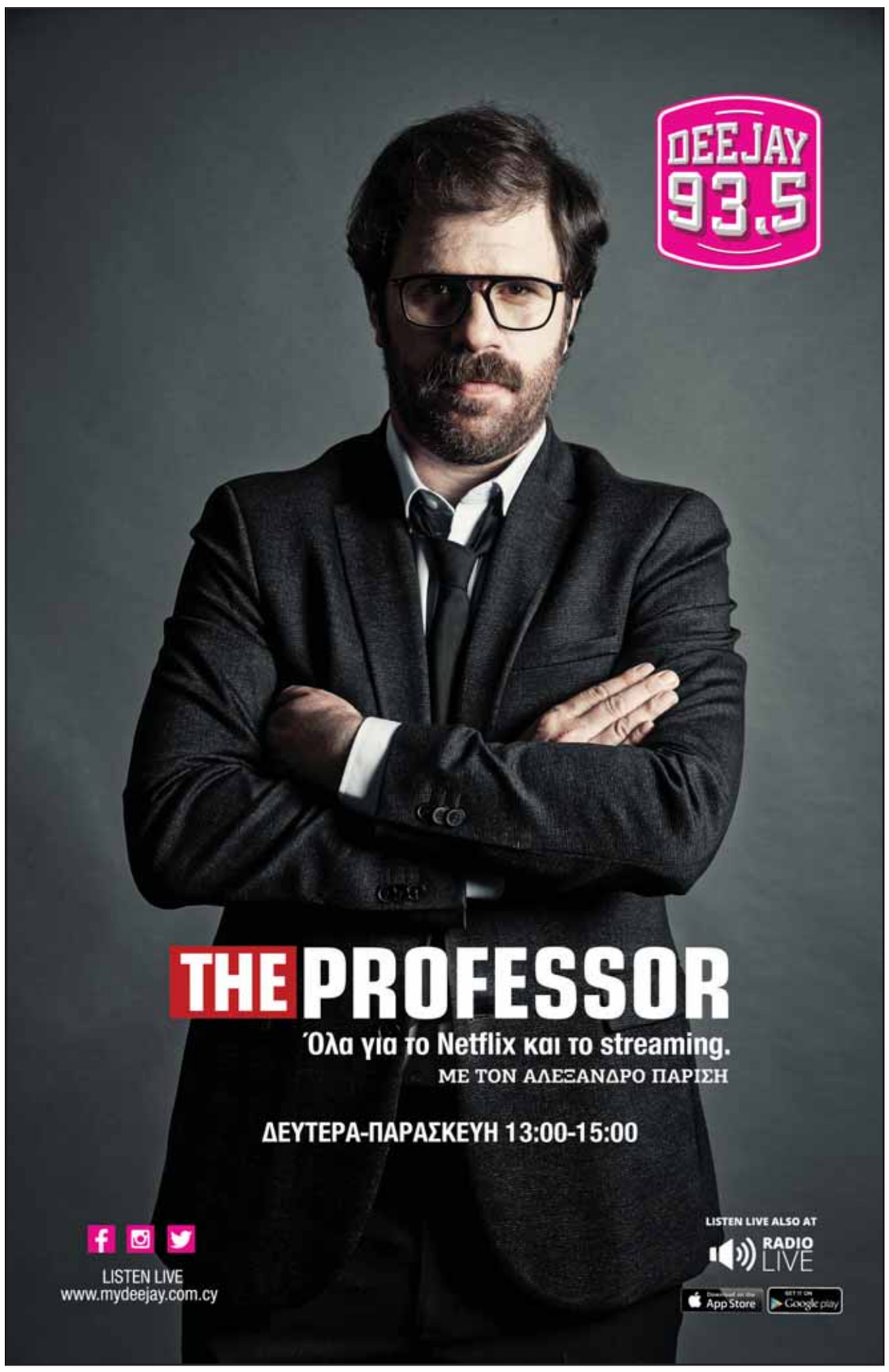

Η ισχύς εν τη ενώσει στον Πολιτισμό

Τα μέλη της συντονιστικής ομάδας Artists of Cyprus μιλούν στην «Κ» για το πώς αλλάζει το πολιτιστικό τοπίο μετά Covid εποχή

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Ανδρέας Τσέλεπος λέει ότι η συσπείρωση ήλθε για να πολεμήσει τη διαχρονική απαξίωση του κράτους και όλων των κυβερνήσεων απέναντι στον Πολιτισμό και τους ανθρώπους του.

Η διαδικτυακή ομάδα Artists of Cyprus δημιουργήθηκε από την ανάγκη οι καλλιτέχνες να μοιραστούν την αγωνία τους για το μέλλον, εξαιτίας της πανδημίας του Covid-19. Πολύ σημαντικό είναι ότι από τα οκτώ άτομα που αποτελούν τη συντονιστική ομάδα, πέντε εκπροσωπούν οργανωμένους φορείς. Σε μία εφ' όλης της ύλης συνέντευξης, η συντονιστική ομάδα, καλλιτέχνες απ' όλο το φάσμα του πολιτισμού, οι Προκόπης Αγαθοκλέους, Ελεάνα Αλεξάνδρου, Έλενα Αλωνεύτη, Σόσε Εσκιτζιάν, Μαρία Λοϊζίδου, Λέα Μαλένη, Γεωργία Ντέτσερ και Ανδρέας Τσέλεπος μιλάνε στην «Κ» για τα διαχρονικά προβλήματα που ταλανίζουν τον Πολιτισμό της χώρας μας.

–Είστε ένα μη θεσμικό όργανο… αυτό σας φέρνει σε αμηχανία, νιώθετε ότι ως μη θεσμικό όργανο δεν έχετε αρκετή δύναμη και επιρροή; Δεν ήταν αρκετά ισχυρά τα οργανωμένα σύνολα;

–ΛΕΑ: Καμία απολύτως αμηχανία. Όλη αυτή η κίνηση γεννήθηκε από ανάγκη, από το πουθενά, από ένα τυχαίο μήνυμα απόγνωσης και την ταυτόχρονη δημιουργία μιας Ομάδας στο facebook, προκειμένου να μοιραστούμε την αγωνία μας για το μέλλον. Στην πορεία, πολύ σύντομα, μέσα από την καταγραφή των θεμάτων που προέκυπταν την περίοδο της καραντίνας σε συναδέλφους μας από όλο το φάσμα των Τεχνών, συνειδητοποιήσαμε ότι πολλά είναι αυτά που μας ενώνουν έστω κι αν υπηρετούμε μέσα από διαφορετικές ιδιότητες την Τέχνη. Ταυτόχρονα, συνειδητοποιήσαμε ότι πολλοί από αυτούς τους ανθρώπους δεν είναι καν οργανωμένοι σε σώματα ή φορείς, άρα ήταν αφημένοι στο έλεος της τύχης. Η ανάγκη μάς ένωσε κι αυτή η ανάγκη μάς ενώνει ακόμα, συλλογικά, προκειμένου να δουλέψουμε και να βοηθήσουμε τους συναδέλφους από όλο το φάσμα των τεχνών, καθώς και τα υποστηρικτικά επαγγέλματα που απασχολούνται στον τομέα αυτό. Κανείς ποτέ δεν διεκδίκησε κάτι για όλους. Αυτό δεν είναι κάτι που συνηθίζεται και ξενίζει το γεγονός ότι υπάρχουν άνθρωποι που αφιερώνουν αμέτρητες ώρες και φαιά ουσία για κάτι το οποίο δεν έχουν κανένα προσωπικό συμφέρον να το κάνουν. Ο κάθε οργανωμένος φορέας είναι λογικό ότι διεκδικεί αυτά που τον αφορούν μόνο. Αυτή η άτυπη Ομάδα, η οποία αποτελείται από ανθρώπους από όλο το φάσμα των Τεχνών, οι περισσότεροι από τους οποίους γνωρίστηκαν μέσα από αυτή τη διαδικασία αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας, προσπαθεί να καλλιεργήσει το έδαφος ώστε η Πολιτεία να αρχίσει πια να ακούει, να υπολογίζει και να συμπεριλαμβάνει όλους τους άμεσα ενδιαφερόμενους στη λήψη αποφάσεων σε θέματα πολιτισμού και καλλιτεχνικής δημιουργίας, αλλά και να εδραιώσει τη συλλογικότητα στους κόλπους των επαγγελματιών στον τομέα των τεχνών, ώστε ο ένας να στηρίζει τον άλλο και όλοι μαζί τον κοινό σκοπό: ένα δίκαιο σχέδιο κοινωνικής πρόνοιας για όλους ανεξαιρέτως τους επαγγελματίες των Τεχνών και των υποστηρικτικών επαγγελμάτων, και παράλληλα την κατοχύρωση των επαγγελμάτων αυτών, όπως συμβαίνει σε διάφορες χώρες του κόσμου, λαμβάνοντας υπόψη πρώτα και πάνω απ' όλα την ιδιαίτερη φύση της εργασίας.

ΓΕΩΡΓΙΑ: Η ερώτηση, λοιπόν, είναι πόσο οργανωμένα είναι όλα τα σύνολα; Σε ποιο βαθμό έχουν επιτύχει οι διάφοροι τομείς, τα επαγγελματικά σώματα των τεχνών και των γραμμάτων να οργανωθούν, να διεκδικήσουν εκπροσώπηση και να επιτύχουν πραγματικά. Η εμβέλεια μέχρι στιγμής της δράσης μας, ενός μη θεσμικού οργάνου, αναδεικνύει –αν θέλετε– και την πιο πάνω αδυναμία. Επιπλέον, η μη επίσημη εκπροσώπηση μας δίνει τη δυνατότητα να είμαστε κριτικοί ένθεν και ένθεν.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ: Από την άλλη, τα πλείστα μέλη της ομάδας Artists of Cyprus είναι εκπρόσωποι θεσμοθετημένων συνόλων. Πολλές φωνές, όταν ενώνονται, είναι πιο σαφείς, ξεκάθαρες, πιο διεκδικητικές και αποτελεσματικές, παρά κάθε φωνή ξεχωριστά. Χωρίς αυτό να σημαίνει πως τα οργανωμένα σύνολα στερούνται αυτοκυριαρχίας και αυτοδυναμίας. Αλλά αυτό που έχει συμβεί ήταν τόσο μεγάλο και ορμητικό που δεν θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί μεμονωμένα.

> *Η Ομάδα προσπαθεί να καλλιεργήσει το έδαφος ώστε η Πολιτεία να αρχίσει πια να ακούει, να υπολογίζει και να συμπεριλαμβάνει όλους τους άμεσα ενδιαφερόμενους στη λήψη αποφάσεων σε θέματα πολιτισμού.*

ΕΛΕΝΑ: Όλα αυτά τα οργανωμένα σύνολα σε συνεργασία με άτυπες ομάδες έδρασαν με απίστευτη συλλογικότητα και κατάφεραν για πρώτη φορά να φέρουν στην επιφάνεια τα προβλήματα και τις ελλείψεις του κράτους που αφορούν τον κόσμο των Τεχνών και του Πολιτισμού.

ΑΝΤΡΕΑΣ: Επιπλέον, το καθένα από αυτά τα σύνολα με τις πιέσεις που μπορούσε να ασκήσει, έφεραν το αποτέλεσμα που έχουμε σήμερα. Την έναρξη δηλαδή ενός ανοικτού διαλόγου πάνω στα θέματα που τόσα χρόνια ταλανίζουν την πολιτιστική κοινότητα. Μέσα από αυτή τη συνεύρεση βρήκαμε τους κοινούς άξονες αλλά και τις διαφορές μας, οι οποίες με εποικοδομητικό διάλογο μας βοηθούν να έχουμε μια πιο ξεκάθαρη εικόνα των προβλημάτων και των παθογενειών που υπάρχουν.

ΜΑΡΙΑ: Είναι η πρώτη φορά που το κράτος βρίσκει ενωμένα τόσα πολλά οργανωμένα σύνολα. Η συγκυρία της ενοποίησης αυτής θα πρέπει να αποτελέσει επιδραστικό εργαλείο για την αντιμετώπιση απουσίας θεσμών. Η οργάνωση και ο συντονισμός λειτούργησε και λειτουργεί αποτελεσματικά προς αυτή την κατεύθυνση.

–Πώς συνεργάζεστε με τους θεσμοθετημένους συλλογικούς φορείς; Κοινά προβλήματα, κοινό μέτωπο πιστεύω…

ΛΕΑ: Μέσα από ατέλειωτες συζητήσεις, τηλεσυναντήσεις εν προκειμένω λόγω του περιορισμού στο σπίτι. Για να φανταστείτε, ήταν πολύ περίεργη η αίσθηση όταν βρεθήκαμε από κοντά κάποιοι από μας πρώτη φορά μέσα Ιουνίου σε συνάντηση διά ζώσης, είχαμε έναν πρωτόγνωρο ενθουσιασμό που θα γνωριζόμασταν, ενώ είχαμε ήδη μοιραστεί τόσες πολλές σκέψεις, προβληματισμούς, ακόμα και αντίθετες γνώμες προηγουμένως.

ΣΟΣΕ: Οι δύσκολες μέρες του εγκλεισμού και της οικονομικής δυσχέρειας είναι που μας έφεραν μαζί. Δεν σκεφτόμασταν αν είμασταν οργανωμένοι ή αν ανήκαμε σε κάποια ομάδα. Είχαμε ανάγκη για μια κοινή φωνή, η οποία να μπορεί να διεκδικήσει τα πιο βασικά δικαιώματα για τους ανθρώπους που δεν είχαν κατοχυρωμένα επαγγέλματα και που δεν θα μπορούσαν να αφεθούν στο έλεος της ανέχειας, χωρίς δουλειά, χωρίς εισόδημα. Ποτέ δεν σκεφτήκαμε εμάς ή το συμφέρον μας. Αλλά με ειλικρίνεια και αγάπη μεταξύ μας καταφέραμε να μείνουμε δυνατοί.

ΓΕΩΡΓΙΑ: Η προσπάθειά μας ήταν και είναι να λειτουργούμε μέσα από μια ευρεία συλλογικότητα. Στην περίοδο της μεγάλης απομόνωσης και του εγκλεισμού, η δική μας παρουσία έδωσε –πιστεύουμε– φωνή και πίστη σε πολλούς φορείς αλλά και σε μεμονωμένα σχήματα και άτομα, ότι μπορούμε να ακουστούμε και κατ' επέκταση να διεκδικήσουμε. Είναι αλήθεια, όμως, ότι ως μη θεσμοθετημένο όργανο αυτό δεν ήταν καθόλου εύκολο, αντίθετα, η προσπάθεια υπήρξε τιτάνια.

ΜΑΡΙΑ: Προσπαθήσαμε να τοποθετηθούμε απέναντι στην ανακρίβεια και να τοποθετηθούμε με όρους, τη στιγμή που είναι εμφανή τα απολεσθέντα της κοινότητάς μας.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ: Η συνεργασία μας βασίζεται στην κοινή μας πεποίθηση ότι η Τέχνη και οι καλλιτέχνες στην Κύπρο δεν έχουν τη θέση που τους αρμόζει. Είναι η πρώτη φορά που ανταλλάζουμε απόψεις και πληροφορίες και που μαθαίνουμε ο ένας κλάδος τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο άλλος. Τα περισσότερα προβλήματα είναι κοινά και ο μοναδικός τρόπος για να τα αντιμετωπίσουμε είναι η συλλογικότητα και ο σεβασμός.

ΛΕΑ: Συζητάμε και αναλύουμε, βάζοντας στο τραπέζι όλες τις απόψεις και καταλήγουμε, κρίνοντας κάθε φορά τι είναι καλύτερο και δικαιότερο για το κοινό καλό όλων. Πέρα από τη συντονιστική ομάδα, που αποτελείται από αυτά τα οκτώ άτομα, πέντε από τους οποίους εκπροσωπούν όπως είπαμε οργανωμένους φορείς, είμαστε σε επαφή και με άλλες Ενώσεις μέσω μικρότερων τηλεσυναντήσεων, καθώς και με επαγγελματίες που δεν ανήκουν σε οργανωμένα σύνολα αλλά έχουν ενεργό δράση στα κοινά, ενώ παράλληλα κάνουμε προσπάθειες ώστε οι ανοργάνωτοι επαγγελματίες σε κλάδους που δεν έχουν καμία οργάνωση, να μπορέσουν να το κάνουν.

Η τέχνη δεν μπαίνει στο Χρηματιστήριο

–Προτελευταίοι στην κατάταξη της Ε.Ε... τι φταίει;

ΓΕΩΡΓΙΑ: Η κατάταξη είναι μόνο ακόμα ένα στοιχείο της κατάστασης που γνωρίζουμε όλοι εδώ και χρόνια. Όπως είπαμε, όλα αυτά απορρέουν από την έλλειψη οποιασδήποτε αναπτυξιακής πολιτιστικής πολιτικής και σοβαρών μακροπρόθεσμων σχεδιασμών.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ: Η τέχνη δεν μετριέται με οικονομικούς δείκτες, δεν φουσκώνει, δεν ξεφουσκώνει, δεν μπαίνει στο Χρηματιστήριο, δεν έχει μετοχές. Όλο το σύστημα εκπαίδευσης και επαγγελματικού προσανατολισμού έχει χρησιμοθηρικό χαρακτήρα και με αυτούς τους όρους η τέχνη θεωρείται αχρείαστη, δυστυχώς. Αυτό είναι μια παγιωμένη νοοτροπία που πρέπει να αλλάξει. Και σίγουρα δεν μπορεί να αλλάξει από τη μια στιγμή στην άλλη.

ΕΛΕΑΝΑ: Για να τύχει ανάπτυξης ένας τομέας χρειάζεται επένδυση. Αν δεν ανεβούν οι προϋπολογισμοί, αν δεν συμμετέχουν εμπειρογνώμονες, αν δεν αφήσουμε τις παλαιωμένες αντιλήψεις του τι είναι τέχνη στο πλάι και να δημιουργηθούν σωστά προγράμματα όπως και συνθήκες ανέλιξης εντός των προγραμμάτων, η πρόοδος δεν θα προκύψει έτσι από μόνη της.

Ο covid-19 και τα επακόλουθά του φανέρωσαν τη συστημική γύμνια

–Έπρεπε να έρθει ο κορωνοϊός για να υπάρξει συσπείρωση και να αναδειχθούν με περισσότερη ένταση τα διαχρονικά πολιτιστικά προβλήματα του τόπου;

ΠΡΟΚΟΠΗΣ: Ουδέν κακόν αμιγές καλού!

ΛΕΑ: Στις δυσκολίες φαίνονται πάντα οι αδυναμίες, ειδικά όταν έχουμε να κάνουμε με ένα κοινωνικό σύστημα που δημιουργήθηκε εξήντα χρόνια πριν, κάτω από αντίξοες συνθήκες και με σημαντικές ελλείψεις από τότε.

ΓΕΩΡΓΙΑ: Αυτό ισχύει για χιλιάδες θέματα της καθημερινότητάς μας και της δημόσιας ζωής. Ωστόσο, ο covid-19 και τα επακόλουθά του, από τη μία φανέρωσαν περισσότερο από ποτέ, τη συστημική γύμνια στον τόπο μας και από την άλλη ο εγκλεισμός μάς έδωσε τον απαιτούμενο χρόνο να ασχοληθούμε εντατικά με τα διαχρονικά προβλήματα, ειδικά του πολιτισμού, στον τόπο μας.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ: Η πανδημία του κορωνοϊού και η δεινή θέση στην οποία βρέθηκαν καλλιτέχνες και πολιτιστικοί φορείς μας ένωσε και μας έκανε να αντιληφθούμε πως όλοι οι κλάδοι των τεχνών αντιμετωπίζουμε πάνω - κάτω τα ίδια προβλήματα και τα οποία πηγάζουν κυρίως από την ανυπαρξία πολιτιστικής πολιτικής. Βρεθήκαμε εντελώς απροετοίμαστοι και εκτεθειμένοι όλοι μας για πρώτη φορά. Μέχρι τώρα η ανάγκη μας να επιβιώσουμε πρωτίστως και να υπάρξουμε καλλιτεχνικά, μας κρατούσε σε απόσταση και σε μια εσωστρέφεια. Μέσα από αυτή την πρωτόγνωρη συνθήκη αντιληφθήκαμε πως ο μόνος δρόμος για να υπάρξουμε είναι η συλλογικότητα, η συσπείρωση, η εξωστρέφεια.

ΑΝΤΡΕΑΣ: Επιπλέον, το φαινόμενο της συσπείρωσης αυτή την περίοδο ήταν παγκόσμιο. Ζήσαμε στιγμές πρωτόγνωρες, οπότε απαιτήθηκε ένα πιο βαρύ πυροβολικό. Τόσο καιρό προσπαθούσε ο κάθε κλάδος από μόνος του να κάνει τις δικές του μάχες, και είναι κάτι το οποίο συνεχίζουμε να κάνουμε, γιατί τα προβλήματα πρέπει να αντιμετωπίζονται συγκεκριμένα, και ο κάθε κλάδος ξεχωριστά τα γνωρίζει. Η συσπείρωση, όμως, ήλθε να πολεμήσει τη διαχρονική απαξίωση του κράτους και όλων των κυβερνήσεων απέναντι στον Πολιτισμό και τους ανθρώπους του.

> *Η συνεργασία μας βασίζεται στην κοινή μας πεποίθηση ότι η Τέχνη και οι καλλιτέχνες στην Κύπρο δεν έχουν τη θέση που τους αρμόζει, σημειώνει ο Προκόπης Αγαθοκλέους.*

ΕΛΕΝΑ: Πράγματι μέσα στην κατάσταση που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης της πανδημίας βγήκαν στην επιφάνεια όλα τα διαχρονικά προβλήματα και οι ελλείψεις όσον αφορά τον κόσμο του πολιτισμού. Σε άλλες χώρες γνωρίζουν ποιοι είναι οι καλλιτέχνες τους, έχουν ειδικές ρυθμίσεις όσον αφορά τις κοινωνικές συντάξεις αλλά και τη φορολόγηση.

ΕΛΕΑΝΑ: Η κρίση της πανδημίας έφερε μια –αν θέλετε– έκτακτη ανάγκη για διεκδίκηση, γιατί διαφορετικά αμφιβάλω τρομερά, αν θα υπήρχαν πρωτοβουλίες από πλευράς του κράτους. Από την άλλη, η δουλειά που κάναμε και συνεχίζουμε να κάνουμε με αμέτρητες ώρες εθελοντισμού, η συλλογή πληροφοριών, η καταγραφή, η οργάνωση, οι συναντήσεις κ.λπ., δεν θα έπρεπε να γίνεται από εμάς. Είναι δουλειά του κράτους και οφείλει να τοποθετηθεί επιτέλους με σοβαρότητα απέναντι στον τομέα του Πολιτισμού.

–Πώς απαντάτε σε τυχόν αντιδράσεις από συναδέλφους σας, αν υπάρχουν τέτοιες;

ΓΕΩΡΓΙΑ: Η φύση της πλατφόρμας μας δεν είναι ανταγωνιστική. Ούτε διεκδικούμε τη θέση άλλων, ούτε ακυρώνουμε άλλους. Με διαφάνεια και πολλή δουλειά αρθρώσαμε λόγο και καταθέσαμε απόψεις, προβληματισμούς, καθώς και προτάσεις για τη δρομολόγηση επιτέλους μετέωρων για χρόνια ζητημάτων.

ΛΕΑ: Ίσα-ίσα, αν κάτι διεκδικούμε είναι να εισακουστούν όλες οι απόψεις, τόσο των οργανωμένων φορέων όσο και των κλάδων που δεν είναι ακόμα οργανωμένοι, προτού η Πολιτεία καταλήξει στο όποιο Νομοσχέδιο περί κατοχύρωσης, στο όποιο σχέδιο κοινωνικής πρόνοιας, αλλά και στην όποια άλλη απόφαση σε θέματα Πολιτισμού στο μέλλον. Και είναι κάτι που πρέπει να κάνει μέσα από δημόσιες παρουσιάσεις και δημόσιες διαβουλεύσεις. Και κυρίως με διαφάνεια και με ευθύνη, όχι μόνο γι' αυτούς που υπηρετούν τις Τέχνες σήμερα, αλλά και για όσους θα έρθουν στο μέλλον. Αν θέλουμε να υπάρξει μέλλον, θα πρέπει να μεριμνήσουμε γι' αυτό.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ: Επιπλέον είμαστε ανοιχτοί σε διάλογο με συναδέλφους και φορείς. Άλλωστε, τα μέχρι στιγμής διαβήματά μας βασίζονται στον διάλογο.

ΛΕΑ: Είμαστε ήδη σε άμεση σύνδεση και επικοινωνία κάθε φορά που χρειάζεται κοινή δράση και συνεννόηση με την Ένωση Γραφιστών και Εικονογράφων, το Σωματείο Χαρακτών, το Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης, την Ένωση Κλασικών Συνθετών, ελεύθερους επαγγελματίες μουσικούς, θεατρολόγους, σκηνοθέτες, τεχνικούς συναυλιών, θεάτρου, καθώς και τεχνικούς της οπτικοακουστικής βιομηχανίας.

ΑΝΤΡΕΑΣ: Επομένως, η όποια απάντηση σε όποιον έχει ενδοιασμούς ή αμφιβολίες, έρχεται μέσα από τις πράξεις, τις ενέργειές μας και την προσωπική στάση και ευθύνη του καθενός.

Λείπει η μακρόπνοη πολιτιστική πολιτική απ' την Κύπρο

–Νομίζω ότι στην παρούσα συγκυρία φάνηκε η ανάγκη θεσμικής κατοχύρωσης του επαγγέλματος του καλλιτέχνη. Γιατί δεν είχε γίνει κάτι τέτοιο πιο νωρίς;

ΛΕΑ: Προσπάθειες έγιναν, οι οποίες έμειναν στη μέση. Και πάλι από μεμονωμένες πρωτοβουλίες, χωρίς τη συλλογική συμμετοχή όλων των Τεχνών. Και χωρίς την απαιτούμενη συνεργασία των αρμόδιων υπουργείων, ώστε να γίνει εφικτό ένα τέτοιο εγχείρημα.

ΓΕΩΡΓΙΑ: Συχνά οι προηγούμενες προσπάθειες εκκινούσαν από ανάγκες συγκεκριμένων τομέων των Τεχνών και του Πολιτισμού και δεν υπήρχε ένας συγκερασμός όλων των αναγκών. Υπήρξε, επίσης, κατά τη γνώμη μας και μια ευρεία σύγχυση στον ορισμό και στο πλαίσιο που θα έπρεπε να συνιστούν τη θεσμική κατοχύρωση του καλλιτέχνη.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ: Είναι θέμα με πολλές πτυχές και παραμέτρους, γιατί οι καλλιτέχνες εργάζονται κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες, με ολιγόμηνα συμβόλαια, με παράλληλα συμβόλαια, άλλοτε με καθεστώς μισθωτής εργασίας, άλλοτε με αγορά υπηρεσιών, με ακανόνιστες περιόδους εργασίας, ακόμα και εποχικής.

ΛΕΑ: Και σίγουρα, για να καταλήξουμε σε ένα λειτουργικό νομοσχέδιο επί της ουσίας, θα πρέπει να μελετηθεί ξεχωριστά η ιδιαίτερη φύση εργασίας στον κάθε τομέα του Πολιτισμού, προκειμένου να μπορεί να καλύψει όλες τις κατηγορίες των επαγγελμάτων, όχι μόνο τους δημιουργικούς καλλιτέχνες, αλλά και τα συναφή υποστηρικτικά επαγγέλματα που απασχολούνται στον τομέα των τεχνών.

ΓΕΩΡΓΙΑ: Εμείς επιμένουμε, όπως ισχύει και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, το επάγγελμα του καλλιτέχνη να είναι κατοχυρωμένο, κοινωνικά και οικονομικά, μέσω του καθορισμού του ιδιαίτερου πλαισίου κοινωνικής ασφάλισής του, ώστε να διασφαλίζεται το δικαίωμά του σε επιδόματα, στην ασφάλιση υγείας, στη σύνταξη καθώς και το δικαίωμα ενός διαφοροποιημένου τρόπου φορολόγησης, το οποίο να λαμβάνει υπόψη την ιδιαιτερότητα της φύσης των επαγγελμάτων αυτών. Τα επιμέρους θέματα, οι αυστηρά επαγγελματικές διεκδικήσεις αφορούν τον κάθε τομέα ξεχωριστά και την ευθύνη γι' αυτά οφείλουν να έχουν τα επαγγελματικά σώματα του κάθε κλάδου.

ΕΛΕΝΑ: Όσο για τη νομοθετική ρύθμιση του καθεστώτος των σκηνοθετών της Οπτικοακουστικής Βιομηχανίας, η οποία βρίσκεται ενώπιον της Επιτροπής Παιδείας της Βουλής εδώ και έναν χρόνο, δεν φαίνεται να αποτελεί προτεραιότητα της κυβέρνησης, εφόσον δεν προχωρεί στην εξέτασή της. Για την ακρίβεια, αυτό το νομοθετικό σχέδιο δεν έγινε καν από την κυβέρνηση, αλλά ετοιμάστηκε και κατατέθηκε μετά από συνεργασία με βουλευτή.

-Νομίζετε ότι υπάρχει μεγάλη εξάρτηση θεάτρων, φεστιβάλ, κ.λπ. από την κρατική χρηματοδότηση;

ΓΕΩΡΓΙΑ: Δυστυχώς η δημιουργία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την κρατική ενίσχυση, αλλά και από τις θυσίες πολλές φορές των ίδιων των δημιουργών. Η πολιτιστική παραγωγή παραμένει χρόνια εγκλωβισμένη και λόγω του μικρού μεγέθους του τόπου μας και λόγω της παντελούς έλλειψης μιας μακρόπνοης πολιτιστικής πολιτικής που θα επένδυε στη δημιουργία και στον πολιτισμό, με στόχο την ανάπτυξη, και την ενίσχυση των δυνατοτήτων για παραγωγές στην Κύπρο και στο εξωτερικό.

ΛΕΑ: Ωστόσο, αυτή η σχέση εξάρτησης μπορεί σταδιακά να διαφοροποιηθεί αν το ίδιο το κράτος μέσα από ένα προσεκτικό στρατηγικό σχεδιασμό δώσει κίνητρα στους ιδιώτες επιχειρηματίες να στηρίξουν τον Πολιτισμό. Για παράδειγμα, μέχρι στιγμής, ο Πολιτισμός αποκλείεται παντελώς από τα Σχέδια Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης των διαφόρων Εταιρειών / Φορέων / Επιχειρήσεων. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί από την ΕΣΠΑ μια τέτοια συμπερίληψη, η οποία θα ανοίξει σημαντικούς δρόμους επιχορήγησης, όχι μόνο μέσα από προγράμματα απλής ανταποδοτικότητας, αλλά και μέσα από την εισήγηση και ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων συνεργασίας με επίκεντρο ίσως την αποκέντρωση ή την ενίσχυση υποβαθμισμένων κοινωνικών συνόλων, μέσα από δράσεις πολιτισμού, οι οποίες να απευθύνονται σε διευρυμένα στρώματα της κοινωνίας και οι οποίες να μπορούν να προωθούν με εναλλακτικό τρόπο δράσεις για το περιβάλλον, την οικογένεια, την ιστορία και τη γνωριμία με τον τόπο.

Χρειάζεται κι ένας προσωπικός επαναπροσδιορισμός της θέσης μας απέναντι στην τέχνη και τη ζωή. Και φυσικά να δοθεί συνέχεια στη συλλογικότητα με ακόμη περισσότερες από κοινού δράσεις, λέει η Μαρία Λοΐζίδου.

ΓΕΩΡΓΙΑ: Και σίγουρα, η πολιτιστική παραγωγή θα μπορούσε να αποτελέσει έναν υπολογίσιμο τομέα της οικονομίας, αν κάποια από τα μυαλά αυτού του τόπου αντιμετώπιζαν την ανάπτυξη με πραγματικά σύγχρονες και ολικές προσεγγίσεις.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ: Πέρα από αυτό όμως η Πολιτεία έχει ευθύνη κυρίως ως προς την καλλιέργεια της κουλτούρας του κοινού. Κι αυτό ξεκινά μέσα από την Παιδεία. Δυστυχώς δεν φαίνεται να υπάρχει ιδιαίτερη έγνοια ως προς αυτό το κομμάτι, κι αυτό αποδεικνύεται από τη θέση που κατέχουν τα καλλιτεχνικά μαθήματα, αλλά και οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες στα Αναλυτικά Προγράμματα.

–Πώς βλέπετε τους επόμενους μήνες καλλιτεχνικά; Τι προτείνετε να γίνει;

ΛΕΑ: Αυτό εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Προτάσεις και όρεξη για δημιουργία υπήρχαν, υπάρχουν και θα υπάρχουν όσο υπάρχουν άνθρωποι. Όμως το μέλλον εξαρτάται άμεσα από την προσέλευση του κοινού και τη δυσπιστία που μπορεί να επιδείξει, από τα ίδια τα μέτρα προστασίας που θέτουν απαγορεύσεις οι οποίες επηρεάζουν ήδη τους προϋπολογισμούς των εκδηλώσεων, αλλά και από την πορεία του ιού και ένα πιθανό σενάριο έξαρσής του. Δυστυχώς αυτοί οι τρεισήμισι μήνες υπήρξαν καταλυτικοί για πολλούς στον τομέα των Τεχνών. Αυτή η περίοδος αδράνειας και αναγκαστικής παύσης δεν σταματά με την άρση των περιοριστικών μέτρων την 1η Ιουλίου, κι αυτό γιατί για να υλοποιηθεί η όποια καλλιτεχνική εκδήλωση, θα πρέπει να υπάρξει προγραμματισμός και συντονισμός μιας ολόκληρης ομάδας ανθρώπων, αλλά και μια μεγάλη περίοδος προεργασίας και πρακτικής προετοιμασίας. Κι εδώ είναι που η βοήθεια από την Πολιτεία κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να υπάρξει ανάκαμψη.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ: Είναι αδιαμφισβήτητα μια κρίσιμη και αβέβαιη περίοδος καλλιτεχνικά. Ωστόσο πολλοί Φορείς έχουν ήδη αρχίσει να οργανώνουν δράσεις, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, παραγωγές, γυρίσματα έχοντας υπόψη βεβαίως ότι η επιφυλακτικότητα του κοινού δεν θα ξεπεραστεί εύκολα. Το Κράτος οφείλει να σταθεί αρωγός αυτής της προσπάθειας αυξάνοντας τα κονδύλια αφενός και προσδίδοντας την απαραίτητη σημασία και έγνοια στον τόσο σημαντικό, στον υπερπολύτιμο τομέα, της πολιτιστικής ανάπτυξης.

ΓΕΩΡΓΙΑ: Και να προκηρύξει παράλληλα, προγράμματα που θα δώσουν ευκαιρίες εργασίας αλλά και ανάπτυξης.

ΕΛΕΝΑ: Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι δημιουργοί έχουν ανάγκη ενός σχεδιασμού που να αποσκοπεί στην ουσιαστική ενίσχυση και δραστηριοποίηση όλου του φάσματος των τεχνών. Σκεφτείτε μόνο πόσοι εργάζονται για τη δημιουργία μιας μουσικής παράστασης, μιας θεατρικής παραγωγής, μιας χορευτικής δράσης, μιας κινηματογραφικής ταινίας. Αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος υποστήριξης των δημιουργών. Να τους δοθεί η ευκαιρία να κάνουν αυτό που έμαθαν καλύτερα, να δημιουργούν τέχνη.

ΑΝΤΡΕΑΣ: Το πώς επιστρέφουμε είναι επίσης μεγάλη υπόθεση, προκειμένου να μπορέσει η Τέχνη να λειτουργήσει μέσα από τα μέτρα προστασίας, με ασφάλεια, αλλά χωρίς αισθητικές παρεμβάσεις. Χρειάζεται να αφουγκραστεί η Πολιτεία τους δημιουργούς, προτού ορίσει το πλαίσιο αυτό, ώστε να διαφυλαχθεί το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα και η δημιουργική διαδικασία.

ΜΑΡΙΑ: Επιπλέον, χρειάζεται κι ένας προσωπικός επαναπροσδιορισμός της θέσης μας απέναντι στην τέχνη και τη ζωή. Και φυσικά να δοθεί συνέχεια στη συλλογικότητα με ακόμη περισσότερες από κοινού δράσεις.

ΛΕΑ: Αυτό το «Μαζί» πρέπει να συνεχίσει να ενώνει τη φωνή του. Είναι ασύλληπτο το πόσα μπορεί να πετύχει.

Διαβάστε ολόκληρη τη συνέντευξη στο www.kathimerini.com.cy

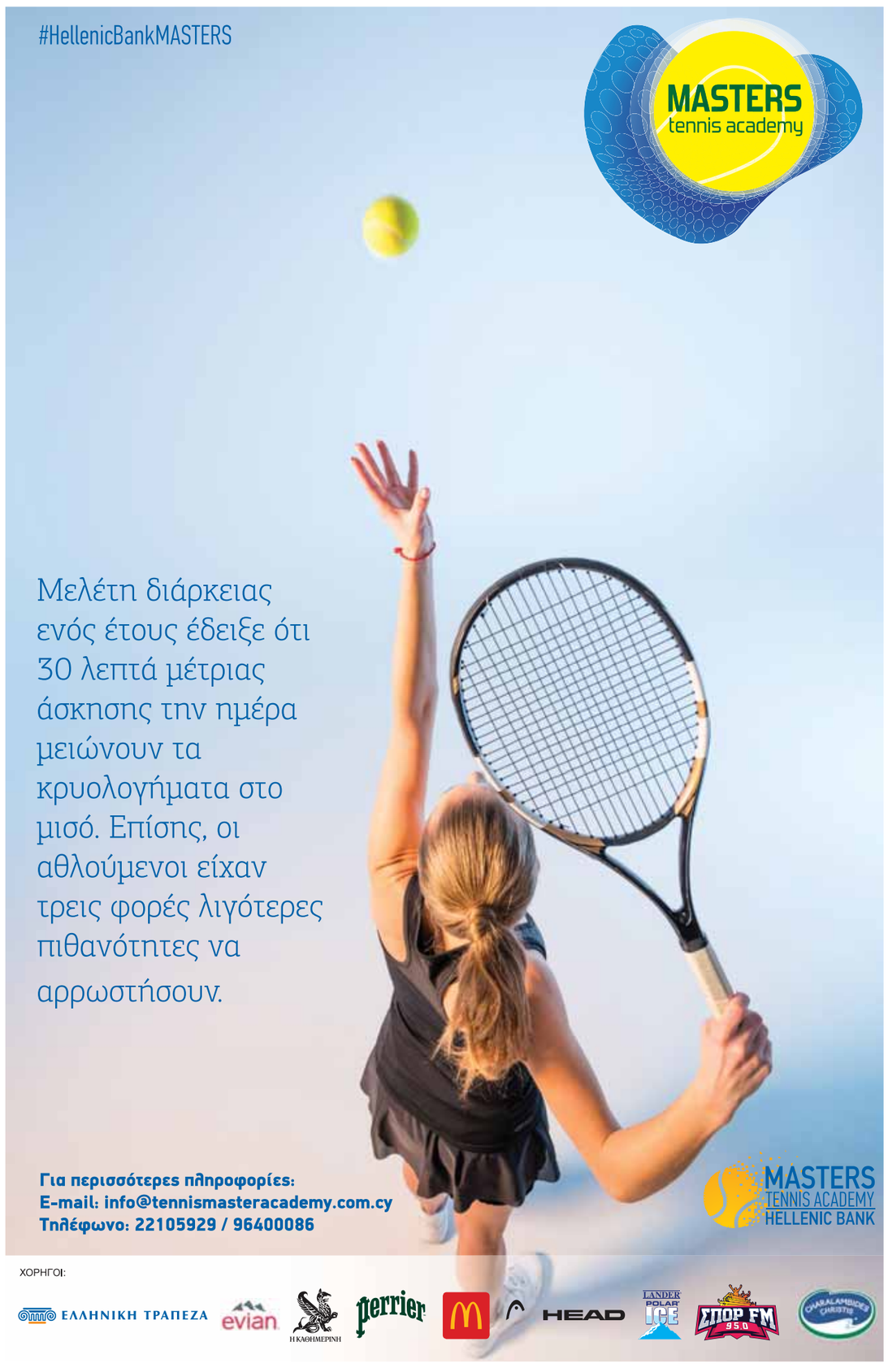

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ**

Ο Κωστής Παπαγιώργης ως κριτικός λογοτεχνίας

Η μεταθανάτια συγκέντρωση σε βιβλίο των πολυάριθμων κειμένων του Κωστή Παπαγιώργη, που ξεκίνησε την ίδια τη χρονιά του θανάτου του με τα «Υπεραστικά» (Καστανιώτης, 2014), προχωράει καλά. Μετά τα ανέκδοτα και ανολοκλήρωτα κείμενα του «Εαυτού» (Καστανιώτης, 2016), άρχισε η έκδοση των κριτικών του, υπό τον γενικό τίτλο «Τα βιβλία των άλλων». Κυκλοφόρησε φέτος ο πρώτος τόμος «Ελληνες συγγραφείς» (Καστανιώτης, 2020) και προγραμματίζονται άλλοι τέσσερις, για σύγχρονους Ελληνες στοχαστές, ξένους λογοτέχνες, φιλοσόφους και ιστορικούς. Ο πρώτος αυτός τόμος για τους πεζογράφους και ποιητές μας δεν συγκεντρώνει όλα τα σχετικά κείμενά του αλλά αποτελεί επιλογή τους. Το βιβλίο εμπλουτίζεται με εξαιρετική εισαγωγή του Δημήτρη Καράμπελα, ενός εκ των δύο συνεπιμελητών του τόμου (ο άλλος είναι ο Γιάννης Αστερής). Θα ασχοληθούμε εκτενέστερα αλλού με τον Παπαγιώργη ως κριτικό, γι' αυτό εδώ θα σημειώσουμε λίγες μόνο προκαταρκτικές παρατηρήσεις.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Χωρίς καμία αμφιβολία η δύναμη του Κωστή Παπαγιώργη είναι το δοκίμιο.

Τα πρώτα κριτικά του κείμενα, της περιόδου πριν από την τομή του «Περί μέθης» (1987), δημοσιεύτηκαν ψευδωνύμως σε λογοτεχνικά περιοδικά («Το Δέντρο», «Κριτική και Κείμενα», «Πλανόδιον»), αλλά από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 στράφηκε σε λαϊκά έντυπα ευρείας κυκλοφορίας και αρχίζει να δημοσιεύει τα σύντομα κριτικά σημειώματά του κυρίως στο «Αθηνόραμα» (από το 1994), ενώ τα εκτενέστερα κείμενα στη «Lifo» ή στον «Επενδυτή» και στον «Κόσμο του Επενδυτή». Οι χρονολογίες δείχνουν ότι ο Παπαγιώργης δεν υπήρξε ποτέ ο καθαρόαιμος φιλόσοφος που διαβάζει μόνο φιλοσοφία και τον ενδιαφέρουν αποκλειστικά τα μεγάλα φιλοσοφικά ερωτήματα. Στα αμέτρητα διαβάσματά του η λογοτεχνία κατέχει κεντρική θέση εξαρχής, και πριν δηλαδή από το «Περί μέθης». Η απόφαση του Παπαγιώργη να στραφεί στα λαϊκά έντυπα είναι συνειδητή και δεν έχει να κάνει με τις ανάγκες του βιοπορισμού (όπως μας πληροφορεί ο Δημήτρης Καράμπελας, αρνήθηκε σταθερά προτάσεις συνεργασίας από μεγάλες εφημερίδες, σ. 24). Ο Παπαγιώργης θέλει πια να συζητήσει για μυθιστορήματα, διηγήματα, ποιήματα, όπως συζητάει για το ποδόσφαιρο,

Δεν υπήρξε ποτέ ο καθαρόαιμος φιλόσοφος που διαβάζει μόνο φιλοσοφία και τον ενδιαφέρουν αποκλειστικά τα μεγάλα φιλοσοφικά ερωτήματα.

τις τηλεοπτικές εκπομπές, την τρέχουσα πολιτική, δηλαδή στην κοινή αγορά και στην κοινή γλώσσα, όχι στο προφυλαγμένο περιβάλλον των ειδικών περιοδικών και στην ιδιόλεκτο του σιναφιού.

Ανάμεσα στις δύο αυτές ομάδες κειμένων υπάρχουν διαφορές, που δεν έχουν πάντως να κάνουν με την αυστηρότητα ή μη της κρίσης. Η διαφορά βρίσκεται αλλού: εδώ, στα λαϊκά έντυπα, γράφει για πολλά βιβλία, τρία, τέσσερα και παραπάνω τη βδομάδα, ανάμεσα στα οποία πολλά είναι μέτρια ή και κάτω από το μέτριο, και προσπαθεί να τους βρει κάποια αρετή, να παραθέσει μια πετυχημένη έστω φράση τους. Δεν θεωρεί ότι το να γράψει για δεύτερα πράγματα λερώνει την πένα του. Είναι γενναιόδωρος, από ταπεινοφροσύνη ή υπεροψία. Ο Παπαγιώργης έχει περάσει πολλά, έχει γνωρίσει τη ματαιότητα των ανθρώπινων επιδιώξεων και πάνω σε αυτή τη λυτρωτική επίγνωση έχει χτίσει τη δική του καλύβα. Δεν νιώθει πια καμιά ανάγκη να επιβεβαιώνει το εγώ του κατεδαφίζοντας τις καλύβες των άλλων. Αυτό δεν σημαίνει ότι λείπουν οι αρνητικές κριτικές –μία μάλιστα από αυτές, η κριτική του για θεατρικό έργο του Μιχ. Βιρβιδάκη, σ. 297, υπερβαίνει τα όρια του κριτικού ήθους– αλλά δεν έχουν τη φαρμακίλα του αποτυχημένου ή εκείνου που θεωρεί τον εαυτό του παραγνωρισμένο.

Οταν ο Παπαγιώργης λέει λογοτεχνία εννοεί πεζογραφία, και δη μυθιστόρημα. «Δεν ασχολούμαστε με ποιήματα» (σ. 65, βλ. και σ. 54 και 62) γράφει, και καλύτερα, προσθέτω εγώ, γιατί από ποίηση δεν σκαμπάζει και πολύ. Γράφει κατ' εξαίρεσιν, επαινετικά πάντα, για τα ποιήματα φίλων του (Γκανάς, Παναγιωτόπουλος, Λάγιος κ.ά.). Απέναντι στο διήγημα στέκεται αμφίθυμος, αλλά δεν μπορεί να το παραβλέψει, αναγνωρίζοντας ότι η σημαντική νεοελληνική διηγηματογραφική παράδοση συνεχίζεται αδιάκοπη. Για όλα πάντως τα έργα, σε όποιο είδος και αν ανήκουν, δεν γράφει ως θεωρητικός, ιστορικός ή κοινωνιολόγος, αλλά ως αναγνώστης, ως κάποιος δηλαδή για τον οποίο «το μόνο που μετράει είναι τα έργα» (σ. 101) και που «για να κερδίσει […] την ελευθερία του και το εντρύφημα της ανάγνωσης, οφείλει αργά ή γρήγορα να λησμονήσει τα έτοιμα κριτήριά του, να αφήσει κατά μέρος εποχές και ανθρώπους, και να αφοσιωθεί σε σελίδες που ουσιαστικά είναι πνευματικοί γρίφοι» (σ. 80).

Τα περισσότερα κείμενα του τόμου είναι σύντομα, χωρίς επιχείρημα, κάμποσα μάλιστα εξαντλούνται στην παράθεση ενός αποσπάσματος. Ποιο λόγο λοιπόν έχει κανείς να διαβάσει το βιβλίο αυτό του Παπαγιώργη; Για να αποκτήσει μια πανοραμική εικόνα της νεοελληνικής λογοτεχνίας κατά την τριακονταετία 1983-2013; Μάλλον όχι. Για να εμβαθύνει μήπως στο έργο ενός συγγραφέα και να το κατανοήσει καλύτερα; Ούτε, όσο και αν τα κείμενα, παρά τη συντομία τους, περιέχουν συχνά οξυδερκείς παρατηρήσεις. Τότε γιατί; Μα για τον ίδιο τον Παπαγιώργη. Για να γνωρίσει καλύτερα και να κατανοήσει περισσότερο τον ίδιο, να χαρεί το ύφος του και τις μεταφορές του. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η δύναμη του Παπαγιώργη είναι το δοκίμιο, όπως φαίνεται και από τον υπό συζήτηση τόμο, όπου τα καλύτερα κείμενά του είναι ορισμένα αμιγή δοκίμια, όπως εκείνα για τον Παπαδιαμάντη (σ. 77-86), για τον Ροΐδη (σ. 91-96) ή το «Μεγάλοι συγγραφείς, μικροί αναγνώστες» (σ. 424-427). Η γνώριμη και ξεχωριστή φωνή του πάντως ακούγεται καθαρή παντού, σε όλα, όπως αίφνης όταν φωτίζει τη δική του ζωή, γράφοντας για κάποιον συγγραφέα (σ. 343-344): «ήθελε να ασκήσει την κλίση του προς τους ψυχικούς εκτροχιασμούς. Ο,τι κυνηγάς σε βρίσκει κάποτε, ενίοτε σε παίρνει και σε σηκώνει».

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ**

Θάνατος, Ποιητής, Μύγα, Κότα

ΣΑΚΗΣ ΣΕΡΕΦΑΣ
164
(ποιήματα 1983-2013)
εκδ. Νεφέλη, **σελ.** 296

Ο Σάκης Σερέφας γνωρίζει άριστα τη μετρική και τη στιχουργία. Κατέχει το ανθρώπινο δράμα σε βάθος. Διαθέτει (μαύρο, ιδίως) χιούμορ, αυτοσαρκασμό, καθώς και μιαν αναγνωρίσιμη βορειοελλαδίτικη ιδιοσυγκρασιακή χροιά. Ως συνισταμένη των παραπάνω, δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι και τα 164 ποιήματα που εκδίδει συγκεντρωτικά στο υπό συζήτηση βιβλίο είναι αξιόλογα. Ακόμη και υπό τις σημερινές συνθήκες υπερπροσφοράς της δημοσιευόμενης σύγχρονης ποιητικής παραγωγής αλλά και της εύλογης αγωνίας ότι η ζωή είναι πολύ μικρή και δεν προλαβαίνει να διαβάσει κανείς ούτε τους κλασικούς, ο χρόνος που θα αφιερώσει η αναγνώστρια ή ο αναγνώστης σε λίγα ή περισσότερα από τα ποιήματά του δεν θα πάει χαμένος. Είναι ποιητής χορταστικός.

Τι επιδιώκει άραγε εκδίδοντας στα 60 του χρόνια άπαντα τα ποιήματα, έχοντας δημοσιεύσει την πρώτη συλλογή μόλις στα 23; Μια δικαίωση; Τη δικαιούται. Αν έπρεπε να δώσουμε μια συνοπτική περιγραφή των 164 ποιημάτων του –η μορφολογική και η θεματική τους ομοιογένεια μέσα στον χρόνο μας το επιτρέπει– θα λέγαμε ότι πρόκειται για ένα κόμικ μαύρου χιούμορ σε συνέχειες, στο οποίο πρωταγωνιστούν ο Θάνατος, ο Ποιητής, και η Μύγα. Κάμποσοι ακόμα χαρακτήρες γρήγορα γίνονται οικείοι και αναγνωρίσιμοι: ένα θεσπέσιο θηλυκό, μια μάνα, ένας πατέρας, ένας λαϊκός βορειοελλαδίτης. Guest star, αναμφίβολα η κότα. Το κόμικ εκτυλίσσεται σε έναν ιστό ποίησης υφασμένο με μαεστρία, που δεν στερείται, μάλιστα, ενός σιγασμένου, σπαραχτικού λυρισμού, για όποιον ξέρει να τον διακρίνει. Από τι είναι φτιαγμένος αυτός ο ποιητικός ιστός; Θα δανειστώ για να απαντήσω έναν στίχο, που είναι και τίτλος του καλύτερου, ίσως, ποιήματος αυτής της διαδρομής: «Απ' το τίποτα».

Θα συμβούλευα όποιαν ή όποιον επιθυμεί να αναβιώσει την παραδοσιακή φόρμα, να δει και αυτούς τους ανάπαιστους: «Στον παλιό καναπέ καθισμένη/ μ' ένα φως αλογόνου λουσμένη/ την κλωστή της περνά σιωπηλά/ απ' το τίποτα». Στην τέταρτη στροφή του ποιήματος το αρχικό μέτρο εγκαταλείπεται. Παίρνουμε τη συνήθη δόση ωμού ρεαλισμού, τον οποίο δεν εννοεί να αποχωριστεί ο Σερέφας: «δες το στέρνο πως λιανίζει σκεβρό τη νυχτιά/ δες τους ήρωες κιρσούς μες στα αίματα τα πηχτά/ τώρα κοίτα τα ψεύτικα δόντια πώς κόβουν μπουκιά/ απ' το τίποτα». Κι όμως, αυτή η απομυθοποίηση θα υψωθεί αμέσως κατόπιν λυρικά, στην κατακλείδα του ποιήματος: «"έι!" της κάνω "από πού έμαθες πώς/ να ημερεύεις το σκότος να βόσκει απ' τη χούφτα σου φως;"/ κι αυτή μου απαντά γελαστά/ "απ' το τίποτα"». Δεν ξέρω αν ορθά συναρμόζω (υπόκειται, νομίζω, και στα δυο μια γλυκιά συγκίνηση απέναντι στη μάνα ή τη γιαγιά που φθίνει και πεθαίνει) αυτό το ποίημα της ομώνυμης συλλογής (1994) με το ποίημα «Ανακομιδή άρον άρον» από τη συλλογή «Τρεις γάτες δρόμος» (2000): «α, μην ξεχάσω/ ρωτούν η Μπρουκ, ο Ριτζ, η Βίρνα και ο Δράκος/ πού χάθηκε η καλή μας; τη χώνεψε ο λάκκος;/ πού 'ναι τα βουρκωμένα μάτια της, το τρέμουλο στα χείλη;/ ποια συσκευή τα ρούφηξε; ποια κλειδωμένη πύλη;».

Αναρωτιέμαι αν για την κατανόηση τέτοιων ποιημάτων δεν είναι απαραίτητη η έστω εκ των υστέρων γνώση μιας εποχής, αλλά με τον ειδικό τρόπο που αυτή μας προσφέρθηκε π.χ. από το Λεξικό της Δεκαετίας του Ογδόντα των Βαμβακά/Παναγιωτόπουλου και από την έκθεση GR80s στην Τεχνόπολη (2017). Υπό αυτή την έννοια, πάντως, ο Σερέφας είναι, εκ των υστέρων, εμβληματικός ποιητής της εν λόγω δεκαετίας, στην οποία έκανε τα πρώτα του βήματα. Κι ας μην μπορούσε τότε αυτή να το(ν) αναγνωρίσει.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΟΡΡΥΒΑΝΤΗ

Η Κωνσταντίνα Κορρυβάντη γεννήθηκε το 1989 στην Αθήνα και σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες. Η πρώτη της ποιητική συλλογή «Μυθογονία» (εκδ. Μανδραγόρας) κυκλοφόρησε το 2015 και τιμήθηκε με το βραβείο Πολυδούρη του Δήμου Καλαμάτας και με το βραβείο Αθάνα της Ακαδημίας Αθηνών. Η δεύτερη, «Dyno: με τα ζάρια στον αέρα», κυκλοφόρησε το 2019 (εκδ. Πόλις). Κριτικά κείμενά της φιλοξενούνται στο ηλεκτρονικό περιοδικό «Ο Αναγνώστης», όπου κρατάει την τακτική στήλη «HerStory».

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το «Περί Αμαρτίας, Πάθους, Βλέμματος και άλλων τινών» της Τζίνας Πολίτη και το πρόσφατο βιβλίο ποίησης της Jane Hirshfield, «Ledger».

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ηρωίδα του D.H. Lawrence ή της Doris Lessing για τα εξαίσια αναλυτικά βάθη του γυναικείου ψυχισμού.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Τον Ευριπίδη για την «αιώνια θητεία στο κάλλος» και τους Ted Hughes, Adrienne Rich και Carol Ann Duffy για τις νέες εκδοχές των μύθων.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Διαβάζοντας την «Εισαγωγή στη νεότερη ποίηση» του Ανδρέα Καραντώνη, βιβλίο του 1954, επιβεβαίωσα με λύπη τη διαχρονικά μειοψηφική θέση της ποίησης, ως προς την αναγνωστική απήχηση, παρά τις σπουδαίες τότε ποιητικές φωνές.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Τον «Πύργο του Ακροποτάμου» του Κωνσταντίνου Χατζόπουλου.

Το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Επιστρέφω σταθερά στην «Ψηκάμινο» του Ανδρέα Εμπειρίκου, στις «Ωδές στον Πρίγκιπα» του Νίκου-Αλέξη Ασλάνογλου και στο «Μ' ένα στεφάνι φως» της Τζένης Μαστοράκη.

Αν έπρεπε να προτείνετε για ανάγνωση ένα μόνο ποίημα από τη συλλογή «Dyno: Με τα ζάρια στον αέρα», ποιο θα ήταν και γιατί;
Θα ήταν η «Ιος». «Σ' ένα μακρινό μέλλον/ όλοι οι κύκλοι είναι ομόκεντροι./ Κι εσύ φτιαγμένος/ για μεγάλα πράγματα./ Είναι βράδυ στον Σκάρκο,/ στην αρχαιότερη ρουλέτα του κόσμου / Κι αποφασίζεις/ να αναβάλεις την τύχη σου./ Θα μείνεις εδώ/ μ' όλα σου τα ζάρια στον αέρα». Είναι το πιο έκκεντρο ποίημα του βιβλίου που έδωσε το δεύτερο μισό του τίτλου. Το πρώτο μισό, το dyno, είναι όρος της αναρρίχησης που λειτουργεί στο βιβλίο ως ψυχική κατάσταση και μεταφορά για την αδιάκοπη προσπάθεια, την καταπόνηση, το ρίσκο και την αβεβαιότητα στο προχώρημα της ζωής.

Ο ποιητής πρώτα ζει και μετά γράφει; Ή ονειρεύεται τη ζωή που δεν ζει γράφοντας;
Πιστεύω πως οι καλοί ποιητές δεν ονειρεύονται. Εχουν περάσει σε μία άλλη κλίμακα και οραματίζονται.

Σκέφτεστε να δοκιμάσετε τις δυνάμεις σας και στην πεζογραφία;
Οχι. Φλερτάρω, ωστόσο, με το κριτικό δοκίμιο. Κυρίως μέσα από το «HerStory», όπου γράφω για λογοτεχνικά βιβλία που συνδιαλέγονται με τη διαθεματικότητα και το φύλο ως τραύμα και κατασκευή.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Μελέτες, δοκίμια, βιογραφίες

1 **«Η συμφωνία που "γκρίζαρε" το Αιγαίο - Από τα Ιμια στη Μαδρίτη»**
των Μιχάλη Ιγνατίου, Νίκου Μελέτη (Πεδίο)

2 **«Ηγεσία πολέμου»**
του Αντριου Ρόμπερτς (Διόπτρα)

3 **«Ελλάδα - Βιογραφία ενός σύγχρονου έθνους»**
του Ρόντριακ Μπίτον (Πατάκη)

4 **«Επτά πόλεμοι, τέσσερις εμφύλιοι, επτά πτωχεύσεις (1821-2016)»**
του Γιώργου Β. Δερτιλή (Gutenberg)

5 **«Ξεπερνώντας τον Θεό - Οδηγός για αρχάριους»**
του Ρίτσαρντ Ντόκινς (Τραυλός)

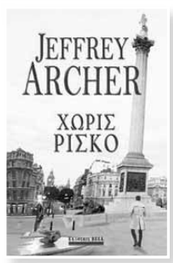

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1 **«Ο φόνος είναι χρήμα»**
του Πέτρου Μάρκαρη (Κείμενα)

2 **«Χωρίς ρίσκο»**
του Τζέφρι Αρτσερ (Bell)

3 **«Σκουριά και χρυσάφι»**
της Μαίρης Κόντογλου (Μεταίχμιο)

4 **«Το Ινστιτούτο»**
του Στίβεν Κινγκ (Κλειδάριθμος)

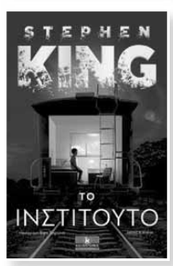

5 **«Γράμματα στη Χιονάτη»**
της Ευγενίας Φακίνου (Καστανιώτη)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «BooksPlus» (Πανεπιστημίου 37)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΠΡΙΝΣΤΟΝ
Μιχαήλ Αγγελος
Ενας νέος τόμος από το Princeton University Press διερευνά τα τελευταία είκοσι χρόνια της ζωής του Μικελάντζελο και τη μεγάλη ανάθεση που έλαβε από τον Πάπα, τη Βασιλική του Αγίου Πέτρου. Το βιβλίο υπογράφει ο ειδήμων για τον Μιχαήλ Αγγελο, Γουίλιαμ Γουάλας και έχει τίτλο «Michelangelo, God's Architect: The Story of His Final Years and Greatest Masterpiece» ή (Μικελάντζελο, ο αρχιτέκτων του Θεού: η ιστορία των τελευταίων του χρόνων και το μεγαλύτερο αριστούργημα).

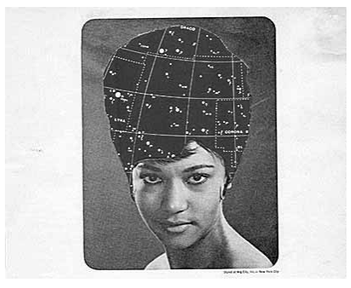

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Λόρνα Σίμπσον
Παίζοντας με τα παιχνίδια της μνήμης και του χρόνου, με θέματα ταυτότητας και φθοράς, η 60χρονη Αμερικανίδα Λόρνα Σίμπσον παρουσιάζει μια νέα σειρά κολάζ σε ψηφιακή έκθεση της Hauser & Wirth. Η Σίμπσον γεννά υβριδικά έργα έχοντας ως πρώτη ύλη φωτογραφίες από το περιοδικό της αφροαμερικανικής κουλτούρας Ebony. Στο πλαίσιο αυτό, γεννά νέα πρόσωπα, νέες ταυτότητες και νέες αντιλήψεις για τον εαυτό της και τους άλλους.

BILL O'LEAR / THE WASHINGTON POST

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
Νέα αρχή
Η διευθύντρια της Εθνικής Πινακοθήκης στην Ουάσιγκτον, Κέιουιν Φέλντμαν, προσβλέπει στη νέα εποχή –με τις δεδομένες δυσκολίες που δημιουργεί η πανδημία– προτείνοντας νέα έργα. Ηδη, ο Κήπος των Γλυπτών είναι έτοιμος και η πρώτη έκθεση στη μετά την καραντίνα εποχή θα είναι οι «Αφρο-ατλαντικές Ιστορίες» με έργα τέχνης από τον 16ο αιώνα ώς τώρα. Το 70% του κοινού της Πινακοθήκης της Ουάσιγκτον είναι λευκοί ηλικίας 55-70 ετών.

ΠΡΑΓΑ
Μπρουταλισμός
Κτίρια που χτίστηκαν στην τότε Τσεχοσλοβακία στις δεκαετίες του '60 και του '70 αποτελούν αντικείμενο έκθεσης στο Trade Fair Palace, παραγωγή της Εθνικής Πινακοθήκης της Πράγας, με τίτλο «Οχι κατεδαφίσεις! Εκδοχές Μπρουταλισμού στην Πράγα». Αρχιτεκτονική που προκαλεί συζητήσεις διεθνώς, αγαπήθηκε και μισήθηκε, αλλά πλέον τα καλύτερα δείγματα θεωρούνται κομμάτια της παγκόσμιας κληρονομιάς. Η έκθεση περιλαμβάνει 250 φωτογραφίες, σχέδια και προπλάσματα.

YINKA SHONIBARE CBE / JAMES COHAN, NEW YORK

ΕΛΣΙΝΚΙ
Εμπνευση από τους κλασικούς
Στο περίφημο Μουσείο Ατενέουμ στο κέντρο του Ελσίνκι, μία από τις καλοκαιρινές εκθέσεις που επιχειρούν να προσελκύσουν το κοινό έχει τίτλο «Εμπνευση». Παρουσιάζει έργα σύγχρονων καλλιτεχνών σε διάλογο και αντίστιξη με κλασικά έργα της δυτικής παιδείας, όπως η εικονιζόμενη Μέδουσα του νιγηριανής καταγωγής Βρετανού καλλιτέχνη Yinka Shonibare, που εμπνεύστηκε από το πρωτότυπο ανάγλυφο στο πανεπιστήμιο της φινλανδικής πρωτεύουσας.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Καλοκαίρι στη Στοκχόλμη, στη σκιά της Ιστορίας

ΣΟΥΗΔΙΑ
Στον κήπο ενός από τα ωραιότερα μουσεία της Βόρειας Ευρώπης, η καλοκαιρινή ζωή φαίνεται ανέμελη. Η Σουηδία ακολούθησε τη δική της πολιτική στη διάρκεια της πανδημίας, αλλά στα μουσεία δεν επιτρέπονται τα γκρουπ και οι ομαδικές ξεναγήσεις όπως παντού άλλωστε. Στο Nordiska, το εμβληματικό μουσείο της Στοκχόλμης, οι εικόνες είναι φαινομενικά, τουλάχιστον ειδυλλιακές. Είναι το μεγαλύτερο και πιο γνωστό μουσείο πολιτισμού στη Σουηδία, αναγνωρίσιμο από το πυργόσχημο κτίριο, που ολοκληρώθηκε το 1907 σε ρυθμό Αναγέννησης του Βορρά και σε σχέδια του Σουηδού αρχιτέκτονα Ισάκ Γκούσταφ Κλάσον (1856-1930). Το κτίριο παραπέμπει μορφολογικά στο κάστρο Frederiksborg στη Δανία, κτίριο-έμβλημα του 17ου αιώνα. Το Nordiska εκπροσωπεί και αυτό την αστική αναγέννηση της Σουηδίας από τα τέλη του 19ου αιώνα και μετά και είναι έργο του οραματιστή λόγιου και εθνολόγου Αρτουρ Χαζέλιους (1833-1901), ο οποίος είχε ιδρύσει επίσης και το Σκάνσεν, το περίφημο υπαίθριο μουσείο αγροτικής ζωής (που περιλαμβάνει και ζωολογικό κήπο) στη Στοκχόλμη. Το μουσείο Nordiska ξεκίνησε ως λαογραφικό αλλά σταδιακά εξελίχθηκε ως ένα κατά βάση μουσείο σουηδικού πολιτισμού και έγινε ένας καθρέφτης της ζωής στη Σουηδία από τον 16ο αιώνα ώς τα πρόσφατα χρόνια. Η αστική ζωή στη Σουηδία εκπροσωπείται πλήρως και διεξοδικά μέσα από πλήθος συλλογών αντικειμένων και έργων τέχνης, ενώ μοναδικής αξίας είναι το φωτογραφικό αρχείο που περιλαμβάνει φωτογραφίες ήδη από τη δεκαετία του 1840. Οι επισκέψεις στο μουσείο διαφημίζονται τώρα ως απολύτως ασφαλείς, καθώς έχει υιοθετηθεί το διεθνές υγειονομικό πρωτόκολλο με ελεγχόμενη ροή επισκεπτών και αποστάσεις ασφαλείας. Οι εκθέσεις, μόνιμες και περιοδικές, έχουν μια εντυπωσιακή γκάμα από τη ζωή στη δεκαετία του 1950 και τον Αύγουστο Στρίντμπεργκ έως θέματα οικολογικής συνείδησης με διαδραστικά προγράμματα για την καθημερινή ζωή από μέρη του Βόρειου Πόλου, όπου λιώνουν οι πάγοι. Το Μουσείο Nordiska εκτός από το κεντρικό κτίριο στη Στοκχόλμη διαθέτει ιστορικά κτίρια και σε άλλα σημεία της χώρας, όπως το περίφημο Julita Manor, ένα υποστατικό που δωρήθηκε από τους ιδιοκτήτες του στο μουσείο ώστε να μπορεί ο επισκέπτης να έχει την εμπειρία της ζωής σε ένα μοναδικής ομορφιάς περιβάλλον, διατηρημένο έτσι όπως ακριβώς ήταν στη διάρκεια του 19ου αιώνα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μα ποιος ήταν ο Γιάννης ο φονιάς;

Ο κύριος Γκρι διαβάζει τη χορταστική συνέντευξη που δίνει στο σημερινό φύλλο ο Μανώλης Μητσιάς στην καλή συνάδελφο Γιώτα Συκά και θυμάται πόσο τον είχε σημαδέψει στα νιάτα του το περίφημο «Ο Γιάννης ο φονιάς» του Μάνου Χατζιδάκι και του Νίκου Γκάτσου.

«Θυμάμαι τη ρυθμική, επιθετική σχεδόν, ένταση του μπουζουκιού στην εκπληκτική πρωτότυπη εκτέλεση του Μητσιά. Και τη φωνή του: θυμωμένη, στοιχειωμένη, λες και αφηγείται την ιστορία από τη μεριά του φονιά. Θυμάμαι και την πιο λυρική διασκευή για τον διπλό δίσκο της "Λαϊκής Αγοράς", στην ενορχήστρωση του Νίκου Κυπουργού. Το γλυκόπικρο πιάνο αντικαθιστά το μπουζούκι με τρόπο εξαίσιο. Το κελαρυστό πιάνο και η θλιμμένη φωνή του Βασίλη Λέκκα με κάνουν να νιώθω ότι αυτή τη φορά ακούμε το τραγούδι από τη σκοπιά του κοριτσιού που σερβίρει τον αποφυλακισμένο φονιά. Είναι τώρα σαν να μιλάει το αμίλητο Φροσί». Πώς ένα τραγούδι εγκιβωτίζει μιαν αφήγηση σαν να ήταν διήγημα. Η ασύλληπτη οικονομία και ο αριστοτεχνικός υπαινιγμός του Γκάτσου.

> *Το Φροσί, μην αντέχοντας τον χαμό της μάνας του, αυτοκτόνησε στα 18 του.*

«Και, βέβαια, η περιέργειά μου», λέει ο κύριος Γκρι, «αν ο Γιάννης ο φονιάς υπήρξε ποτέ». Με αφορμή την ωραία συνέντευξη στη σημερινή σελίδα 4, λοιπόν, βάλθηκε να κάνει μιαν υποτυπώδη έρευνα. Ετσι ανακάλυψε, στον ιστότοπο ilialive.gr, ότι ο παραγωγός της ΕΡΑ Γιώργος Μητρόπουλος διηγήθηκε στον Γκάτσο το φθινόπωρο του 1974, στον Φλόκα της Πανεπιστημίου (όπου εργάσθηκε για ένα διάστημα όταν φοιτούσε στη Νομική), ένα έγκλημα τιμής που συνέβη το 1960 στο χωριό του στην Ηλεία.

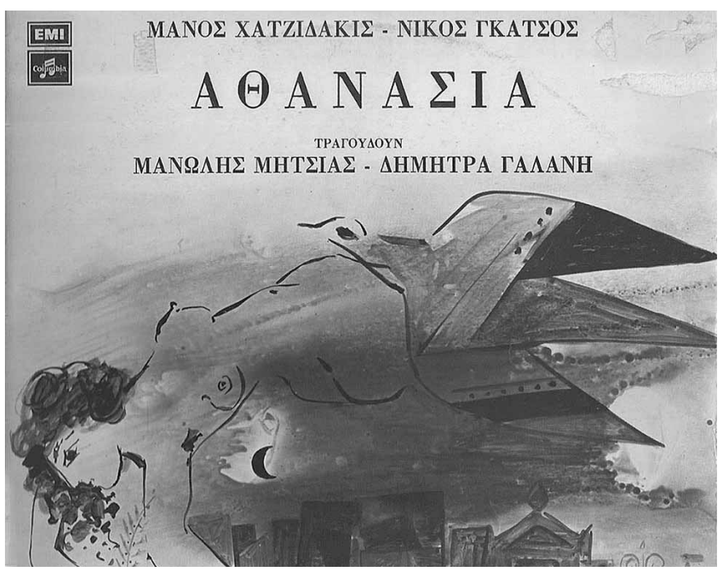

Ο Μανώλης Μητσιάς ερμήνευσε το έξοχο «Ο Γιάννης ο φονιάς» του Μάνου Χατζιδάκι, σε στίχους Νίκου Γκάτσου, για το άλμπουμ «Αθανασία», που κυκλοφόρησε το 1976, με τη συμμετοχή και της Δήμητρας Γαλάνη.

Τον αληθινό φονιά δεν τον έλεγαν Γιάννη, αλλά δεν έχει σημασία. Ο «Γιάννης», λοιπόν, είχε με τη γυναίκα του έξι αγόρια και μία κόρη, το Φροσί. Ο «Γιάννης» έπαιζε βιολί σε πανηγύρια, όταν ανακάλυψε πως ο κολλητός του βιολιστής διατηρούσε σχέση με τη γυναίκα του.

Ο «Γιάννης» σκοτώνει τη γυναίκα του, μα αθωώνεται λόγω «βρασμού ψυχής». Οπως διηγείται ο Γιώργος Μητρόπουλος, «ο "Γιάννης" ήταν ο μικρός αδελφός του παππού μου και μετά την αθώωση τον υποδέχτηκαν στη σάλα του πατρικού μου μαζί με τα παιδιά του όλοι οι συγγενείς· ήρθε και το 16χρονο Φροσί από την Αθήνα και την ίδια μέρα έφυγε ξανά για την Αθήνα όπου εργαζόταν». Το Φροσί, μην αντέχοντας τον χαμό της μάνας του, αυτοκτόνησε στα 18 του.

Ο Γ. Μητρόπουλος σχολιάζει πως για τους Πελοποννήσιους η σάλα του σπιτιού είναι ο ανοιχτός χώρος κάθε οικογένειας· εκεί η κοινότητα μοιράζεται τις χαρές και τις λύπες της. «Ο Γκάτσος γνωρίζει αυτή τη διάσταση της σάλας από τα γεννοφάσκια του. Στην αποστροφή του λόγου του "μονάχα το Φροσί, με δάκρυ θαλασσί στα μάτια τα μεγάλα του φίλησε βουβά τα χέρια τ' ακριβά και βγήκε από τη σάλα" δεν υπάρχει άλλη ερμηνεία: όποιος "βγαίνει" από τη σάλα αφήνει διά παντός πίσω του τον κόσμο – και η λογική συνέπεια "κι ο Γιάννης ο φονιάς στην άκρη της γωνιάς με του καημού τ' αγκάθι, θυμήθηκε ξανά φεγγάρια μακρινά και τ' όνειρο που εχάθη"».

Η τέχνη στο δημόσιο χώρο ως διάλογος

Η «Κ» ανοίγει τη συζήτηση για το ποια είναι τα κριτήρια καλλωπισμού μιας πλατείας και πώς «θυμόμαστε» ένα συλλογικό γεγονός

Της **ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ**

Η δημόσια τέχνη είναι ένας όρος εξαιρετικά αμφιλεγόμενος και δύσκολος να κατανοηθεί και να αναπτυχθεί, αφού για τον καθένα μας αυτή η μορφή τέχνης μπορεί να οριστεί διαφορετικά και αρκετά υποκειμενικά. Ο καλλιτέχνης μπορεί να δει ένα δημόσιο έργο τέχνης ως το κίνητρο ενός ατόμου: να αφιερώσει μερικές στιγμές από την καθημερινή του ρουτίνα να το σκεφτεί, να το θαυμάσει, να το παρατηρήσει, να το «ακούσει» και να αντιδράσει σε αυτό. Μια κοινότητα μπορεί να δει τη δημόσια τέχνη ως έναν τρόπο για να δείξει την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής σε άλλους ανθρώπους, αλλά και ως μέσο μέσω του οποίου μπορούν να εξερευνήσουν με τη νεότερη γενιά το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον τους. Ένας επιχειρηματίας μπορεί να χρησιμοποιήσει τη δημόσια τέχνη ως τρόπο να προσελκύσει την προσοχή σε μια περιοχή και ως εκ τούτου να την ενισχύσει οικονομικά. Με αφορμή τον διάλογο που ξεκίνησε για το 1% στην τέχνη στα δημόσια κτήρια, αλλά και τις αντιδράσεις στο εξωτερικό με την καθαίρεση αγαλμάτων προσωπικοτήτων με ρατσιστικό παρελθόν, μετά τη δολοφονία του Τζορτζ Φλόυντ στις ΗΠΑ, η «Κ» μίλησε με καλλιτέχνες και ακαδημαϊκούς για το θέμα του δημοσίου χώρου και τέχνης. Είναι σημαντικό να ξεκινήσει ένας δημόσιος διάλογος για τι σημαίνει τέχνη σε δημόσιο χώρο. Με αφορμή τα φαινόμενο της απόσυρσης ή καταστροφής ιστορικών γλυπτών-μνημείων που κοσμούσαν δημόσιους χώρους, διότι προκαλούν ή θεωρούνται «ακραία» για τα σημερινά δεδομένα ρωτήσαμε τους καλλιτέχνες ποια είναι η δική τους άποψη.

«Πρέπει τα κέντρα αποφάσεων να προγραμματίζουν ώστε η πόλη να γίνει ανοικτό μουσείο», λέει ο καλλιτέχνης Θεόδουλος Γρηγορίου.

Στην Ελλάδα, όπως και στην Κύπρο, υπάρχει μεγάλο κενό στον τομέα της δημόσιας γλυπτικής. Κάθε πρόταση, από όποιον γλύπτη και αν προέρχεται, εγείρει αντιδράσεις λέει ο Κωστής Γεωργίου.

«Όταν ο κριτικός λόγος της εποχής δεν μπορεί να αποκωδικοποιήσει το έργο, τότε το απορρίπτει», λέει η εικαστικός Γιώτα Ιωαννίδου.

Πανικος Τεμπριώτης, «My Wife Threw Me Out, performance & installation».

Pussy Riot, Άγαλμα ελευθέριας 2012, Κύπρος.

Θεόδουλος Γρηγορίου

καλλιτέχνης

«Κάθε καλλιτέχνης πρώτα από όλα να σεβαστεί τη δουλειά του, να μην προχωρήσει σε εκπτώσεις ώστε να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις μια προκήρυξης, αλλά να μελετήσει τις παραμέτρους του χώρου σε σχέση με τη δική του ερεύνα. Οι απαιτήσεις του κάθε χώρου είναι διαφορετικές. Κατά τη άποψή μου πρέπει τα κέντρα αποφάσεων να προγραμματίζουν ώστε η πόλη να γίνει ανοικτό μουσείο. Ωσότου να τεκμηριώνουν η έκφανση και οι έρευνες της εκάστοτε περιόδου, για να γίνει μια καλή ιστορική καταγραφή των αξίων». «Πιστεύω ότι είναι απολυτά ενιαία η εμπλοκή της τέχνης σε δημόσιο χώρο. Μπορώ να πω ότι έχει μεγαλύτερη σημασία, από το να την κλείσεις στο μουσείο. Η τέχνη σε δημόσιο χώρος έχει ιδιαίτερη βαρύτητα λόγω της αμεσότητας που έχει απέναντι στον ανύποπτο πολίτη. Είναι σαν να έρχεται το μουσείο και σε βρίσκει στην καθημερινότητά σου. Είναι ένας τρόπος για να φτάσει ο πολίτης κοντά στον πολιτισμό».

«Τα μνημεία είναι και μια καταγραφή της ιστορίας. Είναι θέμα σεβασμού της αντίθετης άποψης, η Κύπρος για παράδειγμα έχει γεμίσει μνημεία ηρώων αγνοουμένων, πεσόντων κτλ. συχνά αντιαισθητικά. Όμως, στην περίπτωση λύσης του Κυπριακού, αν αποφασιστεί ότι τα αγάλματα θα κατεδαφιστούν; Δηλαδή αυτή η στιγμή της ιστορίας θα πρέπει να την ξεγράψουμε, γιατί θίγεται ας πούμε μια πολιτική πλευρά; Αυτή τη στιγμή της ιστορίας την κατεδαφίζεις, διότι ιδεολογικά, σε μια άλλη χρονική περίοδο, υπάρχουν διαφορετικές αντιλήψεις; Αν αυτό είναι απόλυτα αναγκαίο, γιατί εξαγριώνει το δημόσιο αίσθημα, θα τα συγκέντρωνα όλα σ' ένα κοινό σημείο και θα δημιουργούσα ένα συλλογικό έργο μνήμης, αλλά δεν θα τα κατάστρεφα για κανέναν ιδεολογικό λόγο».

Κωστής Γεωργίου

καλλιτέχνης

«Κάθε έργο τέχνης είναι μοναδική και αυθύπαρκτη καλλιτεχνική πράξη που μπορεί να σταθεί παντού. Υπάρχει μια παρεξήγηση σχετικά με αυτό. Κάποιοι θεωρούν ότι κοντά στη θάλασσα πρέπει να τοποθετούνται έργα με θέμα θαλασσινό, μια γοργόνα, μια άγκυρα, ένα δελφίνι και στο βουνό μια αρκούδα, ένα ελάφι, μια βελανιδιά. Ο γλύπτης «οσμίζεται» τις αντιχήσεις του σημείου και δημιουργεί, διανοίγει νέες οπτικές. Ξεπερνάει τα υφιστάμενα και ανοίγει καινούργιες διαδρομές ως πρωτοπόρος. Άλλος ακολουθεί και ταξιδεύει και άλλος μένει στον σταθμό και παρακολουθεί το τρένο που φεύγει».

«Υπάρχει μεγάλη απόσταση μεταξύ μιας υγιούς αντίδρασης για ένα έργο τέχνης έως τον βανδαλισμό του! Αυτή η «εχθρική» πράξη αποτελεί δείγμα βαρβαρότητας και έλλειψης παιδείας. Στην Ελλάδα, όπως και στην Κύπρο, υπάρχει μεγάλο κενό στον τομέα της δημόσιας γλυπτικής. Κάθε πρόταση, από όποιον γλύπτη και αν προέρχεται, εγείρει αντιδράσεις, είτε από αντιζηλία είτε από παρωχημένης αντίληψης επιτροπές. Είναι και ο λόγος της εμφανέστατης έλλειψης γλυπτών μνημειακών διαστάσεων».

Γιώτα Ιωαννίδου

εικαστικός, εκπαιδευτικός

Η τέχνη στον δημόσιο χώρο ενεργοποιεί το κοινό, προτείνοντας μια νέα μορφή επικοινωνίας και συμμέτοχης. Λειτουργεί εκπαιδευτικά, μετουσιώνει τον χώρο και την ίδια την πόλη ως υπόσχεση δημιουργίας και ευτυχίας. Η δημόσια τέχνη υπάρχει και αναπτύσσεται εκεί που ο δημόσιος χώρος είναι αναβαθμισμένος. Αυτό το οποίο θα προσπαθούσα σαφώς να κάνω, θα ήταν να ενισχύσω συνθετικά και εννοιολογικά τον χώρο. Με αναφορές ιστορικά συμβατές, αλλά και συμβολισμό διαχρονικό ως προς τις πανανθρώπινες αναζητήσεις. Χωρίς το έργο να είναι «ανταγωνιστικό» με τον περιβάλλοντα χώρο, αλλά μέρος αυτού, σαν σημάδι του τόπου.

«Έχει, λοιπόν, μεγάλη σημασία να σέβεσαι τον δημόσιο χώρο, γιατί απλά δεν σου ανήκει. Πας και τοποθετείς την άποψη σου χωρίς να έχεις καν ερωτηθεί. Στόχος δεν είναι να τοποθετήσεις ένα έργο, αλλά η αντίληψη της πραγματικότητας, του συγκεκριμένου χώρου. Θα πρέπει το έργο να αναδύεται μέσα από το χώρο, σαν να υπήρχε πάντα εκεί, σαν φυσικό φαινόμενο. Υπάρχει από την άλλη και μια αδυναμία εξελικτικότητας, η αδυναμία της κριτικής προσέγγισης. Όταν ο κριτικός λόγος της εποχής δεν μπορεί να αποκωδικοποιήσει το έργο, τότε το απορρίπτει. Ο πιο μεγάλος κίνδυνος βέβαια για ένα έργο είναι ο ίδιος ο καλλιτέχνης. Οι υπόλοιποι έρχονται μετά».

> *...θα συγκέντρωνα όλα τα αγάλματα σ' ένα κοινό σημείο και θα δημιουργούσα ένα συλλογικό έργο μνήμης, αλλά δεν θα τα κατάστρεφα για κανέναν ιδεολογικό λόγο.*

> *Κάθε πρόταση, από όποιον γλύπτη και αν προέρχεται, εγείρει αντιδράσεις, είτε από αντιζηλία είτε από παρωχημένης αντίληψης επιτροπές.*

> *Η καθημερινή «έκθεση» των ανθρώπων απέναντι σε ένα έργο τέχνης, λειτουργεί καταλυτικά στην αισθητική και πνευματική τους τους καλλιέργεια».*

> *Όταν ο κριτικός λόγος δεν μπορεί να αποκωδικοποιήσει το έργο, τότε το απορρίπτει.*

> *Όταν βιώνουμε κοινωνικές αλλαγές, θέλουμε να το δείξουμε και στους δημοσίους χώρους.*

> *Πολλά μνημεία, κάκιστης αισθητικής, διατυμπανίζουν τη ρήξη και το πολέμιο πνεύμα.*

Πανίκος Τεμπριώτης

καλλιτέχνης

«Θεωρώ ότι ένα έργο δημόσιου χώρου πρέπει να αποτελεί την αισθητική αντανάκλαση της εποχής και του τόπου του, επίσης να λειτουργεί ως μέσο που οδηγεί στην ευαισθητοποίηση και στη συμμετοχή του κόσμου στον χώρο της εικαστικής δημιουργίας. Η δημόσια τέχνη προσδίδει τεράστια αξία στην πολιτιστική και αισθητική πραγματικότητα της κάθε κοινότητας και της κάθε χώρας. Κυρίως, όμως, μέσα από την καθημερινή «έκθεση» των ανθρώπων απέναντι σε ένα έργο τέχνης, αυτή λειτουργεί καταλυτικά στην αισθητική και πνευματική τους τους καλλιέργεια».

«Ξαναδιαβάζοντας με φρέσκα ματιά την ιστορία της μια κοινωνία οδηγείται πολλές φορές στην αναθεώρηση συγκεκριμένων ιστορικόν γεγονότων, αναπόφευκτα αυτό οδηγεί σε διορθωτικές ή ακόμα και σε συμβολικά εκδικητικές ενέργειες, σύμβολα και μάρτυρες αυτών των γεγονότων είναι συχνά δημόσια μνημεία».

Ευανθία Τσελίκα

καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

«Το πρωταρχικό είναι να σκεφτούμε πώς κατανοούμε και οριοθετούμε τον δημόσιο χώρο. Δηλαδή τι σημαίνει στην Κύπρο, τι δημόσιους χώρους έχουμε αλλά και τι είδους τέχνης είναι κατάλληλη γι' αυτούς τους χώρους αλλά και ποιος έχει την ευθύνη να διατηρεί αυτή την τέχνη. Ποια θα πρέπει να είναι τα κριτήρια; Εξαρτάται σε τι δημόσιο χώρο αναφερόμαστε, εάν θα είναι σε εξωτερικό χώρο ή κατανοούμε τον δημόσιο χώρο με τον νομό 1% για τα δημόσια κτήρια. Τα κριτήρια εξαρτούνται πάντοτε από τι θα κάνεις, πού θα το κάνεις και ποιος θα το βλέπει και φυσικά υπάρχουν επιτροπές που αποφασίζουν γι' αυτό».

«Η δημόσια τέχνη και δει τα μνημεία, όταν γινόντουσαν μεγάλες κοινοτικές αλλαγές, λόγω του ότι δημιουργούσαν τόσο έντονα συναισθήματα, βλέπουμε κόσμο να τα καταστρέφει. Όταν βιώνουμε έντονες κοινωνικές αλλαγές, που αλλάζουν τα πιστεύω μας, θέλουμε να το δείξουμε και στους δημοσίους μας χώρους, άρα νομίζω επειδή βιώνουμε τέτοιου είδους αγανακτήσεις και αλλαγές σε κοινωνικό επίπεδο λόγο διαφόρων παραγόντων. Αυτές οι κινήσεις αντιπροσωπεύουν ότι κάτι πρέπει να αλλάξει. Στην Κύπρο έχουν γίνει αρκετές παρεμβάσεις μνημείων. Μια πολύ χαρακτηριστική παρέμβαση ήταν των «Pussy Riot's», που έντυσαν το Άγαλμα της Ελευθέριας με κουκούλες. Είναι ένα μνημείο δημοσίου χώρου που έχει δημιουργήσει αντιδράσεις».

Βίκυ Περικλέους

εικαστικός, εκπαιδευτικός

«Ο δημόσιος χώρος σχηματοποιεί, καταγράφει και τεκμηριώνει χωρικά, σχέσεις και εντάσεις μεταξύ κράτους/πολιτείας και πολίτη. Φανερώνει τα ιστορικά συγκείμενα και κατ' επέκταση τα όποια φαντασιακά του τόπου και της ιστορίας. Τα όποια έργα –τέχνης– απορρέουν μέσα /ή και σε σχέση με αυτόν τον δημόσιο, βιωμένο κοινό, χώρο, θα πρέπει ν' απαντούν στο ποιοι είμαστε, πώς θέλουμε να ζούμε και να πράττουμε. Υποδεικνύοντας και αναπτύσσοντας έτσι, και με αυτά, διαδικασίες και –υποστηρικτικές– δομές σε σχέση με το «ζην» και το «κατοικείν». Αυτό θα έλεγα πως θα ήταν πρωτίστως το κριτήριο».

«Τα γλυπτά αυτά δεν κοσμούν. Η παρουσία τους νομιμοποιεί – και μάλιστα με τον πιο επίσημο και θεσμικό τρόπο τις παρούσες δομές βίας –και αποδοχής τους– που ενσωματώνονται στον χώρο. Θα μπορούσαμε βεβαίως να μιλήσουμε και για πολλά από τα δικά μας μνημεία ένθεν και ένθεν της γραμμής κατάπαυσης του πυρός. Πολλά, κάκιστης αισθητικής, διατυμπανίζουν τη ρήξη και το πολέμιο πνεύμα. Η παρουσία τους και μόνο στοιχειοθετεί ότι βρισκόμαστε σε μια συνεχή εκεχειρία. Είμαστε, λοιπόν, σε πρώτο στάδιο, έτοιμοι να μιλήσουμε και για αυτά;»

Σε τι μας χρειάζεται η αιωνιότητα;

Ενα έργο -ορόσημο για τη δυτική σκέψη και τον ψυχισμό της, το τρίτο βιβλίο των Εννεάδων του Πλωτίνου

ΣΤΕΛΙΟΣ ΡΑΜΦΟΣ
Η αιωνιότητα και ο χρόνος. Πλωτίνου III 7 (45)
εκδ. Αρμός, 2019, **σελ.** 176

Των **ΝΙΚΟΥ ΚΑΛΑΠΟΘΑΚΟΥ** *και* **ΑΝΤΩΝΗ ΠΑΓΚΡΑΤΗ**

Μπορεί το θέμα να είναι σαφές: η σχέση του ανθρώπου με τον χρόνο· υπό ποία έννοια, όμως, και εντός ποίου πλαισίου αναφοράς; Πώς μπορεί να σχετίζεται ο πλωτίνειος χρόνος με την εποχή μας; Τι μας χρειάζεται η αιωνιότης;

Ο Στέλιος Ράμφος, για μία ακόμη φορά, πραγματεύεται με καθαρό τρόπο το ζήτημα, στο πρόσφατο βιβλίο του «Ἡ αἰωνιότητα καὶ ὁ χρόνος», φέρνοντας το έργο του Πλωτίνου «Περὶ αἰῶνος καὶ χρόνου» στο παρόν μας, φωτίζοντάς το, έτσι, με ένα έργο ορόσημο για τη δυτική σκέψη και τον ψυχισμό της. Το βιβλίο είναι βασισμένο στις διαλέξεις του στο Ιδρυμα Βασίλη και Μαρίνας Θεοχαράκη, οι οποίες διεξήχθησαν από τον Σεπτέμβριο του 2011 έως τον Ιανουάριο του 2012.

Τόσο ο περιορισμός των λέξεων όσο και, κυρίως, η δυσκολία του θέματος, οι ειδικές γνώσεις που απαιτούνται, καθώς και η ανυπαρξία της σχετικής προβληματικής, καθιστούν το όλο εγχείρημα της παρουσιάσεως ενός τέτοιου πονήματος δύσκολο.

Στο εισαγωγικό, «Εἰσιτήριο», σημείωμα του συγγραφέα διαβάζουμε: «Ἡ πραγματεία Περὶ αἰῶνος καὶ χρόνου τοῦ Πλωτίνου εἶναι ἕβδομη στὴν κατάταξι τῆς τρίτης Ἐννεάδος καὶ τεσσαρακοστὴ πέμπτη κατὰ χρονολογικὴ σειρὰ τῆς συγγραφῆς. Ἔχει δεκατρία κεφάλαια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτο ἀποτελεῖ γενικὴ εἰσαγωγὴ μὲ ἔκθεσι τῶν προβλημάτων πρὸς ἐπίλυσιν καὶ τῶν μεθοδολογικῶν ἐπιλογῶν. Τὰ ἑπόμενα δώδεκα κεφάλαια διαιροῦνται σὲ δύο μέρη: Τὸ πρῶτο (κφ. 2-6) πραγματεύεται τὸ θέμα τῆς αἰωνιότητος· τὸ δεύτερο (κφ. 7-13) πραγματεύεται τὸ θέμα τοῦ χρόνου».

Την ίδια συγγραφική δομή ακολουθεί ο Στ. Ράμφος, παραθέτοντας σε καθένα από τα δεκατρία κεφάλαια την αντίστοιχη μετάφραση στα νέα ελληνικά, την εννοιολογική ανάλυση του κειμένου και τέλος την ερμηνεία και την επικαιροποίηση, δηλαδή τη «μεταφορά» στον σύγχρονο κόσμο. Το κρισιμότερο σημείο είναι η, πρωτοφανής –για τον 2ο μ.Χ. αι.–, επισήμανση από τον Πλωτίνο ότι ο χρόνος δεν είναι ένα μέγεθος μετρήσεως της κινήσεως, όπως ήθελε ο Αριστοτέλης, αλλά ο μετρούμενος από την κίνηση. Πηγή αυτής της κινήσεως καθίσταται η ψυχή –όχι όμως η ατομική, του υποκειμένου, αλλά του όλου, αφού η ψυχή για τον Πλωτίνο υποστατεί τον νου, και βρίσκεται παντού, ως μέρος του όλου, όπως σε όλα τα σημεία του σώματός μας υπάρχουμε ως η ουσία μας. Η ψυχή απομακρυνόμενη του ακινήτου νοητού κόσμου και της αιωνιότητας στην οποία αυτός αναπαύεται, θέτει σε κίνηση τον κόσμο των αισθητών. Βάζοντας όμως στο «παιχνίδι» τον αισθητό κόσμο υποχρεωτικά επηρεάζεται η αιωνιότητα. Ο Πλωτίνος ορίζει τον χρόνο ως εικόνα της ασαλεύτου αιωνιότητος, η οποία, όμως, δεν νοείται πλέον ως στασιμότης, αλλά ως «πυρετώδης κίνησις». Υπ' αυτήν την έννοια, η αιωνιότητα εκλαμβάνεται ως η ενότης πάντων στο νοητό κόσμο, «ἡ νοητὴ πραγματικότης τοῦ ὑποκειμένου». Εκεί δηλαδή, που αποκτούν νόημα τα ιστορικά δρώμενα, στο μετά των πραγμάτων. Η αιωνιότης, έτσι, συνάγει εν αυτή τα νοητά ως ταυτοχρόνως παρόντα· το παρόν γίνεται εκείνος ο τόπος όπου συνεντοπίζονται ο χρόνος και η αιωνιότης, με ζωή.

Ανευ της αισθήσεως και της ιδέας της αιωνιότητος, ο χρόνος μένει ξεκρέμαστος, άνευ νοήματος, και την έδρα του «νοήματος» καταλαμβάνει το είναι προς θάνατον.

SHUTTERSTOCK

Ο Πλωτίνος ορίζει τον χρόνο ως εικόνα της ασαλεύτου αιωνιότητος, η οποία όμως δεν νοείται πλέον ως στασιμότης, αλλά ως «πυρετώδης κίνησις».

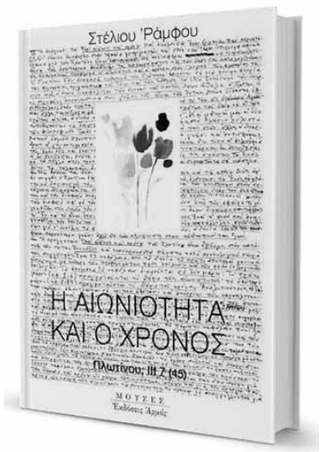

Ο Στέλιος Ράμφος πραγματεύεται στο πρόσφατο βιβλίο του, «Η αιωνιότητα και ο χρόνος», το έργο του Πλωτίνου «Περὶ αἰώνος καὶ χρόνου».

Η αιωνιότης, έτσι, συνάγει εν αυτή τα νοητά ως ταυτοχρόνως παρόντα· το παρόν γίνεται εκείνος ο τόπος όπου συνεντοπίζονται ο χρόνος και η αιωνιότης, με ζωή.

Με τον Πλωτίνο, μπορεί να ελευθερώνεται ο χρόνος από την κυκλικότητα, τα δεσμά των τελετουργιών, την επανάληψη του ιδίου, αλλά δεν φθάνει να θεωρηθεί παράγωγο της ατομικής ψυχής, όπως στον Αυγουστίνο, όπου περνούμε πλέον στον υποκειμενικό χρόνο, πράγμα που αρνήθηκε ο Πλωτίνος, αρνούμενος και την υποκειμενικότητα. Με τον Αυγουστίνο και τη γένεση της υποκειμενικότητος, ο χρόνος μπορεί πλέον να γίνεται ατομικό βίωμα. «Ὅμως ἡ ἐλευθερία τοῦ χρόνου ἀπὸ τὴν φυσικὴ περιοδικότητα ἔφερε, διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, τὴν πίστη στὴν παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ καὶ στὴν θέωσι τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὴν διαρκῆ δοκιμασία τῆς ἀδυναμίας του [...]. Μόνον ἡ πίστι σὲ ἕνα μεταϊστορικὸ νόημα προστατεύει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὶς ὀδύνες τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ζωῆς», γράφει ο Ράμφος, επισημαίνοντας με ανησυχία ότι «βεβαίως τὸ ἐνδεχόμενο νὰ αναχθῇ ἡ ἴδια ἡ ἱστορία σὲ μεταϊστορικὸ μέγεθος δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθῇ. Ἡ συνθήκη αὐτὴ θὰ στερεώνῃ καθεστῶτα ὁλοκληρωτικὰ καὶ θὰ γεννᾷ ψηφιακοὺς τυράννους ἀνελέητους, ὁ χῶρος θὰ δημιουργῇ πάλι τὸν χρόνο καὶ ὄχι ἡ ψυχή».

Ανευ της αισθήσεως και της ιδέας της αιωνιότητος, ο χρόνος μένει ξεκρέμαστος, άνευ νοήματος, και την έδρα του «νοήματος» καταλαμβάνουν το είναι προς θάνατον και η ιστορία· «ὁ χρόνος μᾶς γλιστρᾶ».

Κοντολογίς: άνευ αιωνιότητος χρόνος τυφλός και το αντίστροφον· η αιωνιότης, ως εντασιακή διάρκεια στο πάντα μου, συγκινεί τον χρόνο, ως εκτασιακή ταχύτητα και μεταβολή· η αιωνιότης, στο πάντα μου, είναι πιο τώρα από το παρόν.

Δοκιμάζοντας τις γεύσεις μιας σύγχρονης «Οδύσσειας»

Το γαστρονομικό ταξίδι δύο Βρετανών

Ο Στιβ Κούγκαν και ο Ρομπ Μπράιντον, ως άλλοι πρωταγωνιστές της «Οδύσσειας», ακολουθούν την πορεία του θρυλικού ταξιδευτή, ξεκινώντας από τα παράλια της Τροίας με τελικό προορισμό την Ιθάκη. Στη διαδρομή θα κάνουν στάση σε μέρη-ορόσημα και θα γευτούν καλό φαγητό με ελληνική ταυτότητα.

Ταξίδι στην Ελλάδα ★★★
ΚΩΜΩΔΙΑ (2020)
Σκηνοθεσία: Μάικλ Γουιντερμπότομ
Ερμηνείες: Στιβ Κούγκαν, Ρομπ Μπράιντον, Μάικλ Τάουνς, Ρεμπέκα Τζόνσον

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Εχοντας επισκεφθεί ήδη την Αγγλία, την Ισπανία και την Ιταλία, η απολαυστική σειρά ταινιών «The Trip...» του Μάικλ Γουιντερμπότομ («A Mighty Heart») έρχεται και στη χώρα μας, για να τη διατρέξει από άκρη σε άκρη, σε ένα ταξίδι γεμάτο χαρακτηριστικό βρετανικό φλέγμα και φυσικά μπόλικες ελληνικές λιχουδιές. Ο Στιβ Κούγκαν και ο Ρομπ Μπράιντον, ως άλλοι πρωταγωνιστές της «Οδύσσειας», ακολουθούν την πορεία του θρυλικού ταξιδευτή, ξεκινώντας από τα παράλια της Τροίας με τελικό προορισμό την Ιθάκη.

Στη διαδρομή θα κάνουν στάση σε μέρη-ορόσημα, θα γευτούν καλό φαγητό με ελληνική ταυτότητα και θα περάσουν μικρά ή μεγαλύτερα προσωπικά δράματα· σχεδόν πάντα ωστόσο θα αντιμετωπίσουν την κατάσταση με χιούμορ και τις αγαπημένες τους, ανελέητες μιμήσεις διάσημων προσώπων. Εχοντας δει και τις προηγούμενες εκδοχές των συγκεκριμένων ταινιών, γνωρίζεις περίπου τι να περιμένεις: πρόκειται για μια μείξη ντοκιμαντέρ και κωμωδίας, με γαστριμαργικό (μεν) περιεχόμενο, αλλά απόλυτους πρωταγωνιστές τους δύο Βρετανούς κωμικούς, οι οποίοι δεν σταματούν να καβγαδίζουν, να φιλιώνουν και να πειράζουν ο ένας τον άλλον για καθετί. Από την άλλη σε ένα «ταξίδι στην Ελλάδα» σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και το τοπίο. Από την παραλιακή Καβάλα, στο Πήλιο, στην Αθήνα κι από εκεί στην Επίδαυρο, την Υδρα, στη Μάνη και την Ιθάκη, τα έξι επεισόδια της μίνι σειράς που συγκροτούν την ταινία, μας ξεναγούν σε μερικές από τις πιο ξεχωριστές φυσικές –και μη– ομορφιές της Ελλάδας.

Παράλληλα, η κάμερα μπαίνει μέσα στις κουζίνες των εστιατορίων κινηματογραφώντας σεφ όπως ο Λευτέρης Λαζάρου, επί το έργον, καθώς δημιουργούν λαχταριστά πιάτα για τους απαιτητικούς καλεσμένους τους. Αυτό το τελευταίο στοιχείο, ο (σχετικά) διακριτικός σνομπισμός δηλαδή, είναι μάλλον και το πιο γοητευτικό του συγκεκριμένου πρότζεκτ· σχεδόν κανείς δεν ξεφεύγει από το στόχαστρό τους, από μια όμορφη αλλά κάπως ενθουσιώδη σερβιτόρα, μέχρι τους σταρ του Χόλιγουντ και τους... θεούς του Ολύμπου. Οσο για το γιατί αυτή τη φορά η χώρα μας ήταν η εκλεκτή του «Ταξιδιού», ο δημιουργός του φιλμ απαντά τα εξής: «Για μια στιγμή σκέφτηκα να πήγαινα ίσως στη Σκανδιναβία –σ' ένα μέρος σκοτεινό και κρύο– αλλά στην Ελλάδα συνειδητοποίησα ότι θα είχαμε τη φυσική διαδρομή του Οδυσσέα, που προσπαθεί να πάει από την Τροία στην Ιθάκη, να επιστρέψει στο σπίτι του. Εκτός του ότι είναι ένα ωραίο μέρος για να αρχίσουμε να σκεφτόμαστε θέματα για τις συζητήσεις του Στιβ και του Ρομπ, μας άρεσε η ιδέα ότι κάποιος επιστρέφει στο σπίτι, ενώ έχει μείνει μακριά για πολύ καιρό».

HOME CINEMA

Οι θρύλοι του τένις και τα αλλόκοτα σπορ

Πάνω, Σάια Λεμπέφ (Μάκενρο) και Σβέριρ Γκούναρσον (Μποργκ) πρωταγωνιστούν στην ταινία που προβάλλεται από το Cinobo. Κάτω, ένα από τα επικίνδυνα σπορ που παρουσιάζει η νέα σειρά του Netflix.

Borg vs McEnroe: Ολα για τη δόξα
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2017)
Σκηνοθεσία: Γιάνους Μετς
Ερμηνείες: Σβέριρ Γκούναρσον, Σάια Λεμπέφ, Στέλαν Σκάρσγκαρντ

Από την πλατφόρμα του Cinobo διαλέγουμε μία εκ των πιο αξιόλογων «αθλητικών» ταινιών των τελευταίων ετών. Μία από τις μεγαλύτερες τενιστικές μονομαχίες όλων των εποχών μεταφέρεται στην οθόνη σε ένα φιλμ με απροσδόκητο ψυχογραφικό βάθος, που φτάνει στην ουσία του σπορ και των «πρώων» του. Το 1980, ο ψυχρός Σουηδός Μπγιορν Μποργκ πηγαίνει στο τουρνουά του Γουίμπλεντον ως απόλυτο φαβορί. Ο μοναδικός άνθρωπος που μπορεί να τον εκθρονίσει είναι ένας 20χρονος Αμερικανός φωνακλάς: ο Τζον Μάκενρο. Πίσω από τα λαμπερά φώτα, ωστόσο, οι δύο αθλητές κρύβουν τις δικές τους ξεχωριστές ιστορίες· αυτές που σχετίζονται με τις θυσίες που απαιτούνται στον δρόμο για τη δόξα. Ανάμεσα στη αθλητική δράση του βρετανικού Οπεν, ο σεναριογράφος Ρόνι Σάνταλ τοποθετεί εκτενή φλας μπακ της εφηβείας των δύο αθλητών και κυρίως του Μποργκ, ο οποίος αποτελεί και το μεγαλύτερο μυστήριο. Φαινομενικά βασιλιάς του αθλητικού κόσμου, ο Σουηδός είναι στην πραγματικότητα ένας άνθρωπος ξεζουμισμένος, με το βάρος της ενδεχόμενης αποτυχίας να μοιάζει ασήκωτο στους ώμους του. Ο μόνος που μπορεί στα αλήθεια να τον καταλάβει είναι ο μεγάλος του αντίπαλος στην απέναντι πλευρά του κορτ.

Εντός έδρας: τα σπορ του κόσμου
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (2020)
Δημιουργός: Λούις Αρμπετερ
Αφήγηση: Μαρκ Στρονγκ

Στον κόσμο των παραδοσιακών –αλλά και αρκετά επικίνδυνων– αθλημάτων μας ξεναγεί η καινούργια σειρά ντοκιμαντέρ του Netflix, η οποία μάλιστα διατρέχει την υφήλιο σε ένα διαπολιτισμικό ταξίδι. Στο λίκνο της Αναγέννησης, στη Βενετία, κάθε χρόνο διοργανώνεται ένα λιγότερο ευγενές τουρνουά που πάντως έχει τις ρίζες του πολλούς αιώνες πριν: το «κάλτσιο στόρικο». Σε έναν χώρο που μοιάζει αρκετά με ρωμαϊκή αρένα, δύο ομάδες συγκρούονται σε ένα παιχνίδι παρόμοιο με το αμερικανικό φούτμπολ, μείον τους... κανόνες. Με τις μπουνιές και τις κλωτσιές να πέφτουν βροχή, τα γκολ μπαίνουν κυριολεκτικά με αίμα ενώ το πλήθος ζητωκραυγάζει.

Το ντοκιμαντέρ αφηγείται την ιστορία του ιδιαίτερου σπορ, μας συστήνει τους σημερινούς πρωταγωνιστές του και βέβαια καλύπτει τον μεγάλο τελικό· το ίδιο συμβαίνει με τους περίφημους αγώνες των Χάιλαντς στη Σκωτία, τις ελεύθερες καταδύσεις στις Φιλιππίνες, τους δεξιοτέχνες του κατς στο Κονγκό, τους παλαιστές στην Ινδία και κάτι που ονομάζεται «Κοκ Μπορού» στην Κιργιζία: σε μια παραλλαγή του αριστοκρατικού πόλο, οι εκπληκτικοί ντόπιοι αναβάτες προσπαθούν να σκοράρουν όχι με μπάλα και μπαστούνια, αλλά με μια νεκρή... κατσίκα, την οποία εκτοξεύουν ιππεύοντας σε πελώρια καλάθια.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.15 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία Απευθείας μετάδοση.
10.00 Καμώματα τζι αρώματα Κωμική σειρά εποχής.
11.00 EU4U, II - (Ε) Ενημερωτική εκπομπή.
12.00 Χάλκινα χρόνια, III - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης Ενημερωτική εκπομπή.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 Art Café, III - (Ε) Πολιτιστική εκπομπή.
15.15 Σπίτι στη φύση, III - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
15.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Talk show.
17.00 Μαζί / Birlikte Δικοινοτική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Η κυρά του μεταξιού - (Ε) Δραματική σειρά εποχής.
18.50 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ, που αναφέρεται στις επωνυμίες των οδών.
19.25 Οι γενιές της σιωπής (Ε) Δραματική σειρά εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.15 Παραδοσιακή βραδιά στο PIK - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.15 Χωρίς αποσκευές - (Ε)
23.45 Μαζί / Birlikte - (Ε)
00.30 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
01.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)**
02.45 Παραδοσιακή βραδιά στο PIK - (Ε)

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

21.10 Ο Κροίσος καιο ζωγράφος
07.30 Το γαϊτανάκι - (Ε) Μουσική παράσταση.
09.00 Παιδική ζώνη α. Μάγια η μέλισσα β. Νιλς Χόλγκερσον γ. Ο μικρός Χνουδωτός
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη
15.30 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
16.00 Ιστορίες του χωρκού-(Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
16.30 Μανώλης και Κατίνα-(Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
17.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι Οικογενειακή σειρά.
17.50 Euromaxx on Vacation 2020 Σειρά ντοκιμαντέρ.
18.30 Μονόλογοι - (Ε) Σειρά πολιτιστικών εκπομπών, με τους Κωστή Κολώτα και Κώστα Χαραλαμπίδη.
19.20 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία Σειρά ντοκιμαντέρ, που αναφέρεται στις επωνυμίες των οδών.
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.10 Ο Κροίσος καιο ζωγράφος Κυπριακή σειρά εποχής.
22.00 Ευθέως - (Ε) (Με υπότιτλους).
23.00 Μακεδονία, ο ελληνιστικός πολιτισμός μέχρι την Ασία - (Ε)
00.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)**
01.00 ΓΙΟΥΡΟΝΙΟΥΣ

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

21.10 OMEGA Troll Show
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή. με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Σίσσυ Χρηστίδου, Παύλο Σταματόπουλο, Κωνσταντίνο Βασάλο, Ελένη Βουλγαράκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδιο.
15.00 Εικόνες - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
16.00 Την τύχη μου μέσα - (Ε) Κωμική σειρά.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Travel Time - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
19.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης Ταξιδιωτική εκπομπή.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.10 OMEGA Troll Show - (Ε) Σατιρική εκπομπή, με τους Μαρίνο Χατζηβασιλείου, Κωνσταντίνο Τσιολή.
22.00 Το κόκκινο ποτάμι Δραματική σειρά εποχής, με τους Ιωάννη Παπαζήση, Αναστασία Παντούση.
23.00 Βία στη βία (Hidden in the Woods) Ταινία τρόμου, με τους Μάικλ Μπιν, Γουίλιαμ Φόρσαϊθ, κ.ά.
00.30 Εικόνες - (Ε)
01.00 Έλα χαμογέλα - (Ε)
03.30 Ζωή μου - (Ε) Δραματική σειρά.
04.30 UNA Fatsa - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
05.30 Dansing Junior - (Ε)

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Πέτα τη φριτέζα
06.00 Πρωινή ενημέρωση
06.20 Papa A Toda Madre Κωμική μεξικανική σειρά.
08.00 Πέτα τη φριτέζα - (Ε) Κωμική σειρά.
08.50 La Pasta Pomilώri - (Ε) Κωμική σειρά.
09.40 Santa Γιολάντα - (Ε) Κωμική σειρά.
10.15 Κάτι χωρισμένα παλικάρια - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Σειρά ντοκιμαντέρ.
12.50 Food n' friends Εκπομπή μαγειρικής.
13.45 Streat Food - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
14.40 Την πάτησα - (Ε) Κωμική σειρά.
15.20 Λίτσα.Com - (Ε) Κωμική σειρά.
16.50 Papa A Toda Madre Κωμική μεξικανική σειρά.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.10 Still Standing Golden Edition 5 Τηλεπαιχνίδι.
19.15 Άγριες μέλισσες - (Ε) Δραματική σειρά.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Πέτα τη φριτέζα - (Ε) Κωμική σειρά.
22.15 La Pasta Pomilώri - (Ε) Κωμική σειρά.
23.00 Game of Thrones, VII Δραματική σειρά.
00.00 **Τίτλοι ειδήσεων**
00.10 Best Friend's Fear - (Ε)
01.00 Γλυκιά μου συμπεθέρα
02.00 Πάνω από τον νόμο - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

22.50 Στην υγειά μας ρε παιδιά!
06.00 Οι Τάκκοι - (Ε) Κωμική σειρά.
07.00 Περί ορέξεως - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Παντρεμένοι κι οι δυο Κωμική σειρά.
08.40 Αλλού ξημερωμένοι - (Ε) Κωμική σειρά.
09.30 Καλό μεσημεράκι - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
11.30 Στο χωρκόν μας - (Ε) Κωμική σειρά.
12.30 Προορισμός Ευτυχία - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
13.20 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
14.50 Ζωή ποδήλατο - (Ε) Κωμική σειρά.
15.50 Οι Τάκκοι - (Ε) Κωμική σειρά.
16.50 Happy Traveller - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
17.50 Guess my age - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
18.00 **Τα γεγονότα σε συντομία**
18.10 Guess my age (Συνέχεια)
18.50 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
20.10 **Τομές στα γεγονότα**
21.20 Όρκος σιωπής - (Ε) Δραματική σειρά.
22.50 Στην υγειά μας ρε παιδιά! Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Σπύρο Παπαδόπουλο.
00.20 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.30 Στην υγειά μας ρε παιδιά! (Συνέχεια)
01.50 Το στέκι της παρέας - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
03.50 Μόνο μια φορά - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.20 Τζένη Τζένη
06.00 Άλλαξέ το - (Ε)
06.30 Έρωτας με επιδότηση ΟΓΑ Κωμική σειρά.
07.15 24 ώρες - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.30 Έλα στη θέση μου - (Ε)
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
13.40 Οικογενειακές ιστορίες Αυτοτελείς επισόδεια.
14.30 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
15.20 Λούις Night Show - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
17.00 Αντελίνα, χτύπα το κουδούνι - (Ε) Game show, με την Αντελίνα Βαρθακούρη.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.10 Αντελίνα, χτύπα το κουδούνι (Συνέχεια)
18.40 Kitchen Lab Εκπομπή μαγειρικής, με τον Άκη Πετρετζίκη.
19.30 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
20.20 **ALPHA NEWS**
21.20 Τζένη Τζένη Ρομαντική κωμωδία.
23.10 Κάρμα - (Ε) Δραματοποιημένη σειρά.
00.15 Μεσάνυχτα - (Ε) Με την Ελεονώρα Μελέτη.
01.45 World party - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.25 Τηλεαγορά
08.25 The Wild Girl
10.15 Μιούζικαλ στο σχολείο
12.10 Ο μπούφος
14.00 Τηλεαγορά
15.35 Να πεθερός να μάλαμα
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Under Siege
01.00 Ξένη ταινία
03.00 Ξένη ταινία
05.10 Ξένη ταινία

TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.20 Παιδική ζώνη
09.35 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 Αποδείξεις Live
14.45 Ξένη ταινία
16.45 Τηλεαγορά
18.30 Ταξίδι γεύσεων, II
19.30 Travel Guide
20.25 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Murder by numbers
00.30 The Sweetest Thing
02.00 Ξένες σειρές
04.30 Video Clips

THT ΤΗΛ.: 22270745

06.00 Sashatanya
07.55 Ξυπνάμε αλλιώς
08.00 Comedy Club Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.00 Comedy Woman Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Comedy Club
18.00 Olga - Κωμική σειρά.
20.00 Κάποτε στη Ρωσία Ψυχαγωγική εκπομπή.
23.00 Stand Up Ψυχαγωγική εκπομπή.
00.00 Σπίτι 2 Reality Show.
02.00 Stand Up
03.00 THT Best

MOVIES BEST

21.00 The Billionaire Boys Club
06.00 Tully
08.00 The Divorce Party
09.45 Project Blue Book 2 Ep. 9 & 10
11.45 A Harvest Wedding
13.25 Amoureux De Ma Femme
15.00 Billy & Billie Ep. 1-11
21.00 The Billionaire Boys Club
23.00 Answer The Call
00.00 Deutschland 86 - Ep. 2
01.00 A Harvest Wedding
02.30 Amoureux De Ma Femme
04.00 Mara

GREEK CINEMA

22.00 Η αρχόντισσα κι ο αλήτης
07.30 Ο Παπαδιαμάντης
09.10 Βαφτιστικός
10.30 Ο Παπατρέχας
12.05 Η Αθήνα μετά τα μεσάνυχτα
13.40 Μια λατέρνα μια ζωή
15.05 Ψηλά τα χέρια, Χίτλερ
16.35 Γαμπρός με φούντες
18.45 Ό,τι λάμπει είναι χρυσός
20.20 Ο γυναικάς
22.00 Η αρχόντισσα κι ο αλήτης
23.55 Σήκω χόρεψε συρτάκι
00.00 Αλαλούμ
01.50 Γλέντι, λεφτά και αγάπη
03.10 Η αμαρτία της ομορφιάς

Ο Μπομπ Ντίλαν μάς τραγουδά ακόμη

Με αφορμή τον νέο δίσκο του, δύο μουσικοκριτικοί σχολιάζουν ένα από τα πιο προσωπικά του κομμάτια, το «False Prophet»

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

Στις πιο παράλογες, στις πιο ναρκισσιστικές στιγμές του, ένας αμετανόητος θαυμαστής του Μπομπ Ντίλαν (μιλώ για ένα φίλο, δεν τον ξέρετε), μπορεί να αισθάνεται ότι τα τραγούδια του Αμερικανού διαθέτουν μια ουσία, την οποία, αν είσαι ανοιχτός και προσεκτικός, θα τη νιώσεις.

Θα δεις λόγου χάρη τα οράματα για τα οποία κάνει λόγο το «Visions of Johanna». Θα αισθανθείς τον πόνο πίσω από τον θυμό του «Idiot wind». Θα αντιληφθείς ότι τα πλήκτρα του «Like a rolling stone» μπαίνουν σε λίγο πιο αργό χρόνο, γιατί καμιά φορά το λάθος είναι ανώτερο της τέχνης. Και οι αυθαίρετες ερμηνείες δεν έχουν σταματημό.

Συμβαίνει μήπως κάτι αντίστοιχο και με τα τραγούδια του 39ου δίσκου του Ντίλαν, του «Rough and rowdy ways»; Είναι νωρίς για να πάρει θέση εκείνος ο αμετανόητος φαν.

Ας μείνουμε λοιπόν σε ζητήματα πιο τεχνικά. Για παράδειγμα, κομμάτια όπως η εναρκτήρια μπαλάντα «I contain multitudes», με τίτλο δανεισμένο από το ποίημα «Το τραγούδι του εαυτού μου» του Ουόλτ Γουίτμαν, μοιάζουν με διαρκή στοχασμό πάνω σε μια ζωή που, όπως όλες, ποτέ δεν καθορίζεται από μία ιδιότητα του εαυτού.

Η ελεγειακή μελαγχολία του

Ένα μπλουζ κομμάτι που, στιχουργικά μιλώντας, μας συστήνει εκ νέου τον 79χρονο τραγουδοποιό, ο οποίος εξακολουθεί να ξεσηκώνει και να διχάζει.

«Mother of muses», ακούγεται ικανή να ξυπνήσει τη δημιουργική μούσα ακόμα και της πιο κουρασμένης ψυχής. Τα ηλεκτρικά μπλουζ του «Good bye Jimmy Reed» και του «Crossing the Rubicon» σε κάνουν να θες να πάρεις τους δρόμους όπου και αν οδηγούν και το καλύτερο είναι ότι όλα αυτά, δεν οδηγούν σε ένα αποτέλεσμα «βαρύ». Αυτή η μπάντα παίζει χαλαρά και ευδιάθετα, όπως κάθε μπάντα που διαλέγει ο Ντίλαν.

Να τες όμως πάλι εκείνες οι ερμηνείες που λέγαμε. Δεν πειράζει· η μουσική, εδώ και καιρό, δεν είναι μόνο συλλογική, αλλά και πολύ προσωπική υπόθεση.

Ειδικά στην περίπτωση του Ντίλαν, όπου το νόημα των στίχων είναι ταυτόχρονα ευθύ αλλά και φευγαλέο, οι ερμηνείες δίνουν και παίρνουν. Από αυτή την άποψη, ευτυχώς που στο «Rough and rowdy ways» οι συγκεκριμένες ιστορικές αναφορές αφθονούν: η Άννα Φρανκ, ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, ο Τζον Κένεντι βεβαίως, στο 17λεπτο «Murder most foul», είναι μερικές από αυτές.

Και έπειτα είναι και το «False prophet»: ένα αγέρωχο μπλουζ κομμάτι, που στιχουργικά μιλώντας, σαν να μας συστήνει εκ νέου τον δημιουργό του ή σαν να τον βάζει να συνομιλήσει με κάποιον παλιό του εαυτό. Για να μην το παρακάνουμε ωστόσο με τις αυθαιρεσίες, ζητήσαμε ένα σχόλιο για το εν λόγω άσμα από δύο έμπειρους μουσικοκριτικούς.

Οπως θα διαπιστώσετε, οι απόψεις τους κάθε άλλο παρά ταυτίζονται κι αυτή η διαφωνία έχει την αξία της όταν μιλάμε για έναν τραγουδοποιό 79 χρόνων. Εξάλλου, είπαμε: και οι ερμηνείες, μέρος της προσωπικής μας μουσικής εμπειρίας είναι. Λογικά, ο Ντίλαν θα ένιωθε άνετα με αυτό.

«Σημειώνει το πλαίσιο στο οποίο θέλει να ζει»

Του **ΜΑΚΗ ΜΗΛΑΤΟΥ**

Δεν ξέρω τι θα κάνουν μαζί του οι επόμενες γενιές, όταν δεν θα ζει πια. Αυτό που μπορώ να πω είναι ότι ο Μπομπ Ντίλαν είναι ήδη μια μυθική φυσιογνωμία, ένας δημιουργός που έχει ξεπεράσει με την τέχνη του τα συνήθη ανθρώπινα όρια κι έχει περάσει σε ένα σύμπαν όπου κατοικούν ελάχιστοι δημιουργοί. Χωρίς αυτόν, ο πολιτισμός του 20ού αιώνα, αλλά –όπως πιστοποιεί και το πρόσφατο άλμπουμ του– και του 21ου, είναι σαφές πως δεν θα ήταν ο ίδιος.

Ακόμη και οι αρνητές του δύσκολα μπορούν να αντικρούσουν την άποψη πως έφερε τον ποιητικό λόγο στο ροκ και στην ποπ κουλτούρα κι άνοιξε για τη φολκ τραγουδοποιία μια πόρτα που δεν υπήρχε πριν κι από την οποία πέρασαν χιλιάδες μουσικοί έκτοτε, ακόμη κι αυτοί που δεν ξέρουν ποιος την άνοιξε.

Σε αυτή τη μοναδική και ανεπανάληπτη διαδρομή, αρνήθηκε κατηγορηματικά και με μανιακή προσήλωση να δεχθεί όποιον ρόλο προσπάθησαν να του αποδώσουν, να παίξει οποιοδήποτε παιχνίδι «ηγεμόνα», αρνήθηκε να είναι προφήτης, μπροστάρης, ηγέτης, εκφραστής οποιουδήποτε για οτιδήποτε.

Κανείς δεν μπόρεσε να του φορέσει παπούτσια που δεν ήταν δικά του και να τον προσεταιριστεί, ούτε καν το «σύστημα» ενός βραβείου Νομπέλ που ήταν αμφίβολο ώς την τελευταία στιγμή αν θα το αποδεχόταν.

Το μόνο που είχε ήταν τα τραγούδια του και η άποψή του για τα πράγματα, κι αυτό είναι που θέλει να έχει ακόμη. Το αναφέρει ξεκάθαρα και στο: «False Prophet», το δεύτερο τραγούδι από τον καινούργιο του δίσκο: «I ain't false prophet/ I just know what I know». Σε αυτό το τραγούδι αναφέρεται στη σχέση του με το κοινό που τον ενδιαφέρει: «I opened my heart to the world and the world came in».

Σημειώνει το πλαίσιο μέσα στο οποίο θέλει να ζει: «Είμαι εχθρός της προδοσίας, εχθρός της σύγκρουσης, είμαι εχθρός μιας ζωής που δεν την έζησες ή που δεν έδωσες νόημα». Γυρνάει την πλάτη στους πλούσιους: «Θάψτε τους γυμνούς, μαζί με το ασήμι και το χρυσάφι τους» και κατευθύνεται εκεί όπου πήγαινε πάντα: «Πηγαίνω προς τα εκεί που μόνο οι μοναχικοί μπορούν να πάνε».

Αν ανατρέξει κανείς στο αυτοβιογραφικό του βιβλίο: «Bob Dylan - Η ζωή μου» (εκδόσεις Μεταίχμιο), τα λέει όσο πιο ξεκάθαρα μπορεί: «...τα παράσιτα του Τύπου με διαφήμιζαν συνεχώς ως εκπρόσωπο, ως εκφραστή, ως συνείδηση μιας ολόκληρης γενιάς. Πολύ αστείο. Εγώ το μόνο που είχα κάνει ήταν να τραγουδήσω τραγούδια απολύτως ειλικρινή, που εξέφραζαν μια δυναμική καινούργια πραγματικότητα. Ελάχιστα κοινά είχα, και ακόμα πιο ελάχιστα γνώριζα γι' αυτήν τη γενιά, την οποία υποτίθεται πως εκπροσωπούσα».

Και λίγο πιο κάτω: «Δεν υπήρξα ποτέ κάτι παραπάνω απ' αυτό: ένας μουσικός της φολκ που ατένιζε την γκρίζα ομίχλη τυφλωμένος από δάκρυα κι έφτιαχνε τραγούδια τα οποία επέπλεαν σε μια φωτεινή καταχνιά. Τώρα η γκρίζα ομίχλη μού είχε σκάσει στα μούτρα και κρεμόταν πάνω μου. Δεν ήμουν κανένας θαυματοποιός κήρυκας. Αυτό θα εξαγρίωνε οποιονδήποτε».

Ο Μπομπ Ντίλαν ήταν και παραμένει μοναδικός και ανεπανάληπτος, ένας δημιουργός που δεν μπορείς να τον αντιστοιχίσεις με κανέναν και με τίποτα και γι' αυτό είναι ελεύθερος, κι όποιος κατακτήσει την ελευθερία, μπορεί να είναι ουσιώδης και δημιουργικός ακόμη και στα 80 του χρόνια.

Ο Μάκης Μηλάτος είναι μουσικοκριτικός. Μεταξύ άλλων, αρθρογραφεί στο avopolis.gr.

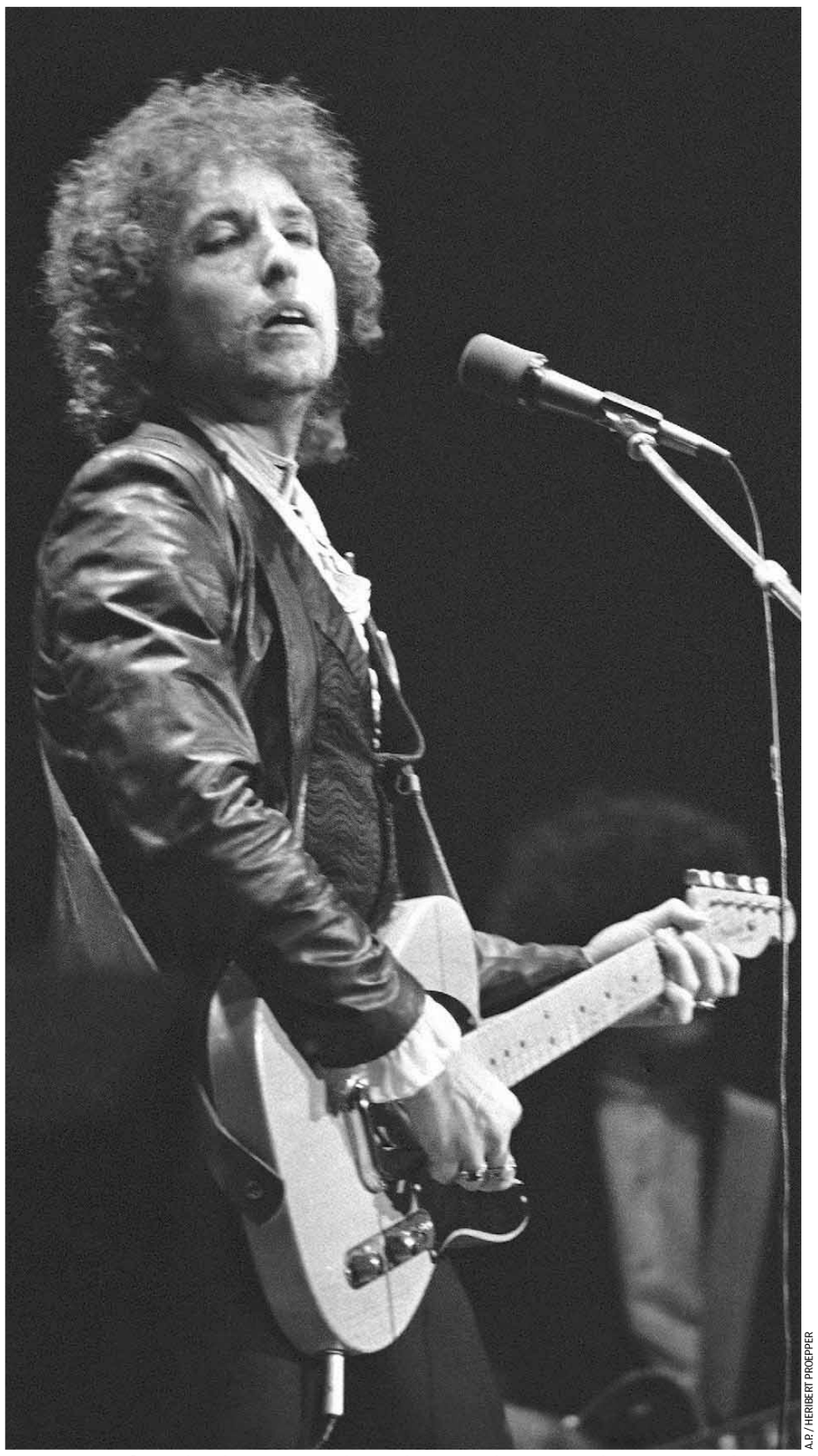

A.P. / HERIBERT PROEPPER

«Ο Μπομπ Ντίλαν είναι ένας δημιουργός που έχει ξεπεράσει με την τέχνη του τα συνήθη ανθρώπινα όρια», λέει ο μουσικοκριτικός Μάκης Μηλάτος. Κατά τη γνώμη του ομοτέχνου του, Αργύρη Ζήλου, ο Ντίλαν είναι επίσης «ένα από τα 4-5 σημαντικότερα ονόματα στην ιστορία της μεταπολεμικής μουσικής».

Το εξώφυλλο του «Rough and rowdy ways» κοσμεί μια φωτογραφία που τραβήχτηκε πριν από 56 χρόνια, από τον φωτογράφο Ιαν Μπέρι.

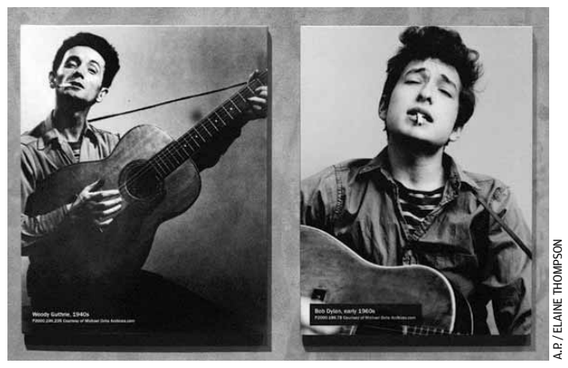

A.P. / ELAINE THOMPSON

A.P. / MICHAEL DWYER

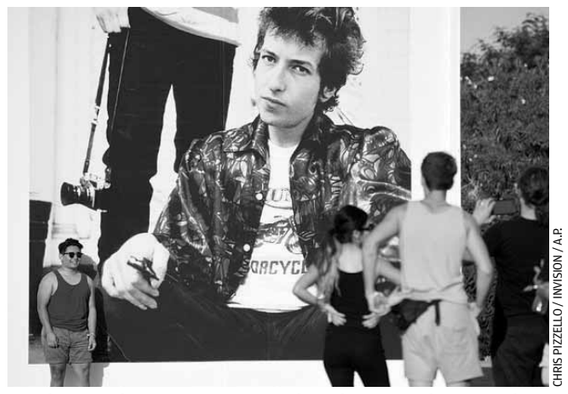

CHRIS PIZZELLO / INVISION / A.P.

«Δεν προσθέτει κάτι καινούργιο σε αυτά που ήδη γνωρίζουμε»

Του **ΑΡΓΥΡΗ ΖΗΛΟΥ**

Από όλα τα τραγούδια του τελευταίου δίσκου του Μπομπ Ντίλαν, το «False Prophet» φαίνεται το πιο άμεσα διαθέσιμο στο Διαδίκτυο. Είναι από τα πλέον προβεβλημένα – τουλάχιστον εξ όσων αντιλαμβάνομαι. Από τη στιγμή λοιπόν που ένας καλλιτέχνης (δεν θέλω να τον προσβάλω αποδίδοντας αυτές τις κινήσεις στην εταιρεία του, γιατί αυτό θα υπονοούσε ότι τον κάνει ό,τι θέλει) επιλέγει να εκπροσωπηθεί κυρίως από ένα συγκεκριμένο κομμάτι, υποθέτω ότι σε αυτό κάτι διακρίνει ο ίδιος. Ωστόσο, ομολογώ ότι το κομμάτι δεν με ενθουσίασε.

Διαπίστωσα ότι πρόκειται για ένα κοινότοπο, δωδεκάμετρο μπλουζ, από αυτά που ο ίδιος παίζει στα δάχτυλα. Εχει γράψει δεκάδες παρόμοια, δεν πιστεύω ότι του πήρε παραπάνω από 10 λεπτά για να το σκαρώσει. Δεν λέω «συνθέσει», γιατί δεν είναι σύνθεση· μια μηχανική ροή είναι, κάποιων αρμονιών των μπλουζ.

Οσο για τους στίχους, εκεί το πράγμα χαλάει περισσότερο: περιλαμβάνουν φτηνό ερωτισμό, και εκτός του ότι ο Ντίλαν θα μπορούσε να γράψει πενήντα τραγούδια με τέτοιους στίχους σε δυο μέρες, είναι κάτι που δεν ταιριάζει και στην ηλικία του. Κοντεύει ογδόντα χρόνων.

Η δήλωση «δεν είμαι ψευδοπροφήτης» δεν φαίνεται να εντάσσεται ομαλά στην πλοκή. Απευθύνεται σε κάποια γυναίκα; Στους ακροατές του γενικά και αόριστα; Πρόκειται άραγε για απάντηση στις απαιτήσεις που είχε από αυτόν το κοινό του '60; Μα εκείνες οι απαιτήσεις ήταν ανοησίες της εποχής. Και το τραγούδι που έχουμε σήμερα μπροστά μας δεν προσθέτει κάτι καινούργιο σε αυτά που ήδη γνωρίζουμε. Ο Ντίλαν δεν είναι κανένα παιδάκι, αλλά ένα σύμβολο. Από ένα σύμβολο, δεν περιμένεις τόσο απλοϊκές παραστάσεις. Περιμένεις κάτι πιο ιδιαίτερο.

Πρόκειται για ένα κοινότοπο, δωδεκάμετρο μπλουζ, από αυτά που ο ίδιος παίζει στα δάχτυλα. Εχει γράψει δεκάδες παρόμοια, δεν πιστεύω ότι του πήρε παραπάνω από 10 λεπτά για να το σκαρώσει.

Σε τελευταία ανάλυση, δεν έχει καν την ανάγκη να προβάλει τον εαυτό του ή ακόμα και να δισκογραφεί. Θα μπορούσε να αποσυρθεί. Θέλει μήπως να παίξει ό,τι του καπνίσει; Σύμφωνοι, αλλά αν κάνουμε ό,τι μας καπνίσει, κοροϊδεύουμε φιλίες, κλονίζουμε την εμπιστοσύνη των ανθρώπων, προδίδουμε σχέσεις. Η πορεία μας μάς επιβάλλει –οικειοθελώς ελπίζω– κάποιους όρους, κάποιους κανόνες.

Είναι βαρύ να πούμε ότι ο Ντίλαν βγήκε από την πορεία του. Μπορεί όμως να ισχύει και κάτι χειρότερο. Μπορεί να μην τον ενδιαφέρει να έχει πορεία. Κάνει το κέφι του, όμως ειδικά στην Ελλάδα, ξέρουμε τι άλλο μπορεί να σημαίνει αυτό: σας έχω όλους γραμμένους.

Δεν φταίει το Νομπέλ Λογοτεχνίας για αυτή του τη στάση. Οχι ότι δεν του αξίζουν όλες οι διακρίσεις στον κόσμο. Σκεφτείτε όμως, να ξεκινάς το 1961 και να βραβεύεσαι τόσες δεκαετίες μετά. Νομίζω ότι έπρεπε να το αρνηθεί, να ενδιαφερθεί για την ουσιαστική φήμη του, παρά για τις δημόσιες σχέσεις και το δημόσιο προφίλ. Αυτά μπορεί πλέον να τα αποκτήσει οποιοσδήποτε, με οποιονδήποτε τρόπο, συνήθως δημαγωγικό.

Εστω κι έτσι, το αποτύπωμά του είναι μεγάλο. Νομίζω ότι είναι ένα από τα 4-5 σημαντικότερα ονόματα –και πολλά λέω– στην ιστορία της μεταπολεμικής μουσικής. Διότι αυτό που ξεκίνησε (και το έφτασε εκεί που το έφτασε), αν έλειπε, ένας ολόκληρος μουσικός κόσμος ίσως να μην υπήρχε ποτέ.

Τον θεωρώ κεφαλαιώδες όνομα της μουσικής των τελευταίων 60 χρόνων, περισσότερο από πολλούς άλλους. Ο μόνος που θα μπορούσα να τοποθετήσω δίπλα του –αν και από άλλη σκοπιά– είναι ο Φρανκ Ζάπα. Κάποιον τρίτο, στο ίδιο ύψος, δεν μπορώ να σκεφτώ.

Ο Αργύρης Ζήλος είναι μουσικοκριτικός. Εχει εργαστεί στα περιοδικά «Ηχος», «Αθηνόραμα» και αλλού.

ΟΙΝΟΧΟΌΟΣ

Ο ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΣΙ

Καλοκαίρι να το πιεις στο ποτήρι!

Με πρωταγωνιστή το επώνυμο **ελληνικό κρασί**
σηκώνουμε την αυλαία των θερινών οινικών διακοπών.

Αφουγκραζόμαστε τις αγωνίες και τις ελπίδες
των Ελλήνων οινοποιών, δοκιμάζουμε Ασύρτικα,
Σαββατιανά και orange wines, **επιλέγουμε**
174 value for money ετικέτες για κάθε γούστο και περίσταση,
με κοινό παρονομαστή την ποιότητα, και ετοιμάζουμε **εύκολους μεζέδες**
για αξέχαστα καλοκαιρινά βράδια.

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 12 ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ